Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda
4400, Nyíregyháza Síp utca 14-16.
OM: 203428

Iktatószám: 92/2025.

Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda

Pedagógiai Program

2025.

Készítette: Mikléné Koncsos Eszter

Igazgató

Nyíregyháza, 2025. 08.31.

1.1. Bevezető 9
Törvényi háttér 10
Az intézmény adatai 11
1.2. Helyzetelemzés 12
1.2.1. Társadalmi környezet 12
1.2.2. Humánerőforrás 13
1.2.3. Tárgyi feltételek 15
1.3. Gyermekkép, óvodakép 16
1.3.1. Általános elvek 16
1.3.2. Gyermekkép 17
1.3.3. Óvodakép 17
1.3.4. Pedagóguskép 18
1.3.5. Szülőkép 18
1.4. Az óvodai nevelés feladatai 19
1.4.1. Az egészséges életmód alakítása 19
1.4.1.1. Egészségfejlesztési program 19
1.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi értékorientált közösségi nevelés 36
1.4.4. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei 41
1.4.4.1. Személyi feltételek 41
1.4.4.2. Az óvodai élet megszervezése 42
1.4.4.3. A befogadás 45
1.4.4.4. Az óvodai nevelő munka tervezése 45
1.4.4.5. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei 46
1.5.1. Hitre nevelés 52
1.5.2. Ünnepeink 55
Az ünneplés megvalósításának elvei 56
1.6. Az óvoda nevelési programja 60
1.6.1. Célkitűzéseink 60
1.6.2. Nevelési alapelveink 61
1.7. Sajátos feladatok 62
1.7.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek 62
1.7.3. Tájékoztatási kötelezettség 69
1.8. Az óvoda kapcsolatrendszere 69
1.9. Az intézmény stratégiai terve 71
1.9.1. Küldetés nyilatkozatunk 71

1.9.2. Jövőképünk 72
1.9.3. Minőségpolitikánk 72
1.9.4. Minőségcélok 73
1.9.5. Az Intézmény írásos dokumentumai 73
1.9.6. A pedagógiai munka belső ellenőrzésének rendje 75
1.9.7. Intézményi önértékelés, minőségfejlesztés 78
2. Székhelyintézmény, tagintézmények, telephelyek nevelési gyakorlatai 78
2.1. Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda nevelési gyakorlata 78
2. 1. 1. Tevékenységi formák görögkatolikus óvodánkban a keresztény kultúra által 78
2.1.1.1. Játék 78
2.1.1.2. Verselés, mesélés 82
2.1.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc 88
2.1.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 95
2.1.1.5. Mindennapos mozgás 100
2.1.1.6. A termetett (külső) világ tevékeny megismerése 106
2.1.1.7. Munka jellegű tevékenységek 115
2.1.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 117
2.1.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermek 119
2.2. Angyalok Kertje Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 124
2.2.1. A katolikus óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 124
2.2.1.1. Játék 124
2.2.1.2. Verselés, mesélés 127
2.2.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc 132
2.2.1.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka 139
2.2.1.5. Mindennapos mozgás 143
2.2.1.6. A teremtett (külső) világ tevékeny megismerése 150
2.2.1.7. Munkajellegű tevékenységek 162
2.2.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 163
2.2.2. Sajátos feladatok 165
2.2.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek 165
2.2.2.2. Roma/cigány nemzetiségi nevelés, fejlesztés 169
2.3. Ékes Virágszál Görögkatolikus Tagóvoda és konyha nevelési gyakorlata 170
2.3.1. Tevékenységközpontú helyi óvodapedagógiai program 170
2.3.1.1. Játék és tanulási tevékenység 174
2.3.1.2. Társas és értékorientált közösségi tevékenység 178
2.3.1.3. Munkatevékenység 179

2.3.1.4. Szabadidős tevékenység 181
2.3.1.5. A komplex foglalkozások rendszere 182
2.3.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek 213
2.3.3. Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 222
2.3.4. Hátrányos és nemzetiségi származású gyermekek felzárkóztatására irányuló feladatok 223
2.4. Istenszülő Oltalmáról Elnevezett Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 228
2.4.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai a keresztény kultúrát ápoló és hagyomány őrző óvodai pedagógiai programban 228
2.4.1.1. Játék 228
2.4.1.2. Verselés, mesélés 234
2.4.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc 236
2.4.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 240
2.4.1.5. Mindennapos mozgás 241
2.4.1.6. A teremtett világ tevékeny megismerése 243
2.4.1.7. Munka jellegű tevékenységek 245
2.4.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 248
2.4.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek 250
2.5. Mária Kertje Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 260
2.5.1. Mindennapos mozgásfejlesztés és egészséges életmódra nevelés pedagógiai programunk 260
2.5.1.1. Játék 260
2.5.1.2. Verselés, mesélés 264
2.5.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc 266
2.5.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 269
2.5.1.5. Mindennapos mozgás 271
2.5.1.6. A teremtett (külső) tevékeny megismerése 274
2.5.1.7. Munkajellegű tevékenységek 277
2.5.1.8. Sajátos nevelési gyakorlatunk 278
2.5.1.9. Az óvoda speciális módszere – a Montessori pedagógia a Mária Kertje Görögkatolikus óvodában 284
2.5.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek 296
2.5.2.1. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek együttnevelése, esélyteremtés az óvodában 296
2.5.2.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek 300
2.6. Örömhír Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 307

2.6.1. Az óvodai élet tevékenységformái ... 307
2.6.1.1. A teremtett(külső) világ megismerése ... 307
2.6.1.2. A játék, játékba integrált tanulás ... 314
2.6.1.3. Mindennapos mozgás ... 318
2.6.1.4. Ének, zene, népi játék, tánc ... 322
2.6.1.5. Verselés, mesélés ... 326
2.6.1.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ... 330
2.6.1.7. Munka-jellegű tevékenységek ... 333
2.6.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás ... 336
2.6.2. Roma/cigány nemzetiségi nevelés, fejlesztés ... 339
2.6.3. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése ... 341
2.6.4. Sajátos feladataink ... 353
2.6.4.1. Szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések ... 353
2.6.4.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, Esélyteremtő óvodai keretrendszer ... 354
2.6.4.3. A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok ... 355
2.7. Sója Miklós Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata ... 357
2.7.1. A lépésről-lépésre óvodai program ... 357
2.7.1.1. Munka jellegű tevékenységek ... 357
2.7.1.2. Az óvodai élet megszervezése, a tevékenységek szervezeti keretei ... 358
2.7.1.3. A hét tevékenységközpont ... 360
2.7.1.4. Verselés, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc tevékenységek, mikrocsoportos mindennapos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja ... 361
2.7.1.5. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja 363
2.7.1.6. Építőjátékok, matematika, szerepjátékok központja ... 364
2.7.1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységek központja ... 365
2.7.1.8. Manipulációs, asztali, társas- és szabályjátékok központja ... 367
2.7.1.9. A természettudományok tevékenységközpontja ... 368
2.7.1.10. A játék ... 370
2.7.1.11. Tevékenységekben megvalósuló tanulás projektek formájában ... 373
2.7.1.12. Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek rendszere ... 374
2.7.1.13. Tervezés, a tevékenységek időkeretei ... 377
2.7.1.14. A fejlesztés tartalma, feladatrendszere ... 378
2.7.1.15. Mindennapos mozgás ... 378
2.7.1.16. Verselés, mesélés ... 380
2.7.1.17. Művészeti nevelés ... 383

2.7.1.18. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 384
2.7.1.19. A teremtett(külső) világ tevékeny megismerése 386
2.7.2. Sajátos feladatok 390
2.7.2.1. A gyermekvédelmi felelős speciális feladatai: 390
2.7.2.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése 391
2.7.2.3. Szociális feladatok ellátása 399
2.7.3. Nemzetiségi nevelés 399
2.8. Szent György Görögkatolikus Tagóvoda és Telephelyének nevelési gyakorlata 401
2.8.1. Az óvodai élet tevékenységformái az óvodapedagógus feladatai 401
2.8.1.1. Játék 401
2.8.1.2. Verselés, mesélés 402
2.8.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc 403
2.8.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka 404
2.8.1.5. Mindennapos mozgás 405
2.8.1.6. A teremtett (Külső) világ tevékeny megismerése 407
2.8.1.7. Munka jellegű tevékenységek 409
2.8.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 410
2.8.2. Esélyegyenlőség - az egyenlő hozzáférés biztosítása 411
2.8.2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek 411
2.9. Szent Jácint Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 418
2.9.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 418
2.9.1.1. Játék 418
2.9.1.2. Verselés, mesélés 420
2.9.1.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc 421
2.9.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 423
2.9.1.5. Mindennapos mozgás 425
2.9.1.6. A teremtett (külső) világ tevékeny megismerése 427
2.9.1.7. Munka jellegű tevékenységek 430
2.9.1.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás 431
2.9.2. Sajátos feladatok 433
2.9.2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek 433
2.9.2.2. Az esélyegyenlőségi, az egyenlő bánásmód program megvalósítása a nevelési gyakorlatban 438
2.10. Szent Péter és Pál Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata 439
2.10.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai 439
2.10.1.1. Játék 439

2.10.1.2. Verselés, mesélés 440
2.10.1.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka 442
2.10.1.4. Mindennapos mozgás 442
2.10.1.5. A Teremtett(külső) világ tevékeny megismerése 443
2.10.1.6. Munka jellegű tevékenységek 444
2.10.1.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás 445
2.10.2. Környezettudatosságra nevelés 445
2.10.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek 447
2.10.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek 447
2.11. Máriakertje Görögkatolikus Tagóvoda Telephelyének nevelési gyakorlata 450
2.11.1. Óvodai nevelés játékkal, mesével 450
2.11.2. Az óvodai élet tevékenységformái és feladatai 450
2.11.2.1. Játék 450
2.11.2.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás 453
2.11.2.3. Verselés, mesélés 454
2.11.2.4. Mindennapos mozgás 456
2.11.2.5. A teremtett(külső) világ tevékeny megismerése 457
2.11.2.6. Ének, zene, népi játék, tánc 463
2.11.2.7. Munka jellegű tevékenységek 466
2.11.3. Sajátos feladatok 467
2.11.3.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelése 467
2.11.3.2. Nemzetiséghez tartozó és szociális hátránnyal élő gyerekek nevelése 471

1.1. Bevezető

2025. februárjában fenntartói döntésre elkezdte a Nyíregyházi Egyházmegye Oktatási Irodája megszervezni egyesített óvodánkat. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén a Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda 2025.szeptember 01-től 10 tagintézménnyel és 2 telephellyel görögkatolikus fenntartású óvodaként működik.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések. Az óvoda elkészíti pedagógiai programját, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak.

A Pedagógiai Program intézményünk fontos dokumentuma, amely pontos képet ad az óvodánk pedagógiai értékeiről, a keresztény kultúra értékeiről, megfogalmazza elveinket, céljainkat, feladatainkat, kapcsolatainkat, összefoglalva az óvoda nevelési eljárásait, rendszerét, alapja a középtávú és éves programok készítésének. Pedagógiai programunkban az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, megjelenítjük tagintézményeink és telephelyünk azonos pedagógiai elvekre épülő nevelési gyakorlatát, sajátos nevelési arculatát.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka, szüleinek olyan kincse, amelynek értékét gyakran kevéssé ismerik. A görögkatolikus óvoda az evangelizációs munkája során a feltár, illetve gazdagít. Sok gyermek az első vallásos élményét a görögkatolikus óvodánkban szerzi és az őt körülvevő felnőttek, nevelők élete példájából, tapasztalja meg Isten szeretetét.

Görögkatolikus óvodánkban a gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem illeti meg. Pedagógiai alapelveink szerint célunk az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjúkorig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind az érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékben, amelyre érzékenyek. Az óvodai nevelés az Óvodai Nevelés Országos alapprogramjával harmonizálva, a gyermeket megillető jogok megerősítését és egyenlő bánásmód biztosítását tesszük lehetővé a Nyíregyházi Egyházmegye különböző településein élő családok óvodáskorú gyermekei számára.

Óvodánk család - és gyermekcentrikus. Óvodánk nyitott minden érdeklődő, hitét megélő és hitét kereső családok gyermekeinek. Figyelembe vesszük, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel indulhasson, és színvonalas nevelésben részesüljön.

Pedagógiai Programunkat ajánljuk Szocska A. Ábel Püspök Atyának – fenntartónknak, valamint a jelenlegi és leendő szülőknek, pedagógusoknak, óvodahasználóknak, s minden kedves partnerünknek, olvasónak.

Törvényi háttér

- 2011.évi CXC Törvény A nemzeti köznevelésről
- Magyarország Alaptörvénye (2011.április 25.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CCXXV. törvény
- 2011. évi CLXXIX. a nemzetiségek jogairól szóló törvény
- 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének
- biztosításáról
- 2023.évi LII. Törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelete a pedagógusok teljesítményértékeléséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség
- előmozdításáról
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 47. § Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához: https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához: https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
- A pedagógiai program tartalmát befolyásoló helyi dokumentumok:
  - Az óvoda hatályos Alapító Okirata
  - Nevelőtestületi határozatok

Az intézmény adatai

Az intézmény elnevezése: Nyíregyházi Egyházmegye Egysített Óvoda
Az intézmény címe: 4400, Nyíregyháza Síp utca 14-16.
Székhely: 4400, Nyíregyháza Síp utca 14-16.
Az intézmény típusa: Óvoda
Az intézmény OM azonosítója: 203428
Az intézmény elérhetősége:

- Telefonszám: (42) 312 742
- E-mail címe: egyesitettovoda@nyirgorkat.hu
- Honlap címe: https://szentmiklosovi.hu/

Az óvoda alapító okiratának kelte: 2025. április 30.
Az óvoda alapító okiratának száma: 20000/1219/2903/2025.
Az alapító okiratban meghatározott maximális gyermeklétszám: 1265 fő
Az intézmény fenntartója: Nyíregyházi Egyházmegye
Címe: 4400 Nyíregyháza Bethlen Gábor u. 5.
Telefonszáma: 06 30/740 44 44
Az intézmény jogállása: Önálló jogi személyként működik
Az intézmény gazdálkodási formája: Önállóan gazdálkodó intézmény, egyházi fenntartású köznevelési intézmény
A Pedagógiai Programot készítették: Intézmény igazgató, Intézmény igazgató-helyettes, Tagintézmény-igazgatók, Telephely felelős
A Pedagógiai Program benyújtója: Mikléné Koncsos Eszter Intézmény igazgató

Az intézmény feladat ellátási helyeinek adatai:

	Intézmény neve:	**Intézmény címe:**	**Telefonszám, e-mail cím:**	**Engedélyezett maximális gyermek létszám:**	**Csoportok száma:**
1.	Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda Székhely Intézmény	4400 Nyíregyháza, Síp utca 14-16.	(42) 312 742 szentmiklosovoda@nyirgorkat.hu	180 fő	6 csoportos
Tagóvodák adatai:					
2.	Angyalok Kertje Görögkatolikus Tagóvoda	4334 Hodász, Kölcsey út 9.	(44) 350 234 angyalokkertjeovoda@nyirgorkat.hu	60 fő	2 csoportos
3.	Ékes Virágszál Görögkatolikus Tagóvoda és konyha	4326 Máriapócs, Kossuth tér 12.	(42) 554 064 ekesviragszal@nyirgorkat.hu	90 fő	3 csoportos
4.	Istenszülő Oltalmáról Elnevezett	4244 Újfehértó, Mártírok utca 19.	(30) 448 1258 oltalomovoda@nyirgorkat.hu	120 fő	4 csoportos

	Görögkatolikus Tagóvoda				
5.	Mária Kertje Görögkatolikus Tagóvoda	4700 Mátészalka, Móricz Zsigmond utca 75.	(44) 312 661 mariakertjeovoda@nyirgorkat.hu	130 fő	5 csoportos
6.	Örömhír Görögkatolikus Tagóvoda	4823 Nagydobos, Fő út 131.	(44) 580 016 oromhirovoda@nyirgorkat.hu	125 fő	5 csoportos
7.	Sója Miklós Görögkatolikus Tagóvoda	4400 Nyíregyháza, Dália utca 1.	(42) 512 813 sojaovoda@nyirgorkat.hu	104 fő	4 csoportos
8.	Szent György Görögkatolikus Tagóvoda	4600 Kisvárda, Zrínyi tér 4.	(45) 415 105 angyalkertovoda@nyirgorkat.hu	90 fő	3 csoportos
9.	Szent Jácint Görögkatolikus Tagóvoda	4233 Balkány, Fő utca 11.	(42) 561 004, (42) 561 005 szentjacintovoda@nyirgorkat.hu	150 fő	6 csoportos
10.	Szent Péter és Pál Görögkatolikus Tagóvoda	4371 Nyírlugos, Szabadság tér 4.	(42) 288 384 szentpeterespalovoda@nyirgorkat.hu	136 fő	5 csoportos
Telephelyek adatai:					
11.	Máriakertje Görögkatolikus Tagóvoda Telephelye	4766 Pátyod, Kossuth Lajos út 41.	(44) 376 483 mariakertjeovoda@nyirgorkat.hu	50 fő	2 csoportos
12.	Szent György Görögkatolikus Tagóvoda Telephelye	4600 Kisvárda, Szent György út 9.	(45) 556 120 angyalkertovoda@nyirgorkat.hu	30 fő	1 csoportos
Intézményi összes engedélyezett létszám: 1265 fő					
Óvodai csoportok száma összesen: 46 csoport					

1.2. Helyzetelemzés

1.2.1. Társadalmi környezet

A Nyíregyházi Egyházmegye rövid története

(forrás: https://www.nyirgorkat.hu/?q=nye&l=hu)

Ferenc pápa 2015. március 20-án megalapította a Magyarországi Sajátjogú Metropolitai Egyházat, amely a hajdani Hajdúdorogi Egyházmegyéből és a Miskolci Exarchátusból jött létre. Ugyanakkor a Metropolitai Egyház alá rendelve Nyíregyháza székhellyel, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye közigazgatási területével megegyezően megalapította a Nyíregyházi Egyházmegyét.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét lefedő Nyíregyházi Egyházmegye területén a 2011-es népszámlálási adatok szerint 552 ezerre tehető a lakosság lélekszáma. A népesség körében a lélekszám tekintetében csökkenés tapasztalható. Településeink egy részében az elöregedés tapasztalható. Csökken a házasok aránya, mind a nők, mind a férfiak körében. Emelkedik a nőtlenek, hajadonok, özvegyek és elváltak száma. Csökken a gyermekek száma is, akik közül viszont aránylag sokan védelemre szorulnak.

Ezek a problémák nem csak a közélet vezetőit állítják megoldandó feladatok elé, hanem egyházunk is jelentős részt vállal a közösségek fejlesztésében, a különböző korosztályok mentális szellemi erkölcsi és egészségi problémáinak segítésében.

Egyházmegyénk hierarchája, papsága és egyházközségei komoly részt vállalnak az oktatási, nevelési feladatok végzésében, óvodák, általános iskolák és középiskolák működtetésében. Az erkölcsi nevelésben és gyermekvédelemben történő részvállalás mellett a fiatalok felkeresésében, közösségalakításában is buzgón tevékenykednek egyházmegyénk papjai. Részt vesznek a hálózati közösségfejlesztés munkájában.

Egyházmegyénk vezetése evangéliumi alapon vállalja fel a rászorulók megsegítését, ugyanakkor mindig figyelemmel tartja azokat a tendenciákat, amelyeket kormányzatunk a lakosság problémáinak érdekében fontosnak tart, ezen feladatok megvalósításában részt vállal. A hátrányos helyzetűek számára felzárkózási, lelki és mentálhigiénés támogatást biztosít.

Az egyházmegye területén, elsőként Nyíregyházán 1996. óta működik óvodánk, melyet további kilenc óvoda és két telephely alapítása, illetve átvétele követett, így mára elmondhatjuk, hogy a szélrózsa minden irányában biztosított a görögkatolikus óvodai nevelés Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén. Tagóvodáink más-más megközelítésből, különböző szakmai módszertani elemeket beépítve alakították ki nevelési rendszerüket, de mégis ugyanazon a görögkatolikus keresztény értékek mentén óvják, nevelik, oktatják a rájuk bízott gyermekeket.

Természetesen a különböző feladatellátási helyek különböző családokkal kerülnek kapcsolatba, eltérő szociokulturális háttérrel rendelkeznek, de az elhivatottság, a felebaráti szeretet megoldja ezeket a néha áthidalhatatlannak tűnő különbségekét is.

1.2.2. Humánerőforrás

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Alkalmazotti adatok:

	Munkakör			
Feladatellátási hely	Óvodapedagógus	Pedagógiai munkát közvetlenül segítő (NOKS)	Egyéb alkalmazottak	Összesen
Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda Székhely Intézmény	12 fő	7,5 fő	3 fő	22,5 fő
Angyalok Kertje Görögkatolikus Tagóvoda	4 fő	4 fő	1 fő	8 fő
Ékes Virágszál Görögkatolikus Tagóvoda és konyha	6 fő	5 fő	1 fő	12 fő
Istenszülő Oltalmáról Elnevezett Görögkatolikus Tagóvoda	9 fő	7 fő	0 fő	16 fő
Mária Kertje Görögkatolikus Tagóvoda	11 fő	7 fő	3 fő	21 fő
Örömhír Görögkatolikus Tagóvoda	9 fő	6 fő	1 fő	16 fő
Sója Miklós Görögkatolikus Tagóvoda	6 fő	4 fő	2 fő	12 fő
Szent György Görögkatolikus Tagóvoda	6 fő	4 fő	0,5 fő	10,5 fő
Szent Jácint Görögkatolikus Tagóvoda	13 fő	9 fő	2 fő	24 fő
Szent Péter és Pál Görögkatolikus Tagóvoda	9 fő	8 fő	2 fő	19 fő
Máriakertje Görögkatolikus Tagóvoda Telephelye	4 fő	2 fő	0 fő	6 fő
Szent György Görögkatolikus	2 fő	1 fő	0,5 fő	3,5 fő

Tagóvoda Telephelye				

Intézményi szinten:

Óvodapedagógus	91 fő
Pedagógiai munkát közvetlenül segítők (NOKS)	64,5 fő
Egyéb alkalmazottak	16 fő
Összesen	171,5 fő

Munkaköri beosztás szerinti megoszlás az óvodapedagógusok körében:

Intézmény igazgató:	1 fő
Intézmény igazgatóhelyettes:	1 fő
Tagintézmény-igazgató:	9 fő
Telephely felelős:	1 fő
Óvodapedagógus:	79 fő

Az óvodapedagógusok valamennyien rendelkeznek a törvény által előírt iskolai végzettséggel, az ötévenkénti továbbképzésüknek eleget tesznek, változatos szakirányú továbbképzéseken vesznek részt.

Az óvodapedagógusok nevelő munkáját szakképzett dajkák és pedagógia asszisztensek segítik a feladat ellátási helyeken.

1.2.3. Tárgyi feltételek

A fenntartónk támogatásával, segítségével, meg tudtunk valósítani olyan intézmény rendszert, ahol a gyerekek, pedagógusok munkájának, tevékenységének feltételei jók. Szép környezetben tölthetjük a mindennapokat, megfelelő tárgyi feltételünk van a szakmai szempontok figyelembevételével.

Intézményünkben az óvodás korú gyermekek nevelését 10 településen, 12 épületben valósítjuk meg. Óvodáink rendelkeznek a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az épületeket, udvarokat, kerteket, berendezéseket oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretüknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődésüket. Tegye lehetővé mindennapos mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el.

A gyermekek óvodai életének színtereit úgy alakítjuk ki, hogy legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak és teremt lehetőséget a szülők, vendégek fogadására.

Az épületek belső és külső rendezettsége megfelelő. A tárgyi feltételek minden óvodai csoportban adottak a pedagógiai munka végzéséhez. A csoportok tárgyi eszközeinek beszerzése folyamatos az elhasználódás és az igények mértékében. A csoportszobák berendezésénél figyelembe vettük a gyermekek képességeinek fejlesztéséhez szükséges szempontokat.

Foglalkoztató és csoportszobáink otthonosak, barátságosak és jól felszereltek. A tudatosan kialakított tárgyi környezet biztosítja a gyermekek tevékenységeinek színterét és alkalmazkodik a témahetek, projektek és más tevékenységek elvárásaihoz, valamint támogatja gyermekeink környezettudatos magatartásának megalapozását. A bútorzat nagy része új, minden igényt kielégítő. Játékkészletünket folyamatosan az igényekhez igazítva gyarapítjuk.

Megfelelő kiszolgáló helyiségek állnak a gyermekek rendelkezésére, amelyekben kényelmes és esztétikus eszközökkel szereltünk fel.

Az óvodáink udvarán füves és árnyékos hely egyaránt van. A játékok elhelyezése úgy történik, hogy futásra, sportolásra, énekes játékok játszásához is legyen megfelelő hely a homokozás, mászókázás mellett. Különös hangsúlyt fektettünk a baleset megelőzésre a játékok vásárlása, elhelyezése során. Növények telepítésével, virágok ültetésével kívánjuk szebbé, otthonosabbá tenni külső környezetünket és ezzel megteremteni gyermekeink számára a lehetőséget a felszabadult játékra, mindennapos mozgásra. Az udvar pedagógiai koncepciónk megvalósításának is színtere, hiszen a természeti környezet nyújtotta lehetőségek egy részét itt célszerű kihasználnunk.

Műszaki infrastruktúra tekintetében rendelkezésünkre áll:

- Székhelyintézményben: projektor 2db, laptopok, számítógépek, nyomtató, fénymásoló, okos TV, erősítő, tabletek,
- Tagintézményekben: számítógépek, laptopok, nyomtatók, fénymásolók, DVD lejátszó, okos TV, vezeték nélküli hangszórók, CD lejátszó, tabletek.

1.3. Gyermekkép, óvodakép

1.3.1. Általános elvek

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.
- az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések.

- Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni:
    a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
    b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.

1.3.2. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és közösségi lény egyszerre. A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka, az élet folytonosságának láncszeme. Az Isten adta természet és erkölcs szerint lép az életbe, és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert fejleszteni.

A keresztény ember áldásként éli meg a gyermeket. A gyermek a jövő élet hordozója. A lélek megismerésével a gyermekekben lappangó hajlamokat felkeltjük. Ebben a munkában helye van a magvetésnek és a gyomlálásnak is. A közös munka során: nevelés, buzdítás, óvás, intés, min- mind lehetőség a lélek gazdagítására. A gyermek személyiségének kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a személyi és tárgyi környezetnek.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Minden gyermeket a saját képességei szerint, annak figyelembevételével neveljük, fejlesztjük. Nevelik, fejlesztik őt az új társkapcsolatok és az óvoda minden dolgozója. Tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, hogy – tisztellek Téged, fontos vagy Nekem, csakis rád figyelek, segítek Neked. Feladatunk az, hogy minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, önmagához képest fejlődjön, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül próbálja elfogadni. Óvodapedagógusaink arra törekednek, hogy óvodásaink szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket.

Óvodánk család, gyermekközpontú befogadó szemléletű, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik. Óvodánk arculatából adódóan, az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaira építve, az egész napot át kell hatnia a keresztény lelkiségnek. Igyekszünk, a szeretetteljes neveléssel nevelni, hogy hátrányai csökkenjenek a gyerekeknek. Ne legyen helye semmiféle előítélet kibontakozásának.

1.3.3. Óvodakép

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését is.)

A görögkatolikus óvodánk is, mint minden más óvoda arra a célra van rendelve, hogy a teljes emberi személy kiformálódásán munkálkodjon. Ezt a célt a keresztény életszemlélet

szerint igyekszik elérni. Óvodánk épp azzal válik katolikussá, hogy – bár más – más fokon – az óvodai közösség minden tagja osztozik a keresztény világszemléletben. Ezért az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé, belső ösztönzővé, s egyúttal végső céllá. Óvodánk a családias szellemre épít, preventív munkát végez. Alapja a szeretet és a bizalom.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A katolikus óvoda a katolikus köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, amely kiegészítője a családi nevelésnek a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

A gyerekek lelki életének gazdagodása a viselkedés módjukban erőteljes módon jelen van. Ezt helyes értékrend kialakításával és közvetítésével, személyes példákkal és hit életünkkel sikerült megvalósítani.

1.3.4. Pedagóguskép

Életünkkel, munkánkkal mintát, értékrendet tárunk a gyermekek elé. Olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, az együttérző, az elfogadó, a segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszeretet a jellemző. A katolikus óvodában a fejlesztésnek és a nevelésnek meg kell felelnie a tanítás elveinek, a dolgozóknak pedig ki kell tűnniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel.

Nálunk a jó óvodapedagógus:

- elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű
- személyiségvonásaiban megjelenik a gyermekszeretet, gyermekismeret, a különbözőségek megértése és elfogadása
- tetteiben érezhető a tisztelet, hitelesség, a tapintat és az empátia
- közvetíti a magyar népi kultúra átörökítésének alapvető értékeit
- a gyermekek fejlesztéséhez egyéni módszereket alkalmaz, a képességterületekre épülő,
- egyénre szabott tervezés által tudatosan végezi a differenciálást
- nevelési tevékenysége tudatos, abban a hagyományőrzés, a családokkal való együttműködés és a természetszeretet meghatározó szerepet játszik
- önmagára és környezetére igényes legyen.
- nyitott a katolikus hit irányába, képviseli a keresztény értékrendet.

Programunk olyan pedagógust kíván, aki biztosítja a gyermekek számára az egyenlő hozzáférést, a gyermeki jogok érvényesítését, szükségleteik kielégítését, az inkluzív és differenciáló pedagógiai által.

1.3.5. Szülőkép

Intézményünk igyekszik a szülőkkel mindjobban megismertetni szellemiségünket, nevelési alapelveinket, segítséget nyújtani a katolikus értékrend megismerésében és elmélyítésében. Ezen törekvésük azonban csak a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartáson

keresztül valósítható meg. Intézményünk törekszik arra, hogy a szülők ebben aktívan részt vegyenek.

Az optimális partneri kapcsolat:

- Alapja a kölcsönös tisztelet és megbecsülés
- A szülő tudjon azonosulni a programunkkal, szellemiségünkkel
- Segítse a programunk megvalósulását
- Tisztelje gyermekek óvodapedagógusát, valamennyi dolgozót
- Gondoskodjon gyermekek rendszeres óvodába járásáról
- Legyen képes az együttnevelésre, fejlesztésre
- Kísérje figyelemmel gyermekek fejlődését, ahhoz adjon meg minden segítséget.

1.4. Az óvodai nevelés feladatai

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1.4.1. Az egészséges életmód alakítása

1.4.1.1. Egészségfejlesztési program

Készítette: Oláh Zoltánné
(Pethőné Vígh Katalin munkája nyomán)

BEVEZETÉS

Minden óvodapedagógusnak fontos feladata, hogy gondoskodjon a rábízott gyermekek testi épségének és egészségének a megőrzéséről. Az állam országos szintű szabályozással biztosítja, elsősorban törvények és rendeletek formájában, hogy a nevelési intézményekben szervezett formában, azonos módon figyeljenek a gyermekek egészségének megőrzésére, illetve tegyenek is ennek érdekében. Magyarország Alaptörvénye deklarálja azokat az alapvető jogokat, amelyek minden állampolgárt megilletnek. Az Alaptörvény XX. és XXI. cikke az alábbiakat mondja ki:

„Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.” „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” Ennek megfelelően – mind törvényi, mind rendeleti szinten – kiemelt figyelmet kívánnak fordítani a felnövekvő generációk egészségének megőrzésére.

AZ INTÉZMÉNY FELADATAI A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATBAN

A pedagógusok feladata, hogy a teljes körű egészségfejlesztés során – a rendszeresen megvalósuló egészségfejlesztési tevékenység hatására – pozitív irányba befolyásolják a gyermekek egészségügyi állapotát, oly módon, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézzék elő.

Az egészségfejlesztés akkor hatékony, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- ha minden gyermek részt vesz benne,
- a teljes nevelőtestület, alkalmazotti közösség aktív, összehangolt munkájának eredménye, megvalósul a felvilágosító tevékenység,
- betartják és betartatják a munka- és balesetvédelmi előírásokat, feltárják és elhárítják a veszélyhelyzeteket,
- az óvodán belüli közösségen kívül bevonják a szülőket és az óvoda közelében működő, erre alkalmas civilszervezeteket, valamint az óvoda társadalmi környezetét is.

AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM TARTALMA

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testmindennapos mozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és intézményen belüli erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjed ki.

AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM MEGTERVEZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az óvoda teljes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében. Ehhez a következő lépések szükségesek:

A helyzet felvázolása. A feltételrendszer elemzése alapján alakíthatók ki a program céljai, szerkezete. A program megvalósítását az garantálhatja, ha

- céljaiban konkrét, reális,
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi,
- a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott,
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket,
- a feladatokat tagoltan rögzíti,
- tartalmazza a módszertani elemeket,
- a szükséges forrásokat meghatározza, valamint
- kijelöli a határidőket, és megnevezi a felelősöket.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ELŐSEGÍTÉSE

Az óvodában a magas telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésével kapcsolatban a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. mell. III. címe alapján az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mindennapos mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mindennapos mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;

- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

HATÁRIDŐK TERVEZÉSE

A célok kimunkálása során érdemes különböző határidőket meghatározni:

- rövid távú (azonnali beavatkozást igénylő) feladatok,
- középtávú feladatok,
- hosszú távú tervezés.

MEGLÉVŐ FORRÁSOK HASZNOSÍTÁSA

Fontos végig gondolnunk, hogy milyen módszerek, eszközök, egészségnevelési programok állnak rendelkezésünkre.

Lehetséges módszerek (egymásra épülő rendezvénysorozatok):

- nevelőtestületi értekezlet,
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzéseegészségfejlesztés témakörben,
- tréningek,
- szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus, szupervizor bevonásával,
- rendszeres testedzés a szülőkkel,
- környezetvédelmi tevékenység,
- szűrővizsgálatok,
- kirándulások, szabadidős programok,
- mérések,
- egészségvédelmi programok bemutatása,
- higiénés eszközök bemutatása,
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával.

A TELJESÜLT FELADATOK ÉRTÉKELÉSE

Az egyes szakaszok után célszerű áttekinteni, értékelni a teljesítéseket, szükség szerint beavatkozni, esetleg módosítani a célmeghatározásokat. Az újabb célok meghatározásának alapja lehet a SWOT-analízis. A minőségfejlesztési eljárásokból például a PDCA-ciklust lehet adaptálni az óvodai egészségfejlesztési feladatok értékelésére. Cél a jól bevált eszközök,

módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása.

Az egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el. A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés módszertani útmutatóját a Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet dolgozza ki. (Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet, web: www.egeszseg.hu)

INTÉZMÉNYI DOKUMENTUMOK

A nevelési intézmény munkarendjének és házirendjének a teljes egészségfejlesztést kell szolgálni, amelynek betartása mindenki számára kötelező. Az intézmény dokumentumaiba be kell építeni az egészségfejlesztési programot.

Az SZMSZ-nek tartalmaznia kell a 20/2012. EMMI-rendelet 4. § (2) bekezdés f) pontja értelmében a gyermek egészségét veszélyeztető helyzetek kezelésére irányuló eljárásrendet, így az SZMSZ-ben kell meghatározni a nevelési-oktatási intézmény vezetőinek, pedagógusainak, valamint más alkalmazottainak feladatait a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésében és azok bekövetkezte esetén, továbbá azokat a védő-óvó előírásokat is, amelyeket a gyermekeknek, tanulóknak az óvodában, iskolában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A pedagógiai programnak tartalmaznia kell a nevelési intézmény teljes körű egészségfejlesztésével kapcsolatos feladatokat oly módon, hogy a pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program koordinált, nyomon követhető és mérhető legyen.

A házirendnek is a teljes körű egészségfejlesztést kell szolgálnia, és ennek betartása az intézményben mindenki számára kötelező.

Az előzőekből következően az intézményben tartózkodó szülőknek és nem az intézmény alkalmazásában álló egyéb személyeknek is kötelező a fentiek betartása.

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÓVODA PARTNEREIVEL

Az óvodának kiemelt az együttműködési kötelezettsége – a fenti 129. § (2) bekezdése alapján -a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így például:

- egészségügyi szolgáltatást nyújtók (a védőnői szolgálat, gyermekorvos, fogorvos, egészségügyi szolgáltatást nyújtó orvos),
- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (a családsegítő szolgálat, átmeneti otthonok),
- közoktatási intézmények (óvodák, iskolák, pedagógiai szakszolgálatok),
- rendőrség,
- ügyészség,
- bíróság,
- menekülteket befogadó állomások, menekültek átmeneti szállásai,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,
- munkaügyi hatóság.

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudják megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

AZ EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM TARTALMA

AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI-rendelet 130. § (1) bekezdése kiterjed az óvodában biztosított közétkeztetés során az óvodában biztosított közétkeztetés élelmiszer alapanyagainak beszerzésére.

130. § (1) A nevelési-oktatási intézményben biztosított közétkeztetés élelmiszer-alapanyagainak beszerzését az étkeztetés megszervezője lehetőség szerint összehangolja a helyi élelmiszeralapanyag-termeléssel és -előállítással.

(2) Ha a nevelési-oktatási intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az intézmény alapító okirata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárusító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szolgálat abban a kérdésben foglal állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá, hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontsa a nevelő-oktató munka hatékonyságát.

(3) A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg a (3) bekezdésben meghatározott ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja.

(4) A (2) – (3) bekezdésben meghatározottakat a szerződés módosítása esetén is alkalmazni kell.

(5) Az intézményben üzemelő élelmiszer-árusító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához a nevelési-oktatási intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértését.

Változás a 37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról jelent meg. Ennek következtében az ellátás során biztosítandó étkezésekkel kapcsolatos követelmények az alábbiakban foglalhatók össze:

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 5. §:

(1) A Közétkeztető által nyújtott étkezések korcsoportonkénti energiatartalma egy főre a 3. mellékletben feltüntetett energiaszükségleti értékek figyelembevételével a (2) és (3) bekezdésben foglaltak szerint naponta biztosítandó.

(2) A Közétkeztető köteles

a) egész napos ellátás esetén a korcsoportonkénti előírt energiaszükséglet 100%-át

napi három fő- és két kisétkezéssel,

(2a) A napi energia- és tápanyag-beviteli értékek teljesítendő aránya a (2) bekezdésben foglalt eseteken kívül:

a) csak reggeli esetén 20%,

b) tízórai és ebéd esetén 50%,

c) csak vacsora esetén 25%.

Tájékoztatási kötelezettsége is van a közétkeztetőnek, amelyek az alábbiakban találhatóak:

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 6. §:

(1) A Közétkeztető minden, általa biztosított étkezéshez étlapot készít, és azt az Intézmény az étkezők – bölcsődékben, valamint nevelési-oktatási intézményekben a szülők – által is jól látható helyen kifüggeszti, és elektronikus formában is elérhetővé teszi.

(2) A Közétkeztető az étlapon feltünteti minden étkezés

b) számított sótartalmát, valamint az élelmiszerek jelöléséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott allergén összetevőket.

(5) A Közétkeztető a 4. melléklet szerint adagolási útmutatót készít, amelyet az Intézmény rendelkezésére bocsát. A Közétkeztető az adagolási útmutatót az ételkészítés helyén, az Intézmény a tálalás helyén a tálaló személyzet által jól látható helyen kifüggeszti.

Naponta biztosítandó élelmiszerek, élelmiszercsoportok:

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 7. §:

(4) Napi háromszori étkezés szolgáltatása esetén egy főre biztosítandó legalább

a) két adag zöldség – ide nem értve a burgonyát – vagy gyümölcs, ezekből legalább egy adag nyers formában,

b) két adag gabona alapú élelmiszer, melyből legalább egy adagnak teljes kiőrlésűnek kell lennie.

Felhasználási előírások, korlátozások és tilalmak egyes élelmiszerek és ételek vonatkozásában:

- a 3 év feletti korcsoport részére 2,8% vagy ez alatti zsírtartalmú tej biztosítandó.
- Az italként kínált tej hozzáadott cukrot nem tartalmazhat.
- Tejföl és tejszín kizárólag ételkészítéshez használható fel.
- A fogyasztásra kész élelmiszerként beszerzett ízesített tejkészítményhez cukor nem adható.
- Zsiradék legfeljebb a nyersanyag-kiszabási előírásban feltüntetett mennyiségben használható fel, kivéve a sütemények készítésénél történő felhasználást.

- Húskészítmény felhasználásakor a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3/13-1. számú előírás A és B vagy A és C részében foglalt rendelkezéseit be kell tartani.

- A szükséges folyadék biztosítására étkezések között ivóvíz, illetve ásványvíz adható.

- A tea legfeljebb a nyersanyag-kiszabási előírás szerint megengedett mértékben tartalmazhat hozzáadott cukrot.

- Tíz élelmezési nap átlagában a napi összes energiamennyiség legfeljebb 30%-a, bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés esetén 35%-a származhat zsiradékból.

- Tíz élelmezési nap átlagában a hozzáadott cukortartalom a napi összes energiamennyiség legfeljebb 10%-át teheti ki.

- Tíz élelmezési nap alatt összesen:

  - egész napos étkeztetés esetén egy főre 5 liter tej vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék,
  - napi háromszori étkezés szolgáltatása esetén egy főre 3 liter tej vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék biztosítandó.

A közétkeztetés keretében szolgáltatott ételek sótartalmára az 5. melléklet szerinti, korcsoportonként meghatározott értékeket kell alkalmazni.

- Ételkészítéshez az MSZ-01-10007 számú szabvány szerinti, kizárólag jódozott konyhasó használható.

- Ha az ételkészítéshez használt ivóvíz jódtartalma a megengedett határértéket meghaladja, az országos tiszti főorvos kérelemre indult eljárásban felmentést adhat a (2) bekezdés szerinti előírás betartása alól.

- A tálalókonyhán az ételhez só, illetve cukor nem adható.

- A só vagy cukor kihelyezési, illetve átadási helyén jól olvashatóan fel kell tüntetni az „A túlzott só- és cukorfogyasztás szív- és érrendszeri betegségekhez, elhízáshoz és cukorbetegséghez vezethet!” szövegű figyelmeztető feliratot. A felirat az étkeztetettek életkori sajátosságainak megfelelően képi megjelenítéssel helyettesíthető.

- Az egész napos étkeztetés, a bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés, a napi háromszori és a napi egyszeri étkezés szolgáltatása esetén a felhasznált élelmiszerek, élelmiszercsoportok tíz élelmezési napra számítva alkalmazandók.

A közétkeztetésben a következő élelmiszereket nem lehet felhasználni:

- sótartalmú ételport, sótartalmú leveskockát, sótartalmú ételízesítő krémeket, pasztákat állományjavításon vagy ételízesítésen kívüli célra,
- 30%-nál magasabb zsírtartalmú húst,
- 23%-nál magasabb zsírtartalmú húskészítményt bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés esetén,
- 18 év alatti korcsoport számára koffeintartalmú italt, a 10. § (2) bekezdése szerinti tea, illetve a kakaó kivételével,
- a népegészségügyi termékadóról szóló törvény szerinti energiaitalt,

- alkoholt tartalmazó élelmiszert,
- szénsavas vagy cukrozott üdítőt, szörpöt,
- a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-2001/112 számú előírása szerinti gyümölcsleven kívül más gyümölcs italt,
- a népegészségügyi termékadóról szóló törvény szerinti gyümölcsízt,
- az 1-3 éves és a 4-6 éves korcsoportok számára sertés- és baromfizsírt, valamint
- kókusz- és pálmazsírt sütéshez, főzéshez.

Közétkeztetésben az 1-6 éves korcsoport számára még összetett élelmiszerrel bevitt formában sem lehet az ételkészítés során felhasználni az élelmiszer-adalékanyagokról szóló, 2008. december 16-i 1333/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet V. mellékletében felsorolt adalékanyagokat.

Édesség önállóan ebédként nem adható. Egyéb étkezésként kizárólag a legalább 1/3 rész gyümölcsöt vagy 1/3 rész tejet vagy tejterméket tartalmazó édesség adható.

Édesítőszer ételkészítéshez – a diétás étkezést igénylő szénhidrátanyagcsere-zavarban szenvedők kivételével – nem használható.

A MINDENNAPOS TEST MOZGÁS

Az egészségfejlesztési program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése:

- a rendszeres mindennapos mozgás biztosításával (mindennapos mozgás, játék),
- a mindennapos mozgáskultúra megalapozásával,
- a motoros képességek fejlesztésével.

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mindennapos mozgás megszerettetése, a közös mindennapos mozgás által kiváltott öröm átélése.

A sikeresen elvégzett mindennapos mozgásos feladat növeli a hatékonyság érzését. A mindennapos mozgás feletti kontroll erősíti az én-kontroll funkciókat, a mindennapos mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás pedig a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mindennapos mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én-képének alakulásához. A társakkal végzett együtt mindennapos mozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

Az egészségfejlesztési program elkészítése során figyelembe kell venni:

- a mindennapos mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mindennapos mozgását és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés,
- kedvezően befolyásolják a gyermek teljesítőképességét,
- felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását,
- a tornának, a játékos mindennapos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára elérhetőnek kell lenni.

A mindennapos mozgásfejlesztés megvalósulhat:

- a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mindennapos mozgása közben,
- a testnevelési tevékenységen belül,
- differenciált mindennapos mozgástevékenység során.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmindennapos mozgás hatékonyan megvalósuljon:

- fő szempont a pozitív megerősítés,
- a mindennapos mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos mozgás, szabad mindennapos mozgáslehetőségek),
- napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mindennapos mozgás (szabadban),
- tudatos a nagymindennapos mozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére,
- a tér mindennapos mozgásos megismerésére irányuló mindennapos mozgások,
- kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése,
- lehetőség a csoportok egymás közötti mindennapos mozgásos tevékenykedtetésére,
- a prevenciós torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mindennapos mozgáslehetőségek felkínálása,
- mindennapos mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése,
- szülők bevonása a mindennapos mozgásos tevékenységekbe (például egészségvédelmi nap, sportnap).

A TESTI, LELKI, MENTÁLIS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, ezért az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése fontos feladatunk. Sokat tehetünk mi, óvodapedagógusok a gyermekek korai egészségvédelme érdekében, e feladatainkat a köznevelési törvény is szabályozza.

A pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Az Egészségügyi Világszervezet meghatározása szerint az egészség fogalma:

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota és nem csupán a hiánya”.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Gyermekkorban az egészségre nevelés az élet további szakaszaira hatással van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi, lelki edzettséget. Pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá szokássá alakítja az egészségvédő magatartást. Az egészség

védelme az egyén és a társadalom érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek feladata van.

Az óvodai egészségügyi ellátást rendelet írja elő, mely rögzíti az óvoda alapfelszerelését, az iskolafogászati feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó tennivalókat.

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése – rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő tevékenységre.

MENTÁLIS EGÉSZSÉG

A WHO Zöld könyvében a mentális egészséget úgy definiálják, mint a jóllét állapotát, amelyben az egyén meg tudja valósítani képességeit, meg tud birkózni a normális élet stresszhelyzeteivel, termékenyen képes dolgozni, és hozzá tud járulni közösségének életéhez.

Az óvoda feladata továbbá:

Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

A pozitív mentális egészség fogalma olyan személyiségműködési folyamatra, illetve olyan készségek, képességek meglétére utal, amelyek a személy egyéni képességeinek és társas kapcsolatainak kibontakozásával kiteljesedését biztosítják. Éppen ezért a mentális betegségek kezelése önmagában nem feltétlenül eredményezi a személyes és társas jóllét és az alkotóképesség kiteljesedését, bár a mentális betegségek felismerése és kezelése a mentális egészség fejlesztésének fontos feltétele.

A mentális egészség számos készséget és képességet foglal magába, ezek közül a legfontosabbak:

- a pszichés, az érzelmi, intellektuális és spirituális fejlődés képessége és jóllét fenntartása,
- kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása,
- az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képessége.

A mentálisegészségfejlesztés több összetevőre bontható:

- a pozitív mentális egészség fejlesztése,
- a mentális problémák és betegségek megelőzése,
- a mentális egészséggel kapcsolatos országos és regionális szintű információs tudásbázis és kutatóintézetek, kutatócsoportok létrehozása,
- a mentális betegséggel vagy fogyatékkal élők életminőségének javítása a társadalmi integráció, valamint a jogaik és méltóságuk védelme révén,
- a mentális egészséget befolyásoló tényezőket MacDonald és O'Hara (1998) modellje

nyomán ismertetjük,

A mentális egészséget építő tényezők és a mentális egészséget romboló tényezők:

a) Minőségi környezet:
- Jó lakókörnyezet és közlekedés.
- Esztétikus és kezelhető környezet és kilátás.
- A természet közelsége.
- Biztonságos környezet.

b) Deprivált környezet:
- Kedvezőtlen, nem kielégítő lakhatási lehetőségek.
- Kevés van, vagy egyáltalán nincs biztonságos játszótér.
- A környezet erőszakos és nem biztonságos.
- A tömegközlekedés szegényes.
- Szegénység és eladósodás.

c) Önértékelés:
- Saját értékességünkkel és fontosságunkkal kapcsolatos hiedelem, ami a személyes kompetencia és a siker átéléséhez vezet.

d) Érzelmi abúzus:
- Az önértékelés aláásása közvetlen fizikai vagy szexuális abúzus miatt, vagy közvetve, folyamatos kritika, az egyéniség és a személy fontosságának tagadása révén. Ez rendszerint az alá-fölérendeltségi viszonyokban a hatalmukkal való visszaélések következtében áll elő.

e) Érzelmi feldolgozás:
- Saját érzelmeink ismerete és elfogadása.
- Megfelelő érzelmi szótár használata.
- Érzelmi intelligencia.

f) Érzelmi közöny:
- Az érzelmi élet személyes vagy intézményes negligálása.

g) Önmenedzselési és megküzdési készségek:
- Asszertivitási készségek.
- Stresszkezelési készségek.
- Problémamegoldási készségek.
- Társas problémamegoldási készségek.

h) Stressz:
- A stressz az életünk alapvető része, ugyanakkor szélsőséges mértékben.
- A mentális egészséget veszélyezteti.

i) Társas részvétel:
- Kölcsönösen kielégítő társas kapcsolatok megléte, a társas integráció
- Gazdagítja a mindennapi életet.
- A társas támasz fontos egészségvédő hatású.
- A társadalomban való aktív részvétel elősegíti a felelősségvállalást.

j) Társas kirekesztés:
- Az elmagányosodás és a társas kirekesztés a mentális egészséget komolyan veszélyezteti.
- A mentális egészség az óvodában számos készséget és képességet foglal magában, ezek

közül a legfontosabbak:

- a pszichés, az érzelmi, intellektuális és spirituális fejlődés képessége és jóllét fenntartása,
- kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása.
- az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képessége, pozitív hatást gyakorol a személyiséget érintő változásokra.

AZ ÓVODAPSZICHOLÓGUS FELADATAI AZ ÓVODÁBAN

Az óvodában alkalmazott óvodapszichológusi tevékenység céljai:

- elsődleges célja a gyermek személyiségfejlesztése;
- közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak;
- egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító intézkedésekben, továbbá megszervezi a szűrővizsgálatokat, a mentálhigiénés preventív feladatokat, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pszichológiai feladatokat, a krízistanácsadást, a kiemelten tehetséges gyermek tehetséggondozását, az együttműködés és az ellátás kereteit;
- kiemelt célcsoportja az ötödik életévüket betöltött gyermekek;
- szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervez, segíti a pszichológiai ismeretek elsajátítását, kapcsolatot tart az iskolapszichológussal, együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológussal, kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel, és együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal.

MIT TEHETÜNK AZ ÓVODÁBAN A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEK KIALAKULÁSA ÉS A BÁNTALMAZÁSOK MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN?

Programok, amelyek segíthetnek a problémák kialakulásának megelőzésében és kezelésében Ovi-zsaru program (Óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programja) az óvodáskorú gyermek fokozottan ki vannak téve kisebb-nagyobb baleseteknek.

Életkori sajátossága a játékosság és kíváncsiság, de még nincs elég tapasztalata, így sokszor nem ismeri fel a veszélyt sem, és nem is tud megfelelően viselkedni. Ennek a programnak a célja a gyermekek védelme a gyermekek sérelmére elkövetett bűnözéssel szemben.

Főként a nagycsoportos korosztály számára kidolgozott bűn- és balesetmegelőzési témájú program célja a gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől.

Azért épp ezt a korosztályt célozták meg a program kidolgozói, mert ők hamarosan iskolába mennek, hosszabb-rövidebb időt már egyedül, illetve felnőtt felügyelete nélkül is eltölthetnek otthon vagy a játszótéren, adott esetben önálló döntésekre kényszerülhetnek.

Saját érdekükben életkori sajátosságaiknak megfelelő módon kell őket felkészíteni, tájékoztatni a biztonságos és helyes viselkedésformákat illetően. Ezeket a tanácsokat, figyelmeztetéseket természetesen otthon is hallják, de felgyorsult világunk egyre nehezebbé

teszi, hogy a szülők elég időt szánjanak az ilyen jellegű felkészítésre. Gyakori az is, hogy a szülők általi figyelmeztetések gépiessé válnak, a gyerekek esetleg egy idő után nem is figyelnek oda ezekre.

Az Ovi-zsaru ugyanakkor egy játékos, figyelemlekötő, közvetlen kommunikációra építő megelőzési programsorozat. Az óvodai foglalkozásokon és az otthoni feladatokon keresztül szerepet vállal benne az egyenruhás rendőr, az óvodás, az óvónő, a szülő, akár a nagyobb testvér, nagyszülő is. Ráadásul a bekerülési és működési költségek sem magasak, így kis segítséggel a legtöbb óvodában bevezethető.

A program első és utolsó foglalkozásán (az ismerkedés szabályai, ill. a biztonságos közlekedés témáknál) mindenképpen személyesen is jelen van a kapcsolattartó rendőr. Így közvetlen kapcsolatot alakíthat ki a gyerekekkel, akik kérdezhetnek tőle, megismerhetik az egyenruhát, az alapvető rendőri felszereléseket is. A személyes kontaktus fontos elem, mert a gyerekek pozitív élményt szerezhetnek a rendőrrel kapcsolatban, megtapasztalhatják, hogy (az esetleges ijesztgetések ellenére) nem kell félniük, és amennyiben bajba kerültek, segítséget is kérhetnek tőle.

A második foglalkozást a kidolgozott anyag és az előzetes felkészítés alapján már az óvónők vezetik le. Ekkor a rendőr szerepét átveszi a kézbáb Rendőr Robi, aki mintegy „segítőjévé válik” az óvónőnek. Az ő vendége Rosszcsont Ricsi, aki saját élményeit, tapasztalatait osztja meg a gyermekekkel.

Fontos, hogy a bábok a tematikához tartozó foglalkozásokon kívül más szituációkban – például séta alkalmával, vagy egy-egy a csoport életében felmerülő konfliktus, probléma megbeszélésekor – is felhasználhatók.

A program témakörei:

Foglalkozások	**Témakör**
Ismerkedés szabályai	Ki az idegen számunkra, és mit mondhatunk el idegen embernek magamrólés a családomról?
Szabályok, utasítások betartásának fontossága	Kinek az utasításait tartsuk be, kinek fogadjunk szót, s miért?
Idegen személlyel történő találkozás, kapcsolat, ajándék elfogadás szabályai	Utcán, játszótéren, idegen lakásban.
Egyedüli otthon tartózkodás szabályai	Telefonálás, idegen beengedése a lakásba.
Veszélyes eszközök is lehetnek, nem játékszer	Háztartási eszközök, szúró-vágó eszközök használata, testi épség megóvása.
A közlekedés szabályai	Gyalog, kerékpárral, utasként gépkocsiban.

A témakörök feldolgozása nem csak az óvodában történik. Mind a hat játékos foglalkozás után egy-egy feladatlapot vagy színezőt visznek haza a gyerekek, melyet otthon a szülővel közösen oldanak meg, színeznek ki, melynek során a szülő is tájékozódhat gyermeke ismereteiről. Év végén a szülők egy kérdőív kitöltésével, véleményükkel segítik a program működtetőit, fejlesztőit. A feldolgozásban segítenek a témákhoz kapcsolható ajánlott és szabadon választott mesék, a különböző történetek, a rajzolás, a szerepjátékok. A foglalkozások

lebonyolítását a módszertani ajánlóban megfogalmazottak mellett természetesen maguk az óvónők is formálhatják aszerint, hogy miként tudják beilleszteni az egyes témákat a nevelési programba, illetve a napi teendőkbe.

Lelki programok /Lelki percek/

A lelki kiegyensúlyozottság folyamatos keresése átszövi a mindennapjainkat. A lelkigyakorlatokon és a lelki percek alkalmával lehetőség nyílik a gyermekek és az alkalmazottak számára, hogy olyan megoldásra váró vélt vagy valós problémákat, feszültségeket oldjanak fel, amelyek a lelki nyugalom, lelki egyensúly megteremtéséhez szükségesek.

Az alkalmazottak segítségére van még lelki vezetőnk, aki gyónási lehetőséget biztosít és egyéni beszélgetésekre is lehetőséget ad.

Meseterápia

A meseterápia segíti a gyermek érzelmi intelligenciájának fejlődését, hogy lelkileg egészséges legyen. Az óvodás gyermek még nem képes megfogalmazni a benne keletkező feszültségeket, szorongásokat, félelmeket, örömöket, viszont a mesén keresztül közölni tudja ezeket az érzelmeket. Akár úgy, hogy ragaszkodik a kedvenc meséjéhez, vagy úgy, hogy ő maga kezd el történeteket kitalálni. A foglalkozás során pontosan megnevezik azt a szereplőt, akinek mesebeli helyzete az ő valós élethelyzetükkel azonos, vagy akinek a szerepe erősen vonzza őket.

A relaxáció segíti őket abban, hogy gondolkozzanak azon, hogy *”ki vagy a mesében?”,* vagy *„kire akarsz hasonlítani a mesében?”.* Az utolsó fázis a produktum elkészítése, ahol érzéseket fejezhet ki szimbólumok által. Nagyon fontos a foglalkozás végére a személyiség kiteljesedése és a boldogság érzés.

A BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

Gyermekbalesetnek minősül minden olyan baleset, amely akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll. A gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodában a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését. Az óvoda alapdokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat. Amennyiben az óvodában baleset történik, akkor, ha szükséges, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt haladéktalanul értesíteni kell.

Az óvodában bekövetkezett gyermekbalesetet nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálni. Az óvodának lehetővé kell tennie a szülői szervezet, közösség részvételét a gyermekbaleset kivizsgálásában.

Végül az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.

A SZEMÉLYI ÉS KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ FEJLESZTÉSE

Személyes Tisztálkodás:

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata. A legfőbb személyes higiénés feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermeknek álljon rendelkezésre.

Környezeti Higiéné:

A környezeti higiénére nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termek szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát. Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermekek személyiségfejlesztésében.

A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése, oktatása:

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek: az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása általános járóbeteg-szakellátásban vagy általános fekvőbetegszakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a 36 nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek szülei kérhetik a gyermek felmentését az óvodakötelezettség alól. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő, továbbá tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az általános járóbeteg-szakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható. Az eljárás időtartama 50 nap.

Ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket a felmentést engedélyező szerv (a fővárosi és megyei kormányhivatal általános illetékességgel eljáró járási hivatala) az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére:

- tanácsadást,
- konzultációt biztosít, továbbá
- terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányit a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

Célfeladat megállapítása

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik, és vállalj, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi.

A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladatellátási helyen végzi nevelési-oktatási feladatait. A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi. Vagyis az óvodáknak a gyermek szakorvosi papírját kiállító egészségügyi intézménnyel szorosabbra kell fűzniük az együttműködést, a kapcsolattartást a jövőben, hogy a tartósan beteg gyermek biztosan teljesíthesse tankötelezettségét.

A DIABÉTESSZEL ÉLŐ, VALAMINT A FOKOZOTT KOCKÁZATÚ ALLERGIÁS BETEGSÉGGEL DIAGNOSZTIZÁLT GYERMEKEK:

A diabéteszes gyermek ellátása során azonban olyan feladatok merülnek fel, amelyek részben túlmutatnak a köznevelés feladat- és hatáskörén. A törvénymódosítás ezen hatáskörök bővítésére ad lehetőséget a pedagógusképzés megszervezésével.

Minden olyan óvodában és iskolában, ahol diabéteszes gyermek van, lesz olyan nevelő, vagy olyan a vezető által kijelölt személy (például védőnő), aki a gyermek számára szükséges ellátást elláthatja. Így a diabétesz szempontjából is biztonságban lehetnek ezek a gyermekek, szülők.

Speciális étrend biztosítása megtörténik intézményünkben. A test mindennapos mozgás kiemelt szerepet játszik a cukorbetegség kezelésében. Néhány feltétel betartása mellett a cukorbeteg gyermekek minden tevékenységben ugyanúgy részt vehetnek, mint a többiek.

A test mindennapos mozgás időtartama és intenzitása befolyásolja a vércukorszintet. A vércukorszint leesésének elkerülése érdekében szükség lehet arra, hogy a gyermek a sportolás előtt, alatt és után egyen valamit. A rendszeres mindennapos mozgás minden fiatal számára javasolt, de cukorbeteg gyermekeknek egyenesen orvosi javaslat, különösen fontos. Annak érdekében, hogy a gyermek egészségi állapotának megfelelő óvodai és iskolai ellátása megvalósulhasson, az intézmény akár a szülővel közösen kérheti a megyei diabétesz központ, az önkormányzat, a védőnő és az iskolaorvos segítségét.

SZÜLŐ/GONDVISELŐ

- Gondoskodik az eszközökről és az inzulinról, amelyek szükségesek a cukorbeteg gyerek ellátásához.
- Megadja a vészhelyzeti elérhetőségeket, amelyeket váratlan helyzetekben használni lehet.
- Megadja a gyerek étkezési rendjét.
- Jelzi az óvodának, ha változik az ellátási terv.
- A mérés során keletkezett veszélyes hulladék tárolásáról és a megfelelő hulladékgyűjtőben történő elhelyezéséről az óvodán kívül a szülő gondoskodni.

DOLGOZÓK

- A nevelési év elején egyeztetik a szülőkkel/gondviselővel a cukorbetegség ellátási tervét.
- Egyeztetnek a szülőkkel a gyermek napirendjéről.
- Ellenőrzik a szülők/gondviselők elérhetőségét.
- Megállapodnak arról, hogy milyen esetben kell értesíteni a szülőket/gondviselőket.
- Segítik a cukorbeteg gyermeket az óvodában.
- A megbeszélt időben megmérik a gyermek a vércukorszintjét.
- Lehetővé teszik, hogy a gyermek biztonságos helyen kapja meg az inzulinját.
- Felismerik az alacsony és a magas vércukorszint jeleit és tüneteit.
- Megtanulják, mit kell tenni a gyermekkel, ha alacsony vagy ha magas a vércukorszintje.
- Gondoskodnak arról, hogy az alacsony vércukorszintű gyermeket mindig felügyelje valaki, ne maradjon egyedül.
- Szabad hozzáférést biztosítanak vízhez és a mosdóhoz.

GYERMEK

- Szól a felnőttnek, ha leesik vagy felmegy a vércukra
- Szól a dolgozónak, ha rosszul érzi magát.
- Engedi a vércukormérést és az inzulin beadást a kezelési tervnek megfelelően.
- Magával viszi a cukorbeteg-felszerelését az intézménybe.
- Van nála gyorsan felszívódó szénhidrát arra az esetre, ha leesne a vércukorszintje.
- Az óvoda elkészítette szabályzatát, mely részletesen tartalmazza a további feladatokat.

AZ INTÉZMÉNYBEN BIZTOSÍTJUK:

A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

A szülő, törvényes képviselő, a körülmény fennállásáról a köznevelési intézményt legkésőbb a gyermek óvodai jogviszonya létesítésekor tájékoztatja. A szükséges EPIPEN injekciót a szülő biztosítja, az intézmény megfelelően, névre szólóan, elzárva gyógyszerszekrényben tárolja. A dolgozók konzultálnak a szülővel, orvossal a használata szükségességéről, teendőkről.

Ha a szülő, törvényes képviselő a körülmény fennállásáról a gyermek óvodai jogviszonya létesítését követően szerez tudomást, akkor a szülő, törvényes képviselő az intézményt a tudomásszerzést követően erről haladéktalanul tájékoztatja.

A köznevelési intézmény a körülménnyel összefüggésben a szülőtől, törvényes képviselőtől, kapott adatokat a gyermek biztonságos napközbeni ellátásának céljából legfeljebb a gyermek óvodai jogviszonya fennállásáig kezeli.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

Egészséges életmód:

- óvónői viselkedési és nyelvi minta
- beszédkedv felébresztése, két résztvevős beszédhelyzet teremtése
- artikulációs korlátok kiküszöbölése érdekében végzett tevékenység
- nyelvi játékok a motoros funkciók fejlesztésére.

Étkezés:

- ételek megnevezése, szókincsbővítés
- udvariassági formák elsajátítása étkezés közben

Testápolás, öltözködés:

- gondozás közben folyamatos beszélgetés
- testrészek ruhadarabok, testápoló eszközök megnevezése
- sikeres próbálkozások dicsérete
- segítségkérés megfogalmazása

Értékelés: Az aktuális megnyilvánulások értelmezése, a helyes cselekedetek kiemelése dicsérettel, buzdítással.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A szabadban végzett tevékenységek által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg – lelkileg – szellemileg teherbíróvá, felkészültté válnak az iskolai életre.
- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően tájékozódni, mozogni, erejükkel gazdálkodni. Ez biztossá és öntudatossá teszi őket.
- Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.
- Ezek igényükké válnak és az óvodán kívüli helyzetekben is alkalmazzák.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, a mindennapos mozgásigényük szándékos irányítására.
- Az étkezésekhez használatos eszközöket megfelelően használják, a kulturált étkezés szokásait betartják.
- Közvetlen kapcsolatot tudnak kialakítani környezetükkel.
- Igényükké válik a rendszeres mindennapos mozgás és beépül szokásrendszerükbe.
- Igénylik a szabadban való tartózkodást, sétát, kirándulást, érzékelik a természetben végezhető sportok, edzések jótékony hatását.
- Igényükké válik a higiénés szabályok betartása.
- Figyelnek saját külsőjükre, hogy ruházatuk rendezett, testük ápolt legyen.
- Ügyelnek környezetük rendjére, az elhasználódott anyagokat a kijelölt helyre gyűjtik.
- Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt.
- Szívesen vesznek részt a különféle sporttevékenységekben.

1.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi értékorientált közösségi nevelés

„A szeretet tartja össze közösségeinket, élettel, fénnyel, meleggel, lélekkel tölti meg a családjainkat.”
(https://www.citatum.hu/ Böjte Csaba gondolatai a szeretetről)

Az óvodáskorú gyermek, különböző nevelési hatásokkal, családi háttérrel érkezik óvodánkba. Keresztény közösségünk Krisztus életének példáját szem előtt tartva, igyekszik olyan légkört megteremteni a rá bízott gyermekek számára, mely egyénisége szilárdságát, érzelmi biztonságát, szeretetteljes társas kapcsolatok kialakulását eredményezi.

Az óvoda alkalmazottai között lévő kapcsolat a tiszteleten, megbecsülésen, egymás megsegítésén alapszik. A megtapasztalt pozitív érzelmi megnyilvánulások hatására, a gyermek elfogadja önmagát és társait, azok másságát, nyitottá válik nevelői felé.

Az óvodában átélt élményeken és a társakkal való kapcsolatok alakulásán keresztül kudarcokat, sikereket, örömöket, tapasztalnak meg a gyermekek, melyek alakítják személyiségüket. Az érzelmek sokszínűségének feldolgozásában az óvodapedagógus (szükség esetén az óvodapszichológus) segít, nyugalmat árasztó személyiségével. A feléje sugárzó szeretet, bizalom sokszori átélése, alapja lesz későbbi hitének. A gyermekeket az előítéletek nélküli elfogadásra neveljük, a más bőrszínű, a más nemzetiségű gyermek, ugyanúgy a Mennyei Atya jóságából kapta életét, mindegyikük személyiségében gazdagság rejlik.

Katolikus óvodánk célja, a keresztény családban megalapozott nevelés folytatása, az esélyegyenlőség megteremtése, ahol szeretetben és elfogadásban együtt nevelkedik egészséges gyermek, hátrányos helyzetű, etnikai kisebbséghez tartozók is.

Katolikus nevelésünk alapja a keresztény kultúra ápolása, erkölcsi értékek és normák betartása, megtartása. Az óvoda feladata, hogy a gyermekek pozitív erkölcsi tapasztalatokat szerezzenek, (önzetlenség, igazmondás, együttérzés, szelídség) és a negatív magatartási formákat (irigység, közömbösség, harag, durvaság) korrigálja. A személyes törődést igénylő és az egyéni képességeket segítő, megfelelő szakemberrel, családokkal való együttnevelés.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődést erősíti. A séták, kirándulások alkalma, lehetőséget ad az egészségnevelésre, a növényzet az állatvilág gazdagságának megismerésére, ezáltal szerez tapasztalatot arról, hogy a felnőttek hogyan gondozzák, óvják, védik, tisztelik a teremtett világot.

Fontosak a főbb nevelési feladatok:

Ismerkedés a teremtő, gondviselő, szerető Istennel és Jézussal, Isten fiával. A keresztény finom lelkületük kialakításának egyik alapfeltétele a gyakorló keresztényi szeretet. A szülők, felnőttek tisztelete, szeretete, a jóság, kedvesség, barátság. Igaz szeretettel akkor tudunk fordulni Isten és embertársaink felé, ha lelkünkben szétárad a derűs nyugalom, ha a csend varázsa átjárja a lelkünket, ha testünk szorongásai feloldódnak, kitárul a lélek.

- Az óvoda a mai rohanó, zajos világban egy kis nyugalomsziget legyen! Ahol gyermekeink jól érzik magukat. Érzelmi biztonságban, szeretetteljes légkörben, vidámságban játszhassanak, tevékenykedhessenek. Nyugalomban éljék meg mindennapjaikat!
- Fontos! (Imafohászok szülőkért, betegekért, magunkért, hazáért.) Rendszeres beszélgetések, lehetőség mások érzésinek meghallgatására, saját érzések elmondására.
- Felismerni, megfogalmazni az alapérzelmeket (öröm, bánat, düh, félelem, meglepetés). Próbálják meg arckifejezéshez kötni, hogy a másik személy felismerje, leolvassa az arcról az érzelmeket. Ezekhez a beszélgetéseket megteremtjük az elcsendesedés, a ráhangolódás lehetőségét. Éreztetjük, hogy most különleges a szokásostól eltérő élményben lesz részük (gyertyagyújtás, ima – végén is ima). Ezek a percek legyenek meghittek, nyugodtak! Példakép állítása családból, védőszentekből. Szentek életének történeteiből, meséből, esetleg Bibliai történetekből, legendák.
- Fontosak és meghittek legyenek a születés- és névnapi ünnepek (vers, ének, simogatás, puszi, ölelés). Kapjon tartalmat a legszebb szóbeli kívánság: Az Isten éltessen! Jócselekedet gyűjtés – ösztönzés.

Hazaszeretetre nevelés:

Kötődés a hazához, a gazdag sokszínű értékmegtartó, hagyományőrző népi kultúránk megismerése. Néphagyományaink évszázadok óta szoros egységbe fonódtak a kereszténységgel. Gazdag anyagával segítséget ad az esztendő jeles napjainak, keresztény ünnepeinek és velük kapcsolatos hagyományok megismerésére, bemutatására.

- Közösségi élet szempontjából különös jelentőségű a közös tevékenységek gyakorlása.
- Lehetőség teremtése a társas kapcsolatok mélyítésére, neveljük a gyermeket a másság elfogadására. (Karácsony, újév, farsang, húsvét, programok, barkácsolások, élményszerző séták, kirándulások)

A közösségi nevelés:

A közösségi nevelés szempontjából különösen fontosak a közös élményekre épülő tevékenységek. Így pl. a közösségi játék, mely során megtanulják, hogyan boldoguljanak egymással, hogyan segítsenek és osztozkodjanak és megértik saját viselkedésük következményeit. Röviden a közösségi, játékok során az élet teljes jogú résztvevői (önzetlenség, segítőkészség, együttérzés, figyelmesség).

Időnként bekapcsolódva segíthet az óvodapedagógus felhívni a figyelmet a kizárt vagy észre nem vett gyerekre.

Minthogy a felnőtt társadalomnak is megvannak a törvényei, szabályai, amiket minden embernek be kell tartani, ha becsületesen, konfliktusmentesen akar élni a közösségben. Ezt előkészítve az óvodában is ugyanígy be kell tartani az elemi szabályokat, követelményeket pl.: egymás szeretetteljes segítése, fegyelmezett, udvarias, alkalmazkodni tudó magatartás.

Az összetartozás és felelősségtudat kialakítása. Egymás és a felnőttek tisztelete. Egymás és felnőttek munkájának megbecsülése. A béke, békesség érzésének, eszméjének mélyítése. Környezetünk, növények, állatok védelme.

Népi hagyományaink megismerése élet koruknak megfelelően. Ezekhez a fontos emberi értékek elsajátításához mi óvodai dolgozók mintát adunk és megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy gyermekkorukat széppé, boldoggá tegyük, hogy majd elmondhassák derűs, szeretetteli óvodás éveket töltöttek itt nálunk.

Nagyon fontos, hogy az óvodában olyan hatások érjék őket, melyek építik hatnak lelki életükre, szellemi fejlődésükre, magatartásukra, egészséges életmódjuk kialakítására. Első helyen áll az erkölcs, a becsület az igazmondás.

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása területén az óvodapedagógus feladatai:

- Az értékelést fontos személyiség és közösségalakító tényezőként alkalmazza.
- Elsődleges a pozitív értékelés, bíztatás, ezzel erősítve a gyermek helyes megnyilvánulásait, alakítva a pozitív motivációkat.
- A gyermekek átfogó, szöveges értékelése negyedéves rendszerességgel történik. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermeki tevékenységek és produktumok vizsgálata.

A gyermekek jutalmazásának elvei, formái:

- Verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtiszteltető feladat adása, kedves tevékenység biztosítása.

- Tárgyi jutalmazást nem alkalmazunk.
- A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés. Elkülönítés, étel, tárgy megvonása nem alkalmazható.

A biztonságérzet kialakítása és megtartása az óvodai élet legfontosabb eleme. Ezt az állandó közvetlen felnőtt segítő, támogató, ösztönző magatartása biztosítja.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- hitre nevelés
- Ismerjék saját csoportjukhoz tartozó felnőttek és társaik nevét.
- Fogadják a felnőttek és egymás köszönését.
- Tanuljanak meg kérni, megköszönni.
- Közösen átélt örömöket beszéljenek meg.
- Mondjanak ötleteket, társaik problémáján hogyan tudnak segíteni.
- Az érzelmeknek megfelelő hangszínt tudjanak választani.
- Érzelmeiket metakommunikatív és verbális módon fejezzék ki.
- Rokonszenv alapján fogalmazzák meg, ki a barátjuk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- Kötődnek szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz, óvodájukhoz, a csoportjukba járó gyermekekhez és a felnőttekhez. Ezt szavakkal, cselekedetekkel nyilvánítják ki.
- A helyes viselkedési szabályokat betartják, egymást is figyelmeztetve erre.
- Szívesen segítenek a közösségért, felnőtt kérése nélkül is.
- Konfliktus esetén megpróbálják társaikkal megbeszélni a helyzetet.
- Érdeklődnek társaik iránt, óvodán kívül is szeretettel köszöntik egymást.
- Az óvodába érkező vendégeket szívesen köszöntik, fogadják.

1.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Tedd a lehető legjobban a dolgod, amíg nem tudod, hogyan tehetnéd jobban. Aztán ha tudod, hogyan tehetnéd jobban, tedd is jobban.”
(https://www.citatum.hu/ Maya Angelou gondolata)

Az óvodás korú gyermek, családi környezetének beszédritmusát, szókincsét hozza magával. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységünkben jelen van. Beszélő, bizalmat teremtő környezetben, helyes mintaadással a gyermek a tapasztalatai és cselekedetei során, tanulja meg közölni mondanivalóját. A más nemzetiséghez tartozó, valamint a migráns gyermekekre külön figyelmet szentelünk, az otthoni szokások megismerésével, így támogatva őket a differenciált fejlesztésben és a magyar nyelv elsajátításában.

Korunk társadalmi szokásai nem kedveznek a gyermeknek az anyanyelv elsajátításában (televízió, modern telekommunikációs eszközök-számítógép, laptop, okostelefon). Kihívást jelent a pedagógusok számára, ezen eszközök használata mellett, az anyanyelv ismeretére, szépségére és szeretetére való nevelés. A beszédkedv fenntartására olyan motivációs eszközök

bevetésére van szükség, melyek a gyermek kíváncsiságát felkeltik, ébren tartják. Ezek hatására a gyermek közreműködővé válik, örömét leli a tevékenységekben, a beszélgetésben, ezáltal a kognitív képességei és kommunikációs képességei is fejlődnek.

A felnőtt-gyermek közvetlen, szereteten és bizalmon alapuló kapcsolata, segíti a gyermeket abban, hogy a szókincse hiányában is meg tudja értetni magát az óvodapedagógussal.

Ez a szoros kapcsolat, a gyermeki lélek nyitottságát, megszólalni, élményeit megosztani kívánó kedvét, gondolatainak és érzelmeinek kifejezését segíti elő, mely a társas kapcsolatok kialakulását, erősítését is eredményezi. Mielőtt a gyermek megosztani kívánja gondolatait, kíváncsian megfigyel, érdeklődik, spontán szerez tapasztalatot, majd a befogadó közösségben, ahol jól érzi magát, kezd kérdezni, kommunikálni. Ezt a folyamatot a keresztény pedagógus tisztelettel és szeretettel segíti, melyben felfedezni véli az Isten ajándékát az értelem és bölcsesség megjelenését. Olyan tapasztalatszerzési lehetőségeket, élethelyzeteket igyekszünk teremteni a nap folyamán, melyek az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, gondolkodás, figyelem, emlékezet, képzelet) fejlesztését szolgálják a gyerekek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve.

Célunk

Az anyanyelvünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés mellett, a gyermek beszédkedvének fenntartása, kommunikációs- és metakommunikációs eszközökkel.

Ezen túl a nemzetiségi és a migráns gyerekeknél, a magyar nyelv megfelelő mértékű ismeretének, elsajátítása.

Feladatunk

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében való megvalósítása a beszédkedv fenntartásával.

- A nevelők, beszélő környezet kialakításával, a gyermek kommunikációra való ösztönzése.
- Differenciált készségfejlesztés, az egyéni képeségeknek megfelelően, mely az anyanyelvi nevelés és az értelmi fejlesztésre is kiterjed.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén:

- A társadalmi és természeti környezet iránt érdeklődnek, megfelelő ismeretekkel rendelkeznek
- A megszerzett tapasztalataikat önállóan hasznosítják, építenek azokra
- Párbeszéd esetén nyugodtan, végig hallgatják a másikat, majd gondolataikat ezután közlik
- Felvetéseiket egész mondatokban fejezik ki, a beszédhangot tisztán ejtik
- Figyelmét tudja hosszabb-rövidebb időre összpontosítani
- Képesek önálló feladatmegoldásokra

1.4.4. Az óvodai élet megszervezésének alapelvei

1.4.4.1. Személyi feltételek

A pedagógus (görög) szó annyit jelent, kézen fogva vezetni a nála kisebbet. Az óvodapedagógusokra szó szerint érthető, mert egészen kicsi gyermeket sokszor kell kézen fogni, ölbe venni, testközelségbe lenni vele.

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Óvodánkban a dolgozók közössége nem tesz különbséget gyermek és gyermek között.

A nevelőmunka kulcs szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte, hozzáértése, az egész személyisége feltétele az eredményes munkának, az óvodai nevelésnek. A pedagógus személyisége minta a gyermek számára, melyet követ, megnyilvánul például, amikor otthon, az óvó nénit utánozva játszik.

A gyerekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki értékelési szempontjait. Értékelései egyértelműek, világosak, konkrétak. A gyermek teljesítményéről minden esetben visszajelzést ad

A pedagógus arra van hivatva, hogy tudása legjavát a *keresztény hitéből eredő keresztény kultúra* értékeit közvetítse, mely meghatározza a gyermek testi-lelki fejlődését, magatartását.

A gyermek akkor fejlődik a legjobban, ha testileg és lelkileg jól érzi magát.

Nagyon fontos a nevelő közösségben az egymás munkáját segítő, szereteten és megértésen alapuló nevelés, mely a gyermek számára a biztonságot jelenti. Ilyen közösségben a gyermekek jó hangulatban tevékenykednek, türelmesek egymáshoz, segítik egymást. A derű és harmónia, jellemző az ilyen csoportra, ahol mindenkinek helye van. Az ilyen közösség befogadó, elfogadó, nincs benne semmi önzés.

Fontosnak tartjuk a Pedagógiai Program célkitűzéseit támogató továbbképzéseken való részvételt, valamint, hogy a különböző továbbképzéseken szerzett ismereteket, kompetenciákat és az új kommunikációs eszközöket a pedagógusok a gyakorlatban is alkalmazzák, hasznosítsák és egymásnak átadják. A hitben való elmélyülés lehetőségére való törekvést támogatjuk. A görögkatolikus intézmények dolgozóival való közvetlen kapcsolattartást szem előtt tartva. Rendszeresen végez önreflexiót, ha szükséges korrekciót hajt végre.

„A szeretet gyógyítja az embereket, azt is, aki adja, és azt is, aki kapja.” Óvodánk közösségében ezeknek, az elveknek kell megfelelni.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a pedagógusok figyelemmel kísérjék a digitális technológiai eszközöket, és lehetőség szerint használják azokat. Kapcsolattartásában használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat. A tevékenységek kapcsán, a célnak és a körülményeknek megfelelő módszereket rugalmasan alkalmazza.

A dajka segítője az óvodapedagógusnak, de csak az ő szaktudása, irányítása legyen a meghatározó. Mindenki a munkakörének megfelelő tevékenységét végezze elsősorban. Nem kell, hogy túlterjeszkedjen hatáskörén. Munkáját alázattal és szeretettel végezze. A dajkák személye alkalmazkodó legyen. Összehangolt munkára van szükség. A gyermek számára minden felnőtt minta. Beszéde, stílusa, magatartása feleljen meg az Etikai kódexben leírtaknak.

A pedagógusnak egész lényével sugározni kell a krisztusi embert, melynek ereje alakítja ki a szoros köteléket gyermek és pedagógus között. A kötelék lényege a szeretet, ami természetes és közvetlen. Ez azért lehetséges, mert világképünk, eszményképünk és ideánk a krisztusi ember.

A pedagógusok és alkalmazottak kapcsolata és viszonya egymáshoz és hivatásukhoz, embertársaikhoz, gyermekekhez és gyerekek szüleihez, családokhoz, az egyházközséghez, nemzethez és hazához olyan keresztény és emberi értéket képvisel, mely minta és modell a gyermekek számára.

Szakmai álláspontját rendszeresen kifejti, képviseli, de elfogadja mások véleményét is.

Inkluzív Pedagógia

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint működjön együtt a gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, felzárkózását elősegítse.

1.4.4.2. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket. A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek tervezésénél, szervezésénél figyeljünk a harmonikus arányra. A tevékenységek a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirendet a gyermekek egyéni szükségleteihez igazítjuk. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék (szabad játék) kitüntetett szerepét.

A gondozásnak kiemelt szerepet tulajdonítunk a gyermekek önállóságának segítésében, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A gyermekek fejlődését nyomon követjük és erről a szülőket fél évente, írásban, a fejlődési napló bemutatásával tájékoztatjuk. A nyitvatartási időben a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket az előzőek alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Heti rend

Az óvoda hagyományait, a helyi adottságokat és az ott dolgozó óvodapedagógusok attitűdjét is figyelembe véve rugalmasan valósítjuk meg a szervezeti és időkereteket. A tevékenységek változatos biztosításával, az óvodapedagógusok módszertani szabadságának lehetőségeivel valósul meg.

HETIREND egy lehetséges változata:

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti tevékenységek	❖ Lelki percek ❖ Mindennapos mozgás ❖ Ének, zene, népi játék, tánc ❖ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ❖ Külső (teremtett) világ tevékeny megismerése ❖ Verselés, mesélés ❖ Mindennapos mozgás				
Udvari, intézményen kívüli és intézményen belüli tevékenységek	❖ Templomi szertartások ❖ Szabad játék ❖ Levegőzés ❖ Séták ❖ Kirándulások (Korcsoporttól függően)				
Fejlesztő és tehetségsegítő tevékenységek	➢ Ovi-foci, Bozsik foci ❖ Zene-ovi ❖ Ovi angol ❖ Úszás ❖ Néptánc ❖ Akrobatikus Rock and roll ❖ Hét eleji lelki útravaló (Korcsoporttól függően, tagintézményenként eltérőek lehetnek a lehetőségek, melyet az aktuális munkaterv tartalmaz)				

Napirendünk

A rugalmasság elvét figyelembevéve valósítjuk mindennapi tevékenységeinket.

Időtartam	Tevékenységek

7. 00 – 12. 00	• Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) • Szabad játék, párhuzamosan tervezett differenciált tevékenyég a csoportszobában vagy a szabadban • Lelki percek, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése • Mindennapos frissítő mindennapos mozgás vagy tervszerűen kötött mindennapos mozgás (csoportszobában, tornaszobában, vagy a szabadban az udvaron.) • Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában • Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek a szabad levegőn. • Játékba és tevékenységekbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, közvetítése. • Tevékenységekben megvalósuló tanulás - Verselés, mesélés - Ének, zene, népi játék, tánc - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Mindennapos mozgás - Külső világ tevékeny megismerése - Matematika tartalmú tapasztalatok szerzése
12. 00 – 15.00	- Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) - Pihenés
15. 00 -17. 30	- Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés) - Játék, párhuzamosan végzett tevékenység a szülők megérkezéséig

A tevékenységek javasolt szervezeti formái

Párhuzamosan végzendő differenciált tevékenységek tervezése szervezése	Szervezett tevékenység
- Játék - Verselés, mesélés - Ének, zene, gyermektánc, énekes játék - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Mindennapos mozgás - A külső világ megismerése - Matematikai tartalmú tapasztalatok	- Hitre nevelés - Mindennapos mozgás - Mindennapos mozgásos játék (mindennapos mozgás)

Reggeli nyitástól 7:30-ig, illetve uzsonna után a gyermeklétszám csökkenése mértékében az intézmény összevont csoporttal működik, melyről az ügyeleti rendben tájékoztatjuk a szülőket.

1.4.4.3. A befogadás

Pedagógiai céljaink megvalósításának egyik fontos feltétele, hogy tudatosan szervezzük, tervezzük meg a gyerekek befogadását az óvodába.

- A gyermek megismerése a beiratkozást megelőző nyílt napon kezdődik, ezáltal informálódunk a gyermek szokásairól, érzelmi kapcsolatairól, életének történéseiről, mely segíti majd a befogadást.
- Szülői értekezletet szervezünk, melynek során a várható nehézségeket és azokon való átsegítés módját is feltárjuk. A befogadás idején felmerülő kérdésekre igyekszünk megnyugtató választ adni.
- Ovikóstoló keretein belül lehetőség van négyszemközti beszélgetésre és a gyermek ilyenkor körbejárhatja az egész óvodát.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy a szülők folyamatos, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a beszoktatásban. A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához.
- Az újonnan érkezőket kedvesen, szeretettel fogadjuk, ölbeli játékokkal, dallal, mondókával nyugtatjuk meg.
- Olyan családias légkört teremtünk, ahol kedvezően alakulnak társas, baráti kapcsolataik.
- Elhozhatják otthonról cumijukat, a megnyugtatáshoz szükséges puha tárgyakat, amelyekhez ragaszkodnak.
- A családok felé nyitottak vagyunk, mindent megteszünk, hogy gyermekük beilleszkedése az óvodai közösségbe zökkenőmentes legyen.
- A szülőkkel is megismertetjük az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokás- és normarendszerét.

1.4.4.4. Az óvodai nevelő munka tervezése

Célunk:

A tervezés módja, formája és tartalma koherens legyen a Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvekkel, célokkal, feladatokkal.

Feladatunk:
A pedagógiai tervezés struktúrájának kialakítása, elvek meghatározása.

Tanulási tartalmak tervezése:

Cél:
A tanulás megvalósításában kiemelt helyet kapjon a játék, a játékban tanulás, a szenzitív módszerek, a terepi tapasztaltatás, a felfedeztetés, az élménypedagógia, a kooperatív tanulás.

A csoportok nevelési terve tartalmazza:
- nevelési célok, feladatok megvalósítását,
- tevékenységi formákat, megvalósításuk folyamatát, elérendő célokat.

Feladataink:

A nevelési tervek, értékelések elkészítése:
- Pedagógiai Program
- éves vezetői munkaterv
- tematikus tervek alapján: csoportos óvónők

A gyermekek egyéni fejlesztési terve, az egyéni értékelés és a fejlesztés dokumentumai:

Cél:
- A gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követése
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése
- Részképesség zavarok feltárása a korrigálás érdekében

Feladat:

- A gyermekek aktuális fejlettségi állapotát tükröző személyiségjegyekre kiterjedő megfigyelések
- Megfigyelések rögzítése fél évente, illetve erről a szülők tájékoztatása
- Gyermekek számára egyéni fejlesztési tervek készítése
- Vizsgálati kérelmek benyújtása az eltérő fejlődési ütemű gyermekek esetében
- Szülő, iskola kérésére fejlesztési javaslatot tartalmazó dokumentumok elkészítése, átadása

Tartalom:
- Anamnézis
- Adatlap
- Gyermekek fejlődését nyomon követő értékelő dokumentum, mely átfogja az óvodáskor teljes időtartamát
- Vizsgálati kérelmek
- Szakvélemények

Fejlesztés folyamata:

- Óvodával való ismerkedés (befogadás)
- Nevelési feladatok megvalósítása a tervezések alapján
- Gyermekek egyéni fejlődésének megfigyelése, megfigyelések rögzítése, értékelése
- Egyéni fejlesztési tervek elkészítése
- Szükség esetén szakemberek bevonása

Értékelések, fejlesztések rögzítése:

- Féléves pedagógiai tervezések
- Egyéni értékelő lap
- Egyéni fejlesztési terv
- A gyermekek fejlődését elősegítő intézkedések rögzítése
- Gyermekvédelmi munkaterv
- Csoportról szóló bejegyzés

1.4.4.5. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

Óvodai jogviszony létesítése és feltételei

Az óvodai közösségbe jelentkezés alapján felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni. Az óvoda a jogviszony létesítését nem köti felvételi, ill. alkalmassági követelményekhez. Az óvodai jogviszony létesítéséről, a felvételről és az átvételről bizottság dönt a beadott felvétel iránti kérelem alapján, kidolgozott szempontrendszert figyelembe véve, melyről részletesen a tagintézmények Házirendje rendelkezik.

Az óvodába lépés feltételei:

A nemzeti köznevelési törvény kimondja;

„ (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább nap négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az igazgató, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Tankötelezettség:

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a fel-mentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.

Kisgyermekkorban rendkívül erős érzelmi kötődés fűzi a gyermeket az anyjához vagy gondozójához. Ez az érzelmi kapcsolat a testi és a pszichés fejlődés elengedhetetlen feltétele. A fejlődés útja a korszak végén bizonyos önállósulási törekvés.

Két helyről kerülhet be hároméves korában a kisgyerek az óvodába. Egyrészt a családból, másrészt a bölcsődéből. A családból való átmenet az óvodába feladatot ró a családra is és az óvodapedagógusokra is. Egészséges, ép fejlődésű kisgyerek számára inkább izgalom, esetenként félelem, szorongás az újtól, mintsem feladat az óvodába kerülés. A kisgyermek szuggesztibilitásából következik, hogy nem nehéz nála elérni, hogy még jóval az óvodába lépés előtt kedvet kapjon az új élethez.

A család feladata gyermekük óvodába kerülése esetén:

- Tegyék vonzóvá az óvodát!
- Elégítsék ki gyermekük érdeklődését az óvoda iránt!
- Vegyék igénybe a nyílt napok adta lehetőséget, hogy saját maguk és gyermekük is bepillantást nyerjen a színes óvodai életbe!
- Az óvodába kerülés a szülői háztól nem elszakadást jelent, hanem elválást. A szülők szimulálják az „elválás élményét”! Azt a helyzetet, hogy közeli hozzátartozónál, ismerősnél otthagyják a gyermeküket, és biztosítják őt, hogy a megbeszélt időre érte mennek. Az ígéret betartása kötelezze őket!
- A jól szocializált kisgyerek életében – természetes módon – az első napok akár ellenszegülést is kiválthatnak az óvodával, a gyerekekkel, az óvodapedagógussal szemben.
- A család fejlődési modelljében szintén egy természetes és örömteli periódusnak kell következnie a gyermek óvoda éretté válásakor, illetve azután, hogy az anya és az apa óvodás gyermeket nevelő szülőkké léptek elő.
- Akárhányadik gyermeke is került óvodába, a szülőknek akkor is elengedhetetlen feladata, hogy elősegítsék számára az óvodára való felkészülést.
- Amennyiben bölcsődés gyermeket kísérnek tovább, akkor is szükséges a támaszadás, a befogadás előkészítése.

Az óvodapedagógusok feladata a gyermek óvodába fogadása esetén:

- A kisgyereket óvodába érkezése előtt látogassák meg a saját otthonában, a saját szobájában!
- A családlátogatásra alaposan készüljenek fel! Benyomásaikat ne ott, illetve ne akkor rögzítsék!
- Kellő empátiával kezeljék az óvodába fogadást!
- Az óvodapedagógusi páros és a dajka egyeztessék módszereiket, legyenek közösen a kisgyermekek segítői!
- Érvényesítsék az egyéni bánásmód elvét!
- Éljenek a folyamatos befogadás lehetőségével!
- Tervezzék meg a folyamatos befogadás ütemezését úgy, hogy sem az óvodai csoport, sem saját maguk számára ne okozzon megterhelést!
- Adjanak elegendő időt, élményt a gyerek számára!
- Kiemelten érvényesítsék az egyéni- és életkori sajátosságok figyelembevételének didaktikai el-vét!
- Életkortól függetlenül tegyék lehetővé a gyerekek befogadását!
- A bölcsődéből, bölcsődékből érkezett gyerekeknek is jár az átmenet megkönnyítése.
- Legyenek a szülő segítségére, amennyiben úgy tapasztalják, hogy számára ez a feladat nehézséget okoz!
- Ne töltessenek ki a szülőkkel anamnézis lapot, helyette a családlátogatás tapasztalatait rögzítsék a kialakított dokumentációs rendszerük alapján!
- Kérjék, hogy a szüleik mutassák be gyermeküket írásos formában, akár gyermekük kedvenc fényképével is illusztrált füzet formájában! A füzet tartalma lehet a gyerek rajzainak összessége.

Fejlődési mutatók figyelembevételével az óvodai felvételhez:

- Alapvető közlési készség

- Önálló mindennapos mozgáskészség (hely- helyzetváltoztatás) szükséges

A gyermekek óvodai beszoktatását családlátogatás előzi meg.

A bekerülő gyermekekről való fontos tudnivalókat az személyiséglap anamnézise tartalmazza. Ezek az információk nélkülözhetetlenek a gyermek óvodai neveléséhez, fejlesztéséhez.

Mit tehet az óvoda és az iskola az átmenet megkönnyítése érdekében? Mivel mindkét intézmény nevelési folyamatának részét képezi az átmenet kérdésköre, ezért nem külön-külön kell kezelni, orvosolni ezt a feladatot. Egymásra épülő, egységes szakmai programot kell kialakítani a gyerekek egészséges, harmonikus, folyamatos személyiségfejlődése, fejlesztése érdekében.

Az iskolába lépés feltételei:

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A gyermekek az óvodáskor végére belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódnak. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelem-bevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodapedagógusok feladata a gyerek iskolára való alkalmassá tétele esetén:

- Munkájuk során tudatosodjék bennük, hogy ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzék meg a gyerekek fejlesztési programját!
- Vegyék figyelembe a gyerekek érési folyamatait!
- Az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyerekeket megismerve oldják meg a (2,5) 3–6 (7) éves életszakasz feladatait úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt!
- Ne feledkezzenek meg a fejlesztés során a gyerek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról! A játékba integrálják be a nevelés többi eszközét is!
- Mielőtt az iskolai látogatásra sor kerülne, az óvodapedagógusok látogassanak el az iskolába, és hospitáljanak több órán, hogy az óvodai tevékenységi formákhoz leginkább hasonlót tudják bemutatni óvodásaik számára.
- Készítsék elő a gyerekeket az iskolai látogatásra!
- Látogassanak el közösen egy iskolába, egy órára!
- Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsenek az egyes gyerek iskolára való alkalmassága felől!
- Adjanak meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől!
- Látogassák meg a gyerekeket az iskolában!
- Tapasztalataik alapján értékeljék ki saját elvárásaikat az iskolával szemben!
- Kezdeményezzenek kölcsönös hospitálási lehetőséget!
- A kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá!

A fejlődési mutatókat négy területen figyeljük és összegezzük a gyermeki tevékenység során:

- Értelmi
- Érzelmi- akarati
- Szociális
- Mindennapos mozgás

Az értelmi fejlettség mutatói:

- Helyesen rögzíti, idézi fel az észlelt jelenségeket
- Kitartó
- Szavak, ötletek, mozdulatok alkalmazása
- Megjelenik a szándékos figyelem
- Növekszik a figyelem tartalma, terjedelme
- Megjelenik a szándékos bevésés, felidézés, megnő a megőrzés időtartama
- Gondolkodás megjelenése a tevékenységben
- Érthető beszéd
- Elemi összefüggés, következtetés felfedezése
- Metakommunikáció használata
- Választott játéktéma

Az érzelmi- akarati fejlettség mutatói:

- Érzékelése, észlelése differenciálódik
- Érzelmek erőssége
- Akarat /osság/ ra utaló tendencia
- Játékszabályok betartása
- Szerepválasztás formája
- Agresszió megjelenés
- Problémamegoldás

Szociális fejlettség mutatók:

- Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet, a tanító elfogadására
- Képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre
- Egyedül vagy társsal játszik
- Késlelteti szükségletei kielégítését
- Feladattudata kialakulóban: feladatmegértés, feladattartás, eredményesebb elvégzése
- Szükség szerint kreatív
- Van kitartása
- Korának megfelelő a munkatempója
- Alkalmazkodás az egymást váltó szituációkhoz
- Felnőtt megjegyzéseinek a figyelembevétele

Mindennapos mozgásfejlettségi mutatók:

- Megkezdődik az első alakváltozás (testarány, fogváltás)
- Pontos, céltudatos mindennapos mozgások
- Gördülékeny, koordinált mindennapos mozgásformák
- Nagy- vagy finommindennapos mozgások használata

Az óvodai csoportok és gyermekek fejlődésének nyomon követése, ellenőrzése, értékelése:

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével. A folyamatban kiemelt az óvodába lépés és az iskolába lépés ellenőrzése és értékelése, azonban nem tekinthetünk el a többi gyermek megfigyelésétől, értékelésétől sem.

A gyermek fejlődését fejlettségmérő lapon rögzítjük, és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. (Személyiségnapló és oviKRÉTÁban) Minden csoportban október-november és április-május hónapban értékelik az óvónők a gyermekek viselkedését és a következő fejlettségi szinteket melyről az óvoda írásos feljegyzést készít melyről a szülőnek beszámol:

- Játékfejlettség
- Finommotoros koordináció
- Nyelvi fejlettség
- Szociális fejlettség
- Értelmi fejlettség
- Szociális érettség
- Mindennapos mozgásfejlettség

A játékban és egyéb tevékenységekben megnyilvánuló viselkedést, magatartást.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása

45.§ (2a) * Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

Ezek megvalósítása több formában lehetséges:

- Óvodapedagógus foglalkozik a gyermekkel a szabad játék ideje alatt, figyelembe véve az egyéni bánásmód és a játékosság elvét, a gyermek szokásait, igényeit
- gyógypedagógus foglalkozik a gyermekkel heti rendszerességgel, kiemelve a fejlesztendő területeket
- pszichológus foglalkozik a gyermekkel, megtámogatva a gyermekei személyiség kibontakoztatását
- részt vehet a gyermek különböző tehetségkibontakoztató foglalkozásokon, melyek segítségére lehetnek a szociális érettség elérésében
- részt vehet a gyermek olyan mindennapos mozgásos tevékenységekben, amelyek elősegítik a sokrétű fejlődését

1.5. A Katolikus óvodai nevelés feladata, az Alapprogram elvárásain túl

1.5.1. Hitre nevelés

„Nem az a fontos mi mindent teszünk, hanem az, hogy tetteinkben mennyi a szeretet.”
(szentcsaladplebania.hu (2023.06.15))

A keresztény óvoda olyan nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztus egyházának, és ilyen szellemiségben nevelik a gyermekeket.

Görögkatolikus egyházunk sajátos és a mai világunkban ritkaságként tekinthető értéke a hit megjelenési formáinak gazdagsága, színessége. Ez nem csupán a nagyobb léptékű ünnepi rendezvényekre vonatkozik, hanem a hétköznap is gyakorolható kisebb gesztusokra éppen úgy, sőt, azok esetében még nagyobb figyelemmel. Pl. a keresztvetés, a vallási köszönés, az épületek és termek egyházi esemény szerinti dekorációja, ikonok jelenléte, amelyek előtti sajátos magatartás megtanítása szintén jelentős mértékben hat a hosszú távon is maradandó vallási érzék kialakítására.

Egyházunk további sajtos értéke a több százéves, nem ritkán ezer évnél is messzebbre nyúló hagyományok megélése. Ez a gyökerét egyre inkább veszni hagyó európai kultúrában különleges erővel bír. Ennek tudatosítása, elfogadtatása, erre való lelkesítés szerves része kell, hogy legyen nevelői munkánknak. Természetesen tekintetbe véve az életkori sajátosságokat. A hagyományőrzés se nem múzeumépítés, se nem álértékek bevezetése. Ennek érdekében pedagógusaink folyamatosan bővítik saját ismereteiket egyházunk hagyományaiban.

A hit Isten ajándéka. A keresztény nevelés alapvető célja a hit ébresztése és fejlesztése, az egész személyiség gazdagítása, hogy a gyermek felnőtté válva képes legyen az elkötelezett döntésre, az evangéliumi értékek szerinti életre. Példaadó és hitvalló ember legyen; aktív tagja a keresztény közösségnek; olyan ember, akinek legfőbb törekvése, hogy másokat boldogítva jusson el végső céljához, az üdvösséghez, az Istennel való végső közösséghez.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért eredménye nagymértékben függ attól, hogy az együttműködést sikerül-e kiépíteni és fenntartani a szülőkkel. Az óvoda nem vállalhatja át a családi hitre-nevelés feladatainak megoldását, de igyekszünk biztosítani, hogy az óvodapedagógusokban támaszt, segítőtársat találjanak a szülők gyermekük neveléséhez.

Óvodánkban a kisgyermekek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása vagy ennek híján a gyerekek elindítása a keresztény életre, valamint a sajátos görögkatolikus vallási környezetismeret megalapozása.

Kiemelt feladatunknak érezzük, hogy az egész intézmény működésére, szellemiségére a nyitottság, az elfogadás, a szeretetteljes párbeszéd, a kölcsönös tisztelet és megbecsülés legyen jellemző.

Arra törekszünk, hogy olyan szeretetteljes, imádságos légkört teremtsünk, amelyben az óvodapedagógusok, dajkák, s az óvoda valamennyi dolgozójának figyelmes szeretetén keresztül a gyerekek ráérezhetnek Isten jelenlétére; megtapasztalhatják, mi a jézusi

megbocsátás és szeretet; s ezeken az élményeken keresztül fejlődik bennük és kap motivációkat a hitkészség. Óvodánkban a vallásos élményekkel a gyerekek természetes vallásos érzelmeit próbáljuk ébresztgetni, erősíteni.

Célunk, hogy bátran szólítsák meg Jézust, elmélyüljön személyes irányulásuk a Mennyei Atya felé, és örömmel imádkozzanak minden nap. Jézus iránti szeretetüket a jóra való törekvésben, az áldozatvállalásban mutassák ki. Érezzék át, hogy mi keresztények mindannyian Isten nagy családjához tartozunk, és Jézusban egymásnak testvérei vagyunk. Ennek a valóságnak felismerésén át erősödjön bennük az egymás iránti felelősség tudata.

Gyakran teremtünk alkalmakat arra, hogy megismerkedhessenek a templomi közösséggel, és így gazdagodjon bennük az egyházhoz tartozás közösségi élménye. A templomi és egyéb szertartásokat, rendezvényeket úgy kell megszervezni, hogy abba minél nagyobb mértékben énekelve kapcsolódjanak be az óvodapedagógusok, a gyerekek és szüleik.

Alapvető feladatunknak tartjuk, hogy óvodánkban a keresztény nevelés az egész napot áthassa, és az óvodai évek folyamatos növekedést jelentsenek a gyerekek számára hitben és szeretetben.

Alapvető értékeink:

- helyes önértékelés
- hitre, reményre, szeretetre nevelés
- az értékek felismerése, megbecsülése
- nyitottság mások felé, befogadó képesség, a másság elfogadása
- a saját akaratukról való lemondás mások érdekében
- szelídség
- alázat
- türelem
- alaposság
- mértékletesség
- megbocsátás
- a belső csendre, elmélyülésre való igény
- hűség Istenhez
- a gyermeki tevékenységre épülő tanulás
- a családdal való szoros együttműködés, együtt nevelés

Tevékenységek:

- ismerkedjenek meg a gyerekek a templomi környezettel, berendezésekkel, szimbólumokkal
- ismerjék és használják a görögkatolikus köszönést
- az egyházi ünnepkör szerint ismerkedjenek az ünnepekhez kapcsolódó szentírási tartalommal
- ismerjék meg az imádság különböző formáit /bűnbánó, hálaadó, kérő, dicsérő, közbenjáró/
- tudjanak rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire, a természet változásaira, mint Isten alkotására
- tudják elfogadni egymást olyannak, amilyennek Isten teremtette őket, a társuk másságát, a megszokottól eltérő tulajdonságaival együtt

- tudjanak elcsendesedni, ráhangolódni Isten Igéjének meghallgatására
- vegyenek részt aktívan az egyes témák feldolgozásában, dramatizálásában, vizuális megjelenítésében
- tudják a hétköznapi életben alkalmazni, gyakorolni a történetekben és igéken keresztül megértett üzeneteket
- ismerjék, értsék és beszédükbe építsék be a bibliai fogalmakat, tudják alkalmazni megfelelő helyzetekben, váljék aktív szókincsükké
- ismerkedjenek az egyházi zenével
- zenehallgatási anyagon keresztül ismerkedjenek meg egyházzenei művekkel
- a versenyjátékokban egészséges versenyszellem alakuljon ki a gyengébbek segítése, ösztönzése által
- tudják és ismerjék meg, hogy a templom Isten háza, ennek megfelelően sajátítsák el a helyes templomi viselkedést
- óvják, védjék maguk és egymás testét, mint a lélek templomát
- ismerkedjenek meg a szentségekkel, szentelményekkel
- egyéb felekezetű templomok látogatása (római katolikus, református, evangélikus)

Feladat:

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekekben
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem)
- a keresztény hitélet megtapasztaltatása az óvodai élet során (felebaráti szeretet, jócselekedet, megbocsátás, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- a görögkatolikus ünnepeink lelkületének, tartalmának megélése templomlátogatások alkalmával, lelki perceken való részvétellel.
- a görögkatolikus vallási élet eszközeit - egyház, egyházi év, liturgia, szentségek, szentek tisztelete - megismertessük.

Tartalom:

Napi:

- Lelki percek: mindennapjaink tevékenységeit - a Lelki perceken keresztül - áthatja a görögkatolikus szellemű nevelésünk. A Lelki percekhez megteremtjük minden alkalommal az elcsendesedés, ráhangolódás lehetőségét. Éreztetjük, hogy most különleges, a szokásostól eltérő élményben lesz részük. Gyertyát gyújtunk, mindig imával kezdjük és imával zárjuk ezeket a perceket.
- görögkatolikus énekek, Mária énekek bemutatása, tanítása
- görögkatolikus énekes kiadvány használata (Kisgyermekek énekeskönyve)
- betegekért mondott ima
- hálaadás gyakorlása
- Étkezés előtti, étkezés utáni ima (tízórai előtt és után, ebéd előtt és után, uzsonna előtt és után minden alkalommal imádkozunk)
- délutáni pihenés előtti ima: lefekvés előtt minden nap imádkozunk
- köszönési mód: görögkatolikus köszöntésünket használjuk a gyermekek reggeli fogadásakor, amikor hazamennek, és ha felnőttel találkoznak.

Heti:

- hét eleji lelki útravaló
- hitre nevelés nagycsoportban
- lelki beszélgetések, léleknyitogató óvodánk lelki vezetőjével
- születés - és névnapok megünneplése.

Havi:

- templom látogatások ünnepek alkalmával
- egyházi, óvodai ünnepek, jeles napok
- május a Szűzanya hónapja- rózsafüzér ima lelki perceken.

1.5.2. Ünnepeink

„Az ünnepléshez ünneplőbe öltözünk. Ez azonban nem a legjobb ruhát jelenti, hanem azt a lelkületet, ahogyan ezekre az ünnepi percekre magunkat is felkészítjük és a gyerekeket is hozzászoktatjuk.”
/Czárán Eszter/

Az ünneplés jelentősége az óvodás gyerekek életében:

Az ünnep és az azt megelőző ráhangolódás kitűnik az óvodai mindennapok szürkeségéből. Fényt áraszt, és segít átvészelni a nehezebb napokat. Erőt és lelki támaszt nyújthat. Fontos maga az ünnep, de fontos a rákészülődés, a közös tervezgetés, a tevékeny várakozás is. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyek hagyománnyá is válhatnak egy-egy óvoda életében, ehhez azonban tapasztalatokra és azok hatására keletkező pozitív élményekre van szükség. Az ünnepi készülődés a „holnap örömét” adja, megerősíti a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozza a gyermekek közösséghez való tartozását. A készülődés során nemcsak a minket, körülvevő környezetet díszítjük fel az adott ünnephez méltóan, hanem lelkünket is ráhangoljuk a szépre, a jóra, az örömre.

A keresztény ünnepek megtartásával hitünk minden igazságát átélheti az óvodás korú gyermek is. A keresztény ünnep lényege, a fény, amely mutatja az utat, kitűnik a hétköznapok monotóniájából. Közösségalakító és formáló erejű, ahol az egyén érzi saját maga fontosságát, szerepét, helyét a közösségben. Szent idő, az isteni rendhez igazodik. Mindent a maga idejében kell ünnepelni. Az óvoda példát, ötleteket ad a családok számára az ünnep mélyebb, élménydúsabb megéléséhez.

Az óvodások és a szentek:

Óvodásaink kapcsolatba kerülnek a szentekkel a mindennapok során, és rá is kérdeznek, hogy kik ők? Rá kell mutatnunk a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően a szentek nagyságára, nagyszerű életére, sőt példaképül kell állítani őket eléjük. A szenteknek rendkívüli nevelő hatása van már a kisgyermekre is. Emellett segítenek és pártfogolnak minket.

A szentek fontos szerepet töltenek be életünkben. Tiszteletre, sőt szeretetre méltó személyek, akikhez fohászkodunk, és akiket csodálunk. Példaképeink. Mivel a szentek nagyon szerették Istent, mindent igyekeztek úgy tenni, ahogy Jézus kívánta, nekünk is példát adtak: szeressük nagyon a Jóistent, és tegyünk mindent úgy, ahogy Jézus mondja. Sok ismeretlen szent is van. Isten ezekről is tud és szereti őket. Mindnyájunknak szentté kell válnunk! Ez úgy sikerülhet, ha szeretjük a Mennyei Atyánkat és egymást, figyelünk embertársainkra, segítséget nyújtunk, önzetlenek vagyunk. Nagycsoportban, a csoportban fellelhető szentek

neveivel való megismerkedés, /pl. Tamás névnapkor Szent Tamás/ valamint a szentek életének rövid bemutatása.

Az ikonokon megjelenő szentek, az Istenszülő kiemelt módon is jelen van egyházunkban. Így kell ennek lennie az intézményeinkben is. Ugyanakkor a szentek közössége olyan hétköznapi, természetes közeg kell, hogy legyen, hogy annak hatása legyen a földi közösségekre is. Az intézményi csoportok, legyen az gyermeki, vagy alkalmazotti, fontos, hogy keresztény közösségek is legyenek.

Az ünneplés megvalósításának elvei

Az előkészület során:

- jelezzük előre az ünnep közeledtét, így a gyermekeknek is van idejük arra, hogy készülhessenek.
- beszélgethetünk az előttünk álló ünnepről az óvodában egy-egy gyerekkel és családtagjaival – bevonva őket a meghitt pillanatok szervezésébe.
- a játékidőben, szabadidőben, esetleg a különböző tevékenységek kapcsán éneket, énekes játékokat, verseket, mondókákat, történeteket és imádságokat ismertethetünk meg a gyerekekkel.
- kézügyességüket, kreativitásukat, fantáziájukat kihasználva szép dekorációkat, esetleg ajándékokat készíthetünk az ünnepi alkalmakra. A közös tevékenység során alkalom nyílik az ünnep megismerésére, a népszokások, hagyományok ápolására, a megismert irodalmi zenei anyagok felelevenítésére. A személyes kötődés is erősödik a pedagógus és a gyermek örömteli, közös munkája során.

A pedagógus felelőssége az ünnep, a megemlékezés megszervezése során:

- a program összeállítása, a forgatókönyv elkészítése
- felelősi munkák kiosztása, végrehajtásuk ellenőrzése
- meghívók elkészítése, eljuttatása
- esetleges felkérés megírása, postázása
- a gyermekcsoportok bevonása a csoportos óvodapedagógusokon keresztül
- helyszín biztosítása, berendezése
- vendégek fogadása
- a vendégszereplők részére öltöző, frissítő biztosítása
- ajándékok előkészítése

Az ünneplés során:

- az ünnep elkülönülése a hétköznapoktól megjelenik öltözetünkben (ünneplő ruha kérése a gyerekektől, az intézmény ünnepén részt vevő dolgozóktól)
- az érzelmi töltet jelenlétének megélése, meghitt hangulat biztosítása
- állandó elemeket választunk az adott ünneplésnek (gyertya, virág…)
- énekeket, verseket igényesen válogatunk, igényes műsort állítunk össze
- az imádság mindig jelen van ünnepeinken (vendégség, agapé)
- ajándékozás – mi az ajándék?

Az ünnepet követő időszak során:

- az ünnepet felelevenítjük, az élményeket megbeszéljük.
- vizuális tevékenység során az emlékeket képekben is kifejezzük.
- a vendégszereplőknek köszönőlevelet írunk és postázunk.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei: anyák napja, gyerek nap, évnyitó gyermekáldás, ballagás, apák napja és a gyermekek név és születésnapjai.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink:

A hagyományápolás az egész óvodai nevelés-tanulás folyamatába beépül, ezáltal érhető el a hiteles, élményszerű hagyományápolás. Ugyanakkor ahhoz is hozzájárul, hogy a magyar népi kultúra minél szélesebben beépüljön az óvodai nevelés- fejlesztés tartalmába és általa az anyanyelv megalapozásán kívül a gyermek magyarságtudatát is fejlessze.
A népszokások megismertetése 3 szakaszból áll.

1.) Az előkészítő periódusban a gyermek felkészítése a népszokások befogadására
2.) A népszokások komplex tartalmának játékos feldolgozása.
3.) A harmadik szakaszban kerül sor a jeles napok, ünnepnapok programjára, ahol a gyerekek magukra vehetik az ünnep jelképeit, átélhetik, eljátszhatják a szituációknak megfelelő szerepeket és a hozzájuk fűződő nép-és műköltészeti énekes, mondókás és párbeszédes alkotásokat.

Nemzeti ünnepek:
(október 23., március 15., május 1., június 04.)

Világ napok ünneplése:
Környezeti nevelésünk kiemelt napjait az aktuális munkaterv határozza meg, mely tagintézményenként eltérő lehet, a helyi adottságoknak és szokásoknak megfelelően.

Egyházi Óvodai ünnepek, jeles napok

ŐSZ

Feldolgozandó anyag	Ünnep jelentéséről	Megünneplésének módja
Kisboldogasszony- szept. 8	Istenszülő születését ünnepeljük (Szűz Mária születésének emléknapja)	Templom látogatás Lelki percek
Szent Kereszt felmagasztalása – szept. 14.	Krisztus Keresztjének felmagasztalását ünnepeljük	Lelki percek Templomlátogatás
Szűz Mária oltalma – okt. 1.	Az Istenszülő Szűz Máriának, mint a keresztények segítségének és oltalmának ünnepe.	Lelki percek Templom látogatás
Mindenszentek – nov. 01.	A szentek egységének megünneplése	Gyertyagyújtás, virág elhelyezés, imák csoportonként, Lelki percek
Szent Mihály főangyal és a mennyei erők – nov. 08.	Szent Mihály fő angyalnak, az Isten ellen lázadó angyalok legyőzőjének és az	Lelki percek Templomlátogatás

	üdvösség történetben szereplő többi égi erőnek emlékünnepe	
Szent Márton napja – nov. 11.	Szent Márton legendáinak megismerése	Lelki percek, lámpás felvonulás
Szűz Mária bevezetése a templomba – nov.21.	A gyermek Máriát szülei a jeruzsálemi templom szolgálatába szánták	Lelki percek Templomlátogatás
40 napos karácsony előtti bűnbánati időszak kezdete	Jócselekedetek fontosságáról beszélgetünk	Lelki percek

TÉL

Feldolgozandó anyag	Az ünnep jelentése	Megünneplés módja
Szent Miklós püspök – dec. 06.	A tevékeny felebaráti szeretet szentjét ünnepeljük	Jó cselekedetek gyűjtése. Ünnepség keretében megajándékozza a gyerekeket Szent Miklós követe, Lelki percek, Templomlátogatás
Szent Anna csodálatos foganása – dec. 09.	Szűz Mária fogantatásának ünnepe	Lelki percek Templom látogatás
Karácsony	Jézus születése	Lelki percek. A kis Jézus hozza a karácsonyfát az óvodában ünnepség és kántálás
Vízkereszt – jan. 06.	Úrjelenés. Jézus megkereszteltetése a Jordán folyóban, Keresztelő Szent János által	Lelki atya megszenteli óvodánkat. Templomlátogatás. Lelki percek
Gyertyaszentelő Boldogasszony febr. 02.	A kisded születése utáni 40. napon a Boldogságos Szűz bemutatta a templomba Fiát, akit az öreg Simeon karjaiba vett és a világ világosságának nevezett.	Lelki percek. Gyertyaszentelés
Vízkereszttől- Vajhagyó vasárnapig	Télbúcsúztató időszak, farsang	Farsangi mulatság

TAVASZ

Feldolgozandó anyag	Ünnep jelentéséről	Megünneplésének módja
Nagyböjt kezdete – húsvét előtti böjti idő, 7 hét	Jó cselekedetek gyűjtése Jézus kedvéért önként lemondunk valamiről, és ezt felajánljuk Böjti ételek	Lelki percek Böjti koliba (aszalt szilva, búza, mazsola, dió, méz) készítés az óvodában

Örömhírvétel (Gyümölcsoltó Boldogasszony) – márc. 25.	Gábor arkangyal hírül adja Máriának, hogy a Szentlélek erejéből a Fiúisten anyjává lesz	Lelki percek Templomlátogatás
Virágvasárnap	Jézus ünnepélyes bevonulása Jeruzsálembe	Barkaszentelés a templomban
Nagyhét (nagycsütörtök, nagypéntek) Húsvét	Utolsó vacsora Keresztre feszítés Jézus feltámadásának ünnepe	Templomlátogatás, Lelki percek,
Szent György nagyvértanú – ápr. 23.	Katonaként keresztény életet élt, példájával megmutatta, hogy hogyan lehet buzgó keresztény életet élni	Lelki percek Búzaszentelés a templomban
Húsvét előtt		Pászkasütés Sárga túró Tojásfestés Énekek, versek tanulása

NYÁR

Feldolgozandó anyag	Ünnep jelentéséről	Megünneplésének módja
Mennybemenetel – húsvét után 40 nappal	A feltámadt Krisztus visszatért a mennyei dicsőségbe az Atyához.	Templomlátogatás Lelki percek
Pünkösd – húsvét után 50. napon	A Szentlélek eljövetelének ünnepe	Lelki percek Templomlátogatás
Keresztelő Szent János születése – jún.24.	Keresztelő Szent János születésnapjának ünneplése	Templomlátogatás Lelki percek
Szent Péter és Pál fő apostolok – jún. 29.	Vértanúságuknak ünnepe	Lelki percek Templomlátogatás
Urunk színeváltozása – aug. 06.	Egyházunk megáldja a gyümölcsöket	Lelki percek Templomlátogatás
Nagyboldogasszony – aug. 15.	Szűz Mária elhunytára és mennybevitelére emlékezünk	Lelki percek Templomlátogatás
Szent István király – aug.20.	A magyar nemzet első szent királyának és az államalapítás ünnepe	Lelki percek Templomlátogatás
Keresztelő Szent János fejvétele – aug. 29.	Heródes lefejeztette Keresztelő Szent Jánost. Erre a szomorú eseményre emlékezünk.	Lelki percek Templomlátogatás

1.6. Az óvoda nevelési programja

Minden egyházi és önkormányzati óvoda célját és feladatát, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja határozza meg. Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. Az óvoda nevelőtestülete elkészítette saját pedagógiai programját, amely összhangban van az Alapprogrammal.

1.6.1. Célkitűzéseink

Görögkatolikus óvodánk programjának célja, feladata az Országos Alapprogramban megfogalmazottak mellett, hogy a 2,5–7 éves korú gyermekeket képessé tegye a hit befogadására. Tanítsuk meg őket rácsodálkozni a teremtett világra, az abban megtapasztalt változásokra.

Óvodánknak, mint minden más óvodának is az a célja, hogy kritikusan és módszeresen átadja a műveltséget, és ezzel a teljes emberi személy kiformálódásán munkálkodjék. Feladatunk biztosítani mindazokat a feltételeket, amelyek e cél megvalósításához szükségesek.

Valamennyi nevelési területen fel kell fedezni a keresztény erkölcsi értékeket és normákat, a hit felé vezetés lehetőségeit. A közösség a gyermeki személyiség optimális fejlődési színtere. A gyermek számára a család után az óvoda a másik olyan közösség, ahol a nap nagy részét tölti. Ezért meghatározó a gyermekek szocializálódása szempontjából az óvodapedagógus személye, és a társak. Az óvodapedagógus a gyermek számára minta, aki a keresztény felebaráti szeretetet hordozza és közvetíti. Feladatunk még, hogy alakítsuk ki a gyermekekben az együttéléshez szükséges szokásokat. Biztosítsunk a gyermekeknek külsőségeiben és tartalmában olyan visszatérő élményeket, amelyek a szülőföldjéhez, otthonához kötik.

Fejlesszük a gyermekek alkotó képességét a természetes anyagok felhasználásával.

Erkölcsi nevelésünk alapja a Szentírás. Az evangéliumi történetekkel formáljuk a gyermekek erkölcsi ítélőképességét, viselkedési kultúráját.

A népköltészeti alkotások modellértékű közvetítésével, érzelmeiken keresztül formáljuk ízlésvilágukat, ezzel megalapozva a kulturális anyanyelvet.

Az érzelmi biztonság megteremtésével széleskörűen fejlesztjük a gyermekeket, hogy az óvodáskor végére elérjék egyéni képességeik legmagasabb szintjét.

Értékeink:

A lelki „gazdagodásnak” hatalmas forrásai erednek a keresztény nevelésből. A görögkatolikus óvodánk arculatából adódóan, és az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaira építve, az egész napot áthatja a keresztény lelkiség.

A keresztény nevelés elve feltételezi a közösséget, a szereteten alapuló társas kapcsolatot. Megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy a gyermekeket aktív tevékenységük közben ismerjük meg, egyénileg vezessük, segítsük fejlődésüket. Fontos, hogy az egész közösséget hassa át az egymás iránti megbecsülés, derű, optimizmus, felnőttek iránti tisztelet.

A helyi szokásokat, a görögkatolikus hagyományokat, fokozatosan és tudatosan építjük be a tevékenységekbe, játékba, az ünnepek előtti készülődésekbe, és ezzel is gazdagítjuk a gyermekek érzelmi életét.

A tehetséges gyermekek nevelését fontosnak tartjuk, ezért nagy módszertani kultúrával rendelkező óvodapedagógusok fejlesztik őket.

1.6.2. Nevelési alapelveink

- A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet megbecsülés, bizalom övezze.
- Egyenlő hozzáférés, illetve differenciálás biztosítása.
- Eleget tegyünk a családok és fenntartónk elvárásainak.
- A görögkatolikus kultúránk ápolása, tisztelete.
- A gyermek hitének megalapozása és fejlesztése.
- A gyermeki személyiség tisztelete, szeretet, megbecsülése.
- Óvó védő, közösségi, feladatok fontossága.
- Környezetünk védelme, az egészséges fejlődéshez szükséges személyi és tárgyi környezet biztosítása.
- Egyéni képességek fejlesztése, képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése.
- Tehetséggondozás.
- Óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.
- A gyermeki jogok tisztelete, szabadságjogok biztosítása.
- Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkörben nevelkedjenek gyermekeink.
- Tevékenység szervezése a szabad játékok keretén belül az egyéni képességekhez igazodó személyiségfejlesztés.
- Alapelveinket sok-sok élmény biztosításával, játékos tevékenységekkel valósítjuk meg.
- A gyermek személyiség fejlődését a szabad játékon keresztül szervezett tevékenységben valósítja meg.
- Lehetőséget biztosítunk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint a migráns gyerekek önazonosságának megőrzéséhez.
- Olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, hogy a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek. Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét. A fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelésünk során is az élethosszig történő tanulás elvét és gyakorlatát érvényesítjük.
- Az egész életen át tartó tanulásra való alkalmasság számos tanulási helyzet és kihívás iránti szükséglet és indítékok korai megalapozását jelenti, az óvoda preventív funkcióját megerősíti.
- Az információs társadalom digitális állampolgárját célzó, valamint az IKT eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk, az életkori sajátosságok megerősítése mellett.
- A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás, lemorzsolódás okait azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet biztosítunk, eredményeinket mérjük és értékeljük.

Munkánkban az e pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén az óvodapedagógusok változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.

1.7. Sajátos feladatok

1.7.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelemről általában:

A gyermekvédelem komplex tevékenység: olyan pedagógiai, pszichológiai, jogi, szociális és egészségügyi feladatok rendszere, melyek alkalmazása lehetővé teszi a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek helyes irányú fejlődését. E tevékenységben oktatási-nevelési intézmények, államigazgatási, egészségügyi és társadalmi szervek vesznek részt.

Az óvoda gyermek és ifjúságvédelmi tevékenysége:

A gyermekvédelmi munka magában foglalja az óvodavezetés, és valamennyi nevelő gyermekvédelmi feladatát. A gyermekvédelem fontos része az óvoda nevelési területének. Kiemelt figyelmet kell fordítanunk arra, hogy mi a teendője az óvodának azokkal a gyermekekkel kapcsolatosan, akik hátrányos helyzetük miatt nem érték el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. Hogy ki tekinthető hátrányos helyzetű gyermeknek, azt a közoktatásról szóló törvény 121.§ (1) bekezdésének 14. pontja határozza meg.

Az óvodai gyermekvédelem célja:

- a helyi sajátosságok ismeretében mentálhigiéniás óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás gyerekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, speciális segítséget igénylő gyermekek, családok gondozása
- segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása
- a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése
- szülőkkel való közvetlen, tapintatos, személyes kapcsolattartás
- a gyermekek fejlesztése egyéni bánásmóddal, törődéssel
- feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik

Az óvodai gyermekvédelem feladatai:

- a gyermek személyiségének károsodását megelőzni (prevenció), a már bekövetkezett károsodásokat és azok hatásait megszüntetni, de legalább enyhíteni (korrekció)
- a tünetek okainak megkeresése
- a szülők segítése a szülői szerep eredményes betöltéséhez
- a gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- segítő szakemberek igénybevétele (fejlesztő pedagógus, lelki vezető)

Részt vesz:

- az óvoda vezetésével együttműködve a speciális gyermekvédelmi munka tervezésében, szervezésében, megvalósításában és ellenőrzésében
- a munkatervben meghatározott feladatokra építve elkészíti a gyermekvédelmi munkatervet
- nyilvántartást vezet
- segítséget nyújt a feladatok megvalósításában
- kapcsolatot tart az állami szervekkel

A veszélyeztetettség legfőbb kategóriái:

a) Környezeti okok	**Intézkedési terv**
A család szerkezetének megváltozása	Családlátogatás
Nevelési hiányosságok	Pedagógiai szakszolgálatba utalás
Brutalitás	Családgondozóba utalás
Erkölcstelen családi környezet	Bejelentés a gyám és gyermekvédelmi osztályra
Italozás a családban	Védő-óvó intézkedés
A környezeti okokból következik:	Egyéni bánásmód
Értelmi, érzelmi elmaradottság	Szorongások oldása
Szociális visszamaradottság	Pedagógiai Szakszolgálatba utalás
Gátlásosság	Pszichológiai vizsgálat kérése
Fokozott agresszivitás	
Túl mozgékonyság	
b) Anyagi okok	
A szülők önhibájukon kívül alacsony jövedelműek (pl. rokkant nyugdíjasok)	Irányítás az önkormányzat szociális bizottságához
A családban sok a gyermek	
c) Egészségügyi okok	
Született betegség, súlyos testi fogyatékosság áll fenn	

Kapcsolattartás:

Pedagógiai Szakszolgálattal:

- tanulási képességek vizsgálata, dys-es vizsgálatok
- egyéni fejlesztő foglalkozások
- értelmi képesség vizsgálata
- magatartászavar vizsgálata
- iskolaérettségi vizsgálat
- pszichológiai vizsgálat

Gyámhatósággal:

- környezettanulmány készítése

Családsegítő szolgálattal:

- szociális, lelki problémák

Gyermekjóléti szolgálattal:

- hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek jelzése

Szociális bizottsággal:

- a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás iránti kérelem benyújtása

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

A családban megjelenő életvezetési problémák nagymértékben befolyásolják a gyermekek egészséges fejlődését. E negatív hatások leggyakrabban a gyermekek viselkedésének, kapcsolatrendszerének és teljesítményének zavaraiban jelentkezik az óvodában. A pedagógusok ismerik a családok helyzetét. A gyermekvédelmi munka gyermekvédelmi céljainak, feladatainak kidolgozása a helyi szociokulturális háttér figyelembevételével készül. A harmonikusan fejlődő gyermekeket preventív jelleggel kísérjük figyelemmel.

A gyerekek fejlesztését a fejlesztő pedagógusokkal, gyógypedagógussal, logopédussal és a nyelv- és beszédfejlesztő pedagógussal együttműködve végezzük.

A hátrányos helyzetű gyermekek, családok helyzetét – lehetőségeinkhez mérten – igyekszünk megkönnyíteni.

A káros hatások megelőzésére, illetve megszüntetésére pedagógiai eszközökkel törekszünk. Lehetőségeink:

- szülők figyelmének felhívása a gyermekek fejlődési sajátosságaira,
- családlátogatás, nevelési segítség,
- fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése,
- a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, a problémák feljegyzése,
- a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet jelzése az illetékes szakszolgálat felé (pedagógiai szakszolgálat, gyermekjóléti szolgálat – nevelési, pszichológiai tanácsadás)
- javaslat egészségügyi ellátás igénybevételére.

<u>Feladataink és kompetenciaköreink</u>

Nevelőtestület:

A nyilvántartásba vett gyermekek státuszának évenkénti egyeztetése.

Csoportban dolgozó óvodapedagógus:

Tájékoztatás a veszélyeztetett gyermekről, az óvodavezető, illetve a gyermekvédelmi felelős felé. Veszélyeztető okok feltárására végzett családlátogatások, fogadóórák kezdeményezése. Törekvés a veszélyeztetettség megszüntetésére.

A tevékenység eszközei, módszerei:

- az óvodai nevelésben adódó minden spontán helyzet maximális kiaknázása,
- a szülők jogainak ismertetése,
- tudatosság, következetesség, az egyéni bánásmód differenciált alkalmazása.

Az óvodai nevelés jelentősége a hátrányok csökkentése érdekében

Hátrányos helyzetű gyermekek Ktv. 121. § (14):

- Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való

jogosultságát a jegyző megállapította; aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a. a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége/legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik

b. a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága; a gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy

c. a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

- Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül, és a fent meghatározott körülmények közül kettő teljesül. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetett helyzetű gyermekek, az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról Értelmező rendelkezések 5. § n):

- Veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A hátrányok okai lehetnek:

- szociokulturális lemaradás
- érzelmi labilitás
- elhanyagoló bánásmód

Az óvoda nagymértékben hozzájárulhat minden hátrányos helyzet gyermek esélyének növeléséhez. A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeretszerzések mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását. Az óvodai közösség, a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

A hátrányos helyzetű gyermekek befogadásához, nevelésük, fejlesztésük eredményességének célja az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a család és az óvoda együttműködésének elősegítése, a szülők megnyerése a gyermekek közös nevelése érdekében.

Az óvoda feladata, hogy feltárja a problémákat. A hátránnyal küzdő gyermekeket, differenciált, ill. egyéni fejlesztéssel kiemelten segítse az előre haladásban, tegyen meg mindent a hátrány mérséklésére, vagy az esetleges felszámolására. A problémák feltárását folyamatosan kell végezni. Fontos, hogy a csoportok kialakításánál kiegyenlített legyen a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma. A kedvezményezettek részére kedvezményes, vagy ingyenes étkezés biztosítása szükséges. A gyermekek érdekében, lényeges a rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, hogy megnyerjük támogatásukat, együttműködésüket. A szülőket bevonjuk az óvoda programjaiba, felvilágosítást kapnak a lehetséges kedvezményekről, a

szociális hátrányok mérséklésére szolgáló támogatási lehetőségekről. Szükség esetén családlátogatások szervezése, a gyermek szociális helyzetének feltárására.

Az óvodapedagógusok partnerkapcsolat kialakításával, toleranciával, empatikus magatartással növelik a kommunikációs teret önmaguk és a szülők között.

A nevelő, fejlesztő munka során arra törekszünk, hogy a közös élmények örömét, érzelmi többletét a gyermekek átérezzék. Megteremtjük számukra azt a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkört, stabil személyes kapcsolatot, amely az óvodai életükhöz szükséges.

Korszerű óvodapedagógiai módszereket (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák stb.) alkalmazunk.

Nevelőtestület együttműködése: rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

Óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Ennek érdekében fontosnak tartjuk a hálózati együttműködéseket a kitűzött célok elérése érdekében, a minőségi neveléshez szükséges fejlesztést és az egyenlő esélyek megteremtését. Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni egymásra, alkalmazkodni, együtt érezni egymással. Azon dolgozunk, hogy a feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával. Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a hálózatos kapcsolódások erősítésére, tovább építésre törekszünk.

Az egyéni bánásmód érvényesítése óvodánk mindennapjaira jellemző. Elsődleges szempont a gyermekek érdekének figyelembevétele. Intézményünkben folyamatosan napirendben van a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat minden dolgozó szem előtt tartja. A részképesség zavarral küzdő gyermekek felzárkóztatása érdekében fontosnak tartjuk a prevenciót, ezért igyekszünk időben a megfelelő szakemberhez irányítani a gyereket és az ő útmutatása alapján egyéni fejlesztésben részesíteni.

Az integrált óvodai nevelés elveit és módszereit magunkénak érezzük. A személyközpontú és elfogadó nevelés, a diszkriminálás elutasítása egyértelmű attitűd valamennyi pedagógus és alkalmazott munkájában. Óvodánk a családi kapcsolatokat folyamatosan és tartalmasan ápolja. Természetszerű, hogy óvodánkban a minőség javítása folyamatos.

A kis tehetségek felfedezése és helyzetbe hozása, valamint a hátrányok kompenzálása különféle lehetőségek felkínálásával (egyéni fejlesztés, nyelv-beszédfejlesztés, úszás, logopédia, stb.) felelősség-teli megújuló feladatunk.

Fontosnak tartjuk:

- a gyermek képességeinek kibontakoztatását, integrációs felkészítését
- a gyermek egyénre szabott, differenciált fejlesztését

- a rendszeres óvodába járást
- az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését
- gyermekközpontú és családorientált nevelés megvalósítását.

Célunk továbbá a tanulási zavarokat megelőző (preventív), támogató, minőségi és befogadó neveléshez való hozzáférés folyamatos javítása, az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint a hátránycsökkentő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával és fejlesztésével, családközpontú jó gyakorlatok összegyűjtésével és elterjesztésével, a szakemberek fejlesztésével – az ONP rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítása.

Szem előtt tartjuk továbbá a gyermekek önbecsülésének, hatékonyság érzésének fejlesztése. Társas kompetenciák esetében a tolerancia, a szolidaritás és az együttműködési képességek fejlesztése.

Ennek magától értetődő következménye: a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítése, jó gyakorlatok bevezetése. (Pl.: Gyermekközösségi nap bevezetése innovációként, segítőkutya meghívása a csoportokba jó gyakorlat átvétele gyanánt.)

Új szereplőként jelent meg intézményünk életében a szociális segítő, aki az alábbi tevékenységeket végzi:

- egyéni segítés, tanácsadás
- csoportos szociális munka
- támogatja gyermekvédelmi feladatok ellátását, hiszen része az észlelő-és jelzőrendszernek
- Támogatja a HH, HHH gyermeket nevelő családokat
- segít felismerni a veszélyeztetettséget
- a BTMN gyerekeket szakemberhez irányítja
- érzékenyítést végez az érintettek körében
- esetmegbeszéléseket, szupervíziót tart.

Katolikus intézményként munkánkat áthatja és meghatározza a keresztény felebaráti szeretet.

1.7.2. Az óvodás gyermekekkel kapcsolatos óvó, védő előírások

Az óvoda igazgatója felelős az óvodában a nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek a megteremtéséért, és a gyermekbalesetek megelőzéséért.

A gyermekek egészsége és testi épségének védelme érdekében minden óvodai dolgozó kötelessége a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokra, a tilos és az elvárható magatartásformákra a figyelmet felhívni. Az óvodai nevelési év megkezdésekor, óvodai tevékenységek alkalmával: kirándulások és egyéb külön szervezett tevékenységek előtt – fel kell hívni a figyelmet az eszközök helyes használatára, a biztonságos közlekedésre, a helyes viselkedésre. Az ismertetés a gyermekek életkorának megfelelő szintű kell, hogy legyen. Az ismertetés tényét, tartalmát, időpontját az adott csoport csoportnaplójában kell dokumentálni.

- Az óvodában megbetegedett, lázas gyermeket a szülőnek az értesítéstől számított legrövidebb időn belül haza kell vinnie
- Betegség után csak orvosi igazolással fogadható a gyermek az óvodába.

- Fertőző gyermekbetegség esetén az óvodát azonnal értesíteni kell. A további megbetegedések elkerülése érdekében fokozott figyelmet kell fordítani a fertőtlenítésre.
- A csoportszobába a szülők csak az engedélyezett esetekben tartózkodhatnak (nyílt napok, ünnepélyek, szülői értekezlet)
- A védőnő havonta látogatja az óvodát, vezeti az egészségügyi lapokat, tetvességi vizsgálatot végez.
- Az igazgató biztosítja az egészségügyi munkafeltételeket, gondoskodik a szükséges óvónői felügyeletről, és szükség szerint a gyermekek vizsgálatra való előkészítéséről.

Gondoskodni kell az épületben, illetve a helységek berendezésében rejlő balesetveszély elhárításáról

- Sporteszközök stabilitásának biztosítása
- Konnektorok ellátása védődugóval
- A vegyszerek, tisztítószerek - gyermekek elől elzárva történő- tárolása
- Az audiovizuális eszközök használata felnőttek felügyelete mellett
- Gondoskodni kell az udvari játékok stabilitásáról és a felnőttek felügyeletérő
- Kirándulások előtt fel kell hívni a gyermekek figyelmét az alapvető közlekedési szabályokra
- Megfelelő pedagógus létszámmal kell biztosítani a gyermekek felügyeletét.

Az esetlegesen mégis bekövetkező baleset esetén az óvodapedagógus teendőinek sorrendisége:

- Elsősegélynyújtás, sérült ellátása
- Orvoshoz szállítás, illetve mentő értesítése (szükség szerint)
- Szülő értesítése
- Baleseti jegyzőkönyv készítése. (A 16/1998.(IV. MKM rendelet 30.§).

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 169.§ alapján az óvoda dolgozóinak feladata a gyermekeket ért bármilyen baleset, sérülés, vagy rosszullét esetén a szükséges intézkedéseket megtenni.

Az alapvető egészségügyi felszerelések (kötszerek) beszerzése az intézményi költségvetés függvényében évente folyamatosan történik. Elhelyezése zárt, külön e célra kijelölt, kizárólag felnőttek által elérhető szekrényben történik.

- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátása: az inzulinfüggő cukorbetegségben szenvedő, óvodai nevelésben részt vevő gyermekek indokolt esetben történő, intézményben megvalósuló speciális ellátása feladatunk.
- Az intézmény igazgatója az 1-es típusú diabétesszel élő, az óvodával jogviszonyban álló gyermek részére a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján speciális ellátást biztosít.
- Az igazgató pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező foglalkoztatott számára előírhatja ezeket a speciális ellátási formákat. Olyan dolgozó bízható meg, aki szakmai továbbképzést sikeresen elvégezte, munkaköri leírása tartalmazza a feladatellátást.

A speciális eljárásrend Szabályzatban rögzítve részletesen tartalmazza a dolgozó/szülő feladatait. A különleges bánásmódot igénylő gyermekkel foglalkozó pedagógus, dolgozó munkaköri leírásában rögzítésre kerül az ellátására vonatkozó feladat.

1.7.3. Tájékoztatási kötelezettség

Az intézmény a nevelő-oktató munka zavartalanságának biztosítása mellett törekszik működését nyilvánossá tenni. Ezért bemutatókat, rendezvényeket és nyílt napokat szervez, melyekre meghívja a lehetséges érintetteket (pl. leendő elsősztályosok és szüleik) és az érdeklődőket.

Az intézmény biztosítja a közérdekű adatok hozzáférhetőségét. Az intézmény működésének belső szabályzatai, így különösen a Pedagógiai Program, az SZMSZ, a Házirend megtekinthető

- az Oktatási Hivatal által működtetett Köznevelési Információs Rendszerben (www.kir.hu) az intézmény adatainál
- az óvoda információs tábláján a bejáratnál
- lehetőség szerint az intézmény honlapján
- lehetőség szerint az oviKréta rendszerben
- nyitvatartási időben az óvodatitkár irodájában
- az igazgatóval előre egyeztetett időpontban az igazgatói irodában
- a pedagógusok fogadóórája keretében a nevelői szobában.

Ezekről vagy bármely, az intézményt érintő kérdésben tájékoztatás (térítés ellenében másolat) kérhető az óvodatitkártól vagy a vezetőség tagjaitól fogadóórájukon, illetve megállapodás szerinti időpontban.

Az intézmény a nyilvánosságot a személyes adatok védelmével összhangban gyakorolja.

1.8. Az óvoda kapcsolatrendszere

Partnereink	Kapcsolattartás formája, módja	Kapcsolattartásért felelős	Kapcsolattartás gyakorisága
Fenntartó	Értekezletek, Rendezvények, Ünnepek	Igazgató	Alkalomszerű
Egyházközségek	Rendezvények, Ünnepek,	Igazgató, Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű
Szülők	Szülői értekezlet, Fogadóóra Nyílt napok Közös óvodai rendezvények, Ünnepek	Igazgató, Tagintézmény-vezetők, Óvodapedagógusok	Alkalomszerű, Napi
Bölcsődék	Nyílt napok, Tájékoztatás a szülők számára	Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Iskolák	Nyílt iskolai tanítási órák, Konzultációk,	Igazgató Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű, illetve tervezett program szerint

	Nyílt óvodai délelőtt Közös szülői értekezlet		
Szakmai szolgáltatók	Továbbképzések, szakmai előadások	Igazgató Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű
KAPI	Továbbképzések, szakmai előadások	Igazgató Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű
Pedagógiai szakszolgálat	Szakvéleményekkel kapcsolatos megbeszélés	Igazgató Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Kulturális, sportlétesítmények	Rendezvények, Közös programok	Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Gyermekjóléti szolgálat	Eseti konzultáció	Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Családsegítő központ	Eseti konzultáció, Szakmai napok, Képzések	Gyermekvédelmi felelősök	Alkalomszerű
Védőnői szolgálat	Szűrések lebonyolítása Szülői tájékoztatók szervezése	Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Fogorvosok	Szűrések lebonyolítása Szülői tájékoztatók szervezése	Tagintézmény-vezetők Óvodapedagógusok	Alkalomszerű
Nemzeti Népegészségügyi Központ,	Ellenőrzések	Igazgató Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű
Kisebbségi szervezetekkel	Rendezvények Ünnepek	Igazgató Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű
Kormányhivatalokkal	Ellenőrzések	Igazgató Tagintézmény-vezetők	Alkalomszerű

Szülői Munkaközösség

Óvodánk a korábbiaknál nagyobb mértékben támaszkodik a szülői szervezetre. A köznevelési törvény alapján az óvodai szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését és a pedagógiai munka eredményességét. A szülői szervezet képviselőjét az óvoda igazgatója meghívja minden olyan tárgyalásra, ahol a gyermekek csoportját érintő téma kerül napirendre, és itt a szülői szervezet képviselője tanácskozási joggal részt vehet.

Közös programok, rendezvények a tagóvodákkal:

Rendezvény neve	Várható időpontja	Helyszíne	Résztvevők köre
Évnyitó óvodai fórum	Minden év augusztus 20 és 30 között.	Meghatározott program szerint.	Minden óvodai dolgozó.
Vezetői munkaközösségi értekezlet	Évente 3 alkalommal, előre egyeztetett időpont szerint.	Székhely óvoda: Nyíregyháza Síp utca 14-16.	Igazgató, Tagintézmény - vezetők, Telephely felelős
Pedagógus piknik	Minden év június utolsó hete.	Meghatározott helyszín szerint.	Minden óvodai dolgozó.
Évzáró óvodai fórum	Minden év június 2. hetében.	Meghatározott program szerint.	Minden óvodai dolgozó.

1.9. Az intézmény stratégiai terve

1.9.1. Küldetés nyilatkozatunk

„Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet…
Íme, én veletek vagyok mindennap, a világ végéig”

(Mt. 28, 19-20)

A gyermek nem kicsiny felnőtt. Minden sajátosságával, egyediségével együtt szuverén lény, a maga gyermeki mivoltában. Nem készül az életre, hanem él. Óvodánk fontosnak tartja a családok egységét, egymás tiszteletét, szeretetét. Meggyőződésünk, hogy az óvoda lényegét a légköre fejezi ki legjobban, ezért a gyermek számára életkori sajátosságainak megfelelő légkört teremtünk (gondolunk itt az óvoda belső esztétikumára, higiéniájára, valamint az udvar adta lehetőségekre is), ahol jól érzi magát felnőtt és gyermek egyaránt.

Arra vállalkozunk, hogy az ide járó gyermekeket görögkatolikus szellemben és görögkatolikus hitre neveljük. Nyitottak vagyunk a más felekezetű gyermekek hitoktatására. Segítünk gyermekkorukat boldoggá tenni, hogy majd az egyház aktív tagjaivá váljanak.

Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatainkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi, erkölcsi értékeket: az egyén tiszteletét, a humánus gondolkodást, a közösség iránti felelősségvállalást, az empátiát, a toleranciát és mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktuskezelést, a békés egymás mellett élést segítik.

Célunk továbbá, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt. Úgy gondoljuk, hogy a jó óvodában a gyermek is aktív résztvevője az itt folyó pedagógiai munkának. Felébresztjük bennük a teremtett világ és a Mennyei Atya megismerése utáni vágyat. Elfogadjuk, hogy minden gyermeket saját magához mérten kell fejleszteni – zenével, humorral, mindennapos mozgással, művészetekkel, szeretettel. Olyan személyiségek kialakulásának vetjük meg az alapjait, akik később a társadalom hasznára, az egyház szervezeti keretein belül közéleti tevékenységre, a család számára pedig önzetlen, megértésen és szereteten alapuló szolgálatra képesek.

Sík Sándor nyomán:

„Embernek lenni!
Csak- embernek, semmi egyébnek,
de annak egésznek, épnek,
Föld-szülte földnek és
Isten lehelte szépnek!”

Feladatunk:

Korszerű, tudományos alapokon nyugvó, tovább építhető ismeretanyag közvetítése. Keresztény értékrenden alapuló, magas szintű nevelőmunkával a teljes ember képzése, nevelése. Elveink növendékeink személyiségébe való beépülésének segítése.

Elvünk:

A jóra való készség, jellemerő, a becsület, tisztesség; felebaráti, család- és hazaszeretet, szolidaritás.

Meggyőződésünk:

Hogy ezen elvek interiorizálódása az egyéni boldogság és a közösségi felemelkedés záloga.

1.9.2. Jövőképünk

- Minden segítséget meg kell adnunk a gyermekeknek a gazdag, élményekkel teli, változatos tevékenységekkel az óvodai évek alatt, amire aztán majd, mint egy alap, építkezhetnek
- Fontosak lesznek számukra a keresztény értékek
- Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, a nevelőmunkát segítő dolgozókat, az egész alkalmazotti közösséget is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.
- Vállaljuk, hogy a sokoldalú fejlesztés, a keresztény hit közvetítése, az örömteli óvodai élet közvetetten segíti a gyermek iskolai közösségbe való beilleszkedését, szociális kapcsolatainak, értelmi fejlődésének alapköve.
- Hitvallásunk és értékrendszerünk érvényesítése érdekében létfontosságú, hogy a gyermekek hiteles személyiségekkel találkozzanak az intézményben. Ezért tudatosan vállaljuk nevelőmunkánkban a példaadás alapvető és meghatározó szerepét. Munkánkat úgy szeretnénk végezni, hogy eredményeképpen nevelő és nevelt egyaránt növekedjék emberségében és hitéletben.

1.9.3. Minőségpolitikánk

Az intézmény minőségpolitikája szoros kapcsolatban áll az intézmény egyéb dokumentumaival úgy, mint Alapító okirat, Pedagógiai program, SZMSZ, Házirend, Éves pedagógiai munkatervek, Továbbképzési terv.

- Alkalmazotti közösségünk kötelezi magát arra, hogy munkája során a gyermekek érdekeit tartja elsődlegesnek. Azonosan fontos feladatunknak tartjuk a hátránykompenzálást, a felzárkóztatást és tehetséggondozást – melynek következtében az esélyek különbözőségének mérséklésére törekszünk.
- Célunk a működés valamennyi területén magas színvonalú szakmai tevékenységet folytatni, melynek középpontjában, mint legfontosabb elem a pedagógiai folyamat áll.
- A szervezetfejlesztésben kapjanak fontos szerepet az alábbi értékek és tevékenységek:

1. Érdekképviselet működtetése.
2. Intézményi normák megfogalmazása.
3. Hatékony vezetés, melyben a vezetési funkciók szabályozottá teszik a működést: ellenőrzési, mérési, értékelési rendszert a folyamatos fejlesztés szolgálatába állítja.

- Hazai és nemzetközi partnerkapcsolatok fenntartása, újak kiépítése szolgálja az egymástól való tanulás lehetőségét (nyelvismeret, informatika ismeretek).

1.9.4. Minőségcélok

A minőségcélok összhangban állnak óvodánk minőségpolitikájával, egy-egy minőségpolitikai ponthoz több minőségcél is kapcsolódik.

• Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált és részben integrált neveléséhez kötődő pedagógiai rendszer továbbfejlesztése.

• Célunk, hogy azonosítsuk folyamatainkat, melyek befolyásolják a pedagógiai munkát.

• Humán erőforrás minőségi célú fejlesztése a továbbképzési, önképzési lehetőségek által.

• Célunk kidolgozott indikátoraink használata mérési rendszerünkbe. Neveltségi szintmérés; Képességszint mérés; fejlettségmérő lapok, fejlődési naplók vezetése.

• Az SZMSZ, Házirend törvényi változások szerinti átdolgozása, a hatékony működtetés érdekében.

• Pedagógusokra, alkalmazottakra vonatkozó intézményi szintű a szervezeten belül érvényesülő normák, követelmények, egységesítése.

• Hatékony intézménymenedzselés – szakcikkek megjelentetése, előadások tartása, intézményünk pedagógiai munkájáról, „Jó gyakorlatairól" szakmai, információs anyag szerkesztése szűkebb és tágabb környezetünkben szakmai munkánk elismertetése.

• Tervezési, ellenőrzési, mérési, értékelési rendszer követelményeinek közzététele az alkalmazottak körében, idő ütemezés elkészítése az átláthatóság érdekében.

• A partnerek elégedettség megismerése biztosítja az intézmény színvonalas működését.

• Kommunikációs folyamatok szabályozása intézményen belül és a partnerekkel tegye gördülékennyé és növelhetővé a kapcsolattartást.

• A partneriskolákkal való tartalmi együttműködés segítse az óvoda iskola átmenet nehézségeinek csökkentését.

1.9.5. Az Intézmény írásos dokumentumai

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

↓

Alapító okirat

↓

Az Óvoda Pedagógiai Programja

↓

Az óvoda Szervezeti és Működési szabályzat, Házirend

↓ ↓

Az igazgató éves munkaterve terve

Aktuális szervezési – tanügyigazgatási feladatok. A helyi program kiemelt feladatai. Elemzés, értékelés. A csoportok látogatásának tervezése.

↓

A Tagintézmény-vezetők éves munkaterve

↓

Intézményi Önértékelési Program

↓

Munkaközösségi tervek

Feltáró, elemző munka, kiemelt pedagógiai megfigyelések, kísérletek, bemutatók tervezése. Módszertani segédanyag kidolgozása, gyűjtőmunka.

↓

A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja

Szokás és szabályrendszer tervezése

időkeret: havonta

Eseményterv – programterv
Időkeret: havonta

A tevékenységi rendszer fejlesztési terve
Időkeret: hetente

↓

Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma

Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely kiterjed a 3-6 éves gyermekek nevelési és tanulási folyamatára is.

Az eredményes nevelés feltétele a gyermek megismerése. Ennek érdekében óvodába lépés előtt anamnézist veszünk fel, információt gyűjtünk a szülőktől.

Megfigyelési szempontot állítottunk össze, melyben a gyermek fejlődését rögzítjük, követjük.

Ennek segítségével kiszűrhetjük a részfunkció zavaros gyermekeket, és korán elkezdhetjük a hátránycsökkentő tevékenységeket.

A gyermeket a játékban megfigyeljük, méréseket az egységes dokumentációban rögzítjük.

Fejlesztési tervet a konkrét eredményre építve készít a pedagógus, megjelölve a célt. Mindezt online- oviKréta- programban vezetjük.

1.9.6. A pedagógiai munka belső ellenőrzésének rendje

Az ellenőrzés célja, hogy biztosítson kellő mennyiségű és minőségű információt a nevelőmunka tartalmáról és színvonaláról, az intézmény belső működéséről, és ennek keretében – a hibák okainak feltárásával és a javítás lehetőségeinek kidolgozásával – folyamatosan növelje a hatékonyságot.

Segítse a vezetői irányítást, a döntések előkészítését és megalapozását, biztosítsa az intézmény törvényes belső utasításokban előírt pedagógiai működést. Fogja át a pedagógiai munka egészét. Biztosítsa az óvoda pedagógiai munkájának jogszerű működését.

A belső ellenőrzés megszervezéséért és hatékony működéséért az igazgató felelős.

A köznevelési intézmény igazgatójának kompetenciája a teljesítményértékelés [Púétv. 75. § (2) bek. k) pont].

A pedagógiai munka belső ellenőrzése

Kiterjed

- óvodai élet tevékenységeire
- a pedagógiai tevékenységet befolyásoló szabályok betartására.

Az ellenőrzés területeit, tartalmát, módszerét, ütemezését, az évenként elkészítendő terv tartalmazza. Az ellenőrzési tervet nyilvánosságra kell hozni. A tervben nem szereplő, eseti ellenőrzésekről az intézményvezető dönt.

Az ellenőrzés módszerei:

- beszámoltatás és célvizsgálat, amelynek megállapításait az érintettel meg kell beszélni.
- Az igazgató az ellenőrzéshez ütemtervet készít.
- A beszámoltatás lehet közvetlen, történhet szóban vagy írásban.
- A szakmai munkát az önértékelési csoport tagjai végzik.
- Megvalósul a HHH gyermekek háromhavonta történő értékelése.

További rendelkezéseket tartalmaz az éves munkaterv.

A belső ellenőrzés célja

A nevelőmunka folyamatos fejlődésének egyik meghatározó eleme a rendszeres ellenőrzés, értékelés.

Ellenőrizni, értékelni kell az intézményi dokumentumokban megfogalmazott célok teljesülését, végrehajtásának módját és hatékonyságát, a kiadott vezetői utasítások teljesítésének színvonalát, az intézmény dolgozóinak munkáját, mely a teljesítményértékelés alapja. Az ellenőrzés, értékelés mindig írásban dokumentáltan történik.

Teljesítményértékelés

A munkáltató, fenntartó a teljesítményértékelés eredményének figyelembevételével állapítja meg – a Gyakornok kivételével – a pedagógus havi illetményét [Púétv. 98. § (3) bek.]. Az igazgató – a koncepcionális elképzelések szerint – a pedagógusok belső teljesítményértékelését a következő szempontok szerint végzi:

1. Pedagógiai munka minősége, eredményessége

2. Feladatvállalás mennyiségi mutatói
3. Munkavégzés megbízhatósága, határidők betartása
4. Kommunikáció, együttműködés
5. Tehetséggondozás, felzárkóztatás/esélyteremtés
6. Motiváció, elkötelezettség, etikus magatartás
7. Egyedi intézményi értékelési szempont

Az Óvodapedagógusok teljesítményértékelésébe bevont személy az igazgatóhelyettes, illetve a Tagintézmény-vezetők, akik segítik az igazgató munkáját adatok, információk gyűjtésével, óvodapedagógusok látogatásával az ezekről történő reflektálással, dokumentumok ellenőrzésével az oviKréta felületen.

A munkáltató a teljesítményértékelés szabályainak alkalmazásával a pedagógus munkavégzése színvonalát, az általa nyújtott munkateljesítményt adott nevelési évben szeptember 1. és június 30. közötti időszakra vonatkozóan értékeli.

Ellenőrzési tevékenységre jogosult munkatársak

Igazgató: minden területen, teljes jogkörrel.

Igazgatóhelyettes: pedagógusok szakmai munkája és technikai dolgozók munkája.

Munkaközösség-vezetők: a munkaközösségükbe tartozó pedagógusok szakmai munkája.

Külső szakértők, szaktanácsadók: igazgató megbízás alapján, valamint pedagógus kérésére.

Önértékelési csoport tagjai terv szerint.

Az ellenőrzési jogosultsággal rendelkezők egyben beszámolási kötelezettséggel is rendelkeznek.

Az ellenőrzés módszerei

Az óvodában, óvodai élet tevékenységeivel összhangban, a pedagógusok által készített óvodai dokumentumok ellenőrzése, a pedagógiai munka tartama, a nevelőmunka színvonala, a feladatok határidőre történő teljesítése, foglalkozás látogatás.

Az ellenőrzésről készült dokumentumok – feljegyzések, látogatási-, és ellenőrzési lapok, jegyzőkönyvek, határozatok.

Az ellenőrzések ütemezése

Az ellenőrzések ütemezését az óvodai munkaterv tartalmazza: „ellenőrzési ütemterv”. A munkaközösségek munkájának értékelése a nevelési év végén történik. A pedagógus teljesítmény értékelési rendszer szabályozza a pedagógusok értékelését, és annak ütemezését. A pedagógusokról részletes szakmai értékelést kell készíteni saját kérésükre.

Az ellenőrzési ütemtervnek tartalmaznia kell:

- Az ellenőrzés formáját, területeit, főbb szempontjai
- Az ellenőrzött időszak meghatározását, a befejezés idejét
- Az ellenőrzést végző személy megnevezését
- A tapasztalatok megbeszélésének, az értékelésnek az időpontját

A beszámolások rendszere

A nevelési év elején a közösen meghatározott elvek szerint elkészül minden szervezet munkaterve (munkaközösségek, munkacsoportok, önértékelési csoport, Szülői Szervezet, intézmény). Az intézményi munkatervet az igazgató a fenntartónak átadja.

A munkaközösségek, és az önértékelési csoport, gyermekvédelmi felelősök a nevelési év végén beszámolnak az elvégzett munkáról.

A dolgozók értékelése az ellenőrzések alapján

1. Pedagógusok

Az ellenőrzések, értékelések célja az egyéni teljesítmények folyamatos javítása, ezért az értékelés csak folyamatos ellenőrzés alapján történhet.

Az értékelés alapja a munkatervben megfogalmazott éves értékelési terv, a teljesítményértékelés alapján kitűzött célok megvalósítása és a munkaköri leírásban foglaltak teljesítése alapján történik.

Az értékelés teljes dokumentációját az Önértékelési kézikönyv, A pedagógusok teljesítményértékelési szabályzata tartalmazza. Az igazgató s a teljesítményértékelésbe bevont közreműködő a meghatározott időszakokban értékelik a pedagógusok teljesítményét, feltárva a fejlesztendő területeket, megbeszélve a javítás módját és határidejét. Új célok kitűzésekor az intézmény, vonatkozó dokumentumaiból kell kiindulni. Az értékelés a jutalmazás alapja. A gyakornokok értékelése a „Gyakornoki szabályzat” alapján történik.

A nevelőmunka külső ellenőrzése

A 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról rendelkezik a köznevelési intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszer bevezetését. Az ellenőrzéseket az Oktatási Hivatal szervezi. 44/2023. (X.19) BM rendelet:

145. § (1) Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés a nevelési-oktatási intézmények szakmai tevékenységét az intézmények saját céljainak megvalósulására, továbbá az intézményi önértékelés eredményeire alapozva értékeli, és ezzel az intézmény szakmai fejlődéséhez támogatást ad.

(4) Az intézményi önértékelés keretében ötévente az intézmény teljeskörűen értékeli saját pedagógiai munkáját.

146. § Az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés fajtái: a) az intézményellenőrzés és

b) a komplex ellenőrzés.

Az intézményellenőrzés a következő területekre terjed ki: a) pedagógiai folyamatok,

b) személyiség- és közösségfejlesztés,

c) az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények,

d) belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció,

e) az intézmény külső kapcsolatai,

f) a pedagógiai működés feltételei, valamint

g) az intézménytípusra vonatkozó nevelési, nevelési-oktatási irányelvben meghatározottak

156. § (4) A köznevelési intézményben a fenntartó által indított törvényességi ellenőrzésnél az (1) és (2) bekezdésben foglaltakat alkalmazni kell, azzal az eltéréssel, hogy az (1) bekezdés szerinti előzetes egyeztetést nem kell lefolytatni, ha az az ellenőrzés eredményességét veszélyeztetné.

1.9.7. Intézményi önértékelés, minőségfejlesztés

Az intézmény ötéves ciklust felölelő önértékelési programja tartalmazza az intézményi önértékelés előkészítését, megvalósítását, és az értékelésre vonatkozó eljárásrend általános szabályait. Az intézményi dokumentumok alapján a programba kidolgozásra kerül a pedagógus, az igazgató, és az intézmény általános értékelésének az adott óvodára érvényes szempontsora, belső elvárás rendje. Ez a program éves önértékelési tervben determinálódik, amely részletesen tartalmazza az adott évben értékelésre kerülő pedagógusok, vezetők nevét, az értékelés elemeit, az értékelési feladatokat végző pedagógusok nevét, és az értékelésben közreműködő partnerek bevonását.

2. Székhelyintézmény, tagintézmények, telephelyek nevelési gyakorlatai

2.1. Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda nevelési gyakorlata

2. 1. 1. Tevékenységi formák görögkatolikus óvodánkban a keresztény kultúra által

2.1.1.1. Játék

A játék az különös
gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.
(Kosztolányi Dezső)

A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermekek tudatos és spontán szerzett tapasztalataikat egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően dolgozzák fel. Ezen keresztül fejlődnek és fejleszthetőek képességeik. Az óvodai játéktevékenység tervezésében és szervezésében kiemelt figyelmet igényel a személyiségközpontú gondolkodásmód, a változatos tevékenységrendszerben történő fejlesztés. Az élményszerűség biztosítása érdekében fontosnak tartjuk a gyermekek családi – szociális – kulturális hátterének megismerését, a közös óvodai tevékenységhez kapcsolódó élményháttér átbeszélgetését. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. Legfontosabb, hogy a szabad játék érvényesüljön a gyermekek mindennapjaiban.

• Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 2,5-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.

- Célunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a játékeszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.
- Célunk a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése, a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Elsődleges feladat az optimális feltételek átgondolása, a jó körülmények megteremtése, élményszerzési lehetőségek biztosítása az adottságoknak, szükségleteknek megfelelően.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Szubjektív feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be
- a nyugodt, családias légkör kialakításához a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez az egész óvoda hangulata hozzájárul.
- az óvoda helyiségeinek esztétikus, igényes kialakítása
- az egészséges életritmus, a rugalmas napirend, a szokás- és szabályrendszer feltételeinek kialakítása
- játékidő, játékeszközök biztosítása.

Objektív feltételek:

- megfelelő hely, élettér biztosítása a gyermekek szükségleteihez, igényeihez.
- lehetőség szerint növeljük a játékteret /az öltöző és a folyosó is szolgálhat játéktérként/
- a játékidő tervezése összefügg a napirend kialakításával, így igyekszünk a játékra fordított időt maximálisan kihasználni, például a folyamatos tízóraival
- a játékeszközöket úgy választjuk ki, hogy azok megfeleljenek a gyermekek életkori sajátosságainak, valamint fejlesztő hatásúak és esztétikailag igényesek legyenek
- minden játékos tevékenység legfőbb forrását az élmények jelentik
- a csoportszoba szabad és rendszeres átrendezése, variálása, a gyermekek igénye szerint

Cél:

A játék segítségével keresztény értékekre fogékony kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése. Gazdag, örömteli játéktartalmak biztosításához, érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- biztosítsuk a szabad, önkéntes, spontán játékválasztást, ehhez rendeljük a megfelelő helyet, időt, eszközöket
- ismertessük meg a gyermekeket a játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeivel

/ séta, kirándulás, stb. /

- gazdagítsuk a népi játékokon keresztül a játék formáit és tartalmát
- az önkifejezés eszközeivel fejlesszük a szociális kreativitást / viselkedési szabályok, ízlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktus megoldások /
- az egészséges versenyszellemet az összetartozás érzésével alakítsuk ki
- biztosítsuk a játék rendjének szokássá válását az együtt játszással
- egyéni bánásmód, differenciált bánásmód elveit érvényesítsük

Tartalom:

A tervezés alapját az életkori és egyéni sajátosságokra épülő feltételrendszer képezi. A játékterek megismerése, használatának tanulása.

2,5-4 éves korban

a) Gyakorlójátékok:

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése
- szöveg, dallam, mindennapos mozgásismétlő játékok, ritmus játékok egyszerű szabályjátékok, játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.

b) Szerepjátékok:

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportokban)
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.

c) Barkácsolás:

- játékjavítások, közreműködés apró hibaelhárításokban óvodapedagógusi irányítással
- kötetlen fantáziaépítő helyzetek teremtése

d) Dramatizálás, bábozás:

- bábmozgatási kísérletek
- hangutánzások

e) Építő, konstruáló játékok:

- összerakosgató, összeszerelhető játékok, egyéni elképzelések alapján.

5 -6 -7 éves korban

a) Gyakorlójátékok

- a részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermekeknél (szerepjátékok, konstruáló játékok)

b) Szerepjátékok:

• nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyerekek ismereteit, elképzeléseit, és az ezekhez fűződő érzelmeket tükrözi
• kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
• megértik és elfogadják társuk elgondolását
• alkalmazkodnak a szabályokhoz
• a játékszabályok elfogadása és elfogadtatása
• a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba

c) Barkácsolás:
• játékok egyszerű javítása, játékok készítése,
• ajándéktárgyak készítése
• játékok készítése és azok felhasználása

d) Dramatizálás, bábozás:
• bábkészítések
• önálló bábozások (mese, történet és bábválasztás)

e) Építő, konstruáló játékok:
• összerakosgatások, szerelések egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével (a valóság és képzelet közelítésével)

f) Szabályjátékok:
• verbális, mindennapos mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések

A fejlődés várható jellemzői:

- életkorának megfelelő játékot választ magának
- kapcsolódjon be közös játékba
- legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai
- pozitív érzelem alakuljon ki társai iránt
- legyen kezdeményező magatartású
- vegyen részt, ügyességet igénylő játékokban
- legyen képes szabályjátékok megtanulására
- kövesse és tartsa be a megismert szabályokat
- alkosson egyszerű modelleket, maketteket
- legyenek egyéni ötletei javaslatai
- válasszon a tevékenységekhez anyagot és eszközt
- élményeit tudja eljátszani
- fogadja el társai javaslatait, ötleteit
- legyen képes a csoportban való játékra

Az óvodapedagógus feladata:

Fejlesztés:

- kreatív együttműködés
- magatartásmódok
- nyitottság a másik iránt
- viselkedési szabadság
- ízlésformálás

- társas kapcsolatok
- konfliktus megoldások
- egészséges versenyszellem
- testséma fejlesztés
- nagymindennapos mozgások fejlesztése
- szervezőkészség fejlesztése
- szabálytudat
- verbális fejlesztés
- értelemfejlesztés
- önuralom, türelem
- percepció-fejlesztés

Értékelés:

A fejlesztés várható eredményeiben megfogalmazottak megfigyelése az életkori kategóriák szerint.

Feltételek:

Sokféle játéklehetőséget biztosító csoportszobai játékok (memória játék, képességfejlesztő játék, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékek, sokféle játékeszköz)

2.1.1.2. Verselés, mesélés

„Meséltél és meséltél Igazakat, szépet.
Kívántam, hogy a meséd sose érjen véget.”
(Osváth Erzsébet)

A többnyire játékos mindennapos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mindennapos mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladat:

- Alapozzuk meg az irodalom szeretetét, fejlesszük esztétikai fogékonyságukat, beszédük kifejezőkészségét, helyes és szép kiejtését, hangsúlyozását és beszédritmusát.
- Keltsük fel és bontakoztassuk ki a gyermekek irodalmi érdeklődését.
- Ösztönözzük őket, hogy irodalmi élmények hatására fejlődjenek a gyermekek érzelmei, amelyek formálják a magatartásukat.
- Bővítsük szókincsüket, amely szélesíti a gyermekek látókörét, fejleszti értelmi képességeit, különösen az emlékezetet, a képzeletet.
- Kapjanak kiemelkedő szerepet az anyanyelvi nevelésben a gyermekirodalom sajátos meséi és költői fogalmai, szójátékai, találós kérdései, szólás-mondások, népi mondókák.
- Válogassunk olyan gyermekirodalmi alkotásokat, amelyek mondanivalójukban olyan érzelmek és gondolatok kifejezői, amelyekkel igen kifinomult formában érzékeltetik az élet szépségeit, árnyoldalait.
- A mindennapos mesélést teremtsük meg, mely legyen a nevelés elmaradhatatlan eleme.
- Legyen példaértékű az óvónő előadásmódja, beszéde, stílusa.
- Hassa át az irodalom az óvodai nevelés más területeit, így sajátos feladatainak betöltése mellett jelentékenyen gazdagítsa az óvodai nevelés egészét.
- Biztosítsunk lehetőséget a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazására a nyelvileg hátrányos helyzetű, és a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekeknél.
- A cselekmény pszichológiai igazságával és a szöveg irodalmi értékeivel való nevelés, érzelmileg eligazít.
- Közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével.
- Önálló versmondásra, mesélésre ösztönzés.
- A könyv szeretetére nevelés, olvasóvá nevelés.
- Saját vers- és mesealkotásra, annak mindennapos mozgással, ábrázolással történő kifejezésére ösztönzés.

Tartalom:
2,5-4 éves korban
MONDÓKÁK (8-10 mondóka, vers)

Énekelt mondókák
- segítenek a beszoktatás időszakában (pl. Ciróka, maróka stb…)
- változatos részei a népi gyerekköltészetnek

Mondókajátékok
- a felnőttek mondókái a gyermekek szórakoztatására, tanítására (pl. lovagoltatók)
- a gyermekek versei, játékos mondókái, játékos rigmusai

Mesemondókák
- a rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

VERSEK

Önmagukról, környezetükről szóló versek

- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékára hajló kedvből fakadnak
- rövid terjedelműek (4-6 sorosak)
- elsődleges a ritmus és a hangzás

MESÉK (10-12 mese megismerése az év során)
- egyszerű történeteket mesélnek el, érdekesen, elevenen, mulatságosan

Halmozó és láncmesék
- az erősen kötött forma az uralkodó
- a formális elemek, a ritmus, a rím, az alliteráció, az ismétlés, a halmozás játéka adja meg a mese értékét

Állatmesék
- mesekincsünk legősibb rétegét alkotják
- emberi jellemek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése
- rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

Verses mesék
- versszerkezetbe foglalt, egyszerű történetet bemutató mű

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása
- fohászok mondása, érzelmi hatás kiaknázása
- figyeljünk a versek témájára, hangulatára
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár ” című segédanyagban található (könyvtár)
- Kisgyermekek énekeskönyve kiadvány használata
- görögkatolikus imák, fohászok mondogatása, tanulása (Mennyei Király, Uram Irgalmazz! Szent Isten, Üdvözlégy Mária …

Erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása
- közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága

4-5 éves korban

MONDÓKÁK /6-7 db/
- rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

Népi mondókák
- változatos részei a népi gyerekköltészetnek
- állatokról, tárgyakról, természetről szóló mondókák
- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékra hajló kedvéből fakadnak
- a környezet megismerését segítik
- rövid terjedelműek (8-10 sorosak)
- elsődleges a ritmus és a hangzás

VERSEK (6-7 db)
- népköltészeti ihletésűek

- önmagukról, környezetükről, állatokról, évszakokról szóló versek
- énekes hangzású, 8-10 soros versek megismerése

KIOLVASÓK /2-3 db/

- játék részeként alkalmazzuk

MESÉK (12-14 új mese az év során)

Halmozó és láncmesék

- az erősen kötött forma az uralkodó

Állatmesék

- emberi jellemnek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése
- rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

Egyszerűbb szerkezetű tündérmesék

- életkori sajátosságok figyelembevételével
- érzelmi kapcsolatok alakítása

Magyar népmesék és műmesék

- változatos előadásmódok alkalmazása
- érzelmi kapcsolat alakítása

VERSES MESÉK

- egyszerű történeteket bemutató, versszerkezetbe foglalt mű
- állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- fohászok mondogatása (Jézusról, Máriáról, szentekről)
- figyeljünk a versek témájára
- vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található
- Bibliai történetek olvasása, biblia nézegetése
- görögkatolikus imák

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra nevelés
- közösségteremtő ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
- a mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével
- görögkatolikus imák

5-6-7- éves korban

MONDÓKÁK /10-12 db/

Népi mondókák

- kiszámoló, hintázó, párválasztó, stb. mondókák

Tréfás mondókák

- felelgető, közösen hangoztatható tréfás mondókák

Állatokról, tárgyakról, természetről szóló mondókák

- lehetőség szerint mindennapos mozgással egybekötve történjen a megismerés

Halandzsa

• saját szórakozásukra kitalált szövegek

VERSEK (6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak)

- a gyerekkor élményvilágára épülő versek
- hazafias versek
- más népek versei

KISZÁMOLÓK (4-5 db)

- társakkal való közös játék

MESÉK (14 db)

Állatmesék, környezetükről szóló mesék

• kedves mesehősükkel történt eseményeket megjelenítenek játékukban

Tréfás mesék

• megértik a mese humorát

Tündérmesék

• belső képzeleti képek készítése – fantázia

Tanmesék

• megértik a mese tanítását, külön megfogalmazás nélkül is

Magyar népmesék és műmesék

• fontos a néphagyományok ápolása – saját környezetünkben fellelhető népmesék megismerése
• a bábozás, dramatizálás a gyermekek kedvelt tevékenységei közé tartozik

Más népek meséi

VERSES MESÉK

- egyszerű történetet bemutató
- állatokról szóló

FOLYTATÁSOS MESÉK

- a folytatásos mesék szálait össze tudják kötni
- a gyermekekhez közel álló történeteket tartalmaz
- állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

• fohászok mondogatása (gyakoriság és jelzők a különböző élethelyzetekben)
• az érzelmi hatás kiaknázása
• figyeljünk a versek témájára
• vallásos tartalmú versek, verses imák alkalmazása
• egyszerű bibliai történetek olvasása, képes Biblia nézegetése

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

• elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra, realitásérzékre nevelés
• közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
• egymással és a mesélővel kapcsolatteremtés
• a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
• a mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével
• görögkatolikus imák

A verselés, mesélés megvalósításának legfőbb irányai és elvei:

- A mese nyelve mágikus, teremtő nyelv. Fontos segítség a világot tanuló gyermeknek.
- A gyermek a mesét osztatlan figyelemmel hallgatja. Gondolkodása és érzései még nem különültek el.
- A mese képei a lét gyökeréig érnek és „világ magyarázatokat" közvetítenek a gyermek számára. (Rend van a világban; jelen van a rossz, de legyőzhető; az úton – fejlődésen végig kell menni.)
- Az érzelmi esztétikai nevelés elengedhetetlen része az erkölcsi nevelés, mely áthatja az óvodai élet egészét, minden területen megjelenik.
- Különböző életkorokban más-más mesét képesek befogadni. (egyszerű, egy szálon futó, több szálon futó mese)
- Legyen minden korcsoport számára megfelelő törzsanyag. Ennek összeállításakor szükséges figyelni a magyar nyelvre jellemző szavak, szófordulatok jelenlétére.
- A kiválasztott versek, mesék kapcsolódjanak az aktuális évszakhoz, ünnephez, néphagyományhoz.

A jó mesemondás feltételei:

- Minél egyszerűbben, megfelelő hangsúllyal és mimikával meséljünk, hogy a gyermek fantáziája teret kapjon a belső képek létrehozásához.
- Egy mesét hosszabb időn keresztül meséljünk, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában, többször átélhesse annak feszültségeit, a feloldását.
- Magunk által kitalált mesét is mondjunk, ez fokozza az együttlét örömét, erősíti a figyelmet.
- A mesét kívülről mondjuk. Ekkor tudunk figyelni a metakommunikációra, a kapcsolatteremtő beszédre, cselekvésre, az egyes gyermekeknél megjelenő igényre / pl.: ölbe vétel…/.

A katolikus óvodánkban kiegészítjük az alábbiakkal:

- A vers, mese anyagában jelenjen meg az aktualitásnak megfelelően vallásos tartalmú vers, irodalmi alkotás.
- Fordítsunk figyelmet bibliai történetek dramatizálására (korcsoportnak és fejlettségi szintnek megfelelően).
- A meséket, a bibliai történeteket igyekezzünk elkülöníteni egymástól (helyszín, jelzés…).

Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- bölcsesség (az ismeretek felkínálása, az állatmeséken keresztül erkölcsi értékek közvetítése)
- fantázia (a versekben, mesékben fellelhető változatosság)
- szépség (érzelmi hatás)
- szeretet

Erkölcsi tulajdonságok alakulása:

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése

- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ritualizáció – lelki befogadó képesség fejlődése
- belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Érzelmi:
- szorongásaik alól oldódjanak fel a gyerekek, váljanak felszabadulttá
- igazodjanak el az érzelmi ráhatások sokaságában
- váljanak képessé a pozitív és negatív érzelmek pontos elhatárolására
- érzelmi ráhatásoktól függően azonosuljanak, vagy elutasítsanak
- saját érzelmeiket őszintén sugározzák társaik és környezetük felé
- igazodjanak vágyaik és elképzeléseik megvalósításához, másokhoz
- szóbeli megnyilvánulásaik legyenek gátlástól mentesek

Értelmi:
- Az emlékezetük, képzeletük, figyelmük, gondolkodásuk, olyan fejlettségű legyen, hogy képesek legyenek a gyermekek az irodalmi élmény teljes befogadására, feldolgozására, visszaadására.
- Csodálkozzanak rá egyes jelenségekre.
- Vegyék észre az összefüggéseket.
- Aktív fantáziájukkal ők maguk keressék a lehetséges megoldásokat.
- Szívesen vállalkozzanak dramatizálásra.
- Alakuljon ki árnyalt, értelmes hangsúlyozású beszédük, kifejezőkészségük.
- Tegyenek szert alapfokú beszéd és viselkedéskultúrára.

Fejlesztés:
- verbális szókincsfejlesztés
- beszédmegértés, beszédészlelés fejlesztése
- hangképzés, helyes kifejezőkészség fejlesztése
- beszédhallás fejlesztése
- auditív emlékezet fejlesztése
- auditív ritmus fejlesztése

Értékelés:
Pozitív mintaadások, pozitív megerősítések.

2.1.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„Az óvodával, annak zenéjével Foglalkozni nem mellékes kis Pedagógiai kérdés, Hanem országépítés.”
(Kodály Zoltán)

Cél:

A zenei nevelés alapvetően befolyásolja a gyermekek érzelmi világát, gondolkodását, személyiségének fejlődését, hitének alakulását. Nem lehet csupán járulékos szerepe a nevelésben.

A görögkatolikus és a népi kultúra különböző területeinek hagyományőrzésével a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés. Célunk továbbá a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékait, táncait kapcsolni tudja, úgy a hétköznapjaiban, mint az ünnepeiken.

Feladat:

Mindennapos tevékenység az óvodában, mely során fontos, hogy minden lehetőséget kihasználjunk, hogy az éneklés, zenélés szerves része legyen az intézmény hétköznapi életének. Rendezvényeinken, programjainkon az ének, zene, népi játék, tánc rendszeresen kapjon szerepet, akár népi, akár vallásos dalanyag formájában.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mindennapos mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mindennapos mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Zenehallgatáson keresztül a gyermekek dalkincs anyagának gazdagítása, az anyag megválasztásánál a nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelése esetében a gyermekek hovatartozásának figyelembevételével.

A liturgikus énekekkel való ismerkedés legyen élményszerű.

Tartalom:

2,5-4 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák (5-7 db)

Gyermekdalok (2-3 műdal) Énekes játékok (10-14 db)

- álló helyzetben ismétlődő játékos mozdulatok, körformában állás, indulás gyakorlása
- állatokról, virágokról, növényekről, a gyermekek környezetéről szóló mondókák, gyermekdalok és énekes játékok

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés:

- magas-mély reláció – oktáv távolságban, a reláció térben mutatása nagy elmozdulással
- halk-hangos különbségek megtapasztalása, felismerése, gyakorlása beszéden, zörejen
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – 2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínének megkülönböztetése
- zenehallgatás – óvónő énekének, hangszeres játékának hallgatása érdeklődéssel

Ritmusérzék fejlesztése:

- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása játékos mozdulatokkal
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele és a különböző tempó követése egyszerű mindennapos mozgással

Mindennapos mozgás, térforma:

- játékos mozdulatok végzése egyénileg az óvónővel, kis csoportban együtt mondókázás, éneklés közben

Ütőhangszerek, hangszerek:

- egyszerű ritmushangszerek használata

Zenei formaérzék:

- egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívum visszaadása

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- Mindent ajándékba kapunk, az állatokat is, melyeket a Mennyei Atya teremtett.
- Isten teremtette az állatokat, melyek hangját megfigyelhetjük, utánozhatjuk (madár- magas, medve–mély, cica–halk, elefánt-hangos stb.)
- A növényeket is a Mennyei Atya teremtette. Rácsodálkozunk a növények szépségére, köszönetet mondunk érte.
- Gyönyörű a teremtett világ. Harmónia van a természetben. Isten bölcsességét dicséri, hogy ilyen sok hangszer van.
- Javasoljuk az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazását.
- Görögkatolikus vallásos énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- az állatok szeretetére nevelés
- a növényekről való gondoskodás megalapozása
- rácsodálkozás, öröm, hála, megbecsülés – hálaadó ima elmondása az állatokért a természetben a természetért
- szeretet, öröm, hála, megbecsülés lehetőségeinek kihasználása
- a kétszemélyes játék segíti a gyermek-gyermek, gyermek - felnőtt kapcsolat pozitív érzelmi alakítását
- kapcsolatteremtési készség alakítása kétszemélyes, ölbeli játékokkal, az óvónő példája nyomán, és biztonságérzet kialakítása

- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- amikor megfogjuk, egymás kezét azt jelenti, hogy szeretjük egymást
- egymással való kapcsolat alakítása
- a hangszerek megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk
- öröm, hálaadás a hangunkért, az egészségünkért
- öröm, hálaadás a zene, az éneklés ajándékáért

4-5 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák, kiolvasók (4-6 db) Gyermekdalok (3-4 alkalmi dal) Énekes játékok (12-15 db)

Utánzó mindennapos mozgás, kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps. ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés:

- magas-mély reláció – oktáv, kvint távolságban a reláció jelölése
- ismert egyszerű dallam térben mutatása, a dal kezdőhangjának váltásakor annak átvétele
- halk-hangos különbségének megtapasztalása, felismerése és alkalmazása beszédben, énekben, tapsoláskor
- dallamfelismerés (zenei emlékezet fejlesztése) - jól ismert dalokat szöveg nélkül is felismernek
- dallambújtatás (belső hallás fejlesztése) - motívumok váltva halkan, hangosan
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – finomabb zörejek, egymás hangjának felismerése, a környezet, a természet zörejeinek felismerése

Ritmusérzék fejlesztése:

- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása tapssal, járással
- a ritmus felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése, mondókák, dalok ritmusának kiemelése
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele beszéd, ének, mindennapos mozgás közben. A különböző tempók (gyors, lassú) tartásának gyakorlása.

Mindennapos mozgás, térforma:

- a csoporttal együtt, egyöntetű mindennapos mozgás, játékos mozdulatok esztétikus végzése, egyszerű táncmozdulatok végzése

Ütőhangszerek, hangszerek:

- triangulum, dob, cintányér, használata, maguk készítette hangszerek használata

Zenei formaérzék:

- motívum (4-es egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus-dallamvisszhang-játékok

Zenei alkotókedv:

- dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés stb.) motívumokkal

A vallásos nevelés lehetőségének kihasználása:

- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése, empátia alapozása
- merjük kimutatni szeretetünket Isten felé, egymás felé, ezt az érzést a dalok is tükrözzék
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- Isten különböző hanggal áldotta meg teremtményeit. Lehet utánozni a hangokat.
- figyeljünk minden hangra
- saját érzelmeink kifejezése a zenén keresztül
- hála az Istentől kapott adományokért
- fantázia: a zenében észrevehető változatosság észrevétele
- mindennek megvan a maga ritmusa – szív, évszakok, nappal és éjszaka
- a keresztvetés hármas egysége
- a szép térformára való rácsodálkozás, öröm
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos, liturgikus énekek alkalmazása
- a vallásos, liturgikus énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen
- a javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- magatartási és viselkedési normák megismerése, gyakorlása
- az odafigyelés alakítása – alkalmazkodó képesség alakítása
- kiolvasók alkalmazása és a játékos gyakorlás során közösségi érzés alapozása
- a szeretet kifejezése az is, hogy udvariasan, halkan beszélünk egymással
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- a templomban való beszéd halk
- egymással való kapcsolat alakítása, tiszteletre, türelemre nevelés egymás meghallgatásával
- közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg a dallal – ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljenek
- hálaadás a hangoztatás örömééért
- a kör kialakításával összetartozásunkat is kifejezzük
- minden térformának megvan a szabálya, melyhez alkalmazkodni kell
- az együtt zenélés öröme segíti az erkölcsi nevelést
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- a spontán énekelgetés, ritmusgyakorlat öröme, értékelése
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

5-6-7- éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák, kiolvasók (3-4 db) Gyermekdalok (5-6 műdal) Énekes játékok (20-26 db)

- bonyolultabb játékok, párcsere, hidas kapus játékok, sorgyarapító, -fogyó játékok
- néphagyományok megismerése a magyar gyermekdalokon és népi játékokon keresztül
- kreativitás fejlesztése

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés:

- magas-mély reláció – térben mutatják az ismert dallamokat lassú tempóban és a motívumok dallamvonalát
- halk-hangos különbségének felismerése, halk-hangos, gyors-lassú fogalompárok együtt gyakorlása
- dallamfelismerés /zenei emlékezet fejlesztése/ - kezdő vagy belső motívumról
- dallambújtatás /belső hallás fejlesztése/ - rövidebb, hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
- motívumvisszhang – motívum visszaéneklése kitalált szöveggel csoportosan és egyénenként folyamatosan
- hangszínek megfigyelése – sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel zaj iránya, közeledés, távolodás
- zenehallgatás – hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal figyelmes hallgatása

Ritmusérzék fejlesztése:

- egyenletes lüktetés – egyenletes lüktetés és ritmus közti különbség felismerése, összekapcsolása
- ritmus, kettes lüktetés – dalritmusok kiemelése, dalfelismerés ritmusról
- a hangsúly hangoztatása dobbantással, tapssal
- tempókülönbségek, gyors, lassú tempó különbségének felismerése, tempótartás önállóan is

Mindennapos mozgás, térforma:

- változatos térforma, egyöntetű mindennapos mozgás, játékos táncmozdulatok gyakorlása

Ütőhangszerek, hangszerek:

- dob, triangulum, cintányér, ritmuspálca, xilofon, egyéb ritmushangszer, egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva

Zenei formaérzék:

- motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal
- ritmus és dallamvisszhang játékos gyakorlása

Zenei alkotókedv:

- zenei kérdés, felelt kitalálása motívumonként
- mondókára dallamkitalálás
- saját szöveg énekelve (szöveg és dallam kitalálása)

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- Halljanak a gyermekek arról, hogy szűkebb közösségük az óvoda (ezen belül a csoportok), egy nagyobb közösségbe, Isten országába tartozik.
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazása
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- A szeretet kifejezése az is, hogy halkan, udvariasan beszélünk egymással.
- Az imádság halk, a Mennyei Atya így is hall minket.
- A hangunk nagy ajándék. Adjunk hálát érte, vigyázzunk rá!

- érzelmi nyitottság, ráhangolódás, az érzelmek kifejezése, a zenében rejlő hangulatok összehasonlítása
- saját érzelmek megfogalmazása a zenehallgatás kapcsán
- ízlésformálás, egyéniség formálása
- hála az Istentől kapott adományokért – szép hang, jó hallás
- a keresztvetés 3-as egysége
- szünet – „a hetedik napon megpihent”
- hálaadás a hangoztatás örömééért
- a gyermekek bevonása az ovis liturgiába
- Isten mekkora változatossággal bír a természetben is – ütőhangszerek keresése – pl. a fa törzsén dobolni, stb.
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- alkotókészség, kreativitás erősítése
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladtunk az, hogy azt felismerjük, fejlesszük.
- A vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével történjen.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- tolerancia – mások elfogadása, türelem, alakítása
- udvariassági szabályok használata
- közösségi érzés fejlesztése – közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás, hazaszeretet alakítása
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- egymással való kapcsolat alakítása
- Tiszteljük és fogadjuk el egymást olyan hanggal, amilyennel a Mennyei Atya megáldott minket!
- Közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg a dallal, ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljünk!
- beszélgetés a munkavégzés ritmusáról
- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- egymásra figyelés, közös öröm /esztétikum-harmónia/
- Jelkép a körforma: mindenki egyformán fontos, mindenki beletartozik, az összefogásunkat is kifejezzük vele.
- minden térformának megvan a szabálya, amihez alkalmazkodni kell /sor, hullámvonal stb./
- közösségi fegyelem, önfegyelem, kitartás
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

A fejlődés várható jellemzői:

- tudjanak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani
- énekeljenek hat hangterjedelmű dalokat
- felelgetős dalt énekeljenek társaikkal, vagy a csoporttal
- énekeljenek vissza dallamot
- különböztessék meg a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.

- cselekvéssel fejezzék ki a dalritmust és az egyenletes lüktetést
- tudjanak egyszerű táncos mindennapos mozgásokat végezni helyes testtartással
- törekedjenek a tiszta éneklésre
- figyelmesen hallgassák a bemutatott zenét, és a liturgikus énekeket
- énekeljenek alkalmi dalokat, ünnepekhez kapcsolódva
- ismerjék fel dallammotívum alapján az ismert dalt
- ismerjenek néhány térforma alakítási lehetőséget (csigavonal, kör)
- találjanak ki dallamhoz mindennapos mozgást, játékot.

2.1.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„Egyszer régen az irkámon,
született egy ákom-bákom”
(Zelk Zoltán)

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- Az esztétikai nevelés feladata a szép iránti fogékonyság felébresztése, a teremtett világ szépségei iránt.
- A szép élvezetének, a kifejezőképesség megalapozása.
- A belső képek gazdagítása a mese, vers, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör megteremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Életkoruknak megfelelő élmény nyújtásával lehetőség biztosítása a tapasztalatok szerzésére.
- A vizuális jelrendszerrel való megismertetés (pont, vonal, folt, színek, formák).

- Törekedjünk a képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességük kibontakoztatására.
- Fejlesszük vizuális percepció képességüket, gazdagítsuk szín és formavilágukat.
- Különböző anyagok és technikák megismertetésével fejlesszük finommotorikus képességüket.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatjuk a gyerekeket.
- Az egyes technikák kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, gyakorlásra való ösztönzés.
- Az eszközök biztosításával keltsük fel érdeklődésüket.
- Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- egész nap folyamán biztosítjuk a lehetőséget / tér, idő, eszköz /
- Keltsük fel érdeklődésüket a népi kultúra iránt.
- Neveljük őket a hagyományok tiszteletére.

Tartalom:
2,5 - 4 éves korban
ÉPÍTÉS
- térbeli alakzatok, sorakoztatás játékeszközökkel, könnyen mozgatható bútorokkal, más tárgyakkal
- homok, hó használatával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS
- firkálgatás /pálcával homokba, zsírkréta, táblakréta, ceruza/
- festés
- ismerkedés az eszközökkel, anyagokkal
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal (az anyagok formálásának próbálgatása, viselkedésük megfigyelése)
- nyomdázás
- tépés, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK
- gyurkálás, formálás, díszítés
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása
- fantáziája: az építésben fellelhető változatosság
- rácsodálkozás, közös öröm megélése
- templomépítés
- vallásos szimbólumok festése, színezése (nagyméretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt, stb.)
- vallásos szimbólumok készítése
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos tapasztalatszerzés biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása
- saját és egymás munkájának megbecsülése
- ismerkedés a magatartási és viselkedési formákkal

- egymással való kapcsolat alakítása
- az eszközök megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk

4-5 éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása
- homok, hó használatával különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- ismerkedés a színkeveréssel
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás…)
- formák képzése
- tépés, vágás, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK

- szerkesztő-összerakó munka
- díszítések kézi munkával
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- templomépítés
- vallásos témák megjelenése
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése (szív, harang, kereszt, stb.) mozaikolása
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum–harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- az ünnepek ikonjainak színezése

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési formák megismerése és gyakorlása
- egymással való kapcsolat alakítása, közös öröm megélése
- az eszközök megbecsülésére nevelés
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás

5-6-7-éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása

- terepasztal készítése
- homok, hó használatával különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen, együtt is, közös kompozíciók létrehozása
- a rajzolt formák gazdag díszítése
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- színkeverés gyakorlása (lenyomatkészítés)
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás…)
- formák képzése, térkifejezés megvalósulása
- tépés, vágás, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK

- emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, összerendezése, térbeli kompozícióba
- szerkesztő és konstruáló munka (mintázás, hajtogatás, bábkészítés, tépés, nyírás, ragasztás, varrás)
- a különböző anyagok és technikák alkalmazása, gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

MŰALKOTÁSOK NÉZEGETÉSE

- közös gyönyörködés
- a hangulat megfogalmazása
- helyi kiállítás látogatása
- művészi album nézegetése

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- templom építése
- vallásos témák megjelenése
- a Mennyei Atya teremtette a világot, mi pedig tovább építjük
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum–harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- közösségi érzés fejlesztése–közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás alakítása
- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési normák gyakorlása
- közösségi fegyelem, önfegyelem–kitartás alakítása
- tolerancia alakítása – mások elfogadása és segítése, türelem
- közösségformálás, ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás
- empátia alapozása

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka megvalósításának legfőbb irányai és elvei

- a kereső–kutató, önfejlesztő folyamatok segítése
- irányítás, segítő, tovább lendítő magatartás a gyermekek alkotó tevékenysége során

- sokféle, változatos eszköz biztosításával a tevékenység iránti vágy felkeltése (mindennapos tevékenységként legyen jelen a gyermekek életében)
- az eszközök célszerű kezelésének, a változatos technikák alkalmazásának megtanítása
- minden gyermek egyéni fejlesztése (a gyermek önmagához képest fejlődjön, lépjen előre)
- egymás munkájának, alkotásának megbecsülésére nevelés
- az éves anyagba kerüljenek be vallásos tartalmú témák, a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek nagyobb kihasználása:
Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- Bölcsesség /az eszközök változatossága/
- Fantázia /a tevékenységekben fellelhető változatosság/
- Szépség /érzelmi hatás/
- Szeretet

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakíthatunk a gyermekekben?

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ügyesség.

A fejődés várható jellemzői:

- az eszközöket jártasság, készség szinten kezeljék
- mondanivalójukat vizuálisan tudják kifejezni
- nevezzék meg a színeket / sötét – világos árnyalatait /
- vegyenek részt a tér rendezésében
- tudjanak megfigyelés után formát mintázni
- díszítsenek tárgyakat saját elképzeléseik alapján
- tudjanak kifejezni elemi térviszonyokat
- hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat
- emberábrázolásban jelenítsék meg a részformákat, egyszerű mindennapos mozgásformákat
- rendelkezzenek koordinált szem és kézmindennapos mozgással
- mondjanak véleményt társaik és saját munkáikról
- önállóan és csoportos munkában készítsenek egyszerű játékokat /kellékek, modellek stb./

Fejlesztés:

- térbeli tájékozódó képesség
- képi gondolkodás
- egyszerű munkafogások és eszközhasználat
- vizuális percepció
- vizuális nyelv, kifejezés
- vizuális kommunikáció

2.1.1.5. Mindennapos mozgás

„Imádkozzatok, hogy ép testben ép lélek legyen!”
(Iuvenalis)

Mindennapos mozgás:

A test Isten ajándéka, s mint minden ajándékot óvni kell, s erre meg kell tanítani a gyermeket is. Épp ezért fontos a rendszeres, napi egészségfejlesztő testmindennapos mozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mindennapos mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mindennapos mozgáskészségek tanulásának, valamint a mindennapos mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mindennapos mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

A mindennapos mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mindennapos mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mindennapos mozgásos tevékenységek. A komplex testmindennapos mozgásokat beépítjük az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. Ilyen személyiségjegyek a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban-megjelenő mindennapos mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmindennapos mozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk /mindennapos mozgás. Törekszünk a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mindennapos mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

A testmindennapos mozgás, mindennapos mozgásos játékok által a gyermek természetes mindennapos mozgásának, a harmonikus testi képességeinek fejlesztésével, erős, ügyes, gyors, állóképes, egészséges gyermekeket neveljünk.

Feladat:

- Biztosítsuk, elégítsük ki a gyermek természetes mindennapos mozgásigényét, éljék át a mindennapos mozgás örömét az óvodai nevelés minden napján.
- Ösztönözzük a gyermeket mindennapos mozgásra, egyéni fejlettségét figyelembe vevő mindennapos mozgásos játékok ajánlásával.
- Alakítsuk ki a mindennapos mozgással az egészséges életvitelt, változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosításával.
- Építsük be a mindennapos mozgásba a tartásjavító tornát és a lábtornát.

- Törekedjünk a gyermek testi képességeinek alakítására (erő, ügyesség, gyorsaság, testtartás, fegyelmezett mindennapos mozgás, stb.).
- Biztosítsuk az egészséges versenyszellemet.
- Segítsük a mindennapos mozgáselemek beépülését a természetes mindennapos mozgások sorába.
- Tudatosan fejlesszük mindennapos mozgásukat a szabad levegőn is.
- Jó szervezéssel, ötletekkel biztosítsuk az udvar, a csoportszobai berendezések objektív feltételeit, a baleset megelőzéséhez szükséges megfelelő környezetet.
- Fejlesszük, térbeli tájékozódó képességüket, egyensúlyérzéküket, motorikus képességüket, ritmusérzéküket, a nagy és finom mindennapos mozgásokat.
- Segítsük elő a harmonikus és összerendezett mindennapos mozgás fejlődését.
- Fejlesszük mindennapos mozgásműveltségüket különösen a népi mindennapos mozgásos játékok segítségével.
- Végezzenek önállóan és a társakkal együtt mindennapos mozgásokat a pozitív személyiségjegyek kialakulásának elősegítésére.
- Használjunk változatos eszközöket.

2,5 - 4 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep- vagy utánzó játékok – futójátékok – szabályjátékok

NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Mászás talpon, tenyéren

- rézsútos mászókán, létrán, le-föl - bordásfalon oldalirányba - lefüggések - felsőfogással, madárfogással

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- zárt lábbal néhány másodpercig - sarok és térdemeléssel - felugrás, lépés után

Járás

- sávokban - térd-és sarokemeléssel – lábujjon - létra fokai közt előre

Kúszás

- padon előre

Mászás

- rézsútos létrán le-föl

Támaszugrás

- zsugorkanyarlati ugrás előkészítése: kartámasz, lábbal föl-le lépés

Kézállás- és támaszgyakorlatok

- talpon, tenyéren támasz, hátrarúgás, egyik majd másik lábbal

Hossztengely körüli gurulás

- eszköz nélkül hasról hátra, hátról hasra fordulás

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- különböző szerek fogása (szivacslabda, bot, karika, labda…)

Lábfej, ujjak

- sarkon, lábujjon járás - labda görgetése talppal

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok:

- babzsák csúsztatása padok, vonalak között - labda gurítása falhoz - guruló labda után futás, elfogás két kézzel - labda leejtése, feldobása, elkapása - görgetés vonalak között, hullámsávon - gurítás társhoz egy-két méter távolságra, terpeszülésben

Dobások:

- tárgyak fogása, elengedése /labda, babzsák/ - tárgyak hirtelen elengedése behatárolt területre

Járás, futás, szökdelések, ugrások:

- 50-20 cm-es sávokban, vonalak, szerek között - padon oldalra lépéssel, előre utánzó lépéssel - akadálykerüléssel, akadályátlépéssel - karikába ki-belépés - karikába ki- beugrás - valami körül körbe szökdelés

Függések, mászások:

- bordásfalra fel-, lemászás - vonalak között talpon, tenyéren - páros padon - padon előre haladva

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- gyakorlatvégzés megnevezett testrészre tartással
- gyakorlatok sarok-, zsugor-, terpeszülésben
- ülések, állások, támaszok, bújások közben változatos testhelyzet felvétele - „egyik" és „másik" oldal
- különböző gyakorlatok végzése „egyik" és „másik" oldalra - lépések oldalirányba padok között
- feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben – átfordulás – fordulatok (pl. óvónő felé)
- tárgyhoz viszonyított testhelyzet: elé, mögé, mellé guggolás, állás
- futójátékban jelre körbe beállás
- fejrázás, bólogatás
- törzshajlítás előre
- karemelések, lengetések, körzések előre, hátra
- szökdelések, lábemelések
- ülésben fekvés, biciklizés

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- padon üres hely keresése
- vonalon állásban helykeresés
- futás a társak, akadályok megkerülésével
- futás megadott tárgyhoz
- átfutás vonalról vonalra
- a négy térirány felé mindennapos mozgások végzése
- járás, csúszás, kúszás, mászás a megadott irányokba

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- hálaadás egészségünkért
- közösségi élmények biztosítása a játékok során
- egymásra figyelés gyakorlása
- együttérzés alakítása
- hálaadás a közös örömért, az együtt játszásért
- sok dicséret, buzdítás a feladatok végzése közben
- pozitív megerősítéssel sikerélmény biztosítása

- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása
- hálaadás az érdekes eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés

4 – 5 éves korban

JÁTÉKOK
- szerep- vagy utánzó játékok – futójátékok – szabályjátékok

NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Járások
- átlépéssel – kikerüléssel - talajra rajzolt alakzatokon - galopplépéssel előre, oldalra, után zárással

Futások
- tárgy körbekerülésével, megkerülésével - akadály átlépésével - átlósan, tárgyak között, sávokban - futás egymással szemben - versenyfutás (15-20 méter)

Ugrások
- mélyugrás (40 cm magasból) - célba ugrás (1 m sávba) - távolba ugrás nekifutással (6-8 lépés) - elrugaszkodás egy lábról, páros lábra érkezés - szökdelés egy lábon, páros lábon, váltakozva is - szökdelés eszközzel a térd között - oldalra haladással - terpeszállásból felugrás, fél fordulattal is

Kúszás térden és tenyéren
- előre, hátra haladva - szer alatt, átbújással - eszköz csúsztatásával - azonos oldalú kéz és térd szintbeli emelésével (jobb oldali kéz és térd padon, majd csere)

Csúszás
- karhúzással, tolással, csak lábtolással - háton „hernyóaraszolással”

Mászás talpon, tenyéren
- túllépéssel, túlfogással, átbújásokkal - oldalirányba keresztfogással - ismerkedés a mászó mozdulattal (átkulcsolt láb)

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás
- egy lábon sarok, illetve térdemeléssel - lábujjon és sarkon

Járás
- testfordulattal jobbra, balra – tyúklépéssel - rézsútos padon - átbújással zsinór alatt - átlépéssel, térdemeléssel oldalra, hátra haladással - kézi szerek egyensúlyozása tenyéren

Kúszás
- emelt padon előre, hátra

Mászás
- padpáron haladás oldalra, kéz az egyik, láb a másik padon (20-30 cm)

Támaszugrás
- zsugorkanyarlati ugrás páros lábbal a padra, talajra

Kézállás támaszgyakorlatok
- tenyértámasz a talajon, egyik láb a másik után lendül hátra, föl - tenyértámasz talajon, falra, bordásfalra, felmászás lábbal

Hossztengely körüli gurulás
- babzsák fogása kézzel, lábbal - különböző szerek fogásával

Gurulóátfordulás
- gurulóátfordulás előre, terpeszállásból

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak
- alsó- felsőfogás bordásfalon - fogások marokkal - labda pörgetése talajon egy kézzel
Lábfej, lábujjak
- lábujjak szétfeszítése, zárása

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok
- labdagurítás különböző testhelyzetből - labda feldobása, elkapása - lepattintás, elkapás járás közben - falról földre pattanó labda elkapása - falra pattintás, elkapás - földre pattintás társhoz irányítva - dobás társnak, elkapás két kézzel - labdagörgetés lábbal

Dobások
- 1,5 méteres sávba, körbe, függőleges, vízszintes célba - egykezes felsődobás 3-5 méter távolsága - kétkezes alsó és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások
- 20-10 cm-es sávokban, hullámvonalban - tárgyak, akadályok kerülgetésével - egy lábról két lábra, egy lábról egy lábra

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

• kézi szerrel testrészek megérintésével - gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva - különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mindennapos mozgás végzése – feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben
• átfordulás folyamatosan, gurulás hossztengely körül - gurulóátfordulás terpeszállásból végig gördülés háton - tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele járásból - futójátékban menekülés akadályokon át - fejingatás, fejfordítás jobbra,

balra - áll leszorítása mellkashoz - egyensúlyozás babzsákkal fejtetőn - ujjfűzés a tarkón - karlengetések, karkörzések - félfordulatos ugrás

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

• felállás az óvónővel szemben, társaktól kartávolságra - a csoporttal szembefutó társak kerülése - futás sorban egymással szemben a túloldalra, akadályok betartásával - alkalmazkodni kell a szemből jövő gyerekek mindennapos mozgásához

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
• minden játéknak megvan a szabálya, amit el kell fogadni
• saját értékek felismerése, hálaadás
• alkalmazkodás a szabályokhoz, egymás segítése
• a kevésbé ügyes társak elfogadására nevelés
• Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladatunk, hogy azt felismerjük, kiemeljük és fejlesszük.
• a türelem alakítása (feladatvégzés közben) - a test és a lélek harmóniájának alakítása

5-6-7- éves korban

JÁTÉKOK

- szerep vagy utánzó játékok – futójátékok - szabályjátékok NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Járások

- zenére – tempóváltással - akadályok kerülésével – galopplépéssel - oldalra keresztlépés elől, hátul keresztezéssel

Futások

- akadály átlépésével - sűrűn elhelyezett akadályok kerülgetésével - tárgyak bekerítésével - térdemeléssel, sarokemeléssel - jelre felugrással – eszközszerzéssel - helycserés sorversenyek feladattok - gyorsan egyéni versengéssel

Ugrások

- mélyugrás - célba ugrás - felfelé történő ugráshomorítással - felhúzott térdekkel - nekifutással egyik lábról másik lábra akadályon át - akadályfutás 5-6 akadállyal - csigavonal, ugróiskola - terpeszállásból felugrás fél fordulattal

Kúszás térden és tenyéren

- valamelyik végtag kiiktatásával - különböző akadályok kerülésével - rézsútos padon előre, föl, lefelé, hátra
- páros padon oldalirányba való haladással

Csúszás

- rézsútos padon fölfelé, lefelé, csak karhúzással, tolással - kar segítsége nélkül - háton mellkas kiemelésével csípő és váll előretolásával

Mászás talpon, tenyéren

- lefelé, előre haladva - egy végtag kiiktatásával, talajon - átfogással, lábbal után ugrással bordásfalon

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- mellső és oldalsó mérlegállás

Járás

- teljes fordulattal jobbra, balra kezdve - földre helyezett 5 cm vastag kötélen - 40-80 cm magas szeren - guggolásba, lábujjon, létra fokain - 10 cm rézsútos gerendán - átbújással, akadályátlépéssel - fejtetőn hordott kézi szerrel, teljes testfordulattal

Kúszás

- 60-80 cm magasra emelt rézsútos padon

Mászás

- oldalirányú haladás rézsútos létrán

Támaszugrás

- zsugorkanyarlati ugrás zárt térddel, átugrás a pad fölött

Kézállás támaszgyakorlatok

- állásból kéztámasz, láblendítés függőleges helyzetig egy lábbal
- tenyértámasz a talajon, lábbal felmászás falra, bordásfalra

Hossztengely körüli gurulás

Gurulóátfordulás

- gurulóátfordulás előre kis járásból - gurulóátfordulás hátra guggolásból

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- kislabda tartása lefelé öt ujj szorításával - végén markolt bot mozgatása - labda pörgetése talajon egy kézzel

Lábfej, lábujjak

- papírtépés, szalaggyűjtés lábujjal - lábbal ceruzamarkolás, rajzolás SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- gurítások változatos módon, eszköz segítségével is - labdadobás, elkapás, labdavezetés, labdagurítás lábbal, labda rúgása társnak, célba

Dobások

- különböző nagyságú és súlyú labdákkal - célba dobás 4-6 m távolságból - kislabda hajítás 2 m magas zsinór fölött - kétkezes alsó- és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 10-5 cm-es sávokban, lábujjon, sarkon - bonyolultabb formákon - áthaladás, sávokon, vonalakon - sávból sávba, körből körbe ugrás - ugrókötél hajtása, ritmikus szökdelés - egy lábon szökdelés

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- futás közben önmaga beazonosítása
- különböző testhelyzetek felvétele
- gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva
- különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mindennapos mozgások végzése
- feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben
- gurulás hossztengely körül szerhordozással, párosával, nyújtott végtagokkal
- gurulóátfordulás guggolásból, végig gördülés a háton
- tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele futásból, sorversenyek különböző testhelyzetekből
- fejfordítás jobbra, balra
- áll leszorítása mellkashoz
- hason fekvésben áll, homlok leszorítása a talajra
- páros gyakorlatok
- törzsdöntés párokban vállfogással
- karkörzések, karhúzások
- szökdelések, jelre erősebb elrugaszkodással

2.1.1.6. A termetett (külső) világ tevékeny megismerése

A szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatok szerzése, mely életkoruknak megfelelő a biztonságos eligazodáshoz, a tájékozódáshoz nélkülözhetetlen, valamint formai, térbeli, mennyiségi viszonyok megismerését szolgálja.

A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok, élmények, természeti jelenségek, tárgyak, növények és állatfajok apró csodáinak felfedeztetésével, élményszerű átélésével, érzelmileg kötődő, a környezettel harmonikusan élő gyermekek nevelése. Népi kultúra iránti tiszteletre nevelés, értékek és hagyományok ápolásával.

Feladat:

- Biztosítsunk alkalmat, időt, helyet és eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Neveljünk a környezet szeretetére, védelmére.
- Törekedjünk a komplexitásra, a felfedező és alkotókedv kibontakoztatására - a differenciált fejlesztésre.
- Alakítsuk ki a szülőföldhöz, a hazai tájhoz, a népi, helyi, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt.
- A keresztény értékek kialakítása, megerősítése, megőrzése.
- Feladataink megvalósítása érdekében munkálkodjunk együtt a családdal, építsünk a családi hagyományokra, szokásokra is.
- Alapozzuk meg a harmonikus viselkedéshez szükséges készségeket, jártasságokat.
- Gazdagítsuk érzelmeiket, a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel.
- Kötött és kötetlen tevékenységekbiztosításával, mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli és térbeli viszonyok megláttatása, felismertetése.
- Ítélőképességük fejlesztése, mennyiségfogalmuk alakítása becsléssel, számlálással.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- Játékos tevékenykedtetéssel és érzékszervek segítségével lehetővé kell tenni új, magasabb szintű tevékenységek kibontakoztatását.
- Játszva sok – sok cselekvéssel, problémahelyzetek létrehozásával aktivizáljuk a gyermekeket a gondolkodásra, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, az egyének közötti különbséget.
- Kiemelt szerepet kapjanak a térbeli viszonyok, irányok, helyzetek. Irányított beszélgetéssel, megfigyeltetéssel (séta, kirándulás, udvari játék) fedeztessük fel a környezet tulajdonságait, különbségeit, azonosságait.
- Hangsúlyt helyezünk a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására

Tartalom:

2,5-4 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok

Társadalmi környezet

- óvoda, óvoda környéke
- közlekedés
- család
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

4-5 éves korban

Természeti környezet
- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem

5-6-7 éves korban
Társadalmi környezet
- mit csináltunk a nyáron
- család (név, cím)
- óvoda és környéke
- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem
- élő- élettelen dolgok

Társadalmi környezet:

- mit csináltunk a nyáron
- nagycsoportosok lettünk
- óvoda és környéke /név, cím/
- család
- emberek munkája
- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok
- helyi nevezetességek
- iskolások leszünk

2,5-4 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök
Természeti környezet:
Isten a világ teremtője. Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

Ég, föld, égitestek

- nap, hold, csillagok, föld

Növények

- ismerkedés a gyümölcsökkel, zöldségekkel, virággal/ a fogyasztás módja, tulajdonságaik, gondozásuk /

Állatok

Ismerkedés a legfontosabb ház körül élő állatokkal (jellegzetességük, mindennapos mozgásuk, életmódjuk, külső jegyeik, hangjuk).

Évszakok /ősz, tél, tavasz/

Ősz - levélhullás, színük, formájuk Időjárás, a természet változása, öltözködés

Tél - időjárásban bekövetkezett változások Élmények, hó megfigyelése

Hideg, meleg, tűz Madáretető vendégei, etetés

Tavasz - időjárásban bekövetkezett változás Időjárás öltözködés közötti összefüggés Természet változásainak megfigyelése

Társadalmi környezet:

A szeretet és gondoskodás megélése a katolikus óvodák nevelő munkájában

Óvoda
- az óvoda neve, csoportok neve, jelképe
- a gyermek neve, jele
- társak neve, jele
- óvónő, dajka neve
- helyiségek, berendezés, udvar

Óvoda és környéke, közlekedés
- ismerkedés a közvetlen környezettel
- a sétálás szabályainak elsajátítása

Család
- összetartozás, szeretet megélése, családtagok megnevezése

Testünk
- testrészek nevei, játékos felismerésük
- a végtagok funkciói
- érzékszervek funkciói a világ megismerésére
- testünk gondozása
- az orvos gyógyító munkája

Színek

- alapszínek felismerése a környezet tárgyain (kiegészítve a bordó színnel – liturgia)
- az év során alkalmazott liturgikus színek és jelentése (arany, kék, bordó, fehér,zöld)

Templom
- ismerkedés a templommal, a templomban való helyes viselkedés szabályaival

Ünnepek, jeles napok
- helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit

4-5 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Isten a világ teremtője

Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkoztatás lehetőségeinek kihasználása

Ég, föld, égitestek
- nap, hold, csillagok, föld

Növények
- újabb gyümölcsök, zöldségek megismerése
- ültetés, locsolás, piaclátogatás

Állatok
- ismerkedés a ház körül élő állatokkal (kutya, macska, tyúk, sertés, stb.)
- ház körül élő nem hasznos állatok megfigyelése (pók, légy, hangya stb.)
- ismerkedés a vadon élő állatokkal (farkas, róka, medve, nyúl)
- ismerkedés a vízben élő állatokkal (hal, béka, stb.)
- 2-3 madár megfigyelése (gólya, fecske, galamb)
- néhány bogár megfigyelése (katica, cserebogár)
- haszonállatok – látogatás az élelmiszer boltba

Évszakok
- ősz – időjárás, természet változása
- eső, szél hatása a környezetre
- védekezés a hűvös ellen
- az őszi évszak haszna, kerti munkák, szüret
- őszi piaclátogatás

Tél
- időjárás - természet változása
- a tél jellegzetességeinek megfigyelése
- téli örömök, élmények
- madáretetés - ismerkedés a madarak nevével, alakjával (veréb, cinke)

Tavasz

- Időjárás - természet változása
- ültetés, hajtatás (napfény, víz - éltető erő)
- rügyezés
- az időjárás és az öltözködés közötti összefüggések
- kerti munka
- a víz éltető ereje

Napszakok

Világosság, sötétség, nappal, éjszaka

Környezetvédelem
- környezetünk tisztaságának megtartása

- takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?

A nyárról szerzett tapasztalatok rendszerezése, beszélgetés a gyermekek élményeiről

Család (név, lakcím, otthoni munka)

- szeretet
- tágabb család (nagyszülők)
- a gyermekek és felnőttek munkája otthon

Óvoda és környéke

- óvoda neve, védőszentje, köszönésünk
- jó, hogy katolikus óvodába járhatunk
- egyházközségünk

Közlekedés

- a közlekedés gyakorlása
- utazás autóbuszon, (kis)vonaton, a helyes viselkedés gyakorlása
- közlekedési eszközök összehasonlítása
- ismerkedés a közlekedési lámpával
- (a rendőr munkája)

Testünk

- a testrészek megnevezése
- beszélgetés a testrészek közötti kapcsolatról
- a testrészekkel végezhető tevékenységek (környezetünk formálása)
- tisztálkodási eszközök használata
- az orvos gyógyító munkája

Színek

- ismerkedés a kiegészítő színekkel (rózsaszín, bordó, citromsárga, narancssárga)
- liturgikus színek /bordó/

Templom

- a templomban való helyes viselkedés gyakorlása
- ismerkedés a templom berendezési tárgyaival /szenteltvíz-tartó, oltár, padok, gyertyák…/

Ünnepek, jeles napok

Helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit (Mikulás, Karácsony, Húsvét, Pünkösd, nemzeti ünnepek, stb.)

5-6-7- éves korban feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Növények

- újabb gyümölcsök, zöldségek megismerése
- ismerkedés a kerti munkával
- piaclátogatás, vásárlás

Állatok

- újabb ház körül élő állatok megismerése (gondozás)
- állatok rendszerezése: ház körül élő, vadon élő, az ember gondozza, nem gondozza

Évszakok (ősz, tél, tavasz, nyár)

Ősz

- jelenségek megfigyelése (szél, eső, köd, levélhullás, avar, beérik a termés – eltevése télire)
- őszi munkák (gereblyézés, almaszedés, ásózás…)
- a költöző madarak megfigyelése
- az állatok készülődése a télre

Tél

- az ősz és a tél összehasonlítása
- jelenségek megfigyelése (hó, fagy, zúzmara, dér, jég, jégvirág)
- téli örömök (hógolyózás, szánkózás, hó angyal készítése)
- az állatok téli gondozása (madáretetés, a madarak megfigyelése)

Tavasz

- a tél és a tavasz összehasonlítása
- a tavasz jellemzői (eső, ruhatár megváltozása, fűtés elhagyása, egészségmegőrzés, vitaminok…)
- a költöző madarak újra itthon – megfigyelésük
- a tavaszi kert jellemzői
- kerti munkák (veteményezés, ásás, palántázás, locsolás – a víz éltető ereje)

Nyár

- az időjárással kapcsolatos változások
- locsolás - a víz éltető ereje
- nyári termések, termények, növénygyűjtés, betakarítás
- pihenés, kirándulás, nyári örömök
- baleset megelőzés

Napszakok

- reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka
- a napszakokra jellemző jegyek felismerése
- a különböző napszakokban végzendő tevékenységeink

Élő-élettelen

- dolgok, tárgyak összehasonlítása, megkülönböztetése
- az élet jelei: légzés, táplálkozás, növekedés, fejlődés, elmúlás

Környezetvédelem

- környezetünk alakítása, szépítése, tisztaságának, rendezettségének óvása
- takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?

- nyári élmények felidézése (nyaralás, növekedés…)

Nagycsoportosok lettünk

- korábbi óvodai emlékek felidézése
- mi változott azóta
- a nagycsoportos gyermekek tevékenységei

Óvodánk és környéke

- az óvoda nevének, címének megismerése
- az óvoda védőszentjének megismerése
- látogatás néhány közeli intézménybe (hittudományi főiskola, általános iskolánk, templomunk)
- egyházközségünk – a hívők közössége

Család
- a felnőttek és a gyerekek helye, szerepe a családban
- szeretet, hála, megbecsülés
- otthoni kötelességeink – szófogadás, segítés

Az emberek munkája
- beszélgetés a foglakozásokról
- a gyermekek szüleinek foglakozása

Közlekedés
- ismerkedés a légi, vízi, és szárazföldi közlekedési eszközökkel
- a személy és teherszállítás megkülönböztetése
- a közlekedésben dolgozók munkája (sofőr, jegykezelő, forgalomirányító)

Testünk
- a testrészek megnevezése és funkcióik
- a törzs fogalma
- az érzékszervek alapvető funkciója, ápolásuk,
- egészségvédelem
- az emberi kéz és az állatok mellső lábának összehasonlítása

Színek
- sötét és világos árnyalatok
- a fény és az árnyék hatása a színekre
- liturgikus színek (fekete, arany, bordó, fehér)

Templom
- a liturgia tartalmának megismerése

Ünnepek, jeles napok

Az óvoda ünnepeit a helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe.

Helyi nevezetességek
- látogatás településünk nevezetességeihez

Iskolások leszünk
- látogatás az iskolában
- ismerkedés az iskolai élettel
- ismerkedés az iskola dolgozóival

A fejlődés várható jellemzői:
- tudják az évszakok neveit, jellemzőit, napszakokat
- tudják személyi adataikat, életkorukat, lakcímüket stb.
- nevezzék meg saját testrészeiket, érzékszerveiket
- helyezzék főbb csoportjaikba az élőlényeket (ember, állat, növény)
- vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása)
- ismerjék a környezetükben lévő épületek funkcióit
- nevezzék meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát
- ismerjék a színeket
- jól használják a megismert kifejezéseket

Matematikai tartalmú tapasztalatok

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései:

Környezetünk megismerésének részeként fel kell dolgoznunk a mennyiségi és a formai összefüggésekkel kapcsolatos élményeket és az adódó problémahelyzetek megoldása során a gyerekek új oldalról ismerik meg az őket körülvevő világot. A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.

Cél:

A gyerekek igényeihez igazodva játékos formában ismerjék meg az őket körülvevő teremtett világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladat:

A matematika iránti érdeklődés felkeltése. Az ok-okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkozás megalapozása. E megismerési folyamatban matematikai tapasztalatok szerzésével matematikai fogalmakat ismerjenek meg.

Szempontok a témakörök kiválasztása, és feldolgozása során:

- az ismeretek száraz közlésétől óvakodjunk, a játékos cselekvést mindig tartsuk szem előtt
- a gyerekek mindig cselekvő résztvevők legyenek
- az egyéni, páros és mikrocsoportos feldolgozás során tudunk differenciálni, az egyéni képességeket figyelembe véve, így ezeket a szervezeti formákat vegyük előtérbe
- igyekezzünk minél több problémahelyzetet teremteni a gyerekek számára, így sarkallni őket a logikus gondolkozásra
- juttassuk őket minél több sikerélményhez
- mindig pontosan, választékosan és egyértelműen fogalmazzuk meg gondolatainkat
- türelmesen várjuk ki, amíg a saját logikája szerint megoldja a gyermek a problémahelyzetet
- fontos, a gazdag és változatos eszköz készlet kialakítása

Ha szükség van rá, tegyünk fel néhány rávezető kérdést, de mindig ügyeljünk arra, hogy a felfedezés örömét, a rácsodálkozás élményét ne vegyük el a gyerekektől.

Témakörök:

1. Halmazokkal végezhető műveletek:

a) halmazok képzése
b) halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
c) halmazok bontása részhalmazokra
d) halmazok elemeinek sorba rendezése
e) halmazok összemérése becsléssel, párosítással

A halmazokkal végezhető műveleteket 2,5-5, 5-6-7 éves korban végezzük.

2. Mennyiségek összemérése

magasság - hosszúság - tömeg - űrtartalom

4-5, 5-6-7-éves korban
terület - szélesség - vastagság - bőség
5-6-7- éves korban
sorszámok megismerése - térben való tájékozódás - tapasztalatszerzés tükörrel - ellentétpárok megismerése - síkban való tájékozódás
4-5 , 5-6-7- éves korban kerülnek ezek a témakörök feldolgozásra
A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

Matematikai alapfogalmaik kialakulnak
- környezetükben az alapvető matematikai összefüggéseket felismerik
- mennyiségeket összehasonlítanak (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb)
- alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- tudja a számlálást tízes számkörben
- megnevezi a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között)
- másolnak alakzatokat síkban és térben
- kiválogatja a síkbeli alakzatokat tulajdonság szerint (kör, négyzet, háromszög)
- a térbeli alakzatok közül ismerik a kockát, a téglatestet és a gömböt

Fejlesztés:
- szándékos, koncentrált figyelem - ítélőképesség - probléma megoldó gondolkodás kialakítása - pozitív viszonyulás a természethez - arányok helyes megítélése - összefüggések megláttatása - ok – okozati összefüggések keresése - „számfogalom” – feladattudat - szabálytudat kialakítása - rész – egész viszonyának felismerése.

2.1.1.7. Munka jellegű tevékenységek

„Hacsak lehet játszik a gyermek,
Mert végül a játék komolyodik munkává.
Boldog ember, ki munkájában megtalálja
A valamikori játék hangulatát”
(Sütő András)

A kisgyermek fő tevékenységi formája a játék, ezért a munka jellegű tevékenységek is játékból bontakoznak ki, aktív tevékenységformák. Tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos értékelést igényelnek.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége:
- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;

• a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
• a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tartalom:

2,5-4-(5) éves korban
• naposi munkát egyéni fejlettségtől függően, óvodapedagógusi igények szerint
• megbízatások önkéntesség alapján
• egyszeri és ismétlődő tevékenységek segítséggel
• udvar és teremrendezések
• üzenet átadások, játékjavítások óvodapedagógusi segítséggel
• ünnepi készülődés
• közreműködés növények ápolásában, óvodapedagógusi, dajkai segítséggel
(4) - 5-6-7 éves korban
• folyamatos tízóraiztatás egyéni fejlettség és az óvodapedagógus megítélése szerint
• naposi munka, étkezés előkészületei, terítés
• terem és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök előkészítése, elrakása)
• alkalomszerű feladatok: üzenet közvetítés, játékjavítás, csoportszoba takarítás, ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján
• segítségadás a kisebbeknek
• növények gondozása, évszakokhoz kapcsolódó munkák végzése (gyűjtőmunka)

A fejlődés várható jellemzői
• Legyenek tisztában a gyermek saját képességeivel, és annak határain belül fejtse ki tevékenységét.
• Törekedjenek önállóságra.
• Vállaljanak önként is feladatokat.
• Ismerjék az eszközök használatával járó veszélyeket.
• Teljesítsék pontosan megbízatásaikat.
• Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit, és éljenek is vele.
• Legyen igényük a felfedezett hibák kijavítására.
• Gondozzák, óvják környezetüket.

Fejlesztés:

- testséma fejlesztés - percepciófejlesztés - mindennapos mozgásfejlesztés - akarati tulajdonságok - kitartás, felelősségtudat

Értékelés:

Az óvodapedagógus személyes példamutatása hat a gyermekek részfeladataikban elért eredményeikre, olyan örömforrás lesz számukra a tevékenység, ami újabb próbálkozásokra készteti őket. Természetesen a munkajellegű teendők a felnőttek segítségével zajlanak, állandó kontroll és buzdítás kíséretében s pozitív megerősítésekkel.

2.1.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm, mint valakit megtanítani arra, amit nem tud.” (Móricz Zs.)

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Feladat:

- Biztosítsuk a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- Lehetőséget biztosítsunk a különféle tevékenységeksorán adódó felfedezésekre, valamint kreativitásuk erősítésére.
- A tevékenységeken keresztül fejlesszük figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, feladattudatukat.
- Alakítsuk ki képszerű és szemléletes gondolkodásukat.
- Fejlesszük megismerési képességüket.
- A cselekvéses tanulást preferáljuk.
- Helyes óvodapedagógusi mintaadással, anyanyelvi játékokkal gazdagítsuk a gyermekek szókincsét és fejlesszük a helyes szóbeli kifejezőképességüket.

- Az egyéni és differenciált bánásmódot biztosítsuk a tehetséges gyermekek kibontakoztatásához.
- Súlyos lemaradás esetén vegyük igénybe a megfelelő szakember segítségét.
- Tudatos tervszerű fejlesztés.
- Biztosítsunk lehetőséget a fejlődés nyomon követésére, az eredmények elemzésére, a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére.
- Fontos az árnyalt, differenciált értékelés.
- A tanulás irányítása során árnyalt, differenciált, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítsük a gyermeki személyiség kibontakozását.

Tartalom:
2,5-4-(5) éves korban

- közvetlen tapasztalatszerzések a természeti és társadalmi környezetből
- élmények emlékezettel való felidézése
- kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek
- lényeges a figyelem ráirányítása a közös jegyekre
- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- utánzással, modellkövetéssel való magatartás és viselkedéskultúra kialakítása

(4)-5-6-7- éves korban
- megfigyelések végzése közösen és önállóan
- megbízatások elvégzése
- összefüggések keresése, a jelenségek változásainak megfigyelése
- beszédfejlesztés
- többféle megoldási lehetőség keresése

Projektek az óvodában:
Óvodánkban témaheteket tartunk, évszakonként egyszer (ősz, tél, tavasz), melynek megvalósítása minden csoportra kiterjed. Három hetet meghaladó projektet évente egyszer szervezünk.

A fejlődés várható jellemzői:

- Tudjanak önállóan, konkrét, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- Alakuljon a gyermekek feladattudata.
- Ismerjék meg saját értékeiket.
- Fedezzék fel a konkrét összefüggéseket, hozzanak létre ok–okozati viszonyokat.
- Szándékos figyelmük tartalma érje el a 10–15 percet.
- Jól hasznosítsák a problémamegoldó gondolkodásukat.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni.
- Tudják elkülöníteni a mese és a valóság elemeit.
- Legyenek képesek önálló feladatmegoldásra.

Fejlesztés:

- figyelem, fegyelemkoncentráció – közvetlen emlékezet – formaészlelés - mindennapos mozgáskoordináció - finommotorika - együttműködő képesség - szociális érettség

Értékelés:

- a megoldási lehetőségek, alternatívák bemutatása - rávezetés az önellenőrzésre - saját és társaik megoldásaiknak értékelése

2.1.2. A különleges bánásmódot igénylő gyermek

Óvodánk integrált keretek között fogad különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a fejlődés egyéb pszichés fejlődési zavaraival küzdenek. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek az óvodai nevelésben a többi kisgyermekkel az óvodai élet teljes idejében együtt vesznek részt, ezért intézményünk alapfeladata többek között:

- A többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése. Az intézmény azon sajátos nevelési igényű, különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását vállalja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek.

Az intézmény ezen gyermekek fejlesztéséről integrált keretek között, valamint gyógypedagógus közreműködésével gondoskodik.

A Köznevelési Törvény Értelmező rendelkezései szerint Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján testi, mindennapos mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének alapdokumentumai az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, melyek meghatározzák azokat a kereteket, amik az egyes intézmények számára irányt adhatnak. Óvodánk ezeket a kereteket betartva, sajátos jellegéhez igazodva neveli az intézménybe kerülő SNI kisgyermekeket.

Integrált fejlesztési program

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban. Némelyik hangja mély, a másiké magas, megint maga hangon ciripel a telefondróton, és aki csak tapsolni tud olyan is akad‖ /Margaret Martle/

Mióta világ a világ mindig születtek mássággal élő gyerekek, akiknek nevelése kihívást jelent a társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak ehhez a kérdéshez. A modern világ kiemelt céljai között szerepel a fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek társadalmi integrációja, amihez az első lépést a köznevelés intézményeiben megvalósuló együttnevelés és oktatás jelentheti. Óvodánk egészen a kisgyermekkortól törekszik lehetőséget biztosítani az integrációra azoknak a gyerekeknek, akik arra alkalmasak és családjuk ebben partnerként működik együtt.

Cél:

- a SNI gyermek családi nevelésének, a közösségbe való beilleszkedésének elősegítése
- a fogyatékos gyermek/ek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiség fejlődése
- felkészítés az iskolai tanulmányokra
- a „másság" elfogadtatása az egészséges gyerekekkel
- a fogyatékos gyermeket nevelő családok életének segítése
- a felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása

Feladat:

- az SNI-s gyermek harmonikus fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- olyan óvodai közösségi élet megteremtése, melyben a gyermek – felnőtt, SNI-s gyermek – ép gyermek kapcsolata pozitív érzelmi viszonyuláson alapul

Az együtt nevelt SNI gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A SNI gyermek óvodai fejlesztését ellátó speciális szakember

- a pedagógiai diagnózist értelmezi,
- egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egyszer rögzíti a fejlesztés eredményét,
- a gyermek rehabilitációját egyéni fejlődési lapon dokumentálja,
- alkalmazza a gyógypedagógia-specifikus módszereket,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

<u>Feltételrendszer</u>

Tárgyi feltételek

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

SNI gyermek nevelésével foglalkozó óvodában illetve óvodai csoportban a gyermek biztonságos mindennapos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen – eszközök a gyerekek különbözősége szerint időről időre változnak. Minden esetben a gyermeksérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Pl. gyengén látó gyermek – speciális helyi megvilágítás, jól tapintható matematikai eszközök. Mindennapos mozgássérült gyermek – csúszásmentes padló, kapaszkodó, karosszék stb.

Személyi feltételek

Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, mely követendő példa lehet a gyermekközösség és felnőttek számára.

Az óvodapedagógusok és a kisegítő személyzet munkája a gyermek sérülésének megfelelően képzett speciális szakember – orvos, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, logopédus stb. – segítségével végzett pedagógiai munka mellett érheti el a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A SNI gyermek szakértő bizottság által meghatározott habilitációs, rehabilitációs óráit, fejlesztését, terápiáját sérülés specifikusan képzett szakember látja el.

A nevelési folyamat tartalma

Fogyatékos gyermek nevelésekor – legyen szó bármilyen fogyatékosságról – következetesen ragaszkodnunk kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyerekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges.

Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. Terhelhetőségüket meghatározza fogyatékosságuk mértéke. A nevelés – tanítás során figyelembe kell vennünk a nem, vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejleszthetőség lehetősége.

Mindig elegendő időt kell hagyni a begyakorlásra. A fogyatékos kisgyermekeknek is általában legfőbb tevékenysége a játék. Tervszerű nevelésében a játékosság elvét is szem előtt kell tartanunk. Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövidtávra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

Óvodánk igény szerint fogad:

- Az alapító okiratban meghatározott, egyéni bánásmódot igénylő gyermekeket

a) A fejlődésben lemaradt és / vagy akadályoztatott gyermekek nevelése

„Minden nevelő munkája, olyan kertészhez hasonlatos, aki különféle növényeket ápol. Az egyik növény a tűző napsugarat kedveli, a másik a hűvös árnyékot, az egyik a patak partot, a másik a kopár hegycsúcsot. Ez homokos talajon nő a legjobban, a kövér agyagban. Valamennyit, a neki megfelelő módon kell ápolni, különben soha sem fejlődik ki teljesen (ismeretlen).”

Napjainkban sajnos a gyermekek többsége hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű, így sok a szociálisan retardált, nehezen beilleszkedő gyermek. A szociokulturális hátránnyal induló gyerekek fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcoknak vannak kitéve.

Cél:

- érzelmi kötődésen alapuló, személyiség központú nevelés.
- érzelmeken alapuló óvodai légkör
- tevékenységre ösztönző egészséges élettér biztosítása
- olyan személyiségvonások alakítása, amelyek birtokában a gyermek motiválttá válik.

Feladat:

- a másság okainak feltárása, lehetőség szerinti kompenzálása
- minden gyermeknek esélyt adni az önmagához viszonyított fejlődésre, hiányainak pótlására, hátrányainak kompenzálására saját tempója szerint
- minden fejlesztés eszköze a játék; észrevétlenül váljék szándékos problémamegoldássá, tanulássá. Ehhez olyan játéktevékenység biztosítása szükséges, amely elősegíti a magasabb szintre jutást
- az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködés szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, orvos, gyermekvédelmi felelős)

A nevelési folyamat jellemzői:

Arra törekszünk, hogy nyújtson az óvoda az óvodás gyermeknek nyugalmat, szeretetet, sok- sok játékot, örömöt, törődést, bizalmat. Minden gyermek érezze jól magát, és sorsa igazán fontos legyen mindenkinek. Fejleszthetőségét ne vonjuk kétségbe!

Kik a fejlődésben lemaradt gyermekek?

Sajnos jelenleg a gyermekek többségének nincs diagnózisa és ebből a szempontból veszélyeztetettebb helyzetben vannak, kisebb az esélyük a megfelelő fejlődésre.

A kompenzálás és fejlesztés mindig a gyermek érdekét szolgálja. Ennek érdekében az óvodapedagógusoknak speciális ismeretekre, módszerekre, eszközökre van szüksége. Az óvónők tudatos munkája kiegészülhet a pszichológus diagnosztizáló munkájával, a logopédus beszédhiba szűrésével.

A megismerés és fejlesztés folyamatában fontos:

- a gyermek családi hátterének ismerete
- a gyermek aktuális képességszintjének ismerete, hiányuk, zavaruk felismerése

- kompenzáló, fejlesztő tevékenységek tervezése, átgondolása, optimális fejlesztő feladatok, egyénre szabott tervezés, fejlesztés
- tevékenységet segítő nevelői vezérlés tervezése, módszerek, eszközök munkaformák kiválasztása
- meg kell találni az egyéni fejlődés és a közösségi élethez való alkalmazkodás egyensúlyát érzelmi biztonság megteremtésével, a szokásrendszer és a bensőséges kapcsolat kialakításával
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kiemelt szociális fejlesztése

A fejlesztő munka akkor lesz a leghatékonyabb, ha feltárul előttünk az érzelmi - szociális – motivációs – intellektuális összetevők szerepe, egymásra hatása.

A gyermek fejlődésének elősegítését eredményesebbé teheti az óvodapedagógus és a szülő „együtt nevelő” tevékenységén túl az érintett szakemberek bevonása:

- Pedagógiai Szakszolgálat, pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász, gyógypedagógus
- egészségügyi szakemberek; gyermekorvos, védőnő
- Gyermekjóléti Szolgálat; gyermekvédelmi ügyintéző, szociális segítő, családsegítő
- óvodapedagógus – szülő team-munkája

A fejlődés várható jellemzői:

Ha a gyermekkel szembeni elvárás a fejlettségi szint alatt van, a gyermek érdektelenné válik. Ha az elvárási szint a gyermek fejlettségi szintjét meghaladja, fáradt, zaklatott lesz, vagy a kudarctól való félelem távol tartja a feladattól és meg sem próbálja azt.

Érzelmi

A szorongó, gátlásos gyermekek lassan feloldódnak, egyre több kapcsolatot létesítenek. Beszédkedvük fokozódik, aktívabbak lesznek, játékban szerepet vállalnak.

Értelmi

A gyermek kiindulási szintjéhez képest fejlődik érzékelése, észlelése, gondolkodása, megfigyelése, tapasztalása, figyelme, emlékezete. A pszichikus funkciók fejlődése következtében megismerési folyamataik lehetővé teszik a tárgyi és természeti környezetbe való beilleszkedést. Kialakul az adott életkorra jellemző szókincs, nyelvi fejlettség.

A megszerzett tapasztalatok, élmények, ismeretek egységbe rendeződnek, ezek segíthetik a környezetükben való jobb tájékozódást.

Testi

A gyerekek egyéni fejlesztésével olyan adottságok és testi képességek fejlődnek ki, amelyek elősegítik a pozitív énkép kialakulását és a szociális környezetbe való fokozatos beilleszkedést.

2.2. Angyalok Kertje Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.2.1. A katolikus óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

2.2.1.1. Játék

A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermekek tudatos és spontán szerzett tapasztalataikat egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően dolgozzák fel. Ezen keresztül fejlődnek és fejleszthetőek képességeik. Az óvodai játéktevékenység tervezésében és szervezésében kiemelt figyelmet igényel a személyiségközpontú gondolkodásmód, a változatos tevékenységrendszerben történő fejlesztés. Az élményszerűség biztosítása érdekében fontosnak tartjuk a gyermekek családi – szociális – kulturális hátterének megismerését, a közös óvodai tevékenységhez kapcsolódó élményháttér átbeszélgetését.

Elsődleges feladat az optimális feltételek átgondolása, a jó körülmények megteremtése, az adottságoknak, szükségleteknek megfelelően.

Szubjektív feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be
- a nyugodt, családias légkör kialakításához a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez az egész óvoda hangulata hozzájárul.
- az óvoda helyiségeinek esztétikuma, igényessége
- az egészséges életritmus, a rugalmas napirend, a szokás, szabályrendszer feltételének kialakítása
- játékidő, játékeszközök biztosítása

Objektív feltételek:

- a megfelelő hely, élettér biztosítása a gyermekek szükségleteihez, igényeihez.
- lehetőség szerint növeljük a játékteret (az öltöző és a folyosó is szolgálhat játéktérként)
- a játékidő tervezése összefügg a napirend kialakításával, így igyekszünk a játékra fordított időt maximálisan kihasználni
- a játékeszközöket úgy választjuk ki, hogy azok megfeleljenek a gyermekek életkori sajátosságainak, valamint fejlesztő hatásúak és esztétikailag igényesek legyenek
- felhasználjuk a Demján-alapítvány ajándékaként kapott fejlesztő játékokat is
- minden játékos tevékenység legfőbb forrását az élmények jelentik

Cél:

A játék segítségével keresztény értékekre fogékony kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

Gazdag, örömteli játéktartalmak biztosításához, érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- biztosítsuk a szabad, önkéntes, spontán játékválasztást, ehhez rendeljük a megfelelő helyet, időt, eszközöket
- ismertessük meg a gyermekeket a játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeivel (séta, kirándulás, stb.)
- gazdagítsuk a népi játékokon keresztül a játék formáit és tartalmát
- az önkifejezés eszközeivel fejlesszük a szociális kreativitást (viselkedési szabályok, ízlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktus megoldások)
- az egészséges versenyszellemet az összetartozás érzésével alakítsuk ki
- biztosítsuk a játék rendjének szokássá válását az együttjátszással
- egyéni bánásmód, differenciált bánásmód elveinek érvényesítése

Tartalom:

A tervezés alapját az életkori és egyéni sajátosságokra épülő feltételrendszer képezi. A játékterek megismerése, használatának tanulása.

3 – 4 – 5 éves korban

a) Gyakorlójátékok:

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése
- szöveg, dallam, mindennapos mozgásismétlő játékok, ritmus játékok egyszerű szabályjátékok, játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.

b) Szerepjátékok:

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportokban)
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.

c) Barkácsolás:

- játékjavítások, közreműködés apró hibaelhárításokban óvodapedagógusi irányítással
- kötetlen fantáziaépítő helyzetek teremtése

d) Dramatizálás, bábozás:

- bábmozgatási kísérletek
- hangutánzások

e) Építő, konstruáló játékok:

- -összerakosgató, összeszerelhető játékok, egyéni elképzelések alapján.

5 -6 –7 éves korban

a) Gyakorlójátékok

- a részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermekeknél (szerepjátékok, konstruáló játékok)

b) Szerepjátékok:

- nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyerekek ismereteit, elképzeléseit, és az ezekhez fűződő érzelmeket tükrözi
- kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
- megértik és elfogadják társuk elgondolását

- alkalmazkodnak a szabályokhoz
- a játékszabályok elfogadása és elfogadtatása
- a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba

c) Barkácsolás:
- játékok egyszerű javítása, játékok készítése,
- ajándéktárgyak készítése
- játékok készítése és azok felhasználása

d) Dramatizálás, bábozás:
- bábkészítések
- önálló bábozások (mese, történet és bábválasztás)

e) Építő, konstruáló játékok:
- összerakosgatások, szerelések egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével (a valóság és képzelet közelítésével)

f) Szabályjátékok:
- verbális, mindennapos mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések

A fejlődés várható jellemzői:
- életkorának megfelelő játékot választ magának - kapcsolódjon be közös játékba - legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai - pozitív érzelem alakuljon ki társai iránt - legyen kezdeményező magatartású - vegyen részt ügyességet igénylő játékokban - legyen képes szabályjátékok megtanulására - kövesse és tartsa be a megismert szabályokat - alkosson egyszerű modelleket, maketteket - legyenek egyéni ötletei javaslatai - válasszon a tevékenységekhez anyagot és eszközt - élményeit tudja eljátszani - fogadja el társai javaslatait, ötleteit - legyen képes a csoportban való játékra

Fejlesztés:
- kreatív együttműködés – magatartásmódok - nyitottság a másik iránt - viselkedési szabadság – ízlésformálás - társas kapcsolatok - konfliktus megoldások - egészséges versenyszellem - testséma fejlesztés - nagymindennapos mozgások fejlesztése - szervezőkészség fejlesztése – szabálytudat - verbális fejlesztés – értelemfejlesztés - önuralom, türelem - percepció-fejlesztés

Értékelés:
A fejlesztés várható eredményeiben megfogalmazottak megfigyelése az életkori kategóriák szerint.

Feltételek:
Sokféle játéklehetőséget biztosító csoportszobai játékok (memória játék, képességfejlesztő játék, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékek, sokféle játékeszköz)

2.2.1.2. Verselés, mesélés

Cél:

Az óvodai irodalmi nevelés célja a 3-7 éves gyermekek értelmi, érzelmi, etikai életének megalapozása, fejlesztése, a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz sorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek /bábjáték, dramatikus játék, dramatizálás, stb./ sajátos eszközeivel, a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően kiválasztva.

Anyanyelvünk és irodalmunk megszerettetése. A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermek lelki nyugalmát, békéjét.

Feladat:

- Alapozzuk meg az irodalom szeretetét, fejlesszük esztétikai fogékonyságukat, beszédük kifejezőkészségét, helyes és szép kiejtését, hangsúlyozását és beszédritmusát.
- Keltsük fel és bontakoztassuk ki a gyermekek irodalmi érdeklődését.
- Ösztönözzük őket, hogy irodalmi élmények hatására fejlődjenek a gyermekek érzelmei, amelyek formálják a magatartásukat.
- Bővítsük szókincsüket, amely szélesíti a gyermekek látókörét, fejleszti értelmi képességeit, különösen az emlékezetet, a képzeletet.
- Kapjanak kiemelkedő szerepet az anyanyelvi nevelésben a gyermekirodalom sajátos meséi és költői fogalmai, szójátékai, találós kérdései, szólás-mondások, népi mondókák.
- Válogassunk olyan gyermekirodalmi alkotásokat, amelyek mondanivalójukban olyan érzelmek és gondolatok kifejezői, amelyekkel igen kifinomult formában érzékeltetik az élet szépségeit, árnyoldalait.
- A mindennapos mesélést teremtsük meg, mely legyen a nevelés elmaradhatatlan eleme.
- Legyen példaértékű az óvónő előadásmódja, beszéde, stílusa.
- Hassa át az irodalom az óvodai nevelés más területeit, így sajátos feladatainak betöltése mellett jelentékenyen gazdagítsa az óvodai nevelés egészét.
- Biztosítsunk lehetőséget a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazására a nyelvileg hátrányos helyzetű, és a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekeknél.
- A cselekmény pszichológiai igazságával és a szöveg irodalmi értékeivel való nevelés, érzelmileg eligazít.
- A roma (cigány) népmesék megismerése segít az önazonosság elmélyítésében, megismerteti a hagyományokat.

Tartalom:

3-4 éves korban

MONDÓKÁK /8-10 mondóka, vers/

Énekelt mondókák

- segítenek a beszoktatás időszakában (pl. Ciróka, maróka stb.)
- változatos részei a népi gyerekköltészetnek

Mondókajátékok

- a felnőttek mondókái a gyermekek szórakoztatására, tanítására (pl. lovagoltatók)

- a gyermekek versei, játékos mondókái, játékos rigmusai

Mesemondókák

- a rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

VERSEK

Önmagukról, környezetükről szóló versek

- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékára hajló kedvből fakadnak
- rövid terjedelműek /4-6 sorosak/
- elsődleges a ritmus és a hangzás

MESÉK /10-12 mese megismerése az év során, köztük Bársony János: Cigány népmesék, Nagy Olga-Vekerdi József: A cigány népmese – Cigány mesék kötetekből/

Halmozó és láncmesék

- az erősen kötött forma az uralkodó
- a formális elemek, a ritmus, a rím, az alliteráció, az ismétlés, a halmozás játéka adja meg a mese értékét

Állatmesék

- mesekincsünk legősibb rétegét alkotják
- emberi jellemek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

VERSES MESÉK

- -versszerkezetbe foglalt, egyszerű történetet bemutató mű

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fohászok mondása, érzelmi hatás kiaknázása
- figyeljünk a versek témájára, hangulatára
- A javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található /könyvtár/

Erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága

4-5 éves korban

MONDÓKÁK /6-7 db/

- rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

Népi mondókák

- változatos részei a népi gyerekköltészetnek állatokról, tárgyakról, természetről szóló mondókák
- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékra hajló kedvéből fakadnak
- a környezet megismerését segítik
- rövid terjedelműek /8-10 sorosak/

- elsődleges a ritmus és a hangzás

VERSEK /6-7 db/

- népköltészeti ihletésűek
- önmagukról, környezetükről, állatokról, évszakokról szóló versek
- énekes hangzású, 8-10 soros versek megismerése

KIOLVASÓK /2-3 db/

- játék részeként alkalmazzuk

MESÉK /12-14 új mese az év során, köztük Bársony János: Cigány népmesék, Nagy Olga-Vekerdi József: A cigány népmese – Cigány mesék kötetekből /

Halmozó és láncmesék

- -az erősen kötött forma az uralkodó

Állatmesék

- -emberi jellemnek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

Egyszerűbb szerkezetű tündérmesék

- életkori sajátosságok figyelembevételével
- érzelmi kapcsolatok alakítása

Magyar népmesék és műmesék

- változatos előadásmódok alkalmazása
- érzelmi kapcsolat alakítása

Cigány népmesék

- segítenek a hagyományok megértésében, értelmezésében
- az identitást erősítik

VERSES MESÉK

- -egyszerű történeteket bemutató, versszerkezetbe foglalt mű, állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fohászok mondogatása (Jézusról), a Jézus-ima
- figyeljünk a versek témájára
- vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található.
- az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása
- elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra nevelés
- közösségteremtő ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
- a mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével

5-6-7 éves korban

MONDÓKÁK /10-12 db/

Népi mondókák

- kiszámoló, hintázó, párválasztó stb. mondókák

Tréfás mondókák

- felelgető, közösen hangoztatható tréfás mondókák

Állatokról tárgyakról, természetről szóló mondókák
- lehetőség szerint mindennapos mozgással egybekötve történjen a megismerés

Halandzsa
- saját szórakozásukra kitalált szövegek

VERSEK /6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak/
- a gyerekkor élményvilágára épülő versek
- hazafias versek
- más népek versei
-

KISZÁMOLÓK /4-5 db/
- társakkal való közös játék

MESÉK /14 db, közte Bársony János: Cigány népmesék, Nagy Olga-Vekerdi József: A cigány népmese – Cigány mesék kötetekből /

Állatmesék, környezetükről szóló mesék
- kedves mesehősükkel történt eseményeket megjelenítenek játékukban

Tréfás mesék
- megértik a mese humorát

Tündérmesék
- belső képzeleti képek készítése – fantázia

Tanmesék
- megértik a mese tanítását, külön megfogalmazás nélkül is

Magyar népmesék és műmesék
- fontos a néphagyományok ápolása – saját környezetünkben fellelhető népmesék megismerése
- a bábozás, dramatizálás a gyermekek kedvelt tevékenységei közé tartozik

Más népek meséi, cigány népmesék

VERSES MESÉK
- egyszerű történetet bemutató
- állatokról szóló

FOLYTATÁSOS MESÉK
- a folytatásos mesék szálait össze tudják kötni
- a gyermekekhez közel álló történeteket tartalmaz
- állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- fohászok mondogatása (gyakoriság és jelzők a különböző élethelyzetekben),
- az érzelmi hatás kiaknázása
- figyeljünk a versek témájára
- vallásos tartalmú versek, verses imák alkalmazása
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra, realitásérzékre nevelés

- közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
- a mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével

A vers, mese megvalósításának legfőbb irányai és elvei:

- A mese nyelve mágikus, teremtő nyelv. Fontos segítség a világot tanuló gyermeknek.
- A gyermek a mesét osztatlan figyelemmel hallgatja. Gondolkodása és érzései még nem különültek el.
- A mese képei a lét gyökeréig érnek és „világmagyarázatokat" közvetítenek a gyermek számára. (Rend van a világban; jelen van a rossz, de legyőzhető; az úton – fejlődésen végig kell menni)
- Az érzelmi esztétikai nevelés elengedhetetlen része az erkölcsi nevelés, mely áthatja az óvodai élet egészét, minden területen megjelenik.
- Különböző életkorokban más-más mesét képesek befogadni. (egyszerű, egyszálon futó, többszálon futó mese)
- Legyen minden korcsoport számára megfelelő törzsanyag. Ennek összeállításakor szükséges figyelni a magyar nyelvre jellemző szavak, szófordulatok jelenlétére.
- A kiválasztott versek, mesék kapcsolódjanak az aktuális évszakhoz, ünnephez, néphagyományhoz.

A jó mesemondás feltételei:

- Minél egyszerűbben, megfelelő hangsúllyal és mimikával meséljünk, hogy a gyermek fantáziája teret kapjon a belső képek létrehozásához.
- Egy mesét hosszabb időn keresztül meséljünk, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában, többször átélhesse annak feszültségeit, a feloldását.
- Magunk által kitalált mesét is mondjunk, ez fokozza az együttlét örömét, erősíti a figyelmet.
- A mesét kívülről mondjuk. Ekkor tudunk figyelni a metakommunikációra, a kapcsolatteremtő beszédre, cselekvésre, az egyes gyermekeknél megjelenő igényre (pl.: ölbevétel)

A katolikus óvodánkban kiegészítjük az alábbiakkal:

- A vers, mese anyagában jelenjen meg az aktualitásnak megfelelően vallásos tartalmú vers, irodalmi alkotás.
- Fordítsunk figyelmet bibliai történetek dramatizálására /korcsoportnak és fejlettségi szintnek megfelelően/.
- A meséket, a bibliai történeteket igyekezzünk elkülöníteni egymástól (helyszín, jelzés)

Milyen isteni tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- Bölcsesség (az ismeretek felkínálása, az állatmeséken keresztül erkölcsi értékek közvetítése)
- Fantázia (a versekben, mesékben fellelhető változatosság)
- Szépség (érzelmi hatás)
- Szeretet

Erkölcsi tulajdonságok alakulása:

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ritualizáció – lelki befogadó képesség fejlődése
- belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:
Érzelmi:

- szorongásaik alól oldódjanak fel a gyerekek, váljanak felszabadulttá
- igazodjanak el az érzelmi ráhatások sokaságában
- váljanak képessé a pozitív és negatív érzelmek pontos elhatárolására
- érzelmi ráhatásoktól függően azonosuljanak, vagy elutasítsanak
- saját érzelmeiket őszintén sugározzák társaik és környezetük felé
- igazodjanak vágyaik és elképzeléseik megvalósításához, másokhoz
- szóbeli megnyilvánulásaik legyenek gátlástól mentesek

Értelmi:

- az emlékezetük, képzeletük, figyelmük, gondolkodásuk, olyan fejlettségű legyen, hogy képesek legyenek a gyermekek az irodalmi élmény teljes befogadására, feldolgozására, visszaadására.
- csodálkozzanak rá egyes jelenségekre.
- vegyék észre az összefüggéseket.
- aktív fantáziájukkal ők maguk keressék a lehetséges megoldásokat.
- szívesen vállalkozzanak dramatizálásra.
- alakuljon ki árnyalt, értelmes hangsúlyozású beszédük, kifejezőkészségük.
- tegyenek szert alapfokú beszéd és viselkedéskultúrára.

Fejlesztés:

- verbális szókincsfejlesztés
- beszédmegértés, beszédészlelés fejlesztése
- hangképzés, helyes kifejezőkészség fejlesztése
- beszédhallás fejlesztése
- auditív emlékezet fejlesztése
- auditív ritmus fejlesztése

Értékelés:
Pozitív mintaadások, pozitív megerősítések

2.2.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Cél:

A görögkatolikus és a népi kultúra különböző területeinek hagyományőrzésével a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés. Célunk továbbá a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékait, táncait kapcsolni tudja, úgy a hétköznapjaiban, mint az ünnepeiken.

Feladat:

- teremtsük meg tudatos, tervszerű, folyamatos munkával a zenei nevelést
- biztosítsunk oldott, nyugodt légkört. A gyermekek gátlásainak oldására képzeletük, alkotókedvük fejlesztése
- a dúdolgatás, énekelgetés, zenei hangok, zörejek megfigyeltetéséhez nyújtsunk megfelelő élményeket
- találjunk ki adott szöveghez új ritmusokat, dalokat
- játék nélküli dalokhoz táncot, játékot rögtönözzünk
- a népi gyermekjátékok, mondókák, dalok, népmesék komplexitására törekedjünk
- az óvodapedagógus énekes és hangszeres játéka példa értékű legyen
- formáljuk esztétikai érzéküket, zenei ízlésüket, mindennapos mozgáskultúrájukat
- fejlesszük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, emlékezetét a népi játékokkal
- a roma zenészek által használt hangszereket ismerjék meg
- a roma zenekarok hangzásvilágát ismerjék meg
- zenehallgatáson keresztül a gyermekek dalkincs anyagának gazdagítása,
- a liturgikus énekekkel való ismerkedés legyen élményszerű

Tartalom:

3-4 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák /5-7 db/

Gyermekdalok /2-3 műdal/

Énekes játékok /10-14 db/

- álló helyzetben ismétlődő játékos mozdulatok, körformában állás, indulás gyakorlása
- állatokról, virágokról, növényekről, a gyermekek környezetéről szóló mondókák, gyermekdalok és énekes játékok

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés

- magas-mély reláció – oktáv távolságban, a reláció térben mutatása nagy elmozdulással
- halk-hangos különbségek megtapasztalása, felismerése, gyakorlása beszéden, zörejen
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – 2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínének megkülönböztetése
- zenehallgatás – óvónő énekének, hangszeres játékának hallgatása érdeklődéssel

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása játékos mozdulatokkal
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele és a különböző tempó követése egyszerű mindennapos mozgással

Mindennapos mozgás, térforma

- játékos mozdulatok végzése egyénileg az óvónővel, kis csoportban együtt mondókázás, éneklés közben

Ütőhangszerek, hangszerek

- egyszerű ritmushangszerek használata

Zenei formaérzék

- egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívum visszaadása

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- Mindent ajándékba kapunk, az állatokat is, melyeket a Mennyei Atya teremtett.
- Isten teremtette az állatokat, melyek hangját megfigyelhetjük, utánozhatjuk (madár- magas, medve – mély, cica – halk, elefánt - hangos stb.)
- A növényeket is a Mennyei Atya teremtette. Rácsodálkozunk a növények szépségére, köszönetet mondunk érte.
- Gyönyörű a teremtett világ. Harmónia van a természetben. Isten bölcsességét dicséri, hogy ilyen sok hangszer van.
- Javasoljuk a az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazását.
- Vallásos énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen.
- A javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- az állatok szeretetére nevelés
- a növényekről való gondoskodás megalapozása
- rácsodálkozás, öröm, hála, megbecsülés – hálaadó ima elmondása az állatokért a természetben a természetért
- szeretet, öröm, hála, megbecsülés lehetőségeinek kihasználása
- a kétszemélyes játék segíti a gyermek - gyermek, gyermek - felnőtt kapcsolat pozitív érzelmi alakítását
- kapcsolatteremtési készség alakítása kétszemélyes, ölbeli játékokkal, az óvónő példája nyomán, és biztonságérzet kialakítása
- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- amikor megfogjuk egymás kezét, azt jelenti, hogy szeretjük egymást
- egymással való kapcsolat alakítása
- a hangszerek megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk
- öröm, hálaadás a hangunkért, az egészségünkért
- öröm, hálaadás a zene, az éneklés ajándékáért

4-5 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák, kiolvasók /4-6 db/
Gyermekdalok /3-4 alkalmi dal/
Énekes játékok /12-15 db/
Utánzó mindennapos mozgás, kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps.

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés
- magas-mély reláció – oktáv, kvint távolságban a reláció jelölése
- ismert egyszerű dallam térben mutatása, a dal kezdőhangjának váltásakor annak átvétele
- halk-hangos különbségének megtapasztalása, felismerése és alkalmazása beszédben, énekben, tapsoláskor
- dallamfelismerés /zenei emlékezet fejlesztése (jól ismert dalokat szöveg nélkül is felismernek)
- dallambújtatás (belső hallás fejlesztése) – motívumok váltva halkan, hangosan
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – finomabb zörejek, egymás hangjának felismerése, a környezet, a természet zörejeinek felismerése

Ritmusérzék fejlesztése
- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása tapssal, járással
- a ritmus felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése, mondókák, dalok ritmusának kiemelése
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele beszéd, ének, mindennapos mozgás közben. A különböző tempók (gyors, lassú) tartásának gyakorlása

Mindennapos mozgás, térforma
- a csoporttal együtt, egyöntetű mindennapos mozgás, játékos mozdulatok esztétikus végzése, egyszerű táncmozdulatok végzése

Ütőhangszerek, hangszerek
- dob, cintányér, fémháromszög használata, maguk készítette hangszerek használata

Zenei formaérzék
- motívum (4-es egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus-dallamvisszhang-játékok

Zenei alkotókedv
- dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés stb.) motívumokkal

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése, empátia alapozása

- merjük kimutatni szeretetünket Isten felé, egymás felé, ezt az érzést a dalok is tükrözzék
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- Isten különböző hanggal áldotta meg teremtményeit. Lehet utánozni a hangokat.
- figyeljünk minden hangra
- saját érzelmeink kifejezése a zenén keresztül
- hála az Istentől kapott adományokért
- fantázia: a zenében észrevehető változatosság észrevétele
- mindennek megvan a maga ritmusa – szív, évszakok, nappal és éjszaka
- a keresztvetés 3-as egysége
- a szép térformára való rácsodálkozás, öröm
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazása
- a vallásos énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen
- a javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- magatartási és viselkedési normák megismerése, gyakorlása
- az odafigyelés alakítása – alkalmazkodó képesség alakítása
- kiolvasók alkalmazása és a játékos gyakorlás során közösségi érzés alapozása
- a szeretet kifejezése az is, hogy udvariasan, halkan beszélünk egymással
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- a templomban való beszéd halk
- egymással való kapcsolat alakítása, tiszteletre, türelemre nevelés egymás meghallgatásával
- közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg a dallal – ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljenek
- hálaadás a hangoztatás örömeért
- a kör kialakításával összetartozásunkat is kifejezzük
- minden térformának megvan a szabálya, melyhez alkalmazkodni kell
- az együtt zenélés öröme segíti az erkölcsi nevelést
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- a spontán énekelgetés, ritmusgyakorlat öröme, értékelése
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

5-6-7 éves korban
AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI
Mondókák, kiolvasók /3-4 db/
Gyermekdalok /5-6 műdal/
Énekes játékok /20-26 db/
- bonyolultabb játékok, párcsere, hidas kapus játékok, sorgyarapító, -fogyó játékok
- néphagyományok megismerése a magyar gyermekdalokon és népi játékokon keresztül
- kreativitás fejlesztése

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés

- magas-mély reláció – térben mutatják az ismert dallamokat lassú tempóban és a motívumok dallamvonalát
- halk-hangos különbségének felismerése, halk-hangos, gyors-lassú fogalompárok együtt gyakorlása
- dallamfelismerés (zenei emlékezet fejlesztése) – kezdő vagy belső motívumról
- dallambújtatás (belső hallás fejlesztése) – rövidebb, hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
- motívumvisszhang – motívum visszaéneklése kitalált szöveggel csoportosan és egyénenként folyamatosan
- hangszínek megfigyelése – sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel zaj iránya, közeledés, távolodás
- zenehallgatás – hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal figyelmes hallgatása

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés – egyenletes lüktetés és ritmus közti különbség felismerése, összekapcsolása
- ritmus, kettes lüktetés – dalritmusok kiemelése, dalfelismerés ritmusról
- a hangsúly hangoztatása dobbantással, tapssal
- tempókülönbségek, gyors, lassú tempó különbségének felismerése, tempótartás önállóan is

Mindennapos mozgás, térforma

- változatos térforma, egyöntetű mindennapos mozgás, játékos táncmozdulatok gyakorlása

Ütőhangszerek, hangszerek

- dob, fémháromszög, cintányér, ritmuspálca stb. egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva

Zenei formaérzék

- motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal
- ritmus és dallamvisszhang játékos gyakorlása

Zenei alkotókedv

- zenei kérdés, felelt kitalálása motívumonként
- mondókára dallamkitalálás
- saját szöveg énekelve (szöveg és dallam kitalálása)

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- Halljanak a gyermekek arról, hogy szűkebb közösségük az óvoda /ezen belül a csoportok/, egy nagyobb közösségbe, Isten országába tartozik.
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazása
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- A szeretet kifejezése az is, hogy halkan, udvariasan beszélünk egymással.

- Az imádság halk, a Mennyei Atya így is hall minket.
- A hangunk nagy ajándék. Adjunk hálát érte, vigyázzunk rá!
- érzelmi nyitottság, ráhangolódás, az érzelmek kifejezése, a zenében rejlő hangulatok összehasonlítása
- saját érzelmek megfogalmazása a zenehallgatás kapcsán
- ízlésformálás, egyéniség formálása
- hála az Istentől kapott adományokért – szép hang, jó hallás
- a keresztvetés 3-as egysége
- szünet – „a hetedik napon megpihent”
- hálaadás a hangoztatás örömééért
- a gyermekek bevonása az ovis liturgiába
- Isten mekkora változatossággal bír a természetben is – ütőhangszerek keresése – pl. a fa törzsén dobolni, kanna a roma zenekarban stb.
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- alkotókészség, kreativitás erősítése
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladtunk az, hogy azt felismerjük, fejlesszük.
- A vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének figyelembe vételével történjen.
- A javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- tolerancia – mások elfogadása, türelem, alakítása
- udvariassági szabályok használata
- közösségi érzés fejlesztése – közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás, hazaszeretet alakítása
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- egymással való kapcsolat alakítása
- Tiszteljük és fogadjuk el egymást olyan hanggal, amilyennel a Mennyei Atya megáldott minket!
- Közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg a dallal, ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljünk!
- beszélgetés a munkavégzés ritmusáról
- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- egymásra figyelés, közös öröm /esztétikum-harmónia/
- Jelkép a körforma: mindenki egyformán fontos, mindenki beletartozik, az összefogásunkat is kifejezzük vele.
- minden térformának megvan a szabálya, amihez alkalmazkodni kell (sor, hullámvonal stb.)
- közösségi fegyelem, önfegyelem, kitartás
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

A fejlődés várható jellemzői:

- tudjanak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- énekeljenek hat hangterjedelmű dalokat
- felelgetős dalt énekeljenek társaikkal, vagy a csoporttal.
- énekeljenek vissza dallamot.

- különböztessék meg a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- cselekvéssel fejezzék ki a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- tudjanak egyszerű táncos mindennapos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- törekedjenek a tiszta éneklésre.
- figyelmesen hallgassák a bemutatott zenét, és a liturgikus énekeket.
- énekeljenek alkalmi dalokat, ünnepekhez kapcsolódva.
- ismerjék fel dallammotívum alapján az ismert dalt.
- ismerjenek néhány térforma alakítási lehetőséget. (csigavonal, kör)
- találjanak ki dallamhoz mindennapos mozgást, játékot.

2.2.1.4. Rajzolás, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az épitést, képalakítást, konstruálást, a kézi munkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, s így a gyermekekben kialakítja az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

Cél:

A természettel, a környezettel szoros kapcsolatban a vizuális tevékenységek gazdag, sokszínű technikáival, önkifejező, az öröm a rácsodálkozás képességeit kifejező gyermekek nevelése.

Feladat:

- Az esztétikai nevelés feladata a szép iránti fogékonyság felébresztése, a teremtett világ szépségeiért. Megalapozzuk vele a kifejezőképességet és a szép élvezetét.
- Életkoruknak megfelelő élmény nyújtásával adjunk lehetőséget a tapasztalatok szerzésére.
- Ismertessük meg a vizuális jelrendszerrel a gyermekeket / pont, vonal, folt, színek, formák/.
- A vizuális megértést, befogadást alapozzuk meg.
- Törekedjünk a képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességük kibontakoztatására.
- Fejlesszük vizuális percepció képességüket, gazdagítsuk szín és formavilágukat.
- Különböző anyagok és technikák megismertetésével fejlesszük finommotorikus képességüket.
- Az eszközök biztosításával keltsük fel érdeklődésüket.
- Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- egész nap folyamán biztosítjuk a lehetőséget (tér, idő, eszköz)
- Keltsük fel érdeklődésüket a népi kultúra iránt.
- Ismerjék meg a roma hagyomány színeit, formáit
- Neveljük őket a hagyományok tiszteletére.

Tartalom:

3-4 éves korban

ÉPÍTÉS

-térbeli alakzatok, sorakoztatás játékeszközökkel, könnyen mozgatható bútorokkal, más tárgyakkal

-homok, hó használatával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

-firkálgatás (pálcával homokba, zsírkréta, táblakréta, ceruza)

-festés

-ismerkedés az eszközökkel, anyagokkal

-ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal (az anyagok formálásának próbálgatása, viselkedésük megfigyelése)

PLASZTIKAI MUNKÁK

-gyurkálás, formálás, díszítés

-ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása

-formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- fantáziája: az építésben fellelhető változatosság
- rácsodálkozás, közös öröm megélése
- templomépítés
- vallásos szimbólumok festése, színezése (nagyméretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt, angyal stb.)
- vallásos szimbólumok készítése
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos tapasztalatszerzés biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- saját és egymás munkájának megbecsülése
- ismerkedés a magatartási és viselkedési formákkal
- egymással való kapcsolat alakítása
- az eszközök megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk

4-5 éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása
- homok, hó használatával, különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- ismerkedés a színkeveréssel
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás)
- formák képzése

PLASZTIKAI MUNKÁK

- szerkesztő-összerakó munka
- díszítések kézi munkával
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása

- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- templomépítés
- vallásos témák megjelenése
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése (szív, harang, kereszt, angyal stb.)
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum – harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési formák megismerése és gyakorlása
- egymással való kapcsolat alakítása, közös öröm megélése
- az eszközök megbecsülésére nevelés
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás

5-6-7 éves korban
ÉPÍTÉS
- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása
- terepasztal készítése
- homok, hó használatával különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS
- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen, együtt is, közös kompozíciók létrehozása
- a rajzolt formák gazdag díszítése
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- színkeverés gyakorlása (lenyomatkészítés)
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás)
- formák képzése, térkifejezés megvalósulása

PLASZTIKAI MUNKÁK
- emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, összerendezése, térbeli kompozícióba
- szerkesztő és konstruáló munka (mintázás, hajtogatás, bábkészítés, tépés, nyírás, ragasztás, varrás)
- a különböző anyagok és technikák alkalmazása, gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

MŰALKOTÁSOK NÉZEGETÉSE
- közös gyönyörködés

- a hangulat megfogalmazása
- helyi kiállítás látogatása
- művészi album nézegetése

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- templom építése
- vallásos témák megjelenése
- a Mennyei Atya teremtette a világot, mi pedig tovább építjük
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum – harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- közösségi érzés fejlesztése – közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás alakítása
- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési normák gyakorlása
- közösségi fegyelem, önfegyelem – kitartás alakítása
- tolerancia alakítása – mások elfogadása és segítése, türelem
- közösségformálás, ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás
- empátia alapozása

A rajzolás, mintázás megvalósításának legfőbb irányai és elvei:
- a kereső – kutató, önfejlesztő folyamatok segítése
- irányítás, segítő, tovább lendítő magatartás a gyermekek alkotó tevékenysége során
- sokféle, változatos eszköz biztosításával a tevékenység iránti vágy felkeltése (mindennapos tevékenységként legyen jelen a gyermekek életében)
- az eszközök célszerű kezelésének, a változatos technikák alkalmazásának megtanítása
- minden gyermek egyéni fejlesztése (a gyermek önmagához képest fejlődjön, lépjen előre)
- egymás munkájának, alkotásának megbecsülésére nevelés
- az éves anyagba kerüljenek be vallásos tartalmú témák, a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek nagyobb kihasználása:
Milyen isteni tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?
- Bölcsesség /az eszközök változatossága/
- Fantázia /a tevékenységekben fellelhető változatosság/
- Szépség /érzelmi hatás/
- Szeretet

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakíthatunk a gyermekekben?

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ügyesség.

A fejődés várható jellemzői:

- az eszközöket jártasság, készség szinten kezeljék
- mondanivalójukat vizuálisan tudják kifejezni
- nevezzék meg a színeket (sötét – világos árnyalatait)
- vegyenek részt a tér rendezésében
- tudjanak megfigyelés után formát mintázni
- díszítsenek tárgyakat saját elképzeléseik alapján
- tudjanak kifejezni elemi térviszonyokat
- hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat
- emberábrázolásban jelenítsék meg a részformákat, egyszerű mindennapos mozgásformákat
- rendelkezzenek koordinált szem és kézmindennapos mozgással
- mondjanak véleményt társaik és saját munkáikról
- önállóan és csoportos munkában készítsenek egyszerű játékokat (kellékek, modellek stb.)

Fejlesztés:

- térbeli tájékozódó képesség
- képi gondolkodás
- egyszerű munkafogások és eszközhasználat
- vizuális percepció
- vizuális nyelv, kifejezés
- vizuális kommunikáció

2.2.1.5. Mindennapos mozgás

A test Isten ajándéka, s mint minden ajándékot óvni, védeni kell, s erre meg kell tanítani a gyermeket is. Épp ezért fontos az egészséges életmód szokásainak kialakítása, fejlesztése, a gyermekek edzése, mindennapos mozgásrendszerének, ügyességének, testi erejének fejlesztése. A mindennapos mozgás az óvodás kor egész időszakában jelentős szerepet tölt be, a nagymindennapos mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, s az egész személyiség fejlődését elősegíti. A gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

Cél:

A torna, a mindennapos mozgásos játékok által a gyermekek természetes mindennapos mozgásának és harmonikus testi képességeinek fejlesztésével erős, ügye, gyors, állóképes, egészséges gyermekeket neveljünk.

Feladat:

- -Biztosítsuk, elégítsük ki a gyermekek természetes mindennapos mozgásigényét.
- -Alakítsuk ki a rendszeres mindennapos mozgással az egészséges életvitelt.
- -Erősítsük meg a pozitív személyiségtulajdonságokat.
- -Törekedjünk a testi képességek alakítására (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás stb.)
- -Biztosítsuk az egészséges versenyszellemet.
- -Segítsük a mindennapos mozgáselemek beépülését a természetes mindennapos mozgások sorába.
- -Biztosítsuk az udvar, a tornaterem, a csoportszobai berendezések objektív feltételeit, jó szervezéssel, ötletességgel.
- -Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- -Fejlesszük egyensúlyérzéküket, ritmusérzéküket, motorikus képességüket.
- -Fejlesszük a mindennapos mozgásműveltségüket, különösen a népi mindennapos mozgásos, és egyéb játékok segítségével.
- -Alapozzuk meg az egészséges életmódhoz való készségeket, jártasságokat.

3 - 4 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep- vagy utánzó játékok – futójátékok – szabályjátékok

NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Mászás talpon, tenyéren

- rézsútos mászókán, létrán, le-föl - bordásfalon oldalirányba - lefüggések - felsőfogással, madárfogással

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- zárt lábbal néhány másodpercig - sarok és térdemeléssel - felugrás, lépés után

Járás

- sávokban - térd-és sarokemeléssel – lábujjon - létra fokai közt előre

Kúszás

- padon előre

Mászás

- rézsútos létrán le-, föl

Támaszugrás

- zsugorkanyarlati ugrás előkészítése: kartámasz, lábbal föl-le lépés

Kézállás- és támaszgyakorlatok

- talpon, tenyéren támasz, hátrarúgás, egyik majd másik lábbal

Hossztengely körüli gurulás

- eszköz nélkül hasról hátra, hátról hasra fordulás

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- különböző szerek fogása (szivacslabda, bot, karika, labda…)

Lábfej, ujjak

- sarkon, lábujjon járás - labda görgetése talppal

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- babzsák csúsztatása padok, vonalak között - labda gurítása falhoz - guruló labda után futás, elfogás két kézzel - labda leejtése, feldobása, elkapása - görgetés vonalak között, hullámsávon - gurítás társhoz egy-két méter távolságra, terpeszülésben

Dobások

- tárgyak fogása, elengedése /labda, babzsák/ - tárgyak hirtelen elengedése behatárolt területre

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 50-20 cm-es sávokban, vonalak, szerek között - padon oldalra lépéssel, előre utánzó lépéssel - akadálykerüléssel, akadályátlépéssel - karikába ki-belépés - karikába ki-beugrás - valami körül körbeszökdelés

Függések, mászások

- bordásfalra fel- lemászás - vonalak között talpon, tenyéren - páros padon - padon előre haladva

TESTSÉMA-FEJLESZTÉS

- gyakorlatvégzés megnevezett testrészre tartással - gyakorlatok sarok-, zsugor- , terpeszülésben - ülések, állások, támaszok, bújások közben változatos testhelyzet felvétele - „egyik” és „másik” oldal - különböző gyakorlatok végzése „egyik” és „másik” oldalra - lépések oldalirányba padok között - feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben – átfordulás - fordulatok / pl. óvónő felé/ - tárgyhoz viszonyított testhelyzet: elé, mögé, mellé guggolás, állás - futójátékban jelre körbe beállás - fejrázás, bólogatás - törzshajlítás előre - karemelések, lengetések, körzések előre, hátra - szökdelések, lábemelések - ülésben fekvés, biciklizés

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- padon üres hely keresése - vonalon állásban helykeresés - futás a társak, akadályok megkerülésével - futás megadott tárgyhoz - átfutás vonalról vonalra - a négy térirány felé mindennapos mozgások végzése - járás, csúszás, kúszás, mászás a megadott irányokba

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- hálaadás egészségünkért
- közösségi élmények biztosítása a játékok során
- egymásra figyelés gyakorlása
- együttérzés alakítása
- hálaadás a közös örömért, az együtt játszásért
- sok dicséret, buzdítás a feladatok végzése közben
- pozitív megerősítéssel sikerélmény biztosítása
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása
- hálaadás az érdekes eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés

4 – 5 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep- vagy utánzó játékok – futójátékok - szabályjátékok

NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Járások

- átlépéssel – kikerüléssel - talajra rajzolt alakzatokon - galopplépéssel előre, oldalra, utánzárással

Futások

- tárgy körbekerülésével, megkerülésével - akadály átlépésével - átlósan, tárgyak között, sávokban - futás egymással szemben - versenyfutás /15-20 méter/

Ugrások

- mélyugrás /40 cm magasból/ - célba ugrás / 1 m sávba / - távolba ugrás nekifutással /6-8 lépés/ - elrugaszkodás egy lábról, páros lábra érkezés - szökdelés egy lábon, páros lábon, váltakozva is - szökdelés eszközzel a térd között - oldalra haladással - terpeszállásból felugrás, fél fordulattal is

Kúszás térden és tenyéren

- előre, hátra haladva - szer alatt, átbújással - eszköz csúsztatásával - azonos oldalú kéz és térd szintbeli emelésével (jobb oldali kéz és térd padon, majd csere)

Csúszás

- karhúzással, tolással, csak lábtolással - háton „hernyóaraszolással”

Mászás talpon, tenyéren

- túllépéssel, túlfogással, átbújásokkal - oldalirányba keresztfogással - ismerkedés a mászó mozdulattal /átkulcsolt láb/

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- egy lábon sarok, illetve térdemeléssel - lábujjon és sarkon

Járás

- testfordulattal jobbra, balra – tyúklépéssel - rézsútos padon - átbújással zsinór alatt - átlépéssel, térdemeléssel oldalra, hátra haladással - kézi szerek egyensúlyozása tenyéren

Kúszás

- emelt padon előre, hátra

Mászás

- padpáron haladás oldalra, kéz az egyik, láb a másik padon /20-30 cm/

Támaszugrás

- zsugorkanyarlati ugrás páros lábbal a padra, talajra

Kézállás támaszgyakorlatok

- tenyértámasz a talajon, egyik láb a másik után lendül hátra, föl - tenyértámasz talajon, falra, bordásfalra, felmászás lábbal

Hossztengely körüli gurulás

- babzsák fogása kézzel, lábbal - különböző szerek fogásával

Gurulóátfordulás

- gurulóátfordulás előre, terpeszállásból

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- alsó- felsőfogás bordásfalon - fogások marokkal - labda pörgetése talajon egy kézzel

Lábfej, lábujjak

- lábujjak szétfeszítése, zárása

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- labdagurítás különböző testhelyzetből - labda feldobása, elkapása - lepattintás, elkapás járás közben - falról földre pattanó labda elkapása - falra pattintás, elkapás - földre pattintás társhoz irányítva - dobás társnak, elkapás két kézzel - labdagörgetés lábbal

Dobások

- 1,5 méteres sávba, körbe, függőleges, vízszintes célba - egykezes felsődobás 3-5 méter távolsága - kétkezes alsó és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 20-10 cm-es sávokban, hullámvonalban - tárgyak, akadályok kerülgetésével - egy lábról két lábra, egy lábról egy lábra

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- kézi szerrel testrészek megérintésével - gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva - különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mindennapos mozgás végzése – feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben -átfordulás folyamatosan, gurulás hossztengely körül - gurulóátfordulás terpeszállásból végiggördülés háton - tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele járásból - futójátékban menekülés akadályokon át - fejingatás, fejfordítás jobbra, balra - áll leszorítása mellkashoz - egyensúlyozás babzsákkal fejtetőn - ujjfűzés a tarkón - karlengetések, karkörzések - félfordulatos ugrás

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- felállás az óvónővel szemben, társaktól kartávolságra - a csoporttal szembefutó társak kerülése - futás sorban egymással szemben a túloldalra, akadályok betartásával - alkalmazkodni kell a szemből jövő gyerekek mindennapos mozgásához

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- -minden játéknak megvan a szabálya, amit el kell fogadni
- -saját értékek felismerése, hálaadás
- -alkalmazkodás a szabályokhoz, egymás segítése
- -a kevésbé ügyes társak elfogadására nevelés
- -Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladatunk, hogy azt felismerjük, kiemeljük és fejlesszük.
- -a türelem alakítása /feladatvégzés közben/ - a test és a lélek harmóniájának alakítása

5-6-7 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep vagy utánzó játékok – futójátékok - szabályjátékok

NAGYMINDENNAPOS MOZGÁSOK

Járások

- zenére – tempóváltással - akadályok kerülésével – galopplépéssel - oldalra keresztlépés elől, hátul keresztezéssel

Futások

- akadály átlépésével - sűrűn elhelyezett akadályok kerülgetésével - tárgyak bekerítésével - térdemeléssel, sarokemeléssel - jelre felugrással – eszközszerzéssel - helycserés sorversenyek feladattok - gyorsan egyéni versengéssel

Ugrások

- mélyugrás - célba ugrás - felfelé történő ugrás homorítással - felhúzott térdekkel - nekifutással egyik lábról másik lábra akadályon át - akadályfutás 5-6 akadállyal - csigavonal, ugróiskola - terpeszállásból felugrás fél fordulattal

Kúszás térden és tenyéren

- valamelyik végtag kiiktatásával - különböző akadályok kerülésével – rézsútos padon előre, föl, lefelé, hátra
- páros padon oldalirányba való haladással

Csúszás

- rézsútos padon fölfelé, lefelé, csak karhúzással, tolással - kar segítsége nélkül - háton mellkas kiemelésével csípő és váll előretolásával

Mászás talpon, tenyéren

- lefelé, előre haladva - egy végtag kiiktatásával, talajon - átfogással, lábbal után ugrással bordásfalon

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- kislabda tartása lefelé öt ujj szorításával - végén markolt bot mozgatása - labda pörgetése talajon egy kézzel

Lábfej, lábujjak

- papírtépés, szalaggyűjtés lábujjal - lábbal ceruzamarkolás, rajzolás

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- gurítások változatos módon, eszköz segítségével is – labdadobás, elkapás, labdavezetés, labdagurítás lábbal, labda rúgása társnak, célba

Dobások

- különböző nagyságú és súlyú labdákkal - célba dobás 4-6 m távolságból - kislabda hajítás 2 m magas zsinór fölött - kétkezes alsó- és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 10-5 cm-es sávokban, lábujjon, sarkon - bonyolultabb formákon - áthaladás, sávokon, vonalakon - sávból sávba, körből körbe ugrás - ugrókötél hajtása, ritmikus szökdelés - egy lábon szökdelés

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- futás közben önmaga beazonosítása - különböző testhelyzetek felvétele - gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva - különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mindennapos mozgások végzése - feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben - gurulás hossztengely körül szerhordozással, párosával, nyújtott végtagokkal -

gurulóátfordulás guggolásból, végig gördülés a háton - tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele futásból, sorversenyek különböző testhelyzetekből - fejfordítás jobbra, balra - áll leszorítása mellkashoz - hason fekvésben áll, homlok leszorítása a talajra - páros gyakorlatok - törzsdöntés párokban vállfogással - karkörzések, karhúzások - szökdelések, jelre erősebb elrugaszkodással

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- felállás az óvónővel szemben, társaktól kartávolságra - a csoporttal szembefutó társak kerülése - futás sorban egymással szemben a túloldalra, akadályok betartásával - alkalmazkodni kell a szemből jövő gyerekek mindennapos mozgásához

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- közösségi élmények biztosítása, a közösségi szellem alakítása a játékok során
- egymásra figyelés, egymás segítése
- minden játéknak megvan a szabálya, amit be kell tartani
- közösségi fegyelem, önfegyelem, kitartás alakítása
- a düh, a feszültség, a különböző érzések kifejezésének módja /a siker öröme, a kudarc elviselése/
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása
- fogadják el egymás és saját adottságaikat
- hálaadás a változatos eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés
- az érzelmek, a társakhoz fűződő viszony megfelelő kifejezésére nevelés
- az óvodai rendezvények közül a gyermeknap és a kirándulások lehetőséget nyújtanak a közös mindennapos mozgásra, versengésre.

A fejlődés várható jellemzői:

- Sajátítsák el a természetes mindennapos mozgások elemeit (fejemelés, kúszás–mászás, ülés–állás, járás-futás).
- Tegyenek különbséget a harmonikus összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerjék a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsák be és kövesse az adott szabályokat.
- Mindennapos mozgás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni, az irányok megnevezésével.
- Legyenek képesek sor – köralkotásokra.
- Egyensúlyozzanak egy lábon, valamint különböző szereken emelt magasságban két lábon.
- Tudjanak egy- és páros lábon szökdelni.
- Ugorjanak át kisebb akadályokat.
- Tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani vele célozni.
- A mindennapos mozgásokban legyenek kitartóak.

2.2.1.6. A teremtett (külső) világ tevékeny megismerése

Az óvodapedagógus alapvető jelentőséggel bír a gyermekek pozitív természetképének kialakításában. De mit is kell tennünk azért, hogy az alkotó személyiség fejlődését segítsük? Egyrészt saját személyiségünket kell formálnunk: nyitottnak és fogékonynak kell lennünk az új ismeretekre, másrészt alaposan ismernünk kell az embert körülvevő természetet, hogy képesek legyünk érte felelősséget vállalni.

A 3-7 éves gyereket nevelő óvodapedagógus a természeti környezet kínálta lehetőségek közül értelemszerűen a gyermekek életkori sajátosságaival adekvát ismeretátadási formákkal él. Ennek az elvárásnak csak úgy tehetünk eleget, ha magunk is érdeklődő, szerencsésebb esetben aktív természetjáró, s naprakész ismeretanyaggal rendelkezünk, pl. kirándulások szervezése, vagy szakirodalom figyelemmel kísérése. Csak így érhetjük el, hogy a gyerekek lássák is, élvezzék is egy tájegység formáit nap- és évszakonként változó színeit. Élményszerűen ismerhessék meg más vidékek növény- állatvilágát: esztétikai élményben részesülhessenek, egy gondozott kert (Üvegház) láttán eljussanak a rendetlenség, rongálás elítéléséhez.

Tiszteljék, szeressék és ápolják a körülöttük lévő növény- és állatvilágot, hogy felnőve ne váljanak közömbössé természetünk problémái iránt, a tevékenységekben örömüket leljék, örömet szerezzenek másoknak, hozzátartozóiknak. A természetben való viselkedésre az óvónő ad mintát, mértéktartó magatartásával egyrészt kulturált viselkedésre bírja a gyerekeket, másrészt lehetővé teszi, hogy a gyerekek önfeledten csodálhassák a természet szépségét, ráébredhessenek értékeire, védelmének szükségességére.

CÉL:

- Erősíteni az érzelmi kötődést, összetartozást kapcsolataikban.
- A gyermekeknek segítséget nyújtsunk ahhoz, hogy a világot megismerjék és megértsék a maga egészében.
- A gyerekeket a természet szeretetére nevelni - természet közeli élettel, tapasztalatokkal, ill. példát mutatni a gyerekek számára a családi neveléssel összhangban.
- Felkészíteni a gyermekeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.
- A természeti és társadalmi környezetről szerzett tapasztalatok, élmények, természeti jelenségek, tárgyak, növények és állatfajok apró csodáinak felfedeztetésével, élményszerű átélésével, érzelmileg kötődő, a környezettel harmonikusan élő gyermekek nevelése. Népi kultúra iránti tiszteletre nevelés, értékek és hagyományok ápolásával, külön figyelmet fordítva a roma kultúra, hagyományok, értékek megismerésére, tiszteletére.

FELADAT:

- Segíteni a szülőket, hogy felismerjék a gyermekek környezet iránti érdeklődésének fontosságát, családi munkadélutánok szervezése, közvetlen környezetük szépítéséért.
- Lehetőséget biztosítani a gyermeknek az őket körülvevő világ közvetlen megfigyelésére, tapasztalatszerzésre.
- Játékos ismeretnyújtás a természeti jelenségek összefüggésének megismerése végett.
- Természet közeli élethelyzetek teremtésével lehetőség biztosítása a majdani társadalmi beilleszkedés elősegítésére - szocializáció.
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy óvodánkban élősarok és virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.

Ezt a nevelési feladatot megvalósíthatjuk úgy is, ahogy a gyerek találkozik vele a mindennapi életében, az őt körülvevő óvodai, otthoni, utcai, játszótéri stb. környezetben. Vagyis konkrét, cselekvésre épülő élethelyzetekben saját, egyéni világában, személyes élményeiben, kapcsolataiban is lehet keresni a nevelés lehetőségeit.

Ilyen lehetőségek, pl. az évszakok, a természet változásai, az öltözködés, a kirándulás, a vásárlás, a főzés, a hétköznapok, ünnepek, testünk, játékeszközök.

A gyerekek életének színtereit az óvodában otthonossá és barátságossá varázsoljuk. Leválasztott sarkokkal, kuckókkal növeljük a csoportszobák családias jellegét, intimitását, de a gyerek számára mégis biztosítva az átjárhatóságot. A berendezési tárgyak, bútorok színeivel arra törekszünk, hogy az általunk készített és vásárolt díszítőelemekkel, játéktartó dobozokkal, kosarakkal összhangban legyenek. Igyekszünk minél több zöldnövényt elhelyezni és az évszakok adta vágott virágot.

Biztosítsunk alkalmat, időt, helyet és eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

- Neveljünk a környezet szeretetére, védelmére.
- Segítsük a környezettudatos magatartás kialakulását
- Törekedjünk a komplexitásra, a felfedező és alkotókedv kibontakoztatására - a differenciált fejlesztésre.
- Alakítsuk ki a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt.
- A keresztény értékek kialakítása, megerősítése, megőrzése.
- Feladataink megvalósítása érdekében munkálkodjunk együtt a családdal.
- Alapozzuk meg a harmonikus viselkedéshez szükséges készségeket, jártasságokat.
- Gazdagítsuk érzelmeiket, a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel.
- Kötött és kötetlen tevékenységek biztosításával, mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli és térbeli viszonyok megláttatása, felismertetése.
- Ítélőképességük fejlesztése, mennyiségfogalmuk alakítása becsléssel, számlálással.
- Játékos tevékenykedtetéssel és érzékszervek segítségével lehetővé kell tenni új, magasabb szintű tevékenységek kibontakoztatását.
- Játszva sok – sok cselekvéssel, problémahelyzetek létrehozásával aktivizáljuk a gyermekeket a gondolkodásra, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, az egyének közötti különbséget.
- Kiemelt szerepet kapjanak a térbeli viszonyok, irányok, helyzetek. Irányított beszélgetéssel, megfigyeltetéssel (séta, kirándulás, udvari játék) fedeztessük fel a környezet tulajdonságait, különbségeit, azonosságait.

Tartalom:

3-4 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok

Társadalmi környezet
- óvoda, óvoda környéke
- közlekedés
- család
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

4-5 éves korban

Természeti környezet
- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem

Társadalmi környezet
- mit csináltunk a nyáron
- Család /név, cím/
- óvoda és környéke
- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

5-6-7 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem
- élő- élettelen dolgok

Társadalmi környezet:

- mit csináltunk a nyáron
- nagycsoportosok lettünk
- óvoda és környéke /név, cím/
- család
- emberek munkája
- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok
- helyi nevezetességek
- iskolások leszünk

3-4 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök

Természeti környezet:

- Isten a világ teremtője. Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

Ég, föld, égitestek

- nap, hold, csillagok, föld

Növények

- ismerkedés 2-3 gyümölccsel, zöldséggel, virággal

(a fogyasztás módja, tulajdonságaik, gondozásuk)

Állatok

- Ismerkedés a legfontosabb ház körül élő állatokkal (jellegzetességük, mindennapos mozgásuk, életmódjuk, külső jegyeik, hangjuk).

Évszakok /ősz, tél, tavasz/

Ősz- levélhullás, színük, formájuk
Időjárás, a természet változása, öltözködés

Tél- időjárásban bekövetkezett változások
Élmények, hó megfigyelése
Hideg, meleg, tűz
Madáretető vendégei, etetés

Tavasz- időjárásban bekövetkezett változás
Időjárás öltözködés közötti összefüggés
Természet változásainak megfigyelése

Társadalmi környezet:

A szeretet és gondoskodás megélése a katolikus óvodák nevelő munkájában

Óvoda
- az óvoda neve
- a gyermek neve, jele
- társak neve, jele
- óvónő, dajka neve
- helyiségek, berendezés, udvar

Óvoda és környéke, közlekedés
- ismerkedés a közvetlen környezettel
- a sétálás szabályainak elsajátítása

Család
- összetartozás, szeretet megélése, családtagok megnevezése

Testünk
- testrészek nevei, játékos felismerésük
- a végtagok funkciói
- érzékszervek funkciói a világ megismerésére
- testünk gondozása
- az orvos gyógyító munkája

Színek
- alapszínek felismerése a környezet tárgyain (kiegészítve a bordó színnel – liturgikus színek)

Templom
- ismerkedés a templommal, a templomban való helyes viselkedés szabályaival

Ünnepek, jeles napok
- Helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit.

4-5 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Isten a világ teremtője
- Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkoztatás lehetőségeinek kihasználása

Ég, föld, égitestek
- nap, hold, csillagok, föld

Növények
- 2 újabb gyümölcs, zöldség megismerése
- ültetés, locsolás, óvoda közeli kert meglátogatása

Állatok
- Ismerkedés a ház körül élő állatokkal (kutya, macska, tyúk, sertés, stb.)
- Ház körül élő nem hasznos állatok megfigyelése (pók, légy, hangya stb.)
- Ismerkedés a vadon élő állatokkal (farkas, róka, medve, nyúl)
- Ismerkedés a vízben élő állatokkal (hal, béka stb.)
- 2-3 madár megfigyelése (gólya, fecske, galamb)
- 1-2 bogár megfigyelése (katica, cserebogár)
- Haszonállatok – látogatás egy óvoda közeli gazdához

Évszakok
- Ősz – időjárás, természet változása
- Eső, szél hatása a környezetre
- Védekezés a hűvös ellen
- Az őszi évszak haszna, kerti munkák, szüret

Tél
- Időjárás- természet változása
- A tél jellegzetességeinek megfigyelése
- Téli örömök, élmények
- Madáretetés- ismerkedés a madarak nevével, alakjával (veréb, cinke)

Tavasz
- Időjárás- természet változása
- Ültetés, hajtatás (napfény, víz – éltető erő)
- Rügyezés
- Az időjárás és az öltözködés közötti összefüggések
- Kerti munka
- A víz éltető ereje

Napszakok
- Világosság, sötétség, nappal, éjszaka

Környezetvédelem
- Környezetünk tisztaságának megtartása
- Takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?
A nyárról szerzett tapasztalatok rendszerezése, beszélgetés a gyermekek élményeiről.

Család /név, lakcím, otthoni munka/
- szeretet
- tágabb család (nagyszülők)
- a gyermekek és felnőttek munkája otthon

Óvoda és környéke

- óvoda neve, védőszentje, köszönésünk
- jó, hogy katolikus óvodába járhatunk
- egyházközségünk

Közlekedés

- a közlekedés gyakorlása
- utazás autóbuszon, a helyes viselkedés gyakorlása
- közlekedési eszközök összehasonlítása
- ismerkedés a közlekedési lámpával
- (a rendőr munkája)

Testünk

- a testrészek megnevezése
- beszélgetés a testrészek közötti kapcsolatról
- a testrészekkel végezhető tevékenységek /környezetünk formálása/
- tisztálkodási eszközök használata
- az orvos gyógyító munkája

Színek

- ismerkedés a kiegészítő színekkel (rózsaszín, bordó, citromsárga, narancssárga)
- liturgikus színek (világos, böjti stb.)

Templom

- a templomban való helyes viselkedés gyakorlása
- ismerkedés a templom berendezési tárgyaival (szenteltvíz-tartó és hintő, oltárasztal, ripidion, zászlók, liturgikus ruhák, padok, gyertyák…)

Ünnepek, jeles napok

- Helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit (Szent Miklós/Mikulás, Karácsony, Húsvét, Pünkösd, nemzeti ünnepek, stb.)

5-6-7 éves korban feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Növények

- újabb gyümölcsök, zöldségek megismerése
- ismerkedés a kerti munkával

Állatok

- újabb ház körül élő állatok megismerése (gondozás)
- állatok rendszerezése: ház körül élő, vadon élő, az ember gondozza, nem gondozza

Évszakok (ősz, tél, tavasz, nyár)

Ősz

- jelenségek megfigyelése (szél, eső, köd, levélhullás, avar, beérik a termés – eltevése télire)
- őszi munkák (gereblyézés, almaszedés, ásózás…)
- a költöző madarak megfigyelése
- az állatok készülődése a télre

Tél

- az ősz és a tél összehasonlítása
- jelenségek megfigyelése (hó, fagy, zúzmara, dér, jég, jégvirág)
- téli örömök (hógolyózás, szánkózás, hóangyal készítése)
- az állatok téli gondozása (madáretetés, a madarak megfigyelése)

Tavasz

- a tél és a tavasz összehasonlítása
- a tavasz jellemzői (eső, ruhatár megváltozása, fűtés elhagyása, egészségmegőrzés, vitaminok…)
- a költöző madarak újra itthon – megfigyelésük
- a tavaszi kert jellemzői
- kerti munkák (veteményezés, ásás, palántázás, locsolás – a víz éltető ereje)

Nyár

- az időjárással kapcsolatos változások
- locsolás – a víz éltető ereje
- nyári termések, termények, növénygyűjtés, betakarítás
- pihenés, kirándulás, nyári örömök
- baleset megelőzés

Napszakok

- reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka
- a napszakokra jellemző jegyek felismerése
- a különböző napszakokban végzendő tevékenységeink

Élő-élettelen

- dolgok, tárgyak összehasonlítása, megkülönböztetése
- az élet jelei: légzés, táplálkozás, növekedés, fejlődés, elmúlás

Környezetvédelem

- környezetünk alakítása, szépítése, tisztaságának, rendezettségének óvása
- takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?

- nyári élmények felidézése (nyaralás, növekedés…)

Nagycsoportosok lettünk

- korábbi óvodai emlékek felidézése
- mi változott azóta
- a nagycsoportos gyermekek tevékenységei

Óvodánk és környéke
- az óvoda nevének, címének megismerése
- az óvoda védőszentjének megismerése
- látogatás néhány közeli intézménybe (Sója Miklós Szociális Intézmény és Családok Átmeneti Otthona, Hagyományok Háza, Hodászi Kölcsey Ferenc Általános Iskola, Mennybemenetel görögkatolikus cigány templom, Örömhírvétel görögkatolikus magyar templom)
- egyházközségünk – a hívők közössége

Család
- a felnőttek és a gyerekek helye, szerepe a családban
- szeretet, hála, megbecsülés
- otthoni kötelességeink – szófogadás, segítés

Az emberek munkája
- beszélgetés a foglakozásokról
- a gyermekek szüleinek foglakozása

Közlekedés
- ismerkedés a légi, vízi, és szárazföldi közlekedési eszközökkel
- a személy és teherszállítás megkülönböztetése
- a közlekedésben dolgozók munkája (sofőr, jegykezelő, forgalomirányító)

Testünk
- a testrészek megnevezése és funkcióik
- a törzs fogalma
- az érzékszervek alapvető funkciója, ápolásuk,
- egészségvédelem
- az emberi kéz és az állatok mellső lábának összehasonlítása

Színek
- sötét és világos árnyalatok
- a fény és az árnyék hatása a színekre
- liturgikus színek /fekete, arany, bordó, fehér/

Templom
- a liturgia tartalmának megismerése

Ünnepek, jeles napok

- Az óvoda ünnepeit a helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe.

Helyi nevezetességek
- látogatás településünk nevezetességeihez

Iskolások leszünk
- látogatás az iskolában
- ismerkedés az iskolai élettel
- ismerkedés az iskola dolgozóival

A fejlődés várható jellemzői:
- tudják az évszakok neveit, jellemzőit, napszakokat
- tudják személyi adataikat, életkorukat, lakcímüket stb.
- nevezzék meg saját testrészeiket, érzékszerveiket
- helyezzék főbb csoportjaikba az élőlényeket (ember, állat, növény)
- vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása)
- ismerjék a környezetükben lévő épületek funkcióit
- nevezzék meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát
- ismerjék a színeket
- jól használják a megismert kifejezéseket

Matematika

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései:
Környezetünk megismerésének részeként fel kell dolgoznunk a mennyiségi és a formai összefüggésekkel kapcsolatos élményeket és az adódó problémahelyzetek megoldása során a gyerekek új oldalról ismerik meg az őket körülvevő világot.

Cél:
A gyerekek igényeihez igazodva játékos formában ismerjék meg az őket körülvevő teremtett világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladat:
A matematika iránti érdeklődés felkeltése. Az ok-okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkozás megalapozása. E megismerési folyamatban matematikai tapasztalatok szerzésével matematikai fogalmakat ismerjenek meg.

Szempontok a témakörök kiválasztása, és feldolgozása során:
- az ismeretek száraz közlésétől óvakodjunk, a játékos cselekvést mindig tartsuk szem előtt
- a gyerekek mindig cselekvő résztvevők legyenek
- az egyéni, páros és mikrocsoportos feldolgozás során tudunk differenciálni, az egyéni képességeket figyelembe véve, így ezeket a szervezeti formákat vegyük előtérbe
- igyekezzünk minél több problémahelyzetet teremteni a gyerekek számára, így sarkallni őket a logikus gondolkozásra
- juttassuk őket minél több sikerélményhez

- mindig pontosan, választékosan és egyértelműen fogalmazzuk meg gondolatainkat.
- türelmesen várjuk ki, amíg a saját logikája szerint megoldja a gyermek a problémahelyzetet
- Ha szükség van rá, tegyünk fel néhány rávezető kérdést, de mindig ügyeljünk arra, hogy a felfedezés örömét, a rácsodálkozás élményét ne vegyük el a gyerekektől.

Témakörök:

1. Halmazokkal végezhető műveletek:

- halmazok képzése
- halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- halmazok bontása részhalmazokra
- halmazok elemeinek sorba rendezése
- halmazok összemérése becsléssel, párosítással

A halmazokkal végezhető műveleteket 3-5, 5-6-7 éves korban végezzük.

2. Mennyiségek összemérése
- Magasság - hosszúság - tömeg - űrtartalom

4-5, 5-6-7 éves korban

- terület - szélesség - vastagság - bőség

5-6-7 éves korban

- sorszámok megismerése - térben való tájékozódás - tapasztalatszerzés tükörrel ellentétpárok megismerése - síkban való tájékozódás

4-5, 5-6-7 éves korban kerülnek ezek a témakörök feldolgozásra

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

Matematikai alapfogalmaik kialakulnak:
- környezetükben az alapvető matematikai összefüggéseket felismerik
- mennyiségeket összehasonlítanak (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb)
- alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- tudja a számlálást tízes számkörben
- megnevezi a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között)
- másolnak alakzatotokat síkban és térben
- kiválogatja a síkbeli alakzatokat tulajdonság szerint (kör, négyzet, háromszög)
- a térbeli alakzatok közül ismerik a kockát, a téglatestet és a gömböt

Fejlesztés:

- szándékos, koncentrált figyelem - ítélőképesség - probléma megoldó gondolkodás kialakítása - pozitív viszonyulás a természethez - arányok helyes megítélése - összefüggések megláttatása - ok – okozati összefüggések keresése - „számfogalom” – feladattudat - szabálytudat kialakítása – rész-egész viszonyának felismerése

2.2.1.7. Munkajellegű tevékenységek

A kisgyermek fő tevékenységi formája a játék, ezért a munka jellegű tevékenységek is játékból bontakoznak ki. Tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos értékelést igényelnek a munkajellegű tevékenységek.

Cél:

A gyermeki munka megszerettetése, a kötelességtudat és a kitartás fejlesztése, valamint olyan pozitív tulajdonságok kialakítása, mint az önállóság, felelősség, céltudatosság, akaraterő, melyek a gyermek közösségi kapcsolatát és kötelességtudatát befolyásolják.

Feladat:

- Az óvodapedagógus személyes példát mutasson az eszközök használatához, és a munkafázisok sorrendjének megismeréséhez.
- Egyeztessük a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásait.
- Biztosítsunk olyan munka jellegű tevékenységeket, amelyek ösztönöznek és örömet nyújtanak a gyermekeknek.
- A munka állandóságát, folyamatosságát és a gyermekek testi épségének megőrzését tartsuk szem előtt.
- Biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges nyugodt légkört és elegendő időt.
- Tudatosan törekedjünk a gyermekek körében a munka megszerettetésére, a kötelességtudat és kitartás fejlesztésére.
- Neveljünk a munka megbecsülésére, fejlesszük esztétikai érzéküket.

Tartalom:

3-4-(5) éves korban

- naposi munkát a középső csoportban félévtől végeznek a gyermekek
- megbízatások önkéntesség alapján
- egyszeri és ismétlődő tevékenységek segítséggel
- udvar és teremrendezések
- üzenet átadások, játékjavítások óvodapedagógusi segítséggel
- ünnepi készülődés
- közreműködés növények ápolásában, óvodapedagógusi, dajkai segítséggel

(4) - 5-6-7 éves korban

- folyamatos tízóraiztatás
- naposi munka, étkezés előkészületei, terítés

- terem és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök előkészítése, elrakása)
- alkalomszerű feladatok: üzenet közvetítés, játékjavítás, csoportszoba takarítás, ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján
- segítségadás a kisebbeknek
- növények gondozása, évszakokhoz kapcsolódó munkák végzése (gyűjtőmunka)

A fejlődés várható jellemzői:

- Legyenek tisztában a gyermek saját képességeivel, és annak határain belül fejtse ki tevékenységét.
- Törekedjenek önállóságra.
- Vállaljanak önként is feladatokat.
- Ismerjék az eszközök használatával járó veszélyeket.
- Teljesítsék pontosan megbízatásaikat.
- Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit, és éljenek is vele.
- Legyen igényük a felfedezett hibák kijavítására.
- Gondozzák, óvják környezetüket.

Fejlesztés:

- testséma fejlesztés – percepció fejlesztés - mindennapos mozgás fejlesztés - akarati tulajdonságok - kitartás, felelősségtudat

Értékelés:

Az óvodapedagógus személyes példamutatása hat a gyermekek részfeladataikban elért eredményeikre, olyan örömforrás lesz számukra a tevékenység, ami újabb próbálkozásokra készteti őket. Természetesen a munkajellegű teendők a felnőttek segítségével zajlanak, állandó kontroll és buzdítás kíséretében s pozitív megerősítésekkel.

2.2.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, a tapasztalatszerzésen alapuló, és a játék adta lehetőségek alkalmával, játékos helyzetek teremtésével kötött, illetve kötetlen tevékenységi formában valósul meg, amely lehet spontán irányított, fejlesztő és szervezett.

Cél:

A gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosításával a tudás, tanulás iránti vágy felébresztése.

Feladat:

- Biztosítsuk a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- A tevékenységeken keresztül fejlesszük figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, feladattudatukat.
- Alakítsuk ki képszerű és szemléletes gondolkodásukat.
- Fejlesszük megismerési képességüket.

- Helyes óvodapedagógusi mintaadással, anyanyelvi játékokkal gazdagítsuk a gyermekek szókincsét és fejlesszük a helyes szóbeli kifejezőképességüket.
- Az egyéni és differenciált bánásmódot biztosítsuk a tehetséges gyermekek kibontakoztatásához.
- Súlyos lemaradás esetén vegyük igénybe a megfelelő szakember segítségét.
- Tudatos tervszerű fejlesztés.
- Biztosítsunk lehetőséget a fejlődés nyomon követésére, az eredmények elemzésére, a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére.
- Fontos az árnyalt, differenciált értékelés.

Tartalom:

3-4-(5) éves korban

- közvetlen tapasztalatszerzések a természeti és társadalmi környezetből
- élmények emlékezettel való felidézése
- kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek
- lényeges a figyelem ráirányítása a közös jegyekre
- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- utánzással, modellkövetéssel való magatartás és viselkedéskultúra kialakítása

(4)-5-6-7 éves korban

- megfigyelések végzése közösen és önállóan
- megbízatások elvégzése
- összefüggések keresése, a jelenségek változásainak megfigyelése
- beszédfejlesztés
- többféle megoldási lehetőség keresése

A fejlődés várható jellemzői:
- Tudjanak önállóan, konkrét, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- Alakuljon a gyermekek feladattudata.
- Ismerjék meg saját értékeiket.
- Fedezzék fel a konkrét összefüggéseket, hozzanak létre ok – okozati viszonyokat.
- Szándékos figyelmük tartalma érje el a 10 – 15 percet.
- Jól hasznosítsák a problémamegoldó gondolkodásukat.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni.
- Tudják elkülöníteni a mese és a valóság elemeit.
- Legyenek képesek önálló feladatmegoldásra.

Fejlesztés:
- figyelem, fegyelemkoncentráció - közvetlen emlékezet - formaészlelés - mindennapos mozgáskoordináció - finommotorika - együttműködő képesség - szociális érettség

Értékelés:

- a megoldási lehetőségek, alternatívák bemutatása - rávezetés az önellenőrzésre - saját és társaik megoldásaiknak értékelése.

2.2.2. Sajátos feladatok

2.2.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mindennapos mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd (Nkt. 4. §) A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség kifejezés rövidítése, azaz olyan, különleges bánásmódot igénylő gyerek vagy tanuló, aki szakértői vélemény alapján: életkorához képest jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,

közösségbe való beilleszkedése és személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A BTMN tehát nem tartós, csupán átmeneti állapot, és súlyosságát tekintve is enyhébb nehézségeket okoz, mint az SNI, a BTMN-ben megjelenő sajátosságok érdemben fejleszthetők vagy akár teljesen problémamentessé tehetők.

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban. Némelyik hangja mély, a másiké magas, megint másik magas hangon ciripel a telefondróton, és aki csak tapsolni tud, olyan is akad”. (Margaret Martle)

Mióta világ a világ mindig születtek, születnek és sajnos fognak is születni fogyatékos gyerekek, akik valamilyen formában „problémát” jelentenek minden társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak ehhez a kérdéshez. Napjaink legkívánatosabb törekvése az integráció, lehetőségét szeretnénk mi is megadni az arra rászoruló és alkalmas gyerekeknek.

Óvodánk szomszédságában található a Családok Átmeneti Otthona, ahonnan előre tervezhetetlen módon érkeznek óvodánkba gyermekek.

Cél:

- a gyermek/ek/ egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiség – fejlődése
- felkészítés az iskolai tanulmányokra
- a „másság” elfogadtatása az egészséges gyerekekkel
- a fogyatékos gyermeket nevelő családok életének segítése
- a felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása

Feladat:

- a sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- olyan óvodai közösségi élet megteremtése, melyben a gyermek – felnőtt, SNI-s gyermek – ép gyermek kapcsolata pozitív érzelmi viszonyuláson alapul

Intézményünk Alapító okiratában foglaltak alapján enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral és/vagy egyéb pszichés fejlődési küzdő gyermekek óvodai nevelését vállalta fel. A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A gyógypedagógiai fejlesztésen túl a sajátos nevelési és igényű BTMN-es gyermekek nevelése integrált keretek között valósul meg az óvodai nevelés programjában előírtak ill. a sajátos nevelési igényű, BTMN-es gyermekek irányelvének figyelembe véve.

Óvodai munkánk során ezeknél a kisgyermekeknél igyekszünk fejleszteni az alkalmazkodó készséget az akaraterőt, az önállóságra törekvést, az érzelmi életet, az együttműködést oly módon, hogy a napirend során a gyermek. mindig csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus együttműködése szükséges, melynek ellátásra az EGYMI szakemberét kérjük fel. Az integráltan nevelt gyermek, gyermekek számára biztosítani igyekszünk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A szakértői véleményben meghatározott fejlesztési területekre építve, egyéni fejlesztési terv alapján történik a különleges bánásmód biztosítása. A gyermek aktuális fejlettségi állapotáról félévenként felmérést készítünk, melynek eredményéről a szülőket egy személyes megbeszélés keretében tájékoztatjuk, a fejlesztési tervet a szülők közreműködésével szükség esetén módosítjuk.

Pedagógiai programunk 5.6 pontjaitól kezdve számos nyelvi, mindennapos mozgásos, kézműves stb. játéklehetőséget mutatunk be, mely során az integrált nevelés az ép és a sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyermekek számára megvalósulhat a fejlesztés.

5. 8. 1. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Az óvodapedagógus főbb feladatai a tanulásban akadályozott vagy enyhe értelmi fogyatékos nevelésével kapcsolatosan:

- megismeri a gyermek szakértői véleményét, informálódik a fejlesztendő területekről, az akadályoztatás súlyosságáról
- felkészíti a csoportjába járó gyermekeket és szüleiket a tanulásban akadályozott gyermek fogadására. Lényeges annak hangsúlyozása, hogy a gyermek nem tehet állapotáról, erősíti a tolerancia és a másság elfogadását segítő játékok alkalmazását.
- az óvodapedagógus természetesen viselkedik minden gyermekkel, fokozott türelmet tanúsít a tanulásban akadályozott gyermekkel kapcsolatban
- számukra is fontos megtanítani a szociális viselkedés alapvető szabályait (köszönés, „kérem – köszönöm” használata)
- bevonja a tanulásban akadályozott gyermeket a különböző ünnepek, események előkészítésének tevékenységeibe. Bátorítja, segíti a közös szerepléseken való részvételben.
- segíti a gyermek beilleszkedését, türelemmel viseltetik a szabályok és szokások kialakítása során (kézmosás, öltözködés, étkezés stb.)
- megfelelő magatartásmintát nyújt, mely segít az enyhe értelmi fogyatékos gyermek számára egyértelművé tenni a helyes és helytelen dolgok, tevékenységek elkülönítését.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek integrált fejlesztésének módszerei:

- játékkedve felkeltése, közös játék, interakció támogatása
- a játék során a gyermek beszédének, mindennapos mozgásának, finommotorikájának fejlesztése
- szabálytudat ismertetése, elmélyítése
- mindennapos mozgással kísért versek mondókák gyakorlása
- a közös verselések során az akusztikus figyelem irányítása a hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetésével
- közös zenélés, egyszerű hangszerek használata (ritmushangszerek)
- kéz és ujjak finom mindennapos mozgásának fejlesztése: gyurmázás, festés, tépés, rajzolás
- helyes ceruzafogás és egyéb eszközök használatának megismertetése
- az erő, egyensúly, állóképesség fejlesztése
- nagymindennapos mozgásos gyakorlatok alkalmazása
- játékos hangzó-utánzó gyakorlatok alkalmazása
- térbeli tájékozódás

5. 8. 2 Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az óvodába kerülő autisztikus tüneteket mutató gyermekekkel kapcsolatos óvodát érintő nevelői munka legfontosabb eleme a társas viselkedési helyzetek stabilizálása, képességeiknek megfelelő viselkedésmódok használata, gyakorlása, fejlesztése.

Pedagógiai eszközök:

- Minden, közösen végzett játékba igyekszünk bekapcsolni a gyermeket, amennyire engedi.
- Megmutatjuk, biztatjuk az eszközök használatára, lehetőségeikhez mérten azonos játékkal új alkalmazás használatára
- Mivel nehézséget jelenthet a szabályjátékok elfogadása, betartása, a közös játékban próbálunk könnyen megjegyezhető és betartható, egyszerű játéktípusokat használni, ezeket előre definiálni, a játék folyama során végig alkalmazni
- A jelentős egyéni eltérések miatt az autista gyermekeket lehetőség szerint minden tevékenységbe igyekszünk bevonni, biztatni, segíteni a közös feladatokban, játékokban, közös tevékenységekben:
- festés, rajzolás, kreatív tevékenység a vizuális kifejezés segítése érdekében
- zenehallgatás, ritmusgyakorlatok, tánc, mindennapos mozgással kombinált játékok

Az óvodáskorú gyermek esetében sokszor autisztikus tünetekről beszélhetünk. Esetükben is, ahogy a mentális sérülések esetén egyébként is elmondható: nagyon fontos az óvodapedagógus türelmes, elfogadó személyisége, a gyermek egyéni sajátosságainak maximális figyelembevétele.

5. 8. 3. A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyerekek e csoportját a különböző erősségű módon – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő –

részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Számos esetben magatartászavar is megfigyelhető.

Legfontosabb feladat a gyermek elfogadása, szeretettel történő nevelése, bevonása a közös tevékenységekbe, melyek szintén lehetnek:

- közös játék, mely során „kijátszható" a feszültség
- szabad mindennapos mozgás, spontán mindennapos mozgáslehetőség
- ének, zene, tánc, ritmus, használata, a tánc szabályainak megismertetése és betartása
- rajzolás, festés, kézi munka, közös alkotás, ünnepekre készülés – az anyagok megismerése, velük történő munka, alkotás létrehozása, mely szorongásoldó lehet

Az óvodai nevelés fontos feladata a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója, melyet a szakember segítségén túl a szülő bevonásával is próbálunk a lehetőségekhez mérten megvalósítani.

A nevelési folyamat általános jellemzői:

Feltételrendszer

Tárgyi feltételek: az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésével foglalkozó óvodában, illetve óvodai csoportban a gyermek biztonságos mindennapos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen – eszközök a gyerekek különbözősége szerint időről időre változnak. Minden esetben a gyermeksérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek:

Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, mely követendő példa lehet a gyermekközösség és felnőttek számára.

Az óvodapedagógusok és a kisegítő személyzet munkája minden esetben a gyermek sérülésének megfelelő szakember véleményére, tanácsaira épül, és folyamatosan arra támaszkodik.

A nevelési folyamat tartalma:

Sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyermek nevelésekor következetesen ragaszkodnunk kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyerekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges.

Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. Terhelhetőségüket meghatározza fogyatékosságuk mértéke. A nevelés – tanítás során figyelembe kell vennünk a nem, vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejleszthetőség lehetősége.

Mindig elegendő időt kell hagyni a begyakorlásra.

A fogyatékos kisgyermekeknek is általában legfőbb tevékenysége a játék. Tervszerű nevelésében a játékosság elvét is szem előtt kell tartanunk. Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövidtávra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt.

A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

2.2.2.2. Roma/cigány nemzetiségi nevelés, fejlesztés

Az óvoda roma nemzetiségű családok környezetében helyezkedik el. Elmondhatjuk, hogy a cigányság már egyre kisebb mértékben őrzi és ápolja hagyományait, bár a görögkatolikus egyház törekvései ebben a tekintetben is figyelemre méltóak. Az óvodához közel található a cigány Hagyományok Háza, ahol kulturális programok kapnak helyet, Hodászon cigány nyelvű liturgián történő részvételre is van lehetőség. Intézményünk magyar nyelven valósítja meg a roma/cigány kulturális nevelést az óvodás korú gyermekek életkorának megfelelően, kifejezetten a számukra befogadható mennyiségű és minőségű mesék, versek, táncok tekintetében. Több gyermek tud cigány nyelvű imádságot, cigány nemzetiségű dajkáink sokat segítenek a nyelv átadásában.

A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése nem származásuk szerint, elkülönítve történik óvodánk gyermekcsoportjaiban, hanem integráltan.

Óvodánk célja és feladata:

A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

- ápolja és fejleszti a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse az identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Célunk:

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt
- ismerjen a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.

Megfigyelhető az a tendencia, miszerint a településen lakó cigány családok egyre erősebben „magyarosodnak”, kultúrájukat már egyre kevésbé gyakorolják, lassan kikopik a nyelv is a mindennapi használatból.

A Hodászi Görögkatolikus Cigány Egyházközség

Az Óvoda a Hodászi Görögkatolikus Cigány Egyházközség területén található, ahhoz szervesen kapcsolódik. A helyi egyházi szolgálattevőkkel gyakran találkoznak a gyermekek az óvodában, és a templomban is ünnepségek alkalmával.

A kapcsolattartás formái:

- az egyházi ünnepek megismerése és átélése
- keresztelésnél, házasságkötésnél való részvétel,
- víz-, gyertya-, barkaszentelésen való aktív részvétel,
- tanévnyitó-, tanévzáró szentmisén való cselekvő részvétel,
- óvodaszentelés,

- szerzetesek, teológusok fogadása.

2.3. Ékes Virágszál Görögkatolikus Tagóvoda és konyha nevelési gyakorlata

2.3.1. Tevékenységközpontú helyi óvodapedagógiai program

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:

A (2,5) 3 – 6 (7) éves gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

a. A teljes személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül

b. Az életre való felkészítést tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a (2,5) 3- 6 (7) éves gyerek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni a gyermeket. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben.

A kooperáció és a kommunikáció az adott intézmény lehetőségei között, valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába.

1. A kooperáció konkrét tartalma:

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

2. A kommunikáció konkrét tartalma:

A közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Ez a pedagógiai program - az óvodás gyermek szociális életképessége növelése érdekében - fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi.

Programunk vallja, hogy a gyereket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

A nevelési cél elérésének feltételei:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani, biztosítani minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, valamint a meglévő hátrányok csökkentését.

A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek fejlődő személyiség, ezért életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi és a pedagógiai környezetnek meghatározó szerepe van.

A családi hatások legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, míg az óvodai nevelés tudatosan alakítja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson. Azok a gyerekek, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek, különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrációs nevelésére.

Az érzelmi nevelés feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A másik iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése
- Annak elfogadására, megértésére nevelés, hogy az emberek különböznek egymástól
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása, az önazonosság megőrzése, át-örökítésének biztosítása.
- A figyelem ráirányítása a természeti és emberi (teremtett) környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteletére és megbecsülésére nevelés
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel való együttműködés
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, azaz biztonságosan mozog az őt körülvevő környezet-ben.

A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehe-tővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermek megfelelő gondozottságának megteremtése
- A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése
- Odafigyelő, „anyapótló” magatartás
- Környezetvédelmi viselkedési és magatartásformák alakítása
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés

- Erkölcsi normák, ítéletek megfogalmazása
- Az udvariassági beszédformák megismertetése, alkalmazásának figyelem-mel kísérése
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése
- A lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása
- A tehetséges gyermekek kibontakozásának támogatása
- Beiratkozás utáni családlátogatás
- Egyeztetett időpontban fogadóóra-tartása, tájékoztatás a gyermek fejlődé-séről
- Szülői értekezlet tartása, évente minimum 3-szor
- Anamnézis felvétele, bizalmas légkörben a szülővel

Keresztény szellemiség közvetítése:

Óvodapedagógusaink minden tagja osztozik a keresztény világszemléletben. Az ide járó gyermeke-ket görögkatolikus szellemben a csoporton belül, lelki percek keretei között, görögkatolikus hitre neveljük. A pedagógus tetteiben érezhető a tisztelet, hitelesség, nyitott a katolikus hit irányába, képviseli a keresztény értékrendet.

A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze.
- Képességelhasználás, képességfejlesztés eszköze.

A nevelő hatás belső – a tevékenység tartalmából eredő- feltételei:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen
- A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei:

- A tevékenység pedagógiai előkészítése közös feladata óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek, megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, élményvilágára
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként.

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. Az óvónőnek tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét.

A KÉPESSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba oszthatók.

1. Kooperációs képességek
2. Kommunikációs képességek

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a képességek kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- Folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon nyomást.
- Minden gyermek képességét önmagához- a saját lehetőségeihez viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

A FEJLESZTÉS TARTALMA

A nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladat-rendszerén keresztül valósul meg. A feladatrendszer a gyakorlatban nem különülnek el egymástól. A feladatrendszer elemei egymást átszőve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A gyakorlatban a feladatrendszer elemei nem különülnek el egymástól, azok komplexen, egymást áthatva érvényesülnek.

2.3.1.1. Játék és tanulási tevékenység

A játék a (2,5) 3 - 6 (7) éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. Célunk a játék segítségével keresztény értékekre fogékony kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, fel-adatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell fel-használnia a nevelés folyamatában, céljai elérésében.

A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mindennapos mozgás-hoz kapcsolt tevékenységet, hanem a „szellemi" alkotást is tevékenységként fogjuk fel.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában

Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

A játék kicsiben maga az élet, az, amit a kisgyerek felfog és rekonstruálni képes az őt

körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is játékból indul ki és a játék segítségével, teljesedhet ki.

Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában.

Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz

a gyermek, vagy legyen az, az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az

életrevaló felkészítés folyamatában.

A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt

munkáját feltételezi, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Nem ad helyet semmiféle előítéletek kibontakozásának. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mindennapos mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenysége.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az

óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében.

A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget

biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra.

A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítani.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása:

- Gyakorlójáték: fejlődik nagymindennapos mozgása, finommotorikája, mindennapos mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége

- Szimbolikus szerepjáték: alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei
- Konstruáló játék: alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak- és formaállandósága, rész- és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája
- Szabályjáték: fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.
- Dramatikus játék: a bensőséges közösségi együtt játszást célozzák meg.
- Mindennapos mozgásos játék: célja a mindennapos, örömteli játék, a mindennapos mozgáskedv fenntartása

A mi szemléletünkben az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, inger gazdag környezetet, és biztosítjuk a szabad játék és korai tanulás minden feltételét.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék.

A szabad játék során az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, a szabadságot a

- játéktevékenység kiválasztásában
- Játékeszközök megválasztásában melyek esztétikusak és egyszerűek
- Társak megválasztásában
- Gyermeki játékelgondolás megvalósulásában
- Játszóhely megválasztásában és kialakításában.

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus hagyjon elegendő időt a játék befejezésére, az elmélyült, kreatív játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával, és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására.

A csoportszobák kialakításánál figyelembe vettük a kooperatív technikák megvalósításához szükséges feltételek biztosítását (csoportszoba elrendezése).

Kezdeményezett játéknál az óvodapedagógus pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében tevékenykedhet. Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel.

- A gyermeknek itt is lehetősége van a játéktevékenység megválasztására, ezért tartsuk tiszteletben választását – jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel!
- Alkotó pedagógiai légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számára.
- A játék célja a gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

Az óvodapedagógus feladata a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, a gyermek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése

- Olyan feltételek teremtése, ahol a hit felé nevelés a gyermeki játékot is áthatják: közösen át-élt vallásos élmények, bibliai történetek, liturgikus események
- a szerepjátékhoz olyan eszközök, szimbólumok biztosítása, amely megindítja fantáziáját vagy az átélt élményre utalnak (csengő, gyertya, selyem anyag, virág, ikonkép, palást stb. …).
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel.
- A barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek sok-színű, szabadon választhatóságra lehetőséget adó elhelyezése
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:
- Örömmel, önfeledten játszanak
- Fejlődik önállóságuk
- Alkotó- szervezőképességük
- Kitartóbbá válnak
- Fejlődik figyelmük, akaratuk
- Szabályjáték során betartja a szabályt, és másokat is figyelmeztet betartására
- Kreatívabbá válnak
- Nyitottabbak, kezdeményezőbbek
- Problémaérzékenyebbek
- Feltalálják magukat különböző helyzetekben
- Egészséges versenyszellemben tevékenykednek
- Betartja a társas viselkedés elemi szabályait

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal, való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyerek.

Az óvodai nevelés alapprogramja alapján a tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, ha-nem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztést.

A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban,

alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éri meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami a számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a (2,5) 3- 6 (7) éves gyermek fejlődésének szempontjából.

Azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra.

A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítményhez kell mérni.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- tanulásban (is) kompetens gyereket nevel, amely képessé teszi őt az élethosszig tartó tanulásra.
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség).
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkozató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Szokások alakítása utánzásos minta- és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását, egyénhez mérten értékel.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást, az irányíthatóságot
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdéséhez. A megismerés fokozatosan tevődik át a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. A tanulás közben végzett sokféle tevékenység, lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a „megtanulás” a gondolkodás örömének az átélésére. A gyerek tevékenységi vágyának kielégítése az eredményes tanulás elengedhetetlen feltétele. Fontos, hogy az

óvodapedagógus a gyerekeket egyéni képességeiknek megfelelő differenciált feladatadással késztesse sokoldalú tevékenységre.

A 6 - 7 éves gyerek többsége azonosul az óvónő által meghatározott feladattal. Kialakul bennük az igény, hogy a kapott feladatokat sikerrel megoldják.

Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása, kialakulóban van a szándékos figyelmük. A feladatok pontos megjelölése ösztönzi a problémamegoldó gondolkodást.

2.3.1.2. Társas és értékorientált közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható legyen.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.

A társas és értékorientált közösségi tevékenység célja:

- a gyermekek egészséges, harmonikus szocializációjának megvalósítása
- a közös szokások kialakítása
- a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartással való azonosulás
- társaik és a másság elfogadása, megbecsülése
- a keresztény életre nevelés - hitre nevelés

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír az életre nevelés szempontjából.

Feladatai:

- a gyermekek nevelése arra, hogy elfogadja, megértse, hogy az emberek különböznek egymástól
- az együttműködési készségek kialakítása
- felelősségérzet kialakítása a társakért, a csoportért
- megértés, tolerancia kialakítása mind a gyerekek, mind a felnőttek iránt
- a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlesztése

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogyan a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását.

A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakulása nem sikerülhet.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. A nyitottság hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepségek segítségével tovább növelhető.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, és értékorientált közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságos, nyugodt óvodai légkör megteremtése

- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációban
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének gyakorlása a konfliktusok kezelése
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartása
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában. Nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az eddig kialakult szokások a gyerekek igényévé válnak
- A közös tevékenységekben aktívan vesznek részt
- Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat
- Figyelmesen hallgatják meg az óvónő és társaik közlését
- Ébredezik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek
- Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatért, amelyet már akkor is elvégeznek, ha nehézséget jelent, vagy érdeklődésüket már nem köti le
- Képesek mikrocsoportban együttműködni, a feladatokat egymás között elosztani.

Egyéni bánásmód a közösségben:

A gyerek fejlődési tempója, élet és nevelési körülményei eltérőek.

Különböznek egymástól testi, idegrendszeri sajátosságaikban, tapasztalatokban, értelmi képességük, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén.

A differenciált bánásmód nemcsak a gyengébb képességű gyerekek felzárkóztatását, hanem a jó képességű gyerekekkel való törődést is jelenti. Mindezektől függ, hogyan hat rájuk az óvodai környezet, hogyan kerülnek kapcsolatba társaikkal, az óvónővel és a többi felnőttel.

Az óvodapedagógus feladata:

Segítse elő, hogy lehetőség szerint minden gyerek tűnjék ki valamiben, legyen olyan tevékenységi terület, amihez jól ért, amiben ügyes. Az egyéni bánásmódot az óvodai élet valamennyi területén minden gyerekre vonatkoztatva érvényesítenie kell az óvodapedagógusnak.

Az önbizalmat az óvónői értékelés és a társaktól eredő visszajelzés erősíti.

Az értékelés hozzájárul a gyerek csoportban elfoglalt helyének, társai róla alkotott véleményének alakulásához. A pozitív értékelés megerősíti a helyes magatartást, a negatív értékelés az elmarasztaláson túl, mutasson a kívánatos magatartás irányába. Akár a túlzott dicséret, akár a túlzott büntetés káros hatással lehet a gyerek személyiségének fejlődésére, akadályozza a helyes önértékelés kialakulását.

2.3.1.3. Munkatevékenység

A munkatevékenység célja:

- Az életre való felkészítés, a társadalmi gyakorlat megismerése.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.
- A munka megszerettetése
- Az egészséges életmód megalapozása

Feladata:

- kialakítsuk a gyermekekben, hogy szeressenek tevékenykedni
- szívesen végezzenek saját maga és a társak számára olyan cselekvéseket, melyek a munkatevékenység körébe tartoznak
- a gyermekek a magukkal kapcsolatos minden teendőt önállóan végezzenek
- életre való felkészítés
- társadalmi gyakorlat megismerése
- személyiség fejlesztése
- a gyermekek tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani
- a munkavégzéshez szükséges pozitív attitűdök kialakítása

A munkatevékenység tartalma:

- önkiszolgálás, tízórai készítés
- papírgyűjtés és termések gyűjtése
- saját környezetük tisztán és rendben tartása
- naposi munkák
- alkalmi megbízatások teljesítése

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, átélhető a gyermek számára.

A munkafajták közül elsődleges helyet kap az önkiszolgálás, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. Ide tartozik az öltözködés, test-ápolás, étkezés, környezetük rendben tartása. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladatokat egymás között megosztani.

A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében
- Minden gyereknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet (naposi munka)
- folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket
- a munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyerekek bármikor elérhetik és használhatják
- adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munka elvégzéséhez

- arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömöt szerezzen a gyermekeknek
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású
- A környezettudatos viselkedés megalapozása.

Anyanyelvi nevelés:

- folyamatos beszédkedv fenntartása
- cselekvés és kifejezés összekapcsolása
- illemszabályok gyakorlása
- szókincsbővítés - passzív szókincs folyamatos aktivizálása
- Tapasztalatok, speciális ismeretek szerzése a természeti és társadalmi környezetből.
- Érzelmek, élmények kifejezésének elősegítése.
- A társas érintkezés szabályai, szokásainak, viselkedési normáknak gyakorlása (felelősségérzet, kötelességtudat, tolerancia, konfliktusmegoldás).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képes megszervezni a saját vagy többiek munkáját
- Képes előre látni a munka eredményét
- Felelősségérzet, kötelességérzet megnyilvánul a munkájával szemben
- Észreveszi hibáját, próbál javítani
- Kezdeményező a munkavállalásban
- Szervező- irányító- vezető szerepet vállal
- Mások véleményét, javaslatát kéri, elfogadja
- Szívesen részt vesz a csoportszoba díszítésében, takarításában, teremrendezésben, az élősarok, az udvar, a veteményeskert gondozásában, szívesen segít társainak.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelése, önbizalma

2.3.1.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek között szabad választás. Ez is öntevékeny, ez is döntés. A szabadidős tevékenységek nélkül a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. A kívülről irányított ember nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni. Ugyanakkor a szabadidős tevékenységek az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz.

Célja:

- a gyermeki önállóság, kezdeményezőkészség és döntési képesség kifejlesztése
- az egyéni képességek kibontakoztatása
- az azonos érdeklődésű gyermekek közös és sokoldalú foglalkoztatása
- az egyéni szükségletek kielégítése

Feladatai:

- a társadalmi és egyéni lét fenntartásához szükséges képességek kialakítása
- egyéni érdeklődések kielégítése
- a gyermekek önkéntességének, nyitottságának tudatos felhasználása
- a munkavégzés során önállóság, rendszeresség és folyamatosság biztosítása

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek szervezésében:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mindennapos mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse
- Különböző eszközökkel segítse a gyermekek fantáziájának fejlődését
- Keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére

2.3.1.5. A komplex foglalkozások rendszere

A gyakorlatban a feladatrendszer elemei nem különülnek el egymástól, azok komplexen, egymást áthatva érvényesülnek. Komplex tevékenységek: anyanyelv, természeti társadalmi valóság megismerése, művészeti tevékenységek, mindennapos mozgás.

A nevelés-tanulás kérdéskörét a lehető legszélesebb értelemben használjuk, azaz a nevelési folyamat bármely szakaszában képes a gyermek tanulni valamit, és ezáltal nevelődik, gazdagodik a személyisége.

A komplex foglalkozások lényege:

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén
- A foglalkozásokat problémacentrikusság és egy - egy vezető szempont megléte jellemzi
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket
- Kooperatív tanulási technikák alkalmazása
- Új tanulási, szervezési eljárások alkalmazása:
  - témahét (egy adott téma komplex elsajátításának egyik lehetséges formája, amikor az adott témakört a gyermekek négy-öt napon óvodai és óvodán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között, változatos tevékenységtípusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel),
  - projekt (egy témának egy vezérfonal mentén sokoldalú megközelítéssel és sokirányú képességfejlesztéssel történő feldolgozása.

A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK

Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban van. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának

kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Az anya-nyelvi fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme.

Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben beszélhessenek arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja őket.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (oda-figyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésre, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (például érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások). Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd- és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet termet a gyermek számára a közösségben.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör
- A beszédöröm biztosítása
- Lehetőség biztosítása a folyamatos beszédgyakorlásra
- Képessé tenni a gyereket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyerekek szókincsének folyamatos bővítése
- Beszédszínvonal emelése
- Beszédmegértés fejlesztése
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása
- A vers-és mesemondás folyamatának élvezetessé tétele
- A helyes és tiszta hangképzés, beszédtempó, hangsúly, hanglejtés és megfelelő hangerő használatának gyakorlása beszéd közben
- A megértő és problémamegoldó, emlékezeti képességek fejlesztése
- A nyelvileg hátrányos helyzetű, ill. nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése (SNI, HHH, stb.)
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén
- Szakmai kapcsolat tartása a logopédussal, fejlesztőpedagógussal
- Az anyanyelvi nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése

A fejlődés általános jellemzői óvodáskor végére:

- Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is
- Szókincse korának megfelelő
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani
- Ismeri, használja az udvariassági szavakat
- Élményeit, gondolatait el tudja mondani

- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igekötőt
- Kialakul a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd
- Beszédüket a személyiségüknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik
- Tisztán ejtenek minden hangot
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei is megértik az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben általában nyugodtan, figyelmesen tudják végighallgatni egymást, illetve az óvodapedagógust
- Jól alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait, a köszönést, a bemutatkozást, a megszólítást, a véleménynyilvánítást.

Matematikai nevelés

Célja:

A gyermeket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, meg-tapasztalása.

Feladata:

A gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, az okozati összefüggések felismertetése,

megtapasztalása, a logikus gondolkodás megalapozása.

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több

formában valósulhat meg.

- Utánzásos, minta- modellkövető
- Spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által
- Irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés.
- Gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- Az óvónő által kezdeményezett foglalkozások

A tevékenységközpontú program matematikai nevelésének előkészítése:

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Fontos, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk.

Bevezetés a matematikába, - a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása

Az intenzív fejlesztés szakasza az 5-6-(7). életév.

Feladata: Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszereztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása, eligazodás a gyakorlati életben.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett be-nyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában erről így olvashatunk:

„A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiség, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík– és mennyiségszemlélete."

A környezet formai, mennyiségi és téri viszonyairól való tapasztalatok megszerzésének formái:

- tárgyak, személyek tulajdonságainak felismerése, megnevezése és összehasonlítása
- szétválogatás, meghatározott tulajdonság szerint
- szavakban történő összehasonlítások
- mennyiségek összemérése
- párosítások, mérések
- a több-kevesebb-ugyanannyi értelmezése
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás térben, síkban
- építések, alkotások szabadban

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása
- A matematika iránti érdeklődés felkeltése
- A matematikai osztályozás, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- a komplex matematikai foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek, minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel
- Problémamegoldó készsége jó
- Számfogalma 10-es számkörben mozog

- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Ismerje fel a sorba rendezés logikáját, azt képes legyen jól folytatni legalább 3 elem-számmal.
- Képes részekből az egészet kirakni
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni
- Van tapasztalata a tükörképről és a szimmetriáról
- Képes legyen a jelenségek egyes részleteinek észrevételére vagy globális szemlélésére
- Ismerje fel, értelmezze az ok - okozati összefüggéseket
- Legyen képes elemi összefüggések levonására
- Különböztesse meg a mennyiségi, formai, nagyságbeli viszonyokat
- Legyen tisztában a több- kevesebb- ugyanannyi, hosszabb- rövidebb, tő- és sorszámnevek stb.. matematikai fogalmakkal
- Ismerjék az irányokat, a helyeket kifejező névutókat
- Matematikai jellegű helyzetekről, problémákról saját gondolataikat is szabadon mondják el.

A matematikai nevelés tartalma a négyes feladatrendszerben:

Tanulás:

Az utánzásra erősen motivált az óvodás gyermek, ezért fontos, hogy hiteles személyek vegyék körül. A gyermek játéka gazdag lehetőséget kínál a matematikai tények, összefüggések felismeréséhez. A játékban adódó spontán matematikai tapasztalatszerzés megfigyelésére építhetjük a foglalkozásokat, ahol ezeknek a mozaikszerű benyomásoknak az élethelyzetek köré rendezésére kerül sor.

Társas, közösségi tevékenység

A felnőttkori közösségi élet (közélet) felé orientál az óvodáskorban a közösség érdekében végzett munka, amely kellő alapot szolgáltat az egyéni és csoportérdekek elemi szintű átélésére, összeegyeztetésére. A közösségi tevékenységeket a gyermekek a csoport és óvodai ünnepek alkalmával gyakorolják a legjobban.

Munkatevékenység

Az óvodás gyermek gondolkodása szemléletes, cselekvéshez kötött, jórészt nem elvont, csak elemi absztrakcióra képes, a lényeget ezek mentén érzékeli, és majd csak később tudja verbálisan is meg-fogalmazni. Ezért az óvodai matematikai tapasztalatokat a gyermeknek szemléletes, tárgyi, cselekvő helyzetekben, tevékenységek vonatkozásban, az őt körülvevő közelebbi és távolabbi környezetből lehet csak eredményesen megszereznie. Ezért a felkínált helyzet, a cselekvő, aktív tevékenység során, a gyermek megismerési vágyára, kíváncsiságára és utánzási késztetésére irányul a munka jellegű feladatokban.

A munka az óvodában élet közeli, a matematikai tanulás számtalan lehetőségét kedvezően egyesíti. Ilyen munkatevékenység: öltözködés, étkezés, tisztálkodás, kerti munka, naposi munka, csoportban ellátandó feladatok (élősarok gondozása, csoportszoba rendbetétele). A felsorolt munkatevékenységekben számos matematikai tartalmú feladat társul a tudás megszerzésére, fejlesztésére. Az asztalok, székek nagysága, mennyisége, ruhadarabok szétválogatása; párosítás, naposi munka során a sor-rendiség megtapasztalása, kerti munka során a mennyiségek összemérése, ágyás hosszúsága.

Szabadidős tevékenységek.

A szabadidő olyan elfoglaltságok együttese, amelyet az egyén szabadon, kedvére űzhet, pihenés, szórakozás vagy önfejlesztés céljából. A szabadidős tevékenység ilyen értelemben kedvezően hat a gyermek sokoldalú fejlődésére. A szabadidős tevékenység kedvező hatásához a gyermek az óvodában jól átgondolt szervezéssel, de a spontaneitás teljességének érzetével jut el. A tevékenységköz-pontú matematikai nevelést segíti a meglévő játékkészlet.

A TÁRSADALMI GYAKORLAT BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEIT TÜKRÖZŐ KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK

Természet- társadalom- ember (külső – teremtett – világ tevékeny megismerése)

A tágabb környezettel való ismerkedés során is a Teremtő jóságát, nagyságát igyekszünk megláttat-ni. Ez a komplex foglalkozás egységében kívánja megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

A környezeti nevelés célja:

- a gyerekek a természetet megismerjék
- a természet szeretetének kialakítása
- matematikai tapasztalatok szerzése
- a környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól való tapasztalatok megszerzése
- a gyermekek beszédkészségének magasabb szintre juttatása
- a gyermekek a világot megismerjék és megértsék a maga egészében

A környezeti nevelés tartalma: azt jelenti, hogy nemcsak a környezet megismerésére, hanem annak megvédésére, a környezettel való együttélésre kívánunk nevelni. Az intézményes környezeti nevelés az óvodában kezdődik a környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedésformái egész életre kihatóan, ebben az életkorban alakulnak ki.

Az óvoda egyik feladata, hogy: „A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek rácsodálkozhasson a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szép-re, tisztelje, becsülje azt.” Isten a világ teremtője. Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

Feladata:

- külső (teremtett) világ tevékeny megismerése
- a keresztény értékek kialakítása, megerősítése, megőrzése
- a környezettel való együttélésre nevelés
- helyi hagyományokról, szokásokról való ismeretek kialakítása
- a gyerekek cselekvő aktivitása a közvetlen, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségeinek biztosítása
- pozitív érzelmi viszony kialakítása a természethez, az emberi alkotásokhoz

Anyanyelvi nevelés:

- kommunikációs készségek fejlesztése, a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során
- szókincsbővítés (szinonimák, névelők, rokon értelmű szavak)
- tulajdonnevek pontos elsajátítása
- logikus gondolkodásra serkentő, tevékenység közbeni beszédprodukció
- cselekvések, gondolatok szóbeli megfogalmazása

- logikusan felépített, összefüggő beszéd gyakorlása, önfegyelem kialakulása
- logikus gondolkodásra késztető helyzetek
- óvónői beszédviselkedésben az érthetőség fontossága
- szókincsbővülés- aktív szókészletté válnak a matematikai fogalmak (több, kevesebb, ugyanannyi stb.)
- térbeli relációk, méretek, arányok, irányok megnevezése

Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságokra építve biztosítson változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetről. Az óvodapedagógus feladata, hogy biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközt a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. A környezeti nevelés egyik lényeges jellemzője a gyermeket körülvevő „világ" felfedezési, megismerési lehetőségének sokoldalú biztosítása. A környezeti nevelésben alkalmazott módszerek között megtalálhatók a hagyományos pedagógiaiak (beszélgetés, elbeszélés, szemléltetés, magyarázat, bemutatás) éppúgy, mint a természettudományos ismeretszerzés sajátos módszerei (megfigyelés, vizsgálódás, kísérlet, mérés, összehasonlítás).

A megfigyeléssel elsősorban a gyermek megfigyelő és gondolkodási képessége fejleszthető. Megfigyelhetik az élő és élettelen dolgokat, természeti jelenségeket. Az élőlények, tárgyak külső szemléltetéséhez nagyító, távcső használatával meglepő felfedezésekhez juthatnak.

A megfigyelt dolgokat vagy szóban, vagy rajzban fejezik ki a gyermekek. A szóbeli kifejezés segíti az óvodás gyermek beszédkészségének magasabb szintre jutását. Tágabb értelemben hozzájárul a kommunikációs képesség fejlesztéséhez.

A szabadban nehezen megfigyelhető néhány jelenségről csoportszobai vizsgálódással jutnak tapasztalatokhoz. (rügyfakadás, csiráztatás, hajtatás, víz tulajdonságai stb.) A környezeti nevelés tervezésekor figyelembe kell venni a helyi sajátosságokat környezeti adottságokat. A tevékenységközpontú pedagógiai program a legfontosabbnak a tapasztalást, az érzékelést, a megérinthetőséget tartja. Ezt pedig a sok-sok séta, kirándulás biztosítja. Az óvoda épülete, a csoportszobák, az udvar, az óvoda és környezete, az ezeken és ezekben lévő tárgyak, élőlények, a környezeti nevelés sajátos eszközeivé és helyszíneivé válhatnak.

A csoportszoba, mint a környezeti nevelés helyszíne:

A környezeti nevelés egyik legfontosabb színtere a csoportszobában kialakított élősarok. Itt zajlik a rügyeztetés, az akváriumok is itt kapnak helyet, és így lehetőséget nyújtanak olyan megfigyelésre, amelyet a szabadban nehezen követhetnénk. A növény- és állatgondozás kiemelt jelentőségű, munka jellegű tevékenységek.

Az óvodakert, mint a környezeti nevelés helyszíne:

Az óvodakert, valamint az ott végzett tevékenységek, ugyancsak nagymértékben hozzájárulnak a környezeti nevelés céljainak, feladatainak és követelményeinek megvalósításához. A növények fejlődésének megfigyelése mellett erősítheti odafigyelő, óvó-védő magatartásukat, gazdagítja növény és állatfaj ismereteiket, a kertészkedés pedig fejleszti a gyermekek együttműködési képességét, folyamatos munkára neveli. A veteményeskert, a virágoskert, sziklakert, cserjék, fák, mind- mind lehetőséget nyújtanak a megfigyelésre, a gondozásukban való részvételre.

Környezetvédelem:

Nemcsak a környezet megismerésére nevelést tartjuk fontos feladatunknak, hanem a környezet védelmére nevelést is. Örökös Zöld Óvoda címmel rendelkezünk, intézményünkben már a gyermek óvodába lépésétől kezdve tudatosítjuk, hogy védjük az élő környezetet, mivel minden élőlénynek joga van élethez. Tudatosítjuk, hogy a tiszta levegő, a tiszta víz nélkülözhetetlen az élőlények számára. A világnapokat kiemelten kezeljük a környezetvédő életszemlélet kialakításához, melyekhez kapcsolódóan környezetvédelmi napokat, programokat szervezünk. Az óvodapedagógus elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyez a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A növények, állatok gondozása, a csoportszoba, udvar takarítása, a környezetük tisztán tartása, megvédése, remélhetőleg képessé teszi őket arra, hogy a későbbiekben is aktív részesei legyenek a természet védelmének. Egyszóval a környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedésformái egész életre kihatóan ebben az életkorban alakulnak ki.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben
- Az új ismereteket a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára építi, illetve élményeikre, tapasztalataikra támaszkodik
- A meglévő ismereteket elmélyíti, rendszerezi
- Módszereit, eszközeit a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítja: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat
- Ünnepélyek és hagyományőrzés formájában közvetíti az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait
- Megláttatja az összefüggéseket és az ok-okozati viszonyokat
- A környezet és természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatja
- Megismerteti a környezetvédelem alapjait. A föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét
- Környezetbarát szokások megalapozása, például takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. a hulladékkezelés, szelektálás
- A csoportszobában élő természetsarkot alakít ki – akvárium, terrárium, és ahol mindig csírázik, hajt, zöldell valamilyen növény
- Az udvaron lehetőséget biztosít a kertgondozásra, ehhez megteremti a feltételeket.
- Terepgyakorlatokat, kirándulásokat, sétákat szervez
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltat, közlekedési eszközökkel ismerteti meg a gyermeket
- Múzeum, könyvtárlátogatást szervez
- tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek megteremtése
- a templomban való helyes viselkedés szabályainak megismertetése, a templommal való ismerkedés megszervezése,

- a templom berendezési tárgyaival (szenteltvíz-tartó, oltár, padok, gyertyák…,) liturgikus színeivel (fekete, arany, bordó, fehér) való ismerkedés megszervezése,
- az óvoda védőszentjének, köszönésének, egyházközségének megismertetése
- a liturgia tartalmának megismertetése
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos megfigyeléshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben kell megszervezni

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:
- Tudja, hol lakik, mi a pontos címe
- Tudja saját és szülei nevét
- Ismerje szülei foglalkozását
- Tudja óvodájának a nevét, védőszentjét, a görögkatolikus köszönéseket
- Ismerje a templom berendezési tárgyait, liturgia tartalmát
- Ismerjen a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot
- Ismerje és tartsa be az elemi közlekedési szabályokat, ismerje fel a közlekedési eszközöket
- Ismerjék fel a tárgyak és jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést
- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között, ismerjék ezek néhány jellegzetességét
- A környezetükben magabiztosan mozogjanak
- Ismerjék fel a növények fejlődése és az időjárás közötti összefüggést
- Legyenek aktív részesei a vizsgálódásnak, kísérletezésnek, tevékenyen vegyenek részt a növények, állatok meghatározásában, életmódjuk megfigyelésében
- Érdeklődéssel forduljanak más országok népei, növényei, állatai felé
- Kialakulóban legyenek olyan magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Az óvodai tevékenységek és foglalkozások tartalmának fő vázát a külső (teremtett) világ tevékeny megismerésének témái képezik.

A külső (teremtett) világ tevékeny megismerésének anyaga

Nyári élmények:
- Élménybeszámoló
- Ismerkedés a földgömbbel, térképpel
- Óvodás, középsős, nagycsoportos lettem

Az ősz feldolgozása:
Honnan tudjuk, hogy ősz van? Mi jelzi?
Tevékenységek:
- Figyeljük a természet változásait (időjárás, öltözködés)
- Kerti, szántóföldi munkák megfigyelése
- Költöző madarak, gyülekezésük (fecske, gólya, vadliba)

Ősszel érő gyümölcsök:
Tevékenységek:

- Almaszedés a gyümölcsösben
- Konzervgyári látogatás
- Befőzés, aszalás, fagyasztás télire
- Séta a zöldség boltba (vásárlás, kóstolás)

Betakarítás:
Tevékenységek:

- Betakarítás a zöldségeskertből (sárgarépa, karalábé, káposzta)
- Savanyítás (néphagyomány)
- Zöldséges tál készítése (reszelés, darabolás)
- Zöldségfélékből, termésekből állatok készítése
- Szederszüret
- Szederből lekvár főzése

•Játék az őszi falevelekkel, termésekkel
Tevékenységek:

- Szőlő szüret (néphagyomány)
- Őszi kirándulás a közeli erdőbe (látcsővel a madarak megfigyelése)
- Színek, színárnyalatok
- Terménybábok (néphagyomány)
- Kukorica betakarítása egy közeli kertben
- Csutkababa (néphagyomány)
- Tulipán hagymák eldugatása, kardvirághagymák felszedése
- Virágmagok szedése (büdöske, őszirózsa)
- Vízi világ megfigyelése nagyítóval
- Vízi növények megfigyelése, gyűjtése
- Etetők kihelyezése
- Állatok készülődése a télre
- Akvárium felfrissítése növényekkel, halakkal
- Tiszta és szennyezett víz szerepe az élőlények életében
- Akvárium takarítása

Testünk:
Tevékenységek:

- Babafürdetés, mosás, vasalás, szárítás, öltöztetés
- Az orvos gyógyító munkája

A tél feldolgozása:
Jön a Mikulás, Szent Miklós ünnepnapja:
Tevékenységek:

- Ajándék készítése a kicsiknek
- Mikulás mesék dramatizálása, a Mikulás érkezésének megjelenítése
- Babák, mackók Mikulása

Advent- karácsonyi készülődés:

Tevékenységek:

- Betlehemes játék (néphagyomány)
- Karácsonyfadíszek, ablakdíszek természetes anyagból (néphagyomány)
- Babaszoba takarítása
- Sütés, főzés, ünnepi készülődés, mézeskalács sütése, díszítése (néphagyomány)
- Luca búza elültetése
- Asztali díszek készítése
- Kukoricapattogatás, töksütés, almasütés
- Diótörés

Itt a tél- játék a hóval:
Tevékenységek:

- Hóember, hóvár készítése, hógolyózás
- Szánkózás
- Hószobrok készítése
- Hóseprés, hóeltakarítás az udvaron

•Téli öltözködés-védekezés a hideg ellen
Tevékenységek:

- Téli séta a behavazott réten
- Nyomolvasás

Madáretetés, állatok etetése, gondozása
• Eledel felfűzése (madárkarácsony)
•Élősarok gondozása, szobai növények ápolása
•Halak folyamatos etetése, algátlanítás

Farsangi készülődés, mulatság megszervezése:
Tevékenységek:

- Farsangi ételek, sütemények készítése
- Maszkok készítése
- Csoportszoba díszítése
- Öltözködés, átváltozás, játék
- Hangszerkészítés természetes anyagokból (néphagyomány)
- Farsang – állatalakoskodó (néphagyomány)
- Kiszézés (néphagyomány)

Téli tevékenységek a csoportban és a szabadban:

- Közlekedés télen, jeges, síkos utak.
- Hóeltakarítás
- Csiráztatás, hajtatás az élősarokban

Gyógyteák, gyógynövények megismerése:
Tevékenységek:

- Teafőzés, ízesítés (hárs, menta, citromfű, kamilla)

Idegen tájak növényei (citrom, banán, narancs, kávé, tea)
Tevékenységek:

- Látogatás a nyíregyházi botanikus kertbe

•Lakóhelyünk intézményeinek a megismerése:
Tevékenységek:

- Látogatás a templomba
- Látogatás a helyi könyvtárba (könyvkölcsönzés)
- Látogatás az egészségházba, gyógyszertárba

A tavasz feldolgozása

Közeledik a tavasz, miből látjuk, hogy ébred a természet
Tevékenységek:

- Séták során, kora tavaszi növények, virágok, pattanó rügyek megfigyelése
- Udvaron lévő fák, növények figyelemmel kísérése / rügyfakadás /

•Március 15. Megünneplése
Tevékenységek:

- Zászló készítése
- Kokárda készítése
- Csoportszoba feldíszítése a megemlékezéshez

Húsvéti előkészületek, népszokások, hagyományok felelevenítése:

A Katolikus Egyház legnagyobb ünnepe, Urunk halála és feltámadása, bibliai történet megismertetése a gyermekekkel. „Jézus útja" témahét A húsvét megjelenítése a dekorációs falon és a csoport-szobákban. A húsvét ünnepe egyúttal hitünk kifejeződése is. Jézus keresztre feszítésének és feltámadásának emléke gyász, de ugyanakkor örömünnep. Ez egy meggyőződés abban, hogy az elmúlással a dolgok nem érnek véget. A Világ állandó mindennapos mozgásban van, és a halált mindig új élet követi. Ennek megtestesítője Jézus Krisztus a húsvét ünnepében. A húsvéti várakozás, valamint előzményei közel állnak a gyermekek érdeklődéséhez. Az előkészület lehetőséget biztosít a húsvétot meg-előző néphagyományok megismerésére, a közös élmények szerzésére, valamint a szociális kapcsolatok elmélyítésére. A tapasztalatokból keletkező pozitív élményekre van szükség. A kellemes közös élményekre támaszkodva tesszük hagyománnyá az ünnepi alkalmakat. Az ünnep hangulatát a meg-előző közös készülődések, az összetartozás érzése hatja át. A nap mint nap átélt élmények, a derűs, nyitott, alkotó gyerekek, az együttműködő családok megerősítenek bennünket. A gyermekek érzik, hogy az ünnep nemcsak óvodai esemény, részt vesznek benne a körülöttük élő felnőttek is. Az érzelmi előkészítés és az örömteli várakozás csúcspontja maga az ünnepi együttlét. A különböző évszakváltások sokkal mélyebben ivódnak gyermekeink tudatába, ha az hangulatában és tartalmában játékos cselekvéssorral megélt ünnep. Beépítjük a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek megőrzésre érdemesek.

Az ünnep népi hagyományának ápolása, locsolóvers tanítása, locsolkodás Barkaszentelés.

2017-től szülő-gyermek közös húsvét előtti alkotó délelőttöt tartunk, majd a nap közös hét indító imádsággal zárul a Kegytemplomban ahol a szülők is részt vesznek. Húsvétot követően Pünkösdig a görögkatolikus köszönésünk: „Feltámadt Krisztus! Valóban feltámadt!"

Tevékenységek:

- Tojásfestés- írókázás (néphagyomány)

- Tojásfőzés- tormareszelés
- Legényavatás (húsvéti locsolkodás) (néphagyomány)
- Jellegzetes ételek, sárgatúró, pászka készítés
- Pünkösdölő (király, királyné, májusfa, kitáncolás) (néphagyomány)

Kerti munkák:
Tevékenységek:
Ágyások kijelölése, gereblyézés, sorhúzás,

- Veteményezés (saláta, retek, sárgarépa, borsó, hagyma, sóska)
- Palántázás (karalábé, káposzta, paradicsom, gyógynövények)
- Kertünk gondozása, kerti szerszámok használata
- Talaj vizsgálata (nagyítóval)
- Séta a szabadidő parkba (Vízpartok madarai, madárhangok, vízi életközösség megfigyelése)
- Virágkutató séta a rétre, az árokpartra (pongyolapitypang, réti boglárka, árvacsalán, pásztortáska, gólyahír)
- Virágosítás, faültetés, kerti virágok gondozása
- Néhány tavaszi virág (tulipán, ibolya, hóvirág, árvácska, nefelejcs, százszorszép, gyöngyvirág , orgona)

Látogatás a zöldségboltba (Mit vásárolhatunk? Hol terem?)
Tevékenységek:

- Tavaszi zöldség és gyümölcstál készítése

•Állatok és kicsinyeik – Természetes környezetben való megfigyelés
Tevékenységek:

- Csirkekeltetés, kutya, cica, bárányok - életterük (Hogyan élnek? Mivel táplálkoznak?)
-

•Anyák napja- Kit köszöntünk? Miért?
Tevékenységek:

- Ajándékkészítés anyukának, nagymamának
- Égi édesanyánk köszöntése imádsággal, énekkel
- A csoportszoba feldíszítése az anyukák köszöntéséhez

Család:
Tevékenységek:

- Családi fényképek nézegetése, beszélgetés a családról, szülők munkájáról, az otthoni feladatokról

Közlekedés:
Tevékenységek:

- Közlekedési eszközök (szárazföldi, vízi, légi)
- Képek nézegetése.
- Nagycsoportosoknak kirándulás Nyíregyházára. Közlekedés megfigyelése (zebra, jelzőlámpák, mozgólépcső, vonat)

•Tavaszi séta a közeli erdőbe

- Kavicsok, termések, csigaházak gyűjtése

Séta a halastóhoz:
Tevékenységek:

- A feléledt természet élővilágának megfigyelése (nagyító, mikroszkóp, távcső segítségével)
- Kirándulás a Vadasparkba
- Az erdő állatai
- Idegen tájak állatai
- Hazai állatfajok, madarak

Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamelyik művészeti ág művelése, az egyetemleges emberi kultúra megismerése, már az óvodáskorban elkezdődik. Nagyon fontos a művészeti nevelés szem-pontjából, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül.

Tehát a művészeti nevelés célja:

- Az egyéniség színeinek kibontakoztatása.
- A világ egységben való megismerése
- A személyiség formálása, képességek kialakítása
- Kultúra elsajátítása

Feladata:

- A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.
- Gyermeki tapasztalatszerzés
- A művészet szeretetének kialakítása
- Az esztétika iránti igény kialakítása a gyermekekben

A kreatív gyermek fantáziadús, ötletgazdag, gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni. Az óvodáskor-ban a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mindennapos mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell biztosítani arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének- zenében, bábozásban, rajzolásban stb.… kifejezésre juttassák. A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese- vers, az ének- zene, a bábozás, a dramatizálás, a tánc, a játék, a festés, az agyagozás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.

Verselés, mesélés

A verselés, mesélés szorosan összefonódik az óvodai nevelést átfogó anyanyelvi neveléssel, zené-vel, énekkel, játékkal. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, formál-ja a személyiségjegyek kialakulását, megalapozását, segíti a világ megismerését. Megalapozzuk vele a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, mely elősegíti az olvasóvá válást. Fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel

sem helyettesíthető bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. A mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével.

Verselés, mesélés célja:

- Az irodalom megszerettetése, olvasóvá nevelés alapozása.
- A gyermek beszédkultúrájának fejlesztése.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése
- Interkulturális nevelés
- A múzeumpedagógián belül célunk, hogy a gyermekek megismerjék a népmesékben előforduló, de ma már a mindennapi használatból kikopott tárgyakat, mesterségeket.

Feladata:

A mesék, a versek gazdagítják a gyermek érzelemvilágát, fejlesztik a fantáziájukat, képzeletüket, esztétikai élményt nyújtanak. Ez az élmény pedig forrása lehet a mesék, versek megjelenítésének, azaz a dramatizálásnak, bábozásnak.

A bábozás, a bábjáték érzelmi úton vezeti be a gyermeket az esztétikai élmények világába, közben lehetőséget nyújt a kreativitás kibontakoztatására.

Az önállóan kezdeményezett szerepjáték, dramatizálás, bábozás, nagyon jól szolgálja a gyermek szókincsének gyarapodását, kifejezőképességének fejlődését.

A katolikus óvodánkban kiegészítjük az alábbiakkal:

- A vers, mese anyagában jelenjen meg az aktualitásnak megfelelően vallásos tartalmú vers, irodalmi alkotás.
- Fordítsunk figyelmet bibliai történetek dramatizálására (korcsoportnak és fejlettségi szintnek megfelelően)
- A meséket, a bibliai történeteket igyekezzünk elkülöníteni egymástól (helyszín, jelzés…)

Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- Bölcsesség (az ismeretek felkínálása, az állatmeséken keresztül erkölcsi értékek közvetítése)
- Fantázia (a versekben, mesékben fellelhető változatosság)
- Szépség (érzelmi hatás)
- Szeretet

Erkölcsi tulajdonságok alakulása

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- bizalom –érzelmi szükséglet kielégítése
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ritualizáció – lelki befogadó képesség fejlődése
- belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tudatosan választott változatos irodalmi élmények közvetítése

- Fohászok mondása, érzelmi hatás kiaknázása
- Vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása
- Gyermekközpontú, életkornak és egyéni érdeklődésnek megfelelő irodalmi anyag választása
- Csoport és egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele
- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből, nemzetiség kultúrájából és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei hazájának kulturális értékeiből
- Szívesen dramatizál, bábozik, kiegészítő és bábeszközöket szívesen barkácsol
- A gyermekek mese-, versalkotásra ösztönzése az élőszavas mese által
- Képeskönyvek elérhetőségének biztosítása, megbecsülésének alakítása
- Színházlátogatások szervezése
- A vers- és mesemondás folyamatának élvezetessé tétele
- A meséléshez, dramatizáláshoz, bábozáshoz megfelelő hely és eszköz biztosítása
- Az óvodapedagógus példamutatása a helyes és szép beszéd alakításában
- Bátor beszédre, kérdezésre nevelés
- A megértő és problémamegoldó képességek fejlesztése
- Emlékezeti képességek fejlesztése
- Érzelmi tulajdonságok erősítése, formálása
- Kapcsolódás hagyományokhoz, ünnepekhez

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Örömmel várja a mesélést
- Fejlődik az emlékezetük, képzeletük, szókincsük
- A képeskönyvet megbecsüli, vigyáz épségére
- Képes meséket, történeteket alkotni
- Elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tud
- Ismeri a színházi magatartás alapvető szabályait
- Szépen, tisztán, hangsúlyozva mondjanak verset
- A bábozott, dramatizált meséket saját szavukkal kifejezve, a szereplőket- életkoruknak megfelelően- átéléssel jelenítsék meg
- Bátran vállalják az egyéni szerepléseket közönség előtt is
- Ügyesen mozgassák, cselekedtessék a bábokat
- Fantáziájuk eljusson arra a szintre, hogy kitaláljanak, megváltoztassanak meséket.
- A szerepek elosztását önállóan oldják meg
- Óvodapedagógusi segítség nélkül önállóan kezdeményezzék a dramatizálást, bábozást

Mindezen feladatok megvalósítása a drámapedagógia, drámajáték nélkül elképzelhetetlen.

<u>Drámapedagógia és drámajáték az óvodai nevelés folyamatában</u>

A drámapedagógia a személyiségfejlesztés olyan formája, mellyel a dráma és színház eszközeivel, a cselekvő gyermekek utánzásán keresztül nevelünk.

•A drámapedagógia célja: az emberépítés

Feladata: a személyiségformálás a kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, közlés megkönnyítése

A drámajáték az improvizációra épülő szerepjáték, a gyermek szereplésére épülő önkifejeződése. Az ember szerepjátszó tevékenysége kisgyermekkorban kezdődik. Figyelembe kell azonban venni, hogy a 3- 6 (7) éves gyermek játékában, hol az utánzás, hol a szabály, hol pedig a testi és szellemi versengés dominál. A drámajátékkal, a játékban rejlő tanító- nevelő erőt igyekszünk felhasználni az oktatás, nevelés céljainak eléréséhez.

A drámajátékok fejlesztik a gyermekek:

- Öntevékenységét, alkotókészségét
- Problémamegoldó képességét
- Fantáziáját, kreativitását
- Kommunikációs képességét
- Megkönnyíti a közösségbe illeszkedését
- Önismeretre, emberismeretre nevel
- Játékok során az értelmi képesség mellett, gazdagodik érzelmi életük, értékviláguk

A drámajátékok fejlesztő hatása abban rejlik, hogy cselekvést, aktív közreműködést igényel minden résztvevőtől. Az önkifejeződés gazdag lehetőségeit segítik a helyzetgyakorlatok, melyek jól alkalmazhatók a dramatizálás első fázisában, s általa az elképzelések, a tervezések sokszínűségét, a meg-oldások gazdag lehetőségét próbálhatják ki a gyerekek. A dramatizálás nemcsak az önmegvalósításra, a kifejezésmódok gazdagítására ad módot, hanem konkrét nevelési feladatok megoldására, közösségi nevelésre is. A drámajátékokkal hozzájárulunk ahhoz, hogy a gyermek, otthon érezhesse magát világunkban, mert érzékszerveivel megtapasztalhatja a világot úgy, hogy öröme is teljen benne. A különböző típusú drámajátékok, melyek a metakommunikációra, kapcsolattartásra, érzékelés-re, improvizációra, dramatikusságra épülnek, fejlesztik a gyermek általános kifejező és beleélő képességét, s ez által fejlettebb lehet a bábozás is.

A drámajátékok során felerősíthetjük a gyermekekben rejlő jó tulajdonságokat, és gyengíthetjük a kevésbé jókat. A drámajátékban együtt játszásról van szó, mindenki azonos szituáció részese, s így néző nélkül megvalósul az a tréning, melyben meg kell szokniuk, hogy bizonyos alkalmakkor el kell tudni viselniük a nyilvánosságot (nyílt napok, ünnepek)

Ennek érdekében alkalmazhatjuk:

- Az előkészítő tréningeket
- Bevezető játékokat
- Beszélgetéseket
- Érzékelő játékokat
- Utánzó játékokat
- Kapcsolatteremtő játékokat
- Lazító, tárgykereső, érzékelő játékokat
- Figyelem koncentrációt fejlesztő játékokat

A drámajáték támaszkodik a magyar népi gyermekjátékokra, ritmusjátékokra, a kreativitást fejlesztő zenei, énekes játékokra, metakommunikációs és beszédfejlesztő játékokra, ezért nagyon jól beépíthető és használható az óvodai nevelés folyamatában.

A drámajátékok, a különféle helyzetgyakorlatok nagyon jól szolgálják az érzelmi nevelést, a közösségi érzések fejlődését, a kreativitást, fantáziát. Általa visszajelzést kaphatunk a gyermek fejlettségének szintjéről, meglévő ismereteinek tartalmáról, nagy segítséget nyújtanak a dramatizálás és a bábozás érzelmekben és megjelenítésében gazdagabb, magasabb szintre való juttatásában, így hozzájárulnak ünnepélyeink színvonalának emeléséhez.

E pedagógiai szemlélettel az óvodáskor végére elérhetjük, hogy gyerekeink a világ dolgaira nyitott, - önmagukat jól ismerő, - érzelmileg stabil, kreatív képességekkel rendelkező, - érzelmeiket jól kifejező személyiségekké váljanak. A gyermekek szerepeltetésénél figyelembe kell venni az életkort, az egyéni adottságokat. A közös körjátékon, éneken, versen kívül, a mesedramatizálás is jelen van minden korcsoportban, és itt már egyéni szerepeltetésről beszélünk. Önbizalom és bátorság szükséges az egyéni szerepléshez. Az életre való nevelés azonban megköveteli a bátorság és a belső önbizalom valamilyen formában való előhívását a gyermekekből. Ezt a célt szolgálja a drámapedagógia, drámajáték.

Ének, zene, népi játék, tánc

A görögkatolikus és a népi kultúra különböző területeinek hagyományőrzésével a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés.

A zenei képességfejlesztés integráltan kapcsolódik az óvodai nevelés egészéhez, elsősorban a verse-és, mesélés, a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka és a külső (teremtett) világ tevékeny megisme-résére nevelés tartalmaihoz. Mindennapos tevékenység az óvodában, mely során fontos, hogy minden lehetőséget kihasználjunk, hogy az éneklés, zenélés szerves része legyen az intézmény hétköz-napi életének. Rendezvényeinken, programjainkon az ének, zene, népi játék, tánc rendszeresen kapjon szerepet, akár népi, akár vallásos dalanyag formájában.

Az óvodai zenei nevelés a gyermekek egyéni adottságaitól függően sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése. A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat a gyermekek egész személyiségére, színessé teszi érzelemvilágukat, növekszik biztonságérzetük, oldódnak gátlásaik, formálja ízlésüket, közösségi érzésüket, viselkedési, magatartási kultúrájukat.

A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A liturgikus énekekkel való ismerkedés legyen élményszerű.

Zenei nevelés célja:

- A zenei nevelés alapvetően befolyásolja a gyermekek érzelmi világát, gondolkodását, személyiségének fejlődését, hitének alakulását. Nem lehet csupán járulékos szerepe a nevelésben.
- Zenei anyanyelv megalapozása, képességfejlesztés
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása
- A gyermekek zenei hallásásnak, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mindennapos mozgásának fejlesztése
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által

Feladata:

- Felkelteni a gyermek érdeklődését, formálni zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, a zene megszerettetése.
- a zeneértés, a ritmikai, hallási, éneklési képességek tudatos fejlesztése
- a megfelelő hangnemben kiválasztott dalok az egyéni zenei képesség különbségek felismerése és kezelése a felzárkóztatástól a tehetséggondozásig
- érzelmi biztonság, nyugodt légkör megteremtése, melyben szívesen és bátran énekelnek a gyerekek
- napközben ölben ülő játékok, simogatók, ringatók és höcögtetők kezdeményezése, amivel az ének-zenei neveléshez elengedhetetlen oldott légkör megszilárdítását segítheti elő
- az élő hang tiszta egyszerűségének, az érzelmek közvetlen
- megtapasztalásának közvetítése a gyermekek felé
- értékek nyújtása, a klasszikus zenei élmények gyermekhez való eljutásának hangsúlyozása
- különböző műfajokkal és hangszerekkel való megismertetés
- a zenei ízlés formálása

Anyanyelvi nevelés:

- beszédfejlesztés, ritmus és légző gyakorlatokon keresztül
- hallásfejlesztés (belső hallást is)
- gyorsaság, időtartam gyakorlatok
- dallam, a ritmus, a mindennapos mozgás és a beszédfejlesztés összekapcsolása.
- a zene élményének kifejezése a beszédben (dallam, ritmus, együttes mindennapos mozgás).
- dallam és mindennapos mozgásritmus gyakorlásának hatása a beszédritmus fejlődésére (taps, ritmusos mozdulatok, szótagolás, stb.).
- énekelt szöveg ejtési tisztasága az artikulációs nehézségek leküzdéséhez.
- a beszéd motoros szerveinek tudatos fejlesztése.
- hallási észlelés fejlesztése: emberi hangok, tárgyak, gépek, hangszerek, hangjai.
- mindennapos mozgáskultúra, beszédviselkedés fejlődése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A mondókákat – az egyenletes lüktetést kiemelve –a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza egyedül is.
- Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek az egyvonalas c és a kétvonalas c között.
- Felismerik a magas és mély éneklés közti különbséget, maguk is alkalmazzák.
- Tudnak felelgetős játékot két csoportban folyamatosan, tisztán énekelni.
- Ismerik a halk és hangos közti különbséget, tudnak halkan, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Képesek zenei fogalom-párokat együtt felismerni, alkalmazni (halk-lassú, halk-gyors)
- Felismernek dallamot dúdolásról, hangszerjátékról.
- Tudnak dalokat –hallható jelre - hangosan és magukban énekelni.
- Érzékenyek a természet és környezet hangjára, megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit, zörejen, beszédhangon, énekhangon.

- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést, a dal ritmusától. A különbséget cselekvéssel, énekléssel, mindennapos mozgással fejezik ki.

- Szöveges ritmusmotívumokat visszatapsolnak.

- Egyöntetűen körbejárnak, az egyszerű, játékos táncos mindennapos mozgásokat szépen megformálják.

- Érzékelik, és mindennapos mozgással mutatják be a normál tempónál lassabbat, gyorsabbat.

- Változatos térformákat alakítanak ki, esetleg az óvónő segítsége nélkül is.

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- Mindent ajándékba kapunk, az állatokat is, melyeket a Mennyei Atya teremtett.
- Isten teremtette az állatokat, melyek hangját megfigyelhetjük, utánozhatjuk (madár- magas, medve – mély, cica – halk, elefánt hangos stb.)
- A növényeket is a Mennyei Atya teremtette. Rácsodálkozunk a növények szépségére, köszönetet mondunk érte.
- Gyönyörű a teremtett világ. Harmónia van a természetben. Isten bölcsességét dicséri, hogy ilyen sok hangszer van.
- Javasoljuk az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazását.
- Vallásos énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen.
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése, empátia alapozása
- merjük kimutatni szeretetünket Isten felé, egymás felé, ezt az érzést a dalok is tükrözzék
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- Isten különböző hanggal áldotta meg teremtményeit. Lehet utánozni a hangokat.
- figyeljünk minden hangra
- saját érzelmeink kifejezése a zenén keresztül
- hála az Istentől kapott adományokért
- fantázia: a zenében észrevehető változatosság észrevétele
- mindennek megvan a maga ritmusa – szív, évszakok, nappal és éjszaka
- a keresztvetés hármas egysége
- a szép térformára való rácsodálkozás, öröm
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos, liturgikus énekek alkalmazása
- a vallásos, liturgikus énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen
- a javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása
- a templomban való beszéd halk
- Halljanak a gyermekek arról, hogy szűkebb közösségük az óvoda (ezen belül a csoportok), egy nagyobb közösségbe, Isten országába tartozik.
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- A szeretet kifejezése az is, hogy halkan, udvariasan beszélünk egymással.
- Az imádság halk, a Mennyei Atya így is hall minket.
- A hangunk nagy ajándék. Adjunk hálát érte, vigyázzunk rá!
- érzelmi nyitottság, ráhangolódás, az érzelmek kifejezése, a zenében rejlő hangulatok összehasonlítása
- saját érzelmek megfogalmazása a zenehallgatás kapcsán
- ízlésformálás, egyéniség formálása

- hála az Istentől kapott adományokért – szép hang, jó hallás
- a keresztvetés 3-as egysége
- szünet – „a hetedik napon megpihent”
- hálaadás a hangoztatás örömééért
- a gyermekek bevonása az ovis liturgiába
- Isten mekkora változatossággal bír a természetben is – ütőhangszerek keresése – pl. a fa törzsén dobolni, stb.
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- alkotókészség, kreativitás erősítése
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladtunk az, hogy azt felismerjük, fejlesszük.
- A vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével történjen.

Az ének- zene és az ehhez kapcsolódó mindennapos mozgás az óvodai mindennapok része, tehát nemcsak a foglalkozásokra korlátozódik. A komplex tevékenységek inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték, a zenehallgatás vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap.

A Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének- zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés, a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható.

Ezzel biztosítható a gyermek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományőrzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése. A kompetencia alapú óvodai neveléshez az óvodapedagógusok a „Zenevarázs” című segédletet tudják alkalmazni. A zene, a muzsika a gyermek érzelmeire pozitívan hat, ezért a későbbi életét is meghatározza ez a nevelés. Az óvodában a zenei nevelés alapja az énekes játék. A foglalkozások nagy részét is az önfeledt játék jellemzi és kisebb része a pedagógiai feladatoké.

A tevékenységközpontú óvodai pedagógiai programban, a művészeti tevékenységek között tervezzük az ének-zenei tevékenységet. E tevékenységek fejlesztése megtalálható a mindennapi tevékenységek között úgy, mint a komplex foglakozások rendszerében. A gyereknek nagy örömöt okoz a zene hallgatása is.

Az ének, zene, népi játékok, tánc jelen vannak az óvoda mindennapi életében a csoportszobában, az udvaron, kirándulások közben, bármikor, amikor lehet énekelni, mondókázni, körjátékot játszani. A zenei anyag többsége naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz állami, egyházi, jeles- ünnepekhez fűződik. A zenei nevelés az óvoda egész életét áthatja. Az életkori sajátosságok mellett figyelmet kap az egyéni fejlesztés. A zene szorosan kapcsolódik a gyermek környezetéhez, napi tevékenységeihez, így beépül a hétköznapokba. 3- 4 éves korban legfontosabb feladat a zene megszerettetése. Fontos szerepet kapnak ebben a folyamatban az óvodai hangszerek.

Az ének, a zene a beszoktatás szerves része, segítője, mivel a dallam, a ritmus, a ritmikus mindennapos mozgás kellemes, pozitív hatása feloldja, megnyugtatja a kis gyereket. A heti rendben egy alkalommal kerül sor az óvónő által irányított, tudatosan tervezett foglalkozásra. Az óvónő tudatos munkájának eredménye lehet az, hogy a gyerekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, lehetőleg tisztán énekeljenek. Az óvodában zenei anyanyelvet alapozunk, így

kapcsolatba kerülünk az anyanyelv gyakorlásával is (a dadogó, félénkebb gyerekek görcsei is oldódnak dalolással, ritmikus mondókák ismételgetésével).

A közös ének és játék fejleszti viselkedésüket, magatartásukat, esztétikai ítélőképességüket, fejlődik egyensúly, rend, ritmus, harmónia felismerésének képessége.

Mindennapos mozgásfejlesztés:

- Nagymindennapos mozgások fejlesztése
- Egyensúlyérzék fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése

A mindennapos mozgásos játék, az együtt végzett táncmozdulatok közben fejlődik: fizikai állóképességük, akti-vitásuk és még számtalan – a mindennapi életben megtalálható – mindennapos mozgásfejlesztésre nyílik lehetőség.

Lehetnek:

- Egyszerű utánzó mindennapos mozgások, járások, futás, ugrás, csúszás, mászás
- Esztétikus egyöntetű mindennapos mozgás, változatos térformák, játékos táncmozdulatok

Az egyensúlyérzék és a ritmus fejlődése szoros kapcsolatban állnak egymással. Az anya már ringatás közben a csecsemő egyensúlyérzékével játszik, ezt a kellemes élményt idézzük fel az óvodában az ölbeli játékokkal, a hintáztató, altató, hőcögtető, stb… dalok közben.

A gyermekek ráéreznek a mindennapos mozgás ritmusára, a ritmus pedig erősíti az egyensúly-érzékelést.

Ilyen gyakorlatok:

- Állások (lábujjhegyen, egy lábon)
- Guggolások
- Tájékozódás bekötött szemmel
- Tárgy egyensúlyozása
- Táncos jellegű mozdulatok
- Ugrás testfordulatokkal, testforgások
- Egy lábon szökdelés

A nagymindennapos mozgásos feladatok mellett, számtalan finommindennapos mozgásos feladatot gyakorolnak a gyerekek az év folyamán. Játék, tánc közben, egymáshoz alkalmazkodva, közelítve, ujjaik összeérintésével, érzelmeket is közvetíthetnek egymás felé (csípés, csípegetés, ököl összeütése, kopogtatás, ujjfűzés, kézfogás, párok egymáshoz igazodása).

Hallásfejlesztés:

- Magas-mély
- Dallamvisszhang
- Halk- hangos
- Zörejhangok felismerése
- Dallambújtatás
- Dalfelismerés

- Ritmuskiemelés

Óvodapedagógus feladatai:

- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, ezek összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően
- Az nemzetiség hagyományait, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei hazájának kulturális értékeit is figyelembe vevő dal- és zeneianyag-választás
- A népijáték, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe veszi a nemzetiségi hovatartozást
- Az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása: szüreti mulatság, pásztorjáték, farsang, kiszézés, pünkösdölő, lakodalmas
- a népzene mellett, más irányzatú zenével is megismertesse a gyermekeket.
- Friss levegő biztosítása
- Az ének zenei nevelés szabad keretek között folyjék, a gyermek önként vállalja, hassa át az egész napot.
- Játékos formában, sokszínű tevékenységekkel, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodva biztosítsa a fejlődés lehetőségét.
- Törekedjen felkelteni a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát
- Zene megszerettetése, a közös éneklés örömének az átélése
- Zenei képességek fejlesztése (egyenletes lüktetés, zenei hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus, szép mindennapos mozgás)
- Az élmény fokozásához különböző hangszerek biztosítása
- Sokféle zene hallgatásával, megfelelő zenei anyagok megválasztásával, ráébreszteni a zene szépségére.
- A gyermek mindennapi tevékenységévé váljon az éneklés, zenélés, népi játékok és néptánc,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudnak viszonylag tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelni.
- Megkülönböztetik a magas-mély, halk- hangos éneklést
- Felismerik a dalokat dúdolásról, hangszerről
- Jól kísérik hangszerrel a dalok, mondókák ritmusát, egyenletes lüktetését
- Képesek egyszerű tánclépések megjelenítésére
- Képes differenciálni és felismerni a zenei hangokat, a tárgyi és természeti környezet hangjait
- A dallamot, ritmust, mindennapos mozgást sikeresen összekapcsolja
- Dallamot, ritmust, szöveget, mindennapos mozgást alkot
- Igényli a rendszeres zenehallgatást
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos játékokat, rigmusokat

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeket folytató gyerekek ne zavarják egymást
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához

- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés mondókázás biztosításakor ügyeljen a szoros érzelmi kapcsolat, a meghitt légkör megteremtésére
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka a látásnevelést, képalakítást, a manuális tevékenységet, a plasztikai munkákat, építést, a környezetalakítást, a műalkotásokkal való találkozást foglalja magába

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka célja:
- Az óvodáskorú gyermekek megfigyelő-, ábrázoló-, alakító- képességének fejlesztése, magasabb szintre juttatása
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása
- A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása
- Régi mesterségek, foglalkozások eszközeit, az általuk készített tárgyakat ismerjék meg a gyermekek a múzeumpedagógus vezetésével.

Feladata:
- építsen a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára, meglévő tevékenységi vágyára
- az ábrázoló tevékenység a nap folyamán bármikor megvalósítható legyen
- a gyermekek számára elérhető helyen tároljuk a rajzoláshoz, festéshez, barkácsoláshoz, gyurmázáshoz szükséges eszközöket, kellékeket
- a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit
- a tevékenységek megszervezésénél vegye figyelembe az évszakok változásait, a természet szépségeit és az ünnepeket is, ezen belül az ünnepi előkészületeket is, melyhez hozzátartozik a díszítés, az ünnepi kellékek elkészítése, az ünnepi ajándékozás tárgyai és ünnep után az élmények felidézése majd rögzítése.

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása
- fantáziája: az építésben fellelhető változatosság
- rácsodálkozás, közös öröm megélése
- templomépítés
- vallásos szimbólumok festése, színezése (nagy méretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt, stb.)
- vallásos szimbólumok készítése
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos tapasztalatszerzés biztosítása
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése
- empátia megalapozása
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm /esztétikum – harmónia
- a Mennyei Atya teremtette a világot, mi pedig tovább építjük

Anyanyelvi nevelés:
- cselekvés és beszéd összekapcsolása
- lehetőség a szinonim szavak használatára
- szókincsbővítés (népi eszközök)

A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás fejlesztése.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka az óvodai nevelés egészében érvényesülő, szerteágazó komplex tevékenység. A gyermek minden munkája tájékoztatást ad belső világáról, énjéről, érzelmeiről, vágyairól, élményvilágáról.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka élménytartalma, érzelmi és fantáziagazdagsága, hosszú idő-re szóló mély benyomásaival, rendkívül nagy nevelőértéket hordoz magában. A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka a vizuális tevékenységekkel, tudatosan irányítja, elmélyíti, felgyorsítja a vizuális fejlődést. A vizuális tevékenység a program feladatrendszerének mindegyikéhez, természetes módon illeszkedik. A vizuális tevékenységeknél a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára és feladatmegoldó kívánságaira kell építeni kreativitásuk megtartásával.

A vizuális tevékenységek lényege a cselekvés, amely valamilyen produkció elkészítésére irányul. Ez a produkció ugyanakkor - ha ábrázolás- közöl, vagy kifejez egyben gondolatokat, érzelmeket.

A gyermek életében első lépés, amikor ceruzát fog a kezébe, a firkálás korszaka. Ezt követi a képi és kifejező ábrázolás. A képi ábrázolásnál a közvetlen, megfigyelés utáni ábrázolás dominál, míg a kifejező ábrázolásnál a szubjektív érzelmek, képzetek lépnek előtérbe, célja fantáziakép alkotása.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka csoportosítása:
1. Firkálás
2. Ábrázolás
3. Kézművesség
4. Díszítés
5. Építés

- Firkálás

Az első olyan vizuális tevékenység, amelynek nyoma marad. Kezdetben nem ad jelentést firkájának a gyermek, később azonban fontos lesz számára az azonosításnak ez a módja. A firka az érzelmekről, indulatokról, „Kézügyességről" ad képet, de nem képi szimbólum. Firka nélkül nem kezdődhet el az ábrázolás korszaka.

- Ábrázolás kötött és kötetlen tevékenységformában egyaránt megvalósul.

A tervezés támaszkodhat évszakokra, ünnepekre, eseményekre.

Az ábrázolás képi közlés, célját tekintve két csoportját különböztetünk meg.

1. Képi közlő ábrázolás
objektív ábrázolás
célja: egy adott optikai kép
Természet utáni ábrázolás
közvetlen megfigyelés szerinti ábrázolás

2. Kifejező ábrázolás
szubjektív ábrázolás
célja: fantáziakép alkotása
Képzetek szerinti ábrázolás
„ tudás" szerinti ábrázolás

Az ábrázolás jelentősége:
- Fejleszti a látást
- Alapja a fogalmakban történő gondolkodásnak
- Fejleszti a logikát és egyben szemléletessé teszi azt
- Hozzájárul a helyes énkép kialakításához
- Fejleszti az önfegyelmet
- Elősegíti az ismeretszerzést és az ismeretek megjegyzését
- Esztétikai igényességet alapoz meg és fejleszt.

- Kézművesség

A kézművesség lényege, hogy valóságos tárgyakat alakít, vagy hoz létre. Az anyagokról, eszközökről szerzett ismereteit közvetlenül alkalmazza. A gyermek kézművessége játéktevékenység, az alkotó vagy konstrukciós játékok köréből.

A kézművesség jelentősége:
- Fejleszti a következetes gondolkodást (logikát)
- Fejleszti a „funkcionális" képzelőerőt
- Önfegyelemre, kitartásra nevel
- Elősegíti sokféle anyag és eszköz alapos megismerését
- Bevezeti a valódi munkatevékenységet
- Egyes fajtái elősegítik a társakkal való együttműködés megtanulását
- Hozzájárul az esztétikai érzékenység fejlődéséhez
- Központi szerepe van a kézügyesség fejlesztésében

- Díszítés

A díszítés pusztán formai, színbeli vagy tónusbeli valamilyen szerkezeti szabályosságot mutató, tér-kitöltő, hangulati szereppel bíró, különböző, felületekhez többnyire nem funkcionálisan kapcsolódó elem, vagy elemek.

A díszítés jelentősége:
- Fejleszti a ritmusérzéket (ha a díszítés ritmus)
- Fejleszti a geometrikus látásmódot (ha a díszítés ilyen szabályszerűséget mutat, pl. szimmetria, hasonlóság, egybevágóság stb.)
- Elősegíti a szabálytudatot
- Fejleszti a sajátos vizuális logikát
- Szerepet játszik a fegyelem, önfegyelem alakulásában
- Esztétikai érzékenység kialakítását segíti elő
- Sajátosságai miatt az írás, olvasás elsajátítását készíti elő

- Építés

Konstrukciós játéktevékenység. A felhasznált alapelemekből, eszközökből egy új létrehozása. Ez építő, alkotó tevékenység.

Az építés jelentősége:
- Fejleszti a térérzékelést
- Fejleszti a logikus gondolkodást
- Elősegíti a tömeg, a mennyiségi tulajdonságok meghatározásának képességét

- Elősegíti a társakkal való együttműködés megtanulását
- Szerepet játszik a helyes önértékelés és értékelés kialakulásában

➢ Művészetek:

Előadások, tárlatok, múzeumok látogatása által a gyermekek esztétikai, etikai értékítéletének fejlesztése. Általa megismerhetik a szépet, a csúnyát és a nevelés hatásaként az értékesebbet választják. A kompetencia alapú programcsomag lehetőséget biztosít múzeumlátogatásra, amellyel a gyermekek szélesebb látókörben ismerhetik meg múltunkat.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka és az érzelmi nevelés összefüggései:

- A szeretet és kötődés képességének a fejlesztése
- A másik iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megfelelő helyet, időt és eszközt biztosít a gyermekek számára, melyet bármikor használhat
- Nagy odafigyelést tanúsít a helyes ceruzafogás iránt, szükség esetén 3 oldalú ceruzát ad a gyermeknek
- Megtanítja az ábrázolótevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokásokat, betartását figyelemmel kíséri
- Bemutatja a gyerekeknek az életkoruknak és egyéni érdeklődési körüknek megfelelő nép-művészeti elemeket, műalkotásokat, a lakhelyére és hazánkra jellemző épületeket, hidakat, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei hazájának kulturális értékeit
- A gyermek megfigyelő-, ábrázoló képességeinek a fejlesztése, magasabb szintre juttatása egyéni képességeinek megfelelően
- Megismerni azokat a belső mozgatóerőket, motivációkat, melyek a gyermeket vizuális cselekvésre késztetik
- Az alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása, tehetségek felsimerése
- A gyermek látáskultúrájának fejlődése érdekében megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek, élmények biztosítása
- A gyermeki- alkotó- alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- A gyermekek által létrehozott alkotást pozitívan értékeli, elfogadja
- A gyermekek ismerjék meg a tevékenységükhöz használható eszközök, anyagok, tulajdonságait és a velük való bánásmódot.
- Az udvaron is megteremti a lehetőséget az alkotásra
- Vizuális képességek fejlesztése
- A csoportszoba, öltöző, mosdó és folyosó esztétikumának alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlését, környezettudatos szemléletét, fenntarthatóságra nevelés.

Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- Bölcsesség (az eszközök változatossága)
- Fantázia (a tevékenységekben fellelhető változatosság)
- Szépség (érzelmi hatás)
- Szeretet

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakíthatunk a gyermekekben?

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ügyesség.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal, bátran, szívesen használják a képi kifejezés változatos eszközeit
- Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót
- Szívesen alkot közösen a többi kisgyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján mérlegel.
- Szereti maga körül a harmóniát, szépet, szívesen díszíti a környezetét
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönbözte-tő jegyeket, jellemző formákat
- Saját műveikkel szemben véleményt nyilvánítanak
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat
- Önállóan díszítenek tárgyakat
- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, téralakításban

AZ EGYÉN TÁRSADALMI FELADATAIT TUDATOSÍTÓ, KÉPESSÉGEIT FEJLESZTŐ ISMERETEK, TEVÉKENYSÉGEK

Mindennapos mozgás

A test Isten ajándéka, s mint minden ajándékot óvni kell, s erre meg kell tanítani a gyermeket is. A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulása. Épp ezért fontos a rendszeres, napi egészségfejlesztő testmindennapos mozgás.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A (2,5) 3 - 6 (7) éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket és szükségleteket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mindennapos mozgás nélkül. A tornának, játékos mindennapos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A mindennapos mozgás célja:

A gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése

- A rendszeres mindennapos mozgással egy egészséges életvitel megalapozása

- A tervezett, szervezett, irányított mindennapos mozgásos játékokkal a mindennapos mozgáskultúra fejlesztése
- Koordinált mindennapos mozgás alakítása
- Téri tájékozódás, oldaliság kialakítása
- Igénnyé, majd szokássá váljék a mindennapi mindennapos mozgás
- Maguk is kezdeményezzenek mindennapos mozgásos játékokat.

Feladata:

- A mindennapos mozgás megszerettetése, a mindennapos mozgásigény kielégítése
- Motoros képességek fejlesztése
- Vázizomzat erősítése
- A helyes testtartás kialakítása
- A mindennapos mozgás és játékigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése

A tevékenység alapvető szervezeti keretei:

- spontán, aktív szabad játékban megjelelő mindennapos mozgásos tevékenység
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés
- szervezett mindennapos mozgásos tevékenység

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmindennapos mozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje, előfeltétele a bonyolultabb mindennapos mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mindennapos mozgásműveltség fejlődésének.

Az aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelenik meg az irányított mindennapos mozgásos tevékenység, mely játékos környezetben, játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mindennapos mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmindennapos mozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi mindennapos mozgás hatásának maximális kifejtéséhez biztosítani kell a megfelelő objektív és szubjektív feltételeket.

Objektív feltételei:

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását egész évben ki lehet használni. Tavasztól, késő őszig célszerű a mindennapi mindennapos mozgást a szabadban tartani. Az udvaron füves és aszfaltozott területre egyaránt igény van. Az udvaron is, a csoportszobában is, biztosítani kell megfelelő helyet, eszközöket, tornaszereket.

Szubjektív feltételek:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mindennapos mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, segítve a mindennapos mozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását.

A mindennapi mindennapos mozgás tartalma:

A mindennapi mindennapos mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik. Fontos fel-adatunk a kondicionális (erő, állóképesség, gyorsaság) és koordinációs (téri, tájékozódási) képesség fejlesztése. A motorikus fejlesztés a következő gyakorlatokkal valósítható meg:

- Járások különböző módon
- Futások (lassú, gyors)
- Ugrások (magas, távol stb.)
- Kúszások, csúszások, mászások
- Egyensúlygyakorlatok
- Függések
- Gurulás (hossztengely körül, előre, hátra)
- Gyakorlatok labdával, egyéb eszközökkel

A mindennapos mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mindennapos mozgását átélni
- Sokoldalú mindennapos mozgástapasztalatokat szerezzenek az alapvető mindennapos mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyerekek mindennapos mozgása és egyensúlyérzéke
- A kéz finommindennapos mozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket
- Segítsük elő a gyerekek harmonikus és összerendezett mindennapos mozgásának kialakulását.

Törekedni kell arra, hogy a mindennapi mindennapos mozgásban sokat játszanak, így érhető el a legnagyobb hatékonyság, ezáltal képességük fejlődése. Magasabb szintű képesség birtokában bonyolultabb fel-adatvégzésre is képes a gyerek. A mindennapos irányított testmindennapos mozgás részét képezi a zenére, zenei ritmusra végzett mindennapos mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (néptánc). A mindennapos testmindennapos mozgás az óvodai tornaszobában, csoportszobában és játszóudvaron is megszervezhető.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi mindennapos mozgás megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra
- Biztosítsa a gyermekek szabad mindennapos mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mindennapos mozgáshoz
- A mindennapos mozgásos tevékenység pozitív megerősítése
- A gyermek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mindennapos mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje
- A játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása a foglalkozásokon
- Tiszta, jó levegő biztosítása a tornateremben
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mindennapos mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi mindennapos mozgás örömöt jelentsen a gyermekek számára.

Anyanyelvi nevelés:
- testrészek, érzékszervek elnevezése
- tér és időbeli irányok megnevezése
- szóbeli utasítások összekapcsolása a térbeli cselekvésekkel
- beszédszervek egészséges működésének segítése.
- helyes légzés technika begyakorlása.
- játékos gyakorlatokkal a mindennapos mozgás és hangadás összekötése (hangutánzás).
- pontos, érthető utasítás feldolgozása, mozdulatokkal történő végrehajtása.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:
- hálaadás egészségünkért
- hálaadás a közös örömért, az együtt játszásért
- hálaadás az érdekes eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladatunk, hogy azt felismerjük, kiemeljük és fejlesszük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:
- Igényli a mindennapos mozgást
- Mindennapos mozgása harmonikus, összerendezett
- Térészlelése pontos (nagyság, távolság)
- A szakkifejezéseket megérti
- Képes a feladat gondolati kézhez vitelére
- Képes folyamatosan a szabályokat betartani
- Érdeklődik új játékok, mindennapos mozgások iránt
- Ismer labdajátékot
- Szívesen használ kéziszereket
- Képes csoportkövetelményekhez alkalmazkodni
- Segíti társait a közös eredmény elérésében
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni

Munka jellegű tevékenységek
Cél:
- A munka jellegű tevékenység hasonlít a játékra, mert cselekvő tapasztaláson alapul.
- Formái: önkiszolgálás, felnőtteknek való segítés, csoporttársak támogatása, naposi munka, környezet- és állatgondozás.
- Ezek segítenek a személyiség fejlesztésében.

Jellemzők:
- A gyermek szívesen, örömmel végzi.
- Lehetőséget ad a tapasztalatszerzésre, a környezet megismerésére.
- Fejleszti a munkához szükséges tulajdonságokat (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).
- Erősíti a közösségi kapcsolatokat, a kötelességtudatot és az egymás megbecsülését.

Pedagógiai feltételek:

- Az óvodapedagógusnak tudatosan kell szervezni a tevékenységet.
- Fontos a gyermekkel való együttműködés.
- A feladatokat a gyermek egyéni képességeihez mérten kell értékelni, pozitív megerősítéssel.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás az egész óvodai életet átfogó, folyamatos feladat. Alapja: a gyermek adottságai, családi és környezeti tapasztalatai. Az óvodapedagógus épít a gyermek előzetes élményeire és ismereteire.

Jellemzői

- Folyamatos, többnyire utánzásos, spontán és szervezett formában zajlik.
- Az egész személyiséget fejleszti, nem csak ismereteket ad.
- Természetes és szimulált helyzetekben valósul meg (pl. kirándulás, napi tevékenységek).

Cél

- Képességek fejlesztése, tapasztalatok bővítése és rendszerezése.
- Elsősorban játékba integrált tevékenységekben valósul meg.

Feltételek

- Cselekvő aktivitás biztosítása.
- Több érzékszerv bevonása (mindennapos mozgás, látás, hallás stb.).
- Felfedezés, kreativitás támogatása.

Formák

- Utánzás, minta- és modellkövetés (szokások tanulása).
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- Gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő tanulás.
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

Pedagógus szerepe

- Személyre szabott, pozitív értékelés.
- A gyermek személyiségének kibontakoztatása.

2.3.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása integrált nevelése és fejlesztése

Az óvoda alapító okiratába foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékosság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Az intézmény azon sajátos nevelési igényű, különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását váll-alja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

- enyhe értelmi fogyatékos,
- hallási fogyatékos,
- a fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő és

- autizmus spektrum zavarral küzdő (közülük az, aki integrációban a többi gyermekkel együtt nevelhető és ép intellektusú) gyermekek. Az intézmény ezen gyermekek fejlesztéséről integrált keretek között, valamint gyógypedagógus közreműködésével gondoskodik.

A fejlesztéshez szükséges személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek az, a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján:

Érzékszervi, értelmi vagy, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartás szabályozási zavarral) küzd.

Célunk:

- A SNI gyermek családi nevelésének, a közösségbe való beilleszkedésének elősegítése.
- A fogyatékos gyermek/ek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiség fejlődése.
- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társa-dalomba.
- Felkészítés iskolai tanulmányokra.

A fejlesztés célja:

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

a) Az érzékszervi, értelmi vagy több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

Alapelvünk:

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- Szociális kompetenciák kialakítása, fejlesztése

Az elmúlt 15 évben testi, érzékszervi fogyatékossággal bíró gyermek 4 fő volt, viszont az érzelmi zavarokkal küszködő gyermekek száma egyre nő. Feltételezhető, hogy a magatartási,

beilleszkedési problémákkal küszködő gyermekek zömének családi hátterében, létbizonytalanságban keresendő e probléma gyökere.

A sajátos nevelési igényű gyermek iránti elvárást, fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota befolyásolja. A fogyatékos gyermek egyes területen kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Ennek felismerése és gondozása, kiemelt feladatot jelent. Az óvodai nevelés folyamán arra törekszünk, hogy mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.

Természetesen, ha bármilyen fogyatékossággal bíró gyermek kerül az óvodába, integráltan, a meg-felelő feltételek megteremtése mellett, szakember véleményével egyeztetve vagy segítségével oldjuk meg a differenciált fejlesztését.

Az intézmény feladata:

- Személyi feltételek biztosítása
- Tárgyi feltételek biztosítása

Az intézmény színterei otthonosak, barátságosak, motiváló hatással bírnak a játék tevékenységre. Az alakításban a gyermekek adott szükséglete és tevékenységeik szerint vesznek részt.

- A fejlődést elősegítő kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- Az integrált nevelés megköveteli a csoporttársak részéről a másság elfogadását, empátia, tolerancia

Az óvodapedagógus:

– egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,

– a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,

– egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,

– alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait be-építi a pedagógiai folyamatokba.

Óvodánk:

a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,

c) az óvoda igazgatója támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

d) kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető.

Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is eljuttatjuk az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés.

Feltételrendszer

Tárgyi feltételek

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértő és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

SNI gyermek nevelésével foglalkozó óvodában, illetve óvodai csoportban a gyermek biztonságos mindennapos mozgását, megfelelő fejlődést elősegítő- sok esetben nélkülözhetetlen- eszközök a gyerekek különbözősége szerint időről időre megváltoznak, Minden esetben a gyermeksérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális érzelmi normákat kell képviselnie, amely követendő példa lehet a gyermekközösség és felnőttek számára.

Az óvodapedagógusok és a kisegítő személyzet munkája a gyermek sérülésének megfelelően képzett szakember (orvos, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, gyógytornász stb.) segítségével végzett pedagógiai munka mellett érheti el a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A SNI gyermek szakértő bizottság által meghatározott habilitációs, rehabilitációs óráit fejlesztését, terápiáját sérülés specifikusan képzett szakember látja el.

A nevelési folyamat tartalma

Legyen szó bármilyen fogyatékosságról minden esetben be kell tartanunk néhány elvet. Az akarat-erő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés, az önállóságra nevelés terén a gyerekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából szükséges. Élet-vitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. Terhelhetőségüket meghatározza a sérülésük mértéke. Mindig elegendő időt kell hagyni a begyakorlásra. A tervszerű nevelésben a játékosság elvét is szem előtt kell tartanunk, hiszen legfőbb tevékenységük a játék. Tervezni konkrét esetre-egyénre szabottan, rövidtávra lehet. Kiemelt jelentőségű a családdal való és a speciális szakemberekkel való együttműködés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, fel-adatai óvodai nevelés során

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve azt a célt szolgálja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Biztosítja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,

- az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt. Speciális nevelési szükségleteik kielégítésében pedagógiai többletszolgáltatásokat kell nyújtani. Az óvoda prevenciós feladata nagyfokú a tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésében, a problémák korai felismerésében és megelőzésében.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

A fogyatékosság mértékétől függően a legtöbb óvodai tevékenységbe tudatosan bevonhatjuk őket, de természetesen szükséges számukra az egyéni foglalkoztatás is.

A zene , a ritmus minden gyerekhez közel áll, énekes játékok közben több képességük együtt fejlődik: beszéd, mindennapos mozgás, zenei képességek stb. A mindennapos mozgásos játékok gyakorisága nagy jelentőségű, egy-szerű szabályok alkalmazásával a szabálytudat erősítése.

Gondot kell fordítanunk a manuális képességek fejlődésére, ennek komoly szerepe van az iskola-érettség megállapításánál. Az egyéni szintjükhöz kell igazítanunk a matematika képességek fejlesztésére. Tapasztalataik, ismereteik jóval nehezebben rögzülnek, mint ép társaiké, ezért alkalmat kell biztosítanunk a megfelelő számú ismétlésre.

Hallási fogyatékos gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket- és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló - gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A hal-láskárosodás miatt- az állapot fennmaradása esetén- bizonyos esetekben teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, melynek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

A kevésbé súlyos- vagy közepes fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A hallássérült gyermekek nevelésének központi feladata, a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az eredményességet meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés id-szakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Egyénenként is nagymértékben függ a beszédkialakulását befolyásoló egyéb tényezőktől. Pl. Kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az egész napos óvodai tevékenységekben megjelenik, minden a szocializációt hatékonyan segítő munka jellegű tevékenységekbe bevonjuk a hallássérült gyermeket.

Fejlesztés feladatai:

- A súlyos fokban hallássérült- siket- gyermekek (a beszédtartományban mért hallásveszteség 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

- Törekednünk kell arra, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Igyekeznünk kell a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

- Kifejező beszéd fejlesztése indirekt légző- és artikulációs mindennapos mozgásügyesítő gyakorlatokkal, majd legkésőbb nagycsoporttól a kiejtési hibák javítása.

- Átfogó feladatunk mely az egész óvodai nevelés időtartalmát magába foglalja a kognitív funkciók, az érzelmi élet fejlesztése, fontos az alapvető önkiszolgálási technikák elsajátíttatása, az aktív nyelvhasználat építése.

- Auditív figyelem fejlesztése a hallásfejlődés egyes szintjein.

- Fejlesztenünk kell a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Hétköznapi helyzetek, utasítások auditív úton történő megértése kezdetben vizuális megerősítéssel, majd a vizuális meg-erősítés fokozatos csökkentésével.

- Főként a magánhangzók esetében törekedni kell a beszédérthetőségnek a kialakítására.

- Ismerjék fel és értsék a hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket, mely a nyelvi kommunikációs megalapozása miatt nagyon fontos. Aktív és passzív szókincs folyamatos bővítése, nyelvtani szerkezetek használatával.

- Rajzos napló, későbbiekben naptár használata, idői ismeretek alakítása.

- Együttműködési készség fokozása, figyelem tartósságának növelése, feladattudat, feladattartás fejlesztése.

- Grafomotoros készség, ábrázolási tevékenység fejlesztése.

- A nagyothalló gyermek beszédtartományban mért hallásvesztesége 30-45 dB közötti, középsúlyos esetben 45-65 dB közötti, súlyos esetben 65-90 dB közötti hallásveszteséget mutat. Beszédfejlődésük késve általában spontán, esetenként speciális segítséggel indul meg.

- Fejlesztésében törekednünk kell a nyelvi kommunikáció megindítására, a szókincsfejlesztésre, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építésébe, a beszédérthetőség folyamatos javítására.

- A gyermeket körülvevő környezet a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása fontos eleme a hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele.

- A családi szociális háttért kapcsoljuk be az intézmény életébe az eredményes kommunikáció-fejlesztés miatt.

- A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült gyermeknél fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

- Fejlődési ütemük függ a műtét időpontjától, fejleszthetőségük a család aktív együttműködésétől.

- Fejlesztésük színtere az ép hallásúak környezetében van, teljesítményüket befolyásolja az intellektusuk, az esetleges pszichés fejlődés zavara, a családi háttér, a speciális pedagógiai megsegítés.

- A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül más fogyatékosság súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermekek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású- az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő- részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak.

Célunk:

A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Figyelmet kell fordítanunk, hogy a tevékenységet meghatározó állandó kereteket alkalmazzunk, szabályokat kiemeljük, valamint a pozitív visszajelzést nyújtsunk, a sikeres teljesítés a teljesítmények megerősítését, a dicsérettel visszacsatoljunk.

Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása szakember segítségével.

A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késlelteti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladatunk a gyermek szakértői bizottsági véleményé-ben foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása a tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.

A fejlesztés a szülő aktív bevonásával, szakmai team munkában történjen. Fontos feladatunk, hogy megelőzzük a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget. Pozitív énkép és önértékelés alakítása, a tanulás iránti motiváció és kudarctűrő képesség növelése. A társadalmi együtt-élés szabályainak követése és önállóságra nevelés fejlesztése.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan ellenőrizni kell, az ütemezési fázis befejezését követően. A fejlesztés további menetét amennyiben szükséges erre alapozva kell újra meghatározni.

A Beilleszkedési, tanulási és magatartászavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényi definíció szerint „az a különleges bánásmódot igénylőgyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal

küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek". A gyermekek fejlesztését szakemberek és az óvodapedagógusok végzik. A fejlesztő tevékenységek beépülnek a napi tevékenységekbe. Az óvodapedagógus feladata, hogy a szakvéleménybe foglaltak iránymutatásával tervezi a fejlesztő munkáját, együtt-működik a gyermeket ellátó más szakemberekkel, folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyermek fejlődéséről, vezeti a szükséges dokumentációt.

Tehetséges gyermek nevelése:

Olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör szükséges a tehetség erős oldalának a fejlesztéséhez, mely-ben a gyermek el mer indulni, kereshet, kutathat, tapasztalhat olyan dolgokat, amelyek tágítják világképét.

Minél több lehetőséget nyújtsunk számukra, amelyekből tanulhat. Mutassunk lelkesedést az őket érdeklődő dolgok iránt, mert ezzel is erősítjük a képességeik kibontakozását.

A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség-ígéretes gyermeket sejtet:

- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában"

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységek-ben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban" részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

A pedagógus, aki ismeri a gyermek képességeit, az adott területen változatosabb, magasabb szintű feladatokat ad számára. Óvodánk a kiegyensúlyozott légkörével felszínre hozza a többre képes gyermekek adottságait, képességeit.

Módszereink:
- Felismerés
- Differenciálás

Tevékenységeink:
- Mindennapos mozgásfejlesztés: heti rendszerességgel tornaszobában való foglalkozás
- Zenei képességfejlesztés
- Kreatív műhely: kiállítások

Különleges bánásmódot igénylők még:
- a nemzetiséghez tartozók

2.3.3. Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

„A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez.” /Gyvt 6.§ (2)

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltóság-hoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
  - az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
  - gyermeki jogok gyakorlása során
  - az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg a nevelési-oktatási intézmény mérlegelése alapján adható juttatások)
  - az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
  - érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
  - a gyermek csoportban való elhelyezése során
  - szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesül-jön
  - megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön

<u>A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:</u>

A szociálisan hátrányban lévő gyermekek tekintetében a pedagógusok differenciált foglalkozás keretében csökkentik a hátrányból fakadó esetleges lemaradást, a gyermek fejlődési üteméhez igazodva.

Ennek keretében a nevelési feladatok körében megvalósul:

- a gyermekeket megillető jogok érvényesülése az óvodán belül, szükség esetén védő - óvó intézkedésekre javaslatot teszünk
- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának elősegítése
- a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való fokozott törődés
- törekedni a szociokulturálisan veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatására
- új óvodások befogadásának elősegítése, beilleszkedésük zökkenő mentessé tétele
- gyermekek és a családok minél jobb megismerése
- egészségnevelés;
- sport és egyéb mindennapos mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése;
- mindennapos mozgáslehetőség biztosítása;

- felmérni a problémákat, a veszélyeztetettség okozta tüneteket, okokat felismerni és ha szükséges szakember segítségét kérni
- folyamatos kapcsolattartás az óvónőkkel az esetleges változásokról, fellépő veszélyekről;
- a felzárkóztatás megszervezése a valamilyen területen lemaradóknak;
- differenciált fejlesztés;
- tehetségígéretes gyermekek felkészítése;
- kulturális rendezvények csoportos látogatása;
- igény szerint ügyelet biztosítása;
- közreműködés az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, a nehéz helyzetben levő családok anyagi formában is történő támogatása (pl. étkezési hozzájárulás, ruhaakciók stb.);
- a gyermekvédelmi felelős szükség szerinti részvétele a családlátogatáson;
- szakemberek bevonása annak érdekében, hogy segítsük megoldani a családok nevelési problémáit; a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása; Szükség esetén a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott óvodapedagógus tájékoztatja a szociálisan hátrányos körülmények között élő szülőket arról, hogy mely szervtől kaphatnak részletes felvilágosítást a lehetséges szociális juttatásokról

Pedagógiai tevékenységek:

Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, fogadó órák szervezése. Szülői fórum szervezé-se, igény szerinti tanácsadás, működő szervezetekről, szolgáltatásokról, azok elérhetőségéről tájékoztatás a szülők részére. A gyermekvédelmi felelős részvétele egy-egy szülői értekezleten, ahol ismerteti a szülőkkel a Gyermekvédelmi Törvény néhány fejezetét; a támogatások lehetséges formáit, ill. igénybevételük lehetőségeit. A csoportnaplókban (oviKRÉTA) egyénre szóló tervezés nyomon követése. Segítségadás új és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához. Kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálattal veszélyeztetettség esetén, esetmegbeszéléseken való részvétel. Jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelem rendszerében érintett szervekkel, személyekkel (Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, védőnők, gyermekorvos, logopédus, szükség esetén gyámügyi előadó, rendőrség, jegyző)

2.3.4. Hátrányos és nemzetiségi származású gyermekek felzárkóztatására irányuló feladatok

Az Országgyűlés az oktatás területén fő célként az integrált oktatás kiterjesztését, a deszegregáció megvalósulását tűzte ki (68/2007. (VI. 28.) OGY határozat a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről).

A cigány gyerekek száma az óvodai gyermeklétszám közel 35%- a, mely várhatóan az elkövetkezendő időben emelkedni fog. Minden cigány gyermek már kiscsoportos korától óvodás, így egyenlő eséllyel kezdhetik meg az iskolai tanulást.

A cigány gyermekek többsége 2-3 gyermekes családban él, a gyerekek tiszták, ápoltak, többnyire rendezett lakáskörülmények közül kerülnek óvodába. Nyitottak a közösségi kapcsolatokra, beilleszkedésüket mégis nehezítheti az eltérő értékrend a család és az óvoda

között, más az étkezési kultúrájuk, napirendjük és életvitelük. Éppen ezért a kötöttséget, nehezebben viselik.

Az óvoda feladata az óvodától egészen eltérő tapasztalás, élményhatás, ismeretanyag, tudásanyag megismerése és pótlásának megszervezése.

Az óvoda gondoskodik arról, hogy a gyermekek a cselekvő- szemléletes gondolkodástól eljussanak a képszerű, majd a fogalmi gondolkodás felé.

Az egyéni és differenciált csoportfoglalkozás lehetőséget biztosít a lemaradt gyerekek felzárkózta-tására.

Az irányított tanulás feladata a gyermekek óvodai játékában, munkájában rejlő spontán tanulási lehetőségek kiegészítése, a családi nevelésben felfedezhető hiányok pótlása, az iskolakezdéshez az esélyegyenlőségek megteremtése.

A pedagógiai programunk lehetővé teszi, hogy az egyéni és kiscsoportos felzárkóztatásra és differenciált foglalkozásra a délutános óvónő beérkezte után kerüljön sor.

A gyakorlat azt mutatja, hogy legalább két év rendszeres óvodába járás esetén az iskolát szinte zökkenőmentesen megkezdhetik, természetesen elősegíti ezt az egész napos iskolai oktatás is.

Az óvodai napirend, a szokások megismertetése, elfogadása

Azoknál a gyerekeknél, akiknél otthon nincsenek meg a higiéniai feltételek, a fokozatosság elvének betartása mellett, próbáljuk az ilyen irányú szokásokat kialakítani.

WC, mosdó, a WC- papír használata, minden esetben a WC leöblítése és a szappannal, körömkefével történő kézmosás fontossága. Fogmosás, szájöblítés, fésülködés elsajátíttatása.

Étkezés:

Kulturált étkezés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. Evő-eszközök helyes használata /kanál, villa, kés /szalvéta használata, asztal-, asztal aljának a rendje.

Öltözködés:

Személyes holmiját akassza a vállfára, ruhaneműit tanulja meg összehajtogatni, a jeléhez tenni. Az időjárásnak és a csoportszoba hőmérsékletének megfelelően öltözködjenek.

Játék:

Tanulják meg a játékok helyes használatát, társaikhoz való közeledést, hogyan kapcsolódjanak be a játéktevékenységekbe.

Tudják, a kérem-köszönöm, légy szíves stb. kifejezéseket használni.

Munka

A munka jellegű tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Tudják a magukkal kapcsolatos teendőket ellátni, /önkiszolgálás / majd más gyerekeket is kiszolgál-ni /naposi munka /

Kapcsolódjanak be egyéb csoportban végzendő munkába /virágöntözés, akvárium gondozása, kerti munka, udvartakarítás. Szívesen vállaljanak felelősséget / öltöző felelős, mosdó felelős /

Vegyék észre a környezet szépségét, tisztaságát, esztétikáját, tegyenek is érte.

Verselés, mesélés:

Annak ellenére, hogy cigányok, anyanyelvüket nem beszélik, a nemzetiséghez tartozó gyerekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A csoportban a beszélgetés csak magyarul folyik. Szókincsük bővítését, beszédkészségük fejlesztését eredményesen segíti a bábozás, dramatizálás, sok beszélgetés.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:

A manuális tevékenységekhez biztosítva vannak az eszközök, melyeket a nap folyamán bármikor használhatnak /zsírkréta, ceruza, színes, gyurma, festék stb./ Mivel otthon ezek az eszközök nincsenek meg, szívesen foglalatoskodnak az óvodában ezekkel az eszközökkel.

Gyakran ragasztanak, szőnek, varnak. Ezekben a tevékenységekben különösen ügyesek. Itt adódik alkalom a cigány mesterségek bemutatására: kosárfonás, vályogvetés, seprűkészítés stb.

A szülők kiállítások formájában folyamatosan figyelemmel kísérhetik a gyerekek fejlődését.

Zenei nevelés

A cigány családok zenekedvelők, minden családban van magnó, szívesen hallgatnak cigányzenét, modern zenét.

Külön korrekciót nem igényelnek, mert általában jó hallással, ritmusérzékkel és hanggal rendelkeznek.

Örömmel vesznek részt a dalos játékokban, közös és egyéni éneklésben.

Fontosnak tartjuk, hogy a ritmikus mindennapos mozgás, az énekes játék az egész nap folyamán sorra kerüljön. Lehetőséget biztosítunk zenehallgatás során, hogy a nem etnikumhoz tartozó gyermekek is megismerjék a cigány kultúrát. Erre a pedagógiai programunk lehetőséget biztosít, hiszen a mese-vers, ének-énekes játékok, vizuális tevékenységek minden nap jelen vannak az óvoda életében.

Matematikai nevelés:

Számfogalmuk kialakításához jó eredménnyel használjuk a pályázati pénzből vásárolt fejlesztő játékokat, a matematikai társasjátékokat, feladatlapokat.

Környezet megismerésére nevelés

Séták, beszélgetések során megismerkedhetnek a szűkebb és tágabb környezettel, épületekkel /templom, egészségház, Művelődési Ház, boltok, üzletek/.

Erdő, halastó, gyümölcsöskert, veteményeskert növény és állatvilágának felfedezése nagy öröm számukra.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezet megóvására, tisztán tartására és ebben ők is szívesen segédkeznek.

Társasjátékokkal, képes kirakókkal, képek rendszerezésével segítjük megláttatni az összefüggéseket az emberek- állatok- évszakok egymáshoz való viszonya között.

•Család - Óvoda kapcsolata

Kérdőívet juttatunk el a nemzetiségi szülőkhöz, melyben az óvoda nevelési tartalmára vonatkozó kérdéseket fogalmaztunk meg, továbbá szerettünk volna választ kapni arra, hogy van-e igényük a cigány hagyományok ápolására, szeretnék-e, ha külön művészeti csoportot hoznánk létre.

Mivel szülői értekezleteken csekélyke létszámban jelennek meg, igénylik-e, hogy külön is szervezzünk szülői értekezletet. Az egyöntetű vélemény az volt, hogy mindent együtt a többi gyermekkel. /ne diszkrimináljunk/ Alaposabb előkészítés után, ezzel a lehetőséggel újra megpróbálkozunk, mivel személyes beszélgetések alkalmával másként vélekedtek, és több szülő is partnernek bizonyult.

Reméljük ebben a roma nemzetiségi önkormányzat is segítségünkre lesz.

A gyerekek fejlődéséről az óvónők a szülőket folyamatosan tájékoztatják, igyekeznek megnyerni őket közös céljainkhoz, segítséget nyújtunk az óvodai rendezvényeken /farsang, évzáró, kirándulás, színházi előadások alkalmával/.

Roma nemzetiségi feladatok:

- A szocializáció erősítése
- A szociobilitás fejlesztése
- Identitástudat erősítése
- tolerancia, tisztelet, másság elfogadásának fejlesztése

Óvodai fejlesztő program – a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

A hátrányos helyzetű gyermekek iskolai eredményességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első évei meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig- megterhelés nélkül- rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások- szakszerű, a gyermekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve- sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, a szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai fejlesztő program jellemzői

Célok:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön
- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-6 (7) éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek olyan óvodai nevelésben, fejlesztésben részesül-jenek, mely biztosítja, hogy kudarcmentesen kezdjék meg az általános iskolás éveiket, egyenlő eséllyel induljanak iskolába a nem hátrányos helyzetű társaikkal együtt
- Az óvodából iskolába menő HHH gyermekek legalább 50%-a integrált iskolai környezetben kezdje meg tanulmányait
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.
- A speciális segítségnyújtás időben történjen, szakember bevonásával, egyéni fejlesztéssel.

Feladataink:

- Beóvodázási projekt indítása, családlátogatások lebonyolítása az új gyermekeknél
- A körzetben élő HHH-s gyermekek teljes felkutatása, óvodába hívása
- Integrációs óvodai csoportok kialakítása
- Beóvodázási projekt folytatása az anyás beszoktatás során
- Az óvodába lépő úgy HHH-s gyermekek anamnézisének felvétele
- Éves munkaterv elkészítése
- Óvodai hiányzások vezetése
- Szülői értekezletek szervezése
- Együttműködési megállapodások készítése partnereinkkel
- A HHH-s óvodások fejlődési naplójának vezetése
- A HHH-s gyermekek fejlesztésének megkezdése az elvégzett mérések alapján
- Fogadóórák megtartása
- Az iskolaérettségi vizsgálatokra történő javaslatok elkészítése a HHH-s gyermekek tekinteté-ben
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése
- Belső hospitálás, továbbképzéseken való részvétel
- Háromhavonkénti értékelés a HHH-s gyermekekről, tájékoztatás a szülőknek
- Nyílt óvodai rendezvények szervezése a HHH-s gyermekek és szüleik magas arányú részvéte-lével (karácsony, mesemondó verseny, farsang, anyák napja, évzáró, ballagás, alkotó délutánok, stb.)

Az igazgatónak az óvodán belül a megelőzés és a veszélyeztetett gyermekek érdekében alkalmazott módszerek megválasztásában fontos szerepe van. Megfelelő gyermekvédelmi szemléletet alakít ki az óvodában, a gyermekvédelmi munkát folyamatosan ellenőrzi és értékeli.

Az óvónőknek kiemelkedő szerepük van:

- A problémás gyerekeket folyamatosan figyelemmel kíséri, hetente 3 órában végzi a fejlesztő foglalkozásokat és a dokumentálást
- Igyekszik megismerni minden gyermeket, ezek képességeit, érdeklődési körét, jellemét, családi körülményeit.

➢ A gyermekkel kapcsolatos minden változást megkonzultál a gyermekvédelmi felelőssel.

• Az óvodai gyermekvédelmi felelős az óvodai gyermekvédelmi munka összefogója, szervezője, ami azt jelenti, hogy nem csak egyedül, az ő feladata a gyermekek problémáinak figyelemmel való kísérése, hanem minden óvodapedagógusé, aki napi munkája során a gyermekkel kapcsolatba kerül.

Együttműködési és partneri kapcsolatok:

- Máriapócs Települési Roma Nemzetiségi Önkormányzat:
- Gyerekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal való együttműködés
- Az érintett családokkal való még szorosabb együttműködés elősegítése
- Közös családlátogatás a problémás családoknál
- Partneri kapcsolat kiépítésével a hiányzás minimalizálása
- A nemzetiségi önkormányzat elnökének szükség szerinti igénybevétele
- Valamennyi óvodai rendezvényen az érintettek meghívása
- Közös pályázatok készítése a jobb anyagi finanszírozás, családok támogatása céljából
- Egyéb pénzforrások, támogatók megkeresése a nehéz helyzetű családok megsegítésére
- Multikulturális értékek behozatala az óvodába, azok megismertetése és megszerettetése

2.4. Istenszülő Oltalmáról Elnevezett Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.4.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai a keresztény kultúrát ápoló és hagyomány őrző óvodai pedagógiai programban

2.4.1.1. Játék

„Akkor jó a világ, ha jó benne gyermeknek lenni.”
(Véghegyi Balázs)

A játék a gyermekek kreativitását fejlesztő, erősítő és élményt adó tevékenysége, amelyben a legintenzívebben fejlődik a személyiségük.

A játékot az óvodáskor legfontosabb tevékenységének tekintjük, amely egyben az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyerek játéka létformája személyiség fejlődésének alapja, fejlesztésének eszköze. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus tudatos jelenléte indirekt irányítással biztosítja a gyermek fejlődését.

A játék a gyermek életeleme, “kincse”:

- fejleszti érzék és mindennapos mozgásszervét
- általa ismerkedik a tárgyak tulajdonságával
- fejleszti megfigyelőképességét
- ismereteket szerez, fejleszti értelmét

- erősíti akaratát és emlékezetét
- fejleszti gondolkodását és képzeletét
- fejleszti beszédét
- a szerepjátékok különösen alakítják személyiségét, öntudatát
- társasjátékokkal erősödik önuralmuk, érték- és értékelési "ranglétrájuk"
- tökéletesedik társas viselkedésformája és kapcsolatai.

Olyan feltételeket kell teremtenie az óvodapedagógusnak, ahol a hit felé nevelés a gyermeki játékot is áthatja. Szeretetteljes, nyugodt, kreatív, légkör, alkotó együttműködés közösen átélt élmények, vallásos élmények, bibliai történetek, liturgikus események megfelelő hely, idő biztosítása.

A szerepjátékhoz olyan eszközök, szimbólumok biztosítása, amely megindítja fantáziáját vagy az átélt élményre utalnak (ruhák, jelmezek, csengő, gyertya, virág stb. …). A gyermekjáték tartalma visszatükrözi a rá érzelmileg erősen ható személyeket, eseményeket, történéseket, illetve befolyásolja őt az általa használt infokommunikációs eszközök.

A gyerekek játékának megfigyelése közben képet kaphatunk ismereteikről, élményeikről, beszédkészségükről, mindennapos mozgásigényükről, értelmi és szociális fejlettségükről. A gyermekek játékában a szabad cselekvések sorozatát figyelhetjük meg. Játékok során a legváltozatosabb tevékenységekre nyílik lehetőség. A gyerekek játéka önként választott, szabad akaratból, azaz külső kényszerítő körülmények nélküli tevékenységek.

Elsődleges feladat az optimális feltételek átgondolása, nyugodt légkör megteremtése, a szükségleteknek megfelelően.

Céljaink:

- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- A szabadjáték elsődlegességének biztosítása, testileg, lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet biztosítása.
- A szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülői szemlélet formálásával.

A játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyerekek nevelése. Gazdag örömteli játéktartalmak biztosításához, érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyerekek nevelése.

A JÁTÉKFAJTÁK LEGJELLEMZŐBB MEGJELENÉSI FORMÁI:

1. Gyakorló funkció – játék

Amelyben a kisgyermek az ismétlések révén különböző képességeit gyakorolja. Alapvető meghatározója a mindennapos mozgás, a tárgyakkal végzett manipuláció, az ismétlés az utánzás. A gyakorlójáték lehet mindennapos mozgásos, manipulációs és verbális.

2. Mindennapos mozgásos gyakorlójáték

A gyermek a játékos mindennapos mozgást ugyanabban a formában ismételgeti. Játék közben ismerkedik a saját testével, testi képességeivel. A gyakori ismétléssel bizonyos mindennapos

mozgásokat begyakorolnak. Jó lehetőséget ad a 3-4 éves gyerekek nagymindennapos mozgásának fejlődésére.

3. A manipulációs gyakorlójáték
E tevékenység közben a gyermekek megismerkednek az őket körülvevő világgal, annak tárgyaival az anyagok tulajdonságaival, felületével, színével, formájával. Nagy jelentősége van a gyermek szem-kéz koordinációjának fejlesztésében, a testséma fejlesztésben.
5-6-7-8éves korban a fűzés, tépés stb. a kéz finommotorikáját fejleszti.

4. Barkácsolás:
Mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen. Ne legyen öncélú, az elkészített eszközöknek legyen funkciója, a gyermekek játszanak vele. Fontos a gyűjtő munka és, hogy az eszközök a gyerekek számára elérhetőek, a szerszámok a gyermekek méreteinek megfelelőek legyenek.
3-4 éves korban: Az óvodapedagógus a gyermekek között készít kiegészítő eszközöket, megjavítja a játékokat, tevékenységét mindig magyarázat kíséri.
4-5- éves korban: Már a gyermekek segítenek a játékok megjavításában, az óvodapedagógus ösztönzi és segíti a gyermekeket egy-egy egyszerű játékeszköz elkészítésében.
5-6-7 éves korban: Az óvodapedagógus segítse elő, hogy a barkácsolás a szerepjáték és a bábozás természetes eszköze legyen.

5. Építő és konstruáló játék
E tevékenység közben a gyermekek különböző játékszerekből összeraknak, létrehoznak valamit. Eleinte spontán építkeznek, de később az átgondolt, elrendezett meghatározott céllal végzett építés dominál. Az építés, konstruálás közben az alkotás örömét éli át a gyermek, fejlődik kreativitása. Megtanulja a rész és egész viszonyát, megtanul szerkeszteni, tervezni. A modellből való építés közben fejlődik megfigyelőképessége, gondolkodása. Építés közben matematikai ismereteket is szereznek a gyermekek pl./szimmetrikus alakzatok felismerése, hosszabb-rövidebb létrehozása, a téri kifejezések megismerése/. A konstruálás elősegíti a szem-kéz koordináció fejlődését, a finommotorika fejlődését, a percepció fejlesztését verbális fejlesztést.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:
- Alkotásaikat önállóan, egyéni ötlet alapján hozzák létre,
- Legyenek képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.
- Tudjanak problémahelyzeteket megoldani
- Tudják a tárgyakat csoportosítani aszerint, hogy milyen anyagból készültek
- Legyenek képesek alkalmazkodni társaikhoz, együttműködni velük
- Legyenek képesek önállóan létrehozni, alkotni

6. Szerepjáték
A szerepjátékban a gyermek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki. Környezetük jelenségeit sajátos módon újra alkotják. Ez a játék tükrözi a gyermek egész eddigi életét, személyiségét, tehát nagyon sok egyedi vonás van benne. A szerepjáték a gyermek legintimebb tevékenysége, ezért az óvodapedagógusoknak figyelemmel kell kísérniük és tiszteletben kell tartaniuk. Itt az óvodapedagógus szerepe más, mint a többi játéknál. Hagynia kell, hogy a konfliktusokat a gyermekek maguk oldják meg, csak szükség esetén kapcsolódjon be. Játékban csak akkor vegyen részt, ha játszótárs tud maradni,

de az fontos, hogy biztosítsa a megfelelő feltételeket. A szerepjátéknak nagy jelentősége van a gyermek egész személyiségének fejlődésében, elsősorban szociális területen. A gyermek a szociális tanulással a felnőtt mintáját sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékét, a társadalmi együttélés szabályait. Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá-és fölérendeltségi viszonyokat. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodóképessége, kommunikációs képessége.

A játék közben felállított szabályok fejlesztik önuralmukat, az akaratot, a szabálytudatot és az erkölcsi érzéket. Matematikai ismereteik bővülnek, környezetismereti tapasztalataikat használják, felelevenítik, bővítik. Verbális fejlesztésre nagyon sok lehetőség van, hiszen a gyermekek játék közben beszélgetnek, alkalmazzák a kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó mondatokat. Itt már nem csak a játék egyszerű kísérete a beszéd, hanem a társak informálását, megértését is szolgálja, igazi kommunikáció, a kapcsolatalakítás elengedhetetlen eleme. A szerepjátékban nagyon fontos az átélt élmény, így a keresztény közösségben átélt élmények meghatározó szerephez juthatnak. /pl. keresztelő, körmenet, pászkaszentelés stb./

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyen a képzeletük kreatív
- tudjanak a problémákra reagálni és azt megoldani
- legyenek a gyermekek elfogadóak, megértők társaikkal
- játék, dráma, bábozás közbeni beszédük érthető, kifejező legyen
- legyenek képesek a természetből és társaiktól vett tapasztalatok játékban való feldolgozására
- kezdeményezzenek mesejátékot és tudjanak egymás között a szerepen és eszközön megosztozni

7. Szabályjáték:

A szabályjáték legjellemzőbb tulajdonsága a szabály dominanciája.

A mindennapos mozgásos szabályjátékok: Lehetnek testnevelési játékok, dalos népi játékok. A szabályjáték

közben a gyermek érzelmeket tanul, megtanulja indulatainak fékezését, a siker – és kudarctűrést. Segít a helyes magatartásformák elsajátításában: türelem, kitartás, akaraterő, mértéktartás, szerénység. A csoport és csapatjátékban fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata, feladattudata. A nagymindennapos mozgások, a finommotorika, a szem-kéz, szem-láb, koordinációfejlesztésre egyaránt lehetőség van a játék során.

Értelemfejlesztő szabályjátékok: Társasjátékok, dominók, logikai játékok, Barchoba játékok, nyelvi játékok. Ez a játék egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez, és ezek fejlesztését

szolgálja. A szabályok betartása fejleszti a gyermekek önuralmát, türelmét, toleranciáját.

Ez a játék leginkább az 5-6-7 évesek játéka.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyenek képesek alkalmazkodva együttműködni társaikkal
- legyenek képesek megoldani problémáikat
- legyenek képesek érzéseiken úrrá lenni
- jelenjenek meg fogalmi gondolkodás csírái
- legyenek képesek az adott feladatra hosszabb ideig figyelni

- legyenek képesek szabályokat betartani
- tudjanak örülni a becsületes sikereknek, győzelemnek
- tudják elfogadni, ha veszítenek

8.A verbális gyakorlójáték

Egy-egy szótagot, szót vagy dallamot, mondókát, verstöredéket, dalrészletet, felnőttől átvett szófordulatokat ritmikusan ismételgetnek. Nagy örömet találnak halandzsa szövegek kitalálásában is. Ha ezeket meghallgatjuk és buzdítjuk is őket újak kitalálására a gyermek később is bátran fog megnyilvánulni. A ritmusérzék fejlesztésében és a beszédfejlesztésben nagy jelentősége van. A gyakorlójátékok verbális lehetőségei akkor érvényesülnek, ha a gyermek mindennapos mozgását, tevékenységét beszéddel kíséri. A gyermek verbális kifejezőképessége a játék során spontán, a gyermekből áradó beszéd által fejlődik a legjobban. Ilyenkor hagyjuk a gyermeket beszélni. 2-4 éves korban a legjellemzőbb a gyakorlójáték, de bizonyos szinten minden életkorban megtaláljuk.

9.Bábjáték:

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, ezáltal feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.

A bábjáték forrása lehet:

- Az óvodapedagógus játéka
- A gyermek bábjátéka

A személyiségfejlődésben nagy szerepe van. A bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra, élmény feldolgozásra, feszültség oldásra A közös bábjáték hat a társas kapcsolatok alakulására, így fejlődik alkalmazkodóképességük. Fejlődik fantáziaviláguk, emlékezetük.

Verbális fejlesztés: a beszéd a bábozás egyik lényeges eleme, mely során a gyermek sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat. Mindennapos mozgásfejlesztésre, ritmusérzék fejlesztésre, térérzékfejlesztésre is alkalmas a báb.

10. Drámajáték:

A mindennapos mozgáson, a beszéden és a látványon alapszik. A feleleventett élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. A játék közben fejlődik alkalmazkodó képességük, önértékelésük, önismeretük. Mindennapos mozgásfejlesztésre, térérzékfejlesztésre, is kiválóan alkalmas.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyenek képesek indulataikon, érzelmeiken uralkodni
- legyenek képesek együttműködni társaikkal, tudjanak alkalmazkodni hozzájuk
- problémáikat legyenek képesek megoldani

Egymással szembeni játékmagatartás:

Az óvodába érkező 3 éves gyerekek apró lépésekben jutnak kölcsönhatásba egymással, legfontosabb az érzelmi biztonság, mely hatására nyitottabbak a felfedezésre, a közösségi kapcsolatokra. A feltétel nélküli szeretet, a megértés, a tisztelet minden gyerek számára

érvényesül. A játék során közösségi érzelmek nyilvánulnak meg. Például: mosoly, aggódás, együttérzés, elhúzódás, szeretet. Egymás iránti szeretetük ragaszkodásukban, féltésben, önzetlenségben mutatkozik meg. A másik gyerek, utánzási modell és fontos önbemérési támpont a gyermekkori interakciókban. Az együtt játszó gyerekeknél bontakozó barátságok alakulnak ki, azáltal, hogy egy könyvet nézegetnek, vagy azonos játékkal (kisautó) játszanak anélkül, hogy szervezett játék alakulna közöttük.

Az együttlét gyorsan változik és rövid ideig tart a külső helyzethez igazodva. Később tartósabb kapcsolatok jönnek létre. A gyerekek belső késztetésekre, tapasztalatok, vágyak, elképzelések hatására kezdenek el játszani, amely lehet papás- mamás, orvosos, közlekedéssel kapcsolatos, fodrászos. Érzelmeik, gondolataik, élményeik külső játékcselekvéseikben mutatkoznak meg. A gyerekek játszótársai először családban és óvodában is a felnőttek. Minták a játéktevékenységekben számukra. Amikor már kialakult a játéktevékenység és a játszótársak is megjelennek, a felnőtt háttérbe szorul, elsősorban megfigyelővé válik. Amikor elakad a játéktevékenység, ötleteivel segítheti, gazdagíthatja a játék további alakulását, folytatását. Az óvodapedagógus jelenléte, lehetővé teszi a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. A közös játék lehetősége élménytöbbletet jelent a gyerekek számára.

A játékot elősegítő objektív feltételek:

- Megfelelő **játéktér** biztosítása, a gyerekek szükségleteink kielégítése szempontjából. (biztosítsunk alkalmas helyet az egyéni játékra is, de lehetőség szerint növelhetjük a játékteret, nagyobb mindennapos mozgást igénylő játékokhoz is legyen elég hely pl.: dalos játék, labdázás)
- a **játékidő** tervezése összefügg a napirend kialakításával. Igyekszünk a játékra fordított időt maximálisan kihasználni. (A nap folyamán a délelőtti és délutáni játéknak egyenértékűnek kell lennie.)
- a **játékeszközöket** úgy választjuk ki, hogy azok megfeleljenek a gyerekek életkori sajátosságainak, továbbá fejlesztő hatásúak, valamint fantázia kibontakoztatását segítő és esztétikailag igényesek legyenek (a játékeszközök kiválasztása az óvodapedagógusnak nagy felelőssége, hiszen lényegesen befolyásolják a gyerekek fejlődését).
- **élménynyújtás**, a játékos tevékenységek sokszínűvé válásához.
- **tudatos óvodapedagógusi jelenlét.**

A játékot elősegítő szubjektív feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be
- a derűs, nyugodt családias légkör kialakításához a gyerekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez (szeretetteljes békés együttlét, gyerekek felé fordulás, elfogadás, elismerés) az egész óvoda hozzájárul. Ide sorolható az óvodai helyiségek esztétikuma is.
- az egészséges életritmus, a rugalmas napirend, a szokás, szabályrendszer objektív feltétele
- játékot segítő nyugodt kommunikációs tér létrehozása.

Szervezeti kerete:

A játékhoz megfelelő élményszerzési lehetőség tevékenység szervezése. A csoportszobában és az udvaron is úgy kell kialakítani a helyet, biztonságosan tudjanak játszani.

Az egész napot hassa át a szabad, önfeledt játék. Kiegyensúlyozott légkör biztosítása. Biztonságos és természetes anyagokból készült játékok vásárlása.

2.4.1.2. Verselés, mesélés

„Meséltél és meséltél
igazakat, szépet,
kívántam, hogy a meséd
sose érjen véget.”
(Osváth Erzsébet)

A népmese nyelve mágikus, teremtő nyelv. Fontos segítség a világot tanuló gyerekeknek. Az a gyermek lesz erős, akinek jó kapcsolata van az éggel. Égig érő fa – lehet felfelé menni (mennyország) a gyökér a kapaszkodás, az ősöktől kapott tudáshoz kapcsol. A mese bölcseleti forrás. A világ ősereje a rend. A rossz jelen van, de a jó mindig föléje keseredhet. Ha a gyermek tud a jóról, és hisz benne, képes küzdeni. A mese nem ismeri a lehetetlen fogalmát. A hősök megdolgoznak a sikerért. A vágyakat valóra kell váltani, és ezért dolgozni kell. Ebben a harcban csak magukra számíthatnak.

A mesében tévedhetek, eltévedhetek, akár az életben, de van kiút, van visszaút, megtalálhatom, hogyan juthatok ki onnan (kővé válás). A mesében mindenkinek saját útja van, akár az életben, azt kell végig járni, de többször is meg lehet, meg kell próbálni. A mese megtanít mindent, ami szívből van. Ami élő, azért felelősséggel kell lenni. Mások szenvedése iránt fogékonynak kell lenni. Képessé kell válni a másság elfogadására.

A népmese megtanít, hogy a nem létező dolgokat is meg tudja teremteni. Ő reá vár a világ! Becsületre, tisztességre, hősiességre nevel. Munkára, hazafiasságra, hazaszeretetre nevel.

A mesehallgatás belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata, a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mű képzeletet és fantáziát fejleszt. Szorongástól szabadít meg, a gyerekek kiélik, feldolgozzák a belső félelmeiket. A sok pozitív, negatív élmény hat érzelmi világukra, amely személyiségformáló. Alakul konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük. Fejlődik erkölcsi ítélőképességük.

Az óvodáskorú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: mondókázás, vers és mese.

A verselés és mesélés élmény a kisgyermek számára. Az élmény érzéki benyomásokból támad, és érzelmi állapotot hoz létre. A gyermek szereti a verset, mesét, örömet okoz neki, várja a vele való találkozást. Csak tiszta forrásból merítsünk, értékes irodalmi anyagot ültessünk a gyermekek lelkébe.

A népi mondókák a népmesék az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzásvilágát, nyelvünk legbensőbb törvényeinek megfelelő formába közvetítik. Ugyanez érvényes a jelentős költők írók műveire is. Óvodánkban a népi a klasszikus és a kortárs, irodalmi műveknek helye van.

Az érzelmi biztonság fontos megadásának eszköze a többnyire játékos mindennapos mozgással, összekapcsolt mondókák dúdolók, versek. A napi tevékenység során többször is alkalmat kell teremteni a helyzethez illő mondókázásra. A kiscsoportban nagy jelentőségű a testi kapcsolat iránti igény, kielégítésén túl- a simogatók, tapsolók, lovagoltató ritmusa lüktetése. Az egyszerű szövege, az irodalmi élmény mellett nyugtatólak hat a gyerekekre. A

népmesék segítségével a gyerekek megszabadulnak félelmeiktől, bíztatást kapnak arra, hogy a nehézségek leküzdhetők.

Az esztétika, mint fogalom áthatja az egész óvodai nevelést.

A gyerekeknek fontos, hogy találkozzanak a széppel. A vers ritmusa dallama, a mese tartalma, szófordulatai, a szép előadásmód a gyermekben a szépérzéket fejleszti. A magas szintű irodalmi élmény nyújtása a legfontosabb.

A közös mesehallgatás a közösségben átélt mese-élmények, a közösség erősítését és formálhatóságát is segítik. A gyerekek megbeszélhetik, kibeszélhetik élményeiket, szorongásaikat feldolgozzák. Az átélt élmények összekötik, a gyerekeket egymással és az óvónővel. A sok, pozitív, negatív élmény hat az érzelmi világukra, amely személyiség formáló. Alakul konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük-magatartásuk. Fejlődik erkölcsi ítélőképességük, empátiájuk, érzelmi intelligenciájuk.

Kötetlen vagy kötött tevékenységforma, spontán adódó helyzetekben a nap folyamán bármikor verselhetnek, mesélhetnek, a gyerekek vagy kezdeményezhetik a mesélést.

Az irodalmi anyagunk gerincet a magyar népköltészet, a magyar népmesék, népi játékok alkotják- versek, mondókák, elbeszélések, történetek. Magyarságunk megtartó ereje a néphagyományok. A hagyományok azok az események, amelyek segítségével megőrizzük elődeink szokásait, ünnepeit. Át kell örökítenünk gazdag népmese kincseinket, régies szófordulatainkat, gondolkodásmódunkat és egyben népi sajátosságainkat. A nemzetiségi és migráns gyerekek közösségi nevelésében lehetőséget kell biztosítani, hogy anyanyelvük népmese kincséből válasszanak segítséget, nyújtunk a beilleszkedéshez.

Bábozás: az anyanyelvi nevelésnek és a játéknak egyaránt szerves része, amelyen keresztül tükröződnek a gyermekirodalmi élményei, kiegészülve hangulatukkal, fantáziájukkal. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhassa saját érzéseit, ezáltal fejlődik személyisége.

A bábozás a kommunikációs képesség fejlesztésének fontos eszköze. Az óvodapedagógus bábjátéka modell értékű. A bábozás alkalmával a mese alakok külső és belső tulajdonságokat jelenítjük meg. A bábjáték segítségével a hallgatag gyermek is megszólal. Fejlődik érzelmi kifejező készsége, gyakorolja az elbeszélő és párbeszédes formákat, felismeri, hogyan lehet bánni a hangjával, hangerővel, hangmagassággal, hangszínnel. A bábjáték során mutatja meg a gyermek személyiségét. Jól megfigyelhető a fantázia, mindennapos mozgás, manuális fejlettség együttműködési képesség empátia, szociális érettség, a tapasztalatok mennyisége és milyensége.

A gyermekek maguk is készítsenek bábokat. A bábozás igazi kifejező eszköz maga a mindennapos mozgás is vizuális élményt a gyerekeknek.

A gyermek megtanulja gondolatait, érzéseit, verbálisan kifejezni, ítéletet alkotni. Fantáziája kiszélesedik, önbizalma növekszik, közösségi élményhez jut és megtörténik a feloldódás. Fejlődik testséma ismerete, szem-kéz koordinációja, látási hallási, mindennapos mozgási észlelése, térpercepciója.

Dramatizáláskor a gyermekek reprodukálják az irodalmi alkotás szövegét, miközben alkotó fantáziájuk segítségével kiegészítik, megalkotják a hiányzó szöveget. A dramatizálás feloldja a szerény kommunikációs képességeikkel rendelkező gyerek gátlásait, szorongásait. Serkenti az összefüggő beszédet, megtanulja az egymásra figyelést, alkalmazkodást. A drámajáték a gyermeki személyiség minden területének egyértelmű fejlesztésére szolgál: kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és közlés megkönnyítésére. Lehetőséget nyújt érzelmi

helyzetek kibontakoztatására, a helyzetbe való beleélésre, a szereppel való azonosulásra, a kommunikációs képesség gyakorlására.

Cél:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megalapozása, szorongás oldása mondókák, versek, mesék segítségével.
- Pozitív személyiségjegyek megalapozása, értelmi és erkölcsi fejlődés elősegítése meseélményekkel.
- Népi mondókák, népmesék által az anyanyelv sajátos ritmusának, hangzásának belsővé válása, beszédfejlesztés.
- Közös mesehallgatás, verselés segítségével közösség erősítése, formálása.
- A könyv szeretetére, megbecsülésére nevelés, az irodalom iránti érdeklődés megalapozása.
- A gyermekek az egyik önkifejezési módnak tekintsék a saját vers és mesealkotást, annak mindennapos mozgással kísérését.
- Mesehallgatás által belső képi világuk, fantáziájuk fejlesztése.

Feladat:

- Az irodalom szeretetének megalapozása.
- Esztétikai fogékonyság, nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
- Irodalmi élmények segítségével a gyermekek érzelmeinek, magatartásának formálása.
- Mindennapos mesélés, verselés megteremtése, bábozás, dramatizálás biztosítása.
- Önálló verselésre, mesélésre ösztönzés.
- Legyen példaértékű a felnőttek szóhasználata, beszéde, stílusa.
- Hagyományok, népi értékek ápolása.
- Bibliai történetek, szentek életének megismertetése, feldolgozása a gyerekek fejlettségi szintjének és életkorának megfelelően.
- Versek, mesék segítségével új ismeretek nyújtása, szemléletük formálása.
- Beszédművelés: beszédhallás, beszédmegértés, légző és artikulációs gyakorlatok, nyelvtörők, ritmusgyakorlatok, hangsúly és hangerő gyakorlatok.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Alakuljon ki igényük a mesehallgatásra, figyelmesen, csendben hallgassák végig az óvodapedagógus meséjét.
- Tudjanak biztonsággal verselni, mondókázni.
- Egymással összefüggő, teljes mondatokban fejezzék ki magukat.
- Vigyázzanak a könyvekre, legyen igényük a mesekönyvek nézegetésére.
- Képekről tudjanak összefüggő történetet mesélni.
- A hallott mese főbb mozzanatait tudják felidézni.
- Ismerjék fel a Bibliai történeteket.

2.4.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„Nem lehet egészen boldog ember, akinek nem öröm a zene. Erre az örömre azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut el odáig.”
(Kodály Zoltán)

A zene az esztétikai érzék fejlesztésére, az esztétikai érzelmek kialakulására kiemelkedően nagy hatással van, mint művészeti tevékenység. Kapcsolatban van másik két művészeti ággal is, az irodalommal és a képzőművészettel.

Fejleszti a gyermek kreativitását, alkotókészségét azzal, hogy dallamokat, ritmusokat találnak ki az énekes beszélgetéshez, köszönéshez, versekhez, mondókákhoz. Segíti őket az önkifejezésben, az önmegvalósításban, mely elengedhetetlen feltétele a boldog gyermekkornak, és az egész emberi élet kiteljesedésének.

Cél:

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósulása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

A görögkatolikus és a népi kultúra, különböző területeinek hagyományőrző funkcióval a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés. Fontosnak tartjuk megismertetni a gyermekeket azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékait, táncait kapcsolni tudja, úgy a hétköznapjaiban, mint az ünnepeken.

Feladatunk továbbá:

- az él hangsúlyos magyar beszéd erősítése
- érzelmi nevelés az ölbeli játékoktól az énekes népi játékokig
- liturgikus énekek tanulása
- a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok megismertetése
- fejlettségének megfelelő hangterjedelem megválasztása
- hallásfejlesztés
- ismerkedés hangszerekkel
- ritmusérzék fejlesztés
- éneklési készség fejlesztés
- zenei anyanyelvfejlesztés
- zenehallgatás
- zenei kreativitás, improvizáció fejlesztés
- ismerkedés a nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal.

Akiknek formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk, mindennapos mozgásuk harmonikussá válik. A zene mindig közvetlen érzelmeket kelt, ami a gyermek cselekedeteit befolyásolja, motiválja. Az éneklés és a zene hallgatása fejleszti a gyermekek érzékenységét, fogékonyságát. A zenei nevelés hatására gazdagodnak ismeretei: A hallás, mint zenei élmény, sajátos eszköz a világ jobb megismeréséhez. A dalokon keresztül a gyermek ismereteket gyűjt a természeti, társadalmi környezetről – állatokról, növényekről, emberekről, emberi kapcsolatokról. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

A zenei nevelőmunkát meghatározza:

1. Az óvodapedagógus egyénisége:

Fontos, hogy az óvodapedagógus belülről jövő hittel, elkötelezettséggel, szeretettel tegye a dolgát.

A legfontosabb, hogy ő maga is szeressen énekelni, zenélni. Ha ezt megérzik a gyerekek, ők is kedvet kapnak hozzá. Rendelkezzen megfelelő zenei és pedagógiai képzettséggel. Rendelkezzen az átadás képességével, a jó átadás képessé teszi a gyermeket a jó befogadásra. Az óvodapedagógus zenét ad át, zenét közvetít a gyermekeknek saját kincsestárából. Olyan dalt énekel, amelyet régebben tanult, de érzelmeivel átitatott, emlékezetében megőrzött. Már a

sajátja. Átadja, mert szereti, örül annak is, hogy énekelheti, annak is, hogy megoszthatja a gyerekekkel, akiknek énekel, és akiket nagyon szeret. Ettől lesz a légkör meleg, szeretetteljes, ettől lesz kész a gyermek arra, hogy megnyíljon, s átvegye a szépet.

Az óvodapedagógus feladatai tehát:
- Megfelelő légkör, érzelmi motiváltság biztosítása, élménynyújtás
- Változatos eszközök, hangszerek bemutatása, megismertetése
- A gyermekek életkorának, egyéni érdeklődésének, fejlettségének, megfelelően tudatos mondóka és dalanyag kiválasztásával segítse elő az érdeklődés felkeltését, az ismeretek elmélyítését.
- Segítse a hagyományok megismerését népdalok, népzenék, népi gyermekjátékok segítségével, biztosítsa a táncra nevelés feltételeit.
- Az ünnepeket színesítse igényes zenei előadással
- A zenei nevelés kapcsolódjon a természeti jelenségek, a növények, állatok világához, az ünnepekhez. Segítse a magyar beszéd, a zenei anyanyelv elsajátítását.
- Formálja zenei ízlésüket, mindennapos mozgáskultúrájukat, éneklési készségüket.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, éneklési készségét emlékezetét a népi játékokkal
- Zenehallgatás során a gyerekek dalkincs anyagának gazdagítása, népdalokkal, liturgikus énekekkel, vallásos tartalmú énekekkel.

Tartalom:
- egy és két személyes játékok, altatók, hintáztatók
- körjátékok
- párválasztók
- hőcögtető, tapsoltatók
- magyar népszokások és más népek dalai, játéka-táncos játékok

2. A zenei érdeklődés felkeltése:

A legelső, legfontosabb motivációs lehetőség a zene szeretetére a jó énekes légkör megteremtése, ezen belül: a szabad, spontán énekelgetések és a szerzett, részben irányított közös énekes élmények lehetőségét, valamint az érzelmileg is stabil, a gyermek számára biztonságot nyújtó jó légkört értjük. Kiscsoportban, a beszoktatás első napjától kezdve sokat kell énekelnünk a gyerekeknek. Az énekszó mindig, de különösen ebben az időszakban nyugtatóan hat. Főleg 1-1 gyermeknek énekeljünk, hiszen ebben a korban azt igénylik, hogy az ének csak nekik szóljon, a játék csak vele történjen. Az ölbeli játékok -, hőcögtető, hintáztatók, az ujj-játékok, altatók, népi gyermekdalok, énekes játékok-örömet nyújtanak a gyermeknek, mind-mind feledhetetlen közös élmények.

3. Pozitív érzelmek keltése az ének-zenei tevékenységek iránt:

A gyermek az óvodába lépés első percétől kezdve az óvónő minden megnyilvánulására, így énekére is kíváncsian figyel. Ezt, mint lehetőséget kell kezelnie az óvónőnek.

Az érzelmi biztonságot nyújtó légkörben kialakult énekes kedv, ugyanakkor az énekes légkör pozitívan hat a gyermekek érzelmi életére. Ettől nyugodtabbak, kiegyensúlyozottabbak, vidámabbak, bátrabbak, nyitottabbak, alkotóbbak lesznek.

4. A közösség ereje, a közös játék élménye, öröme:

A közös éneklés, a körjátékok, összetartozást jelentenek óvónő-gyermek, gyermek-gyermek között. A dalokat a csoporttal együtt énekeljük, az énekes játékokat együtt játsszuk, s ez az együttes élmény fokozza az összetartozást, az együttérzés, az egymás érzelmeire

odafigyelés képességét. Egy – egy közös énekes játék során, már attól, hogy körben állunk fogjuk, egymás kezét érezzük mi így együtt alkotunk egy összetartozó nagy egészet, aminek részei vagyunk. Az énekes-táncos játékok egyik alaptérformája a kör. Ezek énekes tevékenységre ösztönző hatását még fokozhatjuk a játékanyag, a dalanyag igényes kiválasztásával. A mindennapos mozgáskultúra és a **tánckultúra** fejlődését elősegítő legfontosabb feladataink a gyermek életkorának megfelelő művészi értékű anyag a gyermekek ösztönös mindennapos mozgásigényének kielégítése, a **harmonikus mindennapos mozgás** elősegítése. A mindennapos mozgás tevékenységgel az értelmi képességek a testrészek az alkalmazkodó képesség fejleszthető. A közös készülődés, tervezgetés minden olyan dolog, amelybe bevonjuk a gyermekeket, erősen motiválja őt a zenei tevékenységre.

Zenei képességfejlesztés játékban:

Úgy végezzük a képességfejlesztő tevékenységeket, hogy azt a gyermek, játékként élje meg. Fontos a csoportban uralkodó elfogadó, segítő légkör, a gyermeket próbálgatásaiban, esetleg sikertelen megoldásaiban sem a felnőtt, sem társai nem kritizálják. Fontos, hogy a pedagógustól, társaitól is segítséget kapjon. Az egyes gyermekeket nem az alapján ítéljük meg, hogy mit tud és mit nem. Így a gyermek sem kudarcként éli meg, ha valami nem sikerül neki, s újra mer próbálkozni.

Fejlesztés:

1.Ritmusfejlesztés

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése
- Ritmuskifejezés
- Tempótartás
- Motívumhangsúly

2.Hallásfejlesztés

- Hangmagasság iránti érzék fejlesztés
- Dinamikai érzék fejlesztése
- Hangszínfelismerés
- Belső hallás fejlesztése

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdő magasságban és tempóban énekeljenek.
- Tudjanak dallam- és ritmusmotívumot visszaénekelni.
- Tudja térben mutatni az ismert dallamokat.
- Ismerjék a halk-hangos, gyors-lassú fogalom párokat és tudják alkalmazni.
- Ismerjenek fel dallamot kezdő-, belső vagy befejező motívumról, ritmusról.
- Tudjanak dallamot bújtatni rövidebb, hosszabb egységekkel folyamatos tempótartásban.
- Ismerjék fel zörej és zenei hangot, egymás hangját.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetés és ritmus különbségét, tudják összekapcsolni.
- Tudjanak motívumot visszaénekelni csoportosan és egyénileg is. /ritmus- és dallamvisszhang/
- Tudják kiemelni a motívumok hangsúlyait tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
- Esztétikus, egyöntetű mindennapos mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulat jellemezze mindennapos mozgásukat.
- Tudják használni a dobot, cintányért, háromszöget a dalokhoz alkalmazva.
- Hallgassanak szívesen éneket, zenét.

2.4.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Mindig vannak hívei annak, hogy a gyerekeknek gyönyörű rajzokat kell készíteni, részletgazdag, tökéletes alkotásokat, hogy nézegessék, hogy fejlődjenek. Megint másik társaság - én vagyok a másik társaság - azt mondja, hogy a gyerekeknek sokszor a jelek is elégségesek, mert olyan érzékeny a belső látásuk, hogy nem szükséges kicikornyázni, pontosan tudják, hogy miről van szó."
(Marék Veronika)

Az ábrázoló tevékenységek az egész nap folyamán a tér és változatos eszközök meglétével biztosítottak. A legtöbbet az ér, ha a gyerekek találkoznak műalkotásokkal, és hagyjuk, hogy spontán módon hassanak, érzelmileg érintsék meg a gyereket.

Tehát ismerkedjenek a művészet nyelvével, hogy életük során képesek legyenek ezeket befogadni, életüket gazdagítani.

A népművészet szoros szálakon kötődik az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben felelevenedő: népi gyermekjáték készítés, népi kismesterségek, díszítőművészet. A népművészet tiszta stílusa, forma és színvilága, kompozíciós elvei segítséget nyújtanak a pedagógusoknak. Rokonságot mutatnak a gyermeki látásmóddal: egyszerűség, lényegmegragadás, érzelem és képzelet gazdagság, dekorativitás. Szervezzünk a gyermekek részére olyan alkalmat, amikor a néphagyományok, népszokások világába betekintést nyerhetnek (kukoricafosztás, írókázás, gyöngyfűzés, kenyérdagasztás, pászkakészítés, locsolkodás, pünkösdölő, táncház stb.).

A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen nap, mint nap, állandó ingert jelent. Nagyon fontos tehát, az óvodában, szép környezetben teljen a gyerek napja, s pozitív életérzés hassa át. Fontos a változatosság, mindig felhívó erővel bír, odafigyelése, megfigyelésre késztet.

Cél:

- A gyermekek érdeklődésének felkeltése a művészetek, az alkotás iránt.
- A gyermeki személyiség fejlesztése az esztétikus, harmonikus környezettel, mely kialakításának ő is részese.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően.
- Az alkotás örömének megtapasztalása által képi gondolkodásuk fejlesztése.

Feladat:

- A vizuális tevékenységek feltételeinek megteremtése (hely, idő, anyag, eszköz).
- A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel, technikai eljárásaival való ismerkedés biztosítása.
- A gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve differenciált fejlesztés, tolerancia, empátia érvényesítése.
- Térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása.
- Finommotorika, grafomotoros képességek fejlesztése.
- Érzelmek, gondolatok megjelenítése a gyermeki alkotásokban.
- Ismerkedés a népművészetekkel, népművészeti elemek felhasználásával hagyományápolás.
- A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása, vallásos témák megjelenítésével.
- Esztétikai élmények befogadása az esztétikusan alakított környezet segítségével.
- Kreatív alkotásokhoz szükséges motiváció megteremtése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Helyesen használják a ceruzát, egyéb eszközöket (ecset, olló, ragasztó stb.)
- Emberábrázolásaik felismerhetőek legyenek, jelenjenek meg a részletek, egyszerű mindennapos mozgások.
- Ismerjék és használják a különböző színeket.
- Legyenek képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, fő formai jellemzők megnevezésére.
- Vegyenek részt az őket körülvevő tér berendezésében.
- Próbáljanak meg véleményt nyilvánítani az elkészült alkotásokról.
- Megfigyelés után legyenek képesek a mintautánzásra.
- Saját elképzelés alapján alkossanak, díszítsenek.
- Megfelelően alkalmazzák a festés, ragasztás, hajtogatás technikáját.
- Tudjanak csoportosan is létrehozni különböző alkotásokat.
- Rendelkezzenek koordinált szem és kézmindennapos mozgással.
- Legyenek képesek használni a vizuális jelrendszert (pont, vonal, folt, színek, formák).

2.4.1.5. Mindennapos mozgás

„Azért kellene imádkozni, hogy ép testben ép lélek legyen."
(Decimus Iunius Iuvenalis)

A test Isten ajándéka, s mint minden ajándékot óvni, védeni kell, s erre meg kell tanítani a gyermeket is. Épp ezért fontos az egészséges életmód szokásainak kialakítása, fejlesztése, a gyermekek edzése, mindennapos mozgásrendszerének, ügyességének, testi erejének fejlesztése. A mindennapos mozgás az óvodás kor egész időszakában jelentős szerepet tölt be, a nagymindennapos mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, s az egész személyiség fejlődését elősegíti. A gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek, mindennapos mozgással fejlődik a legjobban.

Rendszeres napi egészségfejlesztő testmindennapos mozgás a pszihomotoros készségek és képességek fejlesztését szolgálja. A komplex testmindennapos mozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

Cél:
A torna, a mindennapos mozgásos játékok által a gyermekek természetes mindennapos mozgásának fejlesztésével erős, ügye, gyors, jó állóképességű, egészséges gyermekeket neveljünk.

- A gyermekek természetes mindennapos mozgáskedvének megőrzése, mindennapos mozgásigényük kielégítése.
- A rendszeres mindennapos mozgással egy egészséges életvitel megalapozása.
- A mindennapos mozgástapasztalatok bővítése, a mindennapos mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs).
- Mindennapos mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Feladataink:

- A mindennapos mozgásigény felkeltése, kielégítése és megőrzése.
- A mindennapos mozgás beépítése természetes módon a gyermekek tevékenységébe.
- A mindennapos mozgásos tevékenység pozitív megerősítése.
- A baleset elkerülése érdekében a mindennapos mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.

- Mindennapos mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron.
- A gyermekek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mindennapos mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- A mindennapos mozgás anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettség aktuális állapotát.
- A játék, játékosság elsődlegességének tiszteletben tartása foglalkozásokon/tevékenységeken.
- A mindennapos mozgás anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása.
- Differenciálás a tevékenységek irányításánál és értékelésénél, figyelembe véve az egyéni fejlődési jellemzőket.
- Kiemelt prevenciós feladatok megvalósítása: nagymindennapos mozgás fejlesztés, egyensúlyérzék-fejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése, testséma fejlesztés, térpercepció- fejlesztés, finommotorika - fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése.

Az óvodai mindennapos mozgásfejlesztés területei

1. **Szabad játék:**
Cél a természetes mindennapos mozgáskedv és mindennapos mozgásigény felkeltése, kielégítése, és mindezekre való tudatos építés. A gyermekek szabad mindennapos mozgását a délelőtti és délutáni csoportszobai, udvari játék és a séták során biztosítjuk. A szabadban szervezett énekes játékok és zenés torna is kellőképpen hozzájárulnak a gyermekek mindennapos mozgásszükségletének kielégítéséhez.

2. **Irányított mindennapos mozgásos tevékenységek:**
Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismindennapos mozgások kialakulásához. Alakuljon ki a társra figyelés képessége. Megfelelő intenzitású derűs légkörű testmindennapos mozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mindennapos mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mindennapos mozgásműveltség fejlődésének. A foglalkozások/tevékenységek szervezett formában folynak minden csoportban, amelyek tervszerűen irányítottak.

3.Mindennapos testmindennapos mozgás:
Az óvodáskorú gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket és szükségleteket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapos mozgás nélkül. Ez a mindennapos mozgás felfrissíti, edzi őket. Itt a mindennapos mozgásos játékok elsődlegességét biztosítjuk. A mindennapos mozgások színhelyei: a csoportszoba, tornaszoba és az óvoda udvara.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:
A mindennapos mozgásigény egyéni képességek szerinti kielégítése lelkileg egészséges, testileg dinamikusan fejlődő gyermekeket eredményez. Hozzájárul olyan pozitív jellemvonások kialakulásához, mint az önfegyelem, feladattudat, figyelem, rendszeresség, pontosság. A mindennapos mozgások megfigyelésével végrehajtásával gyakorlásával az értelmi funkciók tökéletesednek. Alakulnak az erkölcsi tulajdonságok: akarat, bátorság, önuralom, fegyelem, közösségi szellem, segítőkészség, egymásra figyelés.

- Erre az időre fejlődőn ki a gyermekek szem-kéz, szem-láb koordinációja, legyenek képesek összehangolni mindennapos mozgásukat.
- Legyenek tisztában a test zónáival.
- Ismerjék a testsémát (alapját képezi a téri tájékozódásnak).
- Helyesen tudják alkalmazni bal-jobb, előtte-mögötte, alatta-felette stb. relációkat.
- A gyermekek saját testéről pontos ismerettel rendelkezzenek, ismerjék testrészeit, érzékszerveit, testének jobb-bal oldalát. Fontos a testrészek funkcióinak ismerete.
- Összerendezett legyen a nagy és finommindennapos mozgásuk, alakuljon ki a jobb vagy balkezességük.
- Legalább 15-20 percig aktív figyelemre legyenek képesek.
- A gyermekek mindennapos mozgása legyen harmonikus, összerendezett, lendületes és dinamikus.
- Alakuljon ki a biztos egyensúlyozás képessége. /ennek következtében alakuljon ki a precízebb izommindennapos mozgás. /
- 5-6 éves korban következzen be az első alakváltozás, a kéztő és ujjak csontosodása, a test megnyúlik, ezért fontos a szervezet edzettsége, erősítése.
- Tudják biztosan szabályozni saját mindennapos mozgásukat.
- Legyenek képesek a társaikkal együttműködni, és elviselni azt is, ha más van a középpontban, vagy ha nem ő nyer meg egy játékot/versenyt.
- Finommindennapos mozgás vezérlése alakuljon ki bennük.

2.4.1.6. A teremtett világ tevékeny megismerése

„Tél, tavasz, nyár, ősz, folyók, ligetek,
szeressétek a gyermekeimet.
Te, homokos, köves, aszfaltos út,
vezesd okosan a lányt, a fiút.”
(Szabó Lőrinc)

Környezeten értjük mindazt, ami körül vesz bennünket, aminek mi is részesei vagyunk, ahol élünk és ahonnan az életfeltételünket biztosítjuk.

A hívő ember vallja, hogy a világ, amelyben él, Isten ajándéka.

A teremtett világ tevékeny megismerése – tevékenységiforma legalkalmasabb arra, hogy a gyermekeket erre a fölismerésre vezessük. A külső világ tevékeny megismerése alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő eligazodáshoz, téri tájékozódáshoz szükségesek.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

A gyermeki tevékenységiformában természeti egységet képez a környezeti nevelés és a matematikai nevelés.

A közvetlen és tágabb környezetből szerzett tapasztalatok a valóság jelenségeinek, tárgyainak és törvényszerűségeinek felfedezése mellett lehetővé teszik, természeti, az emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi és térbeli jellemzőinek felfedezését is.

A matematikai tartalmak felfedezéséhez, meg kell találni a mindennapokban, hisz ott van növényekben, kertekben, ruházatban, azaz mindenütt.

A környezet megismerésének fontos területe a környezetvédelem. Elveink között szerepel, hogy a gyermekek védjék az élő és élettelen környezetet. Szokják már óvodás korban a természettudatos magatartást, érezzék, hogy ők is a természet részesei. Az óvó-védő

tevékenységek eredményeként a gyermekekben kialakul az a felismerés, hogy védeni kell a környezetünket.

A gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket adunk az őket körülvevő közvetlen és tágabb természeti/teremtett, emberi/tárgyi környezetről.

Megismertetjük a gyermekeket azzal a természeti környezettel, amelyben él. Olyan tapasztalatszerzési lehetőségeket kínálunk, amely a környezetük felfedezésére, meg-ismerésére késztetjük őket.

A környezet átfogó megismerése által a nemzeti kultúra értékeit, hagyományait közvetítjük, ünnepeinkbe ezeket az értékeket beépítjük.

Megismertetjük a gyermekeket a görögkatolikus vallási ünnepekkel, egyházi ünnepeinkhez kapcsolódó szokásainkkal. Részt veszünk az ünnepek alkalmával a szent miséken. Ismerkedünk a templommal az ikonokkal, az ott található tárgyakkal, eszközökkel, viselkedési szabályokkal.

Cél:

- A gyermekek a teremtett világot Isten ajándékának tekintsék és az ajándékot megillető megbecsüléssel használják óvják.
- A tevékenység célja, hogy megismertessük, felfedeztessük ezt a csodálatos sokszínű világot, a természeti és társadalmi környezet megtapasztalása, pozitív érzelmi kötődés, érzékenység kialakítása.
- A környezethez alkalmazkodni tudó és azt alakító ember nevelésének megalapozása a természeti és emberi értékek figyelembevételével.
- A környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól való tapasztalatok, ismeretek, összefüggések felfedeztetése, rendszerezése.

Feladat:

- A gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, tevékenységi és megismerési vágyára építve a környező világ megismerését elősegítsük.
- A gyermeki tapasztalatokra, élményekre támaszkodva új ismeretek nyújtása.
- A tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával a gyermeki kíváncsiság, érdeklődés kielégítése.
- A környezet felfedeztetése, melynek keretet ad a négy évszak és annak változásai. /jellemzői, öltözködés, ok-okozati összefüggések/
- Komplex tevékenységek szervezése
- Önálló vélemény alkotás segítése, döntési képesség fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Módszerek, eszközök a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodjanak. /megfigyelés, játékos tevekénységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel probléma helyzet előidézése, kísérletezés stb.…/
- Környezetbarát szokások alapozása pl. víz-áram-papír takarékosság, szelektív hulladékgyűjtés
- Környezetvédelem alapjainak megismertetése: a föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem körében.

Siker kritériumok:

- A gyermekek rendelkeznek elemi ismeretekkel önmaguk és környezetükkel kapcsolatban.

- Az életkori sajátosságnak megfelelően tudnak tájékozódni, eligazodni a szűkebb és tágabb környezetben.
- Képesek felfedezni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket, össze tudnak hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti társadalmi környezet megbecsüléséhez, óvásához szükségesek.
- Fel tudják sorolni az évszakokat jellemzőit, virágait, gyümölcseit.
- Ismerik az emberi test felépítését, be tudják azonosítani érzékszerveiket. Az orvos gyógyító munkáját.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, szabályokat.
- A kísérletezések, megfigyelések hatására képesek egyszerű ok-okozati összefüggések megértésére, problémák megoldására.

2.4.1.7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermekmunka tevékenysége során tapasztalja, hogy az ember folyamatosan alakítja/alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a cselekvő tapasztalatszerzés. A környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége az óvodában a dolgozók példája.

Tartalom:

- Önkiszolgálás
  - öltözködés
  - testápolási teendők
  - étkezéssel kapcsolatos tevékenységek
- A közösség érdekében végzett munka
  - a naposság
  - a csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok
- Alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások
  - a környezet rendjének biztosítása
  - segítés a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek
  - egyéni megbízatások teljesítése
- Évszakoknak megfelelő tevékenységek
  - csoportszobában
  - udvaron
  - az óvoda környezetében.

Munkára nevelés:

Az élet és a közösségi élet egyik mindennapi jelensége, ahhoz, hogy élni, létezni, működni tudjunk, bizonyos feltételeket folyamatosan létre kell hoznunk.

Először arra kell ráébresztenünk a gyermeket, hogy szorult helyzeteiben segíthet önmagán – s hogy hogyan, ezt majd a segítségünkkel megtanulhatja. Ugyanis: Egyszerűen a külső szükségletek és az ember képességei teszik lehetővé, hogy bizonyos dolgokat elvégezzünk.

Munkafajták bevezetése:
Az egyes feladatok pontos, helyes elvégzésére helyezzünk nagy hangsúlyt

- az egyes munkafajták bevezetését fokozatosan kell végezni

- alkalmazkodni kell az egyén és a csoport fejlettségi szintjéhez
- a munkaeszközök mindig legyenek előkészítve a gyerekeknek
- a munka elvégzését értékelni kell

Nevelési célunk:

A munkavégzéshez szükséges beállítódást, igényszintet megteremtjük, s aztán segítsük a megvalósítás közben egyénileg adódó nehézségek megoldásában a gyermeket. A feladat megvalósítása során már figyelemmel kell lennünk a különböző fejlettségi szintekre, segítségünk mértékét már az határozza meg. Fontos a felnőttek mintája.
Fontos dolog: figyeljünk oda, hogy meg tudja-e oldani a gyermek a kitűzött célt, de ha nehézség adódik, ne ugorjunk készségesen segíteni, hanem várjuk meg, hogy segítséget kérjen.

Ez azért fontos, hogy hozzászoktassuk ahhoz, hogy:
- fel tudja mérni saját határait,
- fedezze fel, egyedül nem boldogul,
- tanulja meg felmérni, hogy környezetében ki tudna segíteni rajta,
- természetes módon, kulturált megfogalmazásban, még kétségbeesés előtt (sírás nélkül) kérjen segítséget,
- pontosan meg tudja fogalmazni, szóban ki tudja fejezni, mi az, amivel nem boldogul!

Motiváció:

A legfontosabb teendőnk az, hogy elismerés rangjára emeljük a pontos, jó munkavégzést. Ehhez az kell, hogy az első együtt töltött napoktól kezdve mindig reagáljunk arra, ha egy gyermek valamit önmagától létrehoz. Ott rögtön meg szoktuk köszönni, megdicsérjük, vagy megsimogatjuk stb.

Egy-egy feladatot jutalomként bízzunk a gyermekre. A munka soha ne legyen büntetés, sőt, inkább jutalom, kitüntetés legyen, mindig pozitív érzelmek kötődjenek hozzá, s minden igyekezettel tartsuk fent dicsőség voltát.

A közös tevékenység hatása a társas kapcsolatokra:

A közösség alakulásának fő mozgatórugója – a közös játékon kívül – a közös munkavégzés! Ez a második olyan terület, amely a legtöbb együttműködésre ad alkalmat, ami természetes módon alakítja a gyermekek közösségi magatartását, társas kapcsolatait közösségét, esetleg már a kezdeti önkiszolgáló munkatevékenységek során rengeteg együttműködésre van szükség. Hiszen miközben önmagát ellátja, rengeteg tapasztalatot szerez arról, hogy térben, időben, mindennapos mozgásban stb. állandóan alkalmazkodnia kell társaihoz. Ez pedig már a kezdeti időkben állandó interakciókat igényel felnőtt-gyermek, és gyermek-gyermek között.

Mivel az együttműködést, mint a közösségkohéziós erejét tartjuk számon, így érthető, hogy a munkafolyamatok közösség létrehozásában, működésében elsőrendű fontosságúak. Munkavégzésük során tehát a gyermekek társadalmi környezetükről speciális tapasztalatokat szereznek, természetes módon pozitív irányba alakul szociális magatartásuk, társas kapcsolatok jönnek létre, s megszilárdulnak. Munkavégzés közben begyakorlódnak és pontosabbá válnak a különböző munkakészségek. Az eszközök célszerű használatán kívül kialakulnak a munkavégzés, a munkaszervezés képességének alapjai is, fejlődik kitartásuk, felelősségérzetük, önértékelésük.

Feladat:
- mindig konkrétan meg kell határozni az elvégzendő munkát

- esetenként egyéni feladattal is bízzuk meg a gyermeket, de ügyeljünk, hogy csak olyat kérjünk tőle, amihez kifejlődött képességekkel rendelkezik
- lehet felelősöket kijelölni, a felelős olyan gyermek legyen, akinek megvannak a képességei a szervezésre, a többiek elfogadják az irányítását, ötleteit
- ismerjük el a végzett munkát, dicsérjük a dicsérendőt, javítsuk a hibákat, hogy legközelebb jobban sikerüljön

Az óvodás olyan szeretne lenni, mint a felnőtt, ezért a felnőtt minden tevékenységét, mozdulatát, egész viselkedését utánozza. Igaz ez a munkatevékenységekre is. Örömmel utánozza a felnőtt mintát a szerepjátékban barkácsolás közben és az összes lehetséges munkafajtában is. Az utánzás miatt rendkívül fontos a felnőtt mintaszerű viselkedése és pozitív viszonya a munkához.

Gyermekek által végzett munkafajták:

1. Önkiszolgáló munka: a legfontosabb munkafajta

Az önállóság igénye, az akarati élet kibontakozása ösztönzi az önkiszolgáló munkára az óvodás korú gyermeket.
Az önkiszolgálásban az étkezés, az öltözködés és a testápolás különíthetőek el egymástól.

- Étkezés: a pohár, a kanál önálló használata, kiegészül a terítéshez kapcsolódó feladatokkal, a villa, a szalvéta, majd a kancsó, a merőkanál, a kés stb. használatának megtanulásával.
- Az öltözködés: a vetkőzéssel kezdődik, ez már a kicsiknek sem jelent gondot. Az öltözködés már bonyolultabb és összerendezettebb mindennapos mozgást igényel. Az óvodás gyermek meg tanul öltözködni, megtanulja melyik cipő (kesztyű) való a jobb és melyik a bal lábra (kézre).
- A testápolás terén a csapok kinyitása és elzárása mellett a szappannal történő kézmosás és törülköző használat, valamint a fésű, a fogkefe ill. a körömkefe használata is sorra kerül. A testkép alakulását és a finommindennapos mozgás fejlődését éppúgy szolgálják, mint az egészségügyi szokások kialakulását és megszilárdulását.

Az önkiszolgáló munkák komplex módon fejlesztik a gyermeket. A mindennapos mozgáskoordinációt, az önállóságot, az akarat kibontakoztatását segítik. Kialakítják, erősítik a gyermek feladattudatát, felelősségtudatát. A gyermek egyre ügyesebb, bátrabb és aktívabb lesz.

2.A közösség érdekében végzett munka:

- A naposság az óvodában végzett közösségi munka legáltalánosabb formája.

Alkalmazására általában négyéves kor után kerülhet sor, amikor már kialakulnak az ellátáshoz szükséges képességek, és létrejön a teendők vállalásához szükséges beállítódás. A napossághoz szükséges feladattudat, figyelemösszpontosítás csak fokozatosan alakul ki. Ezért sem lehet máról holnapra bevezetni. Kezdetben még inkább a szereplési vágy, a naposi szimbólumok motiválják a gyermeket. Közben erősödik „a naposságért tenni is kell valamit” tudata. E felismerésben segítségére vannak az óvodapedagógus megjegyzései, s közben fokozatosan előtérbe kerül az eredményre törekvés igénye.

Feladataink:

- A gyermekekkel ismertessük meg a napos kiválasztásának szabályait, gyakorlatát. A szabályszerűség érvényesülése mindenki számára kiszámíthatóvá teszi a sorra kerülés időpontját.
- Minden gyermek kapjon lehetőséget a naposság ellátására. Aki nem akarja vállalni, azt ne hozzuk hátrányos helyzetbe ezért. Türelemmel várjuk ki a gyermek magatartásának megváltozását.

- Minden napos ismerje a feladatát. A felnőtt adjon segítséget a naposoknak – szükség szerint – feladataik ellátásához.
- A naposok munkája az életkortól függően bővüljön, s a naposok mind nagyobb önállósággal végezzék tevékenységüket.

A naposság tehát a feladattudat, kötelességtudat, a felelősségérzet és a közösségi érzés alakításában jelentős. Emellett a mindennapos mozgáskoordináció fejlődésében, a társas viszony és az együttműködés kialakulásában vitathatatlanul nagy a szerepe.

3. Az alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások:

Az alkalomszerű munkák egy része időről-időre ismétlődik, így nemcsak a feladattudatot fejlesztik, hanem az oly nehézen kialakuló időészlelés kialakulását is pl.: „játékelrakás" – valamilyen kialakított szokás szerint (zenére).

A környezet rendjének megőrzése: A legkisebbektől is elvárhatjuk, hogy az általuk használt székeket, játékszereket önállóan vegyék elő, és használat után tegyék a helyére. Ha erre nem képesek, kérjenek segítséget. A négy év körüliek már rendben tudják tartani eszközeiket, használat után az asztalokat, székeket az eredeti helyükre vissza tudják állítani. A nagyok pedig ügyelhetnek saját környezetük rendjére és tisztaságára is.

Másik részük esetleges, ritkán előforduló. Ezek lehetnek: segítés a felnőtteknek, egymásnak és a kisebbeknek, ajándékkészítés különböző alkalmakra pl.: üzenet közvetítés, játékjavítás, díszítő munkák. A közösségért, másokért végzett munka sok örömöt rejt magában. A közösségi érzés alakulását, az érzelmek, az empátiás készség kibontakozását segíti.

4. Az évszakoknak megfelelő tevékenységek:

A gyermekek megismerkedhetnek: a természet törvényszerűségeivel, a fejlődés, változás, ismétlődés folyamatával, az ok-okozati összefüggések sokaságával; a növények és állatok külső, belső tulajdonságaival, szokásaival és gondozási teendőikkel (pl.: az időjárásnak a növények fejlődésére gyakorolt hatásával).

Munkalehetőségek: öntözés, ültetés, gyomlálás, termények gyűjtése, etetés, itatás stb.

Helyszínei lehetnek: a csoportszobában, az udvaron, az óvoda környezetében (ha megszervezhető magánház udvara vagy kertje).

A kerti munka – növénygondozás – az évszakok változásához kötötten nagyon változó (pl.: csíráztatás, rügyeztetés, udvar, kert gondozása, gereblyézés, falevelek összegyűjtése, hó seprés stb.). A növény- és állatgondozásnál figyelembe kell vennünk: az igény bevett szerszámok méreteit, a felhasznált eszközök (ládák, cserepek) méreteit. A növények és állatok gondozása elsősorban a kognitív, értelmi képességek fejlesztésében jelentősek.

A kerti munka végzése közben a szem-kéz, a szem-láb, a kéz-láb mindennapos mozgások koordinációja javul. Nő a gyermekek felelősségtudata, feladattudata.

2.4.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm,
Mint valakit megtanítani arra,
Amit nem tud."
(Móricz Zs.)

Tevékenységekben megvalósuló tapasztalatszerzési formák:

1. Tiszta típusú tevékenységek:

Ilyen esetekben a tartalom külön-külön tevékenységben jelenik meg, közöttük tartalmi kapcsolat nincs.

2. Komplex tevékenység együttesek:

Olyan tevékenység, amelyeknek összetettsége abban rejlik, hogy többféle fejlesztési terület, műveltség terület kapcsolódik össze egymás után, tartalmi kapcsolatuk alapján. Miközben mindegyik megőrzi sajátos önmagára jellemző struktúráját.

- egyik tevékenységből a másikba átvezetés
- egyik tevékenységbe beágyazódik a másik tevékenység.

3. Integrált tevékenység:

Egy műveltségterülethez kapcsolódó tevékenységbe beleolvad egy másik műveltségi területhez kapcsolódó tevékenység tartalma, miközben alárendelődik. Az egész struktúrájának erősítése érdekében.

Tanulási folyamat lehetséges formái:

1. Játék tevékenységben --- önkéntes szabadon választott
2. Munka jellegű tevékenységekben --- utánzásos, minta-modellkövetéses magatartás és viselkedésformák-szokások tanulása
3. Kezdeményezett tanulás: Spotán helyzetekben—munka különböző tevékenységek—élményszerzés
4. Kezdeményezett játék
5. Spontán játékos tapasztalatszerzés
6. Gyermeki kérdésekre válaszokra épülő ismeretszerzés
7. Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalat szerzés, felfedezés
8. Gyakorlati probléma megoldás

Cél:

- A gyermekek örömmel és tevékenyen vegyenek részt a tanulási folyamatban. A gyermekek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése.

Az egész életen át tartó tanulás képességének megalapozása.

Feladat:

- Olyan cselekvéses tanulási helyzetek teremtése, melyben többféle módszertani megoldással minden gyermek átélheti a felfedezés örömét.
- Fontos a felfedezéslehetőségének biztosítása, a kreativitás erősítése.
- Olyan tanulási környezet létrehozása, melyben minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van javításra, újra próbálkozásra.
- A tanulási tevékenység időtartamát, tempóját, módszereit, a gyermekek egyéni érdeklődése képességei, aktuális érzelmi, fizikai állapota határozza meg.
- A tanulás munkaformája többnyire mikrocsoportos, de ennek a forma megválasztását befolyásolhatja a téma is.
- Elsődleges az egyéni adottságok, képességek figyelembevétele, az optimális terhelhetőség. motiválás.
- A tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek egyéni üteméhez, képességeihez igazodófelzárkóztatás, fejlesztés biztosítása. Többoldalú ismeretnyújtás, tapasztalatszerzési lehetőség nyújtásával.
- A tehetség ígéretre utaló tulajdonságok megléte esetén a fejlődéshez szükséges lehetőségek biztosítása.
- A tanulási folyamathoz fűződő pozitív viszony kialakítása, gyakori sikerélmény biztosítása.
- Személyre szabott, konkrét cselekvésre vonatkozó, egyértelmű, pozitív, építő jellegű értékelés alkalmazása.

- A párhuzamosan végezhető tevékenységekben a hagyományos eszközök mellett célszerűen alkalmazzuk az IKT eszközöket.
- a vizuális, akusztikus, kinesztetikus észlelés és érzékelés képességének, a verbális emlékezet fejlesztésének játékos megvalósítása, melyet az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével ér el.

Differenciálás:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- Tanulási nehézséggel küzdő gyermekek
- Beilleszkedési/magatartási nehézséggel küzdő gyermekek
- Kivételes képességű gyermekek, tehetségígéretek.
- Migráns gyerekek: a nyelvet kevésbé vagy egyáltalán nem beszélő gyerekek
- Folyamatábrák alkalmazása az eligazodást segíteni, illetve a metakommunikációs jelzéseink alkalmazásával a gyermek biztonságérzetének mielőbbi kialakulásának elősegítése.

2.4.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Óvodánk integrált keretek között fogad különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeket, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a fejlődés egyéb pszichés fejlődési zavaraival, illetve beszédfogyatékossággal küzdenek.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek az óvodai nevelésben a többi kisgyermekkel az óvodai élet teljes idejében együtt vesznek részt, ezért intézményünk alapfeladata többek között:

A többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

Az intézmény azon sajátos nevelési igényű, különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását vállalja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

- **a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek.**

Az intézmény ezen gyermekek fejlesztéséről integrált keretek között, valamint gyógypedagógus közreműködésével gondoskodik.

A Köznevelési Törvény Értelmező rendelkezései szerint Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján testi, mindennapos mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének alapdokumentumai az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, melyek meghatározzák azokat a kereteket, amik az egyes intézmények számára irányt adhatnak. Óvodánk ezeket a kereteket betartva, sajátos jellegéhez igazodva neveli az intézménybe kerülő SNI kisgyermekeket.

Integrált fejlesztési program

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban. Némelyik hangja mély, a másiké magas,

megint maga hangon ciripel a telefondróton, és aki csak tapsolni tud olyan is akadǁ /Margaret

Martle/

Mióta világ a világ mindig születtek mássággal élő gyerekek, akiknek nevelése kihívást jelent a társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak ehhez a kérdéshez. A modern világ kiemelt céljai között szerepel a fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek társadalmi integrációja, amihez az első lépést a köznevelés intézményeiben megvalósuló együttnevelés és oktatás jelentheti. Óvodánk egészen a kisgyermekkortól törekszik lehetőséget biztosítani az integrációra azoknak a gyerekeknek, akik arra alkalmasak és családjuk ebben partnerként működik együtt.

Cél:

- a SNI gyermek családi nevelésének, a közösségbe való beilleszkedésének elősegítése
- a fogyatékos gyermek/ek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiség

fejlődése

- felkészítés az iskolai tanulmányokra
- a „másság" elfogadtatása az egészséges gyerekekkel
- a fogyatékos gyermeket nevelő családok életének segítése
- a felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása

Feladat:

- az SNI-s gyermek harmonikus fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek

biztosítása

- olyan óvodai közösségi élet megteremtése, melyben a gyermek – felnőtt, SNI-s
- gyermek – ép gyermek kapcsolata pozitív érzelmi viszonyuláson alapul
- Az együtt nevelt SNI gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait,
- javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

<u>A SNI gyermek óvodai fejlesztését ellátó speciális szakember</u>

- a pedagógiai diagnózist értelmezi,
- egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egyszer rögzíti a fejlesztés eredményét,
- a gyermek rehabilitációját egyéni fejlődési lapon dokumentálja,
- alkalmazza a gyógypedagógia-specifikus módszereket,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a

beszerzés lehetőségéről,

- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

<u>Feltételrendszer</u>

Tárgyi feltételek

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz. SNI gyermek nevelésével foglalkozó óvodában, illetve óvodai csoportban a gyermek biztonságos mindennapos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen –eszközök a gyerekek különbözősége szerint időről időre változnak.

Személyi feltételek

Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, mely követendő példa lehet a gyermekközösség és felnőttek számára.

Az óvodapedagógusok és a kisegítő személyzet munkája a gyermek sérülésének megfelelően képzett speciális szakember – orvos, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, logopédus stb. – segítségével végzett pedagógiai munka mellett érheti el a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A SNI gyermek szakértő bizottság által meghatározott habilitációs, rehabilitációs óráit, fejlesztését, terápiáját sérülés specifikusan képzett szakember látja el.

A nevelési folyamat tartalma

Fogyatékos gyermek nevelésekor – legyen szó bármilyen fogyatékosságról – következetesen ragaszkodnunk kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyerekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges. Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. Terhelhetőségüket meghatározza fogyatékosságuk mértéke. A nevelés – tanítás során figyelembe kell vennünk a nem, vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejleszthetőség lehetősége.

Mindig elegendő időt kell hagyni a begyakorlásra. A fogyatékos kisgyermekeknek is általában legfőbb tevékenysége a játék. Tervszerű nevelésében a játékosság elvét is szem előtt kell tartanunk. Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövidtávra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

- **Beszédfogyatékosság**

Átmeneti, illetve tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, a kommunikációs és tanulási képességekben, a kommunikációs, szociális kapcsolatok kialakításában. Az akadályozottsága megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és megértés zavaraiban, a beszédritmus sérülésében, a grafomotoros, vizuomotoros koordináció fejletlenségében és az ezekkel együtt járó részképesség kiesésben (szerialitás, figyelem, emlékezet).

A beszédfogyatékos gyermekeknél a tünetek az egészen enyhe eltérésektől az értelmetlen beszédig minden változatban előfordulhatnak. A beszédfogyatékosság nem tekinthető a halláskárosodás következményének, együtt járhat a nyelven kívüli kognitív képességek és a viselkedésszerveződés zavaraival, azok maradványtüneteivel, valamint az olvasás, írás, helyesírás, számolás területén kialakuló verbális tanulási zavarral. A kommunikációsnehézségek miatt másodlagos pszichés eltérések, magatartászavarok is kialakulhatnak.

A beszédfogyatékosság típusai:

- nyelvfejlődési zavar,
- orrhangzós beszéd,

- a folyamatos beszéd zavara,
- logofóbia (mutizmus típusai),
- centrális eredetű beszédzavarok, verbális beszédzavarok,
- vagy ezek halmozott előfordulásai

A fejlesztés fontos elve a transzferhatások tudatos kihasználása, amely a részképességek egymásra hatását, erősítését jelenti. Fontos a mindennapos mozgás, a sporttevékenység, a zeneoktatás, a táncoktatás, hiszen a nagymindennapos mozgás az alapja a finommotorikát igénylő beszédfejlesztésnek, a grafomotorium fejlődésének is.

A fejlesztés elvei, területei:

- önbizalom fejlesztése,
- reális énkép, belső kontroll kialakítása,
- kifejezőkészség fejlesztése,
- beszédgátlás feloldása,
- kommunikáció iránti igény kiépítése,
- szövegértés, lényegkiemelés fejlesztése.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

Óvodai sajátosságok a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel kapcsolatosan:

„A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.” Az „értékorientált közösségi nevelés tárgyköréhez” szorosan hozzátartoznak az egyes beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek jelenségei, ezért megállapítható, hogy az együttműködési kötelezettség megvalósulása a gyógypedagógussal, gyermekpszichológussal, fejlesztő pedagógussal alapvető fontosságú követelmény az óvodában! Már az óvodában mutatkozhatnak ugyanis jelek, melyek a későbbi kudarcokért lehetnek felelősek az iskolába lépést követően.

A pszichikus funkciók egyenetlensége leginkább a következő területek gyengeségében, elmaradásában mutatkozik meg: testséma, figyelem, emlékezet, anyanyelvi kommunikáció (nyelvi képességek), nagy- és finommindennapos mozgások, téri tájékozódás, szám- és mennyiségfogalom, gondolkodási képesség, észlelés-érzékelés, a látás és a mindennapos mozgás összerendezése, a kétoldali szervek működésének összhangja, kézdominancia, a szükséges sorrendiség felismerése stb.

A csoportos vagy individuális fejlesztésnél általában egyénre szabott és a hiányosan kialakult részképesség fejlesztésére irányuló feladatokat alkalmazunk.

Ezek területei:

a) a mindennapos mozgáskoordináció fejlesztése (pl. nagymindennapos mozgások folyamatosságának ritmusosságának alakítása, finommotorika, és a szemmindennapos mozgással való követés fejlesztése);

b) a saját test érzetének, mint elemi viszonyítási pontnak a fejlesztése (pl. saját testen való tájékozódás, téri irányok: jobb-bal, fent lent középen; testséma gyakorlatok, testkörüli térben végzett babzsákgyakorlatok);

c) az akusztikus-fonológiai és a beszédfeldolgozás fejlesztése (pl. zörejek, zajok, zenei és beszédhangok felismerése, megkülönböztetése, zajháttérből szavak, mondatok kiemelése, megkülönböztetése);

d) a vizuális feldolgozás fejlesztése (pl. az alak- a nagyság-, a mennyiségállandóság kialakítása, a téri irányok felismerése, a téri helyzetek megkülönböztetése, alak-háttér elválasztás gyakorlása);

e) nyelvi játékok a szókincs és a mondatalkotás fejlesztésére (pl. szinonimák, ellentétpárok, főfogalmak szerinti csoportosítások, fokozatos mondatbővítések, mondatbefejezés, kiegészítés, egyszerű mondatokból mondatbővítés, mondatokból történet összerakás, történetek befejezése stb.);

f) kognitív funkciók fejlesztése (pl. figyelem, munkaemlékezet, hosszútávú emlékezetből való előhívás, intermodális (látás-hallás-tapintás együttműködése) és szeriális észlelés fejlesztése);

g) gondolkodási műveletek fejlesztése (pl. asszociációk, analízis vagy szintézis folyamatok, elvonatkoztatási folyamat, ok-okozati összefüggéslátás, kombinációs képességek, deduktív, induktív gondolkodás fejlesztése);

h) önbizalom, önértékelés fejlesztése, helyes megküzdési stratégiák kialakítása.

Az egyéni fejlesztési terv készítésénél figyelembe vesszük:

a) Meg kell állapítani, fel kell tárni, hogy mi okoz nehézséget a gyereknek? (Pl. auditív rövid távú memória vagy fonológiai feldolgozás stb. terén.) Sok esetben nyújt ehhez muníciót vagy legalább is támpontot a BTMN szakértői vélemény.

b) Meg kell tudni a nehézségek kialakulásának oki hátterét. (Mitől alakult ki és mi tartja fenn vagy akár súlyosbítja is?) Ha az iskolai környezetben is vannak ilyen oki tényezők, azok megszüntetése (de legalábbis enyhítése) a pedagógiai segítés része kell legyen – a fejlesztési tervben rögzített módon is.

c) A gyerek aktuális tanulási stílusának, tanulási módszereinek feltérképezése nélkül nem lehetséges a fejlesztés irányainak megfelelő fejlesztő módszertan kidolgozása. A fejlesztési tervnek foglalkoznia kell ezzel.

d) Az egyéni fejlesztési terv orientálhatja a tanuló pedagógusait abban is, hogy milyen tanítási módszer segíti a tanulót legjobban a tanulásban? Az évközi gyakorlatban tapasztaltak alapján a fejlesztési terv módszertani részletei rendszeresen felülvizsgálandók.

e) Folyamatosan ismételjünk (ezzel is segítve a sikerhez jutás esélyét a lassabban vagy nehezebben haladóknál), és állapítsuk meg, hogy miért nem sikerült az ismétlésekkel sem elérni a kitűzött célt? Ha pedig sikerült elérni a kitűzött célt, akkor a gyermek képességeit megfelelően vette-e igénybe a feladat?

f) A fejlesztés csak akkor tud maximális eredményre jutni, ha az egész óvoda együttműködik. Az érintett gyermekkel foglalkozó minden szakembert, pedagógust -óvónő, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus- tájékoztassunk a nehézségekről, és arról, hogyan (mivel) tudnak a helyzeten a legjobban segíteni.

Konkrét pedagógiai módszertani elemei a fejlesztésnek:

a) Az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladást kell választani a tananyag és az eszközök, módszerek megtervezésénél; apró lépésekben haladjon a „fonal elvesztését minimalizálva a csoportban”, szükség esetén visszalépni is merjen a szakember egy alacsonyabb szintre. Ha ez a többség gyorsabb haladása miatt csak korlátozottan lehetséges,

akkor a feladatok és módszerek egyéniesítésével kell ennek az ellentmondásnak a feloldására törekedni.

b) A tanulási nehézséggel küzdő gyermeket meg kell tanítani a számára leginkább megfelelő módokon, módszerekkel tanulni.

c) Segíteni kell az óvónőnek a gyermeket, de ne az önállóságának a rovására, mert a siker csak a gyerek saját eredményéhez kötődve tudja kifejteni a pozitív hatásait!

d) A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy a gyermek ne kudarcként élje meg a tanulást és ne szorongjon, féljen a foglalkozáson.

e) A multiszenzoros (a látást, hallást, tapintást és a mindennapos mozgásos érzékelést is bevonó) módszerek és eszközök működnek a leghatékonyabban a tanulási nehézséggel küzdő gyermekeknél.

f) Fontos a tanulással kapcsolatos motiváció fenntartása.

g) A pedagógus emelje ki a gyermek jó tulajdonságait, erősítse azokat a képességeit, teljesítményeit, amiben jó, jól tud, vagy jól teljesített.

h) A tanulási nehézségek az esetek többségében viselkedésbeli, magatartásban is megmutatkozó jelenségekkel is együtt járnak. Ha szükséges, kérje ki más szakember véleményét, tanácsát.

i) Az óvónőnek meg kell előznie – a pedagógia eszközeivel –, hogy a szülők saját kudarcukként éljék meg gyermekük kudarcát.

j) Az óvónőnek fontos felhívnia a szülők figyelmét arra, hogy a szeretetmegvonás, a szülői agresszió és az elutasítás csak mélyíti gyermekük tanulási nehézségeit.

Megelőző, szűrő, prevenciós feladatok:

- nevelési tanácsadás
- logopédiai alapellátás
- óvodapszichológiai ellátás

A segítő szakember feladatai:

a) preventív intézkedéseket szorgalmaz, pl. a tanulási nehézségek megelőzését szem előtt tartva segíti az óvónőket

b) segíti a szakértői bizottság BTMN-t megállapító szakértői véleményének – különösen a pedagógiai diagnózis részének – értelmezését;

c) a szakértői vélemény alapján egyéni fejlesztési tervet készít, hogy a fejlesztő pedagógiai ellátásból a törvény szerint feladatkörébe tartozó készségfejlesztéssel a leghatékonyabb módon tudja segíteni a tanulót a nehézsége leküzdésében;

d) javaslatot tesz a nehézség típusának és az ebből következő gyermek igénynek megfelelően szükséges nevelésioktatási környezet kialakítására

e) javaslatot tesz a specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására; esetleg pedagógiai bevezetésére, és más olyan pedagógiai innovációra, amely pozitív hatással lehet az adott gyermek konkrét nehézségének megszüntetési folyamatára;

f) figyelemmel kíséri a gyermekek, tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;

g) együttműködik a gyermeket, tanulót nevelő-oktató pedagógusokkal, figyelembe veszi tapasztalataikat, észrevételeiket, javaslataikat;

h) fejlesztő tevékenységet végez a gyermekkel, tanulóval való közvetlen foglalkozásokon, – egyéni fejlesztési terv alapján az erre szolgáló és az óvoda, iskola által biztosított fejlesztő pedagógiai ellátás órakeretében – a szakértői véleményben foglaltak szerint

i) segíti a helyi feltételek és a gyermek, tanuló egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az óvoda, óvodapedagógus feladatai:

a) az óvoda vezetője támogatja pedagógusai részvételét a BTMN-hez kapcsolódó szakmai programokon, továbbképzéseken, konferenciákon, tapasztalatcserén, konzultációkon.

b) A hatékony prevenciós munka érdekében szükséges, hogy a pedagógusok a fejlesztő (gyógy)pedagógussal együttműködésben a kultúrtechnikák tanítását megalapozó, osztályban végzett megelőző készségfejlesztés alapelveit és elemeit kidolgozzák.

c) magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és a probléma eredményes kezeléséhez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok kellenek, akik

d) képesek a szülőkkel való együttműködésre, mert a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megszüntetése, a nehézség gyengítése korántsem az óvoda, szakmai magánügye, hanem az óvoda, és a család közös feladata.

e) – az óvodai foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények

elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;

f) vegyék igénybe a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, a fejlesztő pedagógust, az óvoda-, iskolapszichológust indokolt esetben élő kapcsolatot alakítsanak ki a gyermekvédelem intézményeivel (elsődlegesen a gyermekjóléti szolgálattal).

Az eredmény, a siker

A BTMN gyereket, tanulót nevelő-oktató intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és némi védettséget. Sikerkritériumnak – szemben a sajátos nevelési igénnyel, amelynek esetében a gyermekek, tanulók beilleszkedése, önmagához mért fejlődése, a többi gyermekkel, tanulóval való együtt haladás kereteinek fenntartása tekinthető sikerkritériumnak – az tekinthető, ha a szakértői vélemény által megállapított beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megszűnik, vagy jelentősen csökken, gyengül, ritkább és kisebb súlyú konfliktusokat eredményez, mint korábban, s így viselhetővé, kezelhetővé válik a gyermek, tanuló számára. Ha már nem eredményezi azokat a következményeket (jelentős tanulmányi alulteljesítés, társas kapcsolati probléma, tanulási és magatartás-szabályozási hiányosság, közösségi beilleszkedésének, illetve személyiségfejlődésének nehezítettsége vagy sajátos tendenciái), amelyek előállása miatt a BTMN-minősítés korábban megszületett.

Felhasznált forrás:

1. Oktatási Hivatal. (2020). Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók neveléséhez-oktatásához, https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

Tehetségfejlesztés az óvodában

Az óvodában a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. Viszonylag kevés az a gyerek, akinek a tehetsége korán megnyilatkozik (kiválóan rajzol, énekel, számol fejben stb.), de a tehetség – ígéretek felfedezése és fejlesztése igazi kihívás az óvodapedagógus számára.

Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéretek megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik.

Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet az óvodai csoportban, illetve kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozásokon. Az óvodai csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat vagy kiléphet a tevékenységből. Természetesen ezek a foglalkozások is játékosak. Ez hozzájárul az óvodás gyermek személyiségének alakulásához, amelyet az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet és az óvónő személyisége is segít.

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban
- korai figuratív rajzolás (15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen,
- 18-20 hónapos kori rajzban már látszik, hol a ház teteje, az autó kereke, a virág szára),
- korai alkotó tevékenységben (másfél évesen 4-5 féle gyurmafigura készítése, játékok színek szerint szimmetrikus elrendezése a polcon rendrakáskor),
- valóság és fikció korai megkülönböztetésében (másfél évesen tudja, mi a különbség a "játékból megesszük" és az "igaziból megesszük" közt),
- humorérzékben (kétéves kor körül szándékosan elferdít valami mondókát és aztán nevet ezen, játékból eldugja a szülő tollát vagy szemüvegét és nevet, amikor az illető keresi a tárgyat stb.),
- magánál idősebb játszótársakat preferál (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiknek dirigálhat),
- absztrakt gondolkodás, amely ebben ez életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este,
- felsorolásokat másfél évesen "és"-sel köt össze; kétévesen olyan szavakat használ, mint pl. hanem is, mégiscsak, múltkori, kedvenc; egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is megtanul még négyéves kora előtt),
- matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (kétévesen 4-10 tárgyat stabilan megszámol; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),
- saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése (ilyesféle szóhasználatból, kifejezésekből látszik, mint "szerintem", "erre gondoltál", "baba eltöprengett", "jó itt feküdni"),
- • szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában; már másfél-két évesen rengeteget kérdez, okokat és összefüggéseket próbál találni,
- fejlett koordináció és finommotoros mindennapos mozgás.

A tehetséggondozás céljai:

- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése;
- egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
- „megelőzés”, „légkörjavítás”;
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést. (RELAXÁCIÓ)

A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése

Emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás terén viszonylag könnyen felismerhető a tehetség ígéretes gyermek. A gyermek egy-egy területen rengeteg ismeretanyagot halmoz fel. Segítenünk kell, hogy ezeket elmélyíteni tudja. Nem célunk, hogy koravén kis emberkéket neveljünk, de teremtsünk minél több lehetőséget, hogy játékos feladatokkal, játékhelyzetekben (logikai játékok, szerepjátékok stb.) minél több sikerélményt szerezzenek

Minden terület fejlesztése

A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk -a különleges esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett-, az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását

A tehetséges gyermek gyenge oldalainak fejlesztése

Tehetséggel összefüggő gyenge oldalon „hiányosságot" kell értenünk, amelyek a tehetség fejlődését megnehezítik vagy éppenséggel megakadályozzák. A gyenge oldalak általában – valamiféle kiegyensúlyozatlan tehetségprofilban nyilvánulnak meg:

Problémák jelenhetnek meg pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség vagy éppen a motiváció területén. Mindenesetre ezek a „hiányosságok a tehetség kifejlődését megnehezítik, esetleg megakadályozzák. A gyermek esetleges „gyenge" oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell, amelyeknek mindegyike különböző bánásmódot igényel. Ezek alapján egy program, amely a tehetséggel kapcsolatos gyenge oldalakat akarja megszüntetni, pszichológiai bázisú kell, hogy legyen, és egyedi segítségnyújtásban nyilvánul meg.

Az elfogadó, személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása:

A gyermeknek tisztában kell lennie saját értékeivel, de nem szabad, hogy túlbecsülje azt. Egy-egy kiemelkedő gyermek integrálásában segíthet néhány más, intellektuális téren nem olyan kiváló társa. Ezek a gyerekek általában jó szociális érzékkel rendelkeznek. Ilyenkor mindannyian átélhetik, hogy nem csak az intellektuális kiválóság az érték

Megfelelő légkör teremtése:

A „légkörjavítás" összességében a csoportban uralkodó szituációra vonatkozik, és azt akarja elérni, hogy az átlagot meghaladó gyermek a maga gyors és többnyire helyes válaszaival nehogy elbátortalanítsa a többieket.

Kiegészítő tevékenységek:

Olyan területek támogatása, amelyek közvetlenül semmit sem nyújtanak a gyermek tehetségének fejlesztésével kapcsolatban. Feladatuk: feltöltődés biztosítása. (Például: az intellektuális képességekkel rendelkező gyermekeket festészetben, táncban vagy sportban „támogatják".

A pihenés és relaxáció:

Pihenni is meg kell tanulni a gyermeknek. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabad idejében el tudja engedni magát. Óvodában különösen nagy gondot szokott jelenteni, hogy a tehetséges gyerekek egy részének sokkal kevesebb az alvásigénye, mint kortársainak általában. A pihenés, a relaxáció lehetősége azt jelenti, hogy nem a délutáni pihenést, hanem a lehetőségét kínáljuk fel a gyermeknek.

Az óvodapedagógus feladatai a tehetségfejlesztésben

Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetségét fel kell fedeznünk. Komplex tehetségfejlesztő programot működtetésével egyszerre fejleszthetjük a gyermek személyiségét és képességeit, valamint erős és gyenge oldalát. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségeit emeljük ki. Az optimális egyéni tehetséggondozást a játéktevékenység biztosítja, a fejlesztést speciális egyéni és mikrocsoportos formában érdemes megvalósítani.

Tehetségműhely működtetése esetén fontos a műhelyek átjárhatósága, az, hogy a gyermek jól érezze magát a tevékenységben. Lehetőség szerint az iskolába lépés után is érdemes nyomon követni a tehetséges gyermeket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek személyiségének figyelembevételével átlagon felüli adottságaik, kreativitásuk, motivációjuk felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, önmagukhoz mérten tehetségük kibontakoztatása.
- A gyermek együttműködésének, társas kapcsolatainak, kommunikációjának fejlesztése.
- Az 5-6 éves, illetve iskolába készülő gyermekek számára olyan műhelytevékenység biztosítása, melyben önmagához mérten kibontakoztathatja tehetségét. Ezáltal esélyegyenlőség biztosítása ennek a korosztálynak.
- A tehetségdiagnosztika rendszerének kialakítása /tehetségazonosítás, beválogatás, hatásvizsgálat/, megvalósítása, évenkénti felülvizsgálata.
- Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak kimunkálása (műhelyek kialakítása), éves munkaterv.
- A műhelymunkákhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Az óvodapedagógus fontos feladata, hogy felismerje a gyerekekben rejlő „tehetség-csírákat”, egyénre szabott módon foglalkozzék a tehetség-ígéretes gyermekekkel az alábbiak szerint:

- felismerni és gondozni a tehetség-ígéretes gyermekeket az óvodai csoportban vagy külön foglalkozásban
- bevonni a szülőket a tehetségfejlesztő munkába
- újszerű módszerekkel, egyénre szabott technikákkal foglalkozni a gyerekekkel
- biztosítani a megfelelő tárgyi feltételeket a fejlesztéshez

Ahhoz, hogy a gyermekek kreativitása minél jobban kibontakozhasson, olyan gazdag kelléktárra van szükség, melyből bátran és bőven válogathatnak tevékenységeik során.

Improvizációhoz, dramatikus- és szerepjátékhoz, bábozáshoz különböző színű és méretű anyagokat, jelmezeket, fej-kesztyű és ujj bábokat, paravánt lehet alkalmazni.

Ábrázolás, kézimunka, művészi tevékenységek gyakorlásához is megfelelő teret és anyagokat kell biztosítani.

Hazánk gazdag népzenei, népdal és dalos játék anyagát felhasználva, hagyomány őrző óvodaként lehetőséget biztosítunk a zenére fogékony és nyitott gyermekek számára, zenei tehetségük kibontakoztatásában.

Megjegyzés:

- Csak kreatív óvodapedagógus képes kreatív gyermeket fejleszteni.
- A családokkal együttműködve valósító meg a tehetséggondozás.
- Lényeges az óvodapedagógusok pedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos gazdagítása.

„Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak a kibontakoztatását kell segíteni.” (Maria Montessori)

2.5. Mária Kertje Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.5.1. Mindennapos mozgásfejlesztés és egészséges életmódra nevelés pedagógiai programunk

2.5.1.1. Játék

„A játék az ember legsajátosabb, de nem csak rá jellemző tevékenysége.
Az ember egész életét végig kíséri.
Aki nem tud játszani, az elvesztette önmagát, és a világ megismerésének lehetőségét.”
(Almási Miklós)

A játékról alkotott véleményünk

Az óvodáskorú gyermek elsődleges, legfontosabb, és legfejlesztőbb semmi mással nem pótolható tevékenysége, elemi pszichikus szükséglete.

Intézményünkben elsődlegesen a 7-8 óra szabad játék kibontakoztatásának biztosítására törekszünk.

❖ Biztosítjuk óvodásaink számára a játszóhelyeket, feltételeket, szabályokat alkotunk közösen, nem vezetjük, és nem irányítjuk a játékot, hanem egy-egy jó gyermeki ötlet felszínre hozásával az egyes játszócsoportok, és az egyedül tevékenykedő gyermekek játék folyamatának befolyásolása nélkül próbálunk empatikus, toleráns nevelői magatartásunkkal, a játékban betöltött segítő szándékú aktív részvételünkkel a játékra hatni.

❖ A játék folyamatát csak akkor szakítjuk meg, akkor történik meg a játékba beavatkozás, amikor az eldurvul, veszélybe kerül a gyerekek testi épsége, veszekedéssel, verekedéssel végződhet!

❖ Óvodapedagógusként gyermekeinkkel közösen, együtt játszunk, és lehetőséget biztosítunk a játék szabadságának és nyugalmának biztosításában.

❖ A játszó udvar játékeszközeinek, és tornaszereinek használata számos baleseti lehetőséget hordoz magába, ezért különösen nagy odafigyelést igényel az óvó néniktől. E helyen sem árt felhívni a figyelmet arra, hogy a nem kellő mértékű odafigyelésből adódó esetleges balesetekért a csoportban dolgozó óvónőket terheli a felelősség! Kívánatos, hogy a dajka nénik is együttműködjenek az óvó nénikkel a balesetek elkerülése érdekében!

❖ A csoportnaplókban rögzítjük a gyermekekre vonatkozó „balesetvédelmi szabályzatot”, melyet az óvodapedagógusok megismertetnek a gyermekekkel.

A játék helye programunkban

Célunk: játszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó, szabadon alkotó gyermekek nevelése.

Feladatunk:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítás,
- következetes szabályok felállítása,
- élmények, tapasztalatok nyújtása,
- a játék fejlesztése.

Az óvodáskor a játék korszaka. Vágyak, elképzelések szerint alakul. Örömforrás, belső késztetésből fakad. Intim és titkos szféra, tehát mindenképpen tiszteletet érdemel. A játék a

személyiség tükre, fő kommunikációs közeg, a nevelés eszköze. Utánzásra épül. Tükröződik benne a gyermek feszültsége, konfliktusai, érzelmei, vágyai, külső hatások feldolgozása. A játék tehát amellett, hogy személyiségfejlődés alapfeltétele, feloldozó, katarzisos hatású is. Ha jobbá, szelídebbé akarjuk tenni a személyiséget, akkor az a dolgunk, hogy hagyjuk és segítsük a negatív élményeket feldolgozni, átértékelni. Játékot támogató, megengedő, együttműködő, ösztönző szerepünk van. A játék szabadságot, örömet, szórakozást, spontaneitást jelent a gyerekeknek, hiszen a játék során gyakorolják erőiket, szélesítik látókörüket, tapasztalatokra tesznek szert, megismerik, és alkotó módon kitanulják a környező élet jelenségeit.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A gyermekek az óvónő által biztosított helyszíneken, és játékeszközökkel játszanak. Ennek megfelelően biztosított a nyugodt mesélés, könyvnézegetés, a bábozás, dramatizálás, a vizuális tevékenységek lehetősége, a változatos építési, valamint az asztali játékok. Az eszközöket úgy válogatjuk ki, hogy azok alkalmasak legyenek sokféle manipulációra, a gyermeki ötletek megvalósítására, a kézfunkciók fejlesztésére. Az eszközök egy része mobil, így a gyermekeknek van lehetősége a hely, játéktémák variálására.

A 3-4 éves gyermekek számára sok eszközt biztosítunk elsősorban a gyakorló játékhoz, másodsorban a szerepjátékhoz, illetve az esztétikai neveléshez. Az idősebb gyermekek részére olyan eszközöket vásárolunk, melyek alkalmasak szerepjátékra, szabályjátékra. A nagyokkal már közösen is készítünk eszközöket.

Az óvónők olyan légkört teremtenek, melyben a gyermekek felszabadultan, kreatívan alkothatnak, biztonságban érezhetik magukat. A játékidő kialakításánál törekszünk az összefüggő játékidő folyamatosságára.

A 3-4 éves gyermekek a gondozási feladatokon kívül szinte egész nap játszanak. Az 5-6-7 éves gyermekek játéka kitartó, egy játéktémát, szerepjátékot, építőjátékot több napon keresztül is játszhatnak, tovább fejleszthetik, folytathatják. Ehhez adunk ötleteket, olyan eszközöket, mely gazdagítja a tevékenységet.

A napi életszervezésben törekszünk továbbá arra, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek az udvaron. Az udvari tevékenység során a mindennapos mozgásos játékok mellett olyan eszközöket is biztosítunk, melyek alkalmasak a csoportszobai tevékenységek, témák folytatására.

Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalmát biztosítják. Fontos, hogy a nagyobbak vigyázzanak a kisebbek játékára. Az eszközöket a gyermekek kérjék el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során.

Élmények, tapasztalatok nyújtása

A kisgyermek a játékban a saját elképzeléseit, vágyait szeretné megvalósítani. Fontos számára az előzetes élmény, hisz játék közben át ismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Ezáltal is láthatjuk, hogy a játék egy komoly dolog. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhetnek

- közvetlen környezetükből, a mindennapi családi élet történéseiből
- óvónővel való beszélgetés, együtt játszás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- a média által nyújtott rajz és animációs filmek cselekményeiből

- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézményekből (tűzoltó, rendőrség, könyvtár, posta)

A gyermek képességei a játék alatt spontán fejlődnek, gyakorolják a társas érintkezés szabályait. A szocializáció hatásos közege.

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő.

A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékba. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel tovább lendítjük.

Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető.

Mind a csoportszobai, mind az udvari szabad játék alkalmával a durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

A játék fejleszti a gyermekek mindennapos mozgását, segíti új mindennapos mozgásformák kialakítását, ismert mindennapos mozgások ismétlésével azok tökéletesítését.

A változatos mindennapos mozgás ügyesebbé teszi a gyermekeket. Növeli önállóságukat, kitartásukat, hozzáértésüket.

A játék feltételei, lehetőségei, tartalma

A 3 éves gyermek különböző, addig megszerzett ismeretekkel, élményekkel érkezik az óvodába.

Ezért a mi feladatunk megismertetni a játékok különböző fajtáival és biztosítani számukra a jó játék feltételeit.

Első feltétel:

- A gyermeknek álljon módjában nézelődni, válogatni, töprengeni.
- Az óvodába lépéstől a hazaindulásig maguk választhatnak mit, és hol kívánnak játszani.

Második feltétel:

- Szabadon választhasson társakat a játékhoz Harmadik feltétel:
- Szabadon dönthessenek a játékeszközök birtoklásáról
- Segítséget nyújtsunk a zavartalan, elmélyült játékhoz Negyedik feltétel:
- A játékszerek szabad használata
- A játékeszközök kreatív használata

Ötödik feltétel:

- Játékelrakás rugalmas kezelés

A játékfajták élesen nem különülnek el, de a játék színterét tekintve csoportszobai, és udvari játéklehetőségeket kínálunk fel a gyerekeknek.

Csoportszobai játéktevékenységek

- gyakorló vagy funkciós játékok
- építő játékok
- szerep (utánzásos) játék
- dramatikus játék
- szellemi játék

Ezekhez a játéktevékenységekhez a csoportszobában megfelelő mindennapos mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat biztosítunk.

A szerep, illetve az utánzó játékokban a gyerek tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit jeleníti meg.

Szabadban történő játéktevékenységek

- mindennapos mozgásos játékok
- népi játékok

A szabadban történő mindennapos mozgásos játékok során a gyermekek természetes mindennapos mozgásához tágabb teret, különféle, a mindennapos mozgáshoz szükséges tornaszereket, játékokat biztosítunk (hinta, labda, ugrókötél, tollas, udvari akadálypálya stb.).

A mindennapos mozgásos játékok tartalmának gazdagsága, a feladatok változatossága és életszerűsége a mindennapos mozgások széles skálája, intenzitása és szellemi fejlesztő hatása miatt fontos az óvodai nevelésben. A mindennapos mozgásos játékok tartalmazzák a gyermek természetes mindennapos mozgásának minden formáját.

A gyermekek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mindennapos mozgásinger biztosítását szolgálják. A különféle eszközökkel, egyedül vagy társakkal végzett játékok elsősorban a gyermekek mindennapos mozgásfejlődését, téri tájékozódását, szem- kéz, szem-kéz- láb, koordinációját segíti elő.

Népi játékok

A népi játékok sajátos tartalma, formája, játék anyaga visszatükrözi az adott nép életmódját, gondolatát és érzésvilágát.

Jelenjenek meg a népi játékok az óvodai élet különböző tevékenységi formáiban.

- énekes-táncos játék
- mondókás játék
- dramatikus játék
- társas és vetélkedő játék
- mindennapos mozgásos játék

Biztosítani kell a gyermekeknek, hogy a népi játékokat eredeti formában, eredeti szöveggel, dallammal, tánclépéssel és szabályokkal játszhassák az óvodában 4-5 éves korban.

Törekszünk arra, hogy a gyermekeket megismertessük mindennapos mozgásos, fantázia és énekes játékokhoz kapcsolódó versekkel.

- környezetről
- időjárásról
- évszakokról
- tárgyak, állatok megszemélyesítéséről
- ünnepekről

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A játék folyamán a társas viselkedés szabályát életkornak megfelelően betartják
- Másik gyerek játékát tiszteletben tartják
- Kezdeményezőkészség kibontakoztatására törekedjenek
- Az alá-fölérendeltségi viszonyok önkénteskialakítása
- Értelmi képességek fejlesztése, a szemléletes-cselekvő gondolkodástól az elemi fogalmi gondolkodás csírájáig történő eljutás
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a megfigyelés, utánzás, felfedezés, a kutatás, és a személyes megtapasztalás élményét
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése

- Olyan tapasztalatok szerzéséhez juttatás, amelyben saját teljesítőképességeiket is megismerhetik
- Ugyanazt a játéktémát képesek több napon keresztül végig vinni
- Szerepjátékuk legyen tartalmas, kifejező
- Képesek a szabályok betartására, óvják a játékeszközöket • Játékukban a saját maguk által készített eszközöket is használják.

2.5.1.2. Verselés, mesélés

„Engedjétek hozzám jönni a szavakat”
(Sütő András)

A mese, a vers az óvodai élet mindennapjait kitöltő és megszépítő szórakozás, az együvé tartozás eszköze. A mesehallgatás, versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, az anyanyelvi nevelés semmi mással nem pótolható lehetősége. A mese és a vers a képzeletet és érzelmeket megmozdító együttlét szempontjából fontos, és valóságos mindennapos mozgásos játékra serkent.

A mese és a vers a gyermeket erős belső aktivitásra vagy valóságos játékos cselekvésre serkenti, és a másik emberhez kapcsolja. A mondott és a meghallgatott szóval, valamint a szavakon túli érzelmi és mindennapos mozgásos megnyilvánulásokkal hat, ezáltal önkifejezése egyik módjává válik. A kisgyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, a szociális tanulás páratlan lehetősége. Az irodalmi nevelést megalapozó mesélés, verselés, mondókázás sokféle tevékenységhez spontán kapcsolódik, a gyermekek kezdeményezéseire, vagy az óvodapedagógus ösztönzésére. Ez utóbbi kezdeményezett helyzet, amely lehet választható, vagy a gyermekek fejlettségétől függően, a családi háttér hiányait ismerve, alkalmanként az egész csoport számára felajánlott tevékenység (mesehallgatás). A mesét, verset, mondókát a családban a televízión keresztül megismerő gyermeknek, (akinek nincs a mesélővel személyes kontaktusa és a képi megjelenítéshez szokott), szüksége van a mesélő óvodapedagógussal kialakított személyes kapcsolatra, és a szavak útján keletkező belső képzetáramlás elindulására.
Mese

Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, elrabolja a gyermek fantáziavilágát. Segít világképének kialakulásában. Ebben a műfajban mindenkinek és mindennek varázslata van. A gyermek otthonosan mozog ebben a világban a lehetetlent is meg tudja valósítani ezáltal.

Vers:

Az érzelmi nevelésben sajátos szerepet tölt be. A versmondás során a ritmus és a hangzás legyen az elsődleges élmény, amelyet a gyermekeknek nyújtunk.

A vers zeneisége, ritmusa, rímei, segítik az érzelmek felszínre kerülését.

A gyors lüktetésű ritmus érzelmileg élénkké teszia gyermekeket, a lassú lüktetés megnyugtatja.

A rímváltás a feszültség és a feloldás láncolatát képezi.

Cél:

A mese és a vers legyen a gyermekek anyanyelvi nevelésének és érzelmi biztonságának segítő eszköze. A mese képi és konkrét formában tájékoztatja a gyermekeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyairól, a lehetséges megfelelő viselkedésformákról.
Feladat:

- a mesével a gyermekek érezzék magukat érzelmi biztonságban

- ismerkedjenek meg a népi, és irodalmi művekkel
- a mindennapok során a mesélés, verselés kapcsán nyerjenek bepillantást a népköltészet gazdag világába
- a mese, vers segítségével érzelmi, értelmi, etikai világuk fejlődjön
- a mese, vers kiválasztásánál mindenkor a gyermek érdeklődése és fejlettségi szintje legyen a meghatározó.

Az anyanyelvi játékok

Mindhárom korosztály kedvelt tevékenységi körébe tartoznak a nyelvtörők, a nyelvi játékok. A mindennapos mozgással kísért mondókák igen kedveltek a 3-4 éves korosztály számára, játékukban a nap bármely időszakában szívesen és örömmel használják. Az anyanyelv fejlesztését és a kommunikáció különböző formáinak alakítását – helyes mintaadással – az óvodai nevelői tevékenység egészében kiemelt jelentőségűnek tekintjük.

Mesélés, verselés helye és ideje

Az irodalmi élménynyújtás a nap bármely szakában jelen van óvodai életünkben. Nagy figyelmet fordítunk az igényességre a jól megválasztott helyre és időre.

A kisgyermek mese, vers iránti fogékonysága azon alapszik, hogya ritmus és a hangzás, amely megragadja ugyanahhoz az érzékletes, érzelmekkel átszőtt élmény közeli témához tartozik, mint a mindennapos mozgás, amelyet helyettesít, és a hangulat, amelyet kifejez.

A mindennapos mozgás és az irodalmi nevelés kapcsolata során fontos fejleszteni a helyes légzéstechnikát, a passzív és aktív szókincs folyamatos gyarapítását, névutók használatát, irányok alkalmazását, és a finommotorika fejlesztését. A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása: fohászok mondogatása /Jézusról/, vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása.

Bábjáték

A gyermek a bábjátékon keresztül fejezi ki élményeit. A játék során oldódnak gátlásai és társas kapcsolatai is, ezáltal válnak harmonikusabbá. A bábozást élményfeltáró, és élményfeldolgozó módszerként is használjuk, hisz a báb mozgatásával személyes én élményeit éli át újra és újra, és ezáltal megszabadulhat korábbi félelmeitől, szorongásaitól.

A báb mindennapos mozgása megragadja a gyermek figyelmét, felkelti érdeklődését, a benne élő mindennapos mozgásvágy pedig utánzásra készteti.

Cselekedteti a bábot, ezáltal mindennapos mozgása összerendezettebbé válik. A bábjáték pozitív érzelmeket vált ki a gyermekből, kiválóan alkalmas azok fejlesztésére. A bábjátszás a kisgyermek aktivitásának, önkifejezésének megfelelő formája.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- igényeljék a szép verset, mesét
- legyenek képesek önálló mese, vers, történet elmondására
- a megismert szavakat, szólásokat értsék és használják a mindennapi beszédükben
- várják és kérjék a mesét
- utánozzák játékukban kedvenc mesehősük viselkedését
- örömmel és szívesen nézegessenek képeskönyvet
- legyenek képesek egy-egy képről rövid történet elmondására • örömmel, szívesen veszik kézbe a Gyermekbibliát.

2.5.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„Van a gégétekben egy olyan hangszer, mely szebben szól a világ minden hegedűjénél, csak legyen, aki megszólaltassa”.
(Kodály Zoltán)

Ének-zenei nevelésünk szempontjából fontosnak tartjuk, hogy felkeltsük a gyerekek zenei érdeklődését, együtt énekléssel, közös játékokon keresztül is speciális élményekhez juttassuk őket.

A készségek fejlesztése a mindennapos mozgás - hang - szöveg összekapcsolásával, sok zenei élmény nyújtásával és az éneklés ösztönzésével történik.

A közösen átélt zenei élmények közben formáljuk, fejlesszük zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket, alkotókedvüket, mindennapos mozgás kultúrájukat. Serkentjük a gyermekek képi, és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságukat, megalapozzuk a zenei anyanyelv kialakulását. Az éneklés, a gyerekjátékok, együtt zenélések közben feloldódnak gátlásaik, biztonságérzetük, önbizalmuk növekszik.

A körjátékok, a néptánc korosztályuknak megfelelő lépéseinek gyakorlása kihat testtartásukra, esztétikus, rendezett mindennapos mozgásukra.

Zenei nevelésünk során hangsúlyt fektetünk arra is, hogy a szülőket tájékoztassuk, lehetőség szerint bevonjuk munkánkba. A szülők biztassák gyermekeiket otthon is az éneklésre, hallgassák meg őket, énekeljenek együtt gyermekeikkel.

Korosztályukhoz, egyéni adottságukhoz alkalmazkodó dalokat, mondókákat ajánlunk, azok megtanításában is segítségükre vagyunk.

Óvodánkban elsődlegesen Forrai Katalin: Ének az óvodában című gyűjteményére, és módszereire építve hagyományápoló, énekelni, táncolni, zenét hallgatni szerető, kreatív zenei alkotóképességű gyermekek személyiségének a megalapozása a célunk zenei nevelésünkkel.

Cél: Énekelni, mondókázni szerető, önállóan kezdeményező, a zenei képességekben is alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése
- zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése
- zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással
- éneklési készség fejlesztése
- esztétikus, harmonikus mindennapos mozgás kialakítása a néptánc elemeivel
- komplex képességek fejlesztése
- a vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságok és a csoport fejlettségi

szintjének figyelembevételével.

<u>A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, a feltételek megteremtése</u>

Már a kisgyermek is szívesen hallgatja édesanyja énekét, részt vesz az ölbeli játékokban. Az óvodás felszabadultan halandzsázik, énekel az udvaron, játék közben, elfelejtve búját-baját.

Az ének örömforrás, a természetből, a néphagyományból táplálkozik. Derűt, jókedvet s a pozitív emberi kapcsolatokat sugározza. A zene része az egészséges és boldog életnek. A

testi- lelki, szociális betegség megelőzésében szerepe lehet, hiszen önismeretet és személyiségfejlesztést nyújt. Alkalmas azonban sérült funkciók korrekciójában. A zene felszabadít a gátlásoktól, koncentráló képességet javít, figyelemre szoktat, fejleszti a közösségi érzést.

A zenei nevelés feltételeit az óvónő teremti meg a nyugodt légkör, az elegendő idő és hely biztosításával. A különböző életkorú gyermekek együttes zenei nevelése ösztönzi a képességek fejlesztését. A nagyok ismétlik a tanult dalokat, mondókákat.

A kicsik a nagyok mindennapos mozgását, énekét utánozzák. Sokféle lehetőség nyílik a tevékenységek összehangolására. Ilyen lehet:

- a nagyok énekelnek, a kicsik egyenletesen tapsolnak
- a nagyok eltapsolják a dal ritmusát • a kicsik énekelnek, a nagyok ritmushangszerrel kísérik a dalt.

A zenei hallás, ritmusérzék megalapozása, fejlesztése

A gyermekek zenei anyagát elsősorban az énekes - mondókás és népi játékok foglalják el. Nincs kötelezően előírt dalanyag, ezért nagy az óvónő felelőssége.

A kisgyermekek egyszerű utánzó mindennapos mozgásos játékra képesek. Ezért óvodába lépéskor egy, majd kétszemélyes ölbeli játékkal ismertetjük meg őket.

A táncmozdulatok általában guggolásból, billegésből, térdrugózásból állnak. Az egyenletes lüktetést változatos formában gyakoroltatjuk. Ismerkednek a magas-mély viszonnyal oktáv távolságban. Megkülönböztetik a fa, fém, üveg, porcelán, valamint a ritmushangszerek hangját.

A halk-hangos különbségét beszéden, zörejen keresztül gyakoroljuk. Megismerkedünk 5-7 mondókával, 10-12 népi játékkal. Az énekes anyag hangterjedelme terc és kvart hangköz. A megtanítandó dalok hangkészlete a pentaton hangrendszer részei, életkor szerint más és más hangkészlettel.

A nagyobb gyermekekkel több mondókát, (4-6) játékdalt, (16-20) műdalt (5-6) is megtanulunk. A ritmusjátékok bővülnek a mondóka dalritmussal, a szünet érzékeltetésével. Dobot, háromszöget, cintányérért, ritmus botot, csörgődobot, furulyát és különböző hanghatású zajkeltő eszközöket használunk.

Gyakoroljuk a gyors-lassú, majd halk-hangos kombinációit. Visszhangjátékot játszunk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról, hangszeres előadásról, majd ritmusról is felismerik. Megismerik egymás hangját. A motívumhangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is gyakoroljuk. A dalokat, mondókákat először dúdolásról ismertetjük fel. Majd egymás hangját különböztetjük meg.

Különböző hallásfejlesztési gyakorlattal (dallam bújtatás, tonális érzék, hangszín érzék) fejlesszük hallásukat. Külön gondot fordítunk a hangápolás és hangképzés helyes alakítására.

A ritmus hangsúly kiemelését különböző mozdulatokkal, majd tapssal, járással, tánccal is megismertetjük. Gyakoroltatjuk a gyors-lassú különböző kombinációit.

Az egyenletes lüktetés folyamatosságát éneklés közben a játékos mindennapos mozgásokkal erősítjük meg. A kicsiknek elsősorban olyan dalokat, mondókákat válogatunk, amelyekhez olyan játékos mozdulatokat kapcsolunk, párosítunk, amelyen keresztül megérezhetik az egyenletes lüktetést (nyugalmi testhelyzetben állva vagy ülve, mozdulatok végtagokkal végezve).

A nagyobbak már biztosabban mozognak, képesek a körbejárásra, egymáshoz alkalmazkodásra. Fejlettebb mindennapos mozgáskészséggel rendelkeznek, számukra már

hangulatosabb ritmusú dalokat, mondókákat választunk. A dalok ritmusát csak akkor kezdjük megéreztetni a gyermekkel, amikor már az egyenletes lüktetést teljes biztonsággal érzik. A ritmus kifejezéséhez számos játékos mozdulatot használunk (taps, kopogás, ujjmindennapos mozgás, karlendítés stb.).

A nyári hónapokban lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek az udvaron énekeljenek,

körjátékokat játszanak, gyakorolják az ismert mondókákat. Számtalan lehetőség nyílik a környező világ hangjainak felismerésére, melyre felhívjuk a gyermekek figyelmét. A zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással

A zenehallgatás ideje maximum öt perc. Befogadás idején altatódal, helyzetekhez illő dal a jellemző. A foglalkozások során a hangulathoz, évszakhoz, ünnephez, az aktuális témánkhoz illőt választunk. A cselekményt kisebb gyermekek esetében megjelenítjük, szemléltetjük.

Hangszerhasználatunk is színesíti a zenehallgatást. Olyan dalt dolgozunk fel, melyet már ismernek a gyermekek. A műzene esetén először a szöveggel ismertetjük meg a gyermekeket.

Zenehallgatást gyakran iktatunk be egyéb tevékenység során is (pl. alvás, várakozási idő). Gyakran alkalmazunk zenei adathordozókról gépi zenék megszólaltatását dal tanulás céljából, illetve tánc lépések elsajátításakor.

Éneklési készség fejlesztés

Az éneklési készség a gyermekekben a legkésőbb alakul ki a zenei képességtípusok közül, ennek érdekében az óvodába bekerülő gyereket első lépésként mondókáztatjuk. A mondókák változatosak, hangutánzók, névcsúfolók, népi jellegűek, hőcögtetők, kiszámolók, és a mindennapi élet történéseivel foglalkozók is lehetnek. A mondókák lüktetésének érzékeltetésén túl nagy gondot fordítunk, hogy a mondókákat deklamálva(énekbeszéd) formájában mondjuk.

Esztétikus, harmonikus mindennapos mozgás kialakítása a néptánc elemeivel

A tánclépések elsősorban a népi dalosjátékok anyagára épülnek. Viszonylag egyszerű lépéseket, térformákat alkalmazunk. A tánc során célunk a szép mindennapos mozgás, a jó testtartás elősegítése, a változatos térformák létrehozásával a téri irányok fejlesztése. A tánc a szabálytudat, az együttműködés " jó iskolája. " Ezeket az alaplépéseket a csoportok óvodapedagógusai is alkalmazzák, de óvodánk kiemelten kezeli a néptánc elsajátítását, mint intenzív mindennapos mozgásformát, így minden csoportunkban jelen van.

Komplex képességek fejlesztése

A hallás és ritmusfejlesztést bonyolultabb, összetettebb feladatok adásával színesítjük, amelyekben formaérzéküket, improvizációs készségüket, emlékezőképességüket, zenei alkotókedvüket alakítjuk, formáljuk.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mindennapos mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, vagy séták, kirándulások.

A kötelezően szervezett mindennapos mozgástevékenységek is előkészítői, segítői az óvodai zenei nevelésnek. Az ott alkalmazott változatos térformák, különféle járások, futások,

ugrások, kartartások, a zörejek és egyéb hanghatások általában mindennapos mozgással együtt jelennek meg.

Ezáltal a hallás és ritmusérzék fejlesztést komplex módon tudjuk megoldani. A komplex foglalkozások, összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

A zenei nevelés nem korlátozódik meghatározott időpontra, időtartamra. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására.

Törekszünk arra, hogy a dalos játékok, dalok anyagai kapcsolódjanak az adott évszakokhoz, ünnepekhez, könnyen elsajátíthatók legyenek.

Figyelmet fordítunk arra, hogy a dalos játékok, népi játékok, népi mondókák megismerésével, azok eljátszásával, a népszokások apró elemeivel is találkozzanak. Ezzel segítjük azok tovább élését.

A magyar népdalok, mondókák gyermekdalok világa ma is élő, felhasználható hagyomány.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- a zenei élmény közvetítésével a gyerekek szeressék meg a tiszta szép éneklést
- szeressék az énekes játékokat, mondókákat
- alakuljon zenei ízlésük, harmonikus mindennapos mozgásuk
- szeressék a zenét
- jelentsen örömet számukra a zenehallgatás
- énekeljenek szívesen társaikkal
- türelemmel, érdeklődéssel hallgassák egymás énekét
- biztonsággal kezeljenek egy-két zenei eszköz • Ismerjenek rövid egyházi énekeket

2.5.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Az ábrázolás, kézimunka körébe tartozó tevékenységek által legfontosabb feladatunk a kreativitás, az alkotó gondolkodás, cselekvés kialakítása.

Az óvodás korban hihetetlen nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Ennek érdekében oldott légkört, nagy mindennapos mozgás és szabadságteret, valamint a megfelelő eszközöket biztosítjuk.

Minél több alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a rajzolásban, festésben, kézimunka jellegű tevékenységekben kifejezésre juttassák. Igyekszünk minél több eszközzel megismertetni őket, biztosítjuk az eszközökkel kapcsolatostapasztalatok megszerzését. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Miközben képi formában fejezik ki érzéseiket, gondolataikat, nő önismeretük, önbizalmuk, differenciálódnak a cselekvéshez és annak tartalmához kapcsolódó érzelmeik, fejlődnek alkotóképességeik.

Cél:

A rajzolás, festés, kézimunka jellegű tevékenységek juttassák a gyermekeket képi, plasztikai kifejező képesség birtokába, alakítsák komponáló képességüket, esztétikai érzéküket.

Feladat:

- az egész nap folyamán az ábrázoló tevékenységhez lehetőség biztosítása

- különböző technikákkal való megismertetés
- ollóval, tűvel való munkafolyamatok megismertetése
- a higiéniai szokások, szabályok betartatása
- egymás munkájának megbecsülése
- az örömteli tevékenység biztosítása
- a vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása, vallásos szimbólumok festése, színezése / nagyméretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt, stb./.

Tevékenység fajtái:

- rajzolás, festés
- kézimunka jellegű tevékenységek

Rajzolás, festés (különféle eszközökkel, és technikai megoldásokkal)

A rajzolás és festés során alakítjuk a gyermekek elemi, képolvasási, komponáló képességét. Folyamatosan figyelemmel kísérjük, hogya gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre anyag, és eszköz, amivel fantáziájuknak megfelelően dolgozhatnak, alkothatnak. A kisgyermekkorban a szabad rajzolás igen jelentős önkifejezési mód. A gyermekek rajzai érzelmi viszonyulásaikat fejezik ki. Vágyaik, gondolataik, álmaik jelennek meg. A vizuális alkotások segítenek a gyermekek megismerésében.

Kézimunka jellegű tevékenységek (gyurmázás, tépés, vágás, hajtogatás, ragasztás, fűzés, fonás, textilmunkák stb.)

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A mi szerepünk elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit.

A vizuális tevékenységek során is szabad önálló tevékenykedés, gyakran együtt jár a viszonylagos rendetlenséggel, ezért nagyon jól összekapcsolhatjuk a munkajellegű tevékenységekkel.

A mindennapos mozgásfejlesztés az óvodáskorban szoros kölcsönhatásban van a cselekvéssel, a különféle tevékenységi formákkal, például: festés, rajzolás, kézimunka jellegű tevékenységek, melyek kölcsönösen fejlesztik egymást, komplex módon kapcsolódnak egymáshoz, ezért kell beépülnie szorosan az óvoda mindennapi tevékenységébe.

A gyermekek mindennapos mozgás közben saját testükről szerzett tapasztalatai az emberábrázolást teszi pontosabbá.

A mindennapos mozgástevékenységek, az ott használatos szavak jelentésének megismerése is segít a tér észlelésében, a valóságban való eligazodásban.

A gyerekek különböző készségeinek és képességeinek konkrét fejlesztési feladatai a tervezésnél jelennek meg.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- különböző ábrázolási technikák alkalmazása, választékos önkifejezési mód
- az alapszínek, és a kevert színek gazdag tárházának használata mindennapi alkotásaikban
- önálló kifejezésmód
- élmények, érzések kifejezése
- egyszerű formák, színritmusok, díszítő motívumok használata
- hangsúlyos jegyek kiemelése
- arányaiban, formáiban, gazdag részletességgel bíró emberábrázolás
- anyagokkal, eszközökkel való tevékeny bánásmód.

2.5.1.5. Mindennapos mozgás

A mindennapos mozgásfejlesztés alapvető céljai

- A természetes mindennapos mozgáskedv fenntartása, a mindennapos mozgásigény kielégítése és a mindennapos mozgás megszerettetése.
- A mindennapos mozgásszint fejlesztése, a mindennapos mozgástapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A testi képességek - fizikai erőnlét - fejlesztése. A mindennapos mozgásfejlesztés tartalma

- a gyermek kötetlen, motivált, szabad mindennapos mozgástevékenységének biztosításával
- a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel és
- ügyességfejlesztő sportprogramok körültekintő fejlesztésével.

Frissítő testnevelés

Azokon a napokon tartunk frissítő tornát, amikor nincs kötelező torna, illetve nincskiegészítő mindennapos mozgástevékenység. Ez a mindennapos mozgás felfrissíti, edzi őket, mely elősegíti mindennapos mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

Az óvodai testnevelés kötelező mindennapos mozgás anyaga

A mindennapos mozgásanyag kiválasztásánál nagy gondot fordítunk a gyermekek életkori sajátosságára, fejlettségi szintjére, megfelelő számú gyakorlási és ismétlési alkalomra, a fokozatosság betartására és a megfelelő hely kialakítására.

A testnevelési foglalkozások az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenységek. A kötelezőség természetesen nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Szervezett testnevelés foglalkozás heti két alkalommal van minden korcsoportban.

Fő feladat

A motoros képességek fejlesztése NEM GYAKORLATOT KELL TANÍTANI, HANEM KÉPESSÉGEKET KELL FEJLESZTENI a gyermekek által kedvelt ismert játékokkal, gyakorlatokkal, az így szerzett képességek birtokában. Ezáltal örömmel, magabiztosan vállalkoznak a bonyolultabb feladatok végzésére.

A kisebb 3-4 éves korosztály mindennapos mozgásfejlesztésében előtérbe kerülnek az egyensúlygyakorlatok, koordinációt fejlesztő gyakorlatok, a tér mindennapos mozgásos megismerése, a testsémafejlesztésből pedig az oldaliság, saját testvonalainak, testhatárainak érzékeltetése kap kiemelt szerepet.

Az 5-6-7 éveseknél már kiemelt hangsúlyt kap a finommindennapos mozgás, az észlelés, a mindennapos mozgás közbeni alaklátás és formaállandóság fejlesztése is.

A gyermekek folyamatos mindennapos mozgásigényének kielégítésére, képességeik fejlesztésére a természetes gyakorlatok mellett a bonyolultabb, nagyobb erőkifejtést, figyelmet igénylő gyakorlatok beiktatása is fontos. Az óvodapedagógus a testgyakorlatok végrehajtásának fokozatait, fajtáit a gyermekek képességeihez igazítva állítsa össze.

Figyelembe kell venni a szakemberek vizsgálati eredményeit, és a csoportokban végzett mérések eredményit is. A gyakorlatok bonyolultabbá tétele, nehezítése kézi-szerekkel,

tornaszerekkel történik. A testnevelési játékok tervezésénél utánzó, fogó, futó, versenyjátékok dominálnak. Játékban gazdag kötetlen, de fegyelmezett foglalkozási modellre van szükség. Ilyen foglalkozási modellek

1. Sorakozás – játék – levezetés – értékelés – köszöntés
2. Sorakozás – játék – gimnasztika – játék – levezetés – értékelés – köszöntés
3. Sorakozás – játék – főgyakorlat – játék – levezetés – értékelés – köszöntés
4. Sorakozás – játék – gimnasztika – főgyakorlat – játék – levezetés – értékelés – köszöntés

Az egész év folyamán, a foglalkozásokon fontos a testnevelési játékok alkalmazása, és lehetőségeinek kihasználása. A játékok során megtanulnak saját és egymás testi épségére vigyázni, mások sikereinek örülni. Ügyesednek, nő az önbizalmuk, bátorságuk, hozzászoknak a szabályok betartásához és az önuralomhoz.

A gyermekek (3-7 év) motoros képességének fejlesztését segítő a testnevelési foglalkozások alapvető mindennapos mozgás anyaga:

(Dr. Bondár Zsuzsa főiskolai docens segédanyaga alapján)

Kondicionális képességek fejlesztése

1. Erő

a) gyorserő
- szökdelések
- távol, és magasugrás helyből és nekifutásból
- fel- és leugrás szerekre, szerekről

b) a testáltalános ereje
- kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás
- dobások
- medicinlabda gyakorlatok
- minden kéziszer gyakorlat magas ismétlésszám.

Állóképesség

a) állóképesség
- hosszantartó lassú és közepes iramú futások
- minden hosszú ideig tartó futást tartalmazó játékok

b) globális állóképesség
- hosszú ideig végzett kúszások, csúszások, mászások, nyuszi ugrás

Gyorsaság

1. mindennapos mozgásgyorsaság
- gyorsfutások
- élénk tempójú csuszások, kúszások, mászások, nyuszi-ugrás

2. reakció gyorsaság
- futójátékok feladattal, járásból, futásból (akusztikai jelre)
- irányváltoztatások megállások különböző testhelyzetek felvétele.

Koordinációs képességek fejlesztése

2. Téri tájékozódási képesség

- átbújások
- minden természetes támasz gyakorlat irányváltoztatással
- járások, futások, irányváltoztatással
- célba dobások
- labdagyakorlatok

3. Mindennapos mozgásérzékelés (kinesztetikus képesség)

- minden kéziszer gyakorlat

Reakcióképesség

- futójátékok különféle feladattal

Egyensúlyozási képesség

- keskeny felületen végzett járások, futások, természetes támaszgyakorlatok, nyusziugrás
- gurulás a test hossztengelye körül
- gurulás előre, hátra

Ritmusképesség

3. - egyszerű ciklikus mindennapos mozgások – akusztikai jelre – ritmusának tartásával

Mozgékonyság, hajlékonyság

Valamennyi ízületben közepes és élénk tempójú nyújtó hatású gyakorlatok.

A testnevelés mindennapos mozgás anyagának tervezéséhez szükséges mérési módszerek:

Alapálló képesség

12 perc futás, vagy mindennapos mozgás. A teljesítményt meghatározott ideig tartó futás méterhossza jelenti. A pontos adatfelvételt segíti, ha 3-3 vagy 5-5 fős csoportonként futnak a gyerekek, és a csoportokat körülbelül azonos képességű gyerekek alkotják

Globális állóképesség

Az egész test elfáradásig történő mindennapos mozgása kézzel, lábbal elrugaszkodó tovahaladással, illetve nyuszi ugrással. Teljesítményt a végrehajtás ideje és az ugrások darabszáma adja. A test általános ereje

Kijelölt helyről kétkezes alsó dobással 1 kg-os medicinlabda dobás. A mérés eredményét a három dobás átlaga adja.

Minden gyermeket saját előző évi mérési eredményével lehet összehasonlítani. Számon kell tartani a csoport átlag eredményét. Mérések minden nevelési év első hónapjaiban történjenek. 3-4 éves gyermekeknél e mérések nem alkalmazhatók. Ide tartozik a testsúly és testmagasság mérés, ami minden csoportban alkalmazandó a nevelési év elején és végén.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- az óvodából kikerülő gyerekek szeressenek mozogni, tevékenykedni

- további fejlődésükben jelentős szerepet töltsön be a mindennapos mozgás
- váljon a mindennapos mozgás természetes igényükké, épüljön be mindennapos mozgásrendszerükbe
- az óvodáskor végére szerezzenek jártasságot néhány sportágban
- legyenek képesek együttműködésre, együtt játszásra
- alakuljon az együtt dolgozás képessége, a társakért és a csoportért vállalt felelősség érzetük.
- tanúsítsanak megértést, toleranciát egymás iránt.

2.5.1.6. A teremtett (külső) tevékeny megismerése

„Szeresd a fát, hisz ő is érez, szép gyengéden nyúlj a levélhez
Ágát ne törd, lombját ne tépjed hagyd annak, ami, épnek, szépnek.”
(Benedek Elek)

A gyermek környezetével való kapcsolata gyakran a felnőttek „közvetítésével” valósul meg. Az óvodában az óvónő tudatos irányítása is szerepet kap ebben. Az óvodás gyermekek a köznapi megismerés szintjén állnak. Ebben a világban még keverednek, és jól megférnek egymás mellett az igaz, és téves tapasztalatok.

A környezet nem más, mint ami körülvesz bennünket.

A gyermekek ebből merítenek tapasztalatokat, ismereteket, összefüggéseket. A környezet megismerése, és védelme a nap minden szakában nyomon követhető.

Cél:

A gyermekek a környezet felfedezése közben jussanak olyan tapasztalatok birtokába, amelyek életkoruknak megfelelően segítik a biztos eligazodást, tájékozódást, mely által megismerik a szűkebb és tágabb környezetet, az ott élő emberek helyi hagyományait, szokásait, és az ily módon megismert környezetben, élethelyzetekben, tevékenységekben fellelhető matematikai tapasztalatokat integráljuk. A környezet megismerése során szerezzenek a gyerekek matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket, ismerjék fel a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyokat. Alakuljon ítélőképességük, fejlődjön tér, sík, mennyiség szemléletük, számfogalmuk.

A külső világ megismerésének elsődleges forrása maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt a település, a táj jellegétől függően.

Az óvoda udvara, a lakóhely, a családok otthona, a szülők munkahelye, az intézmények, mind a megismerés forrásai. Ezek feltárásában, az előkészületekben, a szervezésben a gyermekek és a szülők aktívan részt vehetnek. Feladat:

- a környezet tevékeny megismerése
- idő, hely, eszközök biztosítása
- a spontán és szervezett tapasztalatszerzés
- a környezet kultúra alakítása
- valósághű tájékozódás
- a gyermeki személyiség sokirányú fejlesztése

A külső világ tevékeny megismerésének tartalma

Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

- természeti, és társadalmi környezet megismerése
- természetvédelem

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyeltetésén keresztülkínálkozik. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, a formák szépségei alapvető tapasztalatszerzésre kínálnak lehetőséget.

A növény és állatvilág megismerése fontos része a környezet megismerésére nevelés tartalmának.

A vadon élő állatokkal való ismerkedést a videofilmek, DVD-s ismeretterjesztő anyagok vetítésével segítjük elő (Csodálatos állatvilág stb.).

Mind a társadalmi, mind a természeti környezet ismereteinek tartalma akkor megalapozott, ha az a kisgyermek környezetének adekvát, érzelmileg telített, élményhatású az egyes gyermek számára konkrét tapasztalatokon alapul.

Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel: a családról. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, az egymás problémái iránti érdeklődés.

Az óvoda mindennapjaiban erre a kérdésre igen nagy hangsúlyt fektetünk, és érzékenyen reagálunk a kirívó esetekre. A gyermekek figyelmét ráirányítjuk a szűkebb, és tágabb környezeti jelenségekre.

Fontos feladatunknak tartjuk a nevezetességekkel, az ünnepeinkkel, hagyományainkkal való megismertetést.

A gyermekeknek megmutatjuk a felnőttek óvodai munkáját, illetve az óvoda környékét, környezetét.

A közlekedésre nevelés fontos szempontja a helyes viselkedés, a viselkedési morál megalapozása (udvariasság, köszönés stb.), aminek gyakorlása és tudatosítása érdekében autóbusz kirándulást és vasúton való utazást szervezünk.

A természetvédelem a környezetalakítással, a környezetvédelemmel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Fontos, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak életfeltételeinek biztosításáról. Nevelési feladatunknak tartjuk, hogy gyermekeink védjék az élő környezetet. Meg kell értetni, hogy saját életterük védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket.

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztatok szerzésére. A csoportszobákban elhelyezett eszközök, tárgyak, berendezések alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, a sorba rendezésre, matematikai műveletek végzésére.

A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet: a szabályjátékokban, társasjátékokban, a térben, élethelyzetekben.

A kezdeményezett helyzetek konkrét tevékenységek, amelyekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek (pl.: tárgyak tömegének összehasonlításával ...).

A matematikai nevelés tartalma: tájékozódás a térben, téri irányok ismerete, személyek, tárgyak összehasonlítása, válogatása, osztályozása, összemérése és számlálása a tevékenységekben, spontán helyzetekben (a játék szabadságát biztosítva, direkt beavatkozások kerülésével).

A sorba rendezés műveletét a gyermekek naponta gyakorolják játékeszközök, kártyák elhelyezésével. A mérésekre, becslésekre, a mérőeszközök használatára bármely tevékenység alkalmas a nap folyamán.

A műveltségtartalom integrált megközelítéséből következően a zenei, az ábrázoló tevékenységnek éppúgy lehet matematikai, környezetismereti tartalma, mint a matematikai játékoknak.

A matematikai tapasztalatszerzés tehát természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

A közös feladatok élményt jelentenek gyermekeink számára, és ezáltal is erősítjük bennük a csoporttudatot, miközben az egyéni feladatmegoldás közben sikerélményhez juttatjuk őket. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A gyermekeink természetes környezetben végeznek megfigyeléseket, és szereznek tudást a matematikai tartalmú feladatokról, játékos formában. Például összehasonlítást végzünk a falevelek alakjáról, színéről, formájáról, nagyságáról. Szétválogatjuk tulajdonságaik, illetve megadott szempontok alapján.

A számfogalom megalapozása érdekében méréseket, összeméréseket halmazokkal, különböző egységekkel. Tapasztalatszerzéshez juttatjuk őket a különböző geometria körében is (pl. labda, síkbeli alkotások stb.).

A csoportszobákba felszerelt nagyméretű tükrök lehetőséget biztosítanak a téri percepció kialakításánál. Minden lehetőséget igyekszünk megragadni a téri tájékozódás segítése érdekében, figyelmet fordítunk a síkbéli tájékozódásra is (testnevelés, rajzolás stb.). A környezet megismerése során szerezett élmények, tapasztalatok, matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára.

A matematikai tevékenységek rugalmas, fegyelmezett gondolkodásra nevelnek. A valóságos világban felfedezik az összefüggéseket, különbözőségeket, azonosságokat. Az óvodai életben a matematikai tartalom mindig jelen van, és ezeket a lehetőségeket igyekszünk kiaknázni.

A munkában (az asztalok, székek nagysága, mennyisége stb.) mese, vers kapcsán (mesehősök tulajdonságai, száma stb.) rajzolás, festés, kézimunka jellegű tevékenységeknél (eszközök mennyisége, nagysága, vastagsága, formája stb.).

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- legyenek képesek az ok-okozati összefüggések meglátására
- legyen önálló véleményük
- szeressék, védjék a természetet
- legyenek érzelem gazdagok
- gondoskodjanak az állatokról
- a szerzett ismeretek mutatkozzanak meg a matematikai tevékenységek során
- mutassanak jártasságot, készséget, a matematikai gondolkodásban
- lássák meg az összefüggéseket
- értsék, és használják a matematika sajátos kifejezéseit
- használják biztonsággal a névutókat
- a halmazok képzésében érjenek el a jártasság szintjére
- ismerjék a párosítás fogalmát.

2.5.1.7. Munkajellegű tevékenységek

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék a munka tevékenységétől, azonban a kétféle tevékenység indítékában különbség figyelhető meg. A munka célra irányuló, a játék ugyanakkor spontán tevékenység.

Cél:

A munkajellegű tevékenység legyen a személyiség fejlesztés fontos eszköze, legyen célra irányuló, amely külső irányítással történik.

A gyermekektől ez a tevékenység belső fegyelmet, kötelezettségvállalást követel meg.

Feladat:

- Az óvodapedagógus tanítsa meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére
- Ismertesse meg velük az adott munka eszközeit, azok ésszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, sorrendjét, az ellenőrzés módját
- Alakítsa a munkakészséget és szokásokat
- Mindenfajta munkában és korcsoportban teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Biztosítsa a munka elvégzéséhez a megfelelő eszközöket.

A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem a megszervezésének módja fejti ki nevelő, fejlesztő hatását.

Törekednünk kell arra, hogy minden olyan munkát elvégezhessenek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti, hiszen ebben a tevékenységben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek társadalmi és természeti környezetükről.

Fontosnak tartjuk, hogya munkatevékenység a felkínált lehetőségek közülönállóan választható legyen, és sohasem kényszerű feladat. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, hiszen az óvodában végzett munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység.

Nagyon fontosnak érezzük a munkavégzés rendszeres, folyamatos jelenlétét az óvoda mindennapjaiban. A munkamegosztás során a gyerekek megtanulnak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani.

A munkajellegű tevékenységek főbb területei

- önkiszolgálás
- óvodai közösségért végzett munkajellegű tevékenység

Az óvodai közösségért végzett munkajellegű tevékenységek

- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő, az óvodai életet végig kísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti
- munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai, saláta-készítés,

sütés ...)

- a csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések-ajándékok készítése)
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása)
- a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása...)

együttműködés a szülőkkel, a csoportokért felvállalt munkában.

Munkatevékenységek évszakoknak megfelelően

Ősz: falevelek gyűjtése, gereblyézés, gesztenye, dió gyűjtés, szüretelés, zöldség felszedés

Tél: természetsarok kialakítása, madáretetés, mézeskalács sütés fenyődíszek készítése, kerti munka

Tavasz: udvari játékok rendben tartása, óvoda udvarának rendben tartása, (papírgyűjtés stb.)

Nyár: kiskertek rendben tartása, udvari játékok, az udvar rendjében való részvétel

Munkajellegű tevékenységek kapcsolata a mindennapos mozgással

- finommotorika fejlesztése • szem-kéz koordinációja
- nagymindennapos mozgások fejlesztése
- térbeli viszonyok
- egyensúlyérzék fejlesztése
- szem – láb – kéz koordináció fejlesztése
-

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYE AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- legyenek meg az adottságaik az iskolai munkavégzéshez
- önállóan, kedvvel kapcsolódjanak be az önkiszolgáló munkába
- legyenek képesek a társaik érdekében végrehajtott munkavégzésre
- képességeik és vágyaik alapján végezzék a rájuk bízott feladatokat.

2.5.1.8. Sajátos nevelési gyakorlatunk

„Az egészség nem a természet ajándéka, hanem olyan érték, amiért napról-napra tenni kell valamit”.
(Székely Lajos)

Mindennapos mozgásfejlesztés a sajátos nevelési gyakorlatunkban

A gyermekek fejlődése számos tényező együttes hatásának eredménye. Az egészséges életmódra, az egészséges életvitel igényére nevelés ebben az életkorban kiemelkedő jelentőséggel bír. A 3-7 éves korosztály lételeme a mindennapos mozgás. A gyermeket nem kellmotiválni a mindennapos mozgásra, hiszen nem tud nem mozogni. Miközben mozog, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont és izomrendszere, alakulnak mindennapos mozgáskoordinációi, testi képességei. Gyorsabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai. Egyre többféle mindennapos mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul, egyre inkább képessé válik mindennapos mozgásának tudatos irányítására, mindennapos mozgásigényének elhalasztására.

A gyermekek mindennapos mozgásigényének kielégítése, ezzel együtt harmonikus és összerendezett mindennapos mozgásfejlesztése, ezen keresztül értelmi képességeinek fejlesztése különösen lényeges feladat az óvodában. A gyermek mindennapos

mozgástapasztalatait felhasználja egyes szükségletei kielégítésére és a felnőttekkel való kapcsolattartásra.

Mindennapos mozgásfejlesztő programunk az egész személyiség fejlesztésére irányul és nemcsak egy szűk területen (testnevelés keretein belül), hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik. Ennek köszönhetően a személyiség sokoldalú fejlesztését, a változatos tevékenykedtetésen keresztül biztosítjuk.

A mindennapos mozgásfejlesztő programszámtalan egyéb terület fejlesztését is lehetővé teszi. Így az értelmi nevelés és a szociálisfejlődés terén különböző feladatok valósíthatók meg.

Az értelmi nevelés területén

- A különböző mindennapos mozgások felidézésével (egy-egy játék, gyakorlat vagytéri helyzet) fejlődik vizuális memóriája.
- A testrészei, a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei.
- A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalakítást és a keresztcsatornák fejlődését is.
- Mindennapos mozgás közben számtalan lehetőség nyílik mennyiségi és formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.
- A téri irányok és különböző formák bemindennapos mozgásával fejlődik észlelése (alaklátás, formaállandóság).

Szociális fejlődés

- Saját testének, mindennapos mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik "éntudata", erősödik "szociális énje".
- A közös mindennapos mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok kialakulását. A társakhoz való alkalmazkodás mindennapos mozgás közben fejleszti önuralmát, toleranciáját, együttműködő képességét, akaratát. Kialakít egy egészséges versenyszellemet.

<u>A mindennapos mozgásfejlesztés alapvető céljai</u>

- A természetes mindennapos mozgáskedv fenntartása, a mindennapos mozgásigény kielégítése és a mindennapos mozgás megszerettetése.
- A mindennapos mozgásszint fejlesztése, a mindennapos mozgástapasztalatok bővítése bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A testi képességek - fizikai erőnlét - fejlesztése.

<u>A mindennapos mozgásfejlesztés megvalósulása</u>

- a gyermek kötetlen, motivált, szabad mindennapos mozgástevékenységének biztosításával
- a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel
- kiegészítő mindennapos mozgás tevékenységek gyakorlásával Pl.:zenés tornával, vitamin torna elemekkel, néptánccal
- a fejlesztőpedagógiában használatos mindennapos mozgásterápiával, AYRES terápiás mindennapos mozgásfejlesztő eszközök használatával
- finommotorika fejlesztésével barkácsolás, különleges vizuális technikák alkalmazása során

A fentieknek megfelelően a 4-5 éveseknél a testsémafejlesztésből az oldaliság érzékeltetése kap kiemelt szerepet. A mindennapos mozgásfejlesztésben előtérbe kerülnek az egyensúlygyakorlatok, koordinációt fejlesztő gyakorlatok és a tér mindennapos mozgásos megismerése.

Az 5-6-7 éveseknél már kiemelt hangsúlyt kap a finommindennapos mozgás, az észlelés, a mindennapos mozgás közbeni alaklátás, és a formaállandóság fejlesztése is.

A megvalósulás szervezeti formái

- gyermeki szabad mindennapos mozgástevékenységek kapcsán
- kötelező testnevelési foglalkozásokon heti két alkalommal
- mindennapos testnevelés
- szabadon választható zenés torna, és néptánc foglalkozások alkalmával hetente egy alkalommal délelőtti napirendbe beépítve

A testnevelési foglalkozások az általunk szervezett kötelező tevékenységek. A kötelezőség természetesen nem jelenthet kényszert a gyermekek számára. A szervezett testnevelési foglalkozások heti 2 alkalommal, 20- 40 perces időtartammal történnek. A testnevelés döntő feladata a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, a helyes testtartás kialakítása, a nagy mindennapos mozgásigény sok játékkal történő kielégítése, és a mindennapos mozgásműveltség fejlesztése. A sajátos feladatok részfeladatokra történő bontással oldhatók meg.

1. A testi fejlődés biztosítása (szervek, szervrendszerek funkcionális tulajdonságainak javítása, vázizomzat sokoldalú, arányos fejlesztése).
2. Motoros képességek fejlesztése (erő, állóképesség, gyorsaság)
3. Koordináció (téri tájékozódás, egyensúlyérzék, ritmuskészség, mozgékonyság, hajlékonyság)
4. Mindennapos mozgásműveltség kialakítása, jártasság készség szintjén: a mindennapos mozgásos cselekvések végrehajtási módjának elsajátítása, a cselekvések szép kivitelezése és az ezekkel összefüggő ismeretek tudatosítása
5. A játék: versenyigény felkeltése, kielégítése, minél több szórakoztató, élményekben gazdag testnevelési játékok szervezése

<u>A mindennapos mozgás feladata</u>

- A szervezet felfrissítése, megmozgatás
- Mindennapos mozgásszint testi képesség fejlesztése • Felszabadult játék.

Középpontban a mindennapos mozgásos játékok, dráma játékok állnak. Anyaga lehet a már ismert gimnasztikai gyakorlat, mindennapos mozgásos játék, a kettő kombinációja, valamint zenés gimnasztika. A mindennapi testnevelés időtartama azokon a napokon, amikor nincs testnevelés foglalkozás vagy kiegészítő mindennapos mozgástevékenység 20-30 perc melynek során a nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású testmindennapos mozgás nem csak kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

<u>Mindennapos mozgásos tevékenységek a szabadban</u>

A foglalkozások többségét időjárástól függően a szabadban valósítjuk meg. Ezeken túl a szabadidő kitöltését is úgy tervezzük meg, hogy minél több alkalmat adjunk a gyermekeknek mindennapos mozgásigényük kielégítésére. Ehhez a szabadban rendelkezésükre állnak a különböző sporteszközök. Rögzített akadálypályánkon gyakorolható ugrás, csúszás, kúszás, mászás, szökdelés és egyensúlyozás a gyerekek mindennapos tevékenységeikké válik.

Lehetőség nyílik naponta, szervezett kis létszámú formában KRESZ parkunkban történő kerékpározásra, rollerezésre.

Kiegészítő mindennapos mozgástevékenységek

A testnevelési foglalkozásokon kívül az egész nevelési évben heti rendszerességgel minimum egy kiegészítő mindennapos mozgástevékenység tervezését és szervezését látjuk szükségesnek. Akiegészítő mindennapos mozgástevékenység megválasztásánál lakóhelyünk, létesítmény lehetőségeink, óvodánk tárgyi feltételei, a helyi hagyományok és a szülői igények figyelembevételével tervezzük.

A kiegészítő mindennapos mozgástevékenységek fokozzák a gyermek edzettségét, teherbíró képességét, segítik a fizikai fejlődését. Fontos, hogy a gyermekek jó közérzettel, jó hangulatban vegyenek részt a mindennapos mozgásos feladatokban.

Tartásjavító torna

Cél:

A helyes testtartás kialakítása, lábboltozat, talpboltozat süllyedésének megelőzése, korrigálása. Feladat:

- a mindennapos mozgásigény minden irányú kielégítése
- nyújtó jellegű gyakorlatok alkalmazása
- hát és has izomzat erősítése
- a helyes légzéstechnika tudatosítása
- a láb és talpboltozat erősítése
- a fejlődési rendellenességekből, valamint a szellemi és fizikai munkából fakadó testi elváltozások megelőzése, illetve javítása

A tartásjavító torna helye, ideje

Azonos életkorú csoportok kialakításával hetente egyalkalommal, 35-40 perces időtartammal. A test deformitásának megelőzése és annak ellensúlyozása a lábboltozat és talpboltozat süllyedése, a hanyag testtartás megakadályozása, a gyermekek izomzatának sokoldalú megerősítése és a légzés javításával történhet.

Emellett szükség van speciális lábboltozat, talpboltozat süllyedése ellen ható és boltozat erősítő gyakorlatokra, és a helyes testtartás kialakítását segítő gyakorlatokra. A helytelen, valamint a tartási elégtelenség közös jellemzője, hogy nem kóros elváltozás. Korrigálható, javítható, rendszeres gyakorlással megfelelően összeállított mindennapos mozgásanyaggal. A gyakorlatok ne legyenek gyorsak.

A foglalkozásokon egyaránt alkalmazzunk kézi szereket, testnevelési játékokat, amelyek arányosan veszik igénybe a testkülönböző izomcsoportjait. A gyermekek tudatos erőfeszítés nélkül, önfeledten játszanak, ugyanakkor észrevétlenül erősödik a törzs és csípő izomzat és a végtagok izmai is.

Mind a hanyag testtartásnál, mind a gerincferdülés kialakulásának megakadályozásánál, mind a lúdtalp kialakulásánál prevencióra van szükség. A preventív mindennapos mozgásanyag alkalmazásánál figyelembe kell venni az életkori jellemzőket, biztosítani kell a gyakorlat végrehajtásához elengedhetetlen késztetést.

Legfontosabb a gyermek mindennapos mozgásigénye, mindennapos mozgásszükséglete, utánzókészsége, s a személyes példaadás.

Fontos a személyiségjegyek kialakítása, erősítése (bátorság, fegyelmezettség, kitartás, közösségi magatartás). A tornának, a játékos mindennapos mozgásnak, teremben és szabadban, eszközökkel és eszközök nélkül spontán vagy szerevezett formában az óvodai nevelés mindennapján lehetőséget kell biztosítani.

Az óvodapedagógus munkájának körültekintőnek, kitartónak, türelmesnek és következetesnek kell lennie. A gyermekek fejlesztésénél figyelembe kell venni egyéni adottságaikat, képességeiket, mindezeket a fokozatosság elvével kell végrehajtani.

Népi gyermekjátékok, néptánc

A népi gyermekjátékok, néptánc óvodai célja

- Ismerjék meg és szokjanak hozzá a magyar néptánc alapvető és legfontosabb tulajdonságához, a rögtönzéshez (improvizáció).
- Legyen a táncban is a beszédhez hasonló alapszókincsük, tudjanak néhány figurát, életkoruknak megfelelő tánclépést, és azokból tetszésük, pillanatnyi alkotó kedvük szerint használjanak a legtöbbet mindennapos mozgásukban, játékukban.
- Célunk a tánc eredeti funkciójának megőrzése, örömükből, bánatukból fakadó természetes használata. Feladatai

- A gyermek életkorának megfelelő művészi értékű anyag felhasználásával a gyermekek ösztönös mindennapos mozgás igényének kielégítése, a ritmus érzék fejlesztése, a harmonikus mindennapos mozgás fejlődésének elősegítése.
- A mindennapos mozgás anyaggal az értelmi képességek, a térérzék, esztétikai érzék, valamint az érzelmi élet gazdagítása.
- Anyanyelvi szintű mindennapos mozgásra-, táncra nevelés, az életkori sajátosságok figyelembevételével játékosan, a népi gyermekjátékok segítségével.
- Olyan mindennapos mozgási anyagok tanítása, amelyeknek tervszerűen és tudatosan kidolgozott fejlesztési módszerei a 3-6 éves korú gyermekek mindennapos mozgáskultúrájának, tánckultúrájának fejlesztését szolgálják.

A foglalkozások anyagai, módszerei

- A táncos gyermekjátékok mindennapos mozgásanyagát olyan egyszerű alapmindennapos mozgások, és azok különböző variánsai képezik, mint például a dal ritmusára történő:
  - lépegetés (körben vagy láncban)
  - leguggolás
  - forgás szólóban, párosan
  - szerepváltások
  - párcserélések
  - vonulós, bújós játékok • páros vonulások, kapuzások

Ugrós táncok alapmotívumai:

- láblengető- döcögő
- páros lábú ugrások

- páros lábú ugrások tapssal
- forgolódások- kilengetések
- csapásolások (fiúk)
- sarokkoppantás- elől váltott lábbal
- egylépéses csárdások
- egyes csárdás dobbantó kilépéssel
- lépésdobbantással

Módszerei

- ❖ Bemutatás
- ❖ Megfigyeltetés
- ❖ Gyakoroltatás- improvizáció
- ❖ Megszilárdítás
- ❖ Ellenőrzés

Speciális képességfejlesztő hatásai

A népi táncos játékok hatásai a gyermek testi fejlődésére:

- Mindennapos mozgáskoordináció
- Izom, ízület és helyzetérzékelés, egyensúly érzék
- A táncmozdulatok erőteljes élettani ingert gyakorolnak a vérkeringésre, a légzés és anyagcsere szerveire
- A belső lüktetés hatással van a mellbőség, testsúly és testhossz pozitív irányú változására is

Egyéb képesség fejlesztő hatások

- Zenei alkotó képzelet
- Közösségi érzés, társas kapcsolatok, egymás iránti felelősség érzés
- Szándékos figyelem
- Logikai, gondolkodási műveletek fejlődése (rész- egész viszonya, összehasonlítás)
- Emlékezet fejlődése

A néptánc helye, ideje a csoportokban

Legfőbb helye az énekes, zenei tevékenységek keretén belül, illetve-kiegészítő tevékenységként:

- Korcsoportonként a hét egy- egy napján, 20-30 perces külön foglalkozásokon.

A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ ERDMÉNYE ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A megismert gyakorolt térformákat tudják esztétikusan, arányosan kialakítani.
- Játékos mindennapos mozgásaik legyenek ritmikusak, fantáziadúsak.
- Próbálkozzanak a tanult mindennapos mozgásformák önálló alkalmazására.

- Táncos mindennapos mozgásaik végzésekor törekedjenek az esztétikus, egyöntetű mindennapos mozgásra.
- Ismerjenek legalább 5-6 népi hangszert, azok hangját, megszólaltatási módját.
- Passzív és aktív szókincsük gyarapodjon a népies kifejezésekkel, a dalokban, táncos játékokban használt szófordulatokkal, szókapcsolatokkal.

2.5.1.9. Az óvoda speciális módszere – a Montessori pedagógia a Mária Kertje Görögkatolikus óvodában

A Montessori pedagógiai program kettő csoportban, pilotjelleggel. felmenő rendszerben kerül bevezetésre, az óvodánk alapszellemisége a görögkatolikus vallás továbbra is meghatározza a gyermekek mindennapjait.

Mottónk: “Segíts, hogy egyedül tudjam csinálni!”

Dr. Mária Montessori 1870 augusztus 31-én Chiaravalléban, Olaszországban született.

Új módszert és eszközöket dolgozott ki a gyerekek képességeinek fejlesztésére az élet és a tanulás minden területén.

A kisgyermekek „felszívó elméje” a Montessori pedagógia kulcsfontosságú fogalma, amely a következőket jelenti:

A gyermekek elméje csodálatos és egyedi képességgel rendelkezik, amellyel tudást szereznek a környezetükből, a pszichikai életük által. A Montessori pedagógia alapjai a választás szabadsága.

Maria Montessori szerint a gyermek a fejlődés valamennyi szakaszában egy-egy területre különösen fogékony, vagyis van egy intenzív érdeklődési területe. Ha a pedagógus felismeri ezt, a gyermek spontán aktivitására építheti az egész pedagógiai folyamatot. Ennek hogyanja a Montessori-pedagógia lényege. Az aktivitáson alapuló tanuláshoz biztosítani kell azokat a fejlesztő eszközöket, melyek illeszkednek az adott érzékeny periódushoz, s a szabad, önálló munka érdekében valamennyi eszköznek önellenőrzésre is módot kell adnia. Szintén a szabad, önálló munka feltétele, hogy a pedagógus bemutassa a gyermekeknek az adott eszköz használatát, hogy utána zökkenőmentesen használhassák azt. A gyermekek környezetét úgy kell kialakítani, hogy az illeszkedjen az aktuális fejlődési szakaszhoz. Segítse lelki és fizikai fejlődésüket, s lehetőséget adjon arra, hogy szabadságukkal élhessenek. A gyermek szabadsága a választás szabadságát jelenti (a felkínált tevékenységek, eszközök közül ő választ). A pedagógus feladata segíteni, hogy a gyermek ezt az eredendő jogot megőrizhesse, és élni tudjon vele. Az így szervezett tanulás során a gyermek megtapasztalja és megtanulja, hogy mire képes és hogy miért mennyit kell tennie. Ez fejleszti önismeretét, erősíti önbizalmát.

A MÓDSZER

A Montessori módszer nagy önállóságot ad a gyerekeknek tevékenységük megválasztásában, figyelembe véve egyediségüket, eltérő fejlődési ütemüket, igényeiket. Az élet minden területére felkészít; a mindennapi életre éppúgy, mint a természettudományok megismerésére, zenére, mindennapos mozgásra, a társadalmi érintkezés szabályaira, illemre. A Montessori játékokkal már óvodáskorban megalapozható a gyerek tanuláshoz való viszonya, játszva, saját sikerélményeként megélve.

Itt nem lehet semmit elrontani, a gyerek saját magát ellenőrzi és kijavítja. Nem mások által támasztott követelményeknek kell megfelelnie, hanem saját belső vágyát kielégítve tanul,

közben megismeri és megtanulja elfogadni önmagát, felismeri erősségeit és gyengébb pontjait. Kialakul benne egyfajta én-tudat, a hasznosság érzése, saját fontossága a közösség számára, felelősség mások iránt, egyúttal mások különbözőségének elfogadása. Mindenki saját magához képest a legjobb és erre büszke.

Nagy hangsúlyt kap a természet szeretete, ők viselik gondját a növényeknek, megfigyelik az állatokat, szokásaikat. Megtanulják saját maguknak és a környezetüknek gondját viselni. „Igazi" dolgokat csinálnak, és büszkék a teljesítményükre

Az interaktív tanulás elősegíti a szociális készségek fejlesztését, szabadságot ad a gyermeknek, ami az egyik legfontosabb a Montessori nevelésben.

Fontosnak tartjuk, hogy biztosítsuk a gyerekek számára a szellemi fejlődésükhöz elengedhetetlen nyugalmat. A családias légkörben biztonságban érzik magukat, ugyanakkor az óvodán kívüli tevékenységeket nagy gonddal választjuk meg. Hetente járnak úszni, természetes, játékos formában tanulják az angol nyelvet.

A Montessori módszer minden eszközzel ösztönzi a gyermek természetes intelligenciáját, és harmonikus kibontakozásra bírja egyéniségét - a gyerekek egy életre szóló ajándékot kapnak, megtanulják a gyakorlatban, hogy a tanulás nem más, mint örömet és élvezetet találni kíváncsiságuk kielégítésében.

Egyáltalán nem azt jelenti, hogy a gyermek azt csinál, amit akar szabályok nélkül. Azt jelenti, hogy a gyermek szabadon kifejezheti önmagát, lehetősége van kielégíteni a mindennapos mozgásra és tevékenykedésre irányuló természetes ösztöneit, kiválaszthatja mivel szeretne foglalkozni és játszani.

A gyermek környezete és a rendelkezésére álló eszközök támogatják és elősegítik a szabad mindennapos mozgás lehetőségét és az önálló nyugodt fejlődést. Ez azt jelenti, hogy az óvodában a gyerekeket fejlesztő eszközökkel veszi körül, amelyekkel a gyerekek szívesen játszanak/dolgoznak és ez a manipuláció segíti őket képességeik fejlesztéséhez, az ismeretek megszerzéséhez. A pedagógus feladata a gyereket elvezetni ahhoz az eszközhöz, amelyik fejlettségének megfelel és csak annyit segíteni, amennyire a továbblépéshez szüksége van. A pedagógusnak ezt elsajátítani ezt a magatartást, nehezebb, mint a hagyományos tanítás és fegyelmezés. A Montessori óvodában, nincs fegyelmezés, mert gyermekek mindig csinálnak valamit. Önállóságra való nevelés a természet rendje, hogy a gyermek önálló és független felnőtt legyen. Ez az ember fejlődésének végeredménye. A nevelés elsődleges célja is ennek támogatása kell, hogy legyen. Ezért mondja Maria Montessori, hogy ne öltöztessük a gyermekünket, hanem tanítsuk meg öltözni! Ne etessük, hanem tanítsuk meg enni! Ez sok munkát és türelmet igényel a szülőktől, hiszen sokkal gyorsabb és könnyebb felöltöztetni és megetetni, ahelyett, hogy hosszú perceket várnánk egy zokni felvevésére, vagy több időt kellene takarítani a konyhában egy önállóan elfogyasztott ebéd után. Igyekezzünk minden mozdulatunkat és gondoskodásunkat a gyermek önállósága irányába fordítani. A felnőtt nem lép közbe, javítja ki vagy csinálja meg a gyermek helyett a tevékenységeket.

Maria Montessori pedagógiai alapelvei

1. Az abszorbeáló lélek
2. Az érzékeny periódusok
3. A figyelem polarizációja
4. A gyermekek szabadsága
5. A gyerekek mássága, a munka
6. Az előkészített környezet
7. Az önkontroll
8. A csend

1. AZ ABSZORBEÁLÓ LÉLEK

A gyermek a felnőttétől eltérő lélekkel rendelkezik. A legalapvetőbb különbség, hogy a felnőtt már „felépítette saját magát". A gyermek abban az életszakaszban van, amikor az a feladata, hogy felépítse önmagát. A gyermek ösztönösen szív magába mindent, és az ösztönöst tudatosra váltja. Ez az út tele van örömmel és szeretettel. Ennek biztosítása a pedagógus feladata.

2. AZ ÉRZÉKENY PRIÓDUSOK

3-6 éves korban a gyermek nagy változásokon megy keresztül, mind lelkileg és fizikailag. Egyre inkább ki tudja fejezni érzelmeit, gondolatait. A felnőtt, a külső környezet nagy hatást gyakorol az ő fejlődésére. Képes arra, hogy konkrét célokat tudjon magának kitűzni és kellő kitartással azokat elérni, szükség esetén segítséget kérni (ami szintén egy nagyon fontos dolog!). Egyre fontosabb a közösség szerepe, a szociális kapcsolatok megélése. A gyermek bizonyos dolgokra figyel, másokra nem. Ilyenkor a gyermek egész érzékelési világa csak erre a területre korlátozódik.

3. A FIGYELEM POLARIZÁCIÓJA

Minden alkalommal, amikor a figyelem polarizációja lezajlik, a gyerek kezd teljes mértékben megváltozni. Nyugodtabb, mondhatni intelligensebb és közlékenyebb lesz, rendkívüli belső tulajdonságokról tesz tanúbizonyságot, melyek a legszebb lelki jelenségekre emlékeztetnek. Olyan tulajdonságokat alakít ki magában, int a türelem, kitartás, engedelmesség, szelídség, szeretetteljesség, udvariasság, és a tartósan örömteli hangulat. Csak akkor alakul ki mindez, ha a gyerek szabadon fejlődhet, ha nem zavarja nyugodt, békés kibontakoztatását semmi nem kívánatos beavatkozás.

4. A GYERMEKEK SZABADSÁGA

Ha a gyereket olyan környezetbe helyezzük, amely lehetőséget nyújt ahhoz, hogy rendezett tevékenységet végezzenek, egy új látványt nyújtanak. Fegyelmet érünk el azáltal, hogy szabadságot adunk. A gyerekek egy belső késztetést követve foglalkoznak valamivel (mindegyik más módon), amely kiegyensúlyozottságot és örömöt kölcsönöz nekik. Ilyenkor alakul ki a spontán figyelem. Ha a tárgyakat célszerűen használja a gyerek, ez szellemi rendhez vezet, s ha ezen kívül „pontosan" is, a mindennapos mozgás koordinációját is eredményezi. A tevékenység szabad megválasztásának gyakorlása állandó életmóddá válik. A választás szabadsága méltósághoz vezet. Maria Montessorit a szabadság-pedagógia előharcosának tartották. Azt vallotta: „A szabadság minden dolog alapja."

A szabadság tehát a Montessori-pedagógia lényegéhez tartozik, a szabadság gondolatának figyelembevétele nélkül nem lehet helyesen értelmezni ezt a módszert. Ö azonban azt is mondja, hogy a szabadság nem azt jelenti, hogy mindenki azt csinál, amit akar. A zavaró cselekedeteket, a haszontalan és káros tevékenységeket nem szabad megengedni.

A választás szabadsága az emberek méltóságához vezet.

5. A GYERMEKEK MÁSSÁGA, A MUNKA

A gyerek nem úgy dolgozik, mint egy felnőtt. A gyermek nem fárad munka közben, hanem fejlődik és gyarapítja energiáit. A gyerekek számára a külvilág dolgai soha nem elért célokat jelentenek, hanem eszközöket személyisége fejlesztéséhez. Szabadságot kell adnia a gyereknek, hogy megvalósíthassa önmagát.

Kisgyermekkorban még nem azért dolgozik egy gyerek, hogy haszna legyen a munkájának. Ebben a korban a munka még játék számára. Olyan tevékenység, amit gyakorol, többször egymásután megismétel, mégsem a „gyümölcsét" élvezi, pl. hogy tiszta az asztal. A mozdulatok öröme az, ami meghatározza mennyi ideig és hányszor fogja az asztalt letörölni.

A munkafeladatok gyakorlása közben fejlődik szabadságuk. Nem fáradnak el a munka közben, hanem fejlődnek és gyarapítják energiáikat. A munka egyesíti őket a környezettel, így szabad akarattal, örömmel és érdeklődéssel dolgoznak.

6. AZ ELŐKÉSZÍTETT KÖRNYEZET

A gyermek környezetének tartalmaznia kell az önnevelés eszközeit. A nyugodt, egészséges környezetben a gyerek látens energiái kifejlődhetnek. Az eszközök elérhetőek a gyerekek számára, így rendelkezésükre állnak, hogy belső igényüknek megfelelően választani tudjanak közülük. A Montessori - eszközök önmagukban figyelemfelkeltőek, többféle képesség fejlesztésére alkalmasak. Használatuk során a gyerekek érdeklődőbbé, önállóbbá válnak és mélyebb, alaposabb tudásra tesznek szert. A gyermek az őt körülvevő külső rend által jut el a belső rendhez.

Az előkészített környezet szerepe:

Mária Montessori szerint minden cselekedetünk kapcsolatba kerül a környezetünkkel.

Fontos tehát az a környezet, amiben a szabadság után vágyó gyermekek élnek. Nem mindegy, hogy milyenek azok a tárgyak, eszközök, amivel nap-mint nap kapcsolatba kerülnek. A rend, az eszközök állandó helye is fontos. Egy-egy új tárgy megismerése, megtapasztalása, szellemi táplálékuk, egy-egy új út a szabadság felé. Az előkészített környezet elengedhetetlen a gyermekek egészséges fejlődése érdekében. Ez Mária Montessori pedagógiájában tűnik fel először.

Tartalmaznia kell az önnevelés eszközeit, nagyon fontos, hogy a gyermekek maguk választhassák ki azokat az eszközöket, amivel aktuálisan tevékenykedni szeretnének.

7. AZ ÖNKONTROLL

Eszközrendszerünknek megvan az a különlegessége, hogy a látható és megfogható hibakontroll lehetőségét kínálja. Így egyidejűleg megvalósul az oktatás és az eszköz kontrollja. Figyeljük meg a hibát! El kell ismernünk, hogy mindenki tévedhet, ez a realitás. Ha ezt elismertük, nagyot léptünk előre. Az önjavítás, és kontroll érdekessége rendkívül fontos a gyerek számára.

A mindennapos tapasztalatok segítségével a gyerek elsajátítja annak lehetőségét, hogy tudja hibáit korrigálni, és biztos legyen önmagában. Ez nem tökéletességet jelent, hanem saját lehetőségeinek pontos felmérését. Az önjavítás, az állandó felülvizsgálat és kontroll érdekessége rendkívül fontos a gyerek számára, mivel ezek éppen az előrelépést biztosítják számára. A gyerek természettől fogva vonzódik a pontossághoz, és vonzó számára a lehetőség, hogy ezt átültesse a valóságba.

A javulás és a tökéletesedés csak akkor következik be, ha a gyerek addig gyakorol, ameddig csak akar. Akkor megtörténhet, hogy a hiba eltűnik anélkül, hogy a gyerek észrevenné.

Figyeljük meg a hibát! El kell ismernünk, hogy mindenki tévedhet, ez a realitás. Ha ezt elismertük, nagyot léptünk előre.

Ha nincs meg az a képességem, hogy kijavítsam a hibáimat, mindig valaki máshoz kell fordulnom, és lehet, hogy ő nem is jobb nálam. Mennyivel egyszerűbb, ha elismerem, és kontrollálni tudom a tévedésemet.

8. CSEND

A módszer egyik sajátossága a csend, ezt hangsúlyozza, az ún. csendlecke, mely a napi rendszerességével egyfajta kiszámíthatóságot, rituálét visz a gyermek életébe, ugyanakkor lecsillapítja a rohanó világ lüktetését, intenzítását azzal együtt, hogy toleranciát, figyelmet fejleszt, ismereteket bővít.

A csend a csoport mindennapi életének is jellegzetes vonulata. A valós csend csak belső nyugalommal érhető el. A csend segít a dolgokat részleteiben látni, finomítja az érzetek észlelését. A csend teszi a dolgokat hallhatóvá. A hallgatással képesek lesznek meghallani és megérteni, amit a másik közölni akar. A csendgyakorlat megvalósításának másik formája a csend hallgatása becsukott szemmel.

A MONTESSORI ÓVODAPEDAGÓGUS

A Montessori intézményekbe az óvodapedagógus szerepe is megváltozott. Itt elsősorban az eszközök dominálnak, az eszközök „tanítják" a gyermekeket az ismeretekre, a felnőtt szerepe csupán a passzív jelenlét. Szükség van rájuk, hogy szolgálja a gyermekeket, hogy odasiessen, vagy visszavonuljon, ha kell, beszéljen, ill. hallgasson, ha éppen arra van szükség.

Az óvodapedagógus figyeli tevékenységeket. Amint a gyermekek kérik, megmutatja nekik az eszköz használatát, de közben csak a legszükségesebb utasításokat kíséri verbálisan. A mutatáson, a helyes fogások betanításán van a hangsúly.

A Montessori pedagógusnak nagy részletességgel és alapossággal kell ismernie az eszközrendszert. Meg kell éreznie, mit kell és melyik pillanatban felajánlania, mégpedig úgy, hogy mély érdeklődést ébresszen bennük. Ismernie kell az egyes gyermekek személyiségét, fejlődési fokát, érdeklődését, hogy a legmegfelelőbb szenzitív periódusban ajánlhassa fel az új ismeretet. nagy részletességgel és alapossággal kell ismernie az eszközrendszert. Meg kell éreznie, mit kell és melyik pillanatban felajánlania, mégpedig úgy, hogy mély érdeklődést ébresszen bennük. Ismernie kell az egyes gyermekek személyiségét, fejlődési fokát, érdeklődését, hogy a legmegfelelőbb szenzitív periódusban ajánlhassa fel az új ismeretet.

ESZKÖZÖK

A Montessori módszer, és eszközrendszer szerepe a gyermeke személyiségfejlesztésében

Ahhoz, hogy a gyermek önmagát megismerje, elfogadja, elfogadtassa, és társait is ennek képes legyen elfogadni, széles körű spontán és szervezett tapasztalatokra van szüksége. A lelki szabadság, a kialakított környezet, és a játékidőben használható eszközrendszer biztosítja feltételét.

Az eszközök sokszínűsége segíti elő a gyerekek számára, hogy megtalálhassa azt a területet, amelyben biztos sikerrel kibontakozhat. Ezen segíti a gyermeki személyiség fejlődését. Egyszerre célozza a testi-lelki-szellemi tudás kiteljesedését.

A testi fejlődést az összerendezett finommotorikus mindennapos mozgás kialakításának elősegítésével

- Egyszerre több érzékszervre hat / látás, hallás, tapintás /
- Három ujj használatával – a kéz íróvá tételét segíti, mely az iskolaérettség egyik feltétele
- Egyensúlyérzéket fejlesztő – vonalon járással – az összerendezett mindennapos mozgás, valamint a térlátás és összpontosítás összehangolását alakítja

Lelki fejlődést segíti elő, hogy a másság pozitív megerősítést kap, a gyerekek megtanulják, hogy

A tudás területei megoszthatók, nem kell mindent, és ugyan úgy tudniuk.

Az eszközök használata során egyedül, párosan, társakkal és pedagógussal együtt is játszhatnak. Az eszközök önellenőrző volta túlmutat az egyszerű hibajavításon. Utat enged minden gyermeki lelkület fejlődésének, lehetőséget kínálva ahhoz, hogy egyedül is tevékenykedhessen például:

- azért, mert ehhez van kedve,
- azért, mert dúskálni szeretne az eszköz használatában
- vagy azért, mert fél a mások előtti kudarctól

A szellemi tudást egyrészt az eszközrendszer speciális egymásra épülése biztosítja, melynél a pedagógus feladata figyelemmel kísérni, és segíteni a fejlődés lépcsőihez a megfelelő játékok használatát.

A tanulási folyamat közben a gyermek valamelyik fázisnál elakad, vissza kell menni az előzőre, és annak ismétlésével juttatni el a biztos tudásig. Ezután léphet csak a tovább. Ennek speciális módszere a három lépcsős lecke, amelyet a Montessori pedagógusok alkalmaznak.

1. lépcsőfok - A bemutatás: Az óvónő bemutatja a tárgyat és megnevezi. Így a tárgyak, fogalmak és megnevezések szorosan összekapcsolódnak.

2. lépcsőfok - A megjegyzés, rögzítés fázisa. Az óvónő különböző feladatokat ad a tárggyal kapcsolatban. Az ismétlések a gyerek számára sokrétűek és érdekesek.

Figyelembe veszik a gyerek erős mindennapos mozgási kényszerét is. „Add ide, hozd, tedd ide a …..” – felismerés a gyerek által

3. lépcsőfok –A gyerekek most már a tárgyat és a nevét is birtokolja. Az óvónő kérdez és

a gyermek megnevezi a tárgyat. Az előzőleg megfogott, mozgatott tárgynak – beépül a neve.

A mindennapi életre nevelés eszközei

Ha a gyerekeket már a mindennapok történéseiben az önálló életre készítjük fel, korán kialakul önállóságuk, és kevésbé lesznek kiszolgáltatottak. A gyakorlatoknak nem a munkavégzés a célja, hanem a belső késztetés kielégítése.

A Montessori nevelési módszerű óvódákban mindennapos tevékenységek:

- kendők hajtogatása: közvetlen érzékelés, pontosság, koncentráció, mindennapos mozgáskoordináció,
- magok kanalazása: a kanalazás megtanulása, pontosság, csukló lazítása, íróujjak gyakorlatoztatása
- magok öntése: mindennapos mozgáskoordináció, koncentráció, pontosság, önállóság, csukló lazítása
- víz öntése: mindennapos mozgáskoordináció, pontosság, önállóság, csukló lazítása
- asztalterítés és -leszedés: gondoskodás magunkról, a megfelelő elrendezés megtanulása, emlékezőtehetség fejlesztése, önállóság, esztétikai nevelés

- gombolás, cipőfűző kötés, kanalazás, kémcsőbe öntögetés, növények ültetése, kert gondozása, akvárium rendben tartása és még számtalan tevékenység

Eszközök (saját készítés is):

- Szék áthelyezése
- Szőnyeg ki-fel tekerése
- Ajtó nyitása, csukása
- Kézmosás
- Cipőtisztítás
- Orr tisztítás
- Fém tisztítása
- Kendők hajtogatása
- Magok kanalazása
- Magok öntése
- Magok csipeszelése
- Magok szétválogatása
- Keret-szalagok
- Keret-gombok
- Keret-zipp-zár
- Keret-tépőzár
- Keret-patentok
- Fonás
- Asztalterítés
- Vágott virág ápolása
- Pom-pom csipeszelés
- Törpék válogatása
- Mágnes keresős
- Hajcsattok és zsenilia
- Színek szétválogatása
- Papírcsíkok vágása
- Szappan reszelés
- Lakatok és kulcsok
- Horgolt terítők
- Terítő készlet
- Szitálás
- ÉN -játék
- Csipeszes formák

Az érzékelést fejlesztő eszközök

„Az érzékelési eszközökkel végzett munka felébreszti a szellemet, és felnyitja az érzékeket.” Mária Montessori

Minden érzékelési területnek megvannak a nehézségi fokai. Minden gyermek addig időzik egy –egy eszköznél amíg belülről nem telítődik, és tovább nem lép a következő nehézségi fokra. Az eszközök jellemzője, hogy sokféleségükkel motiváló hatásúak, különböző tulajdonságok felfedezését szolgálják. Az eszközök által nyert tapasztalatokat a gyerekek kipróbálják és felhasználják más környezetben is.

- hengerek: dimenziókülönbségek felismerése, íróujjak edzése, ceruzatartás előkészítése, tízes számrendszer előkészítése, sorozatalkotás
- rózsaszínű torony: fogalmak képzése, méretek megkülönböztetése három dimenzióban, sorozatok alkotása, izommemória edzése, pontosság, koncentráció, nagyság és súly közötti összefüggések megismerése
- piros rudak: hosszú-rövid fogalmak kialakítása, mindennapos mozgáskoordináció fejlesztése, előkészítés a számtani rudakkal való munkára
- színdobozok: az alap-, kevert- és kiegészítő színek megismerése, a színérzék edzése, finomítása
- zörejdobozok: különböző zajok észlelése és megkülönböztetése, finom mindennapos mozgás fejlesztése, a hallás fejlesztése, felkészítés a zenére
- titokzsák: koncentráció fejlesztése, finommotorika és tapintás fejlesztése, nyelvi készség fejlesztése

Montessori a valóság dolgainak pontos megismerését célozza meg. Az érzékelés fejlesztésével, pontosításával, nem csak az adott érzékszervek fejlődnek, hanem a folyamatok elvégzéséhez kapcsolódó problémamegoldó gondolkodás is. Az eszközrendszer használata során megtanulják a méretek vizuális megkülönböztetését, három dimenzióban gyakorolják a sorba rendezést, fejlődik súly-, látás-, tapintás-, hallás-, szaglás-, hő-, és ízérzékük, gyarapszik szókincsük.

Eszközök (saját készítés is):

- Csavarozós
- Dörzs vonalvezetés
- Fonalas vonalvezetés
- Kulcsos
- Szín vár (fakocka)
- Sorritmus logikai k.
- Logikai kirakó
- Geometriai szekrény
- Biológiai szekrény
- Mátrix-lufis
- Mátrix-házikós
- Mátrix-virágos
- Forma és árnyék
- Gyöngyfűző - pálcikára
- Színdominó
- Kiegészítő henger
- Torony(rózsaszín)
- Barna lépcső
- Piros rudak
- Színdoboz - párok
- Színárnyalatok-7 árnyalat
- Szinárnyalatok (árny. pár)
- Letapogatható tábla
- Letapog atható lapok
- Textiles doboz
- Zörej doboz
- Súlylapok

- Hő lapok
- Szagdobozok
- Nyomóhenger
- Titok zsák
- Binominális kocka
- Triniminális kocka

Anyanyelvi nevelést, írást, olvasást elősegítő eszközök

„A személyiség fejlődése során, a gondolatcsere nagyon fontos.” (Maria Montessori)

Ez a gyermeki időszak az érzékeny periódus időszaka, ahol a gyermekek szívesen és sokat mesélnek, és az írás és olvasás is érdekli őket. A felnőttek feladata, a lehetőség megteremtése arra, hogy beszélhessenek, kifejezhessék önmagukat. Ahhoz, hogy a gyermekek ki tudják fejezni magukat, sok mesét, verset, történetet kell hallgatniuk, sokszor kell velük beszélgetést kezdeményezni. Így bővül a szókincsük, és egyre bátrabban, egyre választékosabban fejezik ki magukat. Amikor az óvodások szellemileg elég érettekké válnak, elkezdenek betűket, számokat írni. Senki sem biztatja őket erre, mégis szinte minden kisgyerek már óvodás korának valamelyik periódusában „írni” kezd. Ezt felismerve fejlesztette ki Maria Montessori az eszközöket az írás előkészítésére.

Nem írni tanítja a gyerekeket, hanem az eszközrendszerén keresztül a gyerekek kezét készíti elő az íráshoz. Ily módon a kéz könnyűvé tételét és az író ujjak edzését segítik elő a gyakorlatok. A Montessori módszerben az olvasást sem tanítják, hanem a lehetőséget teremtik meg. Már kora kisgyermekkorban is látja maga körül a betűket, így szinte észrevétlen ismeri meg azokat egymás után.

Eszközök (saját készítés is):

- Szólegyező
- Hol hallod?
- Több szóból egy szó
- Szóncsb.-zöldség
- Szókincsb.-virágok
- Szókincsb.-közlekedési e.
- Szétvágott szavak
- Betű puzzle - nagybetű
- Betű puzzle - kisbetű
- Szó lapozó
- Betű lapozó
- Hangokra bontás
- Betű - tárgy-képkereső
- Mit hozott a kishajó
- Betűk és üvegkavics
- Kisbetű+nagybetű
- Hangleválasztás-hangd.
- Íráselőkészítő formák
- Dörzsbetű + gríz
- Mozgatható ABC-tárgy
- Mozgatható ABC-kép
- Mozgatható ABC-elvont
- Szókincsb.-gyümölcs

A matematikai nevelést segítő eszközök

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről.

A matematika, mint tudomány a nevelésben, a gyermekek gondolkodását irányítja és előkészíti az elvonatkoztatás begyakorlását. Ezáltal később a logikus problémamegoldás egy magasabb szintjére juttatja el a gyerekeket.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amely felkelti a gyermek érdeklődését, és változatos, sokszínű lehetőséget nyújt az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez.

Az eszközök használata elősegíti a számfogalom kialakulását, a számképek rögzítését. A feladatok egymásra épülése biztosítja, hogy a sorrendiséget betartva jutnak el a fejlődés magasabb fokára. Minden eszköz csak egy fogalmat tanít meg, így egyszerűbb megérteni, ha csak kis lépésekkel haladnak a gyerekek előre az ismeretlen „világban”.

Eszközök (saját készítés is):

- Számtani rudak
- Számtani rudak-kártyával
- Dörzspapír számok
- Pálcikák
- Páros-páratlan
- Memória játék
- Váltójáték-Kisbankos
- Színes gyöngy-10 váltás
- Színes gyöngykígyó
- Seguin tábla-I.
- Seguin tábla-II.
- Összeadó tábla
- 50-es tábla
- 100-as tábla
- Aranygyöngy-helyiérté
- Aranygyöngy-összeadás
- Nagybankos
- Szorzás-tábla
- Mértani testek
- Stereognostikus - titokzsák
- Geometriai formák
- Geometriai kártyák
- Poharas játék
- Kezek-korongok
- Rétek és tyúkocskák
- Kert-kiegészítés10-re
- Színes rudak-10 bontás
- Matematika barchoba
- Atco-játék

- Tükörkép
- Irányok matrix
- Koordináta játék
- Kukacos - üvegkavics
- Harang - matematikai játék
- Pillangó - matematikai játék
- Számolás 10-ig (radír)
- Számtani fa - virágos
- Számtani fa - szilvás
- Halmazalkotás - lufis

Kozmikus nevelés

Maria Montessori pedagógiájában a békére neveléshez vezető út első lépcsője a természet, a növények, az állatok létének tiszteletére, szeretetére, és megóvására nevelés. A megismerésben alapelv a rengeteg gyakorlati tapasztalás és a konkrét élmények nyújtása. Minden egyes új ismeretanyag bevezetése a kísérletekkel, a gyakorlati tapasztalatokkal kezdődik. Ezekből a konkrét élményekből kiindulva fokozatosan jutnak el a gyerekek az absztrakt fogalomalkotásig. Maria Montessori tanításának lényeges eleme, hogy kihangsúlyozza az ember fontosságát a világban. Feladatunk kialakítani, megalapozni a más emberek, kultúrák, szokások elismerését, tiszteletét, szeretetét, a tolerancia kialakítását, a másság elfogadását.

Néhány elengedhetetlen alapeszköz:
Torony: 1o növekvő nagyságú kocka
Piros rudak: 1o piros rúd a legrövidebb 1dm hosszú, dm-enként nő, vastagsága 2cm
Barna hasábsor: 1o db, 2o cm hosszú, különböző vastagságú négyzetes hasáb
Dörzspapírból kivágott betűk. A pedagógus segít abban, hogyan kell azt az írás vonalvezetésének megfelelően végigsimítani, közben hangoztatva a betűhöz tartozó hangot.

Eszközök (saját készítés is):

- Halak doboza
- Hüllők kétéltüek doboza
- Madarak doboza
- Gerincesek doboza
- Puhatestüek doboza
- Rovarok doboza
- Terpasztal-háziállatok
- Terepasztal-tenger
- Terepasztal-dinók
- Levelek és termések
- Gyümölcsfák és termések
- Erdei fák és termések
- Madarak előhely -osztály.

- Tollak és madarak
- Kristályok doboza
- Évszak játék
- Évszak társas
- Budapest nevezetességei
- Emberi test - teljes test
- Emberi test - ar
- Emberi és állati test
- Ételek osztályozása
- Virágok doboza
- Felezett gyümölcsök
- Állatok és lábnyomaik
- Gerincesek oszt. kártyája
- Növények oszt.kártyája
- Botanikai puzzle
- Ősrobbanás játék
- Naprendszer
- Kontinensek vándorlása
- Korok órája
- Időszalag
- Lineáris időmérés - évszak
- Lineáris időmérés - napok
- Lineáris időmérés - óra
- Föld domborzatai és vizei
- Kontinens puzzle
- Kontinensen élő állatok
- Kontinensen élő emberek
- Kontinensek zászlói
- Víz és földformák
- A 4 elem

Az eszközök beszerzése más, Montessori pedagógiai módszert alkalmazó óvodákkal való egyeztetés során folyamatosan történik, illetve saját kezűleg elkészítve, lényeg a természetes anyagok használata. Felmenő rendszerben zajlik majd a bevezetése, esély hagyva a szülők igényeinek.

A Kis szőnyeg

A gyerekek a kiválasztott Montessori játékot egy üres kisszőnyegre teszik le. Ez az ő területe, ezzel jelzi, hogy most valamit tevékenykedni fog, így a többiek kikerülik, nem zavarják. Ha szeretné hívhat oda társat, de ha szeretné akkor egyedül játszhat a Montessori játékokkal. A szőnyegen balról jobbra és fentről lefelé haladva tevékenykedünk ezzel is elősegítve az iskolai feladatok az olvasás és a matematikai feladatok megoldását. A játék végén összetekerik a kis szőnyeget és visszahelyezik a tartóba, hogy mások is tudják
használni.

Forrás:

B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék 1982
B. Méhes Vera: Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában 1997
Montessori Maria: Módszerem kézikönyve, 1930
Montessori Maria Előadásai az új nevelésről 1932
Montessori Maria: A gyermek felfedezése
dr. Kurucz Rózsa: Montessori-pedagógia 1995
https://www.montessori.hu/ 0

2.5.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

2.5.2.1. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek együttnevelése, esélyteremtés az óvodában

Segítjük őket a közösségbe való beilleszkedésbe, biztonságérzetet és érzelmi kötődést nyújtunk számukra. Fontos feladatunk a felzárkóztatás, melynek elsődleges színtere a játék. A gyermek alapos megismerése, a lemaradás területének és mértékének felismerése után, a fejlesztés differenciáltan, egyénre szabottan történik.

Mindezzel hozzájárulva a hátránykompenzáló képesség hatékonyságához, a társadalmi helyzetből fakadó hátrányok mérsékléséhez. A komplex esélyteremtő intézményi fejlesztés a hatékony hétköznapi pedagógiai tevékenység feltételeinek megteremtéséhez szükséglet szerint járul hozzá:

- egyéni és csoportos fejlesztő eszközökkel,
- értékközvetítő, kulturális gyermekprogramokkal,
- gyermekek helyben történő egyéni fejlesztéséhez speciális képzettségű szakemberek biztosításával,

Célunk

Játékos preventív fejlesztő foglalkozások szervezésével a sikeres iskolai beilleszkedéshez, a tanuláshoz szükséges alapfunkciók megalapozása.

Egyénenként az eltérő személyiségjegyek ismeretében egyéni adottságokhoz mért felzárkóztatás. A gyermekek játéktevékenységének elemzése, együttjátszás, beszélgetés, gyermekmunkák elemzése. Családlátogatás, a szülőkkel való célirányos beszélgetés során gyermekét érő hatás feltárása.

A másság elfogadása annál eredményesebb, minél hamarabb elkezdődik a közösségbe való beilleszkedésük. Minél fiatalabb a gyermek, annál eredményesebb az elfogadás.

Az integráció javára válik a teljes csoportnak is, mert a gyermekek megtanulják, hogyan kell alkalmazkodni társukhoz, s megértik, hogy a másság elfogadása nem jelent feltétlenül „alacsonyabb értékűt”, s gyakorolják a természetes segítségnyújtást is.

Az integrációs fejlesztés során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt neveljük, fejlesztjük. Lehetőséget biztosítunk minden gyermeknek képességeinek kibontakoztatásához. Képességfejlesztésükhöz szakember segítségét is igénybe vesszük.

Az otthonról hozott kultúráját minden gyermek esetében értékként kamatoztatjuk. Együttműködő, elfogadó környezetet teremtünk az óvodába, ahol előítélet nélkül közeledünk hozzájuk. Egyéni különbségekre figyelő pedagógiai módszerek és eszközök alkalmazásával kompenzáljuk problémáikból adódó nehézségeik kiküszöbölését. A bátorító nevelés tudatos alkalmazásával igyekszünk, törekszünk arra, hogy pozitív én-képük alakuljon ki, erősödjön önbizalmuk, és gátlásaik oldódjanak.

Az óvodai integráció egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelés fókuszába állítani. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymás kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatást biztosítanak.

Célkitűzésünk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációjának elősegítése, a „hozott" hátrányok pótlása kiscsoportos és egyéni személyiségfejlesztő programokkal.

Célunk továbbá érzelmileg egészséges gyermekek nevelése, kötelességtudatuk, higiénés kultúrájuk megalapozása, helyes életrendje, napirendre szoktatásuk, munkakultúrájuk fejlesztése, valamint a szabadidő hasznos, kulturált eltöltésére való nevelés.

Kiemelten fontos célnak tekintjük a társadalomba való integrálódási esélyük megalapozását. A program lebonyolításához otthonos, barátságos és ingergazdag környezetet alakítunk ki számukra a megfelelő tárgyi feltételekkel, eszközökkel.

Feladatunknak tekintjük a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségbeli elmaradottságának minél korábbi észlelését, a környezeti ártalmak, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet felmérését és oki hátterének felderítését.

Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járjanak óvodába.

Szervezési feladatok

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a beóvodázási programért felelős személy kijelölése

Az óvodáskorú gyermekek felkutatása több síkon történik:

- adategyeztetés a Polgármesteri Hivatal közreműködésével,
- az óvodai nevelést igénybe nem vevő családok feltérképezése, meglátogatása,
- a Védőnői Szolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozója terepmunkája során feltérképezi eme gyermekek családjait. Az elkészített környezettanulmányokból és helyzetelemzésekből kiindulva már 3 éves korban kiszűrhető a környezeti ok miatti lemaradás és a gyermekeknél észlelhető részképesség zavar. Fontos tehát a gyermek minél korábbi bekerülése az óvodába, hogy időben kezdődjön el a korai fejlesztés.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (vegyes csoportok szervezésének lehetősége)

- olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztását.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása családlátogatással, felszólítás.

A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.

A nevelőtestület együttműködése

- rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés
- részletes anamnézis,
- egyéni fejlődési napló folyamatos vezetése.

Kommunikációs nevelés:

- szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése.

Érzelmi nevelés, szocializáció:

- az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés

1. Egészséges életmódra nevelés
- egészségtudat kialakítása, táplálkozás.

2. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
3. Korszerű óvodapedagógiai módszerek
- a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mindennapos mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei.
- gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladataink.

Célunk feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.

- a gyermekben kialakul a helyes napirend, higiénés kultúrája lényegesen megváltozik
- a helyes és megfelelően kidolgozott perszocializációval megváltozik az óvodához, iskolához való viszonya
- a részképesség zavarok csökkenésével a tanulás zökkenőmentesebbé és sikerélmény-gazdagabbá válnak
- a közös programok során a különböző hátterű gyermekek egymáshoz való viszonya a „másság” kölcsönös elfogadásán, a tolerancián, szereteten alapulna
- a szülők bevonása által megváltozna az intézményes neveléshez való viszonyuk
- az integrációs nevelés sikeres megvalósításaként a gyermekek többsége sikeresen kezdené és fejezné be az iskolai tanulást.

Eredménynek tekintjük munkavégzésünkben: a gyermekek egyéni haladási üteméhez igazodó fejlesztést, a nem sajátos nevelési igényű, nem BTMN-es gyermekek megtanulnak alkalmazkodni, megértik, elfogadják őket, gyakorolják a természetes segítségnyújtás lehetséges formáit. Megvalósul az inkluzív pedagógia elve, szemléletbeli, módszertani, szakmai megújulás jelenik meg a pedagógiai gyakorlatban. Megvalósul a szegregációmentesség, diszkrimináció-mentesség, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési és társadalmi hátrányainak kompenzálása, az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése, az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása.

Eredmény az integrációs és az integrált nevelés során

- Az eltérő szociokulturális közegből érkező gyermekek lehetőséget kapnak az egyéni fejlődésre.
- A gyermekek haladási, érési üteméhez igazodva történik a fejlesztés (egyéni, mikrocsoportos szervezeti keretek között) változatos, sokoldalú feldolgozással, differenciált feladatadással.
- A sajátos nevelési igényű és BTMN-es gyermekek önmagukhoz képest fejlődnek.
- A nem sajátos nevelési igényű és nem BTMN-es gyermekek megtanulnak alkalmazkodni, tolerálják sajátos nevelési igényű társaik másságát, megértik, elfogadják őket, gyakorolják a természetes segítségnyújtás lehetséges formáit.

Megvalósul az inkluzív (befogadó) pedagógia elvei a mindennapi gyakorlatban.

A zökkenőmentes iskolába való átmenet érdekében kezdeményezzük a partner intézmény nevelőivel az esetmegbeszéléseket, lehetőséget adunk a hospitálásra.

A szakmai és társadalmi partnerekkel történő sikeres együttműködés által eredményesen végezzük pedagógiai nevelőmunkánkat.

Szemléletbeli, módszertani, szakmai megújulás jelenik meg a pedagógiai gyakorlatban.

Megvalósul a szegregációmentesség, diszkriminációmentesség, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési és társadalmi hátrányainak kompenzálása, az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése, az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása.

A migráns családok gyermekeinek biztosítani kell az óvodai nevelésben az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A gyermeki fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

Minden gyermek rendelkezik személyi anyaggal melynek részét képezi az anamnézis, és az egyéni fejlődési napló.

Az óvodás gyermek egyéni képességfejlődésének nyomon követése és mutatói:

- testi képességek
- szociális képességek
- verbális képességek
- értelmi képességek területein.

Az óvodapedagógusok közös tapasztalatait, megfigyeléseit évente két alkalommal rögzítik a gyermekek személyi anyagába. A megfigyelések és mérések alapján minden gyermekekről egyéni fejlesztési tervek készülnek. A pszichológus és logopédus által végzett

iskolaérettségi vizsgálatokat eredményeiről fogadó óra keretében tájékoztatjuk a szülőket. A személyi anyagba kerül becsatolásra a speciális intézmények szakértői véleményei (Kistérségi Szakszolgálat, Tanulási Képességet Vizsgáló Rehabilitációs Bizottság). Ennek egy példányát az óvoda irattárazza.

2.5.2.2. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő üteműfejleszthetőségét

Az alapító okiratban foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékosság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Az alapító okiratban leírtak szerint az intézmény azon sajátos nevelési igényű. különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását vállalja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- enyhe értelmi fogyatékos
- beszédfogyatékos
- középsúlyos fogyatékos
- a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozás zavarral)
- autizmus spektrum zavarral (közülük az, aki integrációban a többi gyermekekkel együtt nevelhető és ép intellektusú) küzdenek. Az intézmény ezen gyermekek fejlesztéséről integrált keretek között, valamint gyógypedagógus közreműködésével gondoskodik.

A sajátos nevelési igény az az állapot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai olyan mértékben térnek el az általánostól, hogy annak alapján – a lehetséges fejlődés eléréséhez – sajátos pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosítása szükséges.

A sajátos nevelési igény megállapítására a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok és az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet ellátó bizottságok komplex – orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai vizsgálat alapján kerül sor. A gyermek óvodai integrálása a szakértői és rehabilitációs bizottságok által kiállított szakvélemény alapján történik.

Minden gyermek egyedi utat jár be. Figyelembe vesszük, hogy a gyermekek fejlődésbeli eltéréseik minőségben és időben különbözőek. Fejlődésbeli sajátosságaik miatt egyes képességek módosulnak. Egyéni képességeikhez mérten határozzuk meg a pedagógiai szükségleteket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, hogy az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez, megfelelő területen valósuljon meg. A fejlesztést célzó foglalkozások programjai váljanak az óvoda programjának tartalmi elemévé. A gyermekek fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Általános elvek

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök

megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Alapelvünk

- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formájaa fejlesztésnek.
- A gyermek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához.
- Befogadó csoportlégkört kell kialakítanunk, melyben a gyermek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást.

Célja

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

- A nevelés általános céljainak megvalósítására törekvés.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, zavarok koraikiszűrése és megelőzése.
- A fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizáljuk a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermeki spontán aktivitásra építve.
- Korrekciós fejlesztésünk célja támaszt nyújtani a részképesség – gyengeségekkel küzdő gyermekek részére egyéni, - kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében, az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Feladata

- Bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnáló gyermeknél vissza kell térni arra a fejlettségi szintjére a gyermeknek, amelyben még biztosan mozog és fokozatosan nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre.
- Idő és lehetőség biztosítása a gyakorlásra, korrigálásra.
- Intézményen belüli és/vagy kívüli speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése
- A szülők tájékoztatása, az együttműködő kapcsolat kialakítása.

A fejlesztés tervezése és gyakorlata a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, azaz a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára épüljön. Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása az integrációban részt vevő szakemberek feladata.

A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségének tekintetében a sérülés jellegének, súlyosság mértékének, adott fizikai állapotának figyelembevétele

Tárgyi feltételek

A szociális és kommunikációs készségek sérülése, valamint a tevékenységek megszervezésének nehézsége miatt a világ kaotikus, átláthatatlan a sérült gyermek számára. Ahhoz, hogy megteremtsük a biztonságos hátteret, átláthatóvá kell tennünk számukra a környezetet. Feladatunk, hogy a gyermek érthető információt kapjon arról, hogy mikor mit kell,

vagy lehet tenni, hol történik az adott tevékenység, hogyan kell egy tevékenységet elkezdeni, befejezni, milyen eszközöket és hogyan használhat hozzá. Óvodánk rendelkezik fejlesztő szobával, ahol a gyermekek egyénre szabott fejlesztése nyugodt körülmények között valósulhat meg. Ahhoz, hogy az óvodapedagógusok a fejlesztőmunkába hatékonyan be tudjanak kapcsolódni, bővíthessék szakmai ismereteiket, támogatjuk a differenciálás, integrálás témakörben szervezett továbbképzéseken való részvételt.

Gyógypedagógiai feltételek

A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása:

- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodóan segédeszközök használata;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek elemi viselkedésének alakítása a következő területeken

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztés
- fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása
- szociálisan nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, korrekciója
- önkiszolgálási készségük egyéni ütemben történő fejlesztésének segítése
- rendszeresség és időbeliség biztosítása
- elemi készségek, képességek fejlesztése, tanítása
- együttműködés a szakemberekkel (fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus…)

Az integrált nevelésre vonatkozó általános irányelvek, sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodában

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az általános nevelésicélkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni a gyermekek alkalmazkodó készségének, akarat erejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődése.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

• A habilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok és dajkák vesznek részt.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségről.

Elengedhetetlen a szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, melyben érzékeny pedagógusok fejlesztik a gyermeket. Türelemmel, toleranciával fordul minden alkalmazott azokhoz a gyermekekhez is, akiknek erre még nagyobb szükségük van, mint ép társainak.

Az értelmi sérült gyermek esetében fokozott szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkalkísért, egyszerű verbális utasításoknak, a zenének, ritmusnak és a sok ismétlésnek. Fontos, hogysok szeretetet kapjon, testi-lelki szükségletei kielégüljenek, a környezete sem alul-, sem felülterhelést ne rójon rá.

Középsúlyos értelmi fogyatékos

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymindennapos mozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mindennapos mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

Játékukban megfigyelhető a spontaneitás szűkössége, a passzivitás, a szétszórtság.

A fenti játékfejlődés hiányai, zavarai a nevelésben is jelen vannak.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a gyerekek, akik nem vagy rosszul tudnak játszani, gyógypedagógiai eljárással játékra nevelhetők, játékra taníthatók. Ennek a játéknak részben erősen fejlődést bepótoló, részben elősegítő szerepe van. Ezek lehetnek:

A játékban az örömszerzéstől kísért sokszor begyakorolt készségek hatásosan megmaradnak a játékon kívüli helyzetekben is.

Megváltozik a gyermek beállítottsága a tárgyakhoz, személyekhez, a magatartási zavarok következményei csökkennek, a gondolkodási passzivitás oldódik.

A játékban a környezet tárgyairól, jelenségeiről szereznek tapasztalatokat, és ez számukra a tanulás legalkalmasabb módja.

Egész személyiségükre befolyással van a játék azzal, hogy megtanulják, hogyan kell rendezett módon aktívnak lenni, a dolgokra vagy a társra figyelni, a cselekvésben tudatosan részt venni, bizonyos célokat elfogadni és azok elérésére törekedni.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmindennapos mozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére
- a minimális kontaktus, kooperációs készség. valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására
- az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy exreceptív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérően.

A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív, diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd) illetve beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedészavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapjánannak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megmutatkoznak

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjén
- a beszédértés és észlelés nehézségében
- a kifejezőkészség nehézségében (mondatalkotási nehézség, összefüggő beszéd)
- a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségét előjelző kognitív képességzavarban
- verbális tanulás lassú fejlődésében

Az óvodai nevelés egész időtartama alatt kiemelt feladat

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- az értelmi fejlesztés
- a mindennapos mozgás és észlelési funkciók
- az érzelmi élet fejlesztése
- egyéni és kiscsoportos fejlesztés.

Fejlesztéshez használt eszközök

- Tárgyképek, eseményképek, mesekönyvek
- Apró játéktárgyak az „élet mindennapjaiból”: bútorok, járművek, gyümölcsök, állatok, babák, baba-ruhák, szerszámok, evőeszközök, épületek
- Író-rajzoló eszközök (színes ceruzák, filctollak, zsírkréta, festék, nyomdák)
- Mindennapos mozgásfejlesztő eszközök (karikák, labda, ugrókötelek)

Ellátása:

Integrált nevelés, fejlesztő foglalkozás. Egyéni fejlesztési terv személyre szólóan, az adott feladatellátást igénylő gyermekre vonatkoztatva kerül kidolgozásra.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermekek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használhatók a fejlesztésre.

Fontos a helyes napirend kialakítása, melynél a cél, hogya gyermek érthető információt kapjon arról, hogy mikor mit kell vagy lehet csinálni, hol történik az adott tevékenység, mennyi ideig tart, mi lesz a következő tevékenység, hogyan kell egy tevékenységet elkezdeni, illetve befejezni. Miután ezekre a kérdésekre a környezetében számára érthető jelekből és a tér elrendezéséből pontos válaszokat kap, akkor biztonságérzete megnő, önállósága fokozódik.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek nevelése-fejlesztése során

Célunk:

A gyermekek személyiségfejlődésének elérése olyan módon, hogy minél boldogabb, egészségesebb és erkölcsösebb emberekké válhassanak. Pozitív énkép kialakítása. A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Amire törekszünk:

A meglévő készségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása, egyéni és csoportos fejlesztő tevékenység speciális pedagógiai segítségnyújtással. A gyermek fejlődésének, elért eredményeinek mérése, meghatározása, rögzítése rendszeres feladatunk. Tanácsadás a szülőnek, segítségnyújtás a családi neveléshez. Az integrált gyermekek nevelésével kapcsolatos szakmai tapasztalatcserén, szakmai felkészítésen, továbbképzésen való részvétel, valamint a szakmai anyagok igénybevétele segítségére van minden pedagógusnak. Személyre szabott pedagógiai eljárásokat, eszközöket, módszereket alkalmazunk, igény szerint.

Az értékelésünk mindenkor fejlesztő hatású, folyamatos és ösztönző, pozitív énkép erősítésére törekszünk, mely hozzájárul a korai kudarcok csökkentéséhez is.

<u>Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek</u>

„beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”

Célok:

- a fejlesztés a szakvéleményben megjelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus segítségével a pedagógiai kompetencia határokon belül
- ne terhelje túl a nevelés és fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket Feladatok:
- a szakvéleményben megállapított területek segítése az óvodapedagógus együttműködésével. Olyan módszerek, technikák megismertetése, amelyek képességeik figyelembevételével segítik az egészség megőrzését
- a szükséges feltételek megteremtése: eszköz készlet, megfelelő szakemberek
- a BTMN-es gyermekek kapcsolataiban az elfogadható viselkedési formák megismertetése, elfogadása, elsajátítása
- folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel
- együttműködés a szülőkkel a felzárkóztatás sikeressége érdekében
- a differenciálás elsődleges biztosítása
- az elvárások igazítása a gyermek fejlődési üteméhez
- az egyéni bánásmód biztosítása, a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése egészséges társaival együtt
- az utánzásos és szociális tanulás lehetőségének biztosítása

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- a szakvéleményben megjelölt képességek elérik az iskolában folyó pedagógiai munkához szükséges szintet
- rendelkezik olyan képességekkel, amelyek a speciális igényeihez igazítva a testi – lelki – mentális egészség megőrzéséhez szükségesek
- biztonságban érzi magát a közösségben, kötődik az őket körülvevő felnőttekhez és gyermekekhez
- elfogadja önmagát és társait és az őt körülvevő környezetet
- a lehetőségeihez mérten aktív tagja a gyermekközösségnek
- képes az alkalmazkodásra
- eljut fejlődése optimális szintére

Tehetséges gyermekek nevelése

- Olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör szükséges a tehetség erős oldalának a fejlesztéséhez, melyben a gyermek el mer indulni, kereshet, kutathat, tapasztalhat olyan dolgokat, amelyek tágítják világképét.
- Minél több lehetőséget nyújtsunk számukra, amelyekből tanulhat. Mutassunk lelkesedést az őket érdeklő dolgok iránt, mert ezzel is erősítjük a képességeik kibontakozását.

A pedagógus, aki ismeri a gyermek képességeit, az adott területen változatosabb, magasabb szintű feladatokat ad számára. Óvodánk a kiegyensúlyozott légkörével felszínre hozza a többre képes gyermekek adottságait, képességeit.

Módszereink

- Felismerés
- Differenciálás

Tevékenységeink

- Mindennapos mozgásfejlesztés: heti rendszerességgel tornaszobában való foglalkozás
- Kreatív műhely – kiállítás

A műhelyeken tanultakat alkalmakkor be is mutatják a gyermekek. Tapasztalatot szereznek, mások előtt magabiztosabbak lesznek, kreativitásuk, önbizalmuk erősödik.

2.6. Örömhír Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.6.1. Az óvodai élet tevékenységformái

2.6.1.1. A teremtett(külső) világ megismerése

„Szeresd a fát, hisz ő is érez
Szép gyengén nyúlj a levélhez,
Ágát ne törd, lombját ne tépjed,
Hagyd annak, ami, épnek, szépnek.”

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek környezettel való ismerkedése a családban kezdődik. A családok életvitele, mindennapjai meghatározzák a gyermek attitűdjeit, szokásait, kommunikatív készségeit. A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat.

Az óvodai élet példát ad a gyermekeknek, a szülőknek, amelyben nagyon meghatározó az óvónő személyisége.

A környezettel való ismerkedés az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. Segíti a gyermekek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket.

A külső világ tevékeny megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van a hagyományápolásnak.

A gyermekek közvetlen környezetükben érzékelik a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

Fontos a környezetbarát óvoda megteremtése, ez könnyen megvalósítható, mivel alapelve a gyermekközpontúság, az egészséges életmód, a pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Célja:

- Felkelteni érdeklődésüket a természet és környezetük iránt, kielégíteni kíváncsiságukat. Érezzék és tudják a gyermekek, hogy a természet alkotta érték akkor szép, ha megmarad saját környezetében.
- Közös élmények, tapasztalatok biztosításával a közvetlen és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezettel való ismerkedés során juttassuk a gyermekeket minél több ismerethez, életkoruknak megfelelő szinten.
- A környezetben, a tevékenységekben, az élethelyzetekben szerezzenek a gyermekek matematikai tartalmú ismereteket, tapasztalatokat, ismerjenek fel mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli viszonyokat.
- A környezetünkben még élő néphagyományok, hétköznapi szokások, folyamatos tevékenységeik részévé váljanak.

Feladata:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.

- A keresztény értékek kialakítása, megerősítése, megőrzése
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismeretek nyújtása, hogy teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben.
- Figyeljünk tudatosabban a környezet, illetve természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására.
- A környezetükben rejlő matematikai fogalmakat, ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat fedezzék fel, tapasztalják meg.
- Olyan hagyományok beépítése az óvodai életbe, amely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét.
- Az udvaron lehetőség biztosítása a kertgondozásra, komposztálásra.
- Elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása mini kresz pálya kialakításával.
- Környezettudatos nevelés.

A fejlesztés tartalma:

Környezeti nevelésünket nagymértékben elősegíti óvodánk falusi környezete. A falusi életforma velejárója a kerti munka, az állattartás. A mindennapok munkái szorosan kötődnek a természethez, a környezethez. A munkák a gyermekek szeme előtt folynak, a gyermekek inkább észlelői a tevékenységeknek, nem cselekvő részesei. Az óvodában nagy gondot kell fordítani a természet megismertetésére, megszerettetésére, a természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítására.

Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

Az óvoda új környezet a gyermek számára, ezért lényeges, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson rá. Fontos, hogy az ismerkedés során egyre nagyobb biztonsággal és otthonossággal mozogjon az óvodai környezetben.

A napi programokat úgy szervezzük meg, hogy az élmény legyen a gyermekek számára, hiszen ebben a korban átélt élmények meghatározóak a későbbiekben is. A tevékenységek közben jól érzik magukat, új ismeretekhez is jutnak.

A helyi sajátosságokra építünk, a környezeti tényezőket bevonjuk a személyes tapasztalásba. Az ismeretek átadásában meghatározó a mindennapok eseménye, a szülőföld, az itt élő emberek, a táj, a helyi hagyományok, szokások, tárgyi értékek felfedezése.

A szeretet és gondoskodás megélése a katolikus óvodánk nevelő munkájában.

A témák feldolgozásánál alkalmazzuk a fokozatosság elvét. A megfigyeléstől haladunk az alkalmazás felé, megtanítjuk a gyermekeket „látni”, eligazodni környezetünkben. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, a szabad természetben, az óvoda udvarán, (virágos-, és veteményeskert), szomszédoknál, szülőknél, nagyszülőknél.

A sétákon, kirándulásokon megfigyelhetik a természet, az évszakok változásait, községünk emlékhelyét, intézményeit, gyakorolják a gyalogos közlekedést. Ezek által is gyermekeink érzelmileg, értelmileg gazdagabbak lesznek. Erkölcsi szokásokat alakítunk ki, mélyítünk el, hiszen megtanítjuk a gyermekeket arra, hogyan illik viselkedni. A természet a táj eredeti állapotának megőrzésére neveljük őket. Ezeket a természetvédelmi szokásokat nem tilalommal próbáljuk elérni, hanem példaadással és szoktatással.

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek.

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe. Az óvodapedagógus feladata az, hogy figyelje a gyermekeket, ismerje meg érdeklődésüket, képességeiket. Készítse elő, és tervezze meg az egyénekre szabott fejlesztési területeket.

Minél több érdekes problémahelyzetet hozunk létre, annál inkább aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra.

Az élethelyzetek, élménykörök mindig a természetes komplexségükben kínálják a tennivalókat. Pl.: A matematikai jelleg abban fog megnyilvánulni, hogy egy fáról nem biológiai indíttatással emelünk ki tulajdonságokat, hanem mennyiségi, formai jellemzőit helyezzük középpontba.

Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozik a kisgyermek, így szinte természetes módon ismerkedik meg velük.

Célunk:

- A minket körülölelő világ mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.
- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása.
- Matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása.
- Érdekes, a gyermek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése.
- A gondolatok, a probléma megfogalmazás, a pontos, egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- A gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni, páros, mikro csoportos szervezéssel.
- Mindennapos mozgásos feladatnál a testrészek megnevezése, a velük végzett cselekvés elmondása.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

A matematikai tapasztalatszerzés tehát természetes környezetben a legeredményesebb.

Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

A közös feladatokok:

- élményt jelentenek gyermekeink számára, és ez által is erősítjük bennük a csoporttudatot, miközben az egyéni feladatmegoldás közben sikerélményhez juttatjuk őket
- hozzájárul a gyermek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához

- a gyermekeink természetes környezetben végeznek megfigyeléseket, és szereznek tudást a matematikai tartalmú feladatokról, játékos formában. Például összehasonlítást végzünk a falevelek alakjáról, színéről, formájáról, nagyságáról. Szétválogatjuk tulajdonságaik, illetve megadott szempontok alapján
- a munkában (az asztalok, székek nagysága, mennyisége stb.) mese, vers kapcsán (mesehősök tulajdonságai, száma stb.) rajzolás, festés, kézimunka jellegű tevékenységeknél (eszközök mennyisége, nagysága, vastagsága, formája stb.).

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek:

- a számfogalom előkészítése, megalapozása
- mennyiségek összemérése hosszúság, magasság, szélesség, vastagság, bőség, tömeg, űrtartalom szerint
- halmazok összemérése, elemek párosítása
- a válogatások során nyíljon mód párosításra, számlálásra, a több, kevesebb, ugyanannyi érzékeltetésére, gyakorlására
- fedezzék fel a rész-egész viszonyát a válogatások, mennyiségek bontása során.
- játékos szituációban számoljanak, bontsanak, mennyiségfogalmuk egyéni fejlettségtől függően a 6-10-ig számkörben mozogjon
- sorba rendezett elemek helye a sorban, sorszámok megértése
- mérések különböző egységekkel, hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom
- tapasztalatszerzés a geometria körében
- szerezzen tapasztalatokat gömbölyű és szögletes formákról, érzékeljék ezt testükön, tárgyakon
- építsenek szabadon és másolással különféle elemekből
- alkossanak síkban is szabadon, szerezzenek tapasztalatokat síkmértani formákról, fedezzék fel a rész-egész viszonyát
- használják a logikai játékot, építsenek vele, fedjenek le felületeket
- tájékozódás a térben és a síkban
- irányok azonosítása, megkülönböztetése
- játékok során figyeljék meg ezeket tükörben, fedezzék fel a tükörkép, szimmetria érdekességét, játszanak sokat a tükörrel
- próbáljanak meg tájékozódni a labirintusokban is
- fedezzék fel, hogy a sorozatok olyan rendszerek, amelyek életükben is felfedezhetők
- hozzanak létre változatos sorozatokat játékokban színekkel, hangokkal, mindennapos mozgással, formákkal.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Problémamegoldó készsége jó. Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb…
- Ismeri az arányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, fent-lent…

- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni.
- Ismerkedés a templommal, a templomban való helyes viselkedés szabályaival.

Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a kialakuló kommunikációs lehetőségek és beszédszervek fejlesztésének kihasználására.

Lassabban fejlődő gyermekek esetében a figyelem, értelmi képességek szintjének megfelelő anyag és eszközválasztás, a közös tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együtt játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Egyéni tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása. Balesetvédelem szem előtt tartása.

Természeti és társadalmi környezet területei, témakörei:

1. A gyermek és környezete:

- Család – óvoda - lakóhely
- Testrészek - egészségvédelem
- Környezetünk tér, forma, idő, szín, mennyiségi viszonyai
- Emberek munkája, foglalkozása
- Közlekedés
- Napszakok
- Növény-, állatvilág
- Időjárás, természeti változások az évszakok megfigyelése által

2. Jeles napok, hagyományok.

3. Környezeti elemek védelme
- Föld, élővilág, levegő, víz, település, táj

A témák feldolgozásánál még különböző fejlesztési célok érvényesülnek, melyeket évszakonként bővítünk a csoportszobában és a szabadban egyaránt.

Az évszakok feldolgozásához kapcsolhatók a különböző:
- Játékok, játékos tevékenységek
- Mindennapos mozgásos anyag
- Irodalmi anyag
- Nyelvi fejlesztés
- Gyermekdalok, ének, zenei anyag
- Jeles napok, hagyományok

Az óvodánk sajátosságaihoz igazodó helyi programunkban törekszünk arra, hogy komplex módon érvényesüljön a nevelés valamennyi színtere.

Környezetvédelem:

A környezetvédelem: ismeretén, szeretetén, az ember munkája révén létrehozott értékek megóvásán, megbecsülésén, az ezekkel kapcsolatos szabályok elfogadásán, megtartásán alapul. A gyermekekben tudatosítani kell, hogy védjék az élő környezetet, ne rongálják, ne pusztítsák azt, - minden élőlénynek joga van az élethez.

Segítenek az udvar rendben tartásában, az évszakoknak megfelelő kerti munkákban. Gondozzák a természetsarkot, leveleket, terméseket gyűjtenek. Szívesen néznek meg egy-egy természetfilmet, lapozgatnak ilyen témájú könyveket.

A környezetvédelem kiterjed az emberre, mint a társadalmi környezet egyedi és megismételhetetlen egységére is. Az idősek tisztelete, a kisebbek, gyengébbek védelme, a felnőttek munkájának megóvása is hozzátartozik a környezetvédő életszemlélet kialakításához.

Tudatosítani kell a gyermekekben, hogy a tiszta levegő, a tiszta víz, nélkülözhetetlen az élőlények számára. Ezért ismertetjük velük, hogy védelem alatt áll a Föld, a víz, a levegő, a település környezete, aminek érdekében a felnőttek világnapokat hoztak létre.

- Környezetvédelmi világnap
- Takarítási világnap
- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld világnapja
- Madarak és Fák napja
- Méhek magyarországi világnapja

Ezeken a napokon környezetvédelmi programokat szervezünk sétákkal, játékokkal, munkatevékenységekkel bővítve.

pl.: „Tisztítsuk meg az óvoda környékét!”
„Ültessünk virágot!”

Külön feladatunk az etnikumhoz tartozó gyermekek környezeti nevelése. Ez nagyon fontos, hiszen otthon nem mindig látnak pozitív példát. Lakáskörülményeik jórészt elhanyagoltak, alig van fa, virág az udvarukon, környezetük sivár, szemetes. A vonzó, esztétikus óvodai környezetben arra neveljük őket, hogy ne szemeteljenek, ne rongálják környezetük tárgyait, a növényeket óvják, gondozzák. A gyermekek által a szülők szemléletét is megpróbáljuk formálni, környezetük óvása, szépítése érdekében.

A folyamatos és alkalomszerű megfigyeléskor, a gyűjtőmunka során, a spontán szituációkban szerzett élményeket, tapasztalatokat beépítjük a közös tevékenységekbe úgy, hogy közben új ismeretek megszerzésére és a már elsajátítottak rendszerbe foglalására, alkalmazására van lehetőség.

Óvodásaink így válnak nyitottá a természet, az őket körülvevő mikro- és makro-környezet állandó és változó szépségeit szerető, óvó, védő emberekké.

Jól eligazodnak, biztonsággal megnyilatkoznak, fogékonyan, kreatívan hasznosítják, és reprodukálják tapasztalataikat, ápolják hagyományainkat, lelkesen hagyják „követve vezetni” magukat.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Kapcsolódó nyelvi játékok játszása
- Szókincsbővítés matematikai kifejezésekkel
- Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során kommunikációs készség fejlesztése (helyes köszönés, bemutatkozás, megszólítás, véleménynyilvánítás)
- Természeti környezetet megjelenítő irodalmi alkotások közvetítése

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten tudnak tájékozódni szűkebb és tágabb környezetükben (lakóhely, lakcím, intézmények, üzletek neve, rendeltetése).
- Ismerik a család fogalmát – nevüket, szüleik, testvéreik nevét, a szülők foglalkozását.
- A testrészeket, az emberi test felépítésének megfelelően megnevezik, igényükké válik az ápoltság, tisztaság.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemzőiket.
- Felismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani
- életmódjuk szerint.
- Megismerkednek a növényekkel, gondozásukkal, egyes munkajellegű tevékenységekkel.
- Tapasztalatokat szereznek a tárgyak különböző tulajdonságairól (anyag, szín)
- Felismerik és megnevezik a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat.
- Gyakorlottak lesznek az alapvető közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, feltételeket.
- Tudatosul bennük, hogy mi is a természet részei vagyunk.
- Kialakul igényük, környezetük szépítésére, megóvására.
- Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait megérteni, követni, saját gondolataikat a matematika nyelvezetével kifejezni.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, hosszabb, rövidebb stb.)
- Tudnak halmazokat képezni, bontani, válogatást, összemérést végezni választott és megadott szempontok szerint.
- Számfogalmuk kialakult, elemi műveletek elvégzésére képesek 10-es számkörön belül.
- Képesek sík- és térbeli alakzatok másolására, különböző geometriai formák tulajdonságainak megnevezésére, válogatására.
- Téri és síkbeli tájékozódó képességük kialakul.

2.6.1.2. A játék, játékba integrált tanulás

„A gyermek telítve van mindennapos mozgásvággyal, ősi boldog, játékos kedvvel. Csak engedni kell, hogy szabadon végig járjon rajta, s kedve szerint formálja,

alakítsa játékait."
Szabó Helga

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A játék a gyermekeink olyan tevékenységi formája, amelyet magáért a tevékenységért folytat, amelyet örömszerzés kísér. Megőrizhetik a játék örömét, az önálló alkotásnak, a belefeledkezésnek az egész személyiség mozgósításának képességét.

A játékon keresztül ismerkednek a világgal, a valóság tárgyaival, azok tulajdonságaival, az emberi kapcsolatokkal és magatartással, környezetük jelenségeivel, eseményeivel. Eközben tapasztalatot szerezhetnek – érzékeléssel, mindennapos mozgással, cselekvéssel – közösséghez fűződő kapcsolatában érzelmileg és értelmileg.

A játékukban szerzett tapasztalataik a valóságot tükrözik, ott játsszák el sajátos, - gyakran átalakított formában - beépítve élményeiket, emlékképeiket, érzelmeiket, képzeletüket. Kíváncsian fordulnak környezetük felé, különösen az érzelmileg közelálló felnőtteket figyelik és utánozzák.

A játék személyiségfejlesztő hatását meghatározzák azok az érzelmek, amelyek a játékot kiváltják, és folyamatát kísérik.

A személyiségük fejlődése szempontjából jelentős, hogy a játékban, különösen a szerepjátékban jelentkeznek és fejlődnek a társas kapcsolataik.

A játék közben adódó nehézség leküzdése hozzájárul a problémamegoldó gondolkodásuk fejlődéséhez. A döntésre váró helyzetek, a gyors változások, helyzetfelismerés, az eredetiség, a kivitelezés mikéntje, a kreatív gondolkodásuk feltétele. A játék mind az erkölcsi és a közösségi nevelést, mind az értelmi fejlődést egyaránt tükrözi.

Célja:

- Olyan önfeledt, boldog mindennapok megteremtése, örömforrás biztosítása, amelyben a gyermekek önként, belső indíttatásból vesznek részt. A tevékenység közben kibontakozhatnak egyéni vágyaik, elképzeléseik, kompetenciájuk, bővülnek ismereteik, alakul személyiségük, erősödnek társas kapcsolataik.

Feladata:

- Derűs, nyugodt légkör biztosítása - az elmélyült, folyamatos játék feltételeinek megteremtése (hely, idő, játékeszközök).
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kiaknázása – ötletek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel.
- Elegendő idő hagyása a játék befejezésére, az elmélyült játékot ne zavarjuk meg más tevékenység felkínálásával, lehetőség adása a játék későbbi folytatására.
- Fontos a szabad játék érvényesülése a napi gyakorlatban.

A fejlesztés tartalma:

A játék a 3-6 éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége, melyben átélheti, feldolgozhatja élményeit, tapasztalatait.

Elengedhetetlen a játék alapvető feltételeinek biztosítása:

A nyugodt, derűs légkör a felszabadult játék alapfeltétele, amely alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.

Megfelelő hely: Az óvodai játék színtere a csoportszoba, az óvoda udvara. A csoportszobákban a játékteret a bútorok praktikus, ésszerű elhelyezésével úgy alakítjuk ki, hogy az otthonos legyen, variálható játszósarkoknak, kuckóknak, a szabad mindennapos mozgásnak lehetőséget biztosítva.

Megfelelő idő: Az elmélyült játék lehetőségét a folyamatos és rugalmas napirendünk biztosítja. A gyermekek nyugodtan játszhassanak annak tudatában, hogy a megkezdett játékot átmeneti felfüggesztés után is tovább folytathatják. Elsőbbséget kell biztosítanunk a gyermekek önálló, szabad kezdeményezésén alapuló játéknak. A játékra fordított időt a gyermekek játékigénye, hangulata kell, hogy meghatározza, nem pedig az óvodapedagógus által beütemezett tevékenység.

Megfelelő eszközök: A játékszerek esztétikusak, balesetmentesek és fejlesztő hatásúak, melyek megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak. A hagyományos játékeszközök mellett, nagy hangsúlyt kapnak a természetes anyagokból, termésekből készített játékok, amelyeket mindig az adott évszak, „ajándékaiból” készítünk.

Mivel a családok eltérő szokás és normarendszerrel rendelkeznek, így sajnos olyanok is akadnak közöttük, akiknek otthon kevés és nem megfelelő játékeszközük van. Igy meg kell ismertetnünk velük a különböző játékeszközök használati módját, tudatosítani azok megóvásának fontosságát.

Tapasztalatszerzés – élmény:

A gyermekek különböző élményekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek, amit játékukban újra átélnek. Nagyon fontosnak tartjuk a közös élmények biztosítását, a környezetünkben tett élményszerző séták által is (pl.: virág és ajándék bolt, könyvtár, iskola, vasútállomás stb.) Ezek hatására erősödik a játék funkciója, így gazdagodik a valóságról alkotott képük.

Az óvónő modell a gyermekek számára, ezért viselkedésünket, beszédünket úgy alakítjuk, hogy az utánzásra méltó legyen. A gyermekek igényeinek, a játékszituációnak megfelelően kapcsolódunk be a játékba, „a játéknak én is szereplője vagyok” egy-egy ötlettel segítjük a játék fejlődését. Elősegítjük a konfliktusok önálló megoldását, csak a kirívó esetekben avatkozunk be a játék menetébe (gátlásos, visszahúzódó gyermekek bevonása a játékba, a rombolás megfékezése, testi épségük megóvása).

Játéklehetőségek:

A játékfajták a gyermekek képességeinek kibontakoztatásában nagy szerepet játszanak. Összekapcsolódnak, korcsoportonként magasabb szinten fejlődnek, alakulnak, hiszen a tárgyak, játékeszközök rakosgatásából építő-konstruáló, vagy szerepjáték alakul ki.

- Gyakorlójáték: hozzájárul a gyermekek mindennapos mozgáskoordinációjának fejlődéséhez, mindennapos mozgásigényük, manipulációs vágyuk kielégítéséhez. Az ismétlések hatására a gyermek különböző képességeit gyakorolja, kialakul az elemi mindennapos mozgáskoordinációja.

- Szimbolikus szerepjáték: Fejlődik a gyermekek kommunikációs képessége, viselkedéskultúrája, alkalmazkodóképessége, szabálytudata, fantáziája. A szerepjátékban élik újra élményeiket, tapasztalataikat, a negatív és pozitív ráhatások összességét, így személyiségük komplex módon fejlődik.

- Szabályjáték: Fejleszti a gyermekek szabálytudatának kialakulását, logikai gondolkodását, felelősségtudatát, a helyes magatartás alapvető formáit, a közösségi érzést és a kudarc elviselésének képességét.

- Konstrukciós – építő játék: Fejlődik a gyermekek finommotoros mindennapos mozgása, alkotó fantáziája, szem-kéz koordinációja. Tapasztalják a rész-egész viszonyát, fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk, bővülnek ismereteik a különböző anyagokkal kapcsolatban.

- Barkácsolás: A gyermekek aktívan kapcsolódhatnak be a szerepjátékhoz, bábozáshoz szükséges kiegészítő eszközök készítésébe, illetve azok javításába.

Munkájuk eredményét fantáziájuk szerint, szabadon használhatják fel. Részt vesznek a gyűjtőmunkában, ez fejleszti feladattudatukat, felelősségérzetüket.

- Bábozás, dramatizálás: A gyermekek irodalmi élményein alapuló tevékenység, melynek során fejlődik érzelmi életük, fantáziájuk, verbális kifejezőképességük. Erősödnek empátiás beleérző képességeik, bátrabbá, önállóbbá válnak. A bábozás hozzájárul a gyermekekben rejlő feszültségek feloldásához, átsegíti őket a szülőktől való elválás nehézségein.

Népi játékok:

Ezek egyaránt kötődnek a mindennapos mozgásos, - szerep, - dramatikus, - alkotójátékokhoz. Az ilyen jellegű játékokkal a régi, hagyományos, egyszerű játékokkal ismertetjük meg a gyermekeket, ápolva egyes hagyományokat. Pedagógiai Programunk része a népszokások, évfordulók, ünnep- és jeles napok köré épült dalos játékok megismertetése is.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- A mondókázástól az éneklésig, az új szavak játékba való beépüléséig, a szabad
- önkifejezésig, minden lehetőség kihasználása a szép magyar beszéd fejlesztésére.

- Hangok, szótagok, halandzsa ismételgetése, újbóli elmondása, tevékenységek közben folyamatos mondókázás.
- Szerepjátékban szófordulatok használata.
- Beszédhelyzetek, beszédmódok gyakorlása, udvariassági formák használata.
- Szabályjáték közben a szabályok megfogalmazása, anyanyelvi játékok gyakorlása.
- A játék és mese kommunikációs helyzeteiben való összehangolódás az érzelmi, az
- értelmi, a nyelvi struktúrákat alapozza és erősíti meg.

A játék keretet ad annak a tapasztalati, ismereti és élményanyagnak, amelyet gyermekeink saját környezetükből kiemelhetnek. Ezzel utat nyitunk a problémamegoldó, a felfedező és belátáson alapuló tanuláshoz. A játékban olyan helyzetet teremtünk, amelyben a cselekvés és a gondolkodás, a gondolkodás és a beszéd fejlődése különböző irányú és tartalmú megerősítést kap. A fő hangsúlyt a beszéd tartalmi részének kifejlesztésére kell fektetnünk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek játéktevékenysége során kiemelt feladatok:

Beszédfogyatékos, hallássérült gyermekek esetében a kommunikációs készségek fejlesztésén túl a társakkal való együttműködés intenzív támogatása, felnőtt személyek közreműködésével, együtt játszás.

A társak elfogadó attitűdjének erősítése.

Lassabban fejlődő, különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében elsősorban az eszközök használatát ismerteti meg, együtt játszással segíti a játéktevékenységek alakulását, társak elfogadását, együttműködés és társas kapcsolatok formáinak saját szintjén történő kialakulásának segítése. A játékhelyek kialakításánál fokozatosan ügyelünk szükség esetén a nyugalmas elvonulás lehetőségének biztosítására. További kiemelt feladatunk a megfelelő mennyiségű és minőségű érzékszervi és mindennapos mozgásingerek biztosítása, testi épség védelme.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek és tudnak játszani.
- Alkalmazkodnak egymáshoz, betartják a játékszabályokat.
- Játékukra leginkább a szerepjáték jellemző, amelyben képesek a szerepek vállalására, megosztására.
- Bonyolultabb építményeket hoznak létre.
- Ismert meséket, verseket szívesen báboznak, dramatizálnak.
- Igénylik az együtt játszást, képesek egy játéktémát több napon keresztül játszani.
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- A játék során kialakulnak azok a magatartásformák, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek.

2.6.1.3. Mindennapos mozgás

„Az egészséges edzett test az alapja
a magas fokú szellemi kultúrának.”
Dr. Gegsi Pál

Az óvodáskorú gyermek egyik életkori sajátossága a nagyfokú mindennapos mozgásigény ez kihat élete minden területére.

A mindennapos mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek, ezért a mindennapos mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van. A mindennapos mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van és a testnevelés keretein belül tervszerűen, de egyénre szabottan valósítja meg feladatait.

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mindennapos mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmindennapos mozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: spontán, aktív szabad játékban megjelenő mindennapos mozgásos tevékenység, irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, szervezett mindennapos mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mindennapos mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mindennapos mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A komplex testmindennapos mozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmindennapos mozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mindennapos mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmindennapos mozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mindennapos mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mindennapos mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmindennapos mozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Az egészséges életmód területén hozzájárul ahhoz, hogy a számtalan tevékenység, főként a szabadban – a gyermekek természetes igényévé váljon.

Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához, a különböző mindennapos mozgások ismétlésével, felidézésével, fejlődik a gyermek vizuális memóriája. A testrészek a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei.

Mindennapos mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére.

A közös mindennapos mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, mindennapos mozgás közben fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata.

Célja:

- A mindennapos mozgás megszerettetése, rendszeres mindennapos mozgáslehetőség biztosítása.
- Az óvodáskorú gyermekek szervezetének, testi képességeinek sokoldalú, arányos fejlesztése, a fokozatosság elvének betartásával.
- Mindennapos mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Feladata:

- A gyermekek mindennapos mozgásigényének kielégítése, megfelelő feltételek biztosításával.
- Összerendezett, harmonikus mindennapos mozgásfejlesztés.
- Az egészség megóvása, megőrzése, prevenció.
- Motoros képességek fejlesztése (kondicionális képességek, koordinációs képességek, mozgékonyság, hajlékonyság).
- Nagy és finommindennapos mozgások fejlesztése.
- Testséma fejlesztése, a testrészek megismerése.
- Szabályok megtanítása, egészséges versenyszellem kialakítása.
- Az átlagtól eltérő gyengébb képességű gyermekek számára plusz mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek biztosítása.
- A kiemelkedő képességű gyermekeknek differenciált feladatadás, illetve sportvetélkedőn való részvétel biztosítása.

A fejlesztés tartalma:

A mindennapos mozgásprogram teljesíthető a gyermekek kötetlen, motivált mindennapos mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel.

A szabad mindennapos mozgástevékenységnél cél a természetes mindennapos mozgáskedv és mindennapos mozgásigény kielégítése, a tudatos környezetalakítás.

A frissítő mindennapos mozgás a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mindennapos mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

A nap folyamán többször, változó időpontban szervezzük, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ. Helyszíne a csoportszoba, illetve az udvar.

A foglalkozások szervezésénél heti terv alapján használják a tornaszobát csoportjaink.

A mindennapos mozgásos tevékenységeket lehetőség szerint igyekszünk a szabadban szervezni úgy, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mindennapos mozgáslehetőség, amelyet szervezete és idegrendszere igényel. Felhívjuk a figyelmüket a balesetek megelőzésére, elhárítására.

A gyermekek számára a mindennapos mozgás sokoldalú tevékenységet jelent, jelen van a szervezett foglalkozáson, a mindennapos mozgáson túl a játékban, a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben.

A mindennapos mozgásfejlesztés lehetőségei:

- szervezett testnevelés foglalkozás
- a mindennapos, szervezett frissítő mindennapos mozgás
- játékidőben történő mindennapos mozgásfejlesztés

A mindennapos mozgásos feladatok, mindennapos mozgásos játékok, testnevelés foglalkozások tervezésénél figyelembe vesszük: a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni fejlettségi szintjét, a gyermekcsoport összetételét, az időjárás adta lehetőségeket (ősszel, tavasszal meghatározó), a sporteszközöket, játékokat.

A testnevelés foglalkozások szervezésekor a fokozatosság elvét vesszük figyelembe. Különböző nehézségű differenciált feladatok adásával próbáljuk meg sikerélményhez juttatni az eltérő képességű gyermekeket, így örömforrássá válik számukra a mindennapos mozgás.

A foglalkozások anyaga: atlétika, torna, játék jellegű gyakorlatokból tevődik össze, életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően.

A foglalkozásokon főként a kondicionális és koordinációs képességek, a testséma, az oldaliság, az én-kép fejlesztését segítő mindennapos mozgásokat, mindennapos mozgásos játékokat végzünk. Az életkori sajátosságnak megfelelően állítjuk össze a mindennapos mozgásanyagot.

A fejlettségtől függően minden gyermeknek biztosítjuk a megfelelő gyakorlási időt, örömteli, önálló mindennapos mozgást. Egyszerűen magyarázzuk el a feladatokat, óvónői bemutatással tesszük érthetővé, szemléletessé a mindennapos mozgásokat, a játék módját, a szabályokat.

Az óvodai élet során a gyermekek megismerkednek a különböző sporteszközök biztonságos használatával, elsajátítanak szabályokat, megalapozzuk az egészséges versenyszellemüket, erősödik figyelmük, önfegyelmük.

A különböző mindennapos mozgásfejlesztést segítő eszközöket a jövőben is pótolni, bővíteni szükséges.

A mindennapos, szervezett frissítő mindennapos mozgásokban is a játékosság kapja a fő hangsúlyt. Így válnak gyermekeink szívesen, bátran, biztonságosan mozgó, jó állóképességű, fizikai teherbírású, szabályokat alkotó és elfogadó, sikert és kudarcot egyaránt megfelelően kezelni tudó, iskola felé kacsingatóvá.

Elsődleges feladat a gyermekek edzése, az egészség megszilárdítása.

Séták, kirándulások alkalmával, az udvaron tartózkodás ideje alatt, figyelembe vesszük az évszakokhoz kötődő mindennapos mozgásos lehetőségeket. A környezetünk szűkebb és tágabb megismerését mélyítve, sokat sétálunk, kirándulunk.

A játékidőben történő mindennapos mozgásfejlesztés, a szabadjáték elvét hordozza magában. A játék során igyekszünk megfelelő időt, helyet, eszközt, élményt biztosítani a mindennapos mozgás gyakorlására, mindennapos mozgásos játékok játszására.

A csoportszobai játék során fejlődik a gyermekek finommotorikája, szem-kéz koordinációja. Tornaszobánkban lehetőség van a nagymindennapos mozgáshoz szükséges eszközök nyugodt, biztonságos használatához.

Az etnikumhoz tartozó gyermekekre a fokozott mindennapos mozgásigény a jellemző. Az ugrálás, a futás, a labdázás, a versenyjátékok közel állnak hozzájuk. A családokkal közösen szervezett sportnapok segítik az egészséges életmódra nevelést is.

A mindennapi szabad mindennapos mozgás, a szervezett mindennapos mozgásos játék, mindennapos mozgásos nap alkalmat nyújt a gyermekek testi fejlődésére.

Kiemelt bánásmódot igénylő gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a kialakuló kommunikációs lehetőségek kihasználására, a mindennapos mozgás által fejlődő beszédkészség megalapozására.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében a figyelem, mindennapos mozgásképességek szintjének megfelelő feladat és eszköz és helyválasztás, a közös mindennapos mozgás tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttes játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Egyéni feladatvégzés lehetőségének megszervezése a csoportszobában is. Balesetvédelem fokozott biztosítása.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Szakszavak, vezényszavak fokozatos megismerése.
- Utasítások megértése, végrehajtása.
- Konkrét mindennapos mozgásos tapasztalatok neveinek beépülése a szókincsbe (bukfenc)
- Játékos hangutánzással kísért mindennapos mozgás.
- Hangsúly és ritmus játékok.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek igénylik, szeretik a mindennapos mozgást.
- Biztonságosan mozognak, mindennapos mozgásukat irányítani tudják.
- Megismerik, megnevezik testrészüket.
- Nagymindennapos mozgásuk, finommindennapos mozgásuk összerendezett.
- Motoros képességeik életkoruknak megfelelően fejlett.
- Megértik a szabályokat, betartják azokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- Önfegyelmük megerősödik.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Alkalmazni tudják a különböző sporteszközöket, kézi szereket.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, korukhoz képest fejlett az önuralmuk, toleránsak, együttműködőek, segítőkészek.

2.6.1.4. Ének, zene, népi játék, tánc

„Mindenkinek az a zene tetszik legjobban, amelyhez gyermekkorában szokott. A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később. Ezért ügyeljünk az első benyomásra. Az egész életre kihat.”
Kodály Zoltán

A zene hatása olyan ember formáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és magatartását. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. Az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazása során együtt élnek át élményeket.

Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket olyan élményhez juttatja, amely felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, a dalosjátékokat, és szép tiszta éneklésre szoktatja őket. Elsősorban az érzelemre hat, de az értelmi fejlődésre is jelentős hatással bír.

Az óvodai zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Áthatja a mindennapokat, hozzátartozik az évszakokhoz, az ünnepekhez, a mindennapos mozgáshoz, az óvodai tevékenységekhez, átfogó kapcsolata van a beszédkészség fejlődésével.

Célja:

- A gyermekek ének – zenei kultúrájának megalapozása, olyan zenei tevékenységek által, melyek megszerettetik a gyermekekkel a szép, tiszta éneklést, felkeltik a zene iránti érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, és fejlesztik esztétikai fogékonyságukat.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népdal, a népszokások és a népi hangszerek megismertetése által.
- A hangunk nagy ajándék. Adjunk hálát érte, vigyázzunk rá.

Feladata:

- Igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák kiválogatása, összeállítása az életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelően.
- A vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével történjen.
- A gyermekek zenei képességeinek kibontakoztatása, az egyén adottságainak figyelembevételével.

- Fedezzék fel az élményt nyújtó, közös ének – zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mindennapos mozgás szépségét, a közös éneklés, az együtt zenélés örömét.

- A népdalok, a gyermektáncok, a népi játékok és a hagyományok megismertetése: a négy évszakhoz és a jeles napokhoz igazodva, a környezet megismerésére neveléshez kapcsolódva.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

A fejlesztés tartalma:

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A gyermekek a családban élik át első zenei élményeiket, ezért a család és az óvoda a gyermek zenei fogékonyságának megalapozását, együttműködve végezheti. Óvodánk ennek érdekében a szülők kérésére átadja az aktuális kis mondókákat, dalokat, amelyeket a gyermekek otthon, a szülőkkel is gyakorolhatnak. A zenei nevelés lehetősége az óvodai életben a nap folyamán bármikor kialakulhat: játék közben, kezdeményezések foglalkozások alkalmával, vagy más egyéb tevékenység közben.

A jó zenei légkör átszövi a mindennapokat, éneklünk, dúdolunk a gyerekek között. A hangulatos légkör megteremtéséhez biztosítjuk a feltételeket: időt, helyet, alkalmat, motivációt, eszközt. Zenei nevelésünk során megpróbáljuk kellő motiválással ráirányítani a gyermekek figyelmét a környezetünk hangjainak szépségére, érdekességére.

Az óvónő egyénisége, zenei beállítottsága, énekhangja, viselkedése, minta a gyermekek számára. A szépen énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekekre, ezáltal a gyermekek önként és szívesen vesznek részt a közös játékban, énekelgetésben, együtt zenélésben. Éneklés közben olyan szavakkal is találkozik a gyermek, amelyeket hétköznapi beszédükben már nem fedezhet fel, és ezek megértését a játékszituáció segíti.

A fejlesztés tartalma a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll.

A tudatos tervezés során a következő alapelvek érvényesülnek:

- Az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladás elve
- Játékosság és az élményszerűség elve
- Az esztétikai – tapasztalati megismerés szükségességének elve

A zenei képességfejlesztési anyag feldolgozásának alapja, Forrai Katalin: „Ének az óvodában” című szakirodalma és a kisebbségi kultúra zenei hagyományai. A korcsoportok dalanyagát a hangkészlet, ritmus, terjedelme, valamint a szöveg tartalma szerint válogatjuk össze. A zenei anyagok kiválasztásánál fő hangsúlyt kapnak a magyar népdalok, gyermekdalok, mondókák, családi eseményekhez kapcsolódó énekes, táncos hagyományőrző játékok.

A gyermekek fejlettsége különböző, nem minden gyermek rendelkezik életkorának megfelelő készséggel, fejlettségi szintje eltérhet a korosztályáétól.

A készségfejlesztés differenciált megvalósítása során minden gyermek sikerélményhez juthat, hiszen mindenki fejlettségének megfelelő intenzitással vesz részt a tevékenységben.

Fontos a zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.

A mindennapos mozgásos játékok végzése során fejlődik a gyermek nagymindennapos mozgása. A zene segít ebben, ezért igyekszünk különböző mindennapos mozgásformájú dalosjátékokat megismertetni a gyermekekkel. A fokozatosság elve alapján jutunk el az egyszerű köralakítástól a párcserés, párfordulós, párosító, sorgyarapító, - fogyó, kapus játékon át a hidasjátékig. A szerepcserés játékoknál ügyelünk, hogy minden gyermek sorra kerüljön, ezáltal biztosítjuk számukra a zenei sikerélmény lehetőségét.

Az egyházi ünnepekhez, évszakokhoz, népszokásokhoz kapcsolódó énekek, játékok, táncok kreativitásra serkentik a gyermekeket, és fokozott együttműködésre késztetik őket. Alapvető, hogy a megfelelő légkör biztosítsa az érzelmi motiváltságot. Az ének, a zene segít ebben, hiszen a dal ritmusa, lüktetése önmagában is mindennapos mozgásra serkent. Ennek elősegítésére jött létre az integrált „Hej tulipán, tulipán” tánccsoport.

Az együtt mindennapos mozgás és együtt éneklés élménye kibővül a helyszínen szerzett környezeti tapasztalatokkal, élményekkel, mely által színesebbé válnak hétköznapjaik. Kifejezésre juthatnak érzelmeik, és viselkedésükkel környezetükre is visszahatnak.

Az óvodai zenei nevelés elősegíti a társas együttlét örömét, együtt örülünk, bánkódunk, ennek közösség formáló ereje igen jelentős. Megismertetjük a gyermekekkel a hangszereket, elsősorban a ritmushangszereket, megtanítjuk őket a helyes használatukra, kezelésükre.

Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek zenei érdeklődése már óvodás korban megfigyelhető. Ez ritmusérzékükben és szép tiszta éneklésükben mutatkozik meg, zenei érdeklődésüket a családból hozzák magukkal. Feladatunknak tekintjük az óvodai ének-zenei nevelésben a tehetséggondozást, az alapvető zenei készségek tudatosítását, gyakorlását.

A zenehallgatás pihentet, örömteli érzést nyújt a gyermekek számára. Mindig az aktualitásnak megfelelően, az évszakokhoz, ünnepekhez, családi eseményekhez kapcsolódó zenei anyagból válogatunk.

Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg-mindennapos mozgás-ritmus összekapcsolására, a ritmushangszerek egyéni alkalmazására.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében a szövegértés és figyelem, zenei képességek szintjének megfelelő anyag és eszközválasztás, a közös zenei tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együtt mindennapos mozgással, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Mondókázás és éneklés közben érzékeljék az egyenletes lüktetést, anyanyelvünk szépségét, dallamosságát.
- Zenei feladatok megoldása (pl. különböző mondatok, saját nevük ritmizálása, éneklése, kérdés-felelet játék).

- Az ének vagy körjáték ismételgetésével anyanyelvünk szavainak pontos ejtésének elősegítése.
- A szabadban szervezett zenei játékok során a természet hangjaival is ismerkedjenek meg a gyermekek.
- Hangszerek neveit ismerjék.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat, kezdeményezőek, képesek az
- önálló éneklésre.
- Ismerik a zenei fogalompárokat.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok, mondókák ritmusát.
- Tudnak ritmust, mindennapos mozgást, dallamot improvizálni.
- Képesek esztétikus térformák kialakítására, visszaalakítására, egyszerű táncos mindennapos mozgások elemeit ismerik.
- A zenehallgatásra szánt műveket szívesen hallgatják.
- Zenei képességeik biztos alapot jelentenek az iskola zenei neveléséhez.
- Ismernek rövid egyházi énekeket.

2.6.1.5. Verselés, mesélés

„A gyermek figyelmét az olyan történet köti le legjobban, amelyik szórakoztatja és felkelti kíváncsiságát. De életét csak akkor gazdagíthatja, ha mindennapos mozgásba hozza képzeletét, ha fejleszti intellektusát, ha eligazítja érzelmeiben.”
Bruno Bettelheim

A mese-vers anyanyelvi nevelésünk legfontosabb eszköze, az óvodai életet átszövő nevelési terület. Élmény a gyermekek számára, egész nap helye van óvodai életünkben, amikor a gyermekeknek igényük és kedvük van hozzá.

Az irodalmi anyag igényes összeállítása fontos feladat.
A jól megválasztott mesék, versek választ adnak a gyermekek problémáira, azokat a saját értelmi és érzelmi szintjüknek megfelelően dolgozzák fel.
Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz, a gyermek életkorához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható.

Olyan verseket, meséket választunk ki, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, hagyományápolást, ünnepeket, egyházi történéseket, az évszakok szépségét. Az óvodai irodalmi nevelés az etnikai gyermekek identitástudatának kiaknázatlan lehetőségeit is magában rejti.

A mesék, irodalmi értékek, műalkotások, művészi formában közvetítik az emberiség kultúrkincsét, alapvető mintát szolgálnak a gyermekkori álmodozáshoz.

Az óvodában a 3-6 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műnek, cigány nyelvű irodalomnak egyaránt helye van.

A mese megfelel a 3-6 éves gyermek szemléletmódjának, világképének. A verselés tevékenységekhez kötődő, az együttlétek hangulatát fokozó játék. A mese-vers hallgatásakor a meghitt együttlét alkalmával kialakulhatnak az érzelmi kötődések.

A mesék, versek az anyanyelv eszközei, olyan nevelési eszköz, amelynek segítségével a gyermekeknek szinte minden képessége, készsége fejleszthető. A mese-vers emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít. A mesék a gyermekek belső világát tükrözik vissza, így ráismerve önmagukra, a nekik megfelelő megoldásokat találják meg problémáik leküzdésére.

A mese-vers olyan nevelési terület, amely összekapcsolható a zenével, ábrázolással, játékkal, és a bennünket körülvevő világgal. A környezetünkben rejlő szépségek sok mondanivalót tartogatnak, amelyek mindig kifejezhetők a gyermek anyanyelvi szintjének figyelembevételével.

A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Célja:

- A gyermekek érzelmi – értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása.
- Az anyanyelv megismertetésén, az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése.
- A mese jelképeivel az emberi természet belső tájairól és a külső széles világ jelenségeiről adjon tükörképet.
- A magyar-roma kultúra értékeinek átörökítése

Feladat:

A tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása.

- A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása: fohászok mondogatása Jézusról, vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érezze magát, és ebben az intim állapotban belső képvilágot jelenítse meg.
- A gyermeket elvarázsoló élmény és örömforrás segítségével, a meseélmény befogadására való hangulat megteremtése.
- A mese fejlessze a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődését.
- Életkorának feleljen meg a gyermek szemléletmódjának és világképének.
- Élje meg a mese által szorongásait, és egyben a feloldást és megoldást is.
- Ébressze rá a mélyebb értelembe vett pszichikus realitásra, megismerési törekvésekre, mágikus világképre és a csodákra.
- Lehetőség teremtése a gyermeknek saját vers- és mesealkotásra, annak mindennapos mozgással vagy ábrázolással történő kombinálására, mivel ez az önkifejezésének egyik módja.
- A mesélés, mondókázás és verselés mindennapos, mivel a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
- A szülőknek segítséget adni az igényes irodalmi anyag kiválasztásában
- (feszültségoldás, agresszió, szorongás levezetése)
- A nyelvi képességek fejlesztése életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelően.
- Az irodalmi anyag igényes összeállítása.
- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, roma irodalom használata, ezen túl mai kortárs irodalmi művekből történő szemezgetés.

Beszédfogyatékos, hallássérült gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg-mindennapos mozgás-ritmus összekapcsolására, a bábozás, dramatizálás adta pszichológiai lehetőségek kihasználására, érdeklődés felkeltésére.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében a szövegértés és figyelem szintjének megfelelő anyag és eszközválasztás, bábozás, dramatizálás adta pszichológiai lehetőségek kihasználása.

A fejlesztés tartalma:

A mesehallgatás elengedhetetlen kritériuma a csend, a nyugodtság. A figyelemfelkeltő eszközök mellett szükség van egy állandó, meghitt helyre, ahol a gyermekek zavartalanul hallgathatják végig a meséket (meseszőnyeg, -mesesarok). Fontos, hogy a mese esztétikai élményt is nyújtson a gyermekek számára.

A mesék előkészíthetik a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével. Törekszünk a mimika, a szereplők egyéniségének megfelelő hangszín segítségével életre kelteni a mese szereplőit. A Gyermekbibliával ismerkedjenek a gyerekek korosztályuknak megfelelően. A mesehallgatás mindennapos tevékenység a csendespihenő előtt, amikor a gyermekek újra és újra meghallgathatják kedvenc meséiket.

Szervezeti formái olyan alkalmak is, amelyek a családi élethez hasonlóak. Például mesélés egy jó hangulatú program után, kirándulásokon pihenésként. Gyermekeink várják és igénylik a mesemondást. Figyelmesen, csendben hallgatják végig a meséket.

Eközben tekintetükön látszanak a belső képek készítésének jelei, ezért is nagyon fontos, hogy többnyire könyv nélkül meséljünk, amelynek felbecsülhetetlen a kontaktust teremtő és megtartó hatása. Gyermekeink mese indíttatású játékokat szerveznek a kedvenc meséikből.

A mondókázás, verselés, különböző tevékenységekhez kapcsolódva, séta, játék során alakul ki évszakokhoz, időjáráshoz, egy-egy érdekes dologhoz, jelenséghez fűződően. Gyakorlásra kötetlenül, a nap bármely szakaszában adódik lehetőség. A vers hangulata, ritmusa esetenként mindennapos mozgással való kisérése megfogja a gyermekeket.

Bábozás közben kifejezik, átélik, a mese által kialakult érzelmeiket.

Az egyre gazdagodó kifejezőkészséggel képessé válnak arra, hogy párbeszédes formát alkalmazzanak.

A dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök készítésébe bevonjuk a gyermekeket és a szülőket is. Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy az elkészült eszközök segítségével közösen dramatizáljunk, bábozzunk el egy-egy mesét / óvónő, gyermek, szülő/

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon, mintakövetéssel tanul, így az óvónő modellértékű a gyermek számára. Ezért nagyon fontos az óvónő beszéde, irodalmi tájékozottsága, felkészültsége.

A mesélés, verselés során jól fejlődik a gyermekek mindennapos mozgása, gyarapodnak értelmi képességeik, társas kapcsolataik, kommunikációjuk összetettebbé, árnyaltabbá válik, bővül szókincsük. Az etnikumhoz tartozó gyermekek beszédkultúrájának, kifejezőképességének alakulásához is nagymértékben hozzájárul a mese-vers, a bábozás, a dramatizálás.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Igényes irodalmi művek kiválasztásával anyanyelvünk szépségének megláttatása.
- Aktív és passzív szókincs bővítése.
- A mese és a valós történet közötti különbség megértése.
- Versek és mondókák mondásával alakul a helyes artikuláció, hangsúly, légzéstechnika.
- A mesében lévő népi, illetve műköltői kifejezések megismerése, használata.

- Beszédfélelemmel küzdő gyermek gátlásainak oldása mondókákkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretik és igénylik a mesét.
- Szívesen mondanak mondókákat, verseket önállóan is.
- Kedvenc meséiket örömmel bábozzák, dramatizálják, játékukban is felelevenítenek egy-egy mesei jelenetet.
- Törekszenek a hangsúlyos verselésre.
- Egyénenként is vállalkoznak mesemondásra, a mesei szófordulatokat alkalmazzák.
- Önállóan használják a könyvespolc könyveit, megóvják azok épségét, a napi élet részeként forgatják, használják azokat.
- Örömmel, szívesen veszik kézbe a Gyermekbibliát.
- Átlátják a mese tanulságát, értik mondanivalóját.
- Tudnak ismert irodalmi szöveget adott ünnepi alkalomhoz.
- A nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzik mondataikat.

2.6.1.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Amit szívedbe rejtesz,
szemednek tárd ki azt,
amit szemeddel sejtesz,
szíveddel várd ki azt.”
József Attila

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A manuális tevékenységek különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermek alapozó élménye, a külvilágból szerzett tapasztalatai eltérőek. A vizuális fejlődésére hatást gyakorol a természeti és társadalmi környezet.

Az ábrázoló tevékenység - a zenéhez hasonlóan – évezredek óta a gondolatok, érzelmek, a szárnyaló fantázia kifejezési módja.

Az óvodai rajzolás, festés, mintázás, képalakítás a gyermekek egyik legkedveltebb tevékenysége. Erre alapozza az Alapprogram is az elvégzendő feladatokat, számolva a gyerek spontán érdeklődésével. Az óvodában azonban állandóan szem előtt kell tartanunk, hogy „maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos, nem a mű, nem az eredmény”.

Mindezek figyelembevételével fogalmaztuk meg céljainkat, feladatainkat.

Célja:

- A személyiségfejlesztés megvalósítása, a gyermekek játékos tevékenysége által, az élmények és tapasztalatok képi, szabad önkifejezésére építve.
- Élmény és fantáziaviláguk formai képzetének alakítása, színérzékük, esztétikai érzékenységük formálása.
- A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladata:

- A gyermek környezete iránti esztétikai érzékenységének kialakítása.
- A gyermek tér-forma és színképzetének gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése.
- A sokrétű és zavartalan alkotó tevékenységhez szükséges feltételek biztosítása.
- Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- A gyermekek életkorának és egyéni érdeklődési körének megfelelő műalkotások bemutatása (kép, épületek, hidak).
- Az élmények biztosítása folyamatos tapasztalatszerzéssel.
- Különös figyelem a diszgráfia tüneteire, észleléskor jelzés szakember felé.
- A rajzolás, mintázás és a kézi munka technikai alapelemeinek és eljárásainak megismertetése.
- Az esztétikai nevelés feladata a szép iránti fogékonyság felébresztése a teremtett világ szépségei iránt.
- A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása vallásos szimbólumok festése, színezése (nagyméretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt stb.)

Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani az alkotás közben kialakuló kommunikációs lehetőségek kihasználására.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében a figyelem, finommotorikai képességek szintjének megfelelő anyag és eszközváltás, a közös ábrázoló tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttes játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Balesetvédelemre történő fokozott figyelem fordítása.

A fejlesztés tartalma:

Az ábrázolás megszerettetésére a vizuális látásmód fejlesztésére, az önkifejezési mód megtalálására naponta nyílik lehetőség.

A feltételek megteremtése és a különböző technikák megmutatása az elsődleges feladat.

A manuális tevékenység (rajzolás, festés, gyurmázás, tépés, vágás, ragasztás, hajtogatás, barkácsolás stb.) maga is játék. Amit elkészítünk, általában játékeszközként él tovább. Elsősorban a természetes anyagok adta lehetőségeket igyekszünk kihasználni.

Fontosnak érezzük az esztétikus környezet ízlésformáló, ösztönző hatását.

Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek, adottságuknak megfelelően segítjük őket, hogy élményeiket vizuálisan és kifejezhessék (évszakok változása, a természet szépsége, a gyermekek által megérthető világ tárgyai, eseményei).

Ráirányítjuk figyelmüket a környezetünkben fellelhető esztétikus tárgyakra, jelenségekre.

Megismertetjük a gyermekeket a természetben található anyagok felhasználásának sokszínűségével, ezáltal ösztönözzük őket a kereső-kutató, felfedező tevékenységre.

Az átélt élmények, a természetes anyagok csoportszobában való „tovább élesé" megjelenik a gyermekek rajzaiban, festményeiben, és belső esztétikai élménnyé válnak. Az alkotó, manuális tevékenységek módot adnak a gyermekek élményeinek, fantáziájának képi és plasztikai kifejezésére (firkálgatásból, gyurkálgatásból tovább lépve ember és cselekményábrázolás, természetes anyagokkal való tevékenykedés, formálás).

A napi tevékenységek folyamatában biztosítjuk, a nyugodt és zavartalan ábrázolási lehetőségeket, eszközöket.

A sokféle ábrázoló tevékenységekhez elhatárolt helyet biztosítunk.

Olyan légkört teremtünk, és annyi eszközt biztosítunk, hogy a gyermekekben belső késztetéssé alakuljon a napi rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, képalakítás igénye. Az eszközökhöz kapcsolódó technikai eljárásokat, azok alkalmazását már a legkisebbekkel is megismertetjük, elegendő időt adunk a begyakorlásra, készségszint elérésére (rajzeszközök használata, különböző festékek, anyagok - fonalak, papír - olló, ragasztó, szerszámok kezelése).

Színhasználatuk tükrözi az átélt élmény erősségét, érzelmeiket. A közös kompozíciók készítésében sokféle technikai lehetőséget kínálunk fel a gyermekek számára. Igyekszünk jó minőségű eszközökkel segíteni tevékenységeiket.

A gyönyörködtetés egymás munkájában az együttes tevékenység már magában hordozza a mi, illetve a népművészeti alkotások megismerésének kezdeti lépéseit.

Ezeket a tapasztalatokat kirándulások alkalmával vagy közvetve film, reprodukciók által közvetítjük a gyermekek felé.

A népművészeti élmények alapul szolgálnak környezetszemléletük, környezetszeretetük, illetve környezetmegóvó magatartásuk kialakulásához.

A rajzolásban, a kézimunkában megjelenítjük a kisebbség történelmi hagyományainak elemeit. Az eltérő kultúra, élményvilág, az élénk színhasználatban, a formai ábrázolásban is kifejezésre jut.

A lassabban fejlődő gyermekekkel differenciált fejlesztések alkalmával ismertetjük meg a vizuális képalkotás élményét, a tevékenység kellékeit, a változatos technikai eljárásokat.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Szókincsbővítés (téri, formai fogalmak, színképzetek)
- Anyagok, technikák nevei.
- Az alkotások tartalmának minél részletesebb elmondása.

- A művek bemutatása.
- Alapszínek neveitől az árnyalatig való eljutás.
- Minősítések megfogalmazása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek a különböző eszközöket készség szintjén használják.
- Mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni, élményeiket, elképzeléseiket képi formában jelenítik meg.
- Önállóan alkalmazzák a megismert technikákat.
- Ismerik a színeket, alkotásaikban kedvenc színeik érvényesülnek.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mindennapos mozgások jelzésével is.
- Díszítő jellegű, írás-előkészítő feladatokat szívesen oldanak meg.
- Meglátják környezetükben a szépet, az esztétikai értékeket.
- Tevékenységük kitartó, értékelik egymás munkáit.

2.6.1.7. Munka-jellegű tevékenységek

„Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti
Amit lát is már inkább megjegyzi,
De, amiben ő maga is tevékenyen részt vesz
Az bizonyosan bevéső dik az emlékezetébe.”
Kodály Zoltán

A munkajellegű tevékenységek nap mint nap jelen vannak az óvodásgyermek életében. A játékból bontakozik ki, eleinte elsősorban önmagukért, később a közösségért végzik. A gyermeki személyiségfejlesztés egyik eszköze.

A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermekkorban a munka szépségét az adja, hogy nem kötelező, hasonlít a játékhoz.

A munka mindig célra irányuló tevékenység, általában külső irányítással folyik, a gyermekektől figyelmet, fegyelmet, türelmet, kitartást, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli. A munka végzése során megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről.

A tevékenységek során a gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, ismerkednek a munkaszervezés folyamataival.

Az óvodában a munka, elsősorban közösségért végzett tevékenység, amely közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségesebbé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása. Fontos nevelési eszköz, – sokoldalúan fejleszti a személyiséget – mivel mindennapos mozgással valósul meg a normális testi fejlődés egyik legfontosabb tényezője.

Célja:

- A munka legyen a gyermek szívesen és örömmel végzett tevékenysége. A munkajellegű tevékenységeken keresztül a gyermeki személyiség formálása, a környezethez való pozitív viszony alakítása.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása.

Feladata:

- Olyan munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése, a feltételek biztosítása, amely a gyermekek számára elfogadható önként vállalt örömforrást jelent, a fokozatosság elvének figyelembevételével.
- A munkavégzés folyamatos legyen és épüljön be az óvodai mindennapokba.
- A gyermekek munkához való pozitív viszonyának kialakítása, a saját személyiségével kapcsolatos munkakészség kialakulása után jusson el a közösség érdekében végzett munkáig.
- Az óvodapedagógus konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelése a gyermekről.
- A helyes munkafogások és a gyermeki munka során használt „eszközök” használatának megmutatása.

A feltételek megteremtése:

Teremtsük meg a gyermekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket. A helyi adottságokhoz, lehetőségekhez képest kapjanak tartalmilag gazdag, változatos, feladatokat. A gyermekek saját személyük, illetve a gyermekcsoport érdekében, maguk végezzenek minden olyan munkát, amelyre egészségük károsodása nélkül képesek.

A játékban reprodukált munkák jó alkalmak egy-egy mozdulat, cselekvéssor begyakorlására, amelyet a gyermek jól hasznosít valós szükségletei kielégítésekor. A mindennapi munkálkodás során a gyermek információt, tapasztalatot szerez az őt körülvevő tárgyi világról. A tevékeny (egészséges) gyermek természetesnek veszi, sőt igényli is az erejéhez mért munkajellegű tevékenységeket. Könnyen kezelhető és balesetmentes eszközöket biztosítunk hozzá.

A munka végzéséhez nyugodt légkört teremtünk. Az önálló munkavégzéssel módot adunk arra, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják, lássák munkájuk célját, hasznosságát.

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek az általuk kedvelt munkafajtákban elmélyülhessenek. A közösen végzett munka, a közös öröm és lehetőség, az együtt elért eredmények segítik a baráti kapcsolatok kialakulását, megerősödését.

A napirendben megfelelő időt biztosítunk, hogy a különböző feladatokat a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék

A gyermeki önkéntességet, nyitottságot, megismerési vágyat, érdeklődést, aktivitást igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. Az óvónő és a dajka kezdi a munkát, és mintát ad a gyermekeknek a pontos, kitartó munka végzésére

Munkajellegű tevékenységek az óvodánkban:

Önkiszolgálás:

A gyermek a saját személyével kapcsolatos feladatokkal, annak sorrendjével ismerkedik meg, felnőtt segítségével. /testápolás, öltözködés, kulturált étkezési szokások elsajátítása, betartása, saját személyükkel kapcsolatos igényesség kialakítása/.

Naposi, felelősi munka:

A naposi, felelősi munka – a gyermek fejlettségétől, egyéni képességeitől függ, közösségi megbízatás. Az önkiszolgálással kapcsolatos munkafolyamatok begyakorlása után válik egyre tudatosabb, örömtelibb tevékenységgé. (terítés, törölgetés, söprögetés, teremrendezés, eszközök kiosztása, összeszedése stb.)

5-6 éves korban fontos a felelősi rendszer kialakítása (öltöző, mosdó, játék, - természetsarok gondozása.) Ez a tevékenység hozzájárul a gyermekek kitartásának, felelősségérzetének, kötelesség, - illetve feladattudatának alakulásához. Nevelőereje nagyfokú, mert ezáltal tudatosul bennük, hogy mikor játszanak, és mikor végeznek eredményt hozó munkát.

Alkalomszerű munkák, megbízatások:

Elősegítik a gyermekek önállóságának fejlődését, egyénre szabottak. Beépül a napi tevékenységbe – környezet rendjének biztosítása, játékmosás, segítés az óvónőnek, egymásnak, kisebb gyermekeknek, az udvar tisztántartása. stb. Ünnepekre való felkészülés – teremdíszítés, ajándékkészítés. Ünnepekhez, évszakokhoz kapcsolódóan sütemények, gyümölcssaláták, befőttek készítése.

Növény-, és állatgondozás:

A növény-, és állatgondozás, közben átélik és megfigyelik, a közreműködésük nyomán létrejövő változásokat. A természetsarok bővítése, gondozása folyamatos. Az évszaknak megfelelő zöldségek, gyümölcsök, termések – az ezekből készült bábok, kiegészítő eszközök, tablók esztétikai élményt is nyújtanak a gyermekeknek. A veteményes és virágoskertben lehetőség van az időszakos és folyamatos kerti munkák végzésére. Az őszi, téli időszakban óvónői irányítással madáretetők készítése, a madarak folyamatos etetése.

Nagyon fontos a munka megszerettetése, az ahhoz szükséges képességek fejlesztése, ezért türelemmel, rendszeres értékeléssel, dicsérettel, játékban való gyakorlással is késztetjük a gyermekeket a szokások mélyítésére.

A játék és munka összefonódása mindkét tevékenységet gazdagítja, színezi és a nevelési hatásokat fokozza.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Munkatevékenységek és munkaeszközök megnevezése.
- Munkavégzés közbeni folyamatos kommunikáció.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően, önállóan ellátni magukat.
- A naposi munkát, egyéb alkalomszerű tevékenységeket önállóan, szívesen végzik.
- Szívesen segítenek az óvoda, csoportszoba rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- A megbízatásokat számontartják, önállóan végzik.
- Figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére, igényükké válik a rend és tisztaság.
- Ismerik a munkavégzéshez szükséges eszközök, szerszámok biztonságos célszerű használatát.
- A munkavégzésben kitartóak, felismerik annak hasznosságát, kialakul bennük a munka iránti tisztelet, megbecsülés.
- Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.
- A környezettudatos viselkedésük megalapozása megtörténik.

2.6.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Amit megtanult a gyermek, amit ért, amiről élménye van,
ahhoz hasonlót ő is ki tud találni”
Szabó Helga

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése, a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.

Az óvodában a tevékenységben megvalósuló tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg.

Az óvodában a tevékenységek folyamatosak, mert minden helyzetben utánoz, tapasztal, tevékenykedik a gyermek. A tevékenykedés az életet végig kísérő folyamat, a játékban a leghatékonyabb, az óvónő és a gyermek kölcsönös egymásra ható közös tevékenysége. A felnőtt tevékenységét igyekszik ő is az életkorának megfelelően megismételni. A tevékenykedés legfőbb formája a mintakövető utánzás. A gyakorlati tevékenység, tevékenykedtetés során megfigyelik, elraktározzák a folyamatokat, szükség esetén felidézik. Minél többet tapasztaltatunk akár manipulálással, vagy vizuálisan, annál több elemre fog emlékezni, és egyre pontosabban tudja majd a gyermek visszaadni ismereteit. Gondolkodásukban egyre inkább helyet fog kapni a belső, gondolati kép. Saját cselekvésük

eredményeként létrejövő változásokat, összefüggéseket már szavakkal is ki tudják fejezni. Ez a szóbeli kifejezés az értelmi képességek fejlesztésének fontos eszköze.

A tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jut el a gyermek. Tevékenysége során fejlődnek a különböző képességei – a cselekvés képességei, kognitív vagy megismerő képesség, gondolkodási képesség. A képességek fejlettsége elsősorban tevékenységben érhető tetten és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony. Az óvodai nevelés során a képességfejlesztésben minden hatás komplex, a részeken keresztül az egész személyiségre hat.

Célja:

- Változatos, sokoldalú cselekedtetés közben fejleszteni a gyermekek értelmi képességeit, a tevékenységben megvalósuló tanuláshoz való pozitív viszony kialakításával iskolai életmódra való előkészítés.
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.

Feladata:

- A tevékenységekbe ágyazott tanulás feltételeinek megteremtése: felfedezések, megfigyelések, tapasztalatok, élményszerzés, önálló feladatmegoldás lehetőségeinek biztosításával a különböző kompetenciák fejlesztése.
- A valósághű észlelésre, a figyelem összpontosításra való képesség, a problémamegoldó és kreatív gondolkodásra nevelés.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás szervezése – tervezése változatos, sokoldalú lehetőségek biztosítása.
- Részképesség – lemaradás, egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek.

A fejlesztés tartalma:

Óvodánk helyi sajátosságaiból és a környezeti nevelés komplex felfogásából kiindulva a műveltség tartalmaknak egymásra kell épülni, hogy kiegészítsék egymást.

Kisgyermekkorban a tanulás és a játék nem különíthetőek el egymástól, a gyermek úgy tanul, hogy játszik. A játék elemei a gyermeki műveltség szerves alkotórészei, élettechnikák kipróbálása is, tanulási módok kidolgozása.

Ilyen értelemben készítenek elő, a későbbi rendszeres ismeretszerzésre. A játék tehát az, amiben az óvodás gyermek tanul. Alapvetően tanul, elsősorban önmagát, önmagán keresztül a környező világot.

A tevékenységbe ágyazott tanulás feltételeit az óvónőnek kell kialakítania. Alapfeltétele a meleg – korlátozó, előítéletmentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, a gyermekek szándékát és döntési jogát.

A kötetlen óvónői kezdeményezések tevékenységbe ágyazott, képszerűek, szemléletesek, játékosak, utánzásra késztetnek. A tevékenykedés folyamatában kialakul a megfelelő munkafegyelem, segítjük az önálló feladatvégzést, halk beszédre, türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket, így fejlődnek akarati tulajdonságaik is.

Az 5-6 évesek esetében követelménynek tartjuk, hogy feladataikat befejezzék, az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében.

A kudarcok kiküszöbölését rendkívül fontosnak tartjuk, mert a siker öröme motiválja a gyermek újabb megismerő, tapasztalatszerző tevékenységét.

A tevékenységben megvalósuló tanulás módszerei, színterei:

Óvodai nevelésünkben fontosnak tartjuk a tevékenykedés folyamatában a gyermekek élményeinek meghallgatását. Szeretnénk megalapozni a külvilágra nyitott, érdeklődő gyermeki személyiséget, kérdezési kedvük, kíváncsiságuk, verbális aktivitásuk fokozásával.

A kötetlen mikró csoportos fejlesztések alkalmával tudatosan tervszerűen történik a differenciált fejlesztés. Egy-egy tevékenységre bármikor visszatérhetünk, és lehetőség adódik, hogy legalább egyszer minden gyermek részt vegyen benne. Alkalmazunk kötött tevékenységi formát is, főleg a nagyobb gyermekeknél – a szándékos figyelem, a kitartás, önfegyelem, feladattudat, türelem fejlesztéséhez, vagyis az iskolakészültséghez fontos magatartási formák kialakításához.

A folyamatos és alkalmi megfigyelések kapcsán a sok cselekvés, sokoldalú érzékelés biztosításával segítjük elő a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzést.

A tevékenységbe ágyazott tanulási folyamat tervezésekor mindig a környezet megismerése, illetve az aktuális ünnepek szokásaira építve határozzuk meg feladatainkat.

A gondozás, közösségi nevelés terén negyedéves tervet készítünk. A különböző tevékenységformákat a tanulási folyamatot heti ütemezésben tervezzük a gyermekek fejlettségének, egyéni képességeinek figyelembevételével.

Lényeges elem a folyamatosság, a folytathatóság, amely a tevékenységek időkereteinek a közöttük lévő határoknak az oldását, az egyéni adottságok, szándékok szabadabb kifejezését jelenti.

Olyan feladatokat adunk, amely tudatos, pontos és képességfejlesztő.

A cselekvéses tanulásban érvényesül a nevelői céltudatosság, a tervszerűség a pedagógiai önállóság.

Kapcsolódó anyanyelvi fejlesztés:

- Valamennyi tevékenységi területen jelen van.
- A gyermek beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.
- Minden gyermeki kérdésre válaszadás.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képesek azonosulni a számukra meghatározott feladatokkal, igényükké válik a sikeres cselekvéses tanulás.
- Eljutnak a pontos, valósághű észleléshez, így tudásuk megalapozott lesz.
- Képesek a figyelemösszpontosításra, megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel.
- Igénylik a társas együttműködést, felismerik a különbözőséget, a közös alkotás örömét.

- Képesek közös problémamegoldásra, kifejlődik együttműködő képességük (egymásra figyelés, segítségadás, egymás meghallgatása).
- Hozzászoknak, saját tevékenységük ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékelik egymás megoldásait.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, önfegyelemmel, kompetenciákkal.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Az intézményünkbe járó gyermekek esélyeinek növelése, kiemelve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

A kisgyermek első alkalommal válik el a szülőtől, mikor átlépi az óvoda kapuját. A pedagógusok arra törekednek, hogy minél jobban megismerjék a családokat, az onnan érkező gyermeket. Ezt több formában, módszerrel valósítjuk meg, melyről programunkban van szó. Azt valljuk, hogy a szülőkkel együtt kell segítenünk a gyermeket abban, hogy megtalálja helyét az óvodában. Bizalomra épülő kapcsolatot igyekszünk kialakítani a szülőkkel, kérjük őket, mondják el minden alkalommal, ha probléma adódott otthon (pl. éjszaka nem jól aludt, nincs étvágya stb.). szükségünk van minden ismeretre, ami a gyermekkel kapcsolatos ahhoz, hogy elfogadóan ehhez tudjunk igazodni.

Évente több alkalommal lehetősége van a családoknak óvodánkban tartózkodni, részt venni a rendezvényeken, nyílt napokon. Ezek az alkalmak arra is szolgálnak, hogy megismerjük a családok szociális kompetenciáit, szokásait, ők pedig betekintést nyernek a mi szokásainkba, szabályainkba.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését, az ehhez szükséges biztonságos, érzelem gazdag belső és külső környezet feltételeit teremtjük meg.

Szoros kapcsolatot ápolunk a gyermekvédelemben dolgozó szakemberekkel, az óvoda fenntartójával, a védőnővel, orvossal, fejlesztő szakemberekkel, tanítókkal. Munkánkra jellemző az egymás segítése, támogatása, hiszen mindannyiunk közös célja, hogy a gyermekek mindent megkapjanak, ami a fejlődésükhöz szükséges. Kivétel nélkül igaz ez minden településen élő gyermekre!

2.6.2. Roma/cigány nemzetiségi nevelés, fejlesztés

A nemzetiségi nevelés-oktatás megszervezése, a nemzetiségi nevelésben-oktatásban való részvétel

A nemzetiségi nevelést folytató óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés magába foglalja a

nemzetiségi hagyományok, szokások tovább örökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését.

A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodában mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programban kell meghatározni úgy, hogy annak az óvodai nevelési év első hónapjában az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira kell épülnie.

Óvodánkba járó gyermekek családjai közül már kevesen használják a nyelvet, de szívesen fogadják, hogy megismertetjük gyermekükkel az egyszerű szavakat, kifejezéseket cigány nyelven is. Két pedagógus szerzett képesítést nemzetiségi óvodapedagógus szakon, akik napi szinten használják a csoportokban a cigány nyelvet. Rövid mondókákat, verseket, énekeket tanulnak, cigány irodalom anyagából válogatnak. Tánccsoportot működtetnek, ahol a kultúra ápolása folyamatos.

A roma/cigány nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelése nem származásuk szerint, elkülönítve történik óvodánk gyermekcsoportjaiban, hanem integráltan. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelést cigány kulturális nevelés keretében, magyar /roma nyelven valósítjuk meg.

Mellékletként elkészített programunk tartalmazza részletesen kidolgozva ezt a munkát.

A Köznevelési törvény szerint az óvodai nevelés nyelve a magyar, illetve a nemzeti és etnikai kisebbség nyelve.

A nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek, - a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvényben meghatározottak alapján anyanyelvükön és magyarul vagy teljes egészében magyar nyelven részesülhetnek óvodai nevelésben.

Ezek alapján óvodánk célja és feladata:

- Biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermek számára.
- Ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
- Segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. A roma/cigány nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy

- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat,
- segítse az identitástudat kialakulását és fejlesztését.

A nemzetiségi nevelés célja és feladata, hogy

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára;
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
- készítse fel a gyermeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására;
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

Óvodában törekszünk arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógusok a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítják az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezik meg a nyelvelsajátítást.

Megszervezése:

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógus ismerje a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladat a kultúrkincs átörökítése. Megfelelő nyelvismerettel, végzettséggel rendelkezzen.
- Az óvoda nevelőmunkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel), a nemzetiségi szervezetekkel való együttműködéssel a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén. A nemzetiségi neveléshez a nemzetiségi kultúra ápolását segítő eszközöket biztosítunk. Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiségi életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés formája: roma/cigány kulturális nevelés magyar és cigány nyelven. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés során a tevékenységi formákban hangsúlyozottan kell szerepeltetni a roma/cigány játékokat, verseket, meséket és dalokat, a sajátos szín- és formavilág helyet kap a tevékenységekben. A mindennapos mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a roma/cigány tánckultúra megismertetése. A roma/cigány nemzetiségi óvodai nevelés olyan módon készítse fel a gyermekeket a sikeres iskolai előmenetelre, hogy tudatosan építsen a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra.
- Elkészített tematikusterv alapján foglalkoznak a nemzetiségi óvodapedagógusok a gyermekekkel, melyben a műveltségtartalmak szerint használt anyagok, témák megtalálhatóak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt
- ismerjen a nemzetiség kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- a roma nyelven beszélő pedagógus munkájának köszönhetően minden korosztály megfelelő tudással fog rendelkezni a rendszeres nyelvhasználat által.

2.6.3. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, speciális fejlesztő tevékenységek:

Az alapító okiratban foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékosság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Az óvoda a rendelkezésre álló személyi és tárgyi felszereltsége miatt korlátozott számú gyermek felvételét és ellátását tudja biztosítani. Az SNI –s gyermekekkel a szakértői bizottság

javaslata alapján gyógypedagógus foglalkozik, a meghatározott óraszámban. Feladatát megbízási díj ellenében teljesíti.

Az SNI-s gyermekek integrált nevelését felvállaló óvodapedagógusokra jellemző a szakmai elhivatottság, hittel és meggyőződéssel végzik a feladatukat.

A sajátos nevelési igény az az állapot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai olyan mértékben térnek el az általánostól, hogy annak alapján – a lehetséges fejlődés eléréséhez – sajátos pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosítása szükséges.

A sajátos nevelési igényt a Megyei, Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat bizottsága állapítja meg. A gyermek óvodai integrálása a szakértői bizottságok által kiállított szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Alapelvünk:

- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- A gyermek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához.
- Befogadó csoportlégkört kell kialakítanunk, melyben a gyermek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást.

Célja:

- A nevelés általános céljainak megvalósítására történik.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, zavarok korai kiszűrése és megelőzése.
- A fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, indirekt nevelési módszerekkel realizáljuk a pszichikus funkciók fejlesztését, a gyermeki spontán aktivitásra építve.
- Korrekciós fejlesztésünk célja támaszt nyújtani a részképesség – gyengeségekkel küzdő gyermekek részére egyéni, - kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében, az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Feladata:

Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségben, különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készség alakítása.

- Bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnáló gyermeknél vissza kell térni arra a fejlettségi szintjére a gyermeknek, amelyben még biztosan mozog és fokozatosan nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatni a következő szintre.
- Idő és lehetőség biztosítása a gyakorlásra, korrigálásra.

Intézményen belüli és/vagy kívüli speciális fejlesztő tevékenységek megszervezése:

A szülők tájékoztatása, az együttműködő kapcsolat kialakítása.

A fejlesztés tervezése és gyakorlata a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára épüljön. Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása a megfelelő szakember feladata.

- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségének tekintetében a sérülés jellegének, súlyosság mértékének, adott fizikai állapotának figyelembevétele.

Tárgyi feltételek:

A szociális és kommunikációs készségek sérülése, valamint a tevékenységek megszervezésének nehézsége miatt a világ kaotikus, átláthatatlan a sérült gyermek számára. Ahhoz, hogy megteremtsük a biztonságos hátteret, átláthatóvá kell tennünk számukra a környezetet. Feladatunk, hogy a gyermek érthető információt kapjon arról, hogy mikor mit kell, vagy lehet tenni, hol történik az adott tevékenység, hogyan kell egy tevékenységet elkezdeni, befejezni, milyen eszközöket és hogyan használhat hozzá. Óvodánk rendelkezik fejlesztő szobával, ahol a gyermekek egyénre szabott fejlesztése nyugodt körülmények között valósulhat meg. Ahhoz, hogy az óvodapedagógusok a fejlesztőmunkába hatékonyan betudjanak kapcsolódni, bővíthessék szakmai ismereteiket, támogatjuk a differenciálás, integrálás témakörben szervezett továbbképzéseken való részvételt.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek elemi viselkedésének alakítása a következő területeken:

- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztés
- fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása
- szociálisan nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, korrekciója
- önkiszolgálási készségük egyéni ütemben történő fejlesztésének segítése
- rendszeresség és időbeliség biztosítása
- elemi készségek, képességek fejlesztése, tanítása

Az integrált nevelésre vonatkozó általános irányelvek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni a gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődése.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

- A habilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok és dajkák vesznek részt.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően a pedagógiai programban, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodva, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv" szerint.

Az együttnevelési tanulási-tanítási folyamat elvei:

A különleges bábásmódot igénylő gyermekek befogadásával, a vele való együttélés tapasztalatai a szocializációjában, személyiségében pozitív változást hoznak. A gyermekközösségnek ismereteket nyújtunk az életkoruknak megfelelő szinten a közösségükbe belépő sajátos nevelési igényű gyermekekről: betegségéről, állapotáról, hogyan és mit lehet neki segíteni, miben nem szabad segíteni. A sérült gyermeket a pozitívumain keresztül mutatjuk be ép társaiknak. A sajátos nevelési igényű gyermeknek megtaníthatjuk tapasztalat útján a kortárs közösségben élést, együttélést. Megtanítjuk a reális önértékelésre, sérültségéből adódó lehetőségeinek és korlátjainak fel- és elismertetésére, tehetségének kibontakoztatására. Bevonjuk őket a programokba, közösségi életbe. Elősegítjük kommunikációjuk, társas viselkedésük, és szociális kapcsolataik fejlődését. Arra kell törekednünk, hogy felszabadultan, szorongás nélkül vegyen részt az ismeretszerzés folyamatában és mindezt megfelelő toleranciával, eszközökkel, ismeretek átadásával, példamutatással segítsük.

A megvalósulás kritériumai:
- Csoportonként maximum kettő sajátos nevelési igényű gyermek fogadása, lehetőleg azonos fogyatékossági típussal.
- A pedagógusok esetében a magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességek, speciális szakmai ismeretek előnyt jelentenek.
- Egyéni fejlesztési terv készítése az érintett szakemberekkel.
- Individuális módszerek, technikák alkalmazása.
- Egyéni képességekre szabott tervezet készítése, használata.

<u>Enyhe értelmi fogyatékos gyermek</u>

Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségről.

Elengedhetetlen a szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, melyben érzékeny pedagógusok fejlesztik a gyermeket. Türelemmel, toleranciával fordul minden alkalmazott azokhoz a gyermekekhez is, akiknek erre még nagyobb szükségük van, mint ép társainak.

Az értelmi sérült gyermek esetében fokozott szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkal kísért, egyszerű verbális utasításoknak, a zenének, ritmusnak és a sok ismétlésnek. Fontos, hogy sok szeretetet kapjon, testi-lelki szükségletei kielégüljenek, a környezete sem alul-, sem felülterhelést ne rójon rá.

Középsúlyos mentális retardáció

A mentális retardáció a szellemi működés lelassulásából vagy inkomplett fejlődéséből kialakult állapot. Jellemzi a különböző készségek és az intelligencia minden területén megfigyelhető károsodás, amely a fejlődési időszak alatt manifesztálódik.

- A mérsékelten retardált gyermek nyelvi és értelmi fejlődése lassú, és az ezeken a területeken elérhető szintje behatárolt.
- A mindennapos mozgáskészségük visszamaradott, felügyeletre szorulhat.
- A fejlesztőmunkában behatárolt az előrehaladásuk, bár néhányan képesek az olvasáshoz, íráshoz, számoláshoz szükséges ismeretek elsajátítására.
- A képességek profilja eltéréseket mutat. Egyesek jobb vizuális-térbeli és rosszabb nyelvi képességekkel rendelkeznek, mások ügyetlenek, de élvezik a szociális interakciót. Vannak, akik nem tanulnak meg beszélni, vannak, akik csak az alapvető szükségleteket fejezik ki, és vannak, akik egyszerű társalgásra is képesek.

A habilitáció célja: közösségbe való integrálás, képességeknek megfelelő munkavégzés, biztonságos, elfogadó környezet biztosítása. A korai fejlesztő programok 3 éves kortól alkalmazhatóak. Fontos a szülők nevelési attitűdjének alakítása, a nevelési problémák megoldásának segítése.

Mérsékelt szint: az elvont gondolkodás minden téren elmaradást mutat az életkornak megfelelő szinthez képest. A nyelvi fejlődés terén már óvodás korban is elmaradás tapasztalható, illetve más készségek is lassabban fejlődnek. A hétköznapi élet olyan tevékenységeiben, amelyek elvont gondolkodást igényelnek, segítségre van szükségük. Nyelvi készségeik, beszédük komplexitása jelentősen elmarad kortársaikhoz képest. Képesek családi-, rokoni-, baráti kapcsolatok kialakítására. Tipikusan fejlődő kortársakkal is létrejöhetnek baráti kapcsolataik, itt azonban nehézséget okozhat a nyelvi készségek eltérő szintje. Előfordul, hogy környezetük szociális jelzéseit nem megfelelően értelmezik. Több területen képesek a megfelelő önellátásra (étkezés, öltözködés, higiénia), de az önállóság kialakításához hosszabb időre van szükségük, mint más gyermekeknek. Általában olyan munkaterületeken sikeresek, amelyek kevéssé teszik szükségessé az elméleti ismeretek tudását, illetve a kommunikációs készségek magasabb szintjét. Az összetett munkafeladatok terén segítségre van szükségük. Azokat a területeket erősítjük, melyben sikerélmény éri a gyermeket.

Kisgyermekkorra jellemző: alacsony érdeklődést mutat a környezet tárgyai iránt, figyelme nem kitartó. Az emlékezeti folyamatok lassabbak, mint kortársaiknál, az átélt cselekvési helyzeteket nem képes általánosítani és más helyzetekre átvinni. A mindennapos mozgásfejlődés kortársaihoz képest valamilyen fokú elmaradást mutat, ez a nagy- és a finommindennapos mozgásra is egyaránt jellemző. A beszédfejlődés terén szintén érzékelhető a lemaradás; később jelennek meg az első szavak, a szókincs lassan bővül, és mindvégig korlátozott marad. A nyelvtan szintén nehezen épül ki, egy-egy beszédfejlődési szakaszban "bennragad" a gyermek.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a szakemberekkel való folyamatos konzultáció alapján fejlesztésükről. Gyógypedagógia és kreatív foglalkozásokat is biztosítunk a gyermek számára.

Óvodapedagógus részére javasolt fejlesztés a szakemberrel közösen:

- általános ismeretek bővítése
- grafomotoros, vizuomotoros készségek fejlesztése
- figyelem, koncentráció fejlesztése

- problémamegoldó és analógiás gondolkodás fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- játék és önkiszolgáló tevékenység fejlesztése
- pszichés vezetés
- verbális kifejezőkészség fejlesztése
- rugalmas viselkedésszervezés fejlesztése

Beszédfogyatékos gyermek

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy exreceptív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérően.

A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív, diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd) illetve beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedészavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok megmutatkoznak:

- az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjén
- a beszédértés és észlelés nehézségében
- a kifejezőkészség nehézségében (mondatalkotási nehézség, összefüggő beszéd)
- a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségét előjelző kognitív képességzavarban
- verbális tanulás lassú fejlődésében

Az óvodai nevelés egész időtartama alatt kiemelt feladat:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- az értelmi fejlesztés
- a mindennapos mozgás és észlelési funkciók
- az érzelmi élet fejlesztése
- egyéni és kiscsoportos fejlesztés.

Ellátása: integrált nevelés, fejlesztő foglalkozás. Egyéni fejlesztési terv személyre szólóan, az adott feladatellátást igénylő gyermekre vonatkoztatva kerül kidolgozásra.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő (közülük azok, aki integrációban a többi gyermekkel együtt nevelhető és ép intellektusú) gyermekek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban

való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermekek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre.

Hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek az óvodában

Oktatási Hivatal által meghatározott irányelv:

„A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.”

Nincs két egyforma hallássérült gyermek. Minden hallássérült kisgyermek más és más sajátosságokkal rendelkezik. Ebből adódóan hallásállapotuktól, nyelvi szintjüktől, egyéb képességeiktől és személyiségüktől függően eltérőek a sajátos nevelési igényük is.

Az óvodapedagógus a csoportjába járó hallássérült gyermek egyéni sajátosságainak megismerésével tapasztalhatja meg, hogy a gyermekek hallásállapota milyen feladatokba, játékokba való bevonását teszi lehetővé. A hallássérült gyermekek bevonása az óvodai tevékenységekbe a legtöbb esetben megvalósítható.

A hallókészüléket a gyermek a természetes hallásnak megfelelő helyen, a fül mögött viseli. A hallókészülék a hanghullámokat elektromos rezgésekké alakítja, felerősíti, majd visszaalakítja hanghullámokká. A készüléket használó gyermek esetében arra kell törekednünk, hogy a beszédünket minél optimálisabban tudja felfogni. A hallókészülék az akusztikus jeleket (pl. a beszélő hangját) és a zajokat egyaránt felerősíti, így az optimális hallási körülmények esetén a gyermekhez közel van a beszélő és csendes a környezet.

A készülék működésének ellenőrzése, az elemcsere elsősorban a szülők feladata.

A hallássérülés következményei elsősorban a beszédfunkcióra terjednek ki. A hallókészülék segítségével a hallássérült gyermek is meg tudja tanulni a beszédet, de ennek üteme lassúbb, mint a halló gyermekek esetében, és sok esetben speciális segítséget igényel.

Az óvodai nevelés egész időtartamában feladatunk a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása, az aktív nyelvhasználat fejlesztése. Ez által fejlesztjük a gyermek beszédértését, szókincsét, szájról olvasási készségét. Törekszünk a beszédérthetőség kialakítására.

A hallássérült gyermekek óvodai nehézségeinek csökkentésében a hallássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógus (a szurdopedagógus) segítségére támaszkodunk.

Az óvodapedagógus főbb feladatai a hallássérült gyermek esetében:

- Megismeri a gyermek szakértői véleményét.
- Információt gyűjt a gyermek hallásáról. Az óvodapedagógusnak tisztában kell lennie azzal, hogy milyen fokú a gyermek hallássérülése, mit és milyen távolságból hall meg, mikor keletkezett, valamint azzal, hogy a hallássérülés bekövetkezése előtt beszélt-e már a gyermek. Tudnia kell, hogy a gyermek milyen mértékben képes információkat felvenni a hallása révén, és mennyiben támaszkodik a szájról olvasásra. (Ki lehet például próbálni, hogyha a gyermek háttal áll, akkor meghallja-e a halk erőjű közlést, vagy csak a hangosabbat.) Növelni lehet a hallássérült gyermektől való távolságot, és ekkor megfigyelni, hogy milyen mértékű hangerőnövelésre van szükség a hang meghallásához.
- Megismeri a szükséges speciális eszközöket, speciális módszereket.
- Az óvoda pedagógiai programja alapján nevelési tervet készít, szükség esetén egyéni fejlesztési tervet ír.
- Felkészíti a csoportjába járó gyermekeket a hallássérült gyermek fogadására.
- Felkészíti a csoportjába járó gyermekek szüleit a hallássérült gyermek elfogadására, nem eltitkolva a hallássérülés tényét, de nem is túlhangsúlyozva azt.
- Felveszi a kapcsolatot a hallássérült gyermek szüleivel, a módszertani intézmény szakembereivel.
- Felveszi a kapcsolatot és együttműködik a szurdopedagógussal, és az együttnevelést segítő szakemberekkel.

Az óvodapedagógus főbb feladatai a gyermekcsoport felkészítésben:

- Lényeges annak hangsúlyozása, hogy hallássérült társuk nem tehet állapotáról.
- A gyermekek információt kapnak arról, hogy a hallássérült társuk a beszédet halkabban hallja, torzabban vagy alig hallja, még akkor is, ha hallókészüléket visel.
- Az ép hallású gyermekek ismerjék meg a hallókészüléket, annak célját. Ha tudják, hogy mire kell vigyázniuk a hallókészüléket viselő gyermek esetében (pl. ne ráncigálják, ne dobják oda a labdát, ne vizezzék össze, ne szórjanak rá homokot stb.), jobban lehet számítani a gyermekek óvatos viselkedésére.
- Az ép hallású gyermekek ismerjék meg, hogy milyen módon tudnak kommunikálni a nyelvi nehézségeket mutató társukkal (pl. vele szembe fordulva, természetes artikulációval beszéljenek és kerüljék a túlzott hangerőt).
- Biztatni kell az ép hallású társakat, hogy a kezdeti kommunikációs nehézségek ellenére se forduljanak el hallássérült társuktól, hanem próbálják megérteni, és próbálják megértetni magukat vele.
- Be lehet vonni egy „segítő” óvodatársat, aki közvetíti a hallássérült gyermek számára az óvodapedagógus utasításait, és figyel a hallássérült társára.

- Fontosak a tolerancia kialakulását, a másság elfogadását segítő játékok (pl. „Néma játék”, vagy egy Tv-műsorból be lehet mutatni a hangerő teljes lehalkításával egy rövid részletet, vagy némán el lehet mondani egy rövid instrukciót, mondatot, történetet). A játék segít megértetni a gyermekekkel, hogy hallás nélkül, szájról olvasással mennyire nehéz a mondanivaló megértése.

Az óvodapedagógus főbb feladatai a hallássérült gyermek fogadásával, óvodai nevelésével kapcsolatban:

- Fontos az óvodapedagógus természetes viselkedése.
- Legyen türelmes a hallássérült gyermekkel.
- A beszoktatás kezdetén az az óvodapedagógus fogadja a gyermeket, akivel már korábban találkozott.
- Az óvodapedagógus tekintsen úgy a hallássérült gyermekre, mint a közösség egyenrangú tagjára.
- Az óvodapedagógus tanítsa meg minél hamarabb a hallássérült gyermeknek a társai nevét.
- Az óvodai élet során fontos szerepet kap a testbeszéd, a nem verbális jelek alkalmazása (pl. mimika, tekintet, testtartás, térköz).
- Az óvodapedagógus a hallássérült gyermeket az óvodai élet minden területén vonja be. A hallássérült gyermeknek legyen lehetősége minden tevékenységben részt venni. Ő is kapjon feladatokat (pl. naposi teendők, tisztaságfelelős stb.), illetve vegyen részt az óvodai ünnepeken, versenyeken.
- Az óvodai foglalkozásokon való részvételt a hallássérült gyermek számára a félkör alakú ültetés segíti. Amennyiben a hallássérült gyermek szemben ül az óvodapedagógussal, jól láthatja őt és a félkörben ülő társait is. Ez elősegíti a szájról olvasást.
- Az ültetésnél fontos szempont, hogy a hallássérült gyermek lehetőleg ne üljön szembe az ablakkal, mert a szemébe sütő nap zavarja a szájról olvasást.
- Ha a szájról olvasás a hallássérült gyermek számára másodlagos, és a figyelme, viselkedése szükségessé teszi, az óvodapedagógus ültetheti a gyermeket maga mellé is. Ilyenkor a gyermek nem tud szájról olvasni, ezért jó, ha a beszéd közben az óvodapedagógus gyakran a gyermekre néz, hogy meggyőződjön, tudja-e követni a gyermek a foglalkozás menetét.
- Az óvodapedagógus, ha szól a hallássérült gyermekhez, legyen minél közelebb hozzá, és ügyeljen arra, hogy ne legyen egyidejűleg nagy zaj a teremben.
- A hallássérült gyermek valószínűleg nem érti meg azokat az instrukciókat, amiket az óvodapedagógus neki háttal mond. Amennyiben lényeges, ismételje meg a hallottakat a gyermek felé fordulva.
- A szóbeli közlések megértését akadályozhatja a hallássérült gyermek szókincs béli hiányossága is.
- Az óvodapedagógus győződjék meg arról, hogy a hallássérült gyermek megértette, amit mondott neki. Ha a hallássérült gyermek, nem hallja az óvodapedagógus közléseit, az tükröződhet a viselkedésében.
- Az óvodapedagógus motiválhatja a hallássérült gyermek beszédfejlődését, ha érezteti vele, hogy szóbeli megnyilatkozásai fontos.
- Kirándulásokon, sétákon a hallássérült gyermek lehetőleg az óvodapedagógus közelében legyen, mivel egy bizonyos távolságon túl már rosszabbul hall.

- A hallássérült gyermek csak annyi segítséget kapjon, amennyire feltétlenül szüksége van. A „túlsegítő” gondoskodás a gyermekben bizonytalanságot alakíthat ki és önállótlanná teheti.
- Kezdeményezzen olyan játékokat, amiből kiderül, hogy a hallássérült gyermek is ügyes, esetleg jobb a társainál.

Az óvodai élet tevékenységi formái közül leginkább a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; a mindennapos mozgás és a matematikai tartalmú tevékenységek azok, amelyekben a hallássérült gyermekek jó vagy jobb teljesítmény elérésére képesek halló társaiknál. A vizuális nevelés, a mindennapos mozgásfejlesztés és a matematika területén a témák többsége különösebb átalakításra nem szorul a hallássérült gyermekek teljes értékű részvétele érdekében. A külső világ tevékeny megismerése témáinak feldolgozásába szinte változtatás nélkül be tudnak kapcsolódni.

Az egyik legnehezebb terület a verselés, mesélés. Az alacsony nyelvi szinttel rendelkező hallássérült gyermekeket nehéz bevonni a közös mesélésbe, beszélgetésbe, mivel a versek, mesék hallás utáni megértése nehézséget jelent számukra. Segítséget nyújt a szemléltetés és többszöri ismétlés. A mesélésnél mindig figyelnünk kell arra, hogy a hallássérült gyermek jól hallja és lássa az óvodapedagógust. A foglalkozás után az óvodapedagógus külön foglalkozhat vele. A történet megértését segítheti a bábozás.

Az ének, zene, népi játék, tánc nem állnak messze a hallássérült gyermektől. Bár tisztán énekelni valószínűleg nem tud, és a zenehallgatásból sem érzékelhet mindent, ugyanakkor a zenedarabok ritmusát képes érzékelni. Meg tudja különböztetni bizonyos hangszerek hangját. Ha a gyermek a hallókészülékkel hallja a hangos zenét, akkor ő is élvezettel vehet részt zenével kísért feladatokban (pl. zenére festés, zenére mindennapos mozgás stb.).

Lényeges, hogy az óvodai feladatok között gyakran legyenek olyanok, amelyekben a hallássérült gyermek jó eredmények, sikerek elérésére képes. Ez fejleszti az énképét, önértékelését, önbizalmát, valamint a halló gyermekek számára megmutatja, hogy a hallássérült társuk miben jobb az ép hallású társaiknál.

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai

A látássérült gyermekek lehetnek vakok, alig látók és gyengénlátók.

Feladat:

- minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodást,
- a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását,
- a közösség előtti szereplést.

Kiemelt feladat:

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet, a higiéné (a szem és a kéz tisztán tartása). Az adott szembetegségre vonatkozóan mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

A gyengénlátó gyermekek óvodai nevelése:

- Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymindennapos mozgás fejlesztése: mindennapos mozgáskoordináció, mindennapos mozgásbiztonság.
- A finommindennapos mozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése
- A látás-mindennapos mozgáskoordináció fejlesztése: finommindennapos mozgások és nagymindennapos mozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A gyermek segítése - a közös játékban, - a közösséghez való alkalmazkodásban, - a viselkedési formák megtanulásában és gyakorlásában, - a közösség előtti szereplésben, - az önkiszolgálás megtanítása, - a tárgyak és helyük megismertetése, - a rendszeretet, - a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása.

Figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

- Kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mindennapos mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére.
- Mindennapos mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése.
- A gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mindennapos mozgást.
- Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása.
- A környezetük valósághű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg.
- Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása.
- A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt.
- A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mindennapos mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

Az eredményességet döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezéssel biztosítjuk, valamint a megfelelő fejlesztő szakember bevonásával.

<u>A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermek</u>

Célunk:

A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Amire törekszünk:

az egyenetlen képességprofil közelítése az átlaghoz. Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása szakember bevonásával.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával, szükség szerint szakember bevonásával,
- A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen,
- További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, in adaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget,
- a korcsoportra jellemző előírásoknak megfelelő sikeres tovább haladás biztosítása,
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- a tanulás iránti motiváció és kudarctűrő képesség növelése,
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,
- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

<u>Tehetséges gyermekek nevelése</u>

- Olyan érzelmi biztonságot nyújtó légkör szükséges a tehetség erős oldalának a fejlesztéséhez, melyben a gyermek el mer indulni, kereshet, kutathat, tapasztalhat olyan dolgokat, amelyek tágítják világképét.
- Minél több lehetőséget nyújtsunk számukra, amelyekből tanulhat. Mutassunk lelkesedést az őket érdeklő dolgok iránt, mert ezzel is erősítjük a képességeik kibontakozását.

A pedagógus, aki ismeri a gyermek képességeit, az adott területen változatosabb, magasabb szintű feladatokat ad számára. Óvodánk a kiegyensúlyozott légkörével felszínre hozza a többre képes gyermekek adottságait, képességeit.

Módszereink:

- Felismerés
- Differenciálás

Tevékenységeink:

- Mindennapos mozgásfejlesztés: heti rendszerességgel tornaszobában való foglalkozás
- Zenei képességfejlesztés
- Kreatív műhely – kiállítás

A műhelyeken tanultakat programok keretében be is mutatják a gyermekek. Tapasztalatot szereznek, mások előtt magabiztosabbak lesznek, kreativitásuk, önbizalmuk erősödik.

2.6.4. Sajátos feladataink

2.6.4.1. Szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések

A szociálisan hátrányban lévő gyermekek tekintetében a pedagógusok differenciált foglalkozás keretében csökkentik a hátrányból fakadó esetleges lemaradást, a gyermek fejlődési üteméhez igazodva.

Ennek keretében a nevelési feladatok körében megvalósul:

- a gyermekeket megillető jogok érvényesülése az óvodán belül, szükség esetén védő -óvó intézkedésekre javaslatot teszünk
- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába járásának elősegítése a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való fokozott törődés
- törekedni a szociokulturálisan veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatására
- az új óvodások befogadásának elősegítése, beilleszkedésük zökkenő mentessé tétele
- gyermekek és a családok minél jobb megismerése
- egészségnevelés
- sport és egyéb mindennapos mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- mindennapos mozgáslehetőség biztosítása
- felmérni a problémákat, a veszélyeztetettség okozta tüneteket, okokat felismerni és ha szükséges szakember segítségét kérni
- folyamatos kapcsolattartás az óvónőkkel az esetleges változásokról, fellépő veszélyekről
- a felzárkóztatás megszervezése a valamilyen területen lemaradóknak
- differenciált fejlesztés
- tehetségígéretes gyermekek felkészítése
- kulturális rendezvények csoportos látogatása
- igény szerint ügyelet biztosítása
- közreműködés az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében, a nehéz helyzetben levő családok anyagi formában is történő támogatása (pl. étkezési hozzájárulás, ruhaakciók stb.)
- a gyermekvédelmi felelős szükség szerinti részvétele a családlátogatáson

- szakemberek bevonása annak érdekében, hogy segítsük megoldani a családok nevelési problémáit
- a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása

Szükség esetén a gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott óvodapedagógus tájékoztatja a szociálisan hátrányos körülmények között élő szülőket arról, hogy mely szervtől kaphatnak részletes felvilágosítást a lehetséges szociális juttatásokról.

2.6.4.2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, Esélyteremtő óvodai keretrendszer

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtését, a hátrányok ellensúlyozását szolgálja a képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítés, amelynek keretei között a gyermek egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése a célunk.

Az esélyteremtő óvodai keretrendszer keretében a gyermek igényéhez igazodva biztosítjuk a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet, illetve az együttműködések kialakítását azokkal az ágazati és ágazatközi szervezetekkel, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a pedagógusokat, szülőket támogatják és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A fejlesztő program keretében a pedagógus feladata többek között egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, illetve a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

Fontos elem az óvoda-iskola átmenet segítése, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérését támogató pedagógiai tevékenységek – a tanuláshoz szükséges képességek megalapozása, a tanulási nehézség kialakulásának megelőzését, a testi, lelki és szociális érettség elérését segítő pedagógiai tevékenységek megvalósítása.

Nevelési folyamatot támogató tevékenységek:

- Értékközvetítő kulturális programok (színház, bábszínház, koncert stb.) szervezése,
- Élményt adó szabadidős programok, kirándulások,
- Egyéni fejlesztőeszközök és csoportszoba-felszerelések bővítése,
- Anyanyelvi (vagy roma dajka) foglalkoztatása,
- A gyermekek helyben történő egyéni fejlesztéséhez speciális képzettségű szakemberek biztosítása,
- Gyermekek komplex megismerése, kompetenciaalapú fejlesztése, hátránykompenzációs tevékenységek.

Értékelés, nyomon követés:

Az esélyteremtő óvodai keretrendszer működtetése során készült helyzetfelmérés és a megvalósítására vonatkozó 3 nevelési évre tervezett koncepció és cselekvési terv készítése

(nevelési évenként egy-egy), annak évenkénti értékelése biztosítja a nyomon követést. Évente, nevelési évente érdemes az eredményeket, az előrehaladást összegezni és értékelni, amely az intézmény munkatervében és beszámolójában megjelenik.

A kisgyermek első alkalommal válik el a szülőtől, mikor átlépi az óvoda kapuját. A pedagógusok arra törekednek, hogy minél jobban megismerjék a családokat, az onnan érkező gyermeket. Ezt több formában, módszerrel valósítjuk meg, melyről programunkban van szó. Azt valljuk, hogy a szülőkkel együtt kell segítenünk a gyermeket abban, hogy megtalálja helyét az óvodában. Bizalomra épülő kapcsolatot igyekszünk kialakítani a szülőkkel, kérjük őket, mondják el minden alkalommal, ha probléma adódott otthon (pl. éjszaka nem jól aludt, nincs étvágya stb.). szükségünk van minden ismeretre, ami a gyermekkel kapcsolatos ahhoz, hogy elfogadóan ehhez tudjunk igazodni.

Évente több alkalommal lehetősége van a családoknak óvodánkban tartózkodni, részt venni a rendezvényeken, nyílt napokon. Ezek az alkalmak arra is szolgálnak, hogy megismerjük a családok szociális kompetenciáit, szokásait, ők pedig betekintést nyernek a mi szokásainkba, szabályainkba.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek egészséges testi, lelki fejlődését, az ehhez szükséges biztonságos, érzelem gazdag belső és külső környezet feltételeit teremtjük meg.

Szoros kapcsolatot ápolunk a gyermekvédelemben dolgozó szakemberekkel, az óvoda fenntartójával, a védőnővel, orvossal, fejlesztő szakemberekkel, tanítókkal. Munkánkra jellemző az egymás segítése, támogatása, hiszen mindannyiunk közös célja, hogy a gyermekek mindent megkapjanak, ami a fejlődésükhöz szükséges. Kivétel nélkül igaz ez minden településen élő gyermekre.

2.6.4.3. A nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok

Nevelő – fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelveit.” Óvodánkban a cigány gyermekek száma évről-évre emelkedik. – Jelenleg az óvodában 80-85 %-a cigány kisebbséghez tartozó gyermek. Többségük halmozottan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett.

A gyermekeket integrált csoportokban helyezzük el, példa értékű környezetben.

1999-től a Művelődési Minisztérium Cigány Oktatási Osztálya által elfogadott program alapján csoportos, egyéni fejlesztő, differenciált nevelést végzünk. Az etnikai programunk külön álló dokumentumot alkot, az aktuális feladatokkal, tervezéssel. Roma nyelvismerettel rendelkező pedagógusok, dajka rendszeresen foglalkozik a nyelv ápolásával, nyelvismeret átadásával a tevékenységek során.

Célunk:

- A 3-6 éves korú gyermekek sajátos kultúrájából és családi életviteléből adódó másságára tekintettel – sokoldalú harmonikus személyiség fejlesztése – személyes törődéssel, differenciált módszerekkel.
- Az eltérő kultúra hagyományok, elemeinek feltárása, közvetítése, identitásuk kialakulásának elősegítése, fejlesztésük életkoruknak megfelelően.

- Kompenzálni a családi nevelés hiányosságait, segíteni őket a szociális beilleszkedésük során, biztonságérzetet nyújtani számukra, amely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönzi társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- Rendszeres óvodába járásuk szorgalmazása, hátrányos helyzetükből adódóan már 3 éves kortól.
- A szülők bizalmának megnyerése, az otthoni körülmények, a család életének megismerése, alkalmanként családlátogatással.
- A gyermekek megismerése, a lemaradás területének és mértékének megállapítása.
- Multikulturális értékközvetítés az összegyűjtött és közreadott irodalom, mese, vers, mondóka, képzőművészet, zene, dalanyag segítségével, két nyelv használatával.
- Hagyományaik szokásainak felkutatása, ápolása.
- A cigány meséken, eredetmondákon keresztül -az életkori sajátosságoknak megfelelően- betekintés az elődök történelmébe. Jelképek: zászló, himnusz.
- Ismerkedés régi, illetve ma élő hagyományokkal, szokásokkal: mondókák, mesék, találós kérdések, népi játékok, nyelvtörők, gyermekversek, népdalok, közmondások, időjóslások kapcsán.
- A család és a rokonság életének fontos eseményei (születésnapok, ünnepek, évfordulók).
- Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.
- Hagyományos foglalkozások bemutatása és kipróbálása (vályogtégla készítése, kosárfonás, fafaragás…)
- Híres cigányok régen és ma.

Az otthonról hozott kultúráját minden gyermek értékként kamatoztathatja. Különösen fontos számukra a felnőttek jó példája, a bátorítása, olyan feltételek biztosítása környezetükben, amelyekben alkalom nyílik a pozitív értékrend, helyes viselkedés alakítására. Az óvodába való beilleszkedésben a legfőbb nehézséget éppen a helyes viselkedési szokások hiánya okozza. Vagy túl agresszívek, akaratosak – vagy nagyon félénkek. A közösségi munkában való részvétellel, önbizalmuk erősítésével kompenzáljuk ezeket a magatartás béli eltéréseket.

Nehezíti továbbá beilleszkedésüket, hogy sokan beszédhibások, szegényes a szókincsük. Az ingerszegény környezet és a gyermekekkel való foglalkozás hiánya miatt, egyéni fejlődésükben jelentős lemaradás tapasztalható.

A fejlesztés színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg. Az egyéni fejlesztésről az óvónők folyamatosan írásbeli feljegyzést készítenek, fejlesztő füzetet vezetnek.

A rendszeres óvodalátogatás érdekében az óvodapedagógusok folyamatosan látogatják az etnikai családokat, különös tekintettel a tanköteles korú gyermekekre.

Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülők felelősségét a gyermekek otthoni gondozása, nevelése iránt. A gyermekeken keresztül fejlesztjük a családi háttérrendszert. Fontos, hogy megismerjék és elfogadják a görögkatolikus óvodai életünket, az óvónők tanácsait, a gyermekeikért végzett munkánkat támogassák.

2.7. Sója Miklós Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

Sója Miklós görögkatolikus áldozópap öröksége, a hit és az oktatás fontossága és egysége a nevelésben, a mai napig él. Ebben látjuk a kiutat, ebben látjuk a haladás lehetőségét. Folytatjuk, az Ő örökségét: bízva Istenben, aki betölti minden szükségünket. Iskolánk jelmondataként Urunk Jézusnak szánt bíztatását éljük a mindennapokban és elkötelezett célunk közvetíteni a társadalom felé is ezt több mint 2000 éven átívelő nagy erejű gondolatot.

2.7.1. A lépésről-lépésre óvodai program

2.7.1.1. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodás gyermekek személyiségfejlesztésének fontos eszköze a játékkal és cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka, a munka jellegű játékos tevékenységek. Játékidőben és bármely tevékenységben adódik lehetőség munkavégzésre. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége. A gyermekek kezdetben saját szükségleteik kielégítéséért végeznek munkát, később már szívesen teszik ezt társaikért is.

Leggyakoribb munkafajták:

Önkiszolgáló munka, amely az önállóságot, önfegyelmet, kitartást, feladattudatot fejleszti. Ide tartoznak: az öltözködés, a testápolási teendők, az étkezéssel kapcsolatos tevékenységek. Óvodába lépéskor a gyerekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon állnak. Alapul véve eltérő fejlődési ütemüket, célunk, hogy minden gyermek jusson el az optimális szintre a nevelő támogatása, bátorítása mellett.

A játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségletét kielégítő munkák. Ezek alkalmi tevékenységek, amelyek a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszközei a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája - eredménnyel, produktummal zárulnak (pl: saláta készítése, sütemény sütése, takarítás a babaszobában).

Csoporthagyományok ápolásához, a csoport életéhez kapcsolódó munkák (díszítés, teremrendezés, ajándék készítése stb.)

A naposság, mint közösségért vállalt megbízatás feladattudatot feltételez, figyelemösszpontosítást igényel. Az elkezdett tevékenységet be kell fejezni.

A környezet rendjéért végzett munka.

Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek és kisebb csoportokban végezhető alkalmi megbízatások (pl. a tevékenységközpontok rendjéért felelősök, mosdó felelősök, előszoba felelős). Segítségnyújtás az óvodapedagógusoknak, más felnőtteknek, társaknak.

A kerti munka is része a gyermekek óvodai életének, besegíthetnek udvarrészük gondozásába, rendbetartásába.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Gyermekméretű eszközök biztosítása, azok állandó helyének kialakítása.
A munkavégzés ösztönzése, értékelése.
A feladatok differenciálása a fejlettségnek megfelelően
Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségének bemutatása.
A szülők munkájának megismertetése.
A gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése.

Munkavégzés közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti-társadalmi környezetükről. Megtanulják a legszükségesebb szerszámok, eszközök használatát. A munka jellegű tevékenységekben segítőtársuk lehet a szülő is.

A szülők bevonásának lehetőségei

- Alkotó szülők bevonása az óvodai eszközök készítésébe, javításába, a gyerekek alkotó tevékenységébe.
- Salátához szükséges nyersanyagok biztosítása.
- Nagyszülők bevonása régi mesterségek bemutatásába (kosárfonás, kenyérsütés).
- Állatok gondozásának bemutatása.
- Szülő meghívása az óvodai csoportba, ahol bemutathatja munkáját, otthoni tevékenységét (pl. hímzés, sütés, kerti munka, növénygondozás, gyöngyfűzés stb.).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, segítenek társaiknak.
- Figyelnek környezetük rendjére, saját személyes dolgaik rendezettségére.
- Szívesen vállalják a naposságot, önállóan, igényesen végzik munkájukat.
- Környezetükben lévő növényeket óvják, gondozzák.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére.
- Feladattudatuk kialakul életkoruknak megfelelően.

2.7.1.2. Az óvodai élet megszervezése, a tevékenységek szervezeti keretei

Az óvodai csoportok kialakítása

A program vegyes életkorú, részben osztott és osztott csoportokban egyaránt megvalósítható. A csoportok életkori összetételének kialakítása az óvodaváltozó lehetőségeitől és a változó igényektől függ. Az óvodai csoportokba bekerülhetnek olyan enyhén sérült

gyermekek, akik a gyermekorvosi vélemény alapján alkalmasak az óvodai életre, s akiknek fejlesztése az egészséges gyermekkörnyezetben megvalósítható.

A tevékenységközpontok rendszere

A tevékenységközpontok azok a sarkok a csoportszobában, amelyek színterei a csoportban folyó egész napos tevékenységeknek: a játéknak, a spontán tanulási folyamatoknak, a munkának. Itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek a játékos tanulást jelentik az óvodapedagógus irányításával. A csoportszoba tevékenységkörökre osztott, melyet a bútorok (tároló polcok, asztalok) elhelyezésével érünk el. A tevékenységközpontok választásokra, elmélyült tevékenységekre ösztönző környezetet jelentenek. A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel, és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségleteiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kész és félig kész anyagok állnak rendelkezésükre, melyek fejlesztik a kreativitásukat. A játékot, a gyermek tájékozódását segítik a polcokon elhelyezett jelölő kártyák, melyek jelölik az eszközök helyét, a tárolóedények tartalmát. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A tevékenységközpontok állandó lehetőséget adnak a sokszínű tevékenységekre, a gyermekek szükségleteinek megfelelően.

A csoportszoba dinamikus és folyamatosan változó környezet, amely tele van interaktív anyagokkal, eszközökkel és olyan tapasztalatszerzési lehetőségekkel, amelyek megfelelnek a gyermekek egyéni érdeklődésének, életkori igényeinek. A térnek és az anyagok körének a szerint kell változnia, hogy milyen új érdeklődés és igény jelenik meg a gyermekek fejlődése során

Szempontok a tér berendezéséhez, a központok kialakításához

- Megfelelő hely álljon rendelkezésre a különféle tevékenységekhez.
- A berendezésnek mobilnak kell lennie, hogy a csoportszobát az igényekhez igazodóan könnyen átalakíthatóvá tehessük a gyermekek önállóságának és kreativitásának kibontakozása érdekében.
- A tevékenységközpontok kialakítását meghatározza a csoport életkori összetétele, a nemek aránya, a gyermekek egyéni szükséglete, érdeklődése, fejlettsége, az aktuális igények.
- A csoportszoba berendezésének és felszerelésének alakítása során jelenjen meg az évszak, az időjárás, az éppen aktuális témaprojekt.

Általános szempontok a központok berendezéséhez

- A tevékenységközpontok helye viszonylag állandó, a körülhatárolt terek nagysága, felszerelése, berendezése változik. A gyermekek a játék folyamán átrendezhetik a tereket, kivételt képez az ábrázolás eszköztára, és a homok-víz asztal.
- A terek határolása alacsony bútorokkal történjen, hogy a tevékenységközpontok a csoportszoba minden pontjáról jól beláthatóak legyenek.
- A gyermekeket és a pedagógus munkáját segíti a szabályokhoz kapcsolódó jelrendszer:

a tárgyak, eszközök helyét jelölő kártyák;
- a társas viselkedés szabályait illusztráló piktogramok (Csendesen beszélj! Ne verekedj! stb.);
- a tevékenységközpontban tevékenykedő gyermekek számát jelölő szimbólumok;
- ideiglenesen érvényben lévő szabályokat közvetítő piktogramok.
- A jelrendszert a folyamatos változásoknak megfelelően frissíteni kell!

2.7.1.3. A hét tevékenységközpont

A családi és szimbolikus szerepjátékok központja

A gyerekek által naponta megélt élmények felidézésének, újra játszásának helyszíne. Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában. Számukra ismerős eseményeket és személyeket idéznek föl, utánozzák családtagjaik, a felnőttek és a gyerekek viselkedését. Ebben a tevékenységközpontban kapnak helyet a gyermekek saját szükségleteire szervezett munkajellegű tevékenységek: pl. sütemény sütése, salátakészítés, befőzés, lekvár, szörp készítése, stb.

Szempontok a központ kialakításához:
Félig elkerített, intimitást sugárzó legyen, egyértelműen különüljön el a terem többi részétől. Átjárhatóság szempontjából célszerű az építő központ közelében elhelyezni.

Alapvető kellékek:

- Játéktűzhely,
- hűtőszekrény,
- asztal,
- konyhaszekrény,
- egész alakos tükör,
- nagyméretű lavór,
- babaágy,
- babák,
- telefon,
- eredeti méretű, nem miniatürizált edények, evőeszközök
- gyermekméretű takarítóeszközök,
- akasztók a jelmezek, babaruhák számára,
- konyhaszekrény,
- óra,
- ételkészítéshez elkülönített eszközök

- (süteményformák, tálak, mérőedények,
  lábas, fakanál, reszelő, tálca,
  vágódeszka, nyújtófa stb.)
- jelmezek, férfi, női ruhadarabok.

Az eszközök bővülnek a játéktémáknak, igényeknek megfelelően.

Pedagógus szerepe:

- a környezet megfelelő kialakítása, berendezése;
- kellékek, eszközök összeválogatása, rendezése;
- idő, hely, helyszín biztosítása és megfelelő csoportlégkör biztosítása;
- élmények biztosítása, élményszerző kirándulások szervezése a szerepjáték gazdagítása érdekében (kirándulás, színház, üzemlátogatás stb.);
- szabályok kialakítása a gyermekek és eszközök védelmében.
- A pedagógus a szabadjáték során csak megfigyelő, feltételeket biztosító, csak a gyermekek igényének megfelelően kapcsolódik be a játékszituációba
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos és elengedhetetlen a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Hatás a gyermek fejlődésére

- A szerepjáték segít a gyermeknek egy én központú lényből másokkal együttműködő személlyé válni.
- Segít az őket körülvevő világ megismerésében, változatos szerepek gyakorlásában.
- Segíti a nyelvi megértést és kifejező képességet, kommunikációt, bővül a szókincs, fejlődik a fogalmi gondolkodás.
- Segíti a kapcsolatok létrehozását, a társas fejlődést, az egymáshoz való alkalmazkodást.
- Segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás fejlődését.
- Fejleszti az érzelem kifejezőképességét.
- Fejlődnek a finom- és nagymotoros készségek, a koncentrálóképesség.
- Segíti a gyermekek erkölcsi ítélőképességének fejlődését.
- Alapvető matematikai fogalmak elsajátítása: halmazképzés, egy az egyhez megfeleltetés, párosítás, azonosítás, leképezés stb.

2.7.1.4. Verselés, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc tevékenységek, mikrocsoportos mindennapos mozgásfejlesztő játékok kezdeményezésének központja

Lehetőség szerint ez egy csendes, meghitt sarok, ahol a gyermekek könyveket (óvodai, könyvtári, otthonról hozott, gyermek által készített) lexikonokat, folyóiratokat stb. nézegethetnek, mesélhetnek egymásnak belőlük, vagy a felnőtt mesél nekik. Itt találhatók a vallási tartalmú könyvek is, amit a gyermekek nap közben nézegethetnek, beszélgetést kezdeményezhetnek a képekről. Ez az a központ, amelyik gyakorlatilag állandóan használatban van, mivel értelemfejlesztő, és szabályjátékok színtere is lehet. A pedagógus általában ebben a központban szervezi a reggeli „lelki percek” eseményeit, reggeli után a beszélgető köröket,

drámajátékokat, ez a bábozás helyszíne is. Az énekes játékok, az ének, a zenei nevelés is ebben a központban történik legtöbbször.

Szempontok a központ kialakításához:
Csendes, meghitt sarok legyen, célszerű a zajos központoktól távolabb kialakítani.
A többi központtól jól elhatárolt legyen.

Alapvető kellékek

- Könyvespolc, amelyen a könyvek elhelyezése kínáló jelleggel (címlappal kifelé) történik.
- Könyvek, lexikonok, életkornak, érdeklődésnek, aktualitásnak és a fejlettségi szintnek megfelelően.
- CD játszó, Cd-k, egyéb hanghordozók változatos felvételekkel.
- Szőnyeg, kispárnák.
- Eszközök bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- Változatos hangszerek.
- Saját készítésű hangszerek (pl. csörgődobozok, sörös kupakokból készült csörgők stb.).
- Énekes játékok kellékei (fejdíszek, kendők, szalagok stb.).

Pedagógus szerepe

- Helyszín kialakítása, központ berendezése.
- A különböző témakörökhöz kapcsolódó könyvek biztosítása (pl. történhet egy közös könyvtár látogatás keretében, készítheti a pedagógus a gyermekekkel közösen).
- A könyv használatának megtanítása a gyermekekkel!
- Életkorhoz, témához kapcsolódó mese, vers és mondóka élményszerű átadása, érdeklődés felkeltése.
- Közös szabályok alakítása az eszközök védelmében és a nyugodt légkör biztosítása érdekében.
- Irodalmi és zenei kultúra átadása, ízlésformálás, zenehallgatás.
- Beszédre ösztönző szituációk megszervezése, nyelvi játékok, beszélgetések kezdeményezése, ezzel az önkifejezés megalapozása.
- Zenei képességek (hallás, ritmus, mindennapos mozgás) fejlesztése, játékok szervezése.
- Hangszerekkel ismerkedés, azok használata a ritmusérzék fejlesztéshez.
- Néptáncok, népi játékok, hagyományok megismertetése.
- Egyházi zene, vallásos tartalmú dalokkal ismerkedés.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Az érthető és kifejező beszédkészség fejlődése.
- Önálló versmondás képessége.
- A mesében előforduló kifejezések, szófordulatok beépülése a gyermek szókincsébe.
- Mesehallgatás közben fejlődik képzeletük, a belső képalkotásuk, képessé válnak követni a történet sorrendiségét.

- Kialakul a szerepek megosztásának, az élmények megbeszélésének képessége.
- Gondolkodás, képzelet, auditív figyelem fejlődése, beszédfegyelem kialakulása.
- Figyelemmel hallgatják társuk mesélését, mondanivalóját.
- Zenei élmények befogadásával érzelmi fejlődés.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Ritmusérzék fejlődése, változatos mindennapos mozgásokkal való érzékeltetése.
- Hangszerek megismerése, felismerése hangjuk alapján is.
- A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mindennapos mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
- Összerendezett, esztétikus mindennapos mozgások kialakulása.
- Környezetünk hangjainak felismerése, beazonosítása.
- Kialakul a könyv iránti szeretet.
- Felfedezi a könyvet, mint az ismeretszerzés egyik forrását.

2.7.1.5. Homok-víz asztali tevékenységek, modellezések, terepasztali játékok központja

A homok és a víz akár a szabadban, akár a teremben a gyermek tevékenységben megvalósuló tanulásának egyik legelevenebb helyszíne. Lehetőség nyílik minél több érzékszerv egyidejű használatára. A természetes anyagokkal való ismerkedés során a gyermekek szabadon alkothatnak, gondolkodhatnak és kommunikálhatnak.

Szempontok a központ kialakításához:

A teremnek olyan részében helyezzük el, ahol nem zavaró a piszokkal járó játék, könnyű takarítani, kicsi a forgalom, mivel a padló csúszóssá válhat a kicsepegő víztől, kihulló homoktól.
Zajossága miatt lehetőleg távolabb helyezzük el az irodalmi központtól.
A játékhoz használt eszközök tárolása az asztal közelében legyen.

Alapvető kellékek:

- a gyermekek méretének megfelelő magasságú terepasztal, ami vízzel és homokkal egyaránt feltölthető és könnyen tisztítható;
- vízhatlan kötények;
- változatos alakú, anyagú eszközök, amik a mindennapi életben is megtalálhatók (szemcseppentő, tölcsér, mérőpohár, flakon, szivacs, szita, fadarabok, rongyok, papírhajó, szappan, habosító anyagok, vödrök, változatos méretű lapátok, kanalak, stb.);
- törölköző;
- takarító eszközök.

Pedagógus szerepe

- Feltételteremtés
- Fokozatosság elvének érvényesítése (az érdektelen eszközök kivétele, újak elhelyezése)

- Biztosítson anyagokat, eszközöket a témaprojekthez kapcsolódóan
- A különböző anyagok tulajdonságainak felfedezéséhez változatos eszközök biztosítása
- Kérdéseivel ösztönözze problémamegoldásra és feltevések alkotására a gyermekeket
    - (Mi fog történni, ha …? Mi történt? Miért történt? kérdés hármas alkalmazása.)
- Szabályalakítás

Hatás a gyermek fejlődésére

- Matematika, logikai gondolkodás fejlődése, összefüggések felfedeztetése.
- Természettudományos ismeretek, tapasztalatok gyarapodása, „ahá" élmények megélése.
- Finommotorika, szem-kéz koordináció, taktilis érzékelés fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése (kommunikáció, osztozkodás, egyeztetés).
- Élmények felidézése, rekonstruálása.

2.7.1.6. Építőjátékok, matematika, szerepjátékok központja

Ebben a központban találhatók a különböző alakú és méretű építő elemek, amelyek alkotásra, különböző építmények létrehozására ösztönzik a gyermekeket. Eközben matematikai ismereteket szereznek, felfedezik a térbeli kiterjedéseket, összehasonlítanak, számlálnak. Sok tapasztalatot szerezhetnek az építőjátékkal való foglalkozások során. Sok kiegészítő eszköz használható a gyermekek érdeklődésének és élményeinek függvényében. Ezek az eszközök lehetnek gyermekek által önállóan, illetve óvodapedagógus segítségével készítettek, melyek elmélyültebb tevékenységekre ösztönöznek, és tovább segítik a gyermeki alkotást.

Szempontok a központ kialakításához:

Jól elhatárolt terület legyen, ahol nem lesz nagy jövés-menés.

Átjárhatóság biztosítása érdekében célszerű a családi-szerepjáték központ közelében elhelyezni.

A tér nagysága és az elemek mérete, bonyolultsága függ a gyermekek életkorától és a létszámtól.

Alapvető kellékek:

- Változatos formájú és méretű építőelemek.
- Ezek tárolására alkalmas, biztonságos, nyitott polcok.
- Zaj csökkentésére szőnyegborítás.
- Egyéb kiegészítő játékeszközök, saját készítésű kiegészítők (autók, fák, állatok, közlekedési táblák stb.).

Pedagógus szerepe

- A biztonságos játék feltételeinek megteremtése.
- Az építőelemek megfelelő elhelyezése, hogy indirekt módon közvetítse a matematikai ismereteket.
- Teljes hosszában látható legyen.

- Azonos formájú elemek egy polcon legyenek.
- A jelölés a teljes méretű elemet mutassa.
- A rendelkezésre álló eszközök, anyagok folyamatos pótlása, cseréje, a változó igényeknek megfelelően.
- Segítő kérdésekkel ösztönözze a gyermekek tevékenységét.
- Az építőjátékhoz kapcsolódó élmények biztosítása (pl. építkezések, útépítések megfigyelése).
- Ha a körülmények engedik, biztosítson lehetőséget arra, hogy az építmények több napig is megmaradhassanak.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Nyelvi fejlődés: folyamatosan beszél az építményről, matematikai fogalmakkal bővül a szókincse (hosszú, rövid, magas, alacsony stb.), építmények megnevezése.
- Társas kapcsolatok fejlődése: közös tervezés, vita, együttműködés, szabályalakítás, szerepvállalás során.
- Természettudományos és matematikai tapasztalatok szerzése: méret, forma, súly, statikai tapasztalatok.
- Megfigyelőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, csoportosítás, azonosítás, kreatív, fantáziadús gondolkodás fejlődése.
- Motoros fejlődés: finom- és nagymotoros mindennapos mozgások, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, a rendelkezésre álló térhez való alkalmazkodás, abban való tájékozódás.
- Fejlődnek a matematikai, a gondolkodási, a szociális és problémamegoldó képességek.
- Fejlődik a kreativitás és a koncentrációs képesség.

2.7.1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységek központja

Ez az a tevékenységközpont, ahol a gyermekek szabadon kipróbálhatják és fejleszthetik saját kreativitásukat, megismerkedhetnek új anyagokkal, technikákkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, ragasztó, kréta, textil és a természetes anyagok széles választéka.

Szempontok a központ kialakításához

- Nyitott, alacsony polcok álljanak rendelkezésre az eszközök tárolására.
- A többi tevékenységközponttól elzárt legyen a nyugodt alkotás érdekében.
- Álljon elegendő hely a rendelkezésre, hogy a gyermekek kényelmesen elférjenek.
- Alapvető kellékek:
- polcokon különböző eszközök festéshez, barkácsoláshoz, rajzoláshoz, mintázáshoz (zsírkréták, ceruzák, filctollak, táblakréták, ecsetek, festékek, ollók, balkezes ollók, ragasztó, színes papír, rajzpapír, dobozok, dugók, spárgák, újságok, egyéb újrahasznosítható anyagok, gyurma stb.);
- vízhatlan terítő, a hely függvényében festőállvány;

- festőköpenyek (lehet régi póló);
- takarításhoz szükséges eszközök.
- A kéz tisztántartásához feltételek biztosítása.

Pedagógus szerepe:

- Szabályalkotás.
- Az eszközhasználat megtanítása.
- Biztosítsa a mindennapi alkotás lehetőségét.
- Adjon időt és lehetőséget a kísérletezgetésre, próbálkozásra.
- Sokféle tárggyal, ötlettel, eszközzel motiválja a gyermekek művészeti érdeklődését.
- Ösztönözze a gyermekeket az önálló alkotásra, újabb ötletek megvalósítására.
- Minden gyermek alkotására ösztönzőleg reagáljon.
- Minden gyermek esetében önmagához képest értékelje az elkészült munkát. Az igyekezetet, az alkotás folyamatát értékelje, ne a végeredményt minősítse.
- Minden gyermek alkotását tegye ki a falra, hogy a szülők is láthassák.
- Soha ne mondja a gyermek alkotására, hogy szép, ha nem úgy érzi, mivel a gyermek érzékeli a verbalitás és a metakommunikáció ellentmondását, s ez elbizonytalanítja.
- A gyermek által elmondottakat a kész műről írja rá a papírra.
- Az aktuális témát jelenítse meg a központban.
- Ne adjon mintákat, mivel ez frusztráló hatású lehet a gyermek számára.
- Vonja be a gyermekeket a központ helyreállításába, takarításába az alkotó folyamat befejezésekor.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység – s ennek öröme – fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Önjutalmazó (intristing) tevékenység, az alkotás folyamata a fontos a gyermek számára, nem a produktum.
- Az önkifejezés egyik változatára biztosít lehetőséget.
- Ösztönzi a kreativitást, verbális, nonverbális kommunikációt, önértékelést, az intellektuális képességek fejlődését.
- Fejlődik a figyelem, koncentráció, kitartás képessége.
- Fejlődik a finom motorika, a szem-kéz koordináció, vizuális percepció.
- Fejlődik a szín, a formaérzék, a különböző textúrák felismerése.
- Oksági kapcsolatok megértése.
- Kialakul a síkban való tájékozódás képessége.
- Elrendezés, sorrendbe állítás és tervezés elsajátítása.
- Döntéshozásra, problémamegoldásra serkent.
- Önállóságra szoktat.

- A közös alkotás örömmel tölti el, szívesen kapcsolódik be a tevékenységekbe, társai munkáját tiszteletben tartja, megbecsüli.
- Vigyáz a használt eszközök épségére, megbecsüli azokat.
- Kulturális és művészeti örökség tisztelete.
- Kialakul az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadása.

2.7.1.8. Manipulációs, asztali, társas- és szabályjátékok központja

Itt a szét- és összeszerelhető-, a kirakós-, a társas-, és egyéb asztali játékok kapnak helyet. Ezekkel a játékokkal tanulnak meg a gyermekek egyeztetni, csoportosítani, sorba rendezni, szabályokat alkotni. Itt zajlik az értelem fejlesztő szabály játékok egy része is.

Szempontok a központ kialakításához:
Legyen tágas és különüljön el a terem aktívabb részeitől (pl. a szerepjáték központtól).
Az eszközök tárolására álljanak rendelkezésre jól áttekinthető, nyitott polcok.
A játékok állandó helyét piktogramokkal jelöljük, amely segíti a gyermekeket az önálló rendrakásban, s nem kell keresniük a játékokat.
Álljon rendelkezésre elegendő hely, hogy egyszerre több gyermek is kényelmesen tevékenykedhessen.

Alapvető kellékek:
- Asztalok, székek.
- Ép, egész, hiánytalan asztali játékok, pl.: Lego, különböző nehézségű kirakók, logikai készlet, dominók, társas játékok, színes gyöngyök, mozaik kirakók, konstrukciós játékok, értelemfejlesztő, képességfejlesztő játékok (memória játékok, kártyák stb.).

Pedagógus szerepe:
- Szabályalkotás.
- Gondoskodjon arról, hogy sok matematikai képességet fejlesztő játék álljon a gyermekek rendelkezésére.
- Használjon ki minden lehetőséget a matematika gyakorlására (pl. két gyermek egyszerre szeretne játszani, javasolja, hogy osszák el úgy, hogy mindkettőjüknek ugyanannyi legyen).
- Használja következetesen a matematikai nyelvet, tegyen fel matematikai tárgyú kérdéseket.
- A pedagógus segítőszerepe érvényesüljön, ne adjon kész megoldásokat, hagyja a gyermeket próbálkozni.
- A témaprojektek feldolgozásához készítsen eszközöket (kártyák, társasjátékok, kirakó játékok stb.).
- A játékeszközök épségét folyamatosan kövesse figyelemmel, szükség esetén javítsa meg, vagy cserélje le.

- A játékeszközöket folyamatosan cserélje, változtassa az érdeklődés fenntartására, az igények kielégítésére.

Hatás a gyermek fejlődésére

- Matematikai fogalmak megismerése, folyamatos használata.
- Matematikai képességek fejlődése (számlálás - tő-, sorszám -, azonosítás, halmazképzés, analizálás, szintetizálás, sorozatok alkotása, szabályfelismerés).
- Geometriai és térbeli viszonyok megismerése.
- Finommotorika, szem-kéz koordináció, vizuális percepció, Gestalt funkció, analizáló, szintetizáló tevékenység fejlődése.
- Logikus gondolkodás, problémamegoldó, kreatív gondolkodás fejlődése.
- Színek, formák felismerése, gyakorlása.
- Figyelem, koncentráló képesség fejlődése.
- Méréssel kapcsolatos tapasztalatok szerzése.
- Szabálytudat, önfegyelem fejlődése.
- Társas kapcsolatok fejlődése, osztozkodás, együtt játszás képességének fejlődése.
- Egymás tevékenységének tiszteletben tartása (pl. megkérdezi a másik gyermektől, hogy szüksége van-e még az építményre, mielőtt azt szétszedi).

2.7.1.9. A természettudományok tevékenységközpontja

Ez a központ alkalmas könyvek, gyűjtemények, metszetek elhelyezésére. Ebben a központban találhatók a nagyítók, térképek, a földgömb, a makettek és modellek, melyek az elmélyült felfedezéses tevékenységet segítik. A folyamatos megfigyelések eredményeinek regisztrálására (időjárás, napszak, hőmérséklet, növekedés, fejlődés, egyéb változások) használhatók a táblázatok, amelyeket a gyermekek működtetnek az óvodapedagógus közreműködésével. A csoport állatai, növényei is itt kaphatnak helyet, amit szintén a gyermekek ápolnak, gondoznak, az óvodapedagógus, dajka segítségével. Itt történnek azok az egyszerű kísérletek, melyek rávilágítanak az ok-okozati összefüggésekre, a miértekre, hogyanokra, s folyamatábrákon ábrázolják az esetleges változásokat (pl. csíráztatás, mi történik a növénnyel, ha nem kap vizet). E tevékenységközpont szerves része a külső szabad tér, mely számtalan lehetőséget nyújt a bennünket körülvevő világ megfigyelésére, tapasztalatok szerzésére. A szűkebb és tágabb környezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyermekeknek.

Szempontok a központ kialakításához:

- A központ koncentrálódhat a terem egy adott területére, de a csoporton belül több helyszínen is megjelenhet.
- Legyen egy hely, ahol a természetben talált dolgokat, a gyermekek által egyénileg és a csoporttal közösen gyűjtött „kincseket” tároljuk, kiállítjuk (egyfajta „mini-múzeum”). Ez lehet egy emelvény, egy polc, vagy kisasztal.
- Legyen állandó helye a megfigyelésekhez használt eszközöknek, szerszámoknak.

- Alakítsunk ki tudományos megfigyelőhelyeket a csoportban, pl. egy napos ablakpárkányon, polcon, ahol a gyerekek a növényeket gondozhatják.

Ötletek a központ felszereléshez:

cipős dobozok	iránytű	nejlonzacskók
csigák	kanalak	növénygyűjtemények
csipeszek	kövek	szappan
ételszínezék	locsolókanna	szivacsok
fémdobozok	madártollak	szódabikarbóna
folyékony szappan	mágnesek	szőrmék
fonalak	magvak, babszemek	sztetoszkóp
földgömb	mérleg	térképek
gumicső	mérőpoharak	termések
gyertyák	mikroszkóp	tojástartók
homokóra	műanyag poharak	tölcsérek
hőmérő	nagyítók	vödrök stb.

Pedagógus szerepe:

- Segítsen a gyermeknek a hétköznapi tárgyakat megfigyelni.
- Biztosítson érdekes alapanyagokat a kísérletezéshez, játékhoz, munkához.
- Biztosítson lehetőséget a kísérletezésekre, felfedezésekre, tapasztalatszerzésre.
- Tartsa tiszteletben a gyermek világképét és figyeljen arra, milyen jelentést tulajdonít az egyes szavaknak.
- A pedagógus nyílt végű kérdésekkel ösztönözze a gyermekeket a problémamegoldó gondolkodásra.
- Bátoríthatja egy olyan kérdés körüljárását, amelyet egy gyermek vetett fel, s mely nyomán kísérletezés kezdődhet.
- A kiállított tárgyakat folyamatosan cserélje, bővítse a gyermekek érdeklődésének, az évszaknak, a témaprojektnek megfelelően.
- Ne kezelje elszigetelt tudományként, építse be a mindennapos tevékenységekbe.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Kialakul a rácsodálkozás képessége, a felfedezés öröme.
- A természettudományos tapasztalatok során ismereteik bővülnek.
- Megismernek ok-okozati kapcsolatokat.
- Gyarapodik ismeretük a világról.
- Segít megérteni, ők hogyan illeszkednek ebbe a világba.
- Megtanulják tisztelni, szeretni, megbecsülni az őket körülvevő környezetet.
- Megtanulják tisztelni és megbecsülni az életet.

2.7.1.10. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. A játék az óvodáskorú gyermek alapvető szükséglete, spontán tevékenysége, örömforrása.

A gyermek a játékban és a játékon keresztül gyakorolja a tevékenységeket, a nyelvet, a gondolkodást, a szociális viszonyokban a másokkal való együttműködést, a kitartást, és itt éli át a szerepekhez tartozó magatartásmódokat, a felnőttek által közvetített attitűdöket, érzelmeket. A játék integráló tevékenység, amely magába foglalja a tanulás és a munka néhány jellemzőjét, s a spontán tanulás színtere. A gyermeket a játéktevékenységén ismerhetjük meg a legjobban, hiszen a játékban számtalan információt ad önmagáról, belső világáról, kellemes és kellemetlen élményeiről. A játék „híd" a gyermek képzelete és a valóság között. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

Programunkban a gyermek egész napi tevékenysége a hét tevékenységközpontban zajlik. A tevékenységközpontok egysége rendszerbe integrálja azokat a tevékenységeket, amelyeket az óvodapedagógus tudatosan és átgondoltan ajánl fel választási lehetőségként a gyermekek számára. Itt történik a spontán szabadjáték és itt szerveződnek azok a tevékenységek, amelyek játékosak, de mivel az óvodapedagógus előkészítő, szervező, feltételteremtő szerepe itt módszeresen érvényesül, nem nevezhető csupán szabad játéknak.

Ez két különböző kategóriát jelent, amit úgy közelíthetünk meg, ha abból indulunk ki, hogy a játéknak van:

- spontán formája a tevékenységközpontokban,
- van szervezettebb, tervszerűbb formája, amely az óvodapedagógus oldaláról nézve „irányítottabb".

Ha ezeket a tevékenységeket a tanulás szempontjából nézzük, akkor beszélhetünk:

- szabad játékban történő spontán tanulásról,
- játékban tanulásról, mely tervszerűen előkészített, felajánlott.

Mindkettő ugyanabban a tevékenységközpont rendszerben folyik, csak az óvodapedagógus és a gyermekek részvételét tekintve tehetünk különbséget. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

A szabadjáték jellemzői

A szabadjátékban maximális szabadságot élveznek a gyermekek, a korlátokat csak az együttélés szabályai jelentik. Örömteli tevékenység, amelyet a gyermekek spontán, önkéntesen választanak, s amely tevékenység bizonyos élményeken alapuló asszociációkra épül. Az óvodapedagógus csak a játék mennyiségi és minőség kereteit határozza meg, feltételeit tervszerűen biztosítja, illetve a gyermekekkel közösen teremti meg. A szabadjáték a gyermekek kényszerhatás, direkt beavatkozás nélkül végbe menő örömteli tevékenysége, amely azonban nem jelenti a gyermekek magukra hagyását. A felnőtt figyeli a gyermekek játékát, s ha szükséges, a gyermekek kérésére, vagy ha a helyzet úgy kívánja, indirekt módon nyújt segítséget. Direkt beavatkozás csak a gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében kívánatos.

A gyermekek közös élményeinek gazdagítása, az élmények forrásainak tervezése, a szocializáció segítése, az érzelmek, a szokások, a magatartási módok formálása, a kultúra közvetítése, a kevésbé önálló, nem kreatív, élményszegény gyermekek játékának fejlesztése az óvodai nevelés felvállalt funkcióinak érvényesítését jelentik. A mintaadó óvodapedagógus a játékbeli magatartásra is hat elsősorban azzal, ha a gyermekek igényeitől függően maga is bekapcsolódik a játékba. A felnőtt segít a gyermekek közötti megoldatlan konfliktusok rendezésében, a lehetséges megoldások demokratikus megvitatásában.

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai:

A nyugodt játék feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen a megfelelő hely biztosítása. A csoportszobában különüljenek el a mozgalmasabb és csendesebb tevékenységek. A mindennapos mozgásigény kielégítésére biztosítson megfelelő teret és eszközöket (pl. a csoportszoba előterében).

Biztosítson elegendő időt a szabadjátékra. A gyermekek érkezésétől, a reggeli gyülekezőtől folyamatosan tart az az időszak, amíg a gyermekek szabadon, elmélyülten játszhatnak a tevékenységközpontokban.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységekre akkor kerül sor, amikor már a szabadjáték során az elmélyült tevékenység megszűnik, vagy olyan helyzet alakul ki valamelyik tevékenységközpontban, mely alkalmas a célirányos továbbfejlesztésre.

A gyermekek játékát az élmények motiválják. A gyermekek élményei változatosak a családi háttér különbségei miatt, ugyanakkor a sok közös óvodai élmény is segíti tartalmas játék kialakulását.

Biztosítsa annak lehetőségét, hogy gyermekekkel közösen beszéljék meg, hová mennének szívesen „élményszerzésre”.

A konfliktushelyzetekben segít a gyermekeknek a helyzet megoldásában, egyszemélyi döntés helyett felkínál, stimulál, alkut köt, alternatívákat kínál. Személyes példaadással segíti a kulturált viselkedés, akár a visszautasítás elsajátítását. (Ne haragudj, de már Pistinek ígértem! Ha befejezem, szólok neked.)

Szabadtér

A gyermekek a kinti környezetben is természetes lelkesedést és kíváncsiságot mutatnak. Itt a gyermekek valamennyi fejlődési területen gyarapodnak, melyet a pedagógus is segít a megfigyelésen, interakción, és tervezett foglalkozásokon keresztül. Az időjárás fontos tényezője az udvari tartózkodásnak. A gyermekek minden évszakban tapasztalatokat gyűjthetnek. A kint töltött idő egyensúlyt ad a napnak, hiszen érzik a friss levegőt, a szabadságot, másképp használva testüket, mint a csoportszobában. A mindennapos mozgás és környezetváltozás csökkenti a feszültséget, a stresszt. Az udvar kialakítása gondos szervezést igényel.

Szempontok a tér kialakításához:

- Kijelölt közlekedési útvonalak legyenek a balesetek elkerülése érdekében.
- Változatos tevékenységekre legyen lehetőség.
- Csendes, árnyékos részek a nyugodt tevékenységekhez, mint a könyvolvasás, ábrázolás, természeti jelenségek megfigyelése.
- Beépített mindennapos mozgásfejlesztő eszközök
- Homokozó
- Kiskert a növényápoláshoz
- Alkotó tevékenységek
- Járművek
- Pancsoló

A pedagógus szerepe:

- A kinti foglalkozásokat hasonlóan tervezze, mint a csoportszobait.
- Az udvaron töltött időt lehetőleg minden nap ugyanarra az időszakra tervezze, biztosítva a napi rutint.
- Tervezzen rugalmasan, hogy az udvari lehetőségeket maximálisan kihasználhassa.
- Vegye figyelembe a biztonsági szempontokat.
- A szabadtéri tevékenységek és a tanulási, ismeretszerzési lehetőségek kapcsolódjanak össze.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermekek udvari öltözéke legyen mindig megfelelő.

Hatás a gyermek fejlődésére:

- Testi fejlődés, összerendezett mindennapos mozgás.
- A szociális készségek és kulturális ismeretek fejlődéséhez a „kint” és a „bent” különbözőségeinek felismeréséhez, a kölcsönhatások felismeréséhez és egyéb normák elsajátításához járul hozzá.
- Az akadályok leküzdése révén a gyermeki önbecsülés fejlődik, a belső feszültség és szorongás leküzdése könnyebbé, a kapcsolatteremtés zökkenő mentesebbé válik.
- Érzékszervek finomodnak, az esztétikai érzék fejlődik.
- A gyermeki intellektus fejlődik a természeti jelenségek összefüggéseinek felismerésével, megértésével.
- Alkalmazkodva az időjárás változásaihoz teste edződik.

2.7.1.11. Tevékenységekben megvalósuló tanulás projektek formájában

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciájának fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A projekt sajátos, gyermeki tevékenységben megvalósuló tanulási egység, amelynek középpontjában egy bizonyos témakör, probléma áll. A projekt, illetve azon belül a téma feldolgozása hosszabb-rövidebb időintervallumokban a különböző műveltségtartalmak témához kapcsolódó, tudatosan megtervezett integrálásával történik. Az integrálás mozaikszerű ismeretek helyett a tevékenységekben komplexen megjelenő problémák különböző megközelítését és megoldását jelenti.

Integráló szálak:

- Közös élmény
- Elkészített eszközök
- Kiemelt képességkörök
- Munkafolyamatok
- A tartalom

Az integráló szálakat a pedagógus átgondolja, megtervezi a tevékenységi formákat, eszközöket, a differenciálás módját, a tevékenység tartalmát, de a folyamat a gyakorlatban, a gyermekekkel való együttműködések során alakul, változik. A témakörök kiválasztásában és a témák több szempontú feldolgozásában a gyermekek aktív partnerek, akik élményeikkel, tapasztalataikkal, családjukban a szülők érdeklődéséhez és foglalkozásához is kapcsolódva hozzájárulnak a nagyon izgalmas kreatív tervezéshez. A témák tevékenységekhez kapcsolódnak. Az óvodai életben a tevékenységek jellegét tekintve a különböző központokban, a szabad játékban és a játékban szervezett tanulás helyzeteiben tudjuk feldolgozni a tartalmat. A gyermekek sikerélményhez juthatnak a különböző tevékenységekben, megmutathatják erősségeiket, mert „megszűnik a verbális képességek egyeduralma”, s azok a gyermekek is megélhetik a felfedezés örömét, akik csendesebbek, visszahúzódóak, manuális síkon tehetségesebbek.

Az óvodapedagógus és a gyermekek együttműködése sokszínűvé válik. A sokféle tapasztalat gazdagabb ismeretekhez juttatja a gyermekeket a kölcsönhatások következtében. A helyzetekben jelen van a közös tervezés, a közös tevékenység, az összehangolt együttműködés és a cselekvéses tanulás ugyanúgy, mint az egyéni élmények, tapasztalatok, az egyedi érdeklődés és ambíció kiélésének lehetőségei. A szabad téma, tevékenység, technika, az eszközválasztás lehetőségei a játék indítékait aktivizálják, ezért a gyermekek a tanulást saját élményként élhetik meg. Ez a pozitív élmény válik aztán belső hajtóerővé. Így kerülnek felszínre irodalmi anyagok, matematikai ismeretek, a környezet megismerése, ének-zenei, ábrázolási tevékenységek. A projektek feldolgozása a tevékenységközpontokban zajlik, élményszerű, gazdag tartalmú, változatos tevékenységi lehetőségekkel. A gyermekek felfedező

vágyára, érdeklődésére építve olyan témákat dolgoz fel, amelyek kapcsolják a frissen szerzett tudást a meglévőkhöz.
A nyitott struktúra lehetővé teszi mind a gyermek, mind a pedagógus számára:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulást (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzést,
- a cselekvéses tanulást,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzést,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelést, tapasztalatszerzést, felfedezést,
- a gyakorlati problémamegoldást,
- a bármely oldalról történő megközelítést és belépést,
- a mesterséges korlátok nélküli kommunikációt,
- a környezet különböző szempontokból történő megfigyelését,
- teret ad váratlan módosításoknak, kiegészítéseknek.

A gyermeket be kell vonnunk az általuk fontosnak tartott témák listájának elkészítésébe. Ezután az egyes témákból a tevékenységek és központok, a szabad játék és a felajánlott tevékenységek átgondolásával az óvodapedagógus készíti el a projektet.

A tematikus projekt jellemzői

- Nem szűkül le csak évszakrendszerre és témákra.
- Sokféle eljárást, módszert integrál.
- Sokféle tevékenységet, műveltségtartalmat integrál.
- Változatos helyzetekben találkoznak a gyermekek egy-egy témával.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

2.7.1.12. Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek rendszere

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Programunkban a játéktevékenységek és a felajánlott tevékenységek ugyan abban a tevékenységközpont rendszerben folynak. Ez alól kivételt képez a rendszeres, életkor függvényében fokozatosan kötelezővé váló nagycsoportos formában szervezett mindennapos mozgásfejlesztés: a testnevelés. A felajánlott tevékenységek rendszeres, módszeres műveltségtartalmat közvetítő szerepet töltenek be, közvetlen tapasztalást biztosítanak a tevékenységekbe ágyazva.

A felajánlott tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

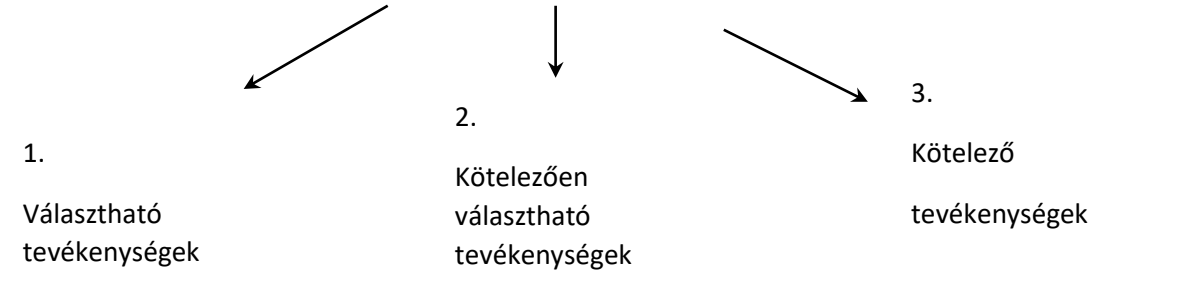

Választható tevékenységek:

A spontán játék közben a gyermekek által éppen nem használt tevékenységközpontban az óvodapedagógus felajánlja a tanulási helyzetet. Az integrált témafeldolgozás keretében akár több tevékenységközpontban szervezett tevékenységet is felajánlhat.

A választhatóság biztosítható:

- Egy időben két vagy több egymáshoz kapcsolódó, integrálódó tevékenységgel.
- Egymás után láncszerűen egymáshoz kapcsolódó tevékenységgel.

Az egy időben több központban biztosított választásoknál jó munkamegosztással és előzetes megbeszéléssel a dajka, a szülő is bevonható, értékes segítőtársak lehetnek. Ebben a szervezeti keretben a gyermekek választanak, döntenek, kötelezettségük a felvállalt tevékenység végig vitelére irányul. A 5-7 évesek számára be kell építeni azokat a variációkat is, ahol a választás, döntés lehetősége is megadatik, de a gyermekek irányítottabb tevékenységek közül választhatnak. Ezt szolgálja a következő szervezeti keret:

Kötelezően választható tevékenységek

Ezek a tevékenységek választhatóak, de a választás a felajánlott tevékenységek között kötelező a gyermekek számára.

A kisebbek számára tovább differenciálhatunk:

↙	↘
a nagyobbak, fejlettebbek számára kötelezően választható	a kisebbek számára választható a felajánlott tevékenység, miközben a többiek szabadon játszanak.

A választhatóságot célszerű egy szervezettebb együttlétből indítani (kötelező mesehallgatás, beszélgetőkör, közös mindennapos mozgásfejlesztő tevékenység stb.) után. A választást követően a gyermekek a tevékenységet szabadon alakíthatják, de fontos követelmény, hogy a megkezdett tevékenységet végigvigyék, befejezzék. Ezután érdeklődésüknek megfelelően válthatnak. A választható tevékenységek egymáshoz kapcsolódnak. A tevékenységek tartalmunkban gyakran megegyeznek, csak az aspektusok különbözőek. A választható és kötelezően választható tevékenységek csak akkor szervezhetők meg, ha a gyermekcsoport már rendelkezik egy fejlettebb játékkultúrával. Ezért az őszi hónapokban a legfontosabb a szocializálás, az elmélyült, tartalmas játéktevékenység

feltételeinek biztosítása, a sokféle közös élmény átélése, az új társak megismerése, és az újbóli összeszokás. A kis csoportban a tanulásszervezés november első hetétől, a nagyobb csoportokban október első hetétől kezdődik. A program szellemiségétől távol áll minden erőszakos, kényszerítő megoldás. A tevékenységek főszereplői a gyermekek, és a szükségleteiket megismerő, fejlesztő, támogató, segítő, rendező felnőtt, aki mindezt a gyermekhez igazítja.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek általános jellemzői:

A gyermekek szempontjából:

- A választás, döntés lehetőségét biztosítva kitartásra, feladattartásra nevel.
- A tevékenységekbe ágyazott műveltségtartalom integráltan vagy projektek keretében kerül sok szempontú megközelítésre, az óvodás gyermekek kompetenciáinak fejlesztésére.
- A gyermekek a felnőtt és a kortársak mintáját utánozva felfedezéssel, kísérletezéssel, próbálkozásokkal játékosan tanulnak.

Az óvodapedagógus szempontjából:

- Tervszerű, átgondolt tevékenységeken keresztül formálja a gyermeket.
- A tevékenységközpontokban felajánlott lehetőségek fejlesztő hatása komplex.
- A tevékenységközpontok között a kötelezően választható helyzetekben is szabad az átjárás, ha a gyermekek elképzelése ezt kívánja meg.
- Az óvodapedagógus mintaadó szerepe minden helyzetben megnyilvánul, kiegészíti a gyermek önálló tevékenységeit.
- A választható tevékenység felajánlására találja meg a megfelelő időt (pl. ha már csökken az elmélyülten játszó gyermekek száma.)

Kötelező tevékenységek:

Kötelező tevékenységek alatt értjük azokat a tanulási helyzeteket, amelyek egyszerre, az egész csoport számára szerveződnek. Ezek nem időhöz, nem életkorhoz kapcsolódnak, hanem a gyermekek fejlesztésének aktuális feladataihoz. Ez a tevékenységforma a mindennapos mozgásfejlesztésben alkalmazható rendszeresen. Napi rendszerességgel kötelező jellegű a „lelki percek” és a beszélgető körök szervezése, a hétkezdő imádságon való részvétel a nagyobb csoportok számára a nevelési év kezdetétől, a kis csoportosoknak a befogadási időszak végeztével. Ennek az időpontját a csoport fejlettségétől függően a csoportban dolgozó óvónők állapítják meg, de legkésőbb december hónaptól kívánatos. Szintén kötelező formában kerül sor az iskola felkészítő nagycsoportban a heti egy alkalommal megszervezett hittan foglalkozásra, melyet az óvoda lelkésze tart. A kötelező tevékenységek folyamata nem hagyományos didaktikai felépítésű. A tanulás szervezés során a kötelezőség nem mindig jelenti a helyhez kötöttséget. A kötelező tevékenység folyamán is biztosított a gyermekek számára a választás lehetősége (pl. ábrázolás tevékenységben kötelező festeni, de a gyermek döntheti el, mit fest, vagy kötelező a téma, de a gyermek választhat a technikák, vagy az elkészítés időpontja között).

2.7.1.13. Tervezés, a tevékenységek időkeretei

Tervezés hosszabb távra

Ez a fajta tervezés a célkitűzések, témakörök, feltételek, közös élmények átgondolását jelenti. Ez a hosszabb távú program is komplex, mert kiterjed a csoportbeli szokások, magatartásformálás és hagyományápolás átgondolására is. A tervezés team munkában végezhető, amelyben részt vesz a csoportban dolgozó váltótárs, más csoportokban dolgozó kolléganő, alkalmanként gondozónő, szülő, akinek bevonását előre meg kell tervezni. Ez a terv mobil, mert folyamatosan alakul, módosul a gyermekek fejlődésétől függően. A terv biztosítja a folyamatok átgondolását, a nevelők zavartalan, konfliktusmentes együttműködését.

A hosszabb távú tervezés része a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő napló, amely egy dossziéban helyezhető el, a gyermek jelével ellátva. Ebben a mappában kapnak helyet a gyermek produktumai, azok a mérőlapok, amelyek illusztrálják a gyermek fejlődését az óvodába lépésétől az iskolai év megkezdéséig. Szintén a mappába kerülnek azok a dokumentumok, vélemények, amelyek a gyermek fejlődését illusztrálják (pl. logopédiai vélemény, szakértői vélemény, stb.)

A hosszabb távú tervezés része a személyiségnapló, amely egy dossziéban helyezhető el, a gyermek jelével ellátva. Ebben a naplóban kapnak helyet a gyermek produktumai, azok a mérőlapok, amelyek illusztrálják a gyermek fejlődését, az évenként egy-két alkalommal végzett mérések eredményei, elemzések, valamint a pedagógus feljegyzései, amelyet a gyermek megfigyelése alapján készített.

A mérések módszere és gyakorisága:

Kiscsoportban évente egy alkalommal, második félév elején, a helyi programhoz összeállított és igazított mérőlapokkal. A befogadási időszak megfigyeléseit, tapasztalatait egy adott szempontsor alapján írásban rögzítjük.
Nagyobb csoportokban év elején és félévkor a saját készítésű mérőlapokkal történik. Az iskolába készülő nagycsoportosokkal kimeneti mérést végzünk szintén a saját készítésű mérőlapokkal.

A nyomon követési napló tartalmazza a gyermek anamnézisét, személyes adatait, a befogadási időszak tapasztalatait, az óvodába érkezés szintjét, az egyéni képességfejlődés mutatóit, a fejlesztési terveket, s azok értékelését. A napló tartalmazza továbbá a családlátogatások tapasztalatait. A nevelési év megfigyelési, mérési időszaka korcsoportonként a szeptembertől decemberig, illetve januártól májusig terjedő időszak. A kitöltés a nevelési év október, január, illetve május hónapjában esedékes. Az értékelés és a szülő tájékoztatása évente két alkalommal januárban és júniusban történik.

A projektek időtartama

A projektek a tervezésnél vezérfonalat képeznek. A témák - melyeknek feldolgozása lassú folyamat - tevékenységekhez kapcsolódnak. Egy-egy témaprojekt a gyermekeket akár egy-két hétig, vagy még hosszabb ideig is foglalkoztathatja. Ennek elsődleges meghatározói a gyermekek, akik közben ötleteikkel, gyűjtéseikkel, megfigyeléseikkel, otthonról hozott információikkal tovább építhetik, gazdagíthatják a projektet. A gyermekek a tevékenységekben a spontaneitás, a szabadság, az önállóság, a sikeresség élményét élik meg, s mivel erősebb a motiváltság, hatékonyabbá válik a cselekvéses tanulás.

2.7.1.14. A fejlesztés tartalma, feladatrendszere

Az óvodai nevelés feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógus tudatos nevelő munkájának következtében valósulnak meg és a gyermekek személyiségfejlődését eredményezik.

2.7.1.15. Mindennapos mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmindennapos mozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mindennapos mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes helyzetváltoztató és finommotoros mindennapos mozgáskészségek tanulásának, valamint a mindennapos mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mindennapos mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A harmonikus mindennapos mozgás elsősorban a szabad mindennapos mozgással fejleszthető a leghatékonyabban. A torna, a mindennapos mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mindennapos mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismindennapos mozgások kialakulásához.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mindennapos mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. A tornának, játékos mindennapos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A mindennapos mozgásos szabályjátékok különböző változatait alkalmazva lehetőséget adunk a kevésbé jól mozgó gyermekeknek is. Mivel a cél a mindennapos mozgás megszerettetése, a későbbi életmód részévé tétele, a program nem tűri a vak fegyelmet és a

dresszúrát. Az óvodapedagógus biztosítson teret és lehetőséget a sokszori gyakorlásra, tolerálva az eltéréseket. Adjon esélyt arra, hogy minden gyermek önmagához viszonyítva fejlődjön.

A program tág teret biztosít a finommotorikát fejlesztő játékoknak, ahol fejlődik a szem - kéz - láb koordináció. Tartásjavító és egyéb játékos gyakorlatok, a tánc megalapozása beépíthetők a feladatok közé. A pedagógus biztosítson folyamatos lehetőséget a meglévő terápiás eszközök kipróbálására, szabadon választott tevékenységként (értékelés és feladat adása nélkül) örömteli használatra, de megfelelő képzettség hiányában nem vállalhatja fel ezek mélyebb funkcionális tartalmát.

A mindennapos mozgásfejlesztés feladata:

- A gyermek természetes mindennapos mozgáskedvének megőrzése, a rendszeres felnőttkori mindennapos mozgásigény megalapozása.
- Rendszeres mindennapos mozgással az egészséges életmód, és edzettség kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, önbizalom erősítése.
- Az értelmi és szociális képességek formálása.
- Erkölcsi nevelés.
- Baleset megelőzés a megfelelő környezet biztosításával.
- Harmonikus, összerendezett mindennapos mozgás fejlődésének elősegítése.
- Nagymindennapos mozgás és finommotorika fejlesztése, fegyelmezett mindennapos mozgás elősegítése.
- Változatos eszközök alkalmazása.
- A tánc alapjai beépíthetők a mindennapi mindennapos mozgásfejlesztés feladatai közé.

Területei:

A mindennapos mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Kiemelten három területen valósítjuk meg:

1. Szabad játékban: a gyermekek spontán, természetes mindennapos mozgása közben.
2. Kötelező testnevelési foglakozáson.
3. Mindennapos mozgásos játékok, tánc foglalkozások szervezésével, mindennapos mozgás

Pedagógus szerepe

- Az udvar, tornaterem beosztását egyeztesse a többi óvodapedagógussal, a gyermekek biztonsága és az optimális kihasználtság érdekében.
- A tudatos mindennapos mozgásfejlesztés megszervezése.
- A feltételek biztosítása (hely, idő, eszköz).
- A gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazított mindennapos mozgások tervezése.
- Tervezzen rugalmasan, hogy ki tudja használni az udvaron adódó lehetőségeket.
- Példamutatással, személyes kisugárzással a mindennapos mozgásszeretet megerősítése.
- Törekedjen arra, hogy a komplex testmindennapos mozgások az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is beépüljenek, ezáltal alakítsák a gyermekek pozitív énképét:

önkontroll, érzelem- szabályozás, szabálykövető viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.
- Törekedjen a versenyjátékok helyett a kooperatív mindennapos mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

A fejlődés várható eredményei:
- Mindennapos mozgásigényük szokássá válik, mindennapos mozgásszeretetük megerősödik.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, téri tájékozódásuk, ismerik saját téri kiterjedésüket.
- Megválasztják dominanciájukat.
- Képesek érzékelni, szabályozni mindennapos mozgásukat, fejlődik mindennapos mozgáskoordinációjuk.
- Fejlődik társas kapcsolatuk, egymáshoz való alkalmazkodó képességük.
- Megerősödik önfegyelmük, figyelmük,
- Edzettekké válnak fizikálisan és szellemileg.
- Növekszik állóképességük, gyorsaságuk, erőnlétük és ügyességük.
- Fejlődik szem-kéz-láb koordinációjuk.
- Előtérbe kerül a finommotorikát fejlesztő eszközök és a kézi szerek használata.
- Fejlődik mindennapos mozgáskultúrájuk, ritmusérzékük, mindennapos mozgásutánzó képességük.

2.7.1.16. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelést megalapozó verselés, mesélés, mondókázás sokféle tevékenységhez kapcsolódhat, építve a gyerekek kezdeményezésére és a pedagógus ösztönzésére. A csoport életkori összetétele, az egyéni érdeklődés és a feldolgozandó témaprojekt határozza meg az irodalmi anyag összeállítását. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, melyek a kisgyermekek mentális higiénéjének elmaradhatatlan elemei. Jelenjenek meg a népköltészet remekei, a klasszikus- és kortárs gyermekirodalmi alkotások egyaránt. Kapjanak helyet más népek alkotásai, eredeti játékok, altatók, mesék, melynek gyűjtésébe bevonhatók az idősebb generáció tagjai is. Itt kapjanak helyet a vallási tartalmú könyvek, a képes gyermekbiblia. Halljanak a bibliai történetekről, kezdeményezzenek beszélgetéseket a képekről, tanuljanak rövid imádságokat, melyek minden nap elhangzanak. Az irodalmi nevelésen belül a nevelők feladata a korosztálynak megfelelő irodalmi élmény nyújtása, s ezáltal az irodalmi érdeklődés felkeltése, az érthető, kifejező beszéd készségének alakítása, a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, a helyes nyelvhasználattal a biztonságos önkifejezés megalapozása, a mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése. Az érzelmi biztonság megadásának, az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mindennapos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal nem elvezet, hanem ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatást átélve, eleven belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Az irodalmi nevelés hatékonyságának fontos feltétele egyrészt maga az óvónő, akinek kulturált, a gyerekek számára is érhető nyelvhasználata, artikulációja példaértékű. Legyen nyitott és fogékony az irodalmi művek iránt, előadásmódja figyelem- és érdeklődést keltő. Ismerje az életkori sajátosságokat, a gyermeki gondolkodás fejlődési folyamatát. Másik fontos résztvevője az irodalmi nevelésnek a gyermek, a maga életkori sajátosságaival, érzelmi kötődésével, nyelvi fejlettségével, szociális hátterével.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mindennapos mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Egyszerre spontán megnyilvánulás és fejlődési lehetőség, ahol körültekintően kell megadni a szabadságot, és tudatosan fejleszteni a gyermeket. A mondóka, a vers mindennapos mozgásra ösztönzik a gyermeket, ezért kapjanak támogatást és lehetőséget az improvizálásra. A közös mesehallgatások épüljenek be a mindennapi tevékenységekbe, ami a kisgyermek mentális igényének elmaradhatatlan eleme. Kerüljük a felnőtt által készített illusztrációkat különösen új mese esetében, mert a belső képalkotás a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesék dramatizálásában a pedagógus a gyermekek életkorának és tapasztalatának megfelelően kapcsolódjon be. 5-6 éves korban már megjelenik a személyes történetek iránti érdeklődés, ezért fontos szerepet kell, hogy kapjanak a gyermekek által alkotott mesék, történetek. Az óvodapedagógus teremtsen helyet, időt és változatos eszközöket mesekönyvek készítéséhez, saját történetek illusztrálásához. A gyermekek alkotásai névvel, címmel ellátva elérhetőek legyenek a társaik számára. A mesekönyveket „tematikusan”, jól áttekinthetően, címlapjával kifelé tároljuk.

Kiscsoportban:

- az év végére sajátítsanak el 5-6 mondókát, 3-4 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- 8-10 új mesét ismerjenek meg az év folyamán.

Középső csoportban:

- 5-6 kiolvasó mondókát, 6-7 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- 10-12 új mesét ismerjenek meg, valamint elbeszéléseket, történeteket.

Nagy csoportban:

- 5-6 kiolvasó mondókát, 6-8 verset tudjanak emlékezetből idézni,
- új mese elmondására 12-14 alkalommal kerüljön sor.
- A többi időt meseismétlések, elbeszélések, novellák, folytatásos regények, történetek töltsék ki.

A fejlődés várható eredményei:

- A gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, mesélnek, önállóan is kezdeményezik a közös mondókázást, mesélést.
- Az irodalmi központban szeretnek könyveket nézegetni.
- Igénylik a rajzolás lehetőségét, maguk is készítenek képeskönyvet, kitalálnak mesét.
- Van „kedvenc" meséjük, amit önállóan is szívesen mesélnek.
- Érdeklődnek a bibliai történetek iránt, képek alapján képesek a történeteket felidézni.
- Természetessé válik számukra az imádságok elmondása, amit a családok felé is közvetítenek.
- Szókincsük bővül, beszédük érhetőbbé, kifejezőbbé válik.
- Megismerkednek a nyelv kifejező erejével, képességével.
- Helyes nyelvhasználattal biztonságosabban fejezik ki magukat.
- Nyelvi fejlettségük pozitívan hat a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi, etikai fejlődésére.

Bábjáték – dramatizálás

A művészeti tevékenységek sajátos műfajaként integrálja a mindennapos mozgást, a beszédet, a zenét, az irodalmat és az ábrázolást. A dramatizált irodalom a gyermeki önkifejezés, megismerés, fejlesztés eszköze. A bábjátékba vetített érzelmek, attitűdök, a helyzetekben megnyilvánuló viselkedés jelzés a felnőtt számára a gyermek személyiségéről, világhoz való viszonyáról. Az óvodapedagógus motiváljon olyan szituációkat, melyek folytatásra, megoldásra várnak. Ezek megfigyelésével sok információhoz juthat a közreműködő gyermekről. A gyermekeknek legyen lehetőségük saját maguk által kitalált mesék, történetek reprodukálásához. A pedagógusnak alkalma adódik különböző szociális minták, szerepek közvetítésére (munkamegosztás, szerepvállalás). A különböző tevékenységközpontokat a gyermekek felhasználhatják a bábozás, dramatizálás feltételeinek megteremtésére. A bábjáték, mivel érzelmeket fejez ki, és kelt életre, alkalmas a mentális sérülések feltárására. Ezek terápiás felhasználására csak az arra felkészített szakember jogosult.

A fejlődés várható eredményei:

- Maradandó élményt nyújt a gyermekek számára a felnőtt példa.
- Maguk a gyermekek is élnek az önkifejezés sajátos formájának lehetőségével, eszközével saját örömükre.
- Testséma fejlődése.
- Személyiségjegyek tükröződése.
- Szerepazonosulás.
- Metakommunkáció fejlődése.
- Nemzeti, keresztényi tudat erősödése.
- Ünnepek értékének növelése.
- Bibliai történetek ismerete.

2.7.1.17. Művészeti nevelés

Ének, zene, népi játék, tánc

A mindennapos mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan egységben jelent zenei élményt a gyermek számára. Programunkban a zenei nevelés a Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épül, és nem szűkül le az ismeretek feldolgozására, hanem érzelmeket aktivizáló, hangulati tevékenység. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mindennapos mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mindennapos mozgás) és zenei kreativitásnak alakításában. A zenei érdeklődést a pedagógus az éneklés, zenélés, mindennapos mozgás élményével tudja felkelteni és megtartani. A mindennapos mozgás és ének, illetve mondóka együtt nagyobb élményt jelent, ezért fontos, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük zenei tevékenységüket mindennapos mozgással kísérni, kifejezve érzelmeiket, ezáltal megélve az önkéntességet és a játék örömét. Az énekléshez, zenéléshez kapcsolódó készség- és képesség fejlesztést meghatározó szempont az életkori sajátosság és egyéni fejlettségi szint.

Az óvodapedagógus szerepe:

- Teremtsen lehetőséget a beszédhanggal való játékra, a környezet hangjainak megismerésére. Az eszközök fontos szerepet töltenek be a tapasztalatszerzésben, ezért a gyermekeknek legyen lehetőségük sokféle zenei hangszer megismerésére, elkészítésére és használatára.
- A zene, a muzsika témaprojektet is jelenthet.
- Ritmusérzék fejlesztésre használjon ki minden lehetőséget a nap folyamán.
- Ismertesse meg a gyermek-, néptáncok és népi játékok, hagyományok sokszínűségével a gyermekeket.
- A zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Törekedjen a megfelelő szelektálásra, az értékek mentésére, továbbéltetésére.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, dalos játékokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- Juttassa zenei élményhez a gyermekeket, formálja zenei ízlésüket, neveljen a zene szeretetére, nevelje őket zenehallgatóvá.
- Ismertesse meg a gyermekeket egyházi zenével, vallásos tartalmú dalokkal.

- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- Ismertesse meg a gyermekeket nemzeti, nemzeti értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal.

A fejlődés várható jellemzői:

- Képessé válnak a különböző zenei élmények befogadására.
- Kialakul a belső motiváció az éneklésre, zenélésre.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat.
- Kialakul az énekrepertoárjuk kedvenc dalaikból.
- Tudnak ritmust, mindennapos mozgást, dallamot rögtönözni.
- Megismernek hangszereket, tudják azonosítani azok hangját.
- Ritmushangszereket tudnak használni.
- Zenére történő mindennapos mozgásuk összerendezett, esztétikus.
- A zenehallgatás szükségletükké válik.
- A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

2.7.1.18. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Programunk az ábrázoló-, kézműves tevékenységet az önkifejezés, személyiségfejlesztés fontos eszközének tartja. A művészeti tevékenységek – így az ábrázolás is – a teljes szabadság élményét kell, hogy nyújtsák a gyermekek számára. Az óvodapedagógus feladata a kreativitásra ösztönző jó hangulat, oldott légkör megteremtése. Próbálja meg észrevetetni a gyerekekkel mindazt, amit az ember és természet létrehozott, ami gyönyörködtető, esztétikus. A vizuális nevelés célja, hogy teret adjon a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének, gazdagítsa a gyermekek tér-, forma-, színképzetét, formálja esztétikai érzékenységüket, képi gondolkodásuk fejlődését, szép iránti nyitottságukat, igényességüket, belső képük gazdagítását. Ez a tevékenység áthatja az óvodai nevelés egészét. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, környezetalakítást. Az ábrázolás a gyermek első alkotó tevékenysége, a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A gyermeki alkotások információt hordoznak a gyermek érzelmeiről, örömeiről, vágyairól, szorongásairól. Megfigyelhetjük, hogyan fejlődik élményviláguk, fantáziájuk, képzeletük, fogalmaik. A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. Komplexitása megnyilvánul abban is, hogy egy tevékenységen belül többféle technika alkalmazható. A gyerekek az egész nap folyamán kapják meg a műhelymunka lehetőségét. A szabad alkotás mellett megszervezhetőek – kötelezően választható formában – célirányosabb tevékenységek is, pl. a téma adott, a technika választható; a technika kötött, a feldolgozás tartalma egyéni. A technikák segítségével a gyermekek sok eszközt készíthetnek egyéb tevékenységeikhez – fokozva a sikerélményt.

A felhasználás lehetőségei:

- Kiegészítők építőjátékokhoz – házak, utak, hidak, fák, állatok stb.

- Eszközök bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- Eszközök szerepjátékokhoz – bolt, orvosi rendelő, babakonyha stb. eszközei.
- Maszkok, dekorációk, jelmezek az ünnepekre.
- Társasjátékok, kártyák,
- hangszerek,
- képeskönyvek, albumok,
- makettek, modellek.

Az óvodapedagógus szerepe, feladatai

- Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Finommotorika fejlesztése.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Az ábrázoló tevékenységekhez élmények, megfigyelési-, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.
- Vizuális tevékenység iránti vágy felkeltése, az alkotás örömének megtapasztaltatása
- Ábrázoló képességek fejlesztése.
- Kezdeményező, kreatív magatartás kifejlődésének segítése a kézimunka technikai alapelveivel, anyagaival való megismerkedés során.
- A gyermekek egyszerű művészeti alkotásokkal, kézműves tevékenységekkel való megismertetése.
- Vallásos témák megjelenítése.
- Térbeli tájékozódás, szín és formavilág gazdagítása, képi-plasztikai kifejezőkészség fejlesztése.
- Biztosítson lehetőséget felhasználható anyagok, eszközök folyamatos gyűjtésére, tárolására.
- A pedagógus a folyamatra, ötletességre, önállóságra, eredetiségre helyezze a hangsúlyt, és ne a végeredményre.
- Biztosítson lehetőséget a szülők bekapcsolódására és közreműködésére, például a környezetalakításban, a kézművességet folytató felnőttek munkájában.
- Törekedjen arra, hogy a csoportszoba külső megjelenésében tükrözze az évszakot, a gyerekek speciális érdeklődését, a játéktevékenység témájának alakulását.
- A gyermekek alkotásait használja fel a környezet szépítésére, kiállítások szervezésére, az előterek dekorációjához.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A rajzolás, a mintázás, a kézimunka számukra kedves, örömteli tevékenységgé, fantáziájuk, kreativitásuk kifejező eszközévé válik.
- Kezük ügyesedése lehetővé teszi az egyre precízebb, apró mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Ismerik az ábrázolási technikákat, képesek azokat önállóan is alkalmazni.

- Ismerik, és biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit térben és síkban egyaránt.
- Ismerik az ábrázolás anyagait, azokat biztonsággal, önállóan választják és használják.
- Megismerkednek a népművészettel, kézműves technikákkal, népi motívumokkal.
- Esztétikai érzékük alakul, képesek a szép meglátására a természetben, tárgyi környezetben.
- A gyermeki alkotás a belső képek alakítására épül.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- A gyermekek alkotás közben gazdagodnak, fejlődnek manuálisan, érzékszerveiket tekintve, valamint gondolataikban, érzelmeikben is.
- Edződik akaratuk, kitartásuk.

2.7.1.19. A teremtett(külső) világ tevékeny megismerése

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szereznek a közvetlen szűkebb és tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul Isten teremtett világához, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.
A természetismeretet, környezetismeretet vagy tudományos nevelést úgy is meghatározhatjuk, mint a megfigyelés, kísérletezés útján történő ismeretfeldolgozást. A gyermek érdeklődése által vezérelt tevékenységein keresztül kerül közvetlen kapcsolatba a fizikai- és élővilággal. Óvodáskorban különösképpen fontos, hogy a gyermekek maguk is megtapasztalhassanak jelenségeket, folyamatokat. A környezetismeret tág fogalom, mely magába foglalja a természet, a társadalom ismeretét és a környezetvédő szemléletet és magatartást.

Természetismeret

A természetismeret legfontosabb forrása maga a természet. Aktív felfedezés képezze az óvodai természetismereti program vázát. Ezek az élmények életre szóló készségeket fejlesztenek a gyermekekben. Az óvoda udvara, a közeli kertek, parkok, erdők egész évben jó helyszínt biztosítanak a tapasztalatszerzésre. A pedagógus térképezze fel, melyek elérhetők, határozza meg a tevékenységi formákat és a szülői segítséget. Séták, kirándulások alkalmával jó lehetőség adódik a biztonságos közlekedésre, önfegyelemre, egymás óvására való nevelésre. Matematikai tartalmú tapasztalatokat szereznek és alkalmaznak téri tájékozódás közben, mennyiségi, alaki, tér és síkbeli fogalmakkal ismerkednek, tájékozódnak. Megismerkednek egyházi épületekkel, szertartásokkal, elsajátítják az ott kívánatos viselkedési szabályokat. A tevékenységeket különböző témák köré csoportosíthatjuk, pl. fák, madarak, stb. A csoportszoba természettudományi központjában kapnak helyet a különböző gyűjtemények (ásványok, növények, madártollak, kagylók stb.). A mozaikszerű megfigyelések rendezését szolgálják a gyermekek által készített tablók, képeskönyvek, megfigyelési és tematikus albumok. A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik. Az időjárás, a természet jellemzői, változásai, színek, a fények, a formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokra adnak lehetőséget.

Társadalomismeret

A társadalmi ismeretek forrást jelentenek a játékhoz, munkához, a különböző szerepek megvalósításához, együttműködésekhez. Feladatunk, hogy a gyermekek ismereteket szerezzenek tágabb és szűkebb környezetükről, lakóhelyükről, a település nevezetességeiről, szüleik foglalkozásáról, mesterségekről. Ezek a tapasztalatok alapozzák meg a szülőföldhöz való kötődéseket, erkölcsi érzelmeket. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Különösen fontosak a kitekintések a periférián élő családok gyermekei számára, akik alig jutnak túl az otthon és az óvoda körén. Folyamatos, rendszeres ismerkedési lehetőségeket kell biztosítani az iskolával, bölcsődével, a település közintézményeivel, üzletekkel, üzemekkel, közlekedéssel. Az előre átgondolt és megtervezett családi találkozások segítik az egyes gyermekek elfogadását, növelhetik népszerűségüket, erősíthetik szociális státuszukat. A társadalmi tapasztalatok bővítésébe bevonhatjuk az érdeklődő szülőket is.

Környezetvédelem

Az óvodás korú gyermekek még nem vesznek részt aktívan a tágabb környezet védelmében, de azt már elvárhatjuk, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, legyenek kíméletesek az állatokkal. A pedagógus juttassa a gyermekeket tapasztalatokhoz a környezetkárosító jelenségeivel kapcsolatban, mint például szemetes környezet, az autók kipufogó gáza által szennyezett levegő, zajártalmak, vegyi anyagok károsító hatása. Hívja fel a figyelmüket az energiával, vízzel való takarékoskodás fontosságára. A szelektív hulladékgyűjtés témaprojekt lehet. A szemléletformálás módja, eszközei a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődéséhez, tapasztalataikhoz igazodjanak. Meghatározó szempont a szülők, családok bevonása, mert a szemléletformálásban otthon is sok tennivaló akad.

A pedagógus szerepe, feladatai:

- A természetismeretet közvetítő pedagógus legyen érdeklődő, lelkesítő, kérdező, mintát adva a gyermekeknek.
- Fontos feladata új ingerek felfedeztetése, biztosítása, a tevékenységek jó megtervezése, anyagok előkészítése. Az új ismeretek nyújtásánál támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, élményeire.
- A közvetlen és tágabb környezetből merítse az ismereteket, mélyítve és rendszerezve azokat.
- Minden gyermek számára biztosítson megfelelő eszközöket, a tapasztalatszerzés cselekvően átélt, érzelmileg színezett tevékenységeihez.
- Érzékeltesse a felfedezés örömét.
- Alakítson ki megfelelő tájékozottsági szintet az emberi, természeti, tárgyi környezet elemeiről.
- Tanítsa meg a gyermekeket a tapasztalatok szempont szerinti rendszerezésére.

- A tevékenységek során fontos feladat még a valóság objektív bemutatása, összefüggések megláttatása, ítélőképesség fejlesztése, az emberi, természeti, tárgyi környezethez való pozitív viszonyulás kialakítása.
- Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői:

- Ismerik közvetlen környezetüket, és ott biztonságban érzik magukat.
- Tudják saját nevüket, születési idejüket, helyüket, lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, környezetük növényeit, azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási szokások, formák, melyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához vezetnek.
- Megalapozódik véleményalkotásuk, döntési képességük a környezet alakítására vonatkozóan.
- Tiszteletben tartják a növények, állatok életét.
- A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, átrendezni, s ha most nem kapnak megfelelő indíttatást, - tönkretenni.

Matematikai nevelés

A matematikai tapasztalatok áthatják az ember egész életét. Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek matematikai tapasztalatok szerzésére. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata gondoskodni arról, hogy a csoportszoba berendezései, tárgyai változatos lehetőséget kínáljanak alapvető matematikai készségek fejlődéséhez. A pedagógus ismerje fel a gyermekek által kezdeményezett játék kínálta szituációkat a matematikai készségek fejlődéséhez. Konkrét élményeken keresztül fejleszthető legjobban a gyermek. Minél jobb megfigyelője a felnőtt a gyermek tevékenységeinek, annál sikeresebben tudja felhasználni azokat matematikai fogalmak megalapozására.

Kapcsolódási lehetőségek különböző tevékenységközpontokkal:

Családi, szimbolikus, szerepjáték központ

- A főzőcskézés, terítés, babaöltöztetés közben gyakorolhatják az egy az egyhez megfeleltetést, számolási műveleteket.
- Tényleges sütésnél az alapanyagok mérése, a mérleghasználat, a keverések száma, a sütési idő megállapítása, a receptkönyv készítése mind jó alkalom matematikai fejlesztésre.

Művészeti központ

- A formák, minták használatán keresztül geometriai tapasztalatok szerezhetőek.
- A díszítő elemek sorakoztatása, ritmikussága a gondolkodási műveletek alakulását segíti elő.
- ***Építő központ***
- Az erre a célra speciálisan kialakított építőelem készlet használata spontán és tudatos megfigyelésekre, következtetésekre kínál számtalan lehetőséget.

Manipulatív központ

- A szabály-, és társasjátékok a számfogalom alakulását, a konstrukciós játékok pedig a háromdimenziós látásmódot, a forma- és arányérzék fejlődését segíti. A hétköznapi, gyermekekhez közelálló tárgyak (gombok, kagylók, kavicsok, kupakok) alkalmasak számolásra, csoportosításra, halmazképzésre, becslésre.
- Homok-víz asztal
- A különböző edények megtöltése, ürítése jól fejleszti a mérés, összehasonlítás fogalmának alakulását, fejlődését. A változatos anyagokkal (pl. homok, föld, kavics, víz, hó, jég) fizikai törvényszerűségeket tárhat fel.
- Előterek, öltözők
- A padlóra ragasztható ugróiskola, szőnyegből készült lépegetők jól használhatók a számolást igénylő nagymotoros játékokhoz.

Szabad tér

A testmindennapos mozgás jó alkalom a konkrét tapasztalatszerzésre. Bármely ütemes mindennapos mozgással kapcsolatos tevékenység (szökdelés, lépcsőjárás, hintázás, labdapattogtatás) felhasználható a számolásra. Az ilyen tevékenységek során a gyermek egész testével érzékeli saját kiterjedését, tisztában lesz téri lehetőségeivel (meddig ér a karja, mekkorát tud lépni). Kirándulások során bármely tárgy, élőlény alkalmas számlálásra, összehasonlításokra, következtetések levonására (közlekedési eszközök számossága, mérete, fák magassága, vastagsága, formája, állatok mérete, száma stb.) Az óvoda állandó napirendje sok lehetőséget nyújt a konkrét matematikai tapasztalatokra, pl. az idő múlásának mérése kapcsán. Minél többféle időmérő eszköz van jelen a csoportszobában, a gyermeknek annál határozottabb élménye lesz az idő múlásának megfigyelésére. Az időjárást, születésnapokat és a tevékenységeket rögzítő naptárak színekkel, rajzokkal, képekkel illusztrálva segítik felfogni az idő fogalmát. A matematikai fogalmak, jelenségek, témaprojektet jelenthetnek (idő stb.). Ezek megtervezésénél a pedagógus vegye figyelembe a gyermekek fejlettségi szintjét, érdeklődését, meglévő tapasztalatait. Az óvodapedagógus az egyoldalú didaktikai folyamatokat átlépve, különböző tevékenységeket integrálva tegye a matematikai tevékenységeket érdekessé, izgalmassá, változatossá.

A fejlődés várható jellemzői:

- Felismerik környezetükben a matematikai összefüggéseket.
- Kialakul számfogalmuk (10-ig), valamint a gyermekek érdeklődése, igénye, fejlettségi szintje alapján magasabb számfogalommal is rendelkeznek.
- Megértik és használják a matematikai egyszerűbb kifejezéseket.
- Cselekvés közben műveleteket végeznek a halmazok témakörben.
- Tapasztalatokat szereznek a mérések terén.
- Felismerik az egyszerűbb relációkat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemléletük.

2.7.2. Sajátos feladatok

2.7.2.1. A gyermekvédelmi felelős speciális feladatai:

Kapcsolattartás a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, esetmegbeszéléseken való részvétel.

- Család- és Gyermekjóléti Központ
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Önkormányzat Szociális Irodája
- Iskolánk gyermekvédelmi felelőse
- Körzeti gyermekorvos, védőnő
- Gyámhivatal
- Városi Bíróság
- Rendőrség
- Civilszervezetek
- Segélyszervezetek
- Nemzetiségi Önkormányzat

A szélsőséges esélyegyenlőtlenségek kompenzálásának biztosítása.

- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodába kerülésének és rendszeres óvodába járásának figyelemmel kísérése.
- A gyermeki jogok érvényesítése az intézményen beül.
- A gyermekek és családok a lehetőségekhez mérten minél jobb megismerése, együttműködő, őszinteségen alapuló kapcsolat kiépítése és mindenekelőtt a titoktartási kötelezettség betartása az őket érintő kérdésekben.
- A hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, segítségnyújtás, közvetítés.
- Az aktuális nevelési évre vonatkozó gyermekvédelmi terv elkészítése, nyilvántartások vezetése, környezettanulmányok elkészítése, év végén értékelés.
- A krízis és válsághelyzetben lévő gyermekek és családok számára történő segítségnyújtás.

A gyermekvédelem hatékonyságát segítő tevékenységek, családgondozás

- Rendszeres családlátogatások.
- Szülői értekezletek, fogadóórák.
- Nyílt napok, ünnepélyek.
- Lelki napok szervezése külső előadók segítségével.
- Szülők részére szervezett tevékenységek, foglalkozások, tanácsadások.
- Lelki igazgatónk által vezetett beszélgetések.
- Családi délelőttök.
- Szükség esetén jogi segélyszolgálattal történő kapcsolatfelvétel.
- A gyermeki és szülői jogokkal, kötelességekkel, azok érvényesítési módjaival történő megismertetés.
- Kapcsolat a segítő intézményekkel, esetmegbeszéléseken való részvétel.
- Lelki igazgatónk megkeresése.
- Bekapcsolódás a családgondozási tevékenységekbe.

2.7.2.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Óvodánk felvállalja – személyi, tárgyi feltételeit figyelembe véve –azon sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, akik a fenntartó által az alapító okiratban foglalt, és meghatározott fogyatékosság típusának felelnek meg, valamint a BTMN-s, hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű és tehetséges gyermekek integrációját.

A sajátos nevelési igény az az állapot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai olyan mértékben térnek el az általánostól, hogy annak alapján – a lehetséges fejlődés eléréséhez – sajátos pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosítása szükséges.

A sajátos nevelési igény megállapítására a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok és az országos szakértői és rehabilitációs tevékenységet ellátó bizottságok komplex – orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai vizsgálata alapján kerül sor. A gyermek óvodai integrálása a szakértői és rehabilitációs bizottságok által kiállított szakvélemény alapján történik.

BTMN fogalma

„Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül SNI-nek. „

Alapelvünk:

- Nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához.
- Befogadó csoportlégkör kialakítására kell törekednünk, melyben a gyermek magatartása kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása**.**
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése.
- Az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztése, zavarok korai kiszűrése és megelőzése.
- A fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva, a gyermeki spontán aktivitásra építve, indirekt nevelési módszerekkel realizáljuk a pszichikus funkciók fejlesztését.
- Arra törekszünk, hogy támaszt nyújtsunk a részképesség – gyengeségekkel küzdő gyermekek részére egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások keretében, az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Feladatunk:

- A bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnáló gyermeknél vissza kell lépnünk a gyermek azon szintjére, amelyben még biztosan mozog és a sikerélményekre építve fokozatosan nehezített feladatokkal jutassuk el a következő fejlettségi szintre.
- Időt és lehetőséget kell biztosítanunk a gyakorlásra, korrekcióra.
- Intézményen belül és/vagy kívül speciális fejlesztő tevékenységeket szervezzünk.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, az együttműködő partneri kapcsolat kialakítása.
- A fejlesztés tervezését és gyakorlatát a gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára építjük. Az egyéni fejlesztési terv kidolgozása a megfelelő szakember feladata.
- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetősége tekintetében figyelembe vesszük a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, a gyermek adott fizikai állapotát.

Tárgyi feltételek:

A szociális és kommunikációs készségek sérülése, valamint a tevékenységek megszervezésének nehézsége miatt a világ kaotikus, átláthatatlan a sérült gyermek számára. Ahhoz, hogy megteremtsük a biztonságos hátteret, átláthatóvá kell tennünk számukra a környezetet. Feladatunk, hogy a gyermeket számára érthető módon informáljuk arról, hogy

mikor mit kell, vagy lehet tennie, hol és hogyan történik az adott tevékenység, milyen módon kell egy tevékenységet elkezdenie, befejeznie, milyen eszközöket és hogyan használhat hozzá.

Óvodánkban megoldható a külön fejlesztő szoba kialakítása, ahol a gyermekek egyénre szabott fejlesztése nyugodt körülmények között valósulhat meg. Ahhoz, hogy az óvodapedagógusok a fejlesztő munkába hatékonyan be tudjanak kapcsolódni, bővíthessék szakmai ismereteiket, támogatjuk a differenciálás, integrálás témakörben szervezett továbbképzéseken való részvételt.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek elemi viselkedésének alakítása a következő területeken:

- Szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Fejlődési elmaradások lehetséges, célirányos kompenzálása.
- Szociálisan nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, korrekciója.
- Önkiszolgálási készségük egyéni ütemben történő fejlesztésének segítése.
- Rendszeresség és időbeliség biztosítása.
- Elemi készségek, képességek fejlesztése, tanítása.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségről.
- Elengedhetetlen a szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, melyben érzékeny pedagógusok fejlesztik a gyermeket. Türelemmel, toleranciával kell fordulnia minden alkalmazottnak azokhoz a gyermekekhez is, akiknek erre még nagyobb szükségük van, mint ép társainak.
- Az értelmi sérült gyermek esetében fokozott szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkal kísért, egyszerű verbális utasításoknak, a zenének, ritmusnak és a sok ismétlésnek. Fontos, hogy sok szeretetet kapjon, testi-lelki szükségletei kielégüljenek, a környezete sem alul-, sem felülterhelést ne rójon rá.

Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Célunk:

- A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Amire törekszünk:

- Az egyenetlen képességprofil közelítsen az átlaghoz. Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása szakember bevonásával.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános irányelvek:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk, hogy elősegítsük a gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Fokozott figyelmet fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és családjuk esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.
- A habilitációs tevékenységünket team munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok, dajkák és pedagógiai asszisztens vesz részt.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően a pedagógiai programban, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodva, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.

Hátrányos helyzetű/ halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

*„***Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló:** az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította;

E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be

sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.”

Cél

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat

- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Személyi feltételek

A nevelésben részt vevő személyek intézményünkben

- óvodapedagógus,
- logopédus
- dajka

Tárgyi feltételek

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik:

- nagyméretű tükör
- egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör
- vizuális tábla,
- mindennapos mozgásfejlesztést segítő eszközök
- finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény

- Az integrált nevelés eredményeként a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek váljanak képessé a közösségbe való beilleszkedésre, iskolába lépésre.
- Olyan szemléletformálás, mely a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt biztosítja a „másság” elfogadását, tolerálását.

Kiemelten tehetséges gyermek nevelése

„Tehetségesnek azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.”

- Az óvodás gyermekek vonatkozásában *tehetségekről* beszélhetünk.

- Az óvodás korú gyermekek esetében a személyiség megismerésének alapvető eszköze a megfigyelés, annak mindkét típusa, a mindennapi tevékenységek során történő spontán, és az egy adott szempont alapján történő célzott, szervezett megfigyelés.
- Intézményünkben jelenleg nem folyik kiemelt tehetséggondozás.

Cél

- A megfigyelés alapján optimális fejlesztése, önmagukhoz mérten tehetségük kibontása.

Feladat

- Támogató és szakszerű környezet megteremtése, amelyben a tehetségígéretek minél korábban felfedezhetők, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított.

Felismerés esetén a szülők tájékoztatása, és az óvodán kívüli alternatív lehetőségek ismertetése számukra.

A sajátos nevelési igényű gyermekek hátrányainak csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

A Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda Alapító Okirata alapján az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, valamint a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek integrált nevelését vállalja fel.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. (Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.)

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mindennapos mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása speciális szakmai módszerek alkalmazásával. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex - gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi - szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek

- Fejlesztésükben meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai segítségről.
- Elengedhetetlen a szeretetteljes, biztonságos környezet megteremtése, melyben érzékeny pedagógusok fejlesztik a gyermeket. Türelemmel, toleranciával kell fordulnia minden alkalmazottnak azokhoz a gyermekekhez is, akiknek erre még nagyobb szükségük van, mint ép társainak.
- Az értelmi sérült gyermek esetében fokozott szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkal kísért, egyszerű verbális utasításoknak, a zenének, ritmusnak és a sok ismétlésnek. Fontos, hogy sok szeretetet kapjon, testi-lelki szükségletei kielégüljenek, a környezete sem alul-, sem felülterhelést ne rójon rá.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Célunk:
- A kommunikáció azon fokának elérése, amelynek során a gyermek kölcsönös interakcióba kerülhet környezetével.

Amire törekszünk:
- Az egyenetlen képességprofil közelítsen az átlaghoz. Intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, speciális módszerek alkalmazása szakember bevonásával.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános irányelvek:
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk, hogy elősegítsük a gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.
- A habilitációs tevékenységünket team munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában a gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok, dajkák és pedagógiai asszisztens vesz részt.

- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően a pedagógiai programban, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodva, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.

2.7.2.3. Szociális feladatok ellátása

Krízishelyzetben lévő gyermekeknek és családjuknak nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást nyújtunk. Szakemberekkel együttműködve életviteli tanácsadást szervezünk. Tájékoztatunk családjogi kérdésekben és a támogatásokhoz való hozzájutásban, erőforrások feltárásban. Érdekképviseletet látunk el a szociális, a nevelő-oktató, egészségügyi, szociálpolitikai, jogi érdekérvényesítő, valamint a gyermekjóléti és védelmi szolgáltatások igénybevétele érdekében. Ellátjuk a szociális és pedagógiai tevékenységek koordinálását, partneri kapcsolatokat ápolunk a különböző szakemberekkel. A gyermekvédelem, a családgondozás és szociális gondoskodás kölcsönösen áthatják egymást.

2.7.3. Nemzetiségi nevelés

„… Az lesz belőlük később, ahogyan kiskorukban formálódtak, mert ahogyan a fát is csak fiatal korában lehet hajlítani, hogy jó és szép legyen, ugyanúgy az ember is csak kiskorában hajlítható. A fát is, a gyereket is nagyon megviseli, ha később fognak hozzá, lehet, hogy több rossz fakad belőle, mint amennyi jó.
Saját tapasztalatból mondom én ezt.”
(Orsós Jakab)

Alapelvek

A család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartásának elve: A családok elvárásait figyelembe vesszük a pedagógiai program megvalósításában. Figyelemmel kísérjük a gyermek véleményalkotási jogát, biztosítjuk személyi és különleges adatvédelmét.

- **A tolerancia elve:**
  Valamennyi együtt járó gyermek körében fellelhető eltérő kultúra, életmód, szokásrendszer kölcsönös elfogadása, valamint az egyéni adottságok, a fejlődési ütem eltéréseinek figyelembe vétele.
- **Az empátia elve:**
  Az nemzetiségi kultúra, norma-, szokásrendszerének megértése, az identitászavarok kezelése, a hagyományápolásban rejlő kultúrtörténeti értékek felfedezése.
- **Az életkori sajátosságok figyelembevételének elve:**
  A családi nevelésből fakadó eltérésekre tekintettel a játék, az utánzás, a szülői, az óvónői minta szerepének, a játékosság és aktivitás elvének, az óvodáskor jelentőségének elfogadtatása.
- **Az egyéni eltérésekre figyelés elve:**
  A családi nevelésből és öröklött hajlamokból fakadó testi, lelki, szociális szükségletek figyelembe vétele.

- **Pedagógiai hatások összehangolásának elve:**
  Az eltérő kultúra, hagyomány, viselkedés, szokásrendszer, metakommunikáció és nyelv együttes hatása járuljon hozzá a gyermek értelmi életének gazdagításához, biztonságérzetének megalapozásához.

Speciális óvodai feladatok

Az óvoda az összekötő híd szerepét tölti be a roma családok és a többségi kultúrát és elvárásokat közvetítő iskola között, hiszen pedagógiai programunk segítségével jobban alkalmazkodva a roma családok szokásaihoz, fokozatosan ismerteti meg a gyermekekkel mindazokat az elvárásokat, követelményeket, amelyek a sikeres iskolakezdéshez szükségesek.

Természetesen a legjobb program sem tehet csodát, ha az azt közvetítő pedagógusok hozzáállása nem megfelelő. A program sikerességében nagyon nagy szerepe van az elkötelezett és gyermekeket elfogadó, értük tenni akaró nevelőtestületnek. Valamennyi három évet betöltött hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek felkutatása, rendszeres óvodába járatása – kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel együttműködve, az erőforrások mobilizálásával.

A korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az érzelmi, értelmi, a szocializáció területén – törekedve a családdal és társadalmi környezettel történő együttműködésre a hátrányok leküzdése érdekében. A személyiségfejlesztésben kiemelt szerepet kap a különbözőség, a tolerancia, az identitástudat megalapozása, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően. Az együttérzés, nyitottság, a valós életre orientálás, a pozitív gondolkodás elemi szintű elsajátítása.

A nemzetiségi értékek megismerése, ezek kiegészítése a gyerekek beilleszkedését segítő normákkal, szokásokkal. Az eltérő kultúra befogadásához szükséges érzelmi, képességbeli feltételek megalapozása a családokkal együttműködve. A társas érintkezés, a verbális és nem verbális kommunikációs lehetőségek gyarapítása, bővítése, a szókincs gyarapítása, a személyi feltételek és a tárgyi környezet megteremtésével. A nemzetiség hagyományainak, szokásainak felkutatása, ápolása (szülők, rokonok segítségével), kulturális értékek közvetítése az irodalom, zene, képzőművészet segítségével.

Az egészséges életmódra nevelés szokásainak kialakítása, a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása. A higiénia, táplálkozási szokások, a pihenés, edzés, mentálhigiénét biztosító szemléletének megalapozása. Az érzelmi élet gazdagítása, szocializálás, az eltérő, változó környezetbe való beilleszkedéshez, a kezdeti gátlások feloldása. Az értelmi képességek területén mutatkozó eltérések kiegyenlítése, alapvető tapasztalatok megszerzése, a kiemelkedő képességek felismerése, gondozása, az iskolához szükséges személyiségjegyek, részképességek fejlesztése (kitartás, feladattudat, rendszeresség).

Kiemelt terület a nyelvi fejlesztés, szókincs gazdagítása és az ének - zenei nevelés. Nagy hangsúlyt helyezünk a metakommunikációs helyzetekben történő tájékozódás gyakorlására. A munkajellegű tevékenységet a személyiségfejlesztés fontos eszközének tekintjük, megszervezésénél figyelembe vesszük a gyerekek eltérő tapasztalatait. A munkavégzéshez

szükséges készségek, képességek és személyiségjegyek (rendszeresség, igényesség, fokozatosság) megalapozását a családok befolyásolásával végezzük. Együttműködés a tágabb és szűkebb környezettel (családok, Nemzetiségi Önkormányzat, iskolák, bölcsődék, egészségügyi intézmények, Család- és Gyermekjóléti Központ). Kiemelt feladat a családdal való együttnevelés, a család bevonása az óvodai életbe. Arra törekszünk, hogy nagyobb betekintést nyerjenek az óvoda életébe, feladataiba.

2.8. Szent György Görögkatolikus Tagóvoda és Telephelyének nevelési gyakorlata

2.8.1. Az óvodai élet tevékenységformái az óvodapedagógus feladatai

2.8.1.1. Játék

Az óvodában a szabad játék a leghatékonyabb eszköz a gyermekek nevelésére. Kiemelt tevékenység, mely biztosítja a gyermekek önmegvalósítását, érzelmeik, vágyaik, lelki állapotuk önkifejezésének lehetőségét és fejlettségüknek legfőbb mutatója.

A játék a gyermek életeleme, "kincse":

- fejleszti érzék és mindennapos mozgásszervét
- általa ismerkedik a tárgyak tulajdonságával
- fejleszti megfigyelőképességét
- ismereteket szerez, fejleszti értelmét
- erősíti akaratát és emlékezetét
- fejleszti gondolkodását és képzeletét
- fejleszti beszédét
- a szerepjátékok különösen alakítják személyiségét, öntudatát
- társasjátékokkal erősödik önuralmuk, érték- és értékelési "ranglétrájuk"
- tökéletesedik társas viselkedésformája és kapcsolatai.

Céljaink:

- A szabad játék, mint örömforrás erősítse a gyermekek pszichikumát, kreativitását, adjon hosszantartó, zavartalan élményt, járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, boldog óvodáskor megéléséhez
- Gyermekeink számára legyen a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, mindennapos mozgást az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység
- SNI, HH, HHH, migráns gyermekek számára a szabad játék biztosítása legyen a szocializáció elsődleges színtere

Feladataink:

- A szabad elmélyült, önkéntes, spontán, folyamatos játék lehetőség biztosítása.
- A játék feltételrendszerének megteremtése, hely, idő, eszköz, megfelelő csoportlégkör, élményszerző lehetőségek a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő eszközök, anyagok biztosítása
- A társas kapcsolatok fejlesztése: szeretet, barátság, empátia, tolerancia, szerepvállalás

- A gyermekek számára az érzelmi biztonság megteremtése, a kérdezés, a beszélgetés, mindennapos mozgásszabadság biztosítása
- A szabad játékban biztosítani kell az óvodapedagógus utánozható mintáját, mely lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolat kialakulását
- Az óvodapedagógus a játék folyamatában bevonható társ, segítő, kezdeményező mintát kell, hogy mutasson
- Az óvónői kreativitásra, tapasztalatára építve a játékeszközök folyamatos fejlesztése
- Fejlesztjük az SNI, HH, HHH, migráns gyermekek személyiségének differenciált fejlesztését játéktevékenységen keresztül, fejlettségtől függő, fokozódó komplexitású játékok megtanításával, megszerettetésével.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyen a képzeletük kreatív
- tudjanak a problémákra reagálni és azt megoldani
- legyenek a gyermekek elfogadóak, megértők társaikkal
- játék, dráma, bábozás közbeni beszédük érthető, kifejező legyen
- legyenek képesek a természetből és társaiktól vett tapasztalatok játékban való feldolgozására
- kezdeményezzenek mesejátékot és tudjanak egymás között a szerepen és eszközön megosztozni
- a tartalmas játék megvalósulása érdekében óvódáskor végére a gyermekek képesek a társakkal való együttjátszásra.

2.8.1.2. Verselés, mesélés

Céljaink:

- A könyv, az irodalom, a művészet iránti érdeklődés megalapozása, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése.
- Gyermekeink érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeik megalapozása:
- meseélményekkel, a versek zeneiségével
- a bábjáték és a dramatizálás eszközeivel
- Mesék segítségével óvodásaink szemléletmódjának és világképének alakítása, szorongásaik oldása.
- Gyermekeink saját vers és mesealkotása, annak mindennapos mozgással és ábrázolással történő kombinálása legyen számukra az önkifejezés módja.
- SNI, HH, HHH, valamint különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekeink beszédfejlesztése.
- A természet szépségeinek megláttatása.
- A népmesékben mindig jelen van az élővilág tisztelete.

Feladataink:

- Az irodalmi anyag igényes összeállítása.
- Az irodalom szeretetének megalapozása, olvasásra nevelés elindítása.

- Népi értékek, hagyományok ápolása.
- Mondókák, versek, dúdolók segítségével gyermekeink érzelmi biztonságának kialakítása.
- Érzéki, érzelmi élmény nyújtása.
- Óvodáskorú gyermekeink nyelvi kifejező képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.
- Gyermekeink absztrakt gondolkodásának elősegítése, memória, kreativitás fejlődésének támogatása, belső képalkotás fejlesztése.
- Mindennapos meséléssel, mondókázással verseléssel mentálhigiéniájuk fenntartása.
- A tartalmi szempontból jól megválasztott versekkel, mesékkel verbális megerősítés a természettudományos gondolkodásuk, szemléletük formálásában, új ismeretek nyújtása az őket körülvevő világról.
- A gyermeket körülvevő felnőttek példamutató szóhasználata, tiszta forrásból merített versek mesék kiválasztása

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Ismerjenek meg 10-12 db kiszámolót, lovagoltatót, tréfás mondókát.
- Tudjanak 6-8 gyermekverset.
- Hallgassanak meg 15-20 verset.
- Alakuljon ki az igényük a mesehallgatásra.
- Figyelmesen, csendben hallgassák végig az óvodapedagógus meséjét.
- Összefüggő, teljes, logikus gondolatokban fejezzék ki mondanivalójukat.
- Legyen igényük meséskönyv nézegetésére
- Vigyázzanak a könyvekre.
- Beszélgessenek a mesében elhangzottakról.

- Próbálják megjegyezni az érdekes nevű meseszereplőket, és játékukba próbálják beleilleszteni azokat.
- Legyen igényük utánozni az olvasást, érdeklődjenek a betűk iránt.
- Ismerjenek fel bibliai történeteket az Újszövetségből (8-10).
- Legyenek képesek önálló versmondásra alkalomhoz illő átéléssel.

2.8.1.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Céljaink:

- A gyermek zenei anyanyelvének, zenei érdeklődésének, zenei ízlésének, zenéhez kapcsolódó mindennapos mozgások megalapozása, formálása
- Zenepedagógiai módszerek, ritmikus mindennapos mozgás, tánc, ének nevelő hatásának érvényesítése Az éneklés, zenélés váljon részévé a mindennapi tevékenységnek, a felnőtt minta spontán utánzásával
- Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználása a gyermek zenei képességeinek és a zenei kreativitás alakításában
- Az SNI, HH, HHH, migráns gyermekek komplex, egyéni ütemű személyiség fejlesztése a dallam, a ritmus, a mindennapos mozgás és a beszéd összekapcsolásával

Feladataink:

- Az éneklés, zenélés örömének, zenei érdeklődésnek felkeltése
- A környezet hangjainak megfigyeltetése, a közös zenei élmény lehetőségének megteremtése
- Ünnepekhez, hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó, szokások, dalok, mindennapos mozgásformák, zenék megismertetése
- A népdalok, néptáncok, népi gyermekjátékok éneklésével, hallgatásával a hagyományok megismertetése
- A zenei képességek, (ritmusérzék, éneklési készség, szabad improvizáció, mindennapos mozgás, zenei ízlés, kreatív zenei kedv) fejlesztése
- Énekes játékok, közös zenélés, az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével a közös zenei élmény biztosítása
- Más népek dalainak, zenéjének megismerésén keresztül a nemzeti hovatartozás tudatának kialakítása

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdő magasságban és tempóban énekeljenek.
- Tudjanak dallam- és ritmusmotívumot visszaénekelni.
- Tudja térben mutatni az ismert dallamokat.
- Ismerjék a halk-hangos, gyors-lassú fogalom párokat és tudják alkalmazni.
- Ismerjenek fel dallamot kezdő-, belső vagy befejező motívumról, ritmusról.
- Tudjanak dallamot bújtatni rövidebb, hosszabb egységekkel folyamatos tempótartásban.
- Ismerjék fel zörej és zenei hangot, egymás hangját.
- Érzékeljék az egyenletes lüktetés és ritmus különbségét, tudják összekapcsolni.

- Tudjanak motívumot visszaénekelni csoportosan és egyénileg is. /ritmus- és dallamvisszhang/
- Tudják kiemelni a motívumok hangsúlyait tapssal, járással, játékos mozdulatokkal.
- Esztétikus, egyöntetű mindennapos mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulat jellemezze mindennapos mozgásukat.
- Tudják használni a dobot, cintányért, háromszöget a dalokhoz alkalmazva.
- Hallgassanak szívesen éneket, zenét

2.8.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Céljaink:

- Gyermekeink igényének felkeltése az alkotásra, a k r e a t í v ö n k i f e j e z é s r e, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- Vizuális tapasztalatok nyújtása, egyéni fejlettségnek, életkornak megfelelően
- Gyermeki személyiség fejlesztése a szépség iránti vonzódás, művészetek iránti érdeklődés felkeltése, az alkotás örömének megtapasztalása által
- Ábrázolókészség, kézügyesség fejlesztése, tér-forma,

- színképzetük gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése
- SNI gyermekeinknél az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése

Feladataink:

- Az ábrázoló tevékenység feltételeinek megteremtése (hely, idő, anyag, eszköz)
- Gyermekeink megismertetése a vizuális eszközök használatával, különböző anyagokkal, technikai eljárásokkal
- Az egyéni fejlettség figyelembevétele, differenciált fejlesztés, tolerancia, empátia érvényesítése
- Az esztétikus környezetben igény kialakítása az alkotásra, az esztétikai élmények befogadására
- A gyermek ábrázolási fejlődésének figyelemmel kisérése, a gyermekmunkák elemzése
- Népművészeti elemek felhasználásával hagyományápolás, a környékbeli kézműves tevékenységek megismertetése
- Finomotorika.- grafomotoros képességek fejlesztése
- A környezet értékeinek megjelenítése bármilyen anyaggal, technikával.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a fő formai jellemzők megnevezésére legyenek képesek
- az alapvető térviszonylatok ismeretében, tevékenyen vegyenek részt az őket körülvevő tér berendezésben
- alkotásaikban hangsúlyozzák a jellemző történeteket, jegyeket, formákat
- használják helyesen a ceruzát, egyéb eszközöket
- emberábrázolásaikban jelenjenek meg a részletek, egyszerű mindennapos mozgások
- használják a színeket, azok sötét, világos árnyalatait

- legyenek képesek véleményt nyilvánítani saját munkáikról, közös művekről
- megfigyelés után tudjanak mintát utánozni
- saját elképzelés alapján díszítsenek, alkossanak
- a festés, ragasztás, hajtogatás technikáját jól alkalmazzák
- legyenek képesek használni a vizuális jelrendszert (pont, vonal, folt, színek, formák)
- a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmény befogadására
- tudjanak önállóan és csoportosan is készíteni egyszerű maketteket

2.8.1.5. Mindennapos mozgás

Céljaink:

- A gyermekek személyiségének fejlesztése
- pozitív énkép
- önkontroll
- érzelemszabályozás
- szabálytudat
- kommunikáció

- problémamegoldó gondolkodás
- egészséges életmód kialakítása, erősítése
- A gyermekek természetes mindennapos mozgáskedvének megőrzése
- A rendszeres testmindennapos mozgás igényének kialakítása, erősítése
- A gyermekek mindennapos mozgáskultúrájának kialakítása
- Mindennapos mozgás közben közelebbi, kapcsolat kialakítása a környezetükkel.

Feladataink:

- Az egészségfejlesztő testmindennapos mozgás lehetőségeinek biztosítása az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségletek figyelembe vételével
- A rendszeres és egészségfejlesztő testmindennapos mozgás megfelelő tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása
- A komplex testmindennapos mozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe
- Kooperatív mindennapos mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- Az összerendezett nagy- és kismindennapos mozgások kialakítása, mindennapos mozgáskoordináció fejlesztése
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése /erő, gyorsaság, ügyesség, állóképesség, egyensúlyérzék, testtartás/
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- A testséma, a szem-kéz,- láb koordinációjának fejlesztése
- A lábstatikai, tartási rendellenességek megelőzése
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez mérten az alapmindennapos mozgások kialakítása, korrigálása, koordinációs zavarok csökkentése
- A mindennapos mozgás és az értelmi képességek együttes fejlesztése
- A szociális képességek fejlesztése, az együttműködés és a társas magatartás kialakítása
- Tehetséges gyermekek sportolási lehetőségeinek segítése

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Erre az időre fejlődjön ki a gyermekek szem-kéz, szem-láb koordinációja, legyenek képesek összehangolni mindennapos mozgásukat.
- Legyenek tisztában a test zónáival.
- Ismerjék a testsémát (alapját képezi a téri tájékozódásnak).
- Helyesen tudják alkalmazni bal-jobb, előtte-mögötte, alatta-felette stb. relációkat.
- A gyermekek saját testéről pontos ismerettel rendelkezzenek, ismerjék testrészeit,
- érzékszerveit, testének jobb-bal oldalát. Fontos a testrészek funkcióinak ismerete.
- Összerendezett legyen a nagy és finommindennapos mozgásuk, alakuljon ki a jobb vagy balkezességük.
- Legalább 15-20 percig aktív figyelemre legyenek képesek.
- A gyermekek mindennapos mozgása legyen harmonikus, összerendezett, lendületes és dinamikus.
- Alakuljon ki a biztos egyensúlyozás képessége. /ennek következtében alakuljon ki a precízebb izommindennapos mozgás. /

- 5-6 éves korban következzen be az első alakváltozás, a kéztő és ujjak csontosodása, a test megnyúlik, ezért fontos a szervezet edzettsége, erősítése.
- Tudják biztosan szabályozni saját mindennapos mozgásukat.
- Legyenek képesek a társaikkal együttműködni, és elviselni azt is, ha más van a középpontban, vagy ha nem ő nyer meg egy játékot/versenyt.
- Finommindennapos mozgás vezérlése alakuljon ki bennük.

2.8.1.6. A teremtett (Külső) világ tevékeny megismerése

Környezet megismerése

Céljaink:

- A természeti és épített környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.
- A természetet szerető, védő, emberi értékek, környezettudatos magatartás alakítása.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése.
- A logikus gondolkozás megalapozása.
- Sajátos nevelést igénylő gyermekeknél sokoldalú tapasztalás által elemi ismeretek alakítása, fejlesztése és rögzítése, egyéni fejlettségnek megfelelően.
- Környezettudatosságuk alakításával, a zöld óvodai tartalmak megvalósítása.
- Pontos kifejezések használata a gyermekeket körülvevő világ élettelen és élő jelenségeiről.

Feladataink:

- Az óvodás korú gyermekekeinknek tervezhető hagyományos és helyi témák összeállítása a környezetük értékeinek felfedezése, és tudatos kapcsolása más nevelési területhez.
- Megismertetjük a szülőföldet, a hazai tájat, a helyi és más népek hagyományait, szokásait, tanulják meg ezek szeretetét, védelmét
- Hangsúlyt fektetünk a családi és tárgyi kultúra megismerésére, ápolására, védelmére
- Közös élményre épülő, közös tevékenységek biztosítunk
- Természettudatos gondolkodás megalapozása (érzékenyítés, nyitottság, felelősség vállalás, tenni akarás a fennmaradás érdekében)
- A gyermekeink önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A gyermeki érdeklődésen alapuló játékos ismeretfeldolgozás a kirándulásokon, óvodaudvaron, a csoportszobában (növényekről, állatokról, életjelenségekről, természeti jelenségekről.)
- Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, játékos feldolgozása az őket körülvevő szűkebb, majd tágabb környezetről.

Kiemelt területeink:

- Egészséges életmód, egészségvédelem
- Környeztünk értékeinek védelme

- Közlekedés
- Néphagyományok, jeles napok
- Növény, állat gondozása
- Termények, termések gyűjtése, kiállítás szervezése

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az óvodás gyermek tudja, hol lakik, mi a pontos lakcíme, ismeri a szülei foglalkozását, óvodája nevét.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismeri a növény- és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó pár növényt és állatot
- A közvetlen környezetében található növényeket, állatokat, illetve a növénygondozás és állatgondozás egyszerűbb feladatait, szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat
- Betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket.
- Részt vesz az elemi természetvédelmi tevékenységekben, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, melyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon, rendezvényen.
- Képes rácsodálkozni a természet szépségeire, ok-okozati összefüggések meglátására.
- SNI gyermek az elemi ok-okozati összefüggéseket felismeri, sokrétű tapasztalatot szerez közvetlen környezetéből, abban tájékozódni tud. Megismeri a környezet tárgyait, tulajdonságait, rövid ideig feladathelyzetben tud maradni. Ismeri az alapvető viselkedési szokásokat, tud köszönni, kérni, elemi szabályokhoz alkalmazkodni.

Matematikai tartalmú ismeretek

Céljaink:

- A gyermekek a közvetlen környezetükben végzett tevékenységek során aktív cselekvőként sajátítsák el a matematikai ismereteket.
- A környezet megismerése közben a gyermekek matematikai tapasztalatainak elősegítése.
- A mindennapi életben szerzett ismeretek tudatos rendezése
- A divergens és konvergens gondolkodás kialakítása.

Feladataink:

- A gyermekeink matematikai érdeklődésének felkeltése, fenntartása.
- A gyermek környezetének mennyiségi-formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása, alkalmazása játékos formában.
- Elemi ok-okozati összefüggések felismertetése.
- Logikus gondolkodás megalapozása, fejlesztése.
- Tudatos, tervszerű, differenciált egyénre szabott fejlesztése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Logikus gondolkodása életkorának megfelel, problémamegoldó készsége jó.
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb stb.
- Ismeri az irányokat, és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent stb.
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbözőségeket képes felismerni és megfogalmazni.
- SNI gyermek az elemi ok-okozati összefüggéseket felismeri, sokrétű tapasztalatot szerez közvetlen környezetéből, abban tájékozódni tud. Rövid ideig feladathelyzetben tud maradni.

2.8.1.7. Munka jellegű tevékenységek

Céljaink:

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, képességek tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatait, kötelességteljesítését, saját és mások munkájának elismerésére nevelése.
- A munka jellegű játékos tevékenység legyen örömforrás, amely sikerélményt biztosít.
- SNI gyermekek önállóságának fejlesztése a fiziológiai és az értelmi fejlettséget figyelembe véve.
- A munka során környezettudatos magatartás, környezetvédelemre való nevelés.

Feladataink:

- A gyermek életkorának megfelelően a belső igény és a pozitív hozzáállás kialakítása, a cselekvő tapasztalás biztosítása.
- A munkatevékenység játékos jellegének fenntartása és folyamatos lehetőségek biztosítása.
- A munka megbecsülésére, valamint a saját és mások munkájának elismerésére nevelés.
  - Pozitív megerősítés
  - Mintaadás (óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők)
  - Differenciált értékelés
  - Munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítása
- Óvodapedagógus-gyermek tudatos együttműködésének biztosítása, konkrét, reális feladatokkal, amely által a gyermek magához mérten fejlődik.

Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítették.
- Önállóan, igényesen végzik a munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek növények és állatok gondozásában.
- Ismerik a szerszámok és munkaeszközök használatát és tárolási helyét.
- Bizalommal fordulnak segítségért egymáshoz és az óvoda dolgozóihoz.

2.8.1.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Céljaink:

- A gyermekeink előzetes élményeire, tapasztalataira, ismeretire alapozva képességeik fejlesztése, tapasztalataik bővítése, rendezése.
- Szabad játék és a tanulás teljes összekapcsolása.
- Az alap kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése.
- Az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének segítése.
- Játéktevékenységeken belüli spontán, illetve irányított tanítás - tanulás.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tudásvágy megalapozása.
- Sajátos nevelési igényű és kiemelkedő képességű gyermekek, meglévő képességeinek tovább fejlődése, új ismeretek, készségek elsajátíttatása.
- Környezeti attitűdök alakítására, a zöld tartalmak megjelenítése, közvetítése, tudatosítása, valós összefüggések megismertetése.

Feladataink:

- Tanulásukat támogató környezet megteremtése.
- A gyermekeink cselekvő aktivitására épülő változatos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének és feltételeinek biztosítása.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése, amelyben megvalósul a tapasztalatszerzés, a gondolkodás örömével.
- Megismerő képességeik fejlesztése.
- Szemléletes képszerű gondolkodásuk kialakulásának elősegítése.
- A felfedezés, kutatás lehetőségének biztosítása.
- Kreativitásuk fejlődésének segítése.
- Tudatos tervező munka, csoportra tervezett éves bontásban alkalmazott nevelési terv.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembe vétele a tevékenységek felkínálása során.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segítjük gyermekeink személyiségének kibontakoztatását.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek tevékenységében érvényesülő pszichikus, motoros tanulási folyamatok biztosítása, speciális szakemberek bevonása.
- Élménybe ágyazott tapasztalatszerzés tudatos irányítása, amely minden esetben komplex jellegű.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekeink önállóan tudjanak konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetéseket levonni.
- Alakuljon ki a koruknak megfelelő feladattudatuk, reális énképük, figyelemkoncentrációjuk
- Cselekvésekbe ágyazva szerezzék meg ismereteiket
- Önálló megfigyeléseket, kutatásokat legyenek képesek végezni, problémahelyzetek megoldására törekedjenek, bátran kérdezzenek
- Fedezzenek fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- Gondolataikat legyenek képesek érthetően szavakba, mondatokba formálni
- Érdeklődjenek környezetük iránt
- A gyakorlati probléma- és feladatmegoldás során, kreatív módon gyakorolják a megszerzett ismereteket
- Egyre több szabályhoz tudjanak alkalmazkodni, szükségleteik kielégítését képesek legyenek irányítani.
- Képesek lesznek fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel, gyermektársaikkal.
- Szándékos figyelmük megjelenik, tartalma terjedelme növekszik, átvitele és megosztása könnyebbé válik
- Az elemi fogalmi gondolkodásuk alapjai megjelennek.
- Kialakul az iskolakezdéshez szükséges testi, lelki, szociális érettségük.
- Minden gyermek a képességeinek megfelelő iskolatípusba kerül.

2.8.2. Esélyegyenlőség - az egyenlő hozzáférés biztosítása

Az egyéni bánásmód érvényesítése óvodánk mindennapjaira jellemző. Elsődleges szempont a gyermekek érdekének figyelembevétele. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat minden dolgozó szem előtt tartja. Az integrált óvodai nevelés elveit és módszereit magunkénak érezzük.

A személyközpontú és elfogadó nevelés, a diszkriminálás elutasítása egyértelmű attitűd valamennyi pedagógus és alkalmazott munkájában. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

Integrált keretek között fogadunk különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, köztük sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket is.

2.8.2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- Sajátos nevelési igényű gyermek
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- Kiemelten tehetséges gyermek
- Hátrányos helyzetű gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermek egyéb pszichés fejlődési zavarához és a hallási fogyatékos gyermek fejlesztéséhez igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus és szurdopedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

<u>A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek</u>

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat

megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédtartományban mért hallásveszteség 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra törekszünk, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásveszteség 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásveszteséget mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, a családi háttér, valamint a speciális pedagógiai megsegítés.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

o Az érzékszervi (hallási) illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

o Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

o A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

o Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

o Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

o A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

o A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

o korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.

o A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mindennapos mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

o A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;

o az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;

o az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;

o a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;

o annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;

o rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

o az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodában megvalósuló – integrált – nevelés:

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

o pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

o külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,

o a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

o Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

o A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

o A gyermek fogyatékosságának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,

- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Célunk az, hogy érvényesüljön a:

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása és az integráció biztosítása
- A sajátos nevelési igényű gyermek önmagához viszonyított fejlődésének biztosítása ép gyermekcsoport közösségében, pozitív ráhatásokra építve
- Az ép gyermekek esetében: az ember, mint érték megtapasztalása, a „mássággal" szembeni tolerancia és segítő szándék belsővé tétele
- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása
- Optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítség adása annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek az átlagos képességű gyermekekhez minél jobban közelítő személyiséggé váljanak

Feladatunk:

- Befogadó, másságot elfogadó környezet biztosítása
- Különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása
- A fokozott érzelmi igények kielégítése
- A sérülés mértékétől függő alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóság, együttműködő készség kialakítása
- A szokásostól eltérő fejlesztő eljárások alkalmazása
- A képességek egyenetlenségéhez igazodó, sérülés-specifikus egyéni fejlesztés, különös tekintettel a kompenzációra
- Az értelmi képességek korrekciója az egész személyiség fejlődése érdekében
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása a felmérés alapján
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a jobb teljesítményt mutató területek felismerése, gondozása, megerősítése a harmonikus pszichés fejlődés érdekében
- Kapcsolattartás a szülőkkel, pedagógusokkal, szakszolgálatokkal.

Pedagógusaink munkáját a kölcsönös tisztelet, érdeklődés és empátia jellemzi. Ennek során alakulhat ki az a kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör, mely áthatja mindennapjainkat.

Az esélyegyenlőséget biztosítjuk és előmozdítjuk:

- a beiratkozásnál, felvételnél

- a gyerekek egyéni fejlesztésében
- a gyermek fejlődésénél
- a programok kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében
- az iskolai életmódra való alkalmasságban
- a humánerőforrás fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg család-látogatás alkalmával
- Egészséges életmódra nevelés egészségtudat kialakítása, táplálkozási szokások alakítása, mindennapos mozgásra nevelés
- Érzelmi, erkölcsi közösségi nevelés. az intézményes nevelésbe való illeszkedés elősegítése,
- Bizalom, elfogadás, együttműködés érvényesítése
- Kommunikációs nevelés
- Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlesztése
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása (mindennapos mozgás, zene, dráma, stb. felhasználása), környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján, differenciálás, egyéni fejlesztés, szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya.

2.9. Szent Jácint Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.9.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

2.9.1.1. Játék

A játék óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, alapvető tevékenysége.

Célunk: Olyan változatos játéklehetőségek biztosítása, amelyben az érdekes és szabadon választott tevékenységek gyakorlása közben a gyerekek ötletei, egyéni képességei kibontakozhatnak, személyiségük komplex módon fejlődhet.

Feladataink:

- Alapvető feltételek biztosítása. (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz, tapasztalat-élmény)
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyerekek képességfejlődésének elősegítése érdekében.
- A játékirányítás megfelelő módszereinek alkalmazása a gyerekek igényeihez, a játékszituációkhoz igazodva.
- A játékban rejlő képességfejlesztő elemek tudatos alkalmazása.
- A játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése.

A megvalósítás területei, tartalma:
- gyakorlójáték
- szerepjáték
- barkácsolás
- szabályjáték
- konstruáló játék
- bábozás,dramatizálás

A játékirányítás megfelelő módszereinek alkalmazása:

Az óvodapedagógus sajátos játéksegítő módszereiről a következőket valljuk:
- van, amikor csak szemléljük a játékot,
- van, amikor hagyjuk a gyermekeket a problémák megoldásában,
- van, amikor segítségre van szükségük,
- van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A játékokban örömüket lelik, képesek arra, hogy egy-egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.
- Tevékenységükben dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Egyéni ötleteik alapján képesek bonyolultabb építményeket létrehozni.
- Szabályjátékokat kezdeményeznek, melynek szabályait pontosan betartják.
- Önállóak a játék közös tervezésében, a szerepek elosztásában, a szükséges hely, eszköz megválasztásában.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Az ismert meséket szívesen dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- A gyakorlójáték csak a konstrukciós és a szerepjáték elemeként jelenik meg.
- Hajlandók elfogadni játszótársaik elgondolását, és alkalmazkodni a játék szabályaihoz.
- Problémák önálló megoldására képesek.
- Az óvoda által elvárt viselkedési normák kialakulnak, használják a metakommunikációt.
- Különböző anyagokat, eszközöket kombináltan alkalmaznak. Biztosan használják a barkácsoláshoz szükséges eszközöket.

2.9.1.2. Verselés, mesélés

„A gyermekkornak két tündérvilága van; a cselevés síkján a játék, szellemi síkon a mese. Milyen odaadás, mennyi mindenről megfeledkező áhítat ül ki a mesét hallgató gyermek arcára.”

Célunk: A mese,vers sajátos eszközeivel a gyermekek érzelmi – értelmi – etikai fejlődésének elősegítése, irodalmi élményhez juttatása.

Feladataink:

- Irodalmi élmény nyújtása, népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveken keresztül.
- A tevékenységhez szükséges feltételek, eszközök biztosítása.
- A nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő szintű fejlesztése.

Az irodalmi anyag igényes kiválasztása a gyerekek életkori sajátosságának figyelembevételével:

A mese megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának, és világképének. Képi és konkrét formában tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról.

Az óvodában a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A népi mondókák, rigmusok, népmesék minden korosztálynak bőséges kínálatot nyújtanak.

Az irodalmi anyag igényes összeállítása, folyamatos frissítése az óvónő feladata, figyelembe véve a csoportja fejlettségét, érdeklődését, illetve évszakokhoz, ünnepekhez kötődő aktualitását.

A válogatás szempontjai:

3-4 éves korban:

- Mondókák, egyszerű mondóka mesék;
- Höcögtetők, simogatók, tapsoltatók, hintáztatók, vigasztalók;
- Rövid, rögtönzött történeteket halmozó láncmesék;
- Rövid versek állatokról, természetről;
- Állatok hangjának utánzása;
- Egyszerű állatokról szóló népmesék és műmesék.
- Bibliai történetek.

4-5 éves korban:

- Egyszerűbb, de több versszakos mondókák, vidám rigmusok, állat-hívogatok;
- Állatokról szóló népmesék, egyszerűbb szerkezetű műmesék;
- Ismétlésekkel, refrénekkel tagolt, vidám, pattogó, ritmusváltó, ringató, lépegető, táncos ritmusú versek;
- A versek témái között az évszakváltás, a gyermekek, felnőttek világa jelenik meg.
- Bibliai történetek.

5-6-7 éves korban:

- A mondókák köréből a változatos kiszámolók, menetelők, szoknyafogók;
- Mindennapos mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók;
- Találós kérdések, tréfás beugratók, felelgetők, csúfolók, szólások-mondások;
- Bonyodalmas, tréfás állat- és tündérmesék, a népmesék és műmesék köréből;
- Folytatásos elbeszélések, történetek;
- Több versszakos természetről, állatokról, családról, gyermekekről szóló, érzelmi töltésű, vagy humoros, rímelő versek.
- Bibliai történetek.

A tevékenységhez szükséges feltételek, eszközök biztosítása:

A mesének, versnek minden nap helye van az óvodai életben. E tevékenység a gyermeki igénynek megfelelően spontán, vagy tervezett módon jelenik meg nevelésünkben.

A mesevárás hangulatához, a lelki ráhangolódáshoz szükséges feltételeket az óvónő biztosítja, a csoport szokásainak megfelelően.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében.
- A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközöket önállóan használják.
- Szívesen, önállóan mondanak verseket, rigmusokat, mondókákat.
- 10-12 mondókát, 8-10 verset megjegyeznek, 10-12 mesét ismernek.
- Tudnak meséket, verseket improvizálni, képesek megkezdett mese, történet folytatására.
- A magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsükbe beépülnek.
- Ismerik a mesekönyveket, azokat szívesen, a napi élet részeként használják, forgatják.
- Vigyáznak könyveikre.
- A mesével kapcsolatos érzelmeiket rajzban is meg tudják jeleníteni.

2.9.1.3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Célunk: Minél több olyan zenei élményhez juttatni a gyerekeket, amely felkelti zene iránti érdeklődésüket, fejleszti zenei hallásukat, ritmusérzéküket, formálja ízlésüket, zenei anyanyelvüket, elősegíti a hagyományok ápolását.

Feladataink:

- A felhasznált zenei anyag igényes kiválasztása, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét, a nemzetiségi, etnikai hovatartozást.
- A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének és mindennapos mozgáskultúrájának fejlesztése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Az élhangsúlyos magyar beszéd erősítése.

A felhasznált zenei anyag igényes kiválasztása, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport képességszintjét:

Zenei nevelésünk alapja az ének, énekes játék, mert általa nemcsak a zenei készségek fejlődnek, hanem a gyermek teljes személyisége is.

Megismertetünk a gyerekekkel olyan mondókákat, énekes játékokat, népi- és műdalokat, amelyek a zenei élményen túl örömet, játékot, szórakozást nyújtanak, alapot adnak a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.

A korosztályoknak összeállított zenei anyaggal szembeni követelmény az érzelmi közelség, a hangterjedelem, a ritmuskombinációk, és a mindennapos mozgásanyag megfelelősége. A zenei anyag ajánlás, ettől el lehet térni, ha a csoport fejlettsége ezt megkívánja, de az alapot Forrai Katalin: Ének az óvodában c. munkája adja.

A zenehallgatás anyagának kiválasztásában változatlanul segítségünkre van Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában c. dallamgyűjteménye, amelyet az óvónők kiegészítenek saját ízlésük, igényük, érdeklődésük, illetve a gyermekek kívánságai szerint. Megismertetjük a gyerekeket a nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó hagyományos és kortárs művészeti alkotásokkal, egyházzenei, vallásos tartalmú dalokkal.

A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének és mindennapos mozgáskultúrájának fejlesztése:

Hallásfejlesztés:

Az éneklési készség fejlesztése óvodánkban a gyermekek utánzási vágyán alapszik. Hallás után tanítjuk a dalokat, dalos játékokat, kiemelt szerepet tulajdonítunk a gyakorlásnak, ismétlésnek. Fontosnak tartjuk a megfelelő hangmagasságban kezdett, tiszta óvónői éneket, mellyel szoros összefüggésben van az éneklési kedv felkeltése és ébren tartása.

A kellő érzelmi alapozás segíti a bátor egyéni éneklés felvállalását, illetve a kezdő hang átvételét is.

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
- Halk-hangos felismerése, megkülönböztetése beszéden, mondókán, éneken keresztül - Környezet hangjának megfigyelése - Dallamjátszó hangszerek hangszíneinek megfigyelése - Dallammotívumok visszaéneklése öt hangterjedelemben	- Halk-hangos megkülönböztetése ének, beszéd, taps során - Szöveges motívumok visszaéneklése hat hangterjedelemben - Magas-mély érzékeltetése, dallamvonal érzékeltetése a levegőben - Dallamfelismerés dúdolásról	- Halkabb-hangosabb - Dallamfelismerés belső motívumról, hangszerről - Dallambújtatás, dallamvisszhang játék - Tiszta éneklés, egyéni éneklés - Dallamok kitalálása versekhez, mondókákhoz - Finomabb hangszínek felismerése, megkülönböztetése a természetben

Ritmusérzék fejlesztése:

A népi játékokban természetes módon kapcsolódik egymáshoz a dallam és a ritmus. Fontosnak tartjuk, hogy már kiscsoportban kialakítsuk a lüktetés érzékelését, hiszen ez adja az alapot a további ritmusmotívumok elsajátításához, a tempó különbségek érzékeltetéséhez.

A ritmusérzék fejlesztése szorosan kapcsolódik a mindennapos mozgáshoz.

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal - Tempótartás - Egyszerű ritmus játszó hangszerek használata	- Egyenletes lüktetés járással, tapssal - Dalok, mondókák ritmusának kiemelése	- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése

	- Ritmuseszközök használata (dob, csörgő, ritmusbot) - Szöveges ritmusmotívumok visszhangszerű ismétlése - Gyors-lassú megfigyeltetése	- A dalok ritmusának hangoztatása belső hallás alapján - Dalok, mondókák felismerése ritmusról - Gyors-lassú megkülönböztetése - Ritmuseszközök önálló használata (cintányér, triangulum)

Mindennapos mozgásfejlesztés:

A dalok, dalos játékok ritmusa, dallama spontán módon is mindennapos mozgásra ösztönzi a gyermekeket. A zenei tevékenységen belül a szép mindennapos mozgás kialakítása szerves része a készség - képesség fejlesztésnek. Az egyenletes szép járás, a dalos játékok mindennapos mozgássorai alapozzák a későbbi tánclépéseket, egyedi formában segítik a mindennapos mozgás összerendezettségének kialakulását.

Fontos kiemelni, hogy a zenéhez kapcsolódó mindennapos mozgás, a közös játék érzelmi töltése igen erős; a gyermekekhez közelálló élménye semmi mással nem pótolható.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mindennapos mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint Pl. a napi mesélés, vagy a séták. A zenei tevékenységnek nincs meghatározott időpontja, időtartama, a nap bármely szakában a gyermekek hangulatának, kezdeményezésének, az óvodapedagógus kezdeményezésének megfelelően alakul.

Kiscsoportban a zenei tevékenység kötetlenül folyik, naponta megjelenik, hol az óvónő, hol a gyermekek kezdeményezéséhez csatolva.

Középső és nagycsoportban, a napi tevékenységben, kötetlenül a játékba integráltan is folyik zenei tevékenység.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyerekek örömmel kezdeményezik és játsszák az énekes játékokat.
- Képességeikhez mérten tisztán, megfelelő hangmagasságban, tempótartással énekelnek.
- Ritmusérzékük kialakul, az egyenletes lüktetés automatizálttá válik.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, tudják azokat használni.
- Igénylik a zenehallgatást, képessé válnak zenei élmények befogadására.
- Meg tudják különböztetni környezetük természetes zörejeit.
- Ismerik, és megfelelően alkalmazzák a zenei fogalompárokat.
- Zenére történő mindennapos mozgásuk összerendezett, esztétikus.

2.9.1.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, a környezet alakítását.

Célunk: Változatos tevékenységi fajták, és technikai eljárások biztosításával a gyermekek képi- és plasztikai kifejező készségének, kreativitásának fejlesztése; téri, formai és szín képzeteinek gazdagítása, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladataink:

- A gyermeki alkotó tevékenység, illetve a kreatív magatartás hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeinek megteremtése. (hely, idő, eszköz, anyag, stb.)
- Felkelteni és elmélyíteni a gyerekekben az alkotás igényét, élmény és fantáziaviláguk segítségével a képi kifejezés örömét.
- Igényesség kialakítása a környezettel szemben.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása az egész nap folyamán, spontán és szervezett formában, mikrocsoportban ill. egyéni foglalkoztatás keretében.
- A gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző technikai alapelemekkel és eljárásokkal.

A tevékenység feltételei, lehetőségei:

Elsődleges szempontnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez biztosítva legyen a nyugodt légkör, hely, idő, jó minőségű és megfelelő mennyiségű eszköz és anyag, melyeknek kritériuma a célszerűség, esztétikusság, illetve az, hogy a gyermekek életkori sajátosságainak megfeleljenek.

A rajzolás, mintázás, kézimunka számára megfelelő kényelmes körülményt teremtünk. A hely állandó, a tevékenység a nap bármely szakában elkezdhető, befejezhető a játékba ágyazottan, emellett heti 1 alkalommal tudatosan tervezzük, kezdeményezzük egy-egy új technika megismerését, továbbfejlesztését. A differenciált segítségnyújtás érdekében egyszerre 6-8 gyermek vesz részt ezekben a tevékenységekben.

Az eszközök mindig elérhető magasságban vannak elhelyezve.

3-4 éves korban:

A gyermekek ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel, a különböző technikai eljárásokkal. Biztosítjuk a lehetőséget a firkáláshoz, a rajzoláshoz, a mintázáshoz, festéshez. Fontosnak tartjuk a pozitív kapcsolat kialakítását a gyerekekben az ábrázolási tevékenységekben. Megtapasztalhatják, hogy kezük munkájával alakíthatják, formálhatják környezetüket, érdekes alkotásokat hozhatnak létre, örömet szerezhetnek maguknak, szüleiknek. A plasztikai alakításban szabadon vegyenek részt, alkalmazva a megismert technikákat. (nyomkodás, gyurkálás, sodrás, gömbölyítés, stb.)

4-5 éves korban:

Továbbra is kiemelt feladatunk a technikák megismertetése, tökéletesítése. Az eszköztár bővül a színes ceruzák, különböző minőségű papírok, különböző vastagságú ecsetek használatával. A gyerekek egyéni képességeinek, igényeinek megfelelően biztosítjuk a ragasztás, nyírás, barkácsolás lehetőségét.

Arra törekszünk, hogy jelenjen meg a gyerekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő rajzos megjelenítése.

5-6-7 éves korban:

A gyermekek tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. (gipszöntés, varrás, textil munkák, karcolás, kollázs stb.)

Lehetőséget és alkalmat biztosítunk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására. A folyamatos élménynyújtással (megfigyelés, tevékenység során) segítjük környezetesztétikai érzékenységük formálódását. Segítjük, hogy fokozatosan fejlődjenek a gyermekek befogadó és alkotó képességei, az egyszerű megfigyeléstől eljussanak a rácsodálkozásig. A gyerekek lehetőleg önállóan készítsék elő az alkotó tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket. Biztosítjuk a több napon át tartó ábrázolás, barkácsolás, építés lehetőségét is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képalakításaikban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, ismereteiket.
- Kézmindennapos mozgásuk lehetővé teszi az egyre precízebb, apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését.
- Biztonságosan használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk során képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket (pl. fiú, lány).
- Véleményt mondanak alkotásaikról és óvodai környezetükről.
- Képesek figyelmük összpontosítására, a megismert technikák önálló alkalmazására.
- Téralakításban, építésben kreatívak, együttműködők.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Rendelkeznek egészséges önbizalommal, büszkék alkotásaikra.
- Ismernek népművészeti motívumokat, azokat felhasználják díszítőmunkájukban, tudnak sormintákat készíteni. Vallásos témákat megjelenítenek.

2.9.1.5. Mindennapos mozgás

Célunk: A gyerekek természetes, harmonikus mindennapos mozgásának, testi képességének (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztése játékos formában. A mindennapos mozgáskedv fenntartása, mindennapos mozgástapasztalatok bővítése, a gyakorlási lehetőségek biztosításával.

Feladataink:

- 3-6-7 éves korban tervezhető mindennapos mozgásos játékok, mindennapos mozgásos tevékenységek összeállítása.
- A megfelelő mindennapos mozgástér és idő biztosítása a gyerekek mindennapos mozgásszükségleteinek kielégítése érdekében.

3-6-7 éves korban tervezhető mindennapos mozgásos játékok, mindennapos mozgásos tevékenységek összeállítása:

Törekedünk a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mindennapos mozgásos játékok alkalmazására a szabad levegő kihasználására. Biztosítjuk a gyerekek részére a heti egy

kötelező formában tartott mindennapos mozgáson túl, hogy a gyerekek több órát szabad levegőn mozoghassanak, edzenek.

A testi képességek fejlesztése a szervezett mindennapos mozgáson kívül az egész nevelési rendszerben jelen van (mindennapos testnevelés). A kiegyensúlyozott személyiség feltétele a motoros képességek fejlesztése.

A mindennapos mozgásfejlesztő anyagok kiválasztásának fő szempontja, hogy ügyeljünk a megfelelő nehézségű feladatok összeállítására, hogy minden gyerek megtalálja a képességeinek megfelelő gyakorlatot és vigyázzunk, hogy képességeinek teljes bevetését is igényelje, mert csak így lesz fejlesztő hatású a gyerekekre nézve.

3-4 éves korban a feladat, hogy megszerettessük a tornázást. El kell érni, hogy minden gyerek örömmel mozogjon.

Az irányított mindennapos mozgások során fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást.

Elsősorban a következőket gyakoroljuk:

- Lépés, járás, futás, menetirány betartása.
- Síkban megfelelő akadályok átlépése, kikerülése, átugrása.
- Járás, futás közben történő ki- és megkerülések, fel- és lelépés.
- Csúszás, kúszás talajon, padon.
- Átbújások gyakorlása.
- Egyensúlyozás padon, rézsútos padon.
- Labdajátékok.

A 4-5 éves gyerekek mindennapos mozgása egyre koordináltabbá, járásuk, futásuk egyre biztosabbá válik.

- A nagymindennapos mozgások fejlesztését bővítjük.
- Egyensúlyérzék fejlesztése; szem, kéz, láb koordinációjának összehangolása.
- Labdajátékok, ugróiskola, kötéljátékok.
- Járás, futás tempóváltoztatással.
- Oldalt és hátrafelé járás, párokban járás.
- Testfordulatok gyakorlása.
- Csúszás, kúszás, mászás emelt akadályokkal való gyakorlása.
- Le- és felugrások, támaszugrás, mélyugrás, távolugrás.
- Dobások — távolba való dobás.
- Gurulóátfordulás előre.
- Oldaliság megkülönböztetésének gyakorlása bal-jobb (csuklópánt használata).

Az 5-6-7 éves gyerekek mindennapos mozgása összetettebbé válik. Járásuk, futásuk, mozdulataik ritmusosabb lesz. Egyensúlyérzékük egyre biztosabb. A nagycsoportban a finommindennapos mozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt.

- Fogó, futó játékok nehezített formában való gyakorlása.
- Futás tempóváltással, gyors - lassú futás, belegyorsuló futás.

Váltóversenyek.

- Néhány lépéssel való nekifutással magas- és távolugrás.
- Labdagyakorlatok; labdavezetés, egykezes alsó- és felső-, célzott irányú dobások.
- Kézállás előkészítő gyakorlata.

- Hossztengely körüli gurulás.
- Hátrafelé történő gurulóátfordulás.
- Gimnasztikai gyakorlatok kézi-szerekkel, illetve párosan.

A megfelelő mindennapos mozgástér és idő biztosítása a gyerekek mindennapos mozgásszükségletének kielégítése érdekében:

Irányított mindennapos mozgásos tevékenységet mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezünk a tornaszobában. A tevékenységek időtartama a gyerekek játékkedvétől függően 20-35 perc.

Minden nap lehetőség nyílik az udvaron a szabad futásra, kocogásra, mindennapos mozgásra.

Mindennapos testnevelés:

Az óvodai mindennapos mozgás szerves része a mindennapos testnevelés, melynek keretében pár perces mindennapos mozgással frissítjük fel a gyermekek szervezetét. A gyermekeknek minden nap lehetőséget biztosítunk 10-15 perces szervezett mindennapos mozgásban való részvételre. Időpontját az óvónő szabadon választja meg a rugalmas napirend keretei között.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek igényelik a mindennapos mozgást, a kedvelt mindennapos mozgásos játékokat kitartóan játsszák.
- Mindennapos mozgástapasztalataik bővülnek, mindennapos mozgásuk összerendezettebbé, ritmusosabbá válik. Növekszik teljesítőképességük.
- Ismerik az irányokat.
- Tudnak a térben tájékozódni, életkoruknak megfelelően kialakult tér-, mélység-, időérzékelésük.
- Az ismert játékokat a szabályok pontos betartásával játsszák, kialakul az egészséges versenyszellem.
- Fel tudják dolgozni a sikert és a kudarcot.
- Fejlett testsémával rendelkeznek, biztosak a jobb- és bal megkülönböztetésében.
- Tudnak ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni, megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Cselekvőképességük gyors.

2.9.1.6. A teremtett (külső) világ tevékeny megismerése

Óvodánk „Örökös Zöld Óvoda” címmel rendelkezik. Intézményünk elkötelezett a fenntarthatóság biztosítása mellett. Valljuk, hogy a természetes és épített környezet minőségét, értékeit meg kell őriznünk, s ezt a szemléletet tovább kell adnunk a ránk bízott gyermekek számára.

Saját kertünkben vendégül látjuk a rovarokat, madarakat, zöldségeket és gyógynövényeket termelünk. A gyerekek aktívan részt vesznek a munkákban, így látják annak fontosságát, értékét.

Célunk:

- A természeti és társadalmi környezethez való pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása, a környezeti kultúra iránti igény megalapozása, a gyermekek környezetében lévő élővilág megismertetése és megszerettetése.
- Olyan szokások, szokásrendszerek és viselkedési formák megalapozása, olyan képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer, a környezettudatos életvitel kialakításához.

Feladataink:

- A gyermeki kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, ébren tartása, kielégítése, a valóságról szerzett tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával.
- A környezettel való „együttélésre" nevelés, mely magában foglalja a környezet védelmét, a környezettudatos életmódot.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Ismerkedés a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával.

Sajátos alapelvek, értékek:

A teremtett világnak, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése. A környezeti nevelés komplex, integráló hatása az óvoda tevékenységében.

A megvalósítás területei tartalma:

Programunkban a témakörök tervezésének keretét a négy évszak adja, ehhez rendeljük a természeti környezet, növény- és állatvilág, az ember és környezete, illetve a hagyományos ünnepek témaköreit is.

- Környező világ: (évszakok, napszakok, személyes adatok, testrészek, élőlények, természetvédelem, tárgyi környezet, közlekedés, színek).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Közvetlen környezetüket ismerik, biztonságosan eligazodnak benne.
- A tárgyak, jelenségek közötti elemi összefüggéseket felismerik, képesek összehasonlítására.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok, napszakok között.
- Ismernek gyűjtő fogalmakat (növény, állat, gyümölcs).
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- A környezet megismerése során szerzett ismereteket játékukban átélik.
- Kialakul igényük a természeti környezet védelmére, megóvására, elősegítik megújulását.
- Az ismeretszerzéshez segítséggel, készségszinten használják az infokommunikációs eszközöket

Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése és alkalmazása a tevékenységekben:

Célunk: A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzés során a gyerekek ítélőkészségének, tér-, sík- és mennyiségszemlélet fejlesztése.

Feladataink:

- A gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére építve biztosítani a fejlődés optimális feltételeit.
- A külvilágról szerzett matematikai tapasztalatok feldolgozása, bővítése, rendszerezése.

A megvalósítás területei, tartalma:

A környező valóság fontos jellemzői a formai, mennyiségi viszonyok. Matematikai nevelésünk komplexitása vitathatatlan, hiszen minden nevelési területet átsző, jelen van, lehetőséget biztosít a fejlesztésre az adott területen.

3-4 éves korban:

Megismerjük a gyerekek aktivitását, érdeklődését, felmérjük képességeiket. Ekkor is közvetítünk matematikai ismereteket, de ezeket játékaikba, mindennapi tevékenységeikbe ágyazva használjuk. Feladatunk, felkelteni matematikai kíváncsiságukat, érdeklődésüket.

4-5 éves korban:

Kezdődnek a szervezett tevékenységek, amelyek egyéni és mikrocsoportos formában történnek.

Az alábbi témakörökben fejlesztjük képességüket:

- tárgyak összehasonlítása, szétválogatása
- tapasztalatszerzés útján az 1, semmi, 2-3 észlelése, felismerése számlálás nélkül
- halmazok képzése, bontása 1-6-ig
- halmazok elemeinek sorba rendezése, becslése, párosítása
- mennyiségek összemérése síkban és térben
- építések, alkotások szabadon
- tevékenységek tükörrel
- tájékozódás térben
- tapasztalatok a geometria körében

5-6-7 éves korban:

Matematikai képességük optimális fejlesztése, az eddig szerzett ismeretek bővítése:

- tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, elkezdett szempontok szerint
- halmazok képzése, bontása 1-10-ig
- halmazok sorba rendezése, sorozatok készítése mennyiségi tulajdonságok szerint
- mennyiségek összemérése, összehasonlítása síkban és térben
- építések szabadon, illetve másolással
- tapasztalatszerzés a szimmetria köréből
- tájékozódás térben, síkban (irányok, névutók)
- tőszámlálás, sorszámlálás, számlépcső építése 10-es számkörben
- sík- és térmértani formák megkülönböztetése, elismertetése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak felvetett, felismert probléma megoldására.
- Azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyszerű alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Megkülönböztetnek, azonosítanak különböző szempontok szerint.
- Tájékozódnak a térben.
- Képesek figyelmük összpontosítására, megosztására.
- Tudnak egy tárgyat jellemezni tulajdonságaik felsorolásával.
- Csoportosítanak minőségi és mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Kreatívak.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (hosszabb-rövidebb stb.)
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Használja az infokommunikációs eszközöket (interneten játékok, ismeretszerző anyagok)

2.9.1.7. Munka jellegű tevékenységek

A gyermeki munka a játékból kibontakozó, azzal sok vonatkozásban azonosságot mutató, önként — azaz örömmel és szívesen — végzett játékos tevékenység.

Célunk:

Sokféle és változatos munkalehetőségek és munka jellegű tevékenységek gyakorlása során olyan készségek, képességek, szokások kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését, önállósodását. A gyermek saját magához viszonyított értékelésének fontossága fejlődjön.

Feladataink:

- Minden korcsoportban az önálló munkavégzés, a különböző típusú munka jellegű tevékenységek és azok feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek adottságainak, fejlettségének megfelelően az egyes munkafajták tudatos pedagógiai szervezése, tartalmi gazdagítása, fokozatos bővítése (önkiszolgálás, naposság, alkalomszerű munkák és megbízatások, növény- és állatgondozás).

A megvalósítás területei, tartalma:

- Önkiszolgálás (testápolás, öltözködés, étkezés)
- közösség érdekében végzett munka (naposi tevékenység és a csoport életéhez tartozó feladatok)
- alkalomszerű munka és egyéb megbízatások (környezet rendjéhez tartozó, saját szokásrendbe tartozó, felnőtteknek, társaiknak segítségnyújtás, egyéb megbízatások)

Csoportszobában:

- az élősarok folyamatos gondozása, rendezgetése, bővítése
- a szobanövények portalanítása, öntözése, ápolása
- cserepes virágok átültetése, szaporítása
- magvak, gyökerek csiráztatása, faágak hajtatása, rügyeztetése

- virágpalánták nevelése
- magvak, termések gyűjtése, madáreleség készítése

Udvaron:

- veteményeskert gondozása (vetés, ültetés, öntözés, gyomlálás, gereblyézés, termés leszedése, elfogyasztása)
- környezetünk esztétikusabbá tétele (virágok, fák, cserjék ültetése, növények védelme, udvartakarítás évszaknak megfelelően)
- madáretetők, madáritatók felállítása, folyamatos feltöltése
- kerti szerszámok előkészítése, munka utáni helyes elrakása
- virágok, falevelek gyűjtése, szárítása, préselése
- a családok segítségével a háziállatok természetes környezetben történő megfigyelése, lehetőség szerint bekapcsolódás gondozásukba (etetés, itatás)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Saját személyükkel kapcsolatos teendőiket természetes szükségletként, önállóan látják el.
- A megbízásokat örömmel, szívesen végzik.
- A naposi feladatokat önállóan szervezik.
- Szeretnek közösen dolgozni, örülnek a közös munka eredményességének, sikerének.
- Önállóan használják az eszközöket, szerszámokat, ismerik a munkafolyamat célszerű sorrendjét.
- Igényesek megjelenésükkel és környezetükkel kapcsolatban.
- Észreveszik a rendetlenséget, aktívan közreműködnek megszüntetésében.
- Óvják, gondozzák a csoportszobában és az udvaron található növényeket.
- Kialakul a gyermekekben a belső késztetés a munkavégzésre, felismerik környezetükben a munka szükségességét a – meg kell csinálni- érzését.
- Ismerik a környezetükben élő felnőttek munkáját, szüleik foglalkozását, van fogalmuk a foglalkozás céljáról és eredményéről. Ez vezeti a gyermeket a munkát végző ember tiszteletéhez.

2.9.1.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Célunk:

Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon és az általunk kezdeményezett foglakozásokon a gyermekek képességei, magatartása, tanulás iránti vágya fejlődjön, ismereteik gazdagodjanak.

Feladataink:

- A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére alapozva, a környezetében szerzett tapasztalataira építve közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása, műveltségtartalmak közvetítése.
- A tanulás formáinak megszervezése az adott gyermekcsoportban (utánzásos minta- és modellkövetés, spontán játékos tapasztalatszerzés, a gyermeki kérdésekre épülő

ismeretszerzés, irányított megfigyelés, gyakorlati probléma- és feladatmegoldás, kezdeményezett tevékenységek).

A tevékenységben megvalósuló tanulásnak nevelőtestületünk által képviselt értelmezése:

A tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel. A tanulás tartalma elsősorban a gyerekek közvetlen (természeti és társadalmi) környezetéből származó ismeretek és tapasztalatok, amelyek magukban foglalják azokat a magatartási formákat, viselkedési szokásokat, erkölcsi tulajdonságokat is, melyek kialakítása ebben az életkorban kívánatos.

Célunk, hogy minden gyerek önmaga lehetőségeihez képest fejlődhessen, egyéni képességének megfelelő tevékenység közben gyakorolhassa azokat a funkciókat, amelyek aktuális fejlődését elősegítik.

A tanulási folyamat megvalósításánál tudatosan és tervszerűen alkalmazzuk a differenciált foglalkoztatást, egyéni képességfejlesztést, melyet személyre szabott, pozitív értékeléssel segítünk.

A szervezett tanulást különböző tevékenységek keretében valósítjuk meg, melynek szervezési kereteit a pedagógus választja meg. A párhuzamos tevékenységek alkalmával a gyerekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozunk, így lehetőségünk adódik az egyén bánásmód megvalósítására, a gyermekek fejlődési ütemének figyelembevételére.

Programunk lehetőséget ad a pedagógusoknak korszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazására:

- projektmódszer,
- kooperatív technikák,
- IKT eszközök alkalmazása (projektor, internet, laptop stb.)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek érdeklődőek és kíváncsiak, örömmel vesznek részt a tevékenységekben.
- Tudnak alkalmazkodni társaikhoz, a kapott feladatokat együtt is végre tudják hajtani.
- Kezdenek képessé válni mindennapos mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú irányítására.
- Kialakul a gyermekekben a tanulás iránti igény.
- Fejlődik erkölcsi ítéletalkotó képességük.
- Képesek egyéni élményeik, tapasztalataik logikus elmondására.
- Megkezdődik az önellenőrzés, önértékelés képességének alakulása.
- Tanulási tevékenységük közben kitartóak, aktívak, tudnak a feladatra koncentrálni.
- Kialakulnak azok a készségek, képességek, amelyek lehetővé teszik, elősegítik az iskolai tanulást.
- Ismeretei birtokában képes következtetésekre, ok- okozati összefüggések felfogására.
- Eligazodik környezet tárgyi és személyi viszonyai között.
- Mindent, amit megtanult, fel tud idézni.

2.9.2. Sajátos feladatok

2.9.2.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésének irányelve azt a célt szolgálja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Biztosítja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Óvodánk Alapító Okirata szerint, 2023. szeptember 1-től, azokat a beszédfogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekeket fogadja, akiknek a Szakértői Bizottság a fogyatékosságukat megállapította, és az óvodai integrációban való részvételüket írásos szakvéleményben javasolja. Speciális fejlesztő tevékenységeket azoknak a gyermekeknek biztosítunk, akik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szakértői Bizottság szakvéleményével rendelkeznek, és integrált óvodai elhelyezésük megoldható.

A sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezetben segítjük.

A fogyatékos gyermek iránti elvárást fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. A fogyatékos kisgyermek egyes területen kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent számunkra.

A sajátos igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja.

Integrált nevelés:

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során. A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt.

Speciális nevelési szükségleteik kielégítésében pedagógiai többletszolgáltatásokat kell nyújtani. Az óvoda prevenciós feladata nagyfokú a tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésében, a problémák korai felismerésében és megelőzésében.

Az integráció általános elvei óvodánkban:

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktori ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

- Az egyéni speciális szükségletüket figyelembe véve nagy gondot fordítunk arra, hogy a sérült gyermekeket a fejlesztés ne terhelje túl. Ebben a munkában szükség szerint együttműködünk külső szakemberekkel. (logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus, gyógypedagógus)

- Óvodai ellátás keretén belül biztosítjuk számukra az egyéni fejlesztést, rehabilitációt és lehetőség szerinti integrálást. Gyógypedagógussal, logopédussal, fejlesztőpedagógussal megbízási szerződés keretében tudjuk ellátni a SNI gyerekeket.
- Az inkluzív, befogadó nevelés biztosítja az esélyegyenlőséget, a társadalmi befogadást és elfogadást minden gyermek számára.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek felismerése

A kisgyermeknél elsősorban a szülő, az óvodapedagógus figyel fel a fejlődésben való elmaradásra. Az óvodapedagógus megfigyeléseit a szakemberek által végzett komplex vizsgálat zárja le, amely igazolja, vagy elveti a tanulási korlátok meglétét. A szakértői bizottság ad útmutatást az óvodapedagógus számára a gyermek további fejlesztéséhez. Az óvodapedagógus munkáját intézményünkben a Szakszolgálat által biztosított szakemberek is segítik. Az időben érkezett és szakszerű terápiás fejlesztő tevékenység eredményeképpen a problémák enyhíthetők, és súlyossági fokuk befolyásolható.

Célunk:

A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének,

önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.

Feladatunk:

- Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a gyermekekre jellemző sajátosság figyelembevételével, az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésükben.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztése, illetve a képességeket- és készségeket befolyásoló pszichikus funkciók fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.

a, Enyhe értelmi fogyatékos az a gyermek, akit a Szakértői Bizottság komplex vizsgálata alapján annak minősít. Esetükben folyamatosan gondoskodunk a gyógypedagógiai megsegítésről az óvodával megbízásos jogviszonyban lévő gyógypedagógus személyében.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél.

b, Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális

észlelés, verbális emlékezet zavarai) a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg. A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mindennapos mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros / a vizuomotoros koordináció a látás és a mindennapos mozgás összehangolt működtetése. Alapvető képesség, amely feltétele mindenféle tevékenység elvégzésének. Ennek a képességnek sokrétű fejlesztési lehetősége van: a mindennapos mozgás, a szem-kéz, szem-láb koordináció, a vizuális észlelés, a grafomotorikai feladatokon keresztül/ koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósul meg.

c, A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

A Beilleszkedési, tanulási és magatartászavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 3. pontjába foglalt törvényi definíció szerint „az a különleges bánásmódot igénylőgyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

A gyermekek fejlesztését szakemberek és az óvodapedagógusok végzik. A fejlesztő tevékenységek beépülnek a napi tevékenységekbe.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a szakvéleménybe foglaltak iránymutatásával tervezi a fejlesztő munkáját, együttműködik a gyermeket ellátó más szakemberekkel, folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyermek fejlődéséről, vezeti a szükséges dokumentációt.

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK,
egyéni fejlesztéséhez vonatkozó nevelési feladatok:

Pedagógiai elveink

- Hatékonyan és azonnali nyújtsunk segítséget a gyermeknek, a családnak.
- Fontosak a személyes kapcsolatok, a személyesség és a közösség biztosítása.

Feladatink:

- Hátránykompenzáció: a rászoruló gyermekeket alkalmassá kell tenni arra, hogy felismerje szükségleteit és segítsen magán,
- Pedagógiai kultúra fejlesztése. Megértő, elfogadó nevelői attitűd, pedagógiai optimizmus kialakítása.
- Egyénre szabott nevelés és követelményrendszer kialakítása.

Feladatunk:

Az intézmény alkalmassá tétele különleges bánásmód alkalmazására.

A gyerekek megfelelő elhelyezése a szakértői bizottság szakvéleménye alapján.

A gyerekek közösségbe kerülése, az új környezet, emberek megismerésével, elfogadásával, valamint az alkalmazkodás elősegítésével történjen.

A család az óvoda együttműködésének, összhangjának megteremtése.

A személyiségfejlesztés- és közösségfejlesztés feladatai.

- énkép kialakítása, önbizalom erősítése
- érdeklődés felkeltése,
- problémamegoldó viselkedés kialakításaa gyerekekben rejlő lehetőségek kibonta
- koztatása

<u>Tehetséggondozás</u>

Óvodánk regisztrált tehetségpont. A gyermekek készség-, és képesség fejlesztését pedagógiai munkánkban az egész nevelési folyamatba ágyazva valósítjuk meg. Arra törekszünk, hogy a gyermeki személyiséget tiszteletben tartó, szeretetteljes, biztonságot adó, elfogadó, feszültségeket oldó, kiegyensúlyozott légkörben tág teret adjunk a gyermek képességének sokoldalú fejlődéséhez.

A gyermekben rejlő adottságokra építünk. Sok olyan lehetőséget igyekszünk számukra adni, amelyben minden gyermek kipróbálhatja önmagát.

Törekszünk arra, hogy a prevenció, kompenzáció és a tehetséggondozás komplexen érvényesüljön fejlesztő munkánkban.

Célunk:

- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése, motiváltságának fenntartása,

- kísérletező kedvének biztosítása,
- új utak keresése a problémák sokoldalú megoldása,
- teret adjunk az önmegvalósítás szándékának, az erő kipróbálásának,
- nyitottság, játékosság, humor
- önelfogadásra, önbizalomra, pozitív énkép kialakítására nevelés, a személyiség szabadságának kibontakoztatása.

Feladatunk:

- Egyenlő esélyek biztosítása érdekében a kiemelkedő képességek kibontakoztatásával tehetséggondozás.
- Kellő időt és ösztönzést biztosítunk a sokoldalú észleléshez, felismeréshez, felfedezéshez, önmaguk képességeinek megismeréséhez.
- Segítjük a gyermekeket önbizalmuk fejlesztésében, pozitív énképük formálásában, biztonságérzetük kialakulásában.
- Megalapozzuk az önkifejezés képességét.
- Serkentjük gyermekeinket az önálló ötletek, elképzelések megvalósítására, sokféle megoldási lehetőség keresésére, kérdések feltevésére.
- Modellt adunk, ösztönzünk kreatív próbálkozásokra.
- Fokozottan segítjük a hátrányokkal küzdő gyermekek képességeinek megalapozását és fejlesztését.

A spontán kialakuló játék mellett felkínálunk olyan tevékenységeket, élet specifikus szituációkat, problémahelyzeteket, melyek révén minden területen eredményesen bontakozhatnak ki a kreatív képességek. A felkínált lehetőségek között szerepel a gyermektánc, kézműves és bábjáték, drámajáték, mindennapos mozgásfejlesztés, egyéni fejlesztés, kompenzálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás.

2009-óta működik tehetségműhelyünk, ahol gyermektánccal foglalkozunk. Fontosnak tartjuk a néphagyomány és a népi kultúra átörökítését az óvodások számára. A néptánc eszközeivel arra törekszünk, hogy a gyermekek ismerjék és szeressék meg kultúránk e részét a magyar népi játékokon, dalokon, mondókákon keresztül, korosztályuknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően. A szervezett tehetséggondozásban főleg az 5-7 éves korosztály vesz részt. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nem csak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére is lehetőséget biztosítunk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek tudnak szabadon választani az óvónők által felkínált lehetőségek közül.
- Szükségleteiknek, érdeklődésüknek és életkoruknak megfelelő tevékenységet választanak és kitartóan végzik.
- Önállóság, kezdeményezőkészség és döntési képesség jellemzi a gyermeket.
- Vannak egyéni ötleteik, javaslataik, emellett elfogadják társaik javaslatait is.
- Aktívak az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Képesek szabályjátékok megtanulására, a megismert szabályokat követik
- Adott tevékenységhez helyesen választanak anyagot és eszközt.
- Szívesen bekapcsolódnak a közös játékba.

2.9.2.2. Az esélyegyenlőségi, az egyenlő bánásmód program megvalósítása a nevelési gyakorlatban

Intézményünkben az Óvoda Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programját valósítjuk meg a nevelési gyakorlatban.

A program az érvényben lévő szabályozókra épül:

- 2011. évi CXC. tv. a nemzeti köznevelésről
- Balkány Város Esélyegyenlőségi Programja

Az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód program megvalósításának célja:

- Diszkrimináció és szegregációmentes nevelési körülmények biztosítása
- Minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés jogának biztosítása
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési és társadalmi integrációjának támogatása
- A környezet megóvására és az egészséges életmódra nevelés hangsúlyozása
- A gyermekekre irányuló káros hatások megelőzése, ellensúlyozása
- Fokozott gyermekvédelmi munka, melyben hangsúlyozzuk a prevenciót, a gyermekvédelmi intézményekkel való rendszeres kapcsolat fontosságát.

Az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód program megvalósításának intézményi feladatai:

Az óvodapedagógusok – a védőnők és a RKÖ elnök segítségét is igénybe véve – aktívan vegyenek részt a 3 éves korú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felderítésében, megkeresésében; a vezetőséggel és a gyermekvédelmi felelőssel karöltve szorgalmazzák részvételüket az óvodai nevelésben, egész napos óvodai ellátás keretében. Kiemelt figyelmet fordítunk a Szent Miklós Anyaotthonban elhelyezett családokra, mivel gyermekeik óvodánkban kerülnek felvételre.

Az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök kísérjék figyelemmel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járását, indokolatlan hiányzásukat jelezzék az intézményvezetőnek, aki szükség esetén intézkedést foganatosít.

Az óvodai beíratást követően a nevelőtestület javaslatot tehet a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek csoportba sorolásában, hogy ezen gyermekek aránya egyik csoportban se haladja meg a törvényben meghatározott mértéket.

Az intézmény vezetősége és gyermekvédelmi felelőse fordítsanak kiemelt figyelmet az egyenlő hozzáférés biztosítására, támogassák a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, hogy a részükre járó kedvezményekhez, támogatásokhoz hozzájussanak. A kedvezmények biztosításáról vezessenek naprakész nyilvántartást az óvodatitkár és a gyermekvédelmi felelős. Az óvodapedagógusok nevelő tevékenységük alkalmazzák az inkluzív pedagógiai elveknek megfelelően az integráló, differenciáló pedagógiai módszereket. Az óvodapedagógusok kísérjék figyelemmel a gyermekek fejlődését, a csoportra vonatkozó tevékenységi és fejlesztési tervek e dokumentációnak megfelelően készüljenek el.

Az óvodapedagógusok legyenek különös figyelemmel arra, hogy minden gyermek saját fejlődési ütemének megfelelően érje el az iskolakészültségi szintet. Az intézményben

magalakuló szülői vagy más szervezetek (alapítvány) működését a vezetőség kísérje figyelemmel, hogy céljaik megvalósítása ne diszkriminálhasson egyéneket vagy csoportokat. Ezek a szervezetek vonják be a működésbe, döntéseik meghozatalának folyamatába az intézmény vezetőségét.

A törvényi rendelkezések mellett az Óvoda Pedagógiai programja, a Házirend, a Szervezeti és Működési Szabályzat, az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programja betartása kötelező érvényű minden óvodai alkalmazott és szülő számára, ezáltal a jogok, feladatok, kötelességek megfelelő érvényesülése biztosított.

A feladatellátás nyomon követése:

- Tanügyi dokumentumok, statisztika, Munkaügyi dokumentumok
- A szülői szervezet és az alapítvány működésének dokumentumai
- Minőségügyi dokumentumok
- A gyermekvédelmi tevékenység dokumentumai
- A gyermekek mérésének, értékelésének dokumentumai
- A fejlesztő foglalkozások dokumentumai
- A családdal való kapcsolattartás dokumentumai

2.10. Szent Péter és Pál Görögkatolikus Tagóvoda nevelési gyakorlata

2.10.1. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

2.10.1.1. Játék

Az óvodai élet örömtelivé tétele csak a szabad, nyugodt önfeledt játékban valósulhat meg. A 3-7 éves korú gyermekek legkedvesebb és leghasznosabb tevékenysége, mely közben a mellett, hogy gazdagodnak ismereteik, formálódik személyiségük, gazdagodnak érzelmeik, felkészülnek a felnőttkori életre.

Minden életszakasznak megvannak a megfelelő játékfajtáik, így a gyakorló, szerep, konstruáló és szabályjátékok segítségével szerveződnek az óvodai élet mindennapjai. Az óvodapedagógus feladata, hogy ezeket direkt, illetve indirekt módon úgy szervezze, vezesse, hogy abban a lehető legmagasabb szintre eljuthassanak a gyerekek.

A játék közben megtapasztaltak a tanulás elengedhetetlen kritériumai, feltételei. A képességfejlesztő játékokat mindenkor preferálni kell, hogy a gyermekek egyes részképességei megfelelőképpen fejlődjenek.

Sikerkritériumok:

• Képes az önfeledt játékra, játékában kitartó,

• képes alkalmazkodni társaihoz, a felnőttekhez és képes mások igényeit is tiszteletben tartani,

• képes élete eseményeit, történéseit és tapasztalatait újra átélni, eljátszani,

• szerepjátékainak köszönhetően megtanul konfliktusokat kezelni, társas kapcsolataiban megjelennek az óvoda által preferált viselkedési normák, érzelmi intelligenciája fejlődik,

• képes a szerepvállalásra, kreatív együttműködésre; szerepek elosztására, alkalmazkodik az alá és fölérendeltségi viszonyokhoz egyaránt,

• játéktevékenységében dominánsan van jelen a tartalmas szerepjáték,

• a szabályjátékok során képes az egészséges versenyszellemből kialakuló érzelmek kezelésére, a siker és kudarc elviselésére egyaránt,

• önállóan választ és készít kiegészítő eszközöket a játékokhoz a témáknak megfelelően,

• képessé válik egy játék témát több napon keresztül folytatni a társaival, mindig gazdagítva, kibővítve azt.

2.10.1.2. Verselés, mesélés

A kisgyermek családi szocializációja során talán elsőként sajátítja el a kommunikáció különböző formáit. Még a tényleges beszéd megjelenése előtt képes arra, hogy a metakommunikáció, illetve a nem verbális kommunikáció eszköztárát értse, és alkalmazni tudja. Nagyon fontos feladatunk ezek továbbvitele, oly módon, hogy erősítsük mindegyiket.

Napjaink égető problémája a felnőtt lakosság mentálhigiénés állapota. Szinte már veszélyeztetik az egyes családok létét, hiszen sokan képtelenek szembe nézni a problémáikkal, szakemberekhez nem fordulnak, s ezzel olyan helyzetet teremtenek maguk körül, ami a család széthullásához, illetve nem megfelelő működéséhez vezethet. Amikor még életünk legelső napjaiban, heteiben járunk, olyan fokú érzelmi intelligenciával rendelkezünk- amely, ha nem veszne el - felnőttként nagyban segítené ilyen jellegű problémáink megoldását.

Ezért nagyon fontos az előbb említett nem verbális illetőleg metakommunikáció fejlesztése is a verbális kommunikáció mellett.

A kisgyermek anyjától, az őt körülvevő emberektől sajátítja el a nyelv jelrendszerét. Kézenfekvő tehát, hogy eltérő szinten érkeznek hozzánk. Feladatunk az, hogy mindenkivel elsajátíttassuk az elfogadott köznyelvi beszéd rendszerét és annak helyes stilisztikai, grammatikai használatát az adott életkori sajátosságoknak megfelelően. Legfontosabb segítségünk ebben saját magunk vagyunk, az a minta, amit felnőttként közvetítünk a gyermek felé. Eszköztárunkban egyaránt helye van a népi- népmeséknek, népi hagyományokat felelevenítő mondókáknak, rigmusoknak, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek. E mellett a mindennapi verselés, mondókázás, mesélés, bibliai történetek dramatizálása, szituációs játékok, a könyvek (melyek mindig elérhetőek) fogják biztosítani a sikert az óvodáskor végére.

Sikerkritériumok:

• Óvodáskor végére kialakul belső érdeklődésük, szeretetük az irodalmi alkotások iránt, igénylik a verseket, meséket,

• mesehallgatás közben képesek a belső képalkotásra és azok más, változatos kifejezésére,

• szívesen mondanak általuk kitalált történeteket, meséket,

• örömmel végeznek ilyen jellegű tevékenységeket szabadidőben is,

• szívesen báboznak, dramatizálnak önmaguk és társaik örömére,

• szeretik, becsülik, óvják a könyveket, örömmel lapozgatják, nézegetik azokat, egyedül és csoportosan is,

• élvezettel ismételgetik a verseket, mondókákat, rigmusokat, kiolvasókat az óvodai tevékenységek valamennyi területén, a nap bármely szakában.

7.4. Ének, zene, népi játék, tánc

Pszichológusok megállapítása szerint a zenei nevelés már az anyaméhben el kell, hogy kezdődjön, hiszen az ott átélt, megélt hangok, zörejek, dallamok hatással vannak a magzatra, annak fejlődésére. Ezt szem előtt tartva már az állapotos anyukát meg kell győzni arról, hogy

dúdoljon, énekeljen a várva várt csemetéjének. Érzelmi életére, az anya- újszülött kapcsolatra van jó hatással, s majdan a megszületése után is megnyugtatják az ismert dallamok.

Ennek a folytatásaként fogjuk meg a kicsiket és ölben ültetve, majd önálló mindennapos mozgás kíséretében ismertessük meg velük a magyar népzenei, népköltészeti kincsünk mondókáit, dalait. Minden korban az életkori sajátosságoknak megfelelő hangkészletű és hosszúságú, tartalmú zenei anyagot kell választanunk, hogy a fejlesztés legnagyobb fokát tudjuk elérni.

A ritmusérzék, figyelem, koncentráció, szabálytudat, szövegtanulás stb. mind a komplex fejlesztést segítik elő. Mindezeket együttvéve fejlődik zenei érzékük, műveltségük, az egész személyiségük pozitív irányba.

A gyerekek úgy érkeznek az intézménybe, hogy már rendelkeznek valamiféle zenei kultúrával, ismerettel, erre kell céltudatosan építkezni tovább. Azokat a kicsiket, akik már szeretnek énekelni, tovább kell segíteni a haladás útján, akik előtt még ismeretlen ez a fajta élményszerzés meg kell ismertetni annak szépségét.

A különböző népi hangszerek megismertetése, kipróbálása, rövidebb zeneművek hallgatása, az óvó nénik előadása mind- mind fejlesztő hatással vannak a gyerekekre, és örömöt jelentenek a számukra.

Az éneklés, dalolás, énekes játék örömforrás a gyerekek számára, meg kell teremteni annak feltételét, hogy bármikor alkalma legyen erre, akár társaival, akár a felnőttekkel is. A gyerekek személyiségfejlődésében, érzelmi világuk formálásában, a hitre nevelésben jelentős szerepe van a zenei nevelésnek. Sajátos feladatunk a görögkatolikus egyház dallamvilágának, zenei kultúrájának, hagyományainak megismertetése, életkorhoz igazított gyakoroltatása, a felnőttek példamutatása (óvodai dolgozók, szülők).

Óvodai életünk szerves része a napi imák, liturgikus dalok éneklése-lelki percek. Az ünnepeket, templomlátogatásokat úgy szervezzük, hogy azokba a gyerekek is életkori szintüknek megfelelően minél nagyobb mértékben énekelve kapcsolódjanak be. Nagy hangsúlyt fektetünk a példamutatásra, a szülők, családok bevonására, aktív részvételére.

Sikerkritérium:

• A gyermekek szeretnek énekelni, mondókázni, körjátékot játszani a nap bármelyik szakaszában,

• vannak kedvenc énekeik, mondókáik, játékaik, táncaik,

• tisztán, helyes tempóban énekelnek egyénileg és csoportosan,

• tudnak élvezettel, irányítás nélkül, spontán játszani néhány dalos játékot,

• felismerik a dallamot, képesek azt improvizálva létre hozni,

• ritmusmotívumot tudnak létrehozni, visszatapsolni, tudnak dallamot bújtatni, visszaénekelni,

• érzékelik a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú közötti különbséget,

• a tárgyak és környezet zörejhangját meg tudják különböztetni,

• megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, tudják mindkettőt mindennapos mozgással, járással, tapssal megkülönböztetni,

• ismernek néhány tánclépést, mozdulatot, s ezeket szívesen végzik csoportban,

• természetes módon mindig megjelenik az éneklés a mindennapokban (születésnapok, csoportban – udvari játék, kirándulás, ünnepek alkalmával),

• a zenehallgatásnál figyelmesen végig hallgatják az élő zenét, az óvónő énekét, a hangszeres előadást, műzenei szemelvényeket, gépi zenét, más népek dalait.

2.10.1.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A szabad önkifejezés minden életszakaszban segíti a pozitív személyiségfejlődést. Az óvodai élet minden szakaszában teret kell biztosítani a gyermeknek arra, hogy ábrázoló tevékenységet végezhessen. A napirend szervezésekor, a termek berendezésekor törekedni kell arra, hogy legyen egy olyan hely, ahova a gyerek bármikor leülhet rajzolni, mintázni, kézimunkázni, s ott felnőtt biztosítsa a segítséget, ha szükséges. A munkák elsődlegesen a finommotorika, fantázia, kreativitás előmozdítását, fejlesztését célozzák meg, de nem elhanyagolható az sem, hogy a gyerek vizuális tevékenységei közben visszatükrözi a számára megjelenő és kirajzolódó világot. Ilyen jellegű produktumai jelzések a felnőttek számára, segítik megérteni, s ezzel egyidejűleg jól segíteni a gyerekeket. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására, és a tehetségek bátorítására. Az alkotás öröme alakíthatja ki a szép iránti fogékonyságot, a megfelelő befogadási készséget a szép, az esztétikus iránt.

A személyiség fejlesztés fontos eszközei a műalkotásokkal, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.

Sikerkritériumok:

• Képesek élményeik, a világról szerzett tapasztalataik, ismereteik, érzelmeik kifejezésére az ábrázolás különféle technikáinak alkalmazásával,

• örömmel és szívesen végzik az ábrázolás minden formáját saját kezdeményezésre,

• képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére,

• alkalmazzák a képi kifejezés változatos eszközeit, színhasználatukban érvényesítik a változatosságot, megjelennek az egyéniséget visszatükröző jellemzők,

• formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat,

• emberábrázolásukban megjelennek a részformák és a legegyszerűbb mindennapos mozgások jelzései,

• tudnak egyszerű formákat mintázni elképzelés és a megfigyelés felhasználásával,

• önállóan is tudják alkalmazni a különböző technikákat,

• képesek önállóan anyagot, témát választani,

• alkotásaikban képesek kifejezni gondolataikat, élményeiket,

• az ábrázoló tevékenység önkifejezésük egyik eszközévé vált, azt az alkotás öröme, az örömteli cselekvés jellemzi,

• igénye alakul ki az alkotásra, önkifejezésre, környezetalakításra és befogadásra.

2.10.1.4. Mindennapos mozgás

A gyerekek életkori sajátossága, hogy szeretnek mozogni, futkározni és bármi fajta mindennapos mozgásos cselekvést szabadon, vagy kötötten végezni. Erre építve kell az óvodai testi nevelést felépíteni. Legfontosabb feladat a mindennapos mozgás szeretetének megtartása, állandó, belső szükségletté való alakítása, az egészséges életmód kialakítása, elősegítése. A testnevelés minden nap teret kell, kapjon az óvodás gyerek életében, hol kötött, hol kötetlenebb formában. A különböző játékok, mindennapos mozgásos gyakorlatok, járások, futások, dobások, labdás ügyességi feladatok azt a célt szolgálják, hogy a gyerekek mindennapos mozgása fejlődjön, állóképessége növekedjen, a testi felépítése minél jobban ellenálló legyen a különböző negatív tényezőkkel szemben. Az a gyermek, akinek testi fejlődési üteme nem jó,

nehezebben boldogul az értelmi képességeket igénylő feladatok terén is. A megfelelő fizikum elengedhetetlen a megfelelő növekedési folyamatokhoz minden téren. Kiemelt az egészség kérdésköre, mely nagyon aggasztó képet mutat a nemzetünk tükrében. A mindennapos mozgás mindennemű lehetőségét a szabadban és a tornateremben is biztosítani kell.

Sikerkritériumok:

• Óvodáskor végére a gyerekek természetes, belső igényévé válik a mindennapos mozgás és annak szeretete, mindennapos mozgásuk összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú,

• cselekvőképességük gyors, mindennapos mozgásukban kitartóak, képesek a testrészek, helyzetek, mindennapos mozgások, téri irányok pontos megértésére, megnevezésére,

• megfelelő a tér- és tájékozódó képességük,

• képesek a szem-kéz, szem-láb koordinációt és az egyensúlyérzéket igénylő feladatok, gyakorlatok végrehajtására különböző kézi szerek, tornaeszközök használatával,

• képesek egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyek játszására a szabályok pontos betartásával,

• értik az egyszerű vezényszavakat, azokat képesek kivitelezni is,

• biztosan mozognak környezetükben, egyénileg és csapatban is,

• szívesen vesznek részt szervezett mindennapos mozgásokban, játékokban és maguk is kezdeményezik ezeket,

• a megtanult mindennapos mozgásokat változatos kombinációkban és helyzetekben is tudják alkalmazni,

• képesek átélni a versenyszituációkat, egészséges küzdőszellemmel rendelkeznek.

2.10.1.5. A Teremtett(külső) világ tevékeny megismerése

A gyermekek eltérő szociális helyzetű családokból jönnek az óvodába. Mindenki más és más ismereti és tapasztalati anyagot hoz magával az otthonából. A feladatunk az, hogy a gyerekeket önmagukhoz képest tegyük gazdagabbá, s jusson előre az ismeretszerzésben annyira, amennyire azt egyéni képességei lehetővé teszik. A gyermekek hibáit, tévesztéseit a fejlődési folyamat természetes velejárójaként kezeljük.

Az óvodának biztosítani kell a lehetőségeket a tapasztalatszerzésre, hogy a kicsik tudják bejárni azt az utat, mely megismerteti velük az őket körülvevő, szülőföldet, az ott élő embereket, a hazai tájat, a helyi hagyományokat, néphagyományokat, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit és megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Az óvodai környezeti nevelés hitvallása, a teremtett világnak, mint létező értéknek a tisztelete és megőrzése. A Mindenható és Teremtő Isten létrehozta a világmindenséget és benne az élőt. Krisztusban kinyilvánította végtelen Szeretetét, amely az élők közti kapcsolatrendszerekben az egyetlen működő és összetartó erő. A Szeretet az az erő, amit a Szentlélek segítségével nekünk, a tudatosan létező embereknek hagynunk kell működni közvetlen emberi kapcsolatainkban, minden élettelen teremtménnyel és legfőképpen Istennel való kapcsolatunkban.

Településünk adottságait, természeti szépségeit kihasználva minél nagyobb gondot kell fordítani a megismertetés mellett a megóvás megtanítására is, hiszen a természetvédelem minden itt lakó ember kötelessége.

Sikerkritériumok:

• A gyerekeknek vannak tapasztalataik és ismereteik az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről,

• közvetlen környezetükben biztonsággal tudnak tájékozódni,

• környezetük megismerése során ismerik és alkalmazzák az elfogadott viselkedésformákat,

• tisztában vannak az érzelmi és erkölcsi viszonyokkal saját mikrokörnyezetükben,

• kialakult bennük a természet szeretete, a természet tisztaságának, szépségének tisztelete,

• rendelkeznek ismeretekkel a környezet védelmének fontosságáról, jelentőségéről,

• a környezet rendjének, értékeinek megóvása belső igényükké vált, megalapozódik bennük egy tudatos környezetbarát szemlélet,

• ismeretekkel rendelkeznek a természeti környezet területén: a közlekedési eszközökről, szabályokról, az évszakokról és azok jellemzőiről, a napszakokról, a növényekről, az állatokról, színekről, az emberi testről,

• ismerik saját személyes adataikat, családjuk adatait, szüleik és más emberek foglalkozását, lakóhelyük nevezetességeit, környezetük néhány intézményét,

• életkoruknak megfelelő szinten ismerik szülőföldjüket, hazájukat, ismernek helyi és néphagyományokat,

• tisztelik és védelmezik az emberi és tárgyi kultúra értékeit,

• a gyerekek óvodáskor végére képesek a világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek a felismerésére, elemi ok-okozati összefüggések felismerésére,

• az egyszerű matematikai kifejezéseket alkalmazzák,

• 10-es számkörben biztonsággal tudnak számolni,

• vannak ismereteik a halmazok, geometria, relációk témakörében,

• képesek összehasonlítani, csoportosítani, összemérni, azonosítani,

• képesek a térben biztonsággal tájékozódni, ismerik a jobbra-balra irányokat, értik és tudják követni azokat, illetve a helyeket kifejező névutókat,

• aktívan, tevékenyen részt tudnak venni egy-egy matematikai probléma megoldásában.

2.10.1.6. Munka jellegű tevékenységek

A kisgyermek, aki óvodába lép, már rendelkezik bizonyos fajta képességgel a különböző munkák irányában, hiszen az egyes családok munkamegosztásában már többüknek van saját feladata. Ezt nagyon fontos az óvodapedagógusnak megragadni, hiszen rá építve teremtődik meg a gyerekek óvodai munkavégzése is.

Az óvodai élet folyamatos életvezetésében számtalan lehetőség adódik arra, hogy munkát végezzenek a kicsik. A munka értékének megbecsülését nem lehet elég korán megtanítani. A magunkért és főleg a másokért, a közösségért végzett munka elvégzése gazdagít bennünket, és tesz értékessé a magunk és a társadalom számára.

Az érték felismerése, megragadása és megtartása kulcskérdés a ma embere számára, a felnövekvő nemzedék helyes útra terelése érdekében. A csoportok napirendjében kellő lehetőség adódik a gyerekek munkavégzésére. Minden korcsoportban a sajátosságoknak megfelelő és elvégezhető munka ajánlott, kellő segítség nyújtása mellett.

Sikerkritériumok:

• A gyerekek ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét,

• szívesen vállalnak munkajellegű feladatokat, megbízatásokat, egyéni és közösségi szinten egyaránt,

• a munkavégzéshez használt eszközöket önállóan, rendeltetésszerűen használják, munkavégzés után azokat a helyükre elrakják, vigyáznak azokra,

• önállóan, kitartóan végzik a kapott feladatokat,

• szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében.

2.10.1.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Képességek - készségek kibontakoztatása

Az óvodai élet mindennapjait úgy szervezzük, alakítsuk, hogy a gyermekeknek minél több lehetőségük adódjon a tevékenykedésre. A napirend megtervezésekor a lehetőségek tárházát is meg kell tervezni, így lehet csak céltudatos és hatékony a munkánk.

A gyerek mindenfajta tevékenysége tanulás, amivel ismereteit, képességeit és tapasztalatait gazdagítja. A gyerekek óvodás korban nagyon fogékonyak, tanulékonyak és nagyon érdeklődőek minden iránt. Ezeket az életkori sajátosságokat kihasználva teremtsünk számukra olyan helyzeteket, amiben ezeket a fajta vágyaikat, érdeklődésüket szabadon kiaknázhatják.

Játékosan, szinte észrevétlenül szívják magukba a sok-sok új ismeretet, tapasztalatot. A mi dolgunk ennek megsegítése, rendszerbe foglalása, figyelemmel kísérése.

A gondolkodás fejlesztése nagyon fontos feladatunk, hiszen az iskolaérettség eléréséhez az iskolába készülő gyerekeknek már képesnek kell lenni arra, hogy majdan az első osztályban befogadóvá váljanak. A kellő feladattudat kialakítása, megfelelő koncentrációs készség és figyelem elérendő célok az óvodáskor végére.

Sikerkritériumok:

• Képesek az egyszerű feladatokat megérteni,

• érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt,

• feladatvégzésükre a kitartás a jellemző,

• szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, képesek a figyelemösszpontosításra,

• képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

2.10.2. Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatos magatartás egyike a XXI. századi nevelés-oktatás egyik kulcsszavainak. A jelenlegi oktatási rendszer kiemelt célja, hogy az óvodáskortól a felsőfokú tanulmányokig bezárólag a környezettudatos magatartásra nevelést minél hatékonyabban integrálja a tananyagba. A környezeti tudat az egyének és a társadalom környezeti értékrendje, melyet a környezetről alkotott tudás és a – valamilyen szintű - morális meggyőződés alakít ki. A környezeti tudat segít a környezeti károkkal kapcsolatos gondok kialakulásának megértésében. A környezetvédelemmel kapcsolatos belső motiváció kialakítását az egyén fejlődésének szakaszaihoz igazodva kell megteremteni, és ebben meghatározó szerepe van a neveléstudománynak és az általa kidolgozott elvek, módszerek megvalósításának keretet adó iskolarendszernek.

A nevelés hatékonyságának alapja a pedagógustársadalom környezettudatos szemléletének erősödése, a nevelő-oktató munka szakmai hatékonyságának növelése, az óvoda - iskola nevelő szerepének növekedése, és az intézmények intézményen kívül végzett

tevékenységei, továbbá az, hogy a gyermekeken keresztül elérve a szülőket, hozzájárul a családok környezettudatos életvitelének kialakulásához. A nevelés módjainak megfelelő alkalmazása az eredmény tekintetében meghatározó fontosságú.

Óvodás- és kisiskolás korban az értelmi nevelés mellett inkább az érzelmi nevelés dominál. Ahhoz, hogy az egyén felnőttként meggyőződésből, belső kényszerből legyen képes cselekedni, az érzelmi és az értelmi nevelésnek összhangban kell lennie. A környezettudatos gondolkodásmód kialakításának eszközei közt kiemelt fontosságú a minél kisebb korban elkezdett tudatos és tervszerű környezeti nevelés szerepe.

A jövőnk nagymértékben attól függ, hogy milyen környezettudatos szemléletet, hozzáállást, viszonyulást tudunk átadni a fiataloknak.

A gyerekeket már az óvodákban rá kell szoktatni arra, hogy a szemetet szelektíven gyűjtsék, takarékoskodjanak az energiával, vigyázza és óvja szűkebb és tágabb környezetét. Ez a korosztály az életkoránál és az egyéni sajátosságainál fogva rendkívül fogékony, a szemléletük még könnyen formálható.

A környezettudatosságra való nevelés ajánlott tartalma az egyes tevékenységformákban

Az egészség- és a környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében folyamatos módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a céljainkat képesek leszünk megvalósítani.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy egészség- és környezettudatos állampolgárrá váljanak gyermekeink. Ezért szem előtt tartjuk, hogy a gyerekek személyiségfejlődése egységes egésszé alakuljon.

• Vers, mese, dramatikus játék:

Népmesék, mesék, mondókák, közmondások, találós kérdések, szituációs játékok, filmnézés, bábjátékok, pantomim.

• Ének-zene, énekes játékok, zenehallgatás:

Mondókák, énekes gyerekjátékok, népdalok, hangszeres zene, kiszámolók.

• Rajz, mintázás, kézimunka:

Tárgyak készítése, rajzolás, kézimunka, mintázás, ábrázolás, különböző kreatív tevékenységek, művészeti tevékenységek.

• Környezet tevékeny megismertetése:

Találós kérdések, gondolkodtató feladatok, játékok, versenyek, plakátkészítés, projektek.

Sikerkritériumok:

• Gyermekeinkben kialakul az egészséges- és környezettudatos magatartás csírája, és a helyes életvitelre való igény rendszere,

• a gyermekkori megfelelő táplálkozási szokásoknak köszönhetően kialakul az egészséges táplálkozás iránti igény,

• gyermekeink rendelkeznek a személyes felelősségen alapuló egészség- és környezetkímélő, takarékos magatartás alappilléreivel,

• felelősség alakul ki a környezet (természetes és mesterséges) iránt, melyet mindennapi szokásrendszerében meg is él,

• az egészség értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát fedezhetjük fel mindennapjaiban,

• védi a természeti és épített környezetét,

• óvja saját és mások egészségét, ismeri a szabadidő hasznos, egészségmegőrző formáit és szívesen gyakorolja is azokat (mindennapos mozgás, sport öröme),

• életkori sajátosságainak megfelelően ismeri a káros szenvedélyek negatív hatásait (cigaretta, alkohol).

2.10.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Intézményünkben egyre növekszik a szociálisan rászoruló családok, illetőleg gyerekek száma. Ennek érdekében különös figyelmet kell szentelnünk arra, hogy a gyermekek ne érezzék a hátrányos megkülönböztetést. Az óvodapedagógusok jelezzék a gyermekvédelmi felelős felé, ha valamelyik óvodás gyermekkel kapcsolatban problémát észlelnek. A jelzőrendszer működtetése minden dolgozó kötelessége, feladata és felelőssége.

Alapelv:

Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.

Cél:

Megfelelő minőségű és idejű óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek során:

• Minden HH, illetve HHH gyermek megfelelő időben kerüljön be az intézménybe. Korszerű pedagógiai módszerekkel, speciális pedagógiai tevékenységekkel segítsük a gyermekek fejlődését.

• A sajátos nevelési igényű kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezetben segítsük. Arra törekszünk, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

A csoport alakítások során szempontként szerepel a megfelelő törvényi előírások, arányok szem előtt tartása.

• Teljes körű anamnézis készítése az óvoda kezdetekor.

• Megfelelő bizalommal teli kapcsolat kialakítása a gyermekeket nevelő családokkal, szülőkkel, nagyszülőkkel.

• A gyermekek egyénre tervezett, differenciált készség és képességfejlesztése, az óvodai évek alatt.

• Jó kapcsolat, hatékony együttműködés kialakítása és annak fenntartása a szülőkkel.

• Rendszeres óvodába járás, az igazolatlan hiányzások minimalizálása.

• Korszerű pedagógiai módszerek megismerése és a mindennapi gyakorlatba való beépítése a szociális hátrányból fakadó hiányok csökkentése érdekében (differenciálás, komplex tevékenykedtetési lehetőségek, a gyermekek kisebb csoportokban egymást tanítják, melyet a pedagógus indirekt módon irányít, így a feladat megosztása során a gyermekek között munkamegosztás alakul ki, melynek pozitív hatása van a közösségi élet alakulására, folyamatosan fejlődik együttműködési és kommunikációs készségük, sikerélményben van részük).

2.10.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mindennapos mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.

Autizmus spektrum zavarral küzdő (közülük az, aki integrációban a többi gyermekkel együtt nevelhető és ép intellektusú) gyermekek.

Az intézmény ezen gyermekek fejlesztéséről integrált keretek között, valamint gyógypedagógus közreműködésével gondoskodik.

Az autizmus egy olyan állapot (nem betegség), amely pervazív, vagyis egész személyiségre kiterjedő. Az autizmus spektrumzavar fejlődésneurológiai zavar, amely viselkedéses kép alapján diagnosztizálható.

Az autizmus spektrumzavarral élő gyermek óvodai ellátásának, habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének alapja a szakértői vélemény. A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait. Javaslatot tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy a gyermek integrálható-e az óvodai nevelése során.

A szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztendő területek irányt mutatnak az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez. Az egyéni fejlesztési tervet a gyógypedagógus készíti el, szoros együttműködésben a pedagógusokkal és a szülőkkel, az egyes részterületek felmérését is ő végzi.

Kiemelten fontos a szülő – gyermek - pedagógus - gyógypedagógus együttműködése a kitűzött célok elérése érdekében.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek integrációja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 4. § 3. pontjába foglalt törvényi definíció szerint:

„az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”.

A BTMN gyermekek gyakran élnek át kudarchelyzetet az óvodában, ebből következően sikeréhségük tompul, a siker öröme ritkává, szinte elérhetetlenné válik. Intézményünkben a BTMN gyerekeket hozzáértő és toleráns attitűddel, kevesebb kudarc-élménnyel terhelt, védettebb nevelési környezet várja.

A BTMN gyereket, tanulót nevelő-oktató intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és némi védettséget. Sikerkritériumnak az tekinthető, ha a szakértői vélemény által megállapított beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megszűnik, vagy jelentősen csökken, gyengül, ritkább és kisebb súlyú konfliktusokat eredményez, mint korábban, s így viselhetővé, kezelhetővé válik a gyermek, tanuló számára.

Tehetséggondozás az óvodában

Az óvodában a tehetség fejlesztése sajátos körülmények között zajlik. Viszonylag kevés az a gyerek, akinek a tehetsége korán megnyilatkozik (kiválóan rajzol, énekel, számol fejben stb.), de a tehetség – ígéretek felfedezése és fejlesztése igazi kihívás az óvodapedagógus számára. Az óvodai tehetséggondozás a tehetség-ígéretek megtalálásával kezdődik, majd a fejlesztés egyénre szabott módjaival folytatódik. Az óvodában a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet az óvodai csoportban, illetve kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozásokon. Az óvodai csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat vagy kiléphet a tevékenységből. Természetesen ezek a foglalkozások is játékosak. Ez hozzájárul az óvodás gyermek személyiségének alakulásához, amelyet az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet és az óvónő személyisége is segít.

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni,
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban
- korai figuratív rajzolás (15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen),
- korai alkotó tevékenységben (másfél évesen 4-5 féle gyurmafigura készítése, játékok színek szerint szimmetrikus elrendezése a polcon rendrakáskor),
- valóság és fikció korai megkülönböztetésében (másfél évesen tudja, mi a különbség a "játékból megesszük" és az "igaziból megesszük" közt),
- absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este,)
- felsorolásokat másfél évesen "és"-sel köt össze; kétévesen olyan szavakat használ, mint pl. hanem is, mégiscsak, múltkori, kedvenc; egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is megtanul még négyéves kora előtt),
- matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (kétévesen 4-10 tárgyat stabilan megszámol; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),

- saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése (ilyesféle szóhasználatból, kifejezésekből látszik, mint "szerintem", "erre gondoltál", "baba eltöprengett", "jó itt feküdni"),
- fejlett koordináció és finommotoros mindennapos mozgás.

A tehetséggondozás céljai:

- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése;
- egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
- „megelőzés", „légkörjavítás";
- olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést. (RELAXÁCIÓ)

Célunk: A gyerekek közösségbe való befogadása, egyenértékű emberként való elfogadása, szeretetteljes együttműködésben való óvodai légkör megteremtése. Az óvodai integrált nevelés célja, hogy az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján a 3-7 éves integrálható fogyatékos vagy szociális hátránnyal küzdő gyerekek számára a normál óvodai nevelés során részükre folyamatos és elégségesen biztosított speciális fejlesztés mellett a gyermeki jogokat gyakorolva szociálisan, értelmileg, érzelmileg az iskolai életre éretté váljanak. Feladatunk: Az óvodapedagógus részéről a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása, minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg, származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérüléseire tekintet nélkül! Az óvodai nevelés azon fogyatékos gyermekek részére nyújt adekvát fejlesztési lehetőséget, akik önkiszolgálásra képesek, fogyatékosságuk olyan mértékű, hogy a közösségi nevelés feltételei között a beilleszkedésre képesek, ismereteik, jártasságaik, készségeik fejleszthetők.

2.11. Máriakertje Görögkatolikus Tagóvoda Telephelyének nevelési gyakorlata

2.11.1. Óvodai nevelés játékkal, mesével

2.11.2. Az óvodai élet tevékenységformái és feladatai

2.11.2.1. Játék

A gyermek életformája a játék. A játék szabad cselekvések sorozata, szabad akaratból jöhet létre. Valóságszerű, de nem valóságos. Minden játékban megjelenik a gyakorlás és a próbálkozás.

A játéknak sajátos rendje van. Bármikor be és ki lehet lépni belőle, újat lehet kezdeni, nyugodtan, folyamatosan lehet egész nap játszani. A játékba beviszi a gyermek a szükségleteit, érzelmeit, problémáit, konfliktusait, vágyait, feszültségeit. A játék kísérője a jó hangulat, könnyedség, tréfa, nevetés. A játék hozzájárul a gyermekek lelki egyensúlyának, harmóniájának megteremtéséhez. Fejleszti a gondolkodást, segít az alkalmazkodásban, feloldja a szorongásokat és a félelmet. A gyermekekben meglévő, velük született kíváncsiság, a játékban folyamatos tanulási vágyat eredményez. Arra ösztönzi őket, hogy élénk tájékozódással szemlélje környezetét, próbálja ki önmagát, a tárgyakat, oldja meg a konfliktusokat. A játékban a cselekvések belső elhatározásból indulnak ki, a gyermekek maguk választják meg a szükséges

tárgyakat, módszereket a maguk elé állított akadály legyőzéséhez, annyi időt töltenek a megoldással, amíg eljutnak a játékhelyzet természetes lezárásáig. A játék segítségével kipróbálják saját hatékonyságukat. Lehetőség van a szabadság, az önállóság kiterjesztésére, az én érvényesítésére, a társaival szembeni felelősségteljes viselkedésre.

A különböző játékfajtákhoz biztosítjuk az esztétikus, jó minőségű eszközöket. Arra törekszünk, hogy a balesetmentes, motiváló hatású eszközök a sokoldalú fejlődést segítsék elő. A korosztályok fejlettségi szintjének megfelelően adunk lehetőséget a nagy és finommindennapos mozgást fejlesztő eszközök, valamint az értelmi képességeket fejlesztő játékok alkalmazására. A készen kapható játékszereken kívül felhasználjuk a különböző anyagokat, kellékeket, a környezetben található tárgyakat, dolgokat és a közösen készített eszközöket is.

Cél:

A testi-lelki szellemi fejlettség összhangjának kialakítása.

Feladatok:

- támogató, megengedő, modellnyújtó, mintaadó magatartásunkkal, jelenlétünkkel, a biztonságérzetet adó szeretetteljes légkör biztosítása.
- a játékhoz szükséges megfelelő hely, és eszközök biztosítása.
- a csoportszoba legyen egyszerű, áttekinthető, kevés, a gyerekek életéhez tartozó, az évszakok jellegét, változását mutató díszítéssel, elkülönülésre alkalmas kis belső terekkel. A babaszoba mellet vidám mesepárnák biztosítsanak lehetőséget az ücsörgésre, képeskönyv nézegetésre, beszélgetésre. Legyen kialakítva építő, - konstruáló, barkácsoló, bábozó, dramatizáló, gyakorló, és egyéb szerepjátékok játszásához alkalmas tér. A játékeszközök a gyermekek által elérhető magasságban legyenek.
- rugalmas napirenddel a játék folyamatosságának biztosítása.
- az egyes szerepek, szituációk eljátszásával fejlődjön metakommunikációs és beszédkészségük, gyakorolják a mindennapi élet teendőit, az együtt játszás szabályait, alkalmazzák ismereteiket.
- Bibliai történetek feldolgozása a szerepjátékokban- pl. Noé bárkája., Zákeus története. Az ötezer ember megvendégelése. Jézus lecsendesíti a tengert. Az elveszett bárány története. (beszélgetések, játékok az örömről, feloldó játékok a tenger lecsendesítésének történetéről, önismereti játékok a ragaszkodásról az elveszett bárány története alapján.)
- tapasztalatszerzési, élményszerzési lehetőségek biztosítása.
- a gyermeki önállóság biztosítása a téma, tartalom, eszköz, hely, társak megválasztásában.
- a gyermeki kapcsolatok alakulásának megfigyelése.
- a nyugodt játékhoz szükséges szabályok kialakítása.
- a belső késztetésre létrejövő, spontán játékok tiszteletben tartása.
- az óvodapedagógus által kezdeményezett játékokba, mint napi kínálatba a gyerekek igényeik és belső állapotuk szerint bármikor, és bármennyi időre bekapcsolódhatnak.
- az udvari játékhoz szükséges feltételek biztosítása. A játékok nagy részének az udvaron történő megvalósítása nagyon fontos.
- a játékok mennyisége ne legye túl sok. Fontos, hogy a játékeszközök szépek legyenek, és mindennek legyen állandó helye.
- a játékeszközök alapanyagánál előtérbe helyezzük a természetes anyagokat, mert az ezekből készített játékszerek a néphagyomány részét képezik. A játékok kellékeinek: a

gyurmának, festéknek, összegyűjtött kincseknek a tárolása, állandó szabad használata. A festésre, gyurmázásra, rajzolásra minden nap legyen lehetőség.

A játék funkciói:
- segíti a gyermeket önmaga megismerésében,
- segíti a világ megismerésében,
- fejleszti nagymindennapos mozgását és finommotorikáját,
- segíti élményei feldolgozásában,
- segíti érzései elfogadásában, megjelenítésében,
- segíti ismeretei alkalmazásában,
- társas szabályok gyakorlásának tere,
- elősegíti a fejlődést.

Fejleszti az egész személyiséget:
- képességeket fejleszt,
- ismereteket gyarapít, rendszerez,
- problémamegoldást fejleszt,
- önállóságra nevel,
- társas kapcsolatot fejleszt,
- viselkedési szabályokat alakít,
- formálja érzelmi, akarati tulajdonságait.

Óvodai gyakorlatunk játéktevékenységei a szabad és szervezett játékokban valósulnak meg. Előtérbe helyezzük a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

A gyakorló, konstruáló, társas és szerepjáték eszközei mellett megtalálhatók a sajátos Montessori eszközök, és a Montessori nyomán kifejlesztett BMM eszközök. Ez az eszközrendszer hatékonyan segíti az érzékelést-észlelést, finommotoros koordinációt. Ezeket a játékokat könnyen elérhető nyitott polcrendszeren helyezzük el, hogy azokat bármikor, kedvük szerint önállóan levehessék a polcról a gyerekek.

- A tevékenységekhez biztosítjuk a kis szőnyeget, különböző méretű alátéteket mely segíti a gyerekeket abban, hogy megtapasztalják azt a teret, amelyen dolgoznak.

- A nagyobb játékeszközökkel a kis szőnyegen, a kisebbekkel az asztalnál tevékenykedhetnek.

- Minden eszközből csak egy található a csoportszobákban, hogy a gyermekek képesek legyenek a kivárásra, önfegyelemre, az egymásra való odafigyelésre és egymás tiszteletben tartására.

- A Montessori, és a BMM eszközöket, felkínált lehetőségként kezeljék a gyerekek, melyeket egyéni kompetenciájuknak megfelelően használjanak.

A pedagógus feladata:

- figyelje a gyermek tevékenységét és a „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam” elv érvényesítésével a valóban szükséges segítségnyújtást gyakorolja, elkerülve a felesleges, vagy túlzott beavatkozást. Már kiscsoport elején bevezetésre kerül a „csendjáték” és végig kíséri az óvodai élet egészét. Ezáltal megtanulják a gyerekek, hogyan kell megteremteni, majd megtartani a csendet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:
- megértik és elfogadják egymás elképzeléseit,
- vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlen szerepeket is
- tudnak játékot irányítani és játszótársaikhoz alkalmazkodni,

- önállóak a játék előzetes közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában,
- egyre igényesebbé válnak alkotásaik,
- bonyolultabb szabályok megtanulására is képesek,
- figyelmeztetik egymást a szabályok betartására,

2.11.2.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás nem különül el egymástól. A gyermek a cselekvéseivel szerzett tapasztalatok által jut el a tudáshoz, és így fejlődnek képességeik. A gyermek megismeri a világ tulajdonságait, fogalmakat alkot életkorának megfelelően, konkrét tapasztalatai alapján, gondolkodási műveleteket végez, és eljut az összefüggések felismeréséhez. A tanulás, a megismerés szükséglete, mint kíváncsiság, a kulturális igények forrása. A gyermeki tanulás egy folyamatosan fejlődő tulajdonság, melyhez a szellemi táplálék, és a társas ösztönzés nélkülözhetetlen. Minden gyermek tanítható, csak ki kell bontakoztatni adottságait.

Cél

Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Óvodában a tanulás folyamatos, - amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, - az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

A tanulás közben végzett változatos óvodai tevékenységeink lehetőséget adnak:

- a tapasztalatszerzésre, gondolkodás örömének átélésére,
- az érdeklődés kielégítésére
- a megismerési képességek fejlesztésére,
- a képszerű, szemléletes gondolkodás kialakulására,
- a beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztésére,
- problémahelyzetek felismerésére, megoldására.

Feladatok:

- inger gazdag környezetet teremtünk /csoportszoba berendezése, mozgatható bútorok, eszközök, tapasztalatszerzések/
- követhető mintát nyújtunk
- megismerjük a gyermek egyéni jellemzőit, figyelemmel kísérjük fejlődését
- elegendő időt biztosítunk a tevékenységre
- nem sürgetünk, kivárunk
- segítjük próbálkozásaikat

- személyre szabott, pozitív értékelést adunk
- az ismeretanyagot szabadon választjuk meg, a helyzethez és a gyermeki szükséglethez igazítjuk
- módszertani ismereteinket komplexen használjuk
- elfogadjuk a tévedéseket, segítjük a javítást, lehetőséget adunk az ismétléshez

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. A gyermekek tényleges, jó cselekedetét, tettét emelje ki.

Az óvodapedagógus visszajelzései, értékelései legyenek világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, a teljesítményre vonatkozzanak. Tartsa szem előtt, hogy értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy a gyerekeknek legyen lehetőségük arra, hogy olyan tevékenységet végezzenek, amihez kedvük van. Fontos az egyéni értékek felszínre hozása, kimunkálása. A tanulási folyamatot az évszakok változásaihoz és a hónapok aktuális eseményeire építve tervezzük és valósítjuk meg, nagy hangsúlyt fektetve a komplexitás érvényesülésére a különböző területek között.

2.11.2.3. Verselés, mesélés

„A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.” A mese az a beszédmód, amire az óvodáskorú gyermek tartósan tud figyelni. Ritmusa, képi ereje, folyamatossága, hangulata fogva tartja a képzelőerőt. Örömforrás, magától értetődő társas élmény. Az egyetlen közlésforma, melynek segítségével, a gyerekekkel beszélgethetünk arról, ami a legjobban foglalkoztatja. „A mese az anyanyelv zenéje.”. Beszédnevelő, én erősítő, és személyiséget összerendező hatása felbecsülhetetlen. Nevelő hatása mélyen átjárja a gyermek személyiségét. A mesehallgatás egy sor lelki többlettel jár: a ráismerés, az” én már tudom”, az előrelátás, a képek áramlásának folyamatossága, idő és térbeli vagy fontossági sorrend szerinti elrendeződése. A mese tanít az emberi együttélés törvényeire, magyar népünk szép erkölcsi szokásaira. Aki mindennap hall mesét, annak az iskolába lépéskor a nyelvi fejlettsége másfél évvel előzheti meg azt, aki csak rendszertelenül hall mesét.”3-6 éves korban válik a gyermek valóban mesehallgatóvá és mesélővé, belső képeiből építkezve el tudja képzelni a legcsodálatosabb mesevilágot. Az óvodai élet mindennapjait kitöltő és megszépítő szórakozás, mulattatás. A többször hallott jó mesék, különös hangulatú versek, gyakran végigjátszott mondókás játékok, bábszínházi élmények előkelő helyet foglalnak el az életre szóló benyomások sorában, feltárják a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. és megfelelő viselkedésformákat.

Cél:

A gyermek teljes személyiségének formálása, harmóniájának megteremtése, anyanyelvének elsajátítása. Beszédnevelés, én erősítés, a gyermek személyiségének összerendezése.

Feladatok:

- a gyerekek megismerkednek bibliai történetekkel, a „gyermekszerűség” elvét követve, egy elvontabb textushoz keresünk egy jól illusztrálható bibliai történetet vagy egy modern, valóságos történetet az egyház történetéből.

Javasolt bibliai történetek: Zákeus története., Az elveszett bárány., Az ötezer ember megvendégelése., Jézus lecsendesíti a tengert., Noé története., A tizenkét éves Jézus a templomban., A csodálatos halfogás.

- a meséket a magyar népmesekincsből és igényes alkotások közül tudatosan válogatjuk egész évre

- a kiválasztás szempontjait követjük: népmesékből, népi alkotásokból, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeiből, meséiből, igényes műmesékből és a működtészetből válogatunk- magyar költők formai és ritmikai szempontból gyermekek által is felfogható verseiből választunk, kiegészítve a klasszikus és mai kortárs művekkel és a nemzetiség kulturális értékeivel

- a népköltészetből merítünk tréfás, mulattató mondókákat, találós kérdéseket,

- minden pedagógus kialakítja saját repertoárját, a heti tervek elkészítésénél figyelemmel kísérjük egymás munkáját, folytatjuk az elkezdett folyamatot.

- szórakoztatjuk gyermekeinket, gazdagítunk, kíváncsivá teszünk, kedvet csinálunk az irodalmi anyaggal

- tevékenységeink közben, naponta rendszeresen mesélünk, verselünk, mondókázunk.

- meséléshez megteremtjük a nyugodt légkört, csendet, szertartásos jelleget biztosítunk.

- játszóverseket az udvaron is mondogatunk, míg a játék lendülete tart

- Átéléssel, mesélünk, ragaszkodunk az értékes szöveghez, szófordulatokhoz, mesefordulatokhoz, szép kifejezésekhez, jelzős szerkezetekhez.

- a gyermekre figyelve, gyakran megismételt élményt nyújtunk, többnyire mindennapos mozgással, esetleg dallammal kísért mondóka, vers mondogatásával

- a gyerekek a mesében átélt élményeiket újra feleleveníthetik bábozással, dramatizálással.

Jeles napokhoz kapcsolódva- bábelőadást, mesedramatizálást szervezhetünk az óvodában dolgozó felnőttek, szülők és meghívott vendégek részvételével.

- igényesen beszélünk, fejlesztjük a gyermek kifejező hanghordozását, változatos szókincsét, az érzelmeket megjelenítő viselkedését- lehetőséget adunk csoportos, és a gyerekek egymás közötti színes élő beszélgetéseire

- figyelemmel kísérjük a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszédsajátosságait, biztatjuk, bátorítjuk.

- pozitív példát nyújtunk a mesekönyvek használatában és a gyermekeket is a könyvek megóvására ösztönözzük

- szülők szemléletét formáljuk, beszélünk a mese jótékonyságáról, ajánlásokat teszünk művekre, könyvekre.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

• az ismert verseket, mondókákat, meséket szívesen hallgatják és mondogatják,
• az ismert verseket, meséket szívesen dramatizálják, bábozzák,
• kitalálnak egyszerű meséket, történeteket és alkalmazzák azt játékukban,
• váljanak a könyv nézegetése által könyvszerető és sokat olvasó gyermekké.

2.11.2.4. Mindennapos mozgás

Az óvodás természetes megnyilvánulása a játék mellett a mindennapos mozgás. Ez teremti meg legoptimálisabban a lehetőséget e korosztály tanulási képességeinek, kompetenciájának kialakulásához, fejlődéséhez, értelmi és szocializációs folyamatában az én fejlődéshez.

A rendszeres egészségfejlesztő testmindennapos mozgás az óvodai nevelés folyamatában a gyermek egészséges testi-, mindennapos mozgás-, és személyiségfejlesztését szolgálja. A rendszeres mindennapos mozgástevékenység kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését és fontos szerepet játszik az egészség megóvásában. A mindennapos mozgás a gyermek számára nélkülözhetetlen, semmi mással nem helyettesíthető és nem pótolható. A mindennapos mozgás hatással van egész életére, növekedésére, pszichikus tulajdonságaira.

Cél:

A sokféle mindennapos mozgás-lehetőséggel elősegíteni a gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődését, az egészség megóvását, és kedvezően befolyásolni az egész szervezet fejlődését. a 3-7 éves gyermekek nagyfokú mindennapos mozgásigényének a kielégítése változatos és játékos mindennapos mozgásanyag összeállításával spontán és szervezett formában egyaránt. Rendszeres mindennapos mozgással megalapozni az egészséges életmód szokásrendszerét. A gyermekek harmonikus mindennapos mozgásának, valamint testi képességeinek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) fejlesztése. Az óvodáskor végére alakuljon ki a gyermekek szabálytudata, helyzetfelismerése, alkalmazkodó képessége, térbeli tájékozódása, feladattudata és feladattartása.

A mindennapos mozgás segítse a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Feladat:

- A gyermekek természetes mindennapos mozgásának fejlesztése.
- A mindennapos mozgásigény kielégítésére, a mindennapos mozgás megszerettetésére, a helyes testtartás kialakítására törekvés.
- A motoros képességek fejlesztésével a mindennapos mozgásügyességük fokozása, megfelelő ütemű fejlesztése.
- A testnevelési játékok segítségével az együttmindennapos mozgás örömének megéreztetése, közös mindennapos mozgásélmény biztosítása.
- A kézi szerek széles tárházának használatával a finommotorika, a mindennapos mozgás, ügyesség fokozása.
- A mindennapos mozgáson keresztül az érzelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Szervezetten két formában valósul meg:

- a mindennapokban 10-15 percben
- heti rendszerességgel (életkortól függő számú) szervezett közös mindennapos mozgásos tevékenység
- spontán megjelenő mindennapos mozgásos játékok

A mindennapos mozgás helye:

- udvar
- tornaterem
- csoportszoba

- a természetes mindennapos mozgás felfedezésre, megtapasztalására, próbálkozásokon keresztüli gyakorlására egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk

- naponta rendszeresen játszunk különféle mindennapos mozgásos szabályjátékokat, kooperatív játékokat, főleg a szabadban a napi tevékenységhez igazodó időpontban.

Mindennapos mozgásfejlesztés

A szervezett mindennapos mozgásos tevékenységek fejlesztik a gyermekek természetes mindennapos mozgását: a járást, a futást, támaszt, függést, egyensúlyozást, ugrást, dobást. Megismerhetik a gimnasztikát és néhány talajgyakorlati elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű változatos mindennapos mozgásos játékokat. Lehetőséget biztosít a gyermekek mindennapos mozgástapasztalatának rendszeres bővítésére, fejlesztő, cselekvő és feladatmegoldó képességük, szép mindennapos mozgás iránti vonzalmuk erősítésére.

Testi fejlesztés

Fejleszti a testi képességeket, az ügyesség sokféle formáját, testi erőt, gyorsaságot és állóképességet. A rendszeres testnevelés kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítő képességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Az óvodás korban a testnevelés fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. A gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását felerősíti, kiegészíti.

Értelmi fejlesztés

A mindennapos mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, fejleszti az alkalmazkodó képességet is, így támaszkodik, illetve előkészíti a vizuális-, a matematikai, - a zenei-, és a környezet megismerésére nevelés fontos, kapcsolódó feladatait, ezzel is fejlesztve a gyermek személyiségét.

Szociális fejlesztés

A közös mindennapos mozgásos tevékenységek hatására a gyermekekben olyan személyiség tulajdonságok alakulnak ki és erősödnek meg, mint a bátorság, a fegyelmezettség, a kitartás. Erősödik a társakra figyelés képessége. A közösségi élet alakulásához is fontos tulajdonságokat fejleszt, az egymás segítése, az együttműködő képesség kialakulása, a siker és kudarcélmény átélése

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- a gyermekek szeretnek mozogni, igényükké válik a mindennapos mozgás a későbbiekben is,
- önállóan is szerveznek mindennapos mozgásos játékokat,
- kitartóak a játékban, s más feladatokban,
- a kudarc nem veszi el a kedvüket, hanem pontosabb munkavégzésre serkenti őket,
- tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat,
- biztonságosan mozognak, tudják mindennapos mozgásukat irányítani,
- kialakul a gyerekek nagymindennapos mozgása, finommindennapos mozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mindennapos mozgása,
- betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor kialakul egészséges versenyszellemük,
- önfegyelmük, figyelmük megerősödik.

2.11.2.5. A teremtett(külső) világ tevékeny megismerése

A kisgyermekben elemi szükségletként munkál a természeti és emberi környezet megismerésének, megértésének az igénye. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan

tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A természetes, konkrét, cselekvésre épülő élethelyzetekben kapja a gyermek a matematikai és környezeti nevelést.

A nevelőmunka ritmusát az évszakok váltakozása, a jeles napokra és az ünnepekre való készülődés adja.

Cél:

Közvetlen környezetükben biztonságosan eligazodó, a világ természeti- tárgyi- emberi értékei iránt pozitív viszonyt tápláló gyermekek nevelése. Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, keresztény, családi és a tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét. A környezetkultúra /védelem, megőrzés, fenntarthatóság /, biztonságos életvitel megalapozása.

Feladatok:

Fontos már kisgyermekkorban rámutatni a teremtett világ szépségeire, és fontos a feladattudat felébresztése. ”És látta Isten, hogy amit alkotott igen jó. Tudatosítani a gyermekekben, hogy a Föld, az egész világ és minden élőlény Isten teremtménye. A gyermeket minden érdekli, a nyitottság ott rejlik természetében, és ez fogékonnyá teszi őt a teremtés csodái iránt.

Pozitív érzelmi viszony alakuljon a természethez az emberi alkotásokhoz, ismerkedjen védelmükkel. A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások érjék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket. Megismerő tevékenységét érzelmei, kíváncsisága és tevékenységi vágya vezérli. Nemcsak tevékenykedni akar, de ismereteit, tapasztalatait is tevékenységei által szerzi. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tapasztalás és folyamatos tevékenység (játék, munka, tanulás) közben érzékelje a környező valóságot és dolgozza fel ezt a maga számára. A gyermek motivált állapota lehetőség arra, hogy segítsük a megismerő, felfedező, kísérletező tevékenységét, segítsük abban, hogy fedezze fel és cselekvően részt vegyen környezete alakításában

Feladatok:

Pozitív érzelmi viszony alakuljon a természethez az emberi alkotásokhoz, ismerkedjen védelmükkel. A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Társadalmi környezetünknek a gyermekhez legközelebb álló egysége a család. Isten szeretetéből adódik, hogy születésünk után nem kell egyedül élnünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk. Ismerkedjenek meg a gyermekek történeteken keresztül bibliai nagy családokkal, mely alapján érzékelhetik, az Istenben való összetartozás erejét.(Noé és családja, Ábrahám, Izsák, Jákób, József) Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások érjék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket. Megismerő tevékenységét érzelmei, kíváncsisága és tevékenységi vágya vezérli. Nemcsak tevékenykedni akar, de ismereteit, tapasztalatait is tevékenységei által szerzi. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tapasztalás és folyamatos tevékenység (játék, munka, tanulás) közben érzékelje a környező valóságot és dolgozza fel ezt a maga számára. A gyermek motivált állapota lehetőség arra, hogy segítsük a megismerő, felfedező, kísérletező tevékenységét, segítsük abban, hogy fedezze fel és cselekvően részt vegyen környezete alakításában. A világból annyit ismer meg, amennyit érzékszerveivel felfog. Szervezzük úgy az óvodai életet, hogy mód legyen

szemlélődni az őt körülvevő világról, világ rejtelmeiről lehetőleg minden érzékével megtapasztalhassa azt.

A világ felfedezése a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése segíti a nyelvi-kommunikációs képesség fejlődését. Ismereteit, tapasztalatait társaival közösen szerzi az együttműködés során, így társas kapcsolatainak bővülése olyan erkölcsi tulajdonságok fejlődését segíti, mint pl. segítségnyújtás, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, egymás sikerének elismerése.

A gyermek pszichikus fejlődése a külvilággal való kölcsönhatásban alakul. Minden, amit lát, hall, tapasztal, amivel tevékenykedik, ismerkedik, új magasabb szintű képességek kibontakozását eredményezik. A természetre figyelő, óvó-védő, környezettudatos szemlélet és magatartás, a személyiségfejlődés legfőbb mutatója. Folyamatosan ismerkedünk lakóhelyünkkel: óvoda, utca, város /intézmények, műemlékek, természeti környezet, közlekedés/, vigyázunk környezetünkre, hulladékhasznosítási módokat ismerünk meg, komposztálunk. Felhívjuk a gyerekek figyelmét az emberi alkotásokra az őt körülvevő világban. Megfigyeljük, követjük a természet változásait: növények, állatok, időjárás – gondoskodunk, védjük, óvjuk. Az időjárás megfigyelése folyamatos, sokat beszélgetünk az idő múlásáról, az évszakok változásairól, napok, hónapok, évek egymást követő rendjéről. Az udvaron, séták, kirándulások során lehetőséget adunk a megfigyelésekre. Fontos, hogy rámutassunk az élőlények változatosságára. Tudják, érezzék, hogy a természet egészében minden élőlénynek helye van. Ismerkedjenek meg a különböző tájakon, földrészeken élő állatokkal.

Az érzékelést fejlesztő játékok segítségével tudják megnevezni az anyagokat azok tulajdonságait. Az időjárás megfigyelése során szerezzenek tapasztalatot a hőmérséklet, és a halmazállapot változása között. Figyeljék meg a szél hatását a fa leveleire, ágaira,a víz hullámzására. Foglalkozunk a test, egészségmegőrzés, család, mesterségek témakörével. Felidézzük és kisgyermekhez illő módon gyakoroljuk a régi népszokásokat a mai korhoz illeszthetően. Problémahelyzeteket teremtünk és ismerünk fel, kivárjuk a gyermeki megoldásokat. Lehetőséget adunk az egyéni és kiscsoportos formában való tevékenységre. Illeszkedünk a gyermek fejlettségéhez, egyéni jellemzőihez: tempóban, tevékenységfajtában, nehézségben, időtartamban. A cselekvések közben sokat beszélgetünk, meghallgatjuk egymást, a kérdésekre választ keresünk, környezettudatos magatartást alakítjuk, meg alapozzuk. A szülőket a bevonjuk a környezetvédő tevékenységekbe. A Montessori, és a Montessori nyomán kidolgozott BMM eszközök alkalmazása a környezet megismerésében nagyon fontos, hiszen a megtapasztalt tulajdonságokra a gyermekek önmaguktól érzékenyebbek lesznek. Észreveszik, figyelnek rá, alkalmazzák, majd beszélnek róla. Játszva ismerkednek a tárgyak kiterjedésével, színeivel, kitapintható felületével, hangokkal, szagokkal, ízekkel és sajátítják el a tulajdonságok megfelelő megnevezését. Az érzékelést-észlelést fejlesztő, a térérzékelés-kiterjedés, a praktikus fogások és technikák gyakorlását segítő, a számolás és mérés, az írást előkészítő eszközök, mind a világ megismerését célozzák. A kozmikus nevelés adta sokoldalú ismeretanyagot az eszközök segítségével dolgozzuk fel. Fontos, hogy óvodásaink ne csak ismerjék, hanem szeressék is a természetet, s legyen alkalmuk a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni. A gyakorlatban ez az élőlények szeretetét, „tiszteletét”, a természet és az ember által létrehozott értékek megóvását, megbecsülését és az ezekkel kapcsolatos szabályok elfogadását jelenti. A gyermekek megismerkedhetnek a növény és állatvilággal, az időjárással, évszakokkal, hónapokkal, napszakokkal. Időjárásórát használunk. A térképeket, földgömböt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek, szárazföldek kiterjedését, országok, városok helyét, s ráhelyezhetik

zászlóit. Ráirányítjuk figyelmüket az ember szerepére, embertípusokra, kultúrára, szükségletekre. Összeállítunk termény,- képgyűjteményeket, s tudományos könyvek, folyóiratok, gyermeklexikonok, képek, tablók felhasználásával erősítjük ismereteiket.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását,
- tudják életkorukat,
- különbséget tesznek az évszakok között, ismerik a napszakokat,
- ismerik környezetük növényeit, azok gondozását,
- ismerik a különböző állatcsoportokat,
- tudnak a környezetvédelem fontosságáról, természetet óvó-védő személyiséggé válnak,
- ismerik a környezetükben lévő intézményeket
- felismerik és megnevezik környezetük színeit, sötét és világos változatait,
- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában,
- ismerik a közlekedési eszközöket,
- megkülönböztetik a jobbra-balra, irányokat, értik a névutókat

Matematika

Cél:

- A környező világ matematikai tartalmú összefüggéseinek megtapasztalása, a matematika nyelvének, fogalmainak megismerése, használata élethelyzetekben. A környező világ megismerése elképzelhetetlen a rá jellemző formai és mennyiségi viszonyoktól, melyek a valóságban komplex módon jelennek meg. Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai tapasztalattal, élménnyel.

A matematikai nevelés feladatai:

- A matematikai tapasztalatszerzésre egész nap lehetőséget adunk./tő-, sorszám, műveletekre/, a mennyiségi jellemzők felfedezésére, a geometriai megfigyelésekre, megnevezésekre gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése a matematikai szemlélet megalapozása.
- Közvetlen környezetükben végzett tevékenységek során a konkrét tárgyakkal végzett műveleteken keresztül a matematikai viszonyok, összefüggések megtapasztalására.
- Problémahelyzetek megoldására, a logikus gondolkodás megalapozására.
- sokszínű megoldások keresésére.
- Kreativitás fejlesztésére.

A matematikai neveléshez felhasználjuk a Montessori és a Montessori nyomán kidolgozott BMM eszközöket. Ily módon a matematika nem elszigetelten jelentkezik a mindennapjainkban. Minden eszköz motiváló és egy-egy probléma elé állítja a gyermeket. A matematikai fogalmakat cselekvés útján sajátítjuk el, nagyon fontos a kiterjedésekkel való ismerkedés, és az összehasonlítások végzésének a lehetősége. Így az azonosságok, különbözőségek felismerésével és soralkotással a gondolkodás műveleteit gyakorolhatják. Ehhez kapcsolódóan olyan eszközök is szükségesek, amelyek elősegítik a matematikai műveletek konkrét tárgyakon történő végzését. Az eszközökkel való foglalatosság során a gyermek megismeri az őt körülvevő világ tulajdonságait

- azonos méretű natúr kockával való építkezés lehetőséget ad matematikai fogalmak megtapasztalására (alacsony-magas; sok-kevés; széles-keskeny; hosszú-rövid), A/3-as kemény lapokkal kiegészítve szinteket is tudnak építeni, így gyakorolhatják a sorszámokat,

ill. alsó, felső, középső-helyhatározókat. (a mozgó ABC három szintjében való eligazodást is segíti)

- a mérleggel való mérés, becslés nagyban segíti a relációs jel használatának a megértését.
- a rózsaszín torony a legismertebb Montessori eszköz, melynek felépítése komoly dilemma elé állítja a gyerekeket. A kockák mindhárom kiterjedésükben különböznek. Egyenként kell elhozni a polcról az elemeket, majd megépíteni. A hosszas intenzív gyakorlás után lehet hozzákezdeni a fogalmak elsajátításához. A barna lépcsővel a vastag-vékony fogalmának elsajátítása történik. Ezt a két eszközt össze is lehet építeni, az önellenőrzés lehetősége az eszközök által adott. Ez a két eszköz, a hozzájuk kapcsolódó BMM kiegészítőkkel, fejleszti a gyermek taktilis észlelését, megfigyelőképességét, matematikai viszonyfogalmak gyakorlását, felkészíti őket a számok elvére.
- a piros rúdkészlet, a hozzá kapcsolódó kiegészítő szalagokkal, fejleszti gyermeket abban, hogy tudjon azonosítani, megtapasztalni a különböző hosszúságokat.
- a piros-kék matematikai rudak használatával kialakul a gyermek számfogalma, megérti a 10-es számrendszert, megérti, hogy minden szám más egységet fejez ki, megtanul ezen számrendszeren belül bontani, kiegészíteni.
- a párosítható színtáblák a színek, az árnyalatokban változó színtáblák a színek megismerését segíti elő
- a különböző munkalapok, számkártyák, számsorok elősegítik a számok, számosság megértését, matematikai műveletek végzését.
- a színes gyöngysorkészlettel, a Seguin táblával, és a hozzá kapcsolódó számkártyákkal alakul szám fogalmuk, számolási készségük, játékosan megtanulják a tíz átlépését.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- a tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint,
- megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alá, fölé, mellé, közé stb.)
- ismerjék az ok-okozati összefüggéseket általában
- önállóan tudják felismerni, megoldani a probléma helyzeteket,
- tudják használni a matematikai fogalmakat, kifejezéseket

4.2.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelésünk is a világ megismerését szolgálja. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti, keresztény szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A játék és ábrázoló tevékenység összefüggést mutat. Az ábrázoló tevékenységében a tárgyi világot dolgozza fel: megismeri, megérti, újra alkotja. Az ábrázolás nem csak játékba épülő tevékenység, hanem maga is játék. Gyermekközpontú vizuális nevelésünkben a gyermekre koncentrálunk: megismerő képességeire, rajzoló mindennapos mozgására, gondolkodására, érzelmeire és akaratára. Ezért a folyamatot tartjuk fontosnak, nem az eredményt, a teljesítményt. A vizuális képességek fejlődéséhez a játékban és a szervezett tanulási tevékenységekben biztosítjuk az alkalmakat.

Cél:

Eltérő fejlettséget és fejlődési ütemet figyelembe véve a látás útján történő megismerő, befogadó ás alkotó tevékenység fejlesztése.

Síkon és térben történő vizuális tevékenység során fejlődjön, bontakozzon ki a gyermekek egyénisége és kommunikációs képessége. Alakuljon ki a világ szépségeire valórácsodálkozás képessége és mélyüljön el annak képi világában. A gyermek kép-, forma-, színképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítása.

Feladatok:

A tevékenységek során a gyermekek megismertetése az anyagok tulajdonságaival, megmunkálási és kifejezési lehetőségeinek sokféleségével, az eszközök használatával. A gyermekek tér-, forma-, és színképzeteinek gazdagítása az egész nap folyamán. Tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke és szép iránti nyitottsága. Képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal való ismerkedés. A technikai eljárások, fogások megismertetése, rajzolás, festés, építés, plasztika, kézimunka területén. Változatos anyagokat, tereket használjanak a gyerekek. A gyerekek figyelme irányuljon rá a környezetükben lévő jelenségekre, esztétikai ítéleteket váltsanak ki belőlük. A tevékenységek során ismerkedjenek meg a népi hagyományok eszközvilágával, díszítőművészet motívum elemeivel. A gyerekek önfejlődése és az irányított pedagógiai fejlesztés összhangja érdekében szükséges és lehetséges a különböző technikai eljárások kombinálása, a többszöri gyakorlás lehetőségével készségeik fejlődnek, differenciált segítségnyújtással egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva. Játékos problémahelyzetekben a szín- forma-térképzet fejlesztése során az érzékelésészlelés, testséma finomodik. A gyerekek ismerkedjenek műalkotásokkal, környezetükben lévő alkalmazott képzőművészeti tárgyak forma, színvilágával, hogy gazdagodjon képi gondolkodásuk, szép iránti nyitottságuk

- lehetőséget adunk az egyéni és kiscsoportos formában való tevékenységre
- az alábbi technikákat részesítjük előnyben: rajzolás, festés, mintázás, gyurmázás, krétázás, tépés, vágás, ragasztás, nyomdázás, varrás, szövés, fonás, gyöngyfűzés, kanalazás, csipeszelés, öntögetés, nyomhagyás
- a tervezésben átgondoljuk a technikák bevezetését, váltakozó felkínálását, kapcsolódást keresünk a témakörhöz, jól kigondolt, élményre alapozott témát/témákat jelölünk meg.

Montessori, és az ő munkássága nyomán kidolgozott BMM módszer nagy hangsúlyt fektet az írás és olvasás előkészítésére.” Nem ceruzát adtam a kezükbe, hanem kicsiny ujjaikat előkészítettem az írásra.” (Béres Mária) E célt szolgálják a mindennapi élet eszközei. A hajtogatás, kanalazás, csipeszelés, öntögetés, gombolás, masni kötés stb. fejlődik szem-kézkoordinációjuk. Az eszközök, pl. a megfelelő méretű kanál, csipesz, tölcsér, megfelelő átmérőjű üveg, kancsó, tálka, alátét, kiválasztásával fejlődik gondolkodásuk, önállóságuk. Nagyon fontos, hogy a mindennapi élet eszközeinek használatával az író kéz ujjai maximálisan edződnek és párhuzamosan lazul a csuklójuk is. Figyelmet, ügyességet, és kreativitást igényelnek ezek a tevékenységek, mely a gyerekek számára nagyon jó játék, és egyben alapfeltétele az írás előkészítésének.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- önállóan használják az eszközöket és ismerjék a technikai eljárásokat,
- plasztikai munkáik változatosak, egyéniek
- saját, illetve közösen készített munkáikról beszélnek, véleményt tudnak mondani,
- megfelelően használják a ceruzát három ujjal,

- forma és emberábrázolásukra részletes formagazdagság jellemző,
- ismerik a síkbeli irányokat.

2.11.2.6. Ének, zene, népi játék, tánc

A rendszeres zenei nevelésnek meghatározó szerepe van az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésében." A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat az egész személyiségre." A zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket és a gyermek értelmére is hat, hiszen a zenei fogalompárok megértése során fejlődik figyelmük, gondolkodásuk. A dalos játékok megtanulása fejleszti az emlékezetet, elősegíti a szocializációt. A csoporthoz tartozás biztonságos érzése, az egyéni felelősség a közös éneklésért, szép mindennapos mozgásért, növeli a gyermek társai iránti kapcsolatigényét. Az óvodában a gyerekek helyes, szép óvónői előadásból spontán utánzással, cselekvéssel együtt tanulják zenei anyanyelvüket. Játékos, felszabadult légkörben gyűjtögetjük a zenei élményeket.

Az óvodai élet megszervezésével, alkalmazkodó napirenddel lehetőség van a zenei tevékenységek ismétlődésére. A tudatos és tervszerű felkészülés, ugyanakkor rugalmas gyakorlati megvalósítás jellemző. A zenei nevelés – anyanyelvi nevelés – érzelmi és szocializációs nevelés – értelmi nevelés – egészséges életmód egymást áthatja, erősíti, kiegészíti. Az értékes zene iránti igény kialakításába bevonjuk a szülőket.

Cél

A zene megszerettetése és a zene iránti érdeklődés felkeltése. A gyermek fogékonyságára, tevékenységi vágyára alapozva, életkori sajátosságaihoz igazodó, könnyen befogadható népművészeti örökség átadása. Komplex személyiségfejlesztés a gyermekdalokban összekapcsolódó, együtt jelenlévő zene, mindennapos mozgás, verbalitás, vizualitás által.

Feladatok:

- az életkornak megfelelő hangterjedelmű énekek választása. A zenei anyagok igényes, tudatos válogatása a népi gyermekjátékokból és mondókákból, a népzenei sajátosságokra épülő komponált népdalokból, a klasszikus és kortárs, valamint más népek dalaiból, zenéjéből
- a kiválasztott zenei feladat köré építkezünk, megteremtjük az összhangot a témakörrel
- játékidőben minden alkalmat megragadunk az éneklésre, mondókázásra.
- gyakori ismételgetéssel mélyítjük el az ismereteket, változatos gyakorlási módokat keresünk
- zene elcsendesítő, feszültségoldó hatásának kihasználása.
- kint is énekeljük és játsszuk a kívánt, illetve nagyobb teret igénylő játékainkat.
- Zenehallgatási anyagon keresztül ismerkedjenek meg egyházzenei művekkel.
- megismertetjük a gyerekeket a dallamjátszó és ritmushangszerekkel, alkotó módon használjuk magunk is készítünk természetes anyagokból /fűszál, köcsög, fűzfaág, dió, stb./ hangszereket
- különös gondot fordítunk az esztétikus mindennapos mozgásra /változatos játékok, modellnyújtás/, különböző térformák bejárására /kör, csigavonal, kígyóvonal, sorgyarapodó, átbújó/- lehetőséget biztosítunk az alkotó zenei befogadáshoz, odafigyelünk és bátorítjuk az egyéni megoldásokat: dallamok, szövegek, ritmusok, dramatikus elemek, mindennapos mozgások improvizálására
- a csoportszobában elérhető helyre tesszük játékeszközként a hangszereket, az énekes játékok kellékeit
- az egyes gyermek zenei képességeinek alakulását követjük /metrum-, ritmus-, tempó-, hangmagasság iránti-, dinamikai- és hangszínérzék, zenei emlékező és reprodukáló képesség,

belső hallás képessége/, meghatározzuk a szintjét /ráismer és megnevez, reprodukál, alkalmaz/ és mindezek ismeretében differenciálunk.

Zenei képességek fejlesztése

- éneklési készség fejlesztése
- hallás fejlesztés
- magas-mély reláció
- halk-hangos különbsége
- dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése
- dallambújtatás, belső hallás fejlesztése
- motívum-visszhang
- hangszínek megfigyelése
- zenehallgatás
- ritmus érzék fejlesztése
- egyenletes lüktetés
- ritmus
- ritmus motívum
- tempóérzék fejlesztése, gyors-lassú
- egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása
- kettes lüktetés érzékeltetése
- komplex képességfejlesztés:
- zenei formaérzék fejlesztése (dallam-motívum, ritmus-motívum)
- mindennapos mozgáskultúra, gyermektánc, térforma fejlesztése
- zenei alkotókészség fejlesztése (improvizáció)
- ütőhangszerek használatának elsajátíttatása

A zenei képességfejlesztés során Kodály Zoltán módszerére támaszkodunk. A zenei anyag és énekes játékok megismertetésénél igénybe vesszük Forrai Katalin (Ének az óvodában), valamint az „Így tedd rá!" módszer útmutatásait. Montessori eszközrendszerében a zörejdobozok alkalmazása segíti a hallás fejlesztését. A csendjátékban a csend hallgatása élménnyé válik, ez egyben a zenei nevelésnek is egyik alapmozzanata. Átélik ilyenkor a csend áhítatát. Megtanulják, hogyan kell megteremteni, é majd megtartani a csendet.

Mindennapos mozgáskultúra az óvodában, gyermektánc

Az óvodáskorú gyermekek legfőbb tevékenysége a játék, ami az óvodai zenei nevelés esztétikai fejlesztés sajátos feladatait is magába foglalja. A dalok és mondókák többsége mindennapos mozgással, társas kapcsolattal, játékhelyzettel párosult játék. Az óvodánkban alkalmazott játékos mindennapos mozgások részben a népi játékokban megőrzött hagyományos mozdulatokon alapszik, - tiszteletben tartva a néphagyomány gazdag, változatos mindennapos mozgásanyagát, - részben pedig az óvónő és a gyermekek közös kitalálásain

Cél

Óvodásaink ismerjék meg, szeressék meg a népzenét, érezzék a zene ritmusát, arra mozogjanak, és sokat játszanak.

Feladat:

A gyermekek mindennapos mozgáskészségének, mindennapos mozgáskultúrájának fejlesztése, zenei képességek (ritmus, éneklés, hallás, mindennapos mozgás) és zenei

kreativitás, alkotó fantázia elősegítése. Az önkifejezés, mindennapos mozgásrögtönzés gyakoroltatásával esztétikai érzékenységük alakítása, esztétikai tapasztalatok, élmények nyújtásával a szép megláttatása a művészetben, a szép, harmonikus felfogáshoz, átéléshez, létrehozásához szükséges képességek alapozása. A társakhoz való alkalmazkodás és önszabályozó, önnevelő képességek erősítése Az óvodai táncmozdulatok megismertetésénél figyelembe vesszük a gyerekek testi fejlettségét, mindennapos mozgáskoordinációját és értelmi képességeit. A kisebb gyermekekkel a táncmozdulatok előkészítését valamilyen munkafolyamatot utánzó dalokon kezdjük, melyek a gyermekek számára egyszerűek, érthetőek és az ismétlődő mozdulataikkal az egyenletes lüktetést érzékeltetik. A gyermektánc alapjait az óvodában használt játékos mozdulatok alkotják: járás, taps, egyszerű ismétlődő mozdulatformák, körjáték, forgás, páros forgás, guggolás, kifordulás, párválasztás, kaputartás, a kör alakzat kombinációi a különböző lépések változatos irányával - ezek a későbbi tánc mindennapos mozgáselmei, melyekre összeállítható egy-egy lépéssorozat, gyermektánc. A szabályos, jól kialakított alakzatok fejlesztik a gyermek tér- és formaérzékét, ezért táncolásnál változatos térformákat igyekszünk kialakítani. Pl: két kör, csigavonal, kígyóvonal, átbújás kapusor alatt, sorgyarapodó, szűkülő- táguló kör. A páros játék gazdag változatai a későbbi páros táncot készítik elő.

Az óvodai zenehallgatás anyagát a magyar és más népek dalai, énekes-, hangszeres zenei szemelvények, kánonok és az óvodás gyermek befogadóképességének megfelelő, kétszólamú énekes és hangszeres darabok alkotják. Zenehallgatáskor az óvodapedagógus élő előadása mellett támaszkodunk különböző előadók műsorára, egy-egy komolyzenei darab részletére, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokra, néphagyományőrző felvételekre, megzenésített versekre. A gyermekek számára a közös mondókázás, éneklés, zenehallgatás örömet nyújt, megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, énekes játékokat, fejleszti hallásukat, énekhangjukat, ritmusérzéküket. A zenei élmény serkenti fantáziájukat, zenei kreativitásukat, emlékezetüket. A népi dalos játékok, népdalok, néptáncok a hagyományok megismerését és továbbélését segítik. Az ezeket kísérő ritmusos mindennapos mozgások elősegítik a szép tartást, a mindennapos mozgáskoordináció fejlesztését. Óvodapedagógusaink legtöbbje játszik valamilyen hangszeren, így azt a gyermekek kívánságára bármikor elővehetjük, s átélhetjük az élő zene élvezetét. A gyermekeknek is lehetőségük van fantáziájuk, kreativitásuk, emlékezetük kibontakoztatására a mindig kéznél levő zenei eszközök segítségével. Az óvodapedagógus napközben többször is énekelget, dúdolgat az egyes gyermekekkel, ezzel is növelve biztonságérzetüket, erősítve a felnőtt-gyermek kapcsolatot. Az örömet nyújtó, „ölbe-vevő” simogató, tapsoltató, hőcögtető játékok ösztönzik a gyermekeket, hogy a későbbiekben szívesen vegyenek majd részt a közös énekelgetésben, körjátékokban, népi játékokban, gyermektáncokban. Így az éneklés, a zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik, a felnőtt minta spontán utánzásával. Az egyéni tevékenykedés közben ismerkedünk a gyermekek hallásával, mindennapos mozgásfejlettségével, éneklő kedvével. Erre építhetünk a továbbiakban.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- egyénileg is szívesen énekelnek,
- felismerik a környezet és egymás hangjait,
- megkülönböztetik a magas, mély halk, hangos hangokat és alkalmazzák,
- örömmel játszanak énekes gyermekjátékokat,
- figyelmesen, türelmesen hallgatják és szeretik a zenét
- ismerik az egyenletes lüktetés és a ritmus különbségét, és érzékeltetik azt
- megkülönböztetik a gyors és lassú éneket és mindennapos mozgást, alkalmazzák azt,

• változatos térformákkal játszanak, éneklést tánclépésekkel is tudják kísérni.

2.11.2.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játék és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka.

Cél

Tapasztalatszerzés útján a környezet megismerése és a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, kompetenciák alakítása.

Feladatok:

- munkalehetőséget biztosítunk
- pontosan megfogalmazzuk, hogy mit várunk el
- biztosítjuk a szükséges eszközöket
- utánozható mintát nyújtunk számukra
- elegendő időt adunk a munkához
- biztatjuk, bátorítjuk őket
- életkorhoz igazítjuk a segítségnyújtást
- gyermekhez igazítottan, konkrétan, reálisan, fejlesztő szándékkal értékelünk.

Munkajellegű tevékenységek tartalma:

Önkiszolgálás:

- testápolás,
- öltözködés,
- étkezés,
- környezet rendben tartása.

Mindennapi élettel kapcsolatos alkalomszerű munkák: Tartalma változó lehet:

- segítés az óvodapedagógusoknak és más felnőtteknek,
- alkalmi megbízatások vállalása,
- segítés a kisebb társaknak,
- teremrendezés, környezet rendjének helyreállítása,
- játékjavítás, tisztítás, ajándékkészítés,
- házimunka jellegű tevékenységek végzése,
- előkészületek az ünnepekre

Növény-állatgondozás (környezetvédelem):

Tartalma:

- növények életfeltételeinek megteremtése, növény-veteményeskert, virágoskert munkálatai, kertünk növényeinek védelme, ápolása évszakokhoz igazodva,
- udvar, kert állatainak (bogarak, lepkék, madarak stb.) életmódjának megfigyeltetése, védelmük, élőhelyük tiszteletben tartása, madáretetők elhelyezése.
- jeles napoknak, ünnepeknek és az időjárásnak megfelelően udvar, kert gondozása, rendbetétele, díszítése,
- csoportszobában élősarok kialakítása, folyamatos bővítése (gyűjtések, csíráztatás, hajtatás, rügyeztetés stb.),
- séták, kirándulások alkalmával növény-állatismeret bővítése, óvása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- szeretnek közösen dolgozni,

- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát,
- önként és szívesen vállalnak feladatot
- az egyéni megbízásokat örömmel végzik,
- szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában,
- örömmel segítenek a kisebbeknek,
- ismerik az eszközöket és a használatukkal járó veszélyeket,
- szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, a felnőtteknek.
- udvari, kerti tevékenységek

2.11.3. Sajátos feladatok

2.11.3.1. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelése

Az alapító okiratban meghatározott alapfeladatunk a beszédfogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, és autizmus spektrum zavaros, a beilleszkedési tanulási magatartási zavarokkal küzdő, és a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyerekek integrációja. Az illetékes szakértői bizottság szakvéleménye határozza meg a speciális fejlesztéshez szükséges feltételeket: szakember foglalkoztatása, speciális nevelési terv, eszközök, szakmai szolgáltatások. Az óvodának rendelkeznie kell legalább egy autizmus területén képzett szakemberrel és pedagógiai asszisztens jelenléte szükséges a gyermek közösségben töltött idejében. A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön (pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció). A mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk, számukra megteremtsük a befogadó környezetet.

Cél:

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődésének elősegítése, az elmaradt területek fejlesztése óvodai környezetben. Hátrányok kompenzálása, a gátlások, frusztrációk csökkentése, leküzdése. Képességek, részképességek területén megfelelő fejlettségi szint elérése.

Feladatok:

- felkészülünk a sajátos nevelési igényre, ismeretek megszerzésére
- a dajkát/ dajkákat felkészítjük a befogadásra: bánásmód, viselkedés, kommunikáció
- a gyermekcsoportot és a szülőket felkészítjük a gyermek fogadására (az inkluzív szemléletre, elfogadó viselkedésre)
- az SNI gyermeket nevelő szülőkkel a kapcsolat kialakítására, együttműködésre építünk (rendszeres és reális tájékoztatás)
- nyugodt, feszültségmentes, családias légkör kialakítására, a BMM eszközök használatával differenciált, a fejlesztendő gyermek képességeihez igazodó fejlesztésre törekszünk.

differenciált:

- figyelembe vesszük a terhelhetőségnél a sérülés jellegét, mértékét, építünk a kevésbé sérült funkciókra
- együttműködünk a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal.

Beszédfogyatékos gyermekek integrációs nevelésének speciális feladatai:

Beszédfogyatékos az a gyermek, aki a receptív és/vagy expresszív beszéd/nyelvi rendszer szerveződése, fejlődési eredetű vagy szerzett zavara életkorától eltérő, különböző

klinikai képekben megmutatkozó tüneti sajátosságai, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus fejlődése miatt a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából veszélyeztetett.

Az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik. Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít (32/2012.EMMI rendelet).

Beszéd-rendellenességek csoportosítása:

- A hangadás rendellenessége –diszfónia
- A beszéd és nyelvi fejlődés zavara –megkésett beszédfejlődés, diszfázia, beszédészlelési és beszédértési zavar
- Az artikuláció zavara – Pöszeség (diszlália), orrhangzós beszéd – (dizartria)
- A beszédfolyamatosság zavarai – dadogás, hadarás
- Az olvasás és írásteljesítmény zavarai- diszlexia, diszgráfia
- A kialakult beszéd zavarai – mutizmus, afázia vagy ezek halmozott előfordulása.

- gazdag nyelvi környezetet biztosítunk, utánozható mintát nyújtunk.
- őszinte, nyitott odafigyelés, bizalmat, megnyílást serkentő, elfogadó kíváncsiság jellemezi attitűdünket a gyermek motiválása, beszédfélelmének leküzdése érdekében,
- beszédfogyatékosságából eredő hátrányok miatti kirekesztettség érzését csökkentjük, megszüntetjük, önbizalmát erősítjük
- konkrét ismeretekkel rendelkezünk a gyermek beszédhibáiról, aktuális beszédállapotáról, fejlesztési lehetőségeiről,
- a fejlesztés egyéni útjait tudatosan tervezzük
- természetes élethelyzetekben cselekvéshez kötötten adunk lehetőséget a közlésre, gyakran beszédhelyzetbe hozzuk
- egyéni, bánásmódot biztosítunk, a feladatokat igazítjuk az egyéni képességekhez (egyéni ütem)
- a tevékenységben rejlő fejlesztési lehetőséget felismerünk, a gyermek elmaradásához igazított gyakorlási lehetőséget biztosítunk
- irodalmi nevelés eszközeivel: mondókák, versek – tempók, tempóváltás járással- mindennapos mozgással kísérve stb.
- szókészlet bővítése cselekvéshez kötötten
- hangerő, levegővételt gyakorló játékok helyzethez igazítottan
- hangszínek észlelése, felismerése megnevezése zenei játékokkal
- és- memóriajátékokban való részvétel biztosítása
- finommotorika fejlesztése (válogatás, tépés, festés stb.)
- egyéb köthető képességfejlesztés: tájékozódás térben, síkban, testen, egyensúly
- azonnali motiváló értékeléssel élünk (sikerélményhez juttatás, pozitív ösztönzés)
- folyamatos, rendszeres kapcsolatot tartunk a logopédussal, szükség esetén pszichológussal, fejlesztőpedagógussal

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárscsoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően a speciális nevelés keretében biztosított.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Autizmusspektrum-zavaros gyermek integrált nevelésének speciális feladatai:

- tájékoztatást kérünk a szülőktől a gyermek szokásairól, nehézségekről, kedvelt tevékenységeiről, erősségekről
- a benntartózkodás időtartamát fokozatosan növeljük a befogadás állapotához igazítottan
- az autizmus területén képzett szakemberrel (gyógypedagógus) együtt egyéni fejlesztési tervet készítünk
- az együttlét alól időnként mentesítjük a pedagógiai asszisztens felügyeletével
- elfogadjuk a másként játszást
- a tevékenységeket apró lépésekre bontjuk, lassú tempóban haladunk vele
- a gyermekkel megbeszéljük, világosan megfogalmazzuk elvárásainkat, szabályokat, látható módon jelezzük (vizuális segítség)
- lényegre törő rövid nyelvi instrukciókat adunk
- tanítjuk az egyénre szabott kommunikációs eszközök használatát
- természetes élethelyzetben fejlesztjük a kommunikációs készséget

- önellátási készségeit, önállósághoz szükséges készségeit fejlesztjük
- szociális fejlesztést speciálisan erre a célra létrehozott egyéni fejlesztési helyzetben gyakoroljuk
- sokoldalúan tevékenykedtetünk, a tapasztalatszerzés, a képességfejlesztés, a gyermeket körülvevő természeti és társadalmi környezet cselekvésbe ágyazott megismertetése érdekében
- tanítjuk az eszközök adekvát használatát
- fontosnak tartjuk minden tevékenységnél a kártyás megsegítést
- egyénre szabott vizuális környezeti támpontokat alakítunk, mely a gyermek önálló tevékenykedését teszi lehetővé
- a környezetet beláthatóvá, biztonságossá tesszük, a szokásokat együttesen alakítjuk
- a szociális, kommunikációs és kognitív képesség lemaradások figyelembevétele
- konkrét, azonnali pozitív tartalmú visszajelzéseket adunk

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermekek nevelése

Az illetékes szakértői bizottság szakvéleménye határozza meg a speciális fejlesztéshez szükséges feltételeket: szakember foglalkoztatása, speciális nevelési terv, eszközök, szakmai szolgáltatások. A beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermek hatékony integrált neveléshez elengedhetetlen az alacsony csoportlétszám, pedagógia munkát segítő személyzet.

A mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk, számukra megteremtsük a befogadó környezetet.

Mottónk: ”Ha van a gyereknek lehetősége, hogy olyan tevékenységet végezzen, amihez van kedve, akkor a magatartásproblémák nem jönnek elő”(Béres Mária)

Cél:

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlődésének elősegítése, az elmaradt területek fejlesztése óvodai környezetben. Hátrányok kompenzálása, a gátlások, frusztrációk csökkentése, leküzdése. Képességek, részképességek területén megfelelő fejlettségi szint elérése.

Feladatok:

- A BTMN-es gyermeknél is elsősorban a helyi programunkban megfogalmazott célkitűzések megvalósításán dolgozunk, ezt egészítjük ki a továbbiakkal: - megismerjük a gyerekeket
- fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus segítségét kérjük a hátrányok és lemaradások meghatározásához és a gyermek fejlesztéséhez
- a gyermekek szakemberek által feltárt nehézségeit tanulmányozzuk
- megnyerjük a szülőket az együttműködésre
- esélykiegyenlítő, kompenzáló eljárásokat egyénhez igazítva alkalmazunk
- a gyermek fejlesztésében részt vevő szakemberekkel szakvéleményre épülő fejlesztési tervet készítünk, megvalósítását félévente értékeljük
- az óvoda-család-fejlesztő szakember kapcsolat fenntartása a folyamatban intenzív

Tehetséges gyermekek nevelése
Tehetséggondozás

Óvodáskorban minden gyermeket tehetség ígéretként fejlesztünk. Az egyes területen kiemelkedő képességű gyerekek kiemelkedő és gyenge oldalának fejlesztése egyaránt fontos az egészséges személyiségfejlődés érdekében.

A tehetséggondozást szakvizsgázott pedagógus is segíti:

- a tehetség felismerésében
- a képesség felmérésében
- a fejlesztés tervezésében

A fejlődés segítésének szervezeti formái:

- együttes

-óvodai gyermekcsoport(csoportos)

-BMM eszközökkel egyéni és mikro csoportos formában

2.11.3.2. Nemzetiséghez tartozó és szociális hátránnyal élő gyerekek nevelése

A nemzetiséghez tartozó gyerekek számára szükséges esetben tehetséggondozást, és felzárkóztató nevelést biztosítunk alapfeladatként. A családok helyzete, lehetőségei jelentősen eltérőek. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében fokozott segítséget nyújtunk a rászorulóknak. Hagyományosan jó a kapcsolat az óvoda és a családok között.

Cél:

A nemzetiséghez tartozó gyerekek szükség szerinti felzárkóztatása az egyéni adottságokhoz, képességekhez igazítva. A kisebbségi identitás erősítése, hagyományok, szokások ápolása igényükhöz igazítva.

Feladatok:

- A nemzetiséghez tartozó gyermeknél is elsősorban a helyi programunkban megfogalmazott célkitűzések megvalósításán dolgozunk, ezt egészítjük ki a továbbiakkal
- megismerjük a gyerekeket, családokat
- megnyerjük a szülőket az együttműködésre
- a hátrányokat, lemaradásokat meghatározzuk
- szükség esetén külső szakember segítségét kérjük
- esélykiegyenlítő, kompenzáló eljárásokat egyénhez igazítva alkalmazunk
- kíváncsiságot, érdeklődés fenntartjuk
- bővítjük a saját személyéről és környezetéről szóló ismeretet, tudást
- az észlelés-, érzékelés-, mindennapos mozgásfejlesztéshez biztosítjuk a lehetőségeket
- gondot fordítunk a beszédre, szókészletre, képolvasásra
- fejlesztjük a feladattartást, a gondolkodás fejlődését a játékokon keresztül
- mesélünk, verselünk a magyar nyelvű cigány gyermekirodalom alkotásaiból válogatva
- biztatjuk a gyerekeket a saját dalaik, táncaik megmutatására
- manualitásnál helyet adunk a saját szín- és formavilláguknak
- részt veszünk a gyerekek számára szervezett kisebbségi programok szervezésében
- segítő akciókat szervezünk
- közreműködünk a támogatásokhoz való hozzájuttatásához.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai programot készítette:

A Nyíregyházi Egyházmegye Egyesített Óvoda nevelőtestületének közreműködésével Mikléné Koncsos Eszter igazgató.

Az intézmény pedagógiai programjának érvényessé válását meghatározó jogszabályok:

Az Nkt. 26.§ (1) A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá.

Az Nkt 32.§ (1) (i) Ha a nevelési-oktatási intézményt egyházi jogi személy tartja fenn, akkor a nevelési-oktatási intézmény SZMSZ-e, házirendje, valamint pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet 119.§ (4) alapján az intézmény szülői szervezete véleményt nyilváníthat az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A pedagógiai program a nevelőtestület által elfogadott, az igazgató és a fenntartó által jóváhagyott.

A pedagógiai program nyilvános, megtekinthető az intézmény honlapján és irodáiban. A pedagógiai program minden évben felülvizsgálható, igény szerint módosítható.

Hatálybalépés

A fenntartó jóváhagyását követően 2025. szeptember 1-jén kerül bevezetésre.

NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
OKTATÁSI IRODA
H-4400 Nyíregyháza, Bethlen Gábor utca 5.; Tel.: +36 (30) 293 2420, E-mail: oktatas@nyirgorka.hu

Legitimációs záradék

Pedagógiai Program

Intézmény OM - azonosítója: **203428**	*Készítette a nevelőtestület bevonásával:* **Miklené Kovacsos Katalin** igazgató neve, aláírása

2011. évi CXC törvény 26. § (1) bekezdése alapján **21903/05542/0542/2025** *számú határozattal jóváhagyja.*

Fenntartó nevében:

Kovácsné Dibóczi Zsuzsanna

Oktatási Iroda
irodavezető

A dokumentum jellege: nyilvános	*Megtalálható:* az intézmény honlapján

Hatályos: 2025. szeptember 01. - visszavonásig

Készült: *1 eredeti példányban*

Iktatószáma: 92/2025